

08

De Nederlandsche Bank

Statistisch Bulletin december 2008

Centrale bank en prudentieel toezichthouder financiële instellingen

© 2008 De Nederlandsche Bank nv

Oplage: 2400

Iedere openbaarmaking en verveelvoudiging voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan, mits met bronvermelding.

Westeinde 1, 1017 ZN Amsterdam – Postbus 98, 1000 AB Amsterdam

Telefoon (020) 524 91 11 – Telefax (020) 524 25 00

Website: www.dnb.nl

ISSN: 1566-1288

De cijfers zijn verzameld door de Nederlandsche Bank, tenzij anders vermeld. De totalen voor het eurogebied zijn opgesteld door de Europese Centrale Bank. Zij publiceert deze cijfers in haar maandbericht en op de website (www.ecb.int).

De tabellen in dit Statistisch Bulletin zijn in het algemeen afgesloten op 9 december 2008. De op de website gepubliceerde cijfers worden voortdurend geactualiseerd.

Inhoud

Inleiding 7

Artikelen

- Europeanisering van bancaire diensten in Nederland 9
- Winstgevend schadebedrijf in 2007 17
- Het externe vermogen van Nederland in 2007 21
- Kan de bruikbaarheid van statistieken over directe investeringen beter 31

Monetair-financiële statistieken Nederland

Financiële markten

Rentes

- 1.1 ● Rentetarieven van de Nederlandsche Bank en van de Europese Centrale Bank 2*
- 1.2.1 ● Marktrentevoeten 4*
- 1.2.2 ● Rentes van in Nederland gevestigde mfi's op deposito's en leningen, met bijbehorende volumes 6*

Wisselkoersen

- 2.1 ● Wisselkoersen en goudprijs 10*

Aandelenbeursindices

- 3.1 ● Aandelenbeursindices 12*

Emissiemarkt

- 4.1 ● Emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen 14*
- 4.1.1 ● Bruto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen 16*
- 4.1.2 ● Netto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen 18*
- 4.1.3 ● Uitstaande bedragen van effecten met uitzondering van aandelen uitgegeven door Nederlandse ingezetenen 20*
- 4.2 ● Emissies en koerswaarden van op de Euronext Amsterdam Stock Market genoteerde aandelen 22*
- 4.3 ● Individuele emissies 24*

Financiële instellingen

Banken

Binnenlands bankbedrijf (monetair)

- 5.1 ● Balans van De Nederlandsche Bank (monetaire opstelling) 26*
- 5.2 ● Balans van de in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB) 28*
- 5.2.1 ● Leningen van mfi's aan de private sector, naar sectoren, oorspronkelijke looptijd en instrument 30*
- 5.2.2 ● Bij mfi's aangehouden deposito's van de private sector, uitgesplitst naar sector en instrument 32*
- 5.2.3 ● Spaargeld huishoudens Nederland 34*
- 5.2.4 ● Uitsplitsing naar valuta van bepaalde activa en passiva van in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB) 36*
- 5.3 ● Gecombineerde balans van De Nederlandsche Bank en in Nederland gevestigde mfi's 38*
- 5.4 ● Bijdrage van Nederland aan monetaire aggregaten in het eurogebied 40*
- 5.5 ● Ontwikkeling acceptatiecriteria en vraag bancaire kredietverlening bij in Nederland gevestigde mfi's 42*

Geconsolideerd bankbedrijf (toezicht)

- 5.6 ● Balansen van geregistreerde kredietinstellingen (bedrijfseconomische opstelling) 44*
- 5.7 ● Baten en lasten van geregistreerde kredietinstellingen 46*
- 5.8 ● Buitenlandse schuldverhoudingen van mfi's 48*
- 5.9 ● Geconsolideerde activa van binnenlandse kredietinstellingen: vorderingen op directe en uiteindelijke debiteur 50*
- 5.10 ● Onderhandse derivatencontracten bij Nederlandse banken 52*

Betalingsverkeer

- 5.11 ● Transacties en omzetten in het topgiraal betalingsverkeer naar type betaling 54*
- 5.12 ● Retailbetalingsverkeer 56*

Register

- 5.13 ● Stand der inschrijvingen in het register Wft 58*

Beleggingsinstellingen

Beleggingsinstellingen

- 6.1 ● Balans van beleggingsinstellingen 60*
- 6.1.1 ● Balanstotalen van beleggingsinstellingen naar fondstypen 62*
- 6.1.2 ● Netto inleg bij beleggingsinstellingen naar fondstype 63*

Nederlands belegd vermogen in beleggingsfondsen

- 6.2.1 ● Nederlands belegd vermogen in beleggingsfondsen 64*
- 6.2.2 ● Nederlandse netto inleg in beleggingsfondsen 65*

Verzekeraars

Macro-economische statistiek verzekeraars

- 7.1 ● Balans van verzekeringsinstellingen 66*
- 7.1.1 ● Verkorte balansen van verzekeringsinstellingen naar type 68*
- 7.1.2 ● Activa en passiva van verzekeringsinstellingen naar sector 70*
- 7.1.3 ● Kasstroomoverzicht van verzekeringsinstellingen 74*

Toezichtsgegevens verzekeraars

- 7.2 ● Balans en actuele waarde beleggingen van onder toezicht staande verzekeraars 76*
- 7.3 ● Baten- en lastenrekening van onder toezicht staande verzekeraars 80*
- 7.4 ● Solvabiliteit van onder toezicht staande verzekeraars 84*
- 7.5 ● Uitkeringen en premies van onder toezicht staande verzekeraars 86*
- 7.6 ● Balans van de ziektekostenverzekeraars 88*
- 7.7 ● Winst- en verliesrekening van de ziektekostenverzekeraars 89*
- 7.8 ● Aantal verzekerden van de ziektekostenverzekeraars 90*
- 7.9 ● Solvabiliteit van de ziektekostenverzekeraars 91*

Register

- 7.10 ● Onder toezicht staande verzekeraars 92*

Pensioenfondsen

Macro-economische statistiek pensioenfondsen

- 8.1 ● Balans van pensioenfondsen 94*
- 8.1.1 ● Verkorte balansen van pensioenfondsen naar type 96*
- 8.1.2 ● Activa en passiva van pensioenfondsen naar sector 98*
- 8.1.3 ● Kasstroomoverzicht van pensioenfondsen 102*

Toezichtsgegevens pensioenfondsen

- 8.2 ● Organisatie & Pension Fund Governance 104*
- 8.3 ● Balans op actuele waarde 105*
- 8.4 ● Baten- en lastenrekening 106*
- 8.5 ● Beleggingen risico deelnemer 107*
- 8.6 ● Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en pesioengerechtigden 108*
- 8.7 ● Demografie van pensioenfondsen 109*
- 8.8 ● Geraamde dekkingsgraad van pensioenfondsen 110*
- 8.9 ● Belegd pensioenvermogen voor risico pensioenfondsen 112*
- 8.10 ● Hoogte toeslagen voor deelnemers en inactieven 114*

Pensioenregelingen

- 8.11 ● Typen pensioenovereenkomsten 116*
- 8.12 ● Soorten pensioen 118*
- 8.13 ● Opbouwpercentage bij de toezegging van het ouderdomspensioen voor uitkeringsovereenkomsten 120*
- 8.14 ● Soort franchise 122*
- 8.15 ● Basis voor toeslagverlening voor deelnemers (middelloon) 124*
- 8.16 ● Basis voor toeslagverlening van ingegaan ouderdomspensioen 128*

Register

- 8.17 ● Onder toezicht staande pensioenfondsen 131*

Overige financiële instellingen

Special Purpose Vehicles

- 9.1 ● Balansgegevens van Special Purpose Vehicles 132*

Financiële Stabiliteit

- 10.1 ● Financiële stabiliteitsindicatoren 134*

Huishoudens

- 11.1 ● Vermogenscomponenten van Nederlandse huishoudens 136*

Betalingsbalans en extern vermogen

- 12.1 ● Betalingsbalans 137*
- 12.2 ● Goederenrekening 138*
- 12.3 ● Dienstenrekening 140*
- 12.4 ● Inkomensrekening 142*
- 12.5 ● Inkomensoverdrachten 143*
- 12.6 ● Directe investeringen 144*
- 12.7.1 ● Effectenverkeer 146*
- 12.7.2 ● Buitenlandse effecten, niet-EMU, naar sector van de houder 147*

- 12.8 ● Financiële derivaten en overig financieel verkeer 148*
- 12.9 ● Geografische uitsplitsing van de Nederlandse betalingsbalans 150*
- 12.10 ● Extern vermogen van Nederland 152*
- 12.11 ● Reconciliatie van betalingsbalans en extern vermogen 154*
- 12.12 ● Bruto externe schuld van Nederland 156*
- 12.13 ● Betalingsbalans inclusief BFI's (Bijzondere Financiële Instellingen) 158*
- 12.14 ● Extern vermogen van Nederland inclusief BFI's 160*
- 12.15 ● Internationale reserves 162*

Kernstatistiek

- 13.1 ● Economische kerngegevens voor Nederland en het eurogebied 164*

Overheid

- 14.1 ● Financiën van het Rijk op kasbasis 168*
- 14.2 ● Staatsschuld 170*
- 14.3 ● Ontvangsten, uitgaven en vorderingensaldo van de overheid 172*
- 14.4 ● Overheidsschuld conform EMU-definities 174*

Bijlage: toelichting op de statistieken 177*

Overzicht verschenen artikelen 2001-2008 200*

Overzicht verschenen Themanummers 202*

De inhoud van deze publicatie is verzorgd door de Divisie Statistiek en informatie (telefoon 020-524 19 90, telefax 020-524 25 12)

Verklaring der tekens

o (0,0) = het getal is minder dan de helft van de gekozen afronding of nihil

niets (blank) = een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
c.g. het gegeven wordt niet (aan de Bank) gerapporteerd

• = gegevens ontbreken nog

Afronding

Soms kloppen tellingen niet geheel (door geautomatiseerde afronding per reeks); anderzijds is de aansluiting van de ene tabel op de andere niet steeds geheel verwezenlijkt (door afronding per tabel).

● Voor deze tabellen worden lange en uitgebreide tijdreeksen op internet gepubliceerd in euro's ('Statistiek' in www.dnb.nl).
Jaar-, kwartaal- en maandreeksen beginnen in de regel in 1982.
Dagcijfers beginnen in 1990.

In het kader van de Special Data Dissemination Standard (SDDS) van het IMF worden de publicatiedata van de balans van de Nederlandsche Bank (tabel 2.1), de gecombineerde balans DNB en in Nederland gevestigde mfi's (tabel 2.3), de betalingsbalans (tabel 5.1) en het extern vermogen van Nederland (tabel 5.11) aangekondigd op het internet (www.dnb.nl onder 'Statistiek').

De publicatiedata van alle onder de SDS vallende Nederlandse kernstatistieken – reële statistieken, overheidsfinanciën en monetair-financiële statistieken – worden gepresenteerd op de SDS-internetpagina (www.dsb.imf.org).

Een overzicht van de meest recente gegevens van deze kernstatistieken is te vinden op het internet (www.dsb.statistics.nl).

Inleiding

Het Statistisch Bulletin bevat ditmaal vier artikelen, over de europeanisering van het bankwezen, schadeverzekeringen, het extern vermogen van Nederland in 2007 en over de afnemende interpreteerbaarheid van directe investeringscijfers.

Net als veel sectoren is ook de bankensector de laatste decennia sterk geïnternationaliseerd, in Europa mede dankzij afspraken over toezicht op buitenlandse vestigingen. Veel banken hebben elders vestigingen opgericht om hun klanten te volgen of activiteiten in het moederland te financieren. Vanuit Nederland sloegen banken vooral in de jaren negentig hun vleugels uit, waardoor het aandeel van buitenlandse activiteiten in hun totale, geconsolideerde balanstotaal (inmiddels EUR 3000 miljard) verdrievoudigde tot 33%. Net zo breidden buitenlandse banken hun netwerk in Nederland uit, tot recentelijk 60 vestigingen. Ook hun activiteiten namen toe, al liep het aandeel daarvan in het geconsolideerde balanstotaal van het Nederlandse bankwezen de laatste tien jaar terug van 5% naar 3%. Franse banken bleven goed voor een aandeel in dat totaal van een kwart. België en Duitsland leverden echter ondanks een toegenomen aantal vestigingen in, ten gunste van het Verenigd Koninkrijk – een Europese toegangspoort voor banken uit ook andere continenten – en Turkije, met een aandeel van 10% nummer drie in de top-vijf van landen. Een sterke groei, van nog geen 20 begin jaren negentig tot 450 in 2008, vertoonde ook het aantal banken dat direct vanuit het buitenland in Nederland bancaire diensten aanbiedt (bijvoorbeeld spaargelden aantrekt of kredieten verstrekt). Vanuit het eurogebied bijvoorbeeld wisten deze dienstverleners hun aandeel in de kredietverlening aan Nederlandse klanten te verdubbelen van 5% naar 10%. Die stijging was groot, maar nog eens anderhalf maal zo hoog was de groei van kredietverlening door Nederlandse banken aan klanten in het eurogebied.

Schadeverzekeraars (exclusief zorg en inkomen) hebben in 2007 een positief verzekeringsresultaat geboekt van bijna EUR 1,2 miljard, 11% van hun premie-inkomsten. Ongeveer de helft van dit resultaat werd behaald op verzekeren, het kernbedrijf, de andere helft was afkomstig van beleggingsopbrengsten. In de periode 1997-2003 was nog een negatief resultaat op de kernactiviteiten geboekt. Vanaf 2003 echter hebben de verzekeraars zich meer en meer gericht op hun kernbedrijf. De resultaten verbeterden doordat in verhouding tot de premie-inkomsten minder schadevergoedingen

hoefden te worden uitgekeerd bij vrijwel gelijk blijvende kosten. In 2007 was per euro aan inkomsten sprake van een voordelig verschil van 6 cent, in 1997 was het nog andersom geweest. Die omslag was deels te danken aan de gunstige jaren 2004-2006 met betrekkelijk weinig brand- en verkeersschade. De resultaten verbeterden echter ook als gevolg van toegenomen aandacht voor preventie en een aangescherpt acceptatiebeleid van de verzekeraars zelf. De beleggingsopbrengsten waren de laatste jaren vrij stabiel, zo rond EUR 600 miljoen, wat de behoudende beleggingsmix van schadeverzekeraars weerspiegelt, gekenmerkt door een betrekkelijk hoog aandeel obligaties (70%). Van de 13 onderscheiden schadebranches deed 'brand en natuurevenementen' het in 2007 het minst goed, onder meer door de januari-storm. Daarentegen lieten de branches krediet en borgtocht, verzekeringen tegen wanbetalingen, juist de beste resultaten zien, mede doordat het in 2007 economisch gezien voor de wind ging.

Bij ongeveer gelijke stijgingen in 2007 van Nederland's buitenlandse activa en passiva, met 12% tot zo'n EUR 2600 miljard, nam het netto externe vermogen van ons land licht toe tot EUR 10 miljard. Tegenover een recordbijdrage daaraan van het handelsoverschot stonden hoge, aan het buitenland toekomende winsten op directe investeringen in ons land. Ook prijs- en wisselkoersontwikkelingen, in het tweede halfjaar in het teken van de neergang op effectenbeurzen, vielen per saldo voor Nederland iets negatiever uit. Bijzonder hoog waren in 2007 de inkomende directe investeringen door met name de overname van ABN Amro. Het bezit aan ABN Amro aandelen van andere buitenlandse effectenbeleggers nam navenant af. Dat Nederland's activa en passiva in 2007 desondanks toenamen, kwam vooral door een sterke groei, met 12%, van het overige financiële verkeer, mede door de voortgaande internationalisatie van het bankwezen. Het buitenland toonde een grote belangstelling voor emissies van obligaties door Nederlandse banken. Nederlandse aandelen deed men echter van de hand. Met de beleggingen door Nederlandse pensioenfondsen was het juist andersom; zij kochten in koers gedaalde buitenlandse aandelen om het gewicht ervan in hun beleggingsportefeuille op peil te houden.

Meer methodologisch van aard is ditmaal een artikel over directe investeringen waarin verkend wordt hoe ze bruikbaar gemaakt kunnen worden voor analyses van bijvoorbeeld het verband met economische groei.

Door de toegenomen complexiteit van financieringsconstructies zijn de cijfers niet meer wat ze lijken. De kapitaalstroom van een buitenlandse dochter naar een Nederlandse moeder bijvoorbeeld wordt vaak nog verondersteld een terugtrekking van kapitaal te weerspiegelen, maar het kan even goed gaan om het naar Nederland doorsluizen van kapitaal dat de buitenlandse dochter verkregen heeft door obligaties te emitteren. De interpretatieproblemen komen mede voort uit een methodologie voor het maken van directe investeringsstatistieken die (nog altijd) uitgaat van het idee dat complexe verschijnselen met slechts een enkel gesaldeerd getal kunnen worden beschreven. Mogelijk dat de gebruikers van statistieken in de toekomst beter bediend kunnen worden met een gerichte *uitsplitsing* van de aggregaten naar echte, half-echte en onechte directe investeringen naar de mate waarin ze in economische analyses bruikbaar zijn.

Europeanisering van bancaire diensten in Nederland

De recente beroering op de financiële markten heeft duidelijk gemaakt dat er een sterke onderlinge verwevenheid bestaat tussen financiële partijen over de gehele wereld. De verspreiding van de onrust wordt versterkt doordat banken grensoverschrijdend steeds actiever zijn geworden. Onder invloed van de liberalisering van het kapitaalverkeer, deregulering van financiële markten en ontwikkeling van de informatietechnologie is sinds het begin van de jaren '90 de internationale oriëntatie van het bankwezen toegenomen. De EU en later de EMU ontwikkelden zich verder en grensoverschrijdende fusies en overnames namen – ook in Nederland – in aantal en omvang toe. De open grenzen en de internationale financieringsmarkten maakten het voor buitenlandse banken eenvoudiger om bancaire activiteiten in Nederland te ondernemen. Zo is het aantal banken uit andere landen van de Europese Unie dat grensoverschrijdende bancaire diensten verleent in Nederland, zonder hier een vestiging te hebben, sinds 1992 opgelopen van nihil naar circa 450. In het laatste decennium zijn de grensoverschrijdende leningen vanuit de overige landen van het eurogebied aan Nederlandse niet-bancaire partijen gestegen van EUR 20 miljard naar EUR 100 miljard, een verviervoudiging. In dit artikel wordt de

ontwikkeling belicht van de activiteiten van buitenlandse banken in Nederland.

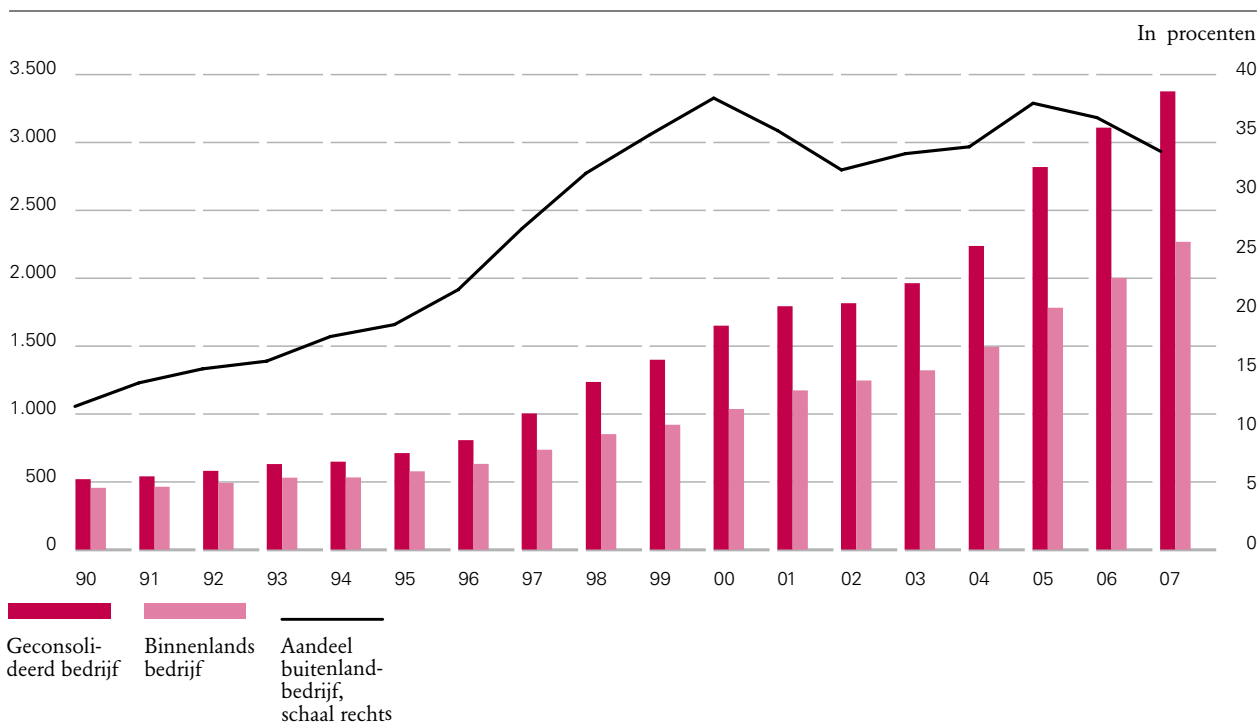
Inleiding

Het Nederlands bankwezen heeft zich sinds de jaren '90 sterk geïnternationaliseerd. De groei van het relatieve belang van de buitenlandse activiteiten komt tot uitdrukking in de balans van het wereldwijd geconsolideerd bedrijf ten opzichte van het binnenlands bedrijf van de banken in Nederland¹ (grafiek 1).

Nederlandse banken hebben flink de vleugels uitgeslagen. Ultimo 2007 bedroeg het verschil tussen het geconsolideerde en het binnenlands bedrijf ca. EUR 1.000 miljard. In 1990 was dit iets meer dan EUR 60 miljard. De activiteiten van Nederlandse banken via hun buitenlandse bedrijfsonderdelen zijn dus enorm toegenomen. Het aandeel van het buitenlands bedrijf in het balanstotaal van de Nederlandse banken is in de periode 1990-2007 daardoor gegroeid van 12% naar 33%.

Grafiek 1 Balanstotalen Nederlands bankwezen

Miljarden euro's

Niet alleen Nederlandse banken, maar ook banken in veel andere landen hebben een meer internationaal karakter gekregen en werden buiten hun eigen grenzen actief. Ook Nederland kreeg steeds meer te maken met buitenlandse banken die in ons land bancaire activiteiten ontplooiden, met name vanuit andere landen van Europa. Diverse gebeurtenissen illustreren de toenemende invloed in de afgelopen 15 jaar van het buitenlandse bankwezen in Nederland. Het gaat dan niet alleen om de recente turbulentie op de financiële markten en de overname in 2007 van ABN-Amro door een drietal banken, maar bijvoorbeeld ook om de vorming van financiële conglomeraten vanaf begin jaren '90, zoals Fortis. In 1993 is de interne Europese markt voor bancaire dienstverlening gecreëerd door de invoering van de 'Tweede Europese Coördinatierichtlijn inzake het toezicht op banken in de EU'. Deze richtlijn werd ook van toepassing voor het grotere gebied van de Europese Economische Ruimte (EER), waartoe behalve de 27 landen van de EU, ook Noorwegen, IJsland en Liechtenstein behoren. Hierdoor konden banken vanaf dat moment op basis van één EU-bankvergunning ('EU-Paspoort') hun diensten aanbieden in alle 30 lidstaten van de Europese Economische Ruimte, hetzij via bijkantoren, hetzij via het actief aanbieden van bancaire diensten in een land zonder daar een vestiging te hebben ('grensoverschrijdende dienstverlening').

De effecten van de ontwikkeling van de interne Europese markt zijn inmiddels zichtbaar in Nederland op diverse deelmarkten. Het gaat dan bijvoorbeeld om buitenlandse banken die spaargeld van Nederlandse ingezetenen aantrekken. Andere buitenlandse banken zijn al eerder in Nederland neergestreken om handelsactiviteiten van het bedrijfsleven uit het land van oorsprong te ondersteunen. Japanse banken zijn hiervan een goed voorbeeld. Ook hebben enkele buitenlandse instellingen hun pijlen gericht op de Nederlandse hypotheekmarkt (zie Kader Hypotheken).

Buitenlandse banken in Nederland

Zowel binnenlandse als buitenlandse banken die in Nederland bancaire diensten willen aanbieden, moeten hiervoor toestemming hebben van een toezichhoudend autoriteit. De in Nederland actieve buitenlandse banken bestaan uit drie categorieën instellingen, te weten zelfstandige dochters van buitenlandse banken, niet-juridisch zelfstandige bijkantoren van buitenlandse banken en tenslotte bancaire dienstverleners zonder vestiging hier te lande. Zie tabel 1.

Tabel 1 Buitenlandse banken onderverdeeld naar type

Buitenlandse banken	Actief in NL	Vestiging in NL	Juridisch zelfstandig in NL
- Dochters	x	x	x
- Bijkantoren (zowel uit EER als van daarbuiten)	x	x	
- Dienstverleners (uit EER)	x		

Dochters hebben een vestiging in Nederland en een juridisch zelfstandige status, veelal in de vorm van een naamloze vennootschap (n.v.). Als de directe moeder in het buitenland gevestigd is dan wordt de dochterinstelling als buitenlands beschouwd. Dochters vallen onder het volledig toezicht van DNB.

Bijkantoren hebben geen juridisch zelfstandige status maar zijn filialen van een bank met een zelfstandige juridische status in het buitenland. Deze categorie kent een nader onderscheid naar bijkantoren van banken uit de EER enerzijds en die van buiten dit gebied anderzijds. De laatste groep bijkantoren valt, net als dochters, volledig onder het toezicht van DNB. Daarentegen beperkt het toezicht van DNB op een bijkantoor van een bank van binnen de EER zich voornamelijk tot liquiditeitstoezicht. Het volledige solvabiliteitstoezicht is de verantwoordelijkheid van toezichthouder in het moederland.

Onder dienstverleners vallen buitenlandse banken uit de EER die hun diensten in Nederland aanbieden zonder in ons land over een vestiging te beschikken. Ze worden geregistreerd door DNB als 'dienstverlener' op basis van informatie van de toezichthouder in het moederland ('home-toezichthouder'), die ook de verantwoordelijkheid voor het toezicht draagt. Zo kunnen banken vanuit dit gebied actief hypotheekaanbieden in ons land via het internet zonder hier een vestiging te hebben. Hetzelfde geldt voor het aantrekken van spaargelden. Ook bancaire diensten gericht op bedrijven mogen actief worden aangeboden, maar dit zal veelal via rechtstreekse contacten lopen. Toestemming van de home-toezichthouder geeft het recht om in Nederland bancaire diensten aan te bieden, maar betekent niet direct dat de betreffende instelling ook daadwerkelijk activiteiten gaat ontplooiën.

Banken van buiten de EER mogen slechts actief bancaire diensten in Nederland aanbieden via een dochter of een bijkantoor in ons land of als dienstverlener via een dochter in één van de andere EER-landen. Dit laat onverlet dat een bedrijf of particulier in Nederland op eigen initiatief zaken kan doen met buitenlandse banken van binnen of buiten Europa.

Aantal banken actief in Nederland

Na een toename tussen 1998 en 2001 van het totaal aantal buitenlandse banken met een vestiging in Nederland van 49 naar 59 is dit aantal sinds die tijd vrijwel gelijk gebleven (tabel 2). Binnen deze groep hebben zich wel verschuivingen voorgedaan.

Zo is het aantal EER-bijkantoren in Nederland, mede onder invloed van de verdere integratie in Europa en

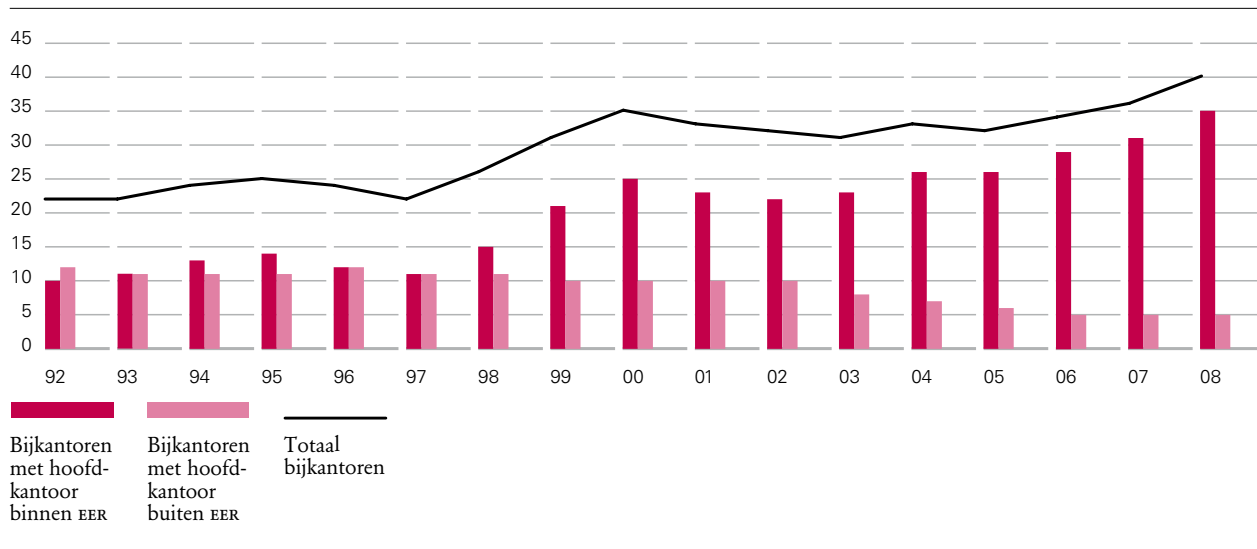
sterk gestimuleerd door de introductie van de euro, sinds 1992 opgelopen van tien tot 35 medio 2008. Daarentegen is het aantal niet-EER-bijkantoren in deze periode teruggelopen van twaalf naar vijf (grafiek 2). Deze 'europeanisering' kan samenhangen met het feit dat het 'Europees paspoort' het voor banken mogelijk maakt om via een vestiging elders in de Europese Economische Ruimte als bancaire dienstverlener in Nederland te functioneren. Het aantal dochters in Nederland is licht gedaald tot een niveau van 20 medio 2008, nadat het aantal tussen 1998 en 2002 eerst was opgelopen tot 27.

De buitenlandse banken met vestigingen in Nederland komen vooral uit onze buurlanden. Medio 2008 zijn vanuit Duitsland, België, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk 32 dochters of bijkantoren in Nederland gevestigd. In 1998 waren dat er nog maar achttien. Het aantal Duitse vestigingen is gestegen van drie naar

Tabel 2 Aantallen banken actief in Nederland

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Zelfstandige vestigingen van buitenlandse banken (dochters)							23	21	21	26	27	26	24	25	20	20	20
2 Niet-zelfstandige vestigingen van buitenlandse banken (bijkantoren)	22	22	24	25	24	22	26	31	35	33	32	31	33	32	34	36	40
a) waarvan EER bijkantoren	10	11	13	14	12	11	15	21	25	23	22	23	26	26	29	31	35
b) waarvan niet-EER bijkantoren	12	11	11	11	12	11	11	10	10	10	10	8	7	6	5	5	5
3 Buitenlandse banken met vestiging in Nederland (1+2)							49	52	56	59	59	57	57	57	54	56	60
4 Buitenlandse banken zonder vestiging in Nederland (dienstverleners)	17	49	80	120	146	170	194	214	261	289	308	315	353	374	387	419	447
5 Buitenlandse banken actief in Nederland (3+4)							243	266	317	348	367	372	410	431	441	475	507
6 Nederlandse banken actief in Nederland							113	117	104	96	86	86	89	85	86	82	82

Grafiek 2 Aantal bijkantoren van buitenlandse banken in Nederland

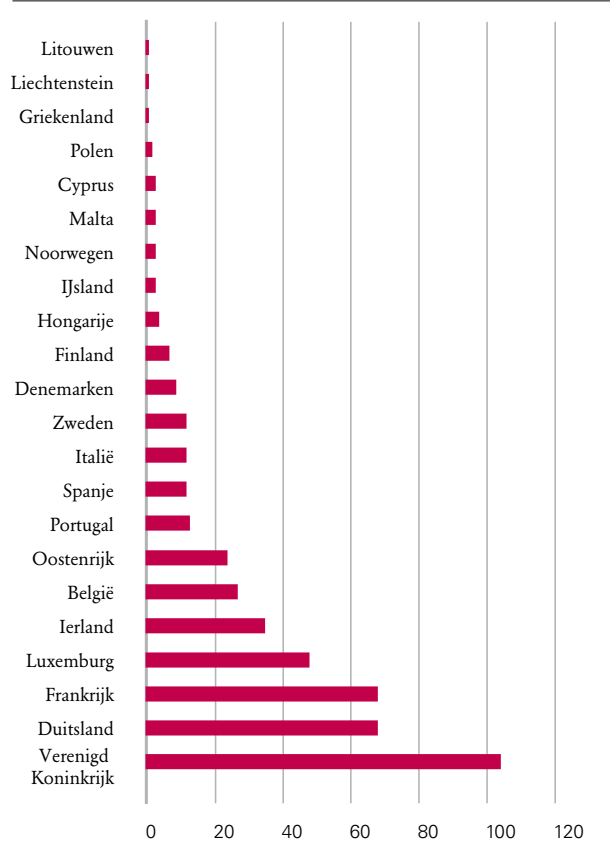

twalf in het afgelopen decennium. Verder is het aantal vestigingen van Belgische banken in Nederland toegenomen van drie naar acht in 2008.² Vanuit Japan zijn uitsluitend dochterinstellingen actief in Nederland en zijn er geen bijkantoren in ons land gevestigd. Het aantal Japanse banken is in de afgelopen tien jaar afgenomen. In 1998 bedroeg het aantal nog zes, in 2008 zijn dat er nog twee. Deze teruggang is mede het gevolg van problemen bij een aantal Japanse financiële instellingen in de tweede helft van de jaren negentig, waardoor vestigingen in Nederland zijn gesloten of zijn samengegaan door fusies van de moederinstellingen in Japan. Van de vijf bijkantoren van buiten de EU zijn er drie van Aziatische en twee van Amerikaanse origine.

Het aantal geregistreerde dienstverleners in Nederland is gestaag opgelopen van zeventien in 1992 naar 447 medio 2008. De financiële dienstverlening van dit grote aantal instellingen richt zich vooral op professionele partijen en in mindere mate op particulieren. Meer dan tweederde (70%) van deze instellingen komt uit een euroland. Van de rest is het overgrote deel (104) in het Verenigd Koninkrijk gevestigd (grafiek 3). Een aantal van deze banken in het Verenigd Koninkrijk heeft een moeder buiten de EU. Via dochters in Londen verkrijgen ze met behulp van het Europees paspoort toegang tot het gehele EER-marktgebied. Medio 2008 zijn zeven instellingen actief uit de niet-EU landen van de EER.

Grafiek 3 Aantal bancaire dienstverleners zonder vestiging in Nederland naar land van herkomst

Oktober 2008

Activiteiten buitenlandse dochters en bijkantoren

Ultimo 2007 bedroeg het balanstotaal van de buitenlandse dochters en bijkantoren in Nederland EUR ruim 100 miljard, een stijging van ongeveer 70% ten opzichte van 1998. Als gevolg van de nog sterkere groei van het totale Nederlandse bankwezen is het aandeel van de vestigingen vanuit het buitenland in het geconsolideerd balanstotaal van het Nederlands bankwezen als geheel in die jaren echter afgenomen van 5% naar 3,1%.

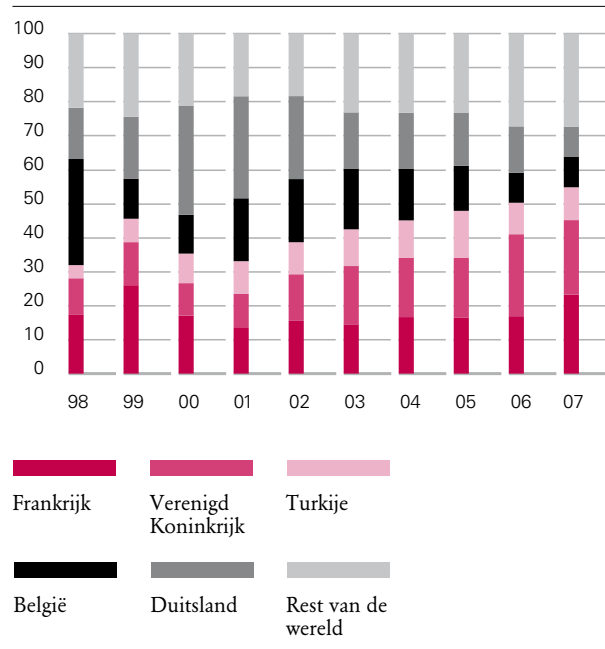
Vrijwel alle buitenlandse dochters en bijkantoren bieden slechts een beperkt assortiment bancaire diensten aan. Een uitgebreid pakket zoals grotere Nederlandse banken aanbieden, komt niet voor bij deze instellingen. Het zijn vooral bancaire diensten aan bijvoorbeeld internationaal georiënteerde cliënten en/of cliënten die ook een relatie onderhouden met de moeder van de buitenlandse bank. Daarnaast zijn er ook buitenlandse banken in Nederland actief ten behoeve van interne financiering en cashmanagement van het betreffende bankconcern. Er kunnen ook fiscale redenen een rol spelen om een zelfstandige juridische vestiging aan te houden.

Deze activiteiten hebben geleid tot winsten van buitenlandse vestigingen in Nederland die qua omvang grofweg aansluiten bij hun aandeel in het balanstotaal van het totale Nederlandse bankwezen. In 1998 bedroeg dit aandeel 4,4%. In 2007 was dit teruggelopen naar 3,3%. Hieruit kan worden afgeleid ze een jaarlijkse netto winst maken die overeenkomt met de gemiddelde netto winst van de overige in Nederland opererende banken. Ondanks het soms afwijkende pakket aan bancaire diensten, zoals bijvoorbeeld alleen handelskrediet, is er dus gemiddeld geen sprake een hogere of lagere rentabiliteit van de banken met een buitenlandse oorsprong. Voor individuele banken kan dit beeld natuurlijk anders zijn.

In de afgelopen tien jaar is het aandeel van de vijf belangrijkste landen in het balanstotaal van alle buitenlandse banken gevestigd in Nederland rond 75% gebleven. Binnen deze groep van vijf landen hebben zich wel verschuivingen voorgedaan. Zo is het aandeel van het Verenigd Koninkrijk verdubbeld naar 22%, vooral ten koste van België en Duitsland (grafiek 4). Bij België is de afname eind jaren '90 het gevolg van de overname van Generale Bank Nederland nv door Fortis. In latere jaren werden de activiteiten van de in 2001 door Dexia overgenomen Bank Labouchère afgebouwd. Het Duitse aandeel is vooral afgenomen door vermindering van de activiteiten van de Nederlandse vestigingen van Deutsche Bank AG en Commerzbank, die een aantal activiteiten hebben gecentraliseerd buiten Nederland.

Grafiek 4 Buitenlandse banken in Nederland

Aandeel in procenten balanstotaal

De vestigingen vanuit Frankrijk hebben eind 2007 het grootste aandeel (23%). Twee Franse banken hebben zowel een dochter als een bijkantoor in Nederland ('*dual establishments*'). Activiteiten van Franse banken betreffen hoofdzakelijk handelsfinanciering, kredietverlening aan bedrijven en interbancaire uitzettingen. De *funding* van deze vestigingen in Nederland komt voornamelijk van de moeder of andere gelieerde instellingen, zoals vestigingen in andere EU-landen.

De banken uit het Verenigd Koninkrijk vormen na Frankrijk de grootste groep gemeten naar balanstotaal. Net als bij de Franse banken is er veelal sprake van *corporate banking*, dat wil zeggen bankieren ten behoeve van de moederbank door middel van het aantrekken van gelden en het uitzetten daarvan bij de moederbank. Daarnaast worden er ook woninghypotheken in Nederland verstrekt door de vestigingen van Britse banken in Nederland.

Opvallend is, na Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, de grote bijdrage van Turkije. In Nederland zijn medio 2008 zes dochters en één bijkantoor actief. De dochters hebben bovendien vanuit Nederland diverse bijkantoren gevestigd in enkele grote EU-landen. De activiteiten van de Turkse banken in Nederland bestaan hoofdzakelijk uit handelsfinanciering en het verstrekken van kredieten aan Turkse ondernemingen, zowel

in Nederland als in Turkije. De *funding* betreft vooral het aantrekken van gelden van de particuliere markt, waaronder spaargelden. De Amerikaanse banken spelen in aantal (twee bijkantoren) en in balanstotaal geen prominente rol. Dit neemt niet weg dat ze daarnaast ook actief kunnen zijn in Nederland via een vestiging elders in de EU, veelal in Londen.

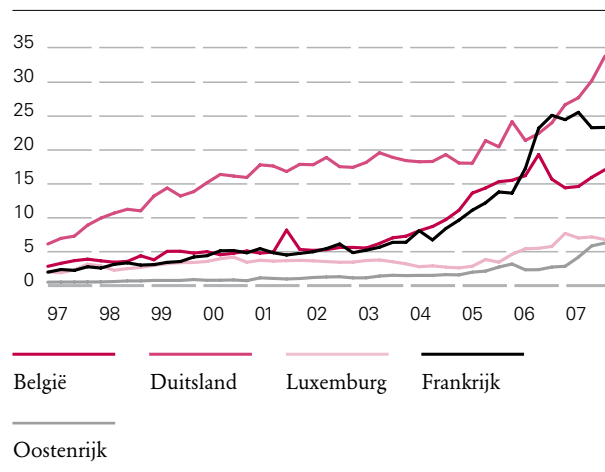
Rechtstreekse kredietverlening in Nederland vanuit het buitenland

Het aantal bancaire dienstverleners in Nederland is sterk toegenomen (tabel 2). Van deze groep banken die vanuit het buitenland actief bancaire diensten aanbiedt in Nederland, zijn echter alleen gegevens voorhanden in het land van vestiging van deze dienstverleners. Deze gegevens bevatten echter bovendien de activiteiten van banken die de Nederlandse markt voor bancaire diensten niet actief benaderen, maar waarbij Nederlandse partijen hebben gekozen om te bankieren in het buitenland.

Het volume aan grensoverschrijdende vorderingen van banken uit de belangrijkste landen van het euroge-

Grafiek 5 Leningen van banken in het buitenland aan Nederlandse niet-bancaire partijen

Miljarden euro's

bied op Nederlandse partijen (exclusief vorderingen op Nederlandse banken) is de laatste jaren krachtig toegenomen (grafiek 5). Zo hebben banken uit de landen van het eurogebied in het tweede kwartaal van 2008 voor het

Box 1 Hypotheken

Nederland heeft ten opzichte van andere landen een relatief hoge omzet en uitstaande schuld aan hypotheek, mede vanwege het fiscale stelsel en het feit dat het mogelijk is om zonder eigen geld een huis te kopen. Diverse buitenlandse partijen hebben zich de afgelopen jaren op de Nederlandse hypotheekmarkt gemeld om een graantje mee te pikken op deze ruime markt. Het gaat daarbij zowel om banken als om niet-bancaire spelers. Zo betraden onder andere de Bank of Scotland en het Belgische Argenta en de niet-bancaire instellingen Sparck Hypotheken, ELQ Hypotheken en GMAC Hypotheken de Nederlandse markt. GMAC Hypotheken is onderdeel van GMAC financial services, eigendom van General Motors en de Amerikaanse investeringsmaatschappij Cerberus. ELQ Hypotheken is een dochteronderneming van de failliete zakenbank Lehman Brothers. Sparck Hypotheken heeft Citibank als financier.

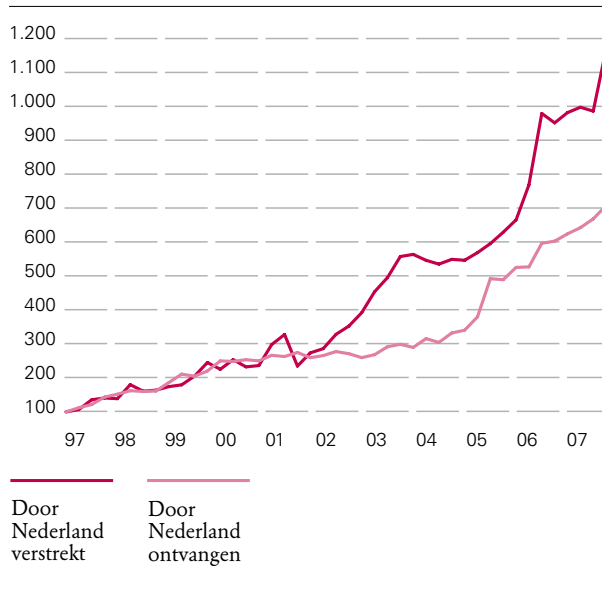
Deze laatste drie zijn van Amerikaanse origine en richten zich met hun dienstverlening op het marktsegment van cliënten die over het algemeen niet of minder goed

terecht kunnen op de reguliere hypotheekmarkt. Het gaat dan om klanten die door banken als risicovol worden beschouwd, bijvoorbeeld omdat ze een opstartend eigen bedrijf hebben of een ongunstige krediethistorie met zich meedragen. Deze niet-bancaire organisaties, die veelal gefinancierd worden vanuit buitenlandse banken, staan in Nederland niet onder toezicht van DNB omdat zij alleen gelden aantrekken van professionele partijen en daardoor niet tot de 'banken' gerekend worden. Zij staan echter wel onder toezicht van de AFM omdat zij een financiële dienst verlenen.

De omvang van de uitstaande hypotheek van buitenlandse banken is sinds het begin van deze eeuw snel opgelopen naar bijna EUR 13 miljard medio 2008. Het marktaandeel van de buitenlandse banken in de hypotheekverstrekking door banken aan Nederlandse ingezetenen is hiermee gekomen op circa 2%. De drie genoemde niet-bancaire instellingen hebben hun verkoopactiviteiten in Nederland in de loop van 2008 opgeschort wegens de voor deze instellingen verslechterende marktsituatie.

Grafiek 6 Grensoverschrijdende kredietverlening tussen Nederland en de overige eurolanden (excl. interbancair)

Indexcijfers 1997 = 100

afgelopen tien jaar het aandeel in de kredietverlening aan Nederlandse partijen van banken gevestigd in de rest van het eurogebied gegroeid. Voorts lijkt Europese regelgeving van invloed te zijn geweest op de aard en omvang van de activiteiten van buitenlandse banken in Nederland: het aantal bijkantoren vanuit EU-landen is gestaagd gegroeid en het aantal grensoverschrijdende dienstverleners vanuit andere Europese landen is snel toegenomen.

1. Onder het binnenlands bedrijf wordt verstaan zowel de binnenlandse als de grensoverschrijdende activiteiten van in Nederland gevestigde banken en hun in Nederland gevestigde dochterondernemingen (exclusief verzekeringsdochter). Buitenlandse dochters zijn dus niet meegeconsolideerd en zijn als deelneming in het binnenlands bedrijf meegenomen, evenals andere intercompany verhoudingen. Bij het wereldwijd geconsolideerde bedrijf zijn de buitenlandse dochters wel meegeconsolideerd.
2. Fortis Bank Nederland (FBN) wordt hierbij niet als een buitenlandse bank beschouwd.

eerst meer dan EUR 100 mrd aan leningen uitstaan op Nederland. Duitsland heeft het grootste aandeel hierin en laat ook de sterkste groei zien de laatste jaren. Ook Frankrijk laat tot en met het tweede kwartaal van 2007 een forse toename zien en is daarmee België gepasseerd als tweede leningverstrekker. Hiermee is het aandeel van de grensoverschrijdende kredietverlening vanuit andere landen van het eurogebied in Nederland in de afgelopen 10 jaar meer dan verdubbeld naar ongeveer 10% van het totaal van de leningen aan bedrijven, huishoudens en andere private partijen in Nederland.

De grensoverschrijdende kredietverlening vanuit Nederland naar de andere landen van het eurogebied, exclusief interbancaire kredietverlening, is de afgelopen jaren nog sterker gestegen dan andersom (grafiek 6). Nederland ontvangt echter nog wel steeds meer krediet uit de andere eurolanden. Het verschil bedraagt medio 2008 ruim EUR 30 miljard.

Afsluitende opmerkingen

De activiteiten van buitenlandse banken via een vestiging in Nederland zijn gegroeid, maar minder hard dan het bedrijf van het Nederlandse bankwezen, waardoor hun aandeel in het totaal van bancaire activiteiten in Nederland is gedaald tot net iets meer dan 3%. Daarentegen is de

Winstgevend schadebedrijf in 2007

Schadeverzekeraars (exclusief zorg en inkomen) hebben in 2007 een positief verzekeringsresultaat geboekt van EUR 1.180 miljoen. Dit is 11% van de verdiende premie-inkomsten. Ongeveer de helft van dit resultaat is behaald op verzekeren, het kernbedrijf, de andere helft is afkomstig van beleggingsopbrengsten. Een winstgevend kernbedrijf is niet vanzelfsprekend. In de periode 1997-2003 werd namelijk een negatief resultaat op de kernactiviteiten geboekt. Vanaf 2003 zijn de verzekeraars zich meer en meer gaan richten op het verzekeren zelf: 'back to basic'. Dit heeft ertoe geleid dat er vanaf 2004 weer positieve resultaten op het kernbedrijf worden behaald. Hierdoor is het resultaat niet alleen afhankelijk van de beleggingsopbrengsten, hetgeen de schadesector robuuster maakt in financieel onrustige tijden.

Inleiding

Elke Nederlander heeft gemiddeld acht verzekeringen.¹ Een op de drie Nederlanders heeft tien of meer verzekeringen afgesloten. Een aantal verzekeringen is verplicht, zoals een aansprakelijkheidsverzekering voor de auto en een zorgverzekering. Daarnaast zijn er verzekeringen die als min of meer onmisbaar worden aangemerkt, bijvoorbeeld een inboedelverzekering. Met een schadeverzekering tracht een verzekerde een risico af te dekken dat hij of zij zelf niet wil of kan dragen. Mocht het risico zich voordoen, bijvoorbeeld het huis brandt af, dan moet de verzekerde ervan uit kunnen gaan dat de verzekeraar hem schadeloos kan stellen. Tegen die achtergrond houdt DNB toezicht op de schadeverzekeraars. DNB gebruikt daarbij verschillende instrumenten. Zo kan de toezichthouder informatie verzamelen bij de verzekeraars (on site toezicht) of informatie laten verstu-

Box 1 Achtergronden bij de nieuwe verzekeringsjaarstaten

De jaarstaten voor verzekeraars zijn vanaf boekjaar 2007 gewijzigd. De staten sluiten zoveel mogelijk aan bij de boekhoudregels van de verzekeraars en zijn meer risico-georiënteerd dan de oude verslagstaten. Aan de wijzigingen van de jaarstaten liggen verschillende redenen ten grondslag. De belangrijkste zijn de veranderingen in het houden van toezicht, de komst van IAS/IFRS en gewijzigde definities van grondslagen onder Burgerlijk Wetboek 2 titel 9 (BW 2.9). De aanleiding was ook de invoering van de Wet op het financieel toezicht (Wft) per 1 januari 2007. De vernieuwde jaarstaten kennen als basis de Wft en lagere regelgeving.

Veranderingen in toezicht

Het houden van toezicht vindt meer en meer risico-georiënteerd plaats. Voor de toezichthouder wil dit zeggen dat de toezichtinspanning zo verdeeld zal worden dat de verzekeraars met de hoogste risico's de meeste aandacht krijgen. Belangrijk is dus dat een verzekeraar inzichtelijk kan maken wat de grootste relevante risico's zijn waaraan de maatschappij wordt blootgesteld, en vervolgens kan beschrijven welke maatregelen er getroffen zijn om deze risico's te beheersen. Dit heeft in de nieuwe jaarstaten een nieuwe risicoparagraaf opgele-

verd waarin gegevens worden gevraagd over ondermeer de organisatie, specificaties van risico's en risicobeheersing. Hier dient onder andere ingegaan te worden op de risico's ten aanzien van valuta, prijs, rente, krediet, liquiditeit en kasstroom.

Komst van IAS/IFRS en veranderingen in het BW 2.9

Met de nieuwe verzekeringsjaarstaten wordt tevens beoogd zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de boekhoudregels die verzekeraars bij hun jaarrekening toepassen. Hierdoor worden de administratieve lasten zoveel mogelijk beperkt. De nieuwe verzekeringsstaten gebruiken de boekhoudregels van het BW 2.9 en de internationale jaarverslaggevingsregels IAS/IFRS dan ook als basis. De verzekeraar kan vervolgens in de staten de gewenste boekhoudregels kiezen. Het boekhouden onder IFRS wordt gekenmerkt door het begrip fair value.⁴ Dit houdt in dat de balansposten moeten worden gewaardeerd op basis van de reële waarde van deze posten. De keuze van boekhoudmethode mag geen effect hebben op de solvabiliteitseisen. In de staten wordt dit door verschillende correcties toe te passen (zogenaamde prudentiële filters) gewaarborgd.

ren door de verzekeraars (off site toezicht). In de praktijk is het een combinatie. Een belangrijke bron van informatie voor het off-site toezicht vormen de jaarstaten. Alle verzekeraars die in Nederland onder toezicht staan zijn jaarlijks verplicht deze in te dienen. De jaarstaten zijn over het boekjaar 2007 vernieuwd. De staten sluiten zoveel mogelijk aan bij de boekhoudregels van de verzekeraars en zijn meer risico-georiënteerd dan de oude verslagstaten (zie box 1). Dit betekent voor de verzekeraars dat ze hun risico's goed moeten weergeven.

De verzekeringsjaarstaten vormen ook een belangrijke gegevensbron aan de hand waarvan risico's in de verzekeringssector kunnen worden beoordeeld. Daartoe publiceert DNB vernieuwde tabellen van de verzekeraars op basis van de nieuwe jaarstaten in de bijlage van dit Statistisch Bulletin (7.2 tot en met 7.5). Daarnaast publiceert DNB op het statistiek domein van haar website een flink aantal overzichten met financiële gegevens van individuele verzekeraars op basis van het openbare deel van de vernieuwde jaarstaten. In dit artikel wordt het resultaat van de schadesector onder de loep genomen. Om een goede vergelijking tussen de jaren mogelijk te kunnen maken is de branche zorg en inkomen buiten beschouwing gelaten. Vanaf 2006 zijn in deze branche met de invoering van het nieuwe zorgstelsel namelijk ook de voormalig ziekenfondsen opgenomen.

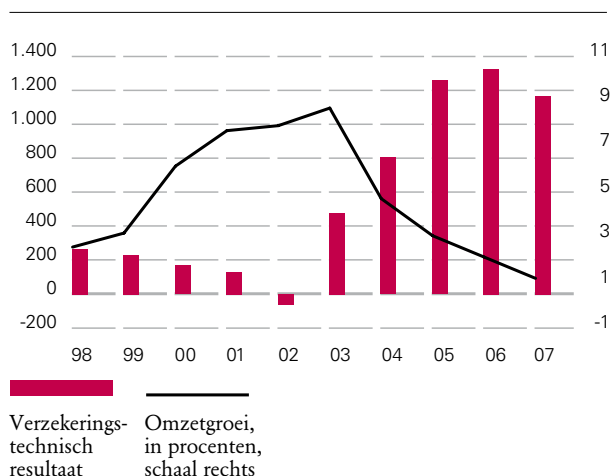
Schadesector winstgevend in nauwelijks groeiende markt

De laatste jaren boekten de schadeverzekeraars goede resultaten. Het resultaat komt in 2007 met EUR 1.180 miljoen wel lager uit dan in 2006, maar is hoger dan in eerdere jaren (zie grafiek 1). Na het dieptepunt in 2002, met zelfs een negatief resultaat, hebben de verzekeraars de weg omhoog gevonden. De positieve resultaten zijn behaald in een niet meer groeiende markt. Uit grafiek 1 blijkt dat de omvang van de schademarkt de laatste jaren slechts licht is toegenomen. In de periode 1998-2003 was een sterke groei van de schademarkt zichtbaar, met als hoogtepunt een toename van 8,7% in 2003. Vanaf dat moment neemt de groei elk jaar iets af. De stijging in 2007 ten opzicht van 2006 is zo gering (1,2%) dat er reëel, gecorrigeerd voor inflatie, sprake is van een licht krimpende markt. De totale premie-inkomsten² bedragen in 2007 EUR 10,2 miljard.

Het verzekeringsresultaat is op te splitsen in het gedeelte dat behaald wordt op het kernbedrijf verzekeren en de bijbehorende beleggingsopbrengsten. Het kernbedrijf verzekeren betreft het overnemen van

Grafiek 1 Verzekeringsresultaat en omzetgroei van schadeverzekeraars, 1998-2007

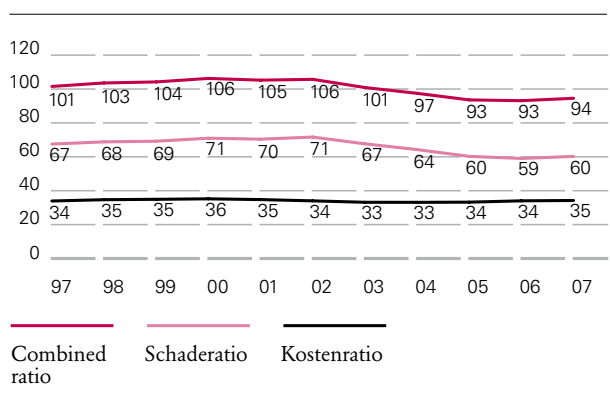
Miljoenen euro's

risico's tegen betaling van premies van cliënten en het uitbetalen van schaden aan cliënten. De schadeverzekeraars boekten de laatste jaren een positief resultaat op het kernbedrijf. Dit blijkt uit de ontwikkeling van de zogenoemde netto combined ratio (zie box 2). Deze maatstaf geeft de verhouding weer tussen enerzijds de schadelasten en bedrijfskosten en anderzijds de ontvangen premies. Het verbeterde resultaat is te danken aan de schadelast die vanaf 2003 een dalende ontwikkeling laat zien (zie grafiek 2). In de meest recente jaren wordt per jaar van elke euro die als premie-inkomsten geboekt is ongeveer EUR 0,60 uitbetaald aan schade. In de periode 1997-2004 lag dit rond de EUR 0,70. Aan de ene kant is dit te verklaren doordat er enkele 'gunstige' schadeja-

Grafiek 2 Resultaat kernbedrijf – netto combined ratio – van schadeverzekeraars, 1997-2007

Procenten

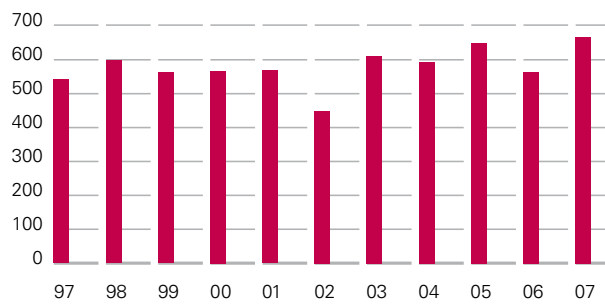

ren hebben plaatsgevonden. Zo was er in de jaren 2004-2006 minder vaak sprake van grote (brand)schaden en daalde het aantal verkeersslachtoffers. Aan de andere kant hebben de schadeverzekeraars hierin ook zelf een rol gespeeld. Vanaf 2003 is bij de schadeverzekeraars de aandacht voor preventie toegenomen, vindt er een verbeterde risico-identificatie plaats en is het acceptatiebeleid aangescherpt. De aanscherping van het acceptatiebeleid heeft wel een dempend effect gehad op de omzetgroei van de markt. De kosten (uitgedrukt als percentage van de premie-inkomsten) liggen de laatste 10 jaar nagenoeg op een constant niveau, rond de 35%. In 2007 komt dit overeen met EUR 3,5 miljard. De groei van de kosten laat een licht afvlakkend verloop zien. Die ontwikkeling geldt voor zowel de acquisitiekosten als voor de beheers- en personeelskosten.

De schadeverzekeraars boekten de laatste jaren positieve beleggingsopbrengsten, met een piek van EUR 665 miljoen in 2007 (zie grafiek 3). Opvallend is dat de beleggingsopbrengsten in de laatste 10 jaar vrij stabiel zijn, rond de EUR 600 miljoen. Enige uitschieter is het jaar 2002 met beleggingsopbrengsten van circa EUR 450 miljoen. Dit was het jaar waarin de aandelenbeurzen een dieptepunt kenden. De 'stabiele' beleggingsopbrengsten zijn te verklaren door de beleggingsmix van de schadeverzekeraars. Zo hebben de schadeverzekeraars 70% van hun totale beleggingen in vastrentende waarden gestoken, veelal obligaties. Een vijfde deel van de totale beleggingen bestaat uit aandelen. Dit maakt de branche minder gevoelig voor perikelen op de aandelenbeurzen. De beleggingsmix van schadeverzekeraars is in vergelijking tot bijvoorbeeld de levensverzekeraars behoudender. Levensverzekeraars belegden in 2007 circa 35% van hun beleggingen in aandelen. Het verschil in beleggingsmix is terug te voeren op de tijdshorizon.

Grafiek 3 Beleggingsopbrengsten van schadeverzekeraars, 1997-2007

Miljoenen euro's

Schadeverzekeraars hebben een korte tijdshorizon, omdat zij het een jaar zeer slecht kunnen treffen en vervolgens veel moeten uitkeren aan gedupeerde cliënten. Levensverzekeringen hebben daarentegen een langere horizon.

De schadesector uitgesplitst naar branches

In de nieuwe jaarstaten is de schadesector nader uitgesplitst in 13 branches in plaats van vier branches in de oude staten. Dit is ingegeven door het meer risico-georiënteerd houden van toezicht (zie box 1). In de vier branches waren veel verschillende risico's (type verzekeringen) geaggregeerd. De branche brand en natuurevenementen heeft over het boekjaar 2007 verlies geleden op het kernbedrijf (zie grafiek 4). Enkele incidenten in Nederland hebben dit veroorzaakt. Een belangrijk voorbeeld van zo'n incident is de storm van 18 januari 2007. De totale schade van deze storm toegerekend

Box 2 Netto combined ratio

Een goede maatstaf voor het resultaat op het kernbedrijf verzekeren is de zogenaamde netto combined ratio. Deze maatstaf geeft de verhouding weer tussen enerzijds de schadelasten en bedrijfskosten en anderzijds de ontvangen premies (zie onderstaande formules). Een netto combined ratio van onder de 100 betekent dat er voldoende premie binnenkomt om aan de schade en de bedrijfskosten te voldoen: het kernbedrijf is winstgevend. Een netto combined ratio van boven de 100 indiceert een negatief resultaat op de kernactiviteiten.

Dit wil echter niet zeggen dat er sprake is van een negatief totaal resultaat, de beleggingsopbrengsten kunnen dit namelijk compenseren.

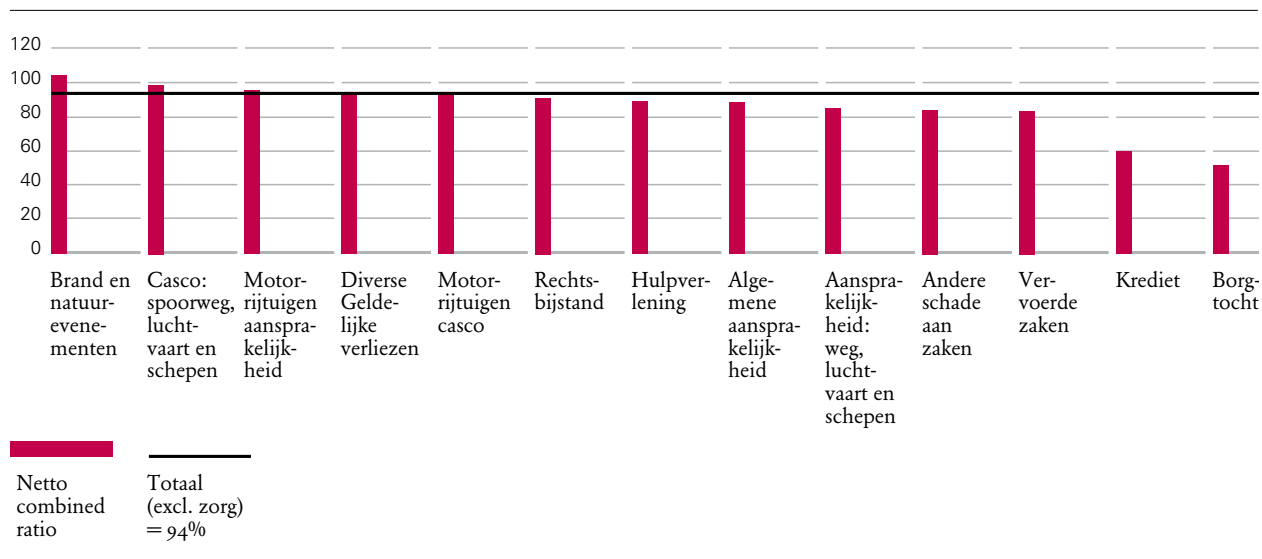
$$\text{Netto combined ratio} = \text{Schaderatio} + \text{Kostenratio}$$

$$\text{Schaderatio} = \frac{\text{Schadelast}}{\text{premies}}$$

$$\text{Kostenratio} = \frac{\text{bedrijfskosten}}{\text{premies}}$$

Grafiek 4 Netto combined ratio per branche, 2007

Procenten

naar de schadegroep brand en natuurevenementen is geraamd op EUR 295 miljoen.³ Het betrof vooral schade aan opstal en inboedel. De beleggingsopbrengsten in deze branche bleken in 2007 niet toereikend om tot een positief verzekeringsresultaat te komen. De branche brand en natuurevenementen is goed voor circa een zesde deel van de markt. Samen met de branches motorrijtuigen casco en motorrijtuigen aansprakelijkheid vormt dit circa 65% van de totale omzet. Deze laatste twee branches laten een positief resultaat op het kernbedrijf zien. De totale branche motorrijtuigen laat de laatste jaren constante omzetcijfers zien. Een lage schadelast in combinatie met stevige concurrentie heeft de verzekeraars in deze branche er toegebracht de premies te verlagen. Door een toename van het wagenpark is het premievolume enigszins op niveau gebleven.

Verder valt in grafiek 4 op dat krediet en borgtocht in 2007 zeer goede resultaten op het kernbedrijf boekten. Deze verzekeringen dekken het risico van niet betalen door een afnemer dan wel degene die borg staat voor de afnemer. Kenmerkend voor deze branches is dat deze internationaal gericht zijn, veelal op West-Europa. In 2007 ging het economisch gezien internationaal voor de wind, waardoor er maar weinig niet betaald werd. Dit verklaart het goede resultaat in deze branches. De premie-omzet in deze twee branches was EUR 339 miljoen, ofwel 3,3% van de totale markt. De verwachting voor deze branches is dat de vraag naar deze verzekeringen in economisch mindere tijden zal groeien. Daarnaast zal ook de schade als gevolg van het niet-betalen voor deze verzekeraars waarschijnlijk toenemen.

Afsluitende opmerkingen

De schadeverzekeraars hebben zich vanaf 2003 meer toegelegd op preventie, het verbeteren van risico-identificatie en hun acceptatiebeleid. Bij een stabiele kostenontwikkeling heeft dit geresulteerd in een evenwichtig positief resultaat op de kernactiviteit verzekeren. De bijbehorende beleggingsopbrengsten zijn vrij stabiel, zo rond de EUR 600 miljoen. Dit is te verklaren door de redelijk behoudende beleggingsmix van de schadeverzekeraars. De enige branche die verlies heeft geleden op het verzekeren is brand en natuurevenementen. Dit is te verklaren door enkele incidenten in 2007, zoals de januari storm. Doordat het in 2007 economisch gezien nog voor de wind ging laten de branches krediet en borgtocht de beste resultaten zien.

1 Centrum voor Verzekeringsstatistiek (cvs) Consumentenmonitor 2007.

2 Verdienende premie eigen rekening, na herverzekering.

3 Financieel jaarverslag verzekeringsbranche 2007.

4 Onder reële waarde (fair value) wordt verstaan het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen partijen die goed geïnformeerd, tot transactie bereid en onafhankelijk zijn (Raad voor de Jaarverslaggeving).

Het externe vermogen van Nederland in 2007

Het Nederlandse externe vermogen heeft zich in 2007 gestabiliseerd, op een licht positief niveau. Een overschot op de lopende rekening van EUR 43 miljard leverde een sterk positieve bijdrage, die echter voor een groot deel werd tenietgedaan door prijs- en wisselkoersontwikkelingen. Binnen de deelrekeningen van zowel de directe investeringen als het effectenverkeer speelden overnames van een aantal grote Nederlandse bedrijven in 2007 een dominante rol. Enerzijds leidden deze overnames tot een recordbedrag aan investeringen in Nederland; anderzijds was een groot deel van de overgenomen aandelen in bezit geweest van buitenlandse beleggers, waardoor de buitenlandse beleggingen in Nederlandse aandelen sterk afnamen.

Trends in het externe vermogen

Het externe vermogen van Nederland bedroeg aan het einde van 2007 EUR 10 miljard, een stijging van bijna EUR 5 miljard ten opzichte van een jaar eerder. De grensover-

schrijdende activa en passiva groeiden in 2007 beide met ruim 10 procent. De Nederlandse vorderingen op het buitenland namen met EUR 268 miljard toe tot EUR 2.578 miljard, terwijl de Nederlandse verplichtingen aan het buitenland gedurende het jaar met EUR 263 miljard groeiden. Onder invloed van de aanhoudende internationalisering van de Nederlandse economie zijn de Nederlandse activa en passiva in de afgelopen 10 jaar in waarde verdrievoudigd (grafiek 1). Het verschil tussen beide grootheden, het externe vermogen, heeft zich sinds 2002 ontwikkeld van sterk negatief tot licht positief.

De kleine toename van het saldo van het externe vermogen is het gevolg van een per saldo wat hogere stijging (door transacties) van de activa dan van de passiva – het verschil bedroeg EUR 21 miljard –, terwijl herwaarderingen het saldo met EUR 16 miljard drukten (tabel 1).¹ Het is de laatste jaren vaak voorgekomen dat herwaarderingen een negatief effect hadden op de Nederlandse externe vermogenspositie, waardoor de

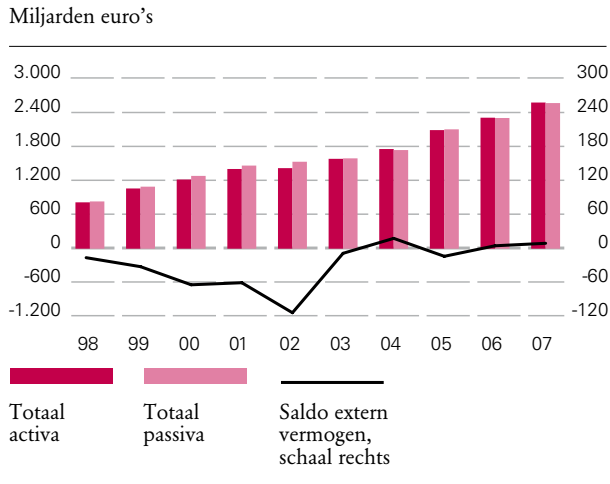
Tabel 1 Mutaties in het externe vermogen in 2007

Miljarden euro's

		Eindstand 2006	Aan-/ verköpen	Wissel- koers- mutaties	Prijs- mutaties	Overige mutaties	Eindstand 2007	Totale mutatie
Directe investerings	Activa	575	21	-15	2	13	596	20
	Passiva	390	86	-3	0	19	492	102
Effecten	Activa	961	28	-29	1	36	997	36
	Passiva	1.113	-45	-19	15	0	1.065	-49
Derivaten	Activa	59	-117	5	136	-3	79	20
	Passiva	64	-114	5	133	-6	83	19
Overig fin. verkeer	Activa	697	210	-35	1	15	888	191
	Passiva	738	193	-37	0	35	929	191
Officiële reserves	Activa	18	-1	2	0	0	18	0
Totaal	Activa	2.310	141	-74	140	60	2.578	268
	Passiva	2.305	120	-54	148	49	2.568	263
	Saldo	5	21	-20	-8	12	10	5

Toelichting: door afronding kunnen de sommaties afwijken van de totalen.

Grafiek 1 Ontwikkeling van het externe vermogen

omvangrijke overschotten op de lopende rekening in een 'zwart gat' leken te verdwijnen (zie box 1).

Binnen het externe vermogen vond een aantal omvangrijke verschuivingen tussen de componenten plaats. Binnen de directe investeringen namen de passiva veel sneller toe dan de activa, terwijl binnen het effectenverkeer de passiva juist sterk afnamen. Deze verschuiving hangt voor een deel samen met de overname van ABN Amro door het bankenconsortium van Royal Bank of Scotland, Banco Santander en Fortis. Buitenlandse beleggers verkochten voor EUR 57 miljard aan ABN Amro aandelen. Tegenover deze afname van het buitenlandse bezit van Nederlandse aandelen, stond een record-toename van de directe investeringen in Nederland. In oktober 2007 investeerde het bankentrio een bedrag van EUR 71 miljard in het speciaal hiertoe opgerichte RFS Holdings BV, dat hiermee de aandelen ABN Amro opkocht. Dit bedrag is echter niet in zijn geheel als buitenlandse directe investering in de betalingsbalans opgenomen, omdat de investering door Fortis deels een binnenlandse transactie was. Voor het externe vermogen resulteerde de transactie per saldo in een afname van ongeveer EUR 5 miljard. Verderop in dit artikel zal dieper worden ingegaan op de ontwikkelingen binnen de directe investeringen en het effectenverkeer in het afgelopen jaar.

Wat tevens opvalt in tabel 1, is de toename van het belang van het overig financieel verkeer binnen het externe vermogen. Bijna driekwart van de toename van de totale grensoverschrijdende activa en passiva kwam voor rekening van het overig financieel verkeer. Aan beide zijden van de balans betrof de groei voor het grootste deel toenames van leningen, rekeningen-courant en deposito's van de Nederlandse banken met

niet-ingezetenen. De sterke groei weerspiegelde de aanhoudende internationalisering van de Nederlandse bancaire sector.

Lopende rekening

Het overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans groeide voor het eerst sinds het jaar 2000 niet. De daling – met EUR 7 miljard tot EUR 43 miljard – hing samen met de relatief goede prestaties van het Nederlandse bedrijfsleven. Deze leidden tot een sterke stijging van de winsten op deelnemingen in Nederland en de uitkering van een recordbedrag aan dividend aan buitenlandse aandeelhouders. De winsten die Nederlandse investeerders in het buitenland behaalden bleven vrijwel gelijk, waardoor het saldo op de inkomensrekening afnam. Opvallend was dat van de in het buitenland behaalde winsten een groter deel dan in voorgaande jaren in de deelnemingen werd geherinverteerd.

Als relatief open economie profiteerde Nederland van de robuuste groei van de wereldeconomie en van de toename van de wereldhandel met zo'n 6,5 procent in 2007. De waarde van zowel de Nederlandse goederenimport als -export kwam in 2007 ongeveer 8,5 procent hoger uit dan een jaar eerder. Dit is in lijn met de groei in de voorgaande jaren (grafiek 2). De ontwikkeling van het grensoverschrijdende dienstenverkeer was minder uitbundig. Wel was in 2007 aan de uitvoerzijde een bij-

Grafiek 2 Goederen- en dienstenrekening

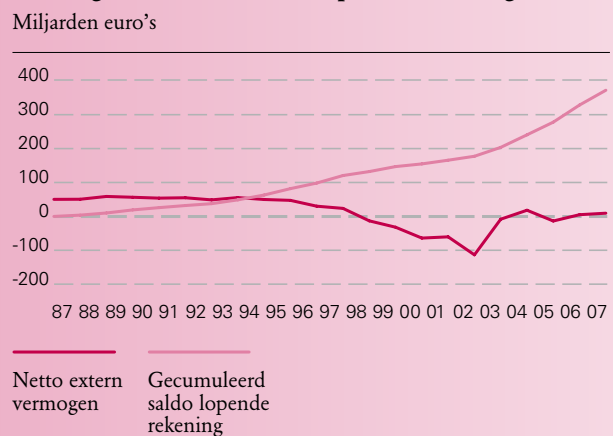
Box 1 Zwart gat?

Nederland heeft al jarenlang een overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans. Als percentage van het BBP behoort het Nederlandse overschot sinds de jaren '80 tot de hoogste van de wereld. Op grond daarvan zou verwacht mogen worden dat in die periode een aanzienlijk extern vermogen zou zijn opgebouwd. Echter, tussen 1986 (het eerste jaar waarover een volledige vermogensrapportage beschikbaar is) en 2007 is de Nederlandse externe vermogenspositie per saldo niet verbeterd (grafiek). Het lijkt alsof onze besparingen zijn verdwenen in een 'zwart gat'.¹

Deze kwestie is onder andere relevant voor het vraagstuk hoe de vergrijzing te financieren. Een positief extern vermogen zou aan deze financiering kunnen bijdragen middels een hieruit voortvloeiend overschot op de inkomensrekening.²

Dat het externe vermogen in de afgelopen 20 jaar tegen de verwachting in niet is toegenomen, kan worden verklaard door zowel economische als statistische factoren. Een economische oorzaak is dat buitenlandse directe investeerders in Nederland beter hebben gepresteerd dan Nederlandse investeerders in het buitenland, waardoor de buitenlandse deelnemingen in Nederland sterker in waarde zijn gestegen.³ Ook buitenlandse aandelenbeleggers haalden in Nederland hogere koerswinsten en een hoger dividendrendement. De gestage appreciatie van de gulden en vervolgens de euro in de afgelopen decennia vormt een andere verklaring. Hierdoor zijn de externe activa, die veelal in buitenlandse valuta zijn gedomineerd, in waarde gedaald. In lange-termijn analyses voor bijvoorbeeld vergrijzingsstudies mag worden aangenomen dat veel van dergelijke factoren een neutrale invloed zullen hebben op de externe vermogenspositie. Toch valt niet geheel uit te sluiten dat sommige van deze effecten wél structureel zijn. Zo zouden de lagere rendementen van Nederlandse beleggers bijvoorbeeld te maken kunnen hebben met de relatief grote rol die de Nederlandse pensioenfondsen spelen bij de buitenlandse beleggingen. Aangezien het hier gaat om oudedagsvoorzieningen waaraan door de toezichthouder bepaalde eisen worden gesteld, hebben deze beleggingen mogelijk een lager risicoprofiel dan veel buitenlandse beleggers in Nederland hanteren. Een andere mogelijkheid is dat Nederlandse multinationals sneller tegen de grenzen van de (relatief kleine) thuismarkt aanlopen dan ondernemingen in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, waardoor ze eerder moeten uitbrei-

Grafiek 3 Ontwikkeling externe vermogenspositie versus gecumuleerd saldo lopende rekening

den in het buitenland en daar wellicht met een lager rendement genoegen nemen.

Een mogelijk statistische oorzaak voor het achterblijvende externe vermogen hangt samen met het waarden van deelnemingen. Conform het Balance of Payments Manual worden opstellers van betalingsbalansen geacht activa en passiva zoveel mogelijk tegen de actuele marktwaarde op te nemen. Soms worden de aandelen in deelnemingen echter niet op regelmatige basis verhandeld, waardoor ondernemingen moeilijk de marktwaarde van deze dochters kunnen bepalen. In dat geval kan worden gekozen voor een andere waarderingmethode, waaruit mogelijk een onderschatting van de actuele waarde van de buitenlandse deelneming (vordering) volgt. Voor aandelen van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen geldt dat het buitenlands bezit (verplichting) wél tegen marktwaarde wordt gewaardeerd. Dit kan leiden tot een onderschatting van het Nederlandse externe vermogen.

¹ Deze term werd door Arnold Kusters van het CPB in 1997 voor het eerst gebruikt. Zie: A. Kusters, Het zwarte gat van Nederland, CPB Onderzoeksmemorandum 137, 1997. Recentelijk heeft Wim Boonstra zijn proefschrift aan dit onderwerp gewijd. Zie: W. Boonstra, 'De betalingsbalans en de externe vermogenspositie', vu Uitgeverij, 2008.

² Zie voor een studie op dit gebied: 'Ageing and the sustainability of the Dutch Public Finances'. CPB Bijzondere Publicaties reeks 61, 2006.

³ W. Boonstra, 'De betalingsbalans en de externe vermogenspositie', vu Uitgeverij, 2008.

na dubbel zo hoge groei zichtbaar als aan de invoerkant van de dienstenrekening (4,5 respectievelijk 2,5 procent). De ontwikkelingen resulteerden in een recordoverschot op de handelsbalans van EUR 49 miljard in 2007. De stijging van zowel de in- als de uitvoerwaarde van goederen en diensten heeft zich in het eerste halfjaar van 2008 voortgezet; het saldo is vrijwel gelijk gebleven aan dat in de eerste helft van 2007.

Directe investeringen

Ontwikkelingen Nederland

De buitenlandse directe investeringen in Nederland namen in 2007 sterk toe. Er werd voor een recordbedrag van EUR 94 miljard in Nederlandse aandelenkapitaal geïnvesteerd. Daarnaast herinveesterden buitenlandse aandeelhouders EUR 7 miljard aan winsten en losten Nederlandse dochterondernemingen per saldo voor EUR 14 miljard aan leningen aan hun aandeelhouders af; hierdoor kwamen de totale directe investeringen in Nederland op EUR 87 miljard uit. Dit hoge bedrag reflecteert niet alleen de overname van ABN Amro. Er vonden in 2007 meer omvangrijke transacties plaats waarbij buitenlandse ondernemingen belangen verwierven in Nederland. Zo kwam Numico in handen van het Franse Danone, werd vastgoedfonds Rodamco Europe ingelijfd door het eveneens Franse Unibail, verkocht Akzo Nobel haar dochter Organon aan het Amerikaanse Schering-Plough en ging effectenbeurs Euronext samen met de New York Stock Exchange. Al met al stond aan het einde van 2007 ruim EUR 490 miljard uit aan buitenlandse directe investeringen in Nederland, een kwart meer dan een jaar eerder en bijna een verdubbeling ten

opzichte het bedrag dat eind 2000 uitstond. Als gevolg van de genoemde transacties namen de aandelen hierin van met name Frankrijk, de Verenigde Staten, Spanje en het Verenigd Koninkrijk in het afgelopen jaar sterk toe (grafiek 3a).

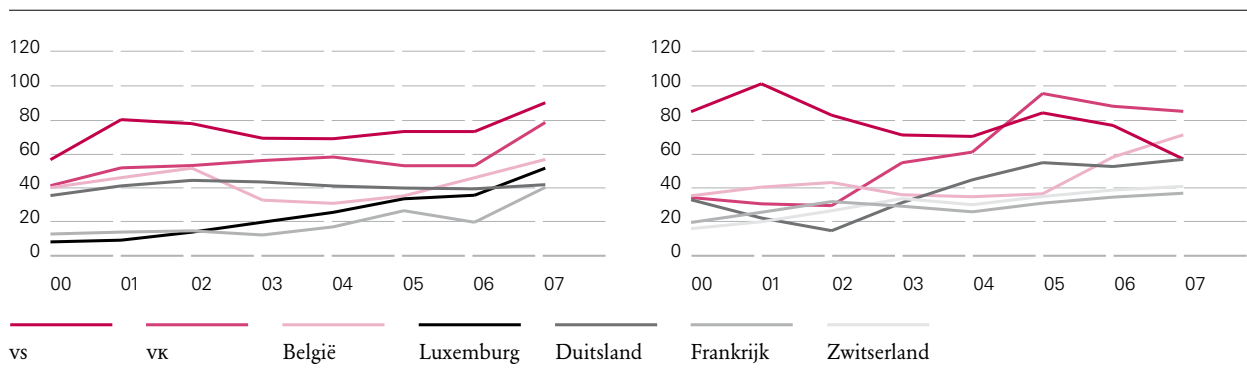
De Nederlandse directe investeringen in het buitenland lieten in het afgelopen jaar een veel rustiger beeld zien. Er werd per saldo 'slechts' voor EUR 21 miljard in het buitenland geïnvesteerd, het merendeel door middel van herinvestering van winsten. Dit lage bedrag (het laagste sinds 1996) is voornamelijk het gevolg van de afstoting van een aantal buitenlandse dochters door Nederlandse multinationals, hetgeen als negatieve investering wordt geregistreerd. Meest in het oog springend waren de verkopen van US Foodservice door Ahold, van onderwijstak Harcourt door Reed Elsevier en van La Salle door ABN Amro en de afbouw van het belang in het Taiwanese TSMC door Philips. Eerstgenoemde drie transacties leidden er mede toe dat de uitstaande directe investeringen in de Verenigde Staten eind 2007 met EUR 20 miljard (26 procent) waren afgenomen. Ook de stijging van de euro ten opzichte van de dollar speelde hierbij een rol; zoals tabel 1 laat zien namen de Nederlandse investeringen in het buitenland in totaal met EUR 15 miljard in waarde af door wisselkoersmutaties. De vs is daardoor gezakt naar plaats drie van belangrijkste bestemmingen van Nederlandse directe investeringen, na het Verenigd Koninkrijk en België (grafiek 3b).

Ontwikkelingen mondiaal

Na vier achtereenvolgende jaren van groei namen de mondiale instromen uit hoofde van directe investeringen in 2007 verder toe, met 30 procent tot US dollar 1.833 miljard.² Dit was ruim boven het vorige recordniveau,

Grafiek 3 Top 6 van landen die investeren in Nederland (a) en bestemmingslanden van Nederlandse directe investeringen (b)

Standen in miljarden euro's

dat in 2000 werd gerealiseerd (grafiek 4). De toename weerspiegelde de relatief hoge economische groei en sterke bedrijfsresultaten in grote delen van de wereld. De Verenigde Staten behield haar positie als belangrijkste ontvanger van directe investeringen, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Canada. Nederland maakte binnen deze ranglijst een sprong naar plaats vijf. Dit was voornamelijk te danken aan de overname van ABN Amro, met afstand de grootste transactie wereldwijd in 2007 en tot op dat moment tevens de grootste bankdeal in de geschiedenis. De instroom uit hoofde van directe investeringen in de Verenigde Staten nam sterk toe, gestimuleerd door de significante depreciatie van de dollar ten opzichte van andere belangrijke valuta. De terugtrekking van Nederlands kapitaal uit de vs liep opvallend uit de pas bij de investeringsspurten vanuit andere Europese landen in de vs. De verzwakking van de dollar ten opzichte van de euro moedigde op twee manieren directe investeringen in de vs aan: enerzijds doordat de investeringskosten in de vs daalden; anderzijds leden de inkomsten van exporteerders naar de vs onder de wisselkoersbewegingen, waardoor een prikkel ontstond om lokale productiefaciliteiten op te zetten of uit te breiden. Ook ontwikkelingslanden en (in mindere mate) de opkomende economieën ontvingen in 2007 een recordbedrag aan directe investeringen.³ Tenslotte

leidden onder meer herstructurerings- en concentratieprocessen in de vergrote gemeenschappelijke markt van de EU-landen ertoe dat ook binnen de Europese Unie de grensoverschrijdende fusie- en overname-activiteit sterk toenam.

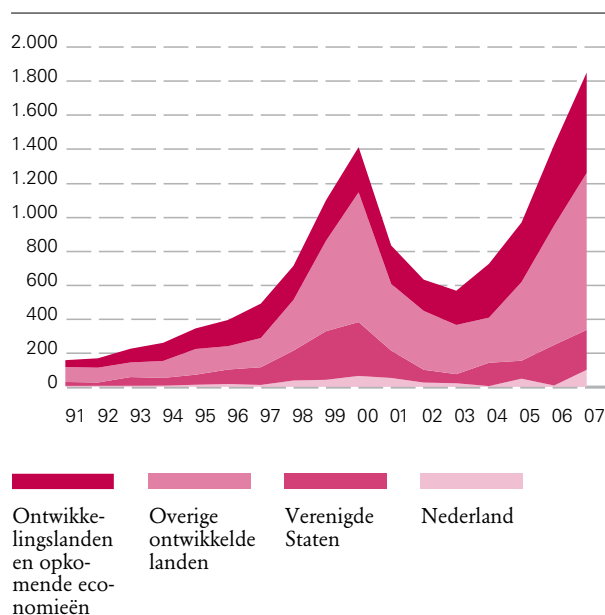
Recente ontwikkelingen

De financiële crisis, die zich halverwege 2007 aankondigde middels de subprime hypotheekcrisis in de vs, had vorig jaar nog geen zichtbaar significant dempend effect op de mondiale fusie- en overnamemarkt. De omvang van de grensoverschrijdende fusies en overnames bereikte zelfs haar piek in de tweede helft van het jaar. Dit kwam voornamelijk door de voltooiing van enkele grote transacties die reeds in een eerder stadium waren aangekondigd (waaronder de overname van ABN Amro). Daarnaast hadden ondernemingen dankzij hun sterke winstgevendheid in het algemeen genoeg liquiditeiten beschikbaar om hun investeringen te financieren. Hierdoor leidden de verminderde toegankelijkheid tot bankkredieten en de hogere financieringskosten in de tweede helft van 2007 nog niet tot een terugval van directe investeringen door ondernemingen. De investeringen door private equity partijen, die voor hun investeringen in belangrijke mate gebruik maken van geleend geld, liepen wel snel terug.

Cijfers over de eerste helft van 2008 maken duidelijk dat de financiële crisis dit jaar wel zal leiden tot een terugval in de directe investeringen, zowel mondiaal als in Nederland. Naast het effect van de verminderde beschikbaarheid van kredieten op ondernemingsniveau, verslechterden in de loop van het jaar ook de vooruitzichten voor de macro-economie. Het vooruitzicht (en in sommige gevallen de realisatie) van afnemende winsten of zelfs verliezen maakte dat ondernemingen veel terughoudender werden met het verrichten van nieuwe directe investeringen. Wereldwijd liep de omvang van fusies en overnames in de eerste helft van 2008 met 29 procent terug ten opzichte van de tweede helft van 2007. Ook in de Nederlandse statistieken is een dergelijk effect zichtbaar (grafiek 5). Daar waar Nederlandse bedrijven in het eerste kwartaal van dit jaar nog enkele overnames deden (waarbij de afronding van de overname van het Britse chemiebedrijf ICI door Akzo Nobel het meest in het oog sprong), werd in het tweede kwartaal voornamelijk gedesinvesteerd. In dat kwartaal verkocht Akzo Nobel twee bedrijfsonderdelen van ICI aan Henkel (als onderdeel van de eerdere deal) en werd Banco Antonveneta in het kader van de ontvlechting van ABN Amro aan de Italiaanse bank Monte dei Paschi di Siena overgedaan. Hier stonden geen noemenswaar-

Grafiek 4 Instromen directe investeringen mondiaal

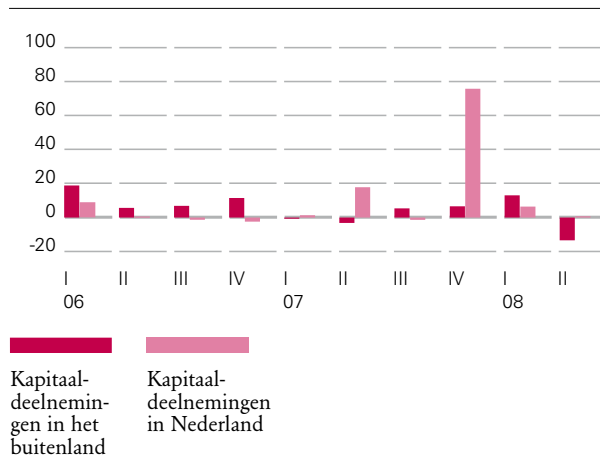
Miljarden dollars

Bron: UNCTAD.

Grafiek 5 Nederlandse directe investeringen per kwartaal

Miljarden euro's

dige investeringen tegenover. Ook de waarde van de investeringen vanuit het buitenland in Nederland vielen in het tweede kwartaal verder terug, tot minder dan EUR 1 miljard.

Overigens hebben de turbulentie op de financiële markten en de problemen bij sommige banken wel een nieuw wereldwijd consolidatieproces in de bankensector op gang gebracht. Banken die verwachtten de crisis goed te kunnen doorstaan, zagen kansen om relatief voordelig te investeren in banken die wel sterk door de crisis waren getroffen en waarvan de aandelenkoersen scherp waren gedaald. Zo hebben verschillende Chinese banken belangen in westerse financiële instellingen genomen. Ook een aantal staatsfondsen is betrokken geweest bij omvangrijke kapitaalinjecties in in moeilijkheden verkerende financiële ondernemingen (zie box 2).

Effectenverkeer

In 2007 nam het buitenlandse effectenbezit van Nederlandse beleggers, vooral als gevolg van aankopen, met EUR 36 miljard toe tot EUR 997 miljard. Daar tegenover stond een afname van het bezit van buitenlandse beleggers aan Nederlandse effecten, met EUR 48 miljard tot EUR 1.065 miljard (zie tabel 1).

Nederlands bezit aan buitenlandse aandelen

Het buitenlandse aandelenbezit van Nederlandse beleggers steeg in 2007 tot EUR 435 miljard, voornamelijk als gevolg van aankopen ter waarde van EUR 22 miljard.

Nederlandse beleggers profiteerden van licht gestegen aandelenkoersen wereldwijd. In de eerste helft van 2007 nam hun aandelenbezit als gevolg van koersstijgingen met 8 procent toe. Door de toenemende onrust in de financiële markten sloeg het marktsentiment in de tweede helft van het jaar om, leidend tot een daling van het bezit van 2 procent. Deze daling zette zich in de eerste helft van 2008 onder invloed van het doorzetten van de financiële crisis en de toenemende angst voor een recessie in de Verenigde Staten met 13 procent voort. De ontwikkeling van de waarde van de aandelen was in lijn met die van de MSCI World Index, een maatstaf voor aandelenkoersen wereldwijd. Beleggers leden daarnaast aanzienlijke wisselkoersverliezen als gevolg van de depreciatie van belangrijke valuta's ten opzichte van de euro. In 2007 verloor de Amerikaanse dollar tegenover de euro ongeveer tien procent aan waarde en de Britse pond werd zeven procent minder waard.

De koersstijgingen in de eerste helft van 2007 gingen gepaard met verkopen van EUR 5 miljard van buitenlandse aandelen door Nederlandse beleggers. Gedurende de periode van dalende beurskoersen in de tweede helft van 2007 en de eerste helft van 2008 kochten zij daarentegen voor EUR 37 miljard buitenlandse aandelen. De reactie van Nederlandse beleggers op de ontwikkelingen van de aandelenkoersen weerspiegelde vooral het beleid van pensioenfondsen. Zij beleggen met een horizon van enkele decennia om op de lange termijn aan hun pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Daartoe bepalen pensioenfondsen jaarlijks een optimale samenstelling van hun effectenportefeuille, de 'asset allocation mix' genoemd. Daarbij wordt het belegde vermogen verdeeld over verschillende instrumenten en risicocategorieën (onder andere aandelen, schuldpapier, naar bedrijfstak en land). Als gevolg van uiteenlopende koersontwikkelingen zal de werkelijke samenstelling gaan afwijken van de gekozen optimale mix. Dit wordt gecorrigeerd door op dalende koersen van bepaalde effecten te reageren met aankopen, gefinancierd door de verkoop van andere stukken die een gunstiger koersontwikkeling doormaakten. Gedurende de tweede helft van 2007 kochten pensioenfondsen bijvoorbeeld vooral Angelsaksische aandelen, deels gefinancierd door de verkoop van Duits en Amerikaans kapitaalmarktpapier. Dit beleid is vooral zichtbaar bij dalende beurskoersen. Als de beurskoersen weer stijgen, gaan pensioenfondsen minder snel tot verkopen over.

Het aan- en verkoopgedrag van de Nederlandse banken was tegengesteld aan dat van de pensioenfondsen. Bij stijgende beurskoersen, zoals begin 2007 het geval was, kochten zij vooral (buitenlandse) aandelen

Box 2 Opkomst staatsfondsen als directe investeerders

Een opvallend fenomeen vormen toenemende wereldwijde directe investeringen door staatsfondsen, zogeheten 'sovereign wealth funds'. Hoewel de historie van deze fondsen teruggaat tot de jaren '50 van de vorige eeuw, trekken ze de afgelopen jaren in toenemende mate de aandacht, als gevolg van hun betrokkenheid bij een aantal grote fusies en overnames en kapitaalinjecties in westerse financiële instellingen. Staatsfondsen zijn in feite beleggingsfondsen die worden beheerd door de overheid van een land. Onder invloed van omvangrijke uitvoeroverschotten (veelal gegroeid door de uitvoer van in prijs gestegen olie) zijn hun middelen in de afgelopen jaren sterk toegenomen; momenteel beheren zij naar schatting ongeveer us dollar 5.000 miljard aan activa. De fondsen hanteren veelal een hogere risicotolerantie en hogere rendementseisen dan voor traditionele officiële reserves die door monetaire autoriteiten worden beheerd.

Ten opzichte van de totale directe-investeringsstromen zijn de bedragen die door staatsfondsen werden geïnvesteerd relatief klein, maar deze bedragen zijn wel sterk groeiende. Van de us dollar 39 miljard die de fondsen in de afgelopen twee decennia investeerden, werd us dollar 31 miljard in de afgelopen drie jaar gespendeerd. Hoewel het percentage dat wordt belegd in aandelen snel toeneemt, blijven hun deelnemingen in het aandelenkapitaal van ondernemingen vaak nog onder de grens van 10 procent, die de drempel vormt om een

investering als directe investering te classificeren (een investering onder deze grens wordt in de betalingsbalans geregistreerd als effectenverkeer).

De directe investeringen van staatsfondsen concentreerden zich in de afgelopen jaren in de dienstensectoren – waaronder voor een belangrijk deel in de bankensector – van ontwikkelde landen. De voornaamste bestemmingslanden waren Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Zo ontvingen Citigroup en Morgan Stanley eind 2007 miljardeninvesteringen van staatsfondsen uit Abu Dhabi (het land waar het grootste staatsfonds ter wereld is gevestigd) respectievelijk China. Behalve in rechtstreekse investeringen in dienstverlenende ondernemingen, hebben staatsfondsen in 2007 eveneens significante bedragen gestoken in private equity en hedge fondsen. Dit is een nieuwe strategie van de staatsfondsen, waarbij ze vooralsnog afzien van overnames van grote industriële ondernemingen, wellicht omdat ze de expertise missen om dergelijke bedrijven te managen. Voor private equity en hedge fondsen vormt dit, met het oog op de verminderde kredietbeschikbaarheid, een welkome nieuwe bron van middelen. Staatsfondsen hebben tot op heden slechts voor beperkte bedragen rechtstreeks in Nederlandse bedrijven geïnvesteerd. Daarnaast hebben zij ook op indirecte wijze (via private equity of hedge fondsen) belangen in Nederland.

aan, terwijl zij bij de dalende beurskoersen van vooral begin 2008 juist aandelen verkochten. De verkopen van aandelen overtroffen het bezit ervan, waardoor de aandelenpositie van banken negatief was.⁴

Nederlands bezit aan buitenlands schuldpapier

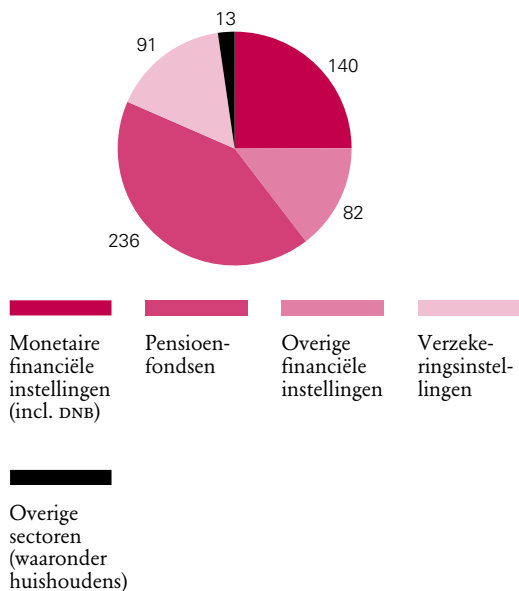
Het buitenlandse schuldpapier in bezit van Nederlandse beleggers steeg in 2007 van EUR 543 miljard naar EUR 561 miljard. Dit was voornamelijk het gevolg van mutaties van statistische aard, zonder welke het bezit zou zijn afgenomen.⁵ Er werden zowel prijs- als wisselkoersverliezen op het buitenlandse schuldpapier geleden; hier tegenover stonden in de eerste helft van 2007 aankopen die de afname van het bezit compenseerden. Het wisselkoersverlies op het schuldpapier bleef relatief beperkt, doordat bijna tweederde van het buitenlandse schuldpapier afkomstig was uit de eurozone.

In het eerste halfjaar van 2007 kochten Nederlandse beleggers per saldo voor EUR 8 miljard buitenlands schuldpapier. In de tweede helft van 2007 en eerste helft van 2008 verkochten beleggers voor respectievelijk EUR 2 miljard en EUR 4 miljard buitenlandse obligaties. Vooral beleggingsfondsen en pensioenfondsen deden kapitaalmarktpapier van de hand. Pensioenfondsen verkochten vooral Duitse, Amerikaanse en Japanse obligaties, ter financiering van hun aankopen van in waarde gedaalde aandelen om hun vastgestelde beleggingsmix te stabiliseren.

Net als bij de buitenlandse aandelen komt een groot deel van het bezit aan buitenlands schuldpapier voor rekening van de pensioenfondsen. Zij hadden ultimo 2007 voor EUR 236 miljard aan buitenlands schuldpapier in handen, 42 procent van het totaal (grafiek 6). De effectenportefeuille van pensioenfondsen bestond

Grafiek 6 Bezit aan buitenlands schuldpapier per Nederlandse sector

Miljarden euro's

voor een groot deel uit buitenlands overheidspapier, dat in de tweede helft van 2007 onder invloed van de financiële onrust in waarde was gestegen. Na de pensioenfondsen hadden banken de grootste posities in buitenlands schuldpapier. Ongeveer EUR 140 miljard (25 procent) aan buitenlands schuldpapier was in handen van banken.

Buitenlands bezit aan Nederlandse aandelen

Eind 2007 hadden buitenlandse beleggers voor EUR 453 miljard aan Nederlandse aandelen in hun bezit, vrijwel volledig bestaand uit beursgenoteerde aandelen. De verkopen van Nederlandse beursgenoteerde aandelen door buitenlandse beleggers aan buitenlandse directe investeerders, waarvan sprake was bij de overnames van ABN Amro, Numico en Rodamco Europe en de fusie van Euronext, leidden tot een recordbedrag aan verkopen van Nederlandse aandelen binnen het effectenverkeer.

Buitenlandse beleggers profiteerden van de stijging van de beurskoersen in de eerste helft van 2007. Vooral als gevolg van forse koersstijgingen op aandelen Royal Dutch Shell en ABN Amro behaalden zij een koerswinst van EUR 57 miljard (10 procent). Buitenlandse beleggers kochten voor EUR 3 miljard Nederlandse aandelen. De situatie veranderde in de tweede helft van het jaar. De financiële onrust verminderde de belangstelling voor aandelen en zorgde voor dalende beurskoersen wereld-

wijd. Zowel gedurende het tweede halfjaar van 2007 als het eerste halfjaar van 2008 verkochten buitenlandse beleggers Nederlandse aandelen. In dezelfde periode nam hun bezit als gevolg van forse koersdalingen met EUR 110 miljard (31 procent) af.

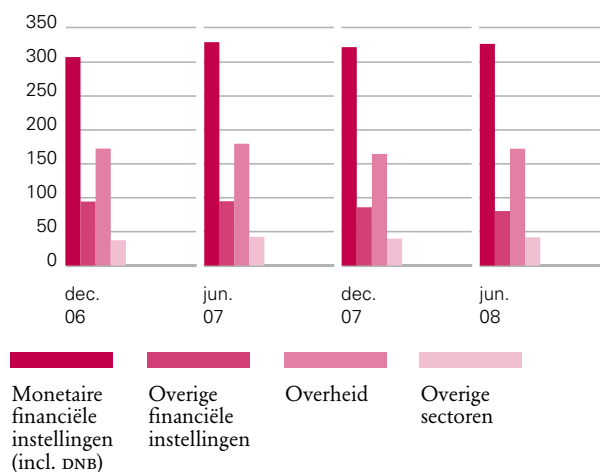
Buitenlands bezit aan Nederlands schuldpapier

Hoewel buitenlandse beleggers in 2007 voor EUR 22 miljard Nederlands schuldpapier kochten, bleef hun bezit door prijs- en wisselkoersverliezen vrijwel gelijk. Ultimo 2007 bedroeg hun bezit EUR 612 miljard. Daarvan was EUR 322 miljard geëmitteerd door in Nederland gevestigde banken (grafiek 7). Bankpapier bleek in 2007 in trek: het volledige bedrag waarvoor per saldo Nederlands schuldpapier was aangekocht, was besteed aan door Nederlandse banken geëmitteerd papier. Bij schuldpapier van andere emittenten hielden aan- en verkopen elkaar in evenwicht. De stijging van het bezit van door banken uitgegeven schuldpapier werd in 2007 enigszins beperkt door prijs- en wisselkoersverliezen van EUR 7 miljard.

Een andere grote emittent van schuldpapier is de Nederlandse overheid. Begin 2007 hadden buitenlandse beleggers voor EUR 172 miljard aan overheidspapier in bezit. Aanzienlijke aflossingen in 2007 werden in de eerste helft van 2008 teniet gedaan door emissies en aankopen op de secundaire markt waardoor medio 2008 het buitenlands bezit in het door de Nederlandse Staat uitgegeven schuldpapier nauwelijks wijzigde (80 procent). De grensoverschrijdende handel in staatsobli-

Grafiek 7 Nederlands schuldpapier in bezit van buitenlandse beleggers (per emitterende sector)

Miljarden euro's

gaties nam sterk toe, terwijl de handel in schuldpapier geëmitteerd door banken juist afnam, wat tekenend was voor de onrust in de financiële markten.

Afsluitende opmerkingen

Meerdere grote bedrijfsovernames in Nederland, met als uitschieter de overname van ABN Amro, hebben in 2007 tot substantiële verschuivingen binnen het externe vermogen geleid. Het effect op het saldo van het externe vermogen was echter beperkt. Omdat bij vrijwel al deze overnames de aandelen van de overgenomen partij op de beurs genoteerd hadden gestaan en een groot deel van die aandelen in bezit was geweest van buitenlandse beleggers, stonden tegenover hoge directe investeringen in Nederland eveneens voor een hoog bedrag verkopen van Nederlandse aandelen. Afgaande op tot dusver beschikbare cijfers zal de financiële onrust en de afname van de economische groei een terugval in de directe investeringen in 2008 tot gevolg hebben. Onder invloed van dalende beurskoersen wereldwijd is ook de waarde van het grensoverschrijdende effectenbezit gedurende de eerste helft van het jaar afgenomen. Door de relatief sterke daling van de AEX-index daalde het buitenlandse bezit aan Nederlandse effecten, een vordering van het buitenland op Nederland, het sterkst. Mede hierdoor heeft de externe vermogenspositie gedurende de eerste kwartalen van 2008 een stijgende trend laten zien.

1 Zie voor een uitgebreide uitleg over deze tabel, die in uitgebreidere vorm tevens als tabel 12.11 in het tabellengedeelte van dit Statistisch Bulletin is opgenomen, 'Het externe vermogen van Nederland in 2006', DNB Statistisch Bulletin, december 2007. De netto-aankopen van activa in de financiële rekening zijn in de huidige cijfers over 2007 niet in overeenstemming met het saldo op de lopende rekening. Dit hangt samen met de relatief omvangrijke statistische verschillen in de betalingsbalans over 2007. De oorzaken van deze verschillen zijn in onderzoek; mogelijk zullen de cijfers naar aanleiding van de resultaten worden aangepast tijdens een reguliere revisieronde.

2 Zie 'World Investment Report 2008: Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge', UNCTAD, oktober 2008.

3 Zie <http://www.unctad.org> voor de gehanteerde indeling van landen naar landengroep.

4 Verkopen kunnen het bezit overtreffen doordat banken ingeleende aandelen verkopen en deze op termijn aanschaffen en terug leveren (gedekt short gaan).

5 De toename van het Nederlandse bezit van buitenlands schuldpapier wordt veroorzaakt doordat met ingang van 2007 de herbelegging van ontvangen onderpand, uit hoofde van de uitleen van effecten, aan de statistiek is toegevoegd. Het onderpand zelf is als verplichting opgenomen in het overig financieel verkeer. Verschillende Nederlandse institutionele beleggers hebben over een langere periode dergelijke posities opgebouwd; deze worden in de externe vermogensstatistiek in 2007 eenmalig opgeboekt middels overige mutaties. Dit verklaart de relatief hoge overige mutaties binnen het effectenverkeer (activa) en het overig financieel verkeer (passiva) in tabel 1.

Kan de bruikbaarheid van statistieken over directe investeringen beter?

Anders dan gebruikelijk voor dit bulletin is dit artikel meer methodologisch van aard. Het gaat in op de bruikbaarheid van cijfers over directe investeringen – elders in dit bulletin – voor analyses van bijvoorbeeld het verband met economische groei en werkgelegenheid. Aanleiding vormen herzieningen in statistische voorschriften van het IMF (en aanbevelingen van de OESO) vanwege toenemende problemen met het interpreteren van investeringscijfers door het steeds ingewikkelder worden van het internationale kapitaalverkeer. Zo schrijft het IMF nu voor, ten behoeve van meer eenvoud en transparantie, om directe investeringen van moeder- en dochtermaatschappijen in elkaar niet langer te salderen; beide kunnen relevant zijn in zowel financiële als economische analyses. Tegelijkertijd beveelt de OESO voor meer specifieke doeleinden juist diverse verfijningen aan, gericht op kleinere vertekeningen van cijfers door doorsluiskapitaal en op betere geografische uitsplitsingen van cijfers. De OESO zondert nu bijvoorbeeld net als DNB zogeheten bijzondere financiële instellingen af om vertekeningen van cijfers te voorkomen. De effectiviteit van andere aanbevelingen staat echter nog ter discussie. Zo beveelt de OESO extra saldering van cijfers aan, waardoor echter niet alleen doorgesluisde bedragen maar ook ‘echte’ directe investeringen worden weggesaldeerd. Dit artikel schetst de dilemma’s en verkent een alternatieve presentatie van cijfers waar gebruikers in de toekomst eveneens mee gediend zouden kunnen zijn.

Het probleem

Globalisering staat al lange tijd hoog op de agenda van politici en onderzoekers, maar stelt ook statistici voor steeds grotere uitdagingen. De internationalisering van het bedrijfsleven is door de expansie van multinationals, het langer worden van veel landen omspannende ketens van bedrijven, financiële innovaties en de liberalisatie van het kapitaalverkeer een steeds complexer proces geworden. De vraag kan dan ook met recht gesteld worden of dat proces nog wel adequaat gemeten wordt door statistieken van buitenlandse directe investeringen, dat wil zeggen grensoverschrijdende deelnemingen van bedrijven in elkaar en bijvoorbeeld ook leningen binnen concernverband. De ‘kale’ registratie van de instroom en uitstroom van kapitaal vanuit een land of naar een land is onvoldoende om vragen van gebruikers te kunnen beantwoorden zoals: waar komt het kapitaal echt vandaan, waar bevinden zich de multinationals die

daarover beslissen, waar gaat kapitaal naar toe, keert het wellicht terug (na een rondreis), wat betekent de directe investering in een bestaand of een geheel nieuw bedrijf voor de werkgelegenheid?

Idealiter zouden gebruikers van directe investeringsstatistieken moeten kunnen werken met cijfers over ‘echte’ directe investeringen, dat wil zeggen investeringen die niet vertekend zijn door bijvoorbeeld bedragen die een land binnenkomen, maar daar niet worden gebruikt en korte tijd erna al weer worden doorgesluisd, naar een ander land. De instroom en uitstroom van kapitaal worden niettemin tot de directe investeringen gerekend wanneer ze transacties vertegenwoordigen tussen binnen- en buitenlandse ondernemingen waartussen een directe investeringsrelatie bestaat.¹ Ook bedragen die een land in feite investeert in zichzelf, doordat ondernemingen in dat land hun buitenlandse dochters vragen hen van kapitaal te voorzien, zijn in directe investeringsstatistieken begrepen. Een ander probleem vormt *round-tripping*, het verschijnsel dat bedragen die vanuit een land in een ander land worden geïnvesteerd, via een omweg weer naar het land van oorsprong terugkeren.

Door dit alles kunnen veel vragen van gebruikers met de huidige statistieken niet meer (of nog altijd niet) worden beantwoord. Vandaar dat internationale instellingen de laatste jaren hebben gewerkt aan vereenvoudigingen én verfijningen in het nieuwe Balance of Payments Manual van het IMF (zesde editie) en de OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (vierde editie). Dit artikel bespreekt achtereenvolgens interpretatieproblemen door doorsluiskapitaal (paragraaf 2), pogingen die te verminderen (paragraaf 3), manieren om ook geografische uitsplitsingen te verbeteren (paragraaf 4) en een alternatieve opstelling van directe investeringscijfers om de bruikbaarheid van de statistieken verder te verbeteren (paragraaf 5).

Vertekeningen door doorsluiskapitaal

Directe investeringen worden onder andere gemeten vanwege de grote betekenis die beleidsmakers en onderzoekers eraan toekennen voor economisch groei, de overdracht van technische kennis, het krijgen van toegang tot lokale markten etc. Naar die samenhang is uitgebreid onderzoek gedaan, maar vaak zonder harde resultaten. Dat komt niet alleen door de complexiteit van de economische werkelijkheid, onderzoekers zijn de afgelopen

decennia ook geconfronteerd met cijfers over directe investeringen die steeds minder eenvoudig te interpreteren zijn, onder meer doordat investeringen plaatsvinden door steeds ingewikkeldere financieringsconstructies en vaak via diverse financiële draaischijven.

Mede hierdoor zijn directe investeringen de laatste jaren wereldwijd ook veel sterker gegroeid dan de productie. De opwaartse trend in directe investeringscijfers was binnen de oESO bijvoorbeeld met name geproforceerd voor enkele kleine landen zoals Nederland, Luxemburg en Ierland, landen die al langer opvallen door hun ogenschijnlijk bovengemiddelde aantrekkingskracht voor buitenlandse investeerders. Volgens het Amerikaanse Bureau of Economic Analysis bijvoorbeeld was Nederland in 2006, met een instroom van meer dan 50 miljard dollar, de belangrijkste bestemming in Europa voor investeringskapitaal van ondernemingen in de Verenigde Staten.

Een belangrijke oorzaak van de sterke stijging van de directe investeringscijfers van veel landen is de toegenomen rol van sommige landen als tussenstation voor internationale kapitaalstromen. Die rol weerspiegelt niet zozeer 'echte' directe investeringen, maar veeleer opblazing ervan. Dat kan komen doordat een land een belangrijk financieel centrum heeft en een goed ontwikkelde financiële infrastructuur, maar een belangrijke factor vormen vaak ook fiscale voordelen, afhankelijk van belastingverdragen van het gastland met andere landen. Soms versterken diverse factoren elkaar, zoals in Nederland, wat daar de aanwezigheid verklaart van meer dan 12.000 zogeheten bijzondere financiële instellingen (bfi's). De activa en passiva van bfi's zijn per definitie overwegend buitenlands en kunnen voor een fikse opblazing van de directe investeringscijfers zorgen.

Dat opblazing van cijfers mogelijk is, werd al langer onderkend. Denk bijvoorbeeld aan overmakingen binnen concernverband, van bedragen die elkaar als het ware kruisen. Bij het opstellen van de betalingsbalans was de salderingsregel tot dusver om 'retour'-investeringen van een dochter in een moeder af te trekken van de investering door de moeder. De impliciete aanname was vaak dat de moeder meer in de dochter investeerde dan omgekeerd en ook dat het om niet te grote bedragen ging. Die aanname is inmiddels echter achterhaald. Binnen multinationals zijn steeds gespecialiserdere ondernemingen actief die steeds grotere bedragen wereldwijd distribueren, naar moeders, zonder dat daar substantiële bedragen tegenover staan, en naar andere groepsmaatschappijen.

Door die ontwikkeling hebben salderingen ook een andere uitwerking gekregen. Een in Nederland geves-

tigde multinational kan bijvoorbeeld in Frankrijk een buitenlandse dochter hebben, een treasury centre of bfi, die voor een groot deel van het kapitaal zorgt dat de Nederlandse moeder nodig heeft, bijvoorbeeld door de emissie van obligaties. Dit *vanuit Frankrijk naar de Nederlandse moeder* overgemaakte kapitaal wordt volgens de statistische regels in mindering gebracht op de directe investeringen door Nederland in Frankrijk, dat wil zeggen op de investeringen door andere ondernemingen in Frankrijk. Dit salderen leidt dus tot een onderschatting van de uitgaande investeringen van Nederland in Frankrijk.

Het alternatief, de instroom als een inkomende investering presenteren, is echter evenmin aantrekkelijk, omdat het niet om belangstelling van buitenlandse ondernemers in Nederland gaat, maar om een investering die Nederland in feite in zichzelf doet. Het verklaart waarom het IMF deze wijze van salderen heeft verlaten voor standaardpresentaties van directe investeringscijfers en het salderen in het zogeheten zesde manual nog slechts aanbeveelt voor bepaalde typen analyses.

Aanpak van het doorsluisprobleem

Aan eenvoudige directe investeringsstatistieken die slechts onderscheid maken naar vorderingen en verplichtingen is niet te zien wat de 'echte' directe investeringen zijn. Dat probleem begint in feite al bij de balansen van bedrijven. Als een onechte investering zou men bijvoorbeeld willen aanmerken de investering door een buitenlands concern in een Nederlandse dochter die het kapitaal weer investeert in een ander land. Aan de balans van die dochter is echter niet te zien welk deel van de investeringen in andere landen ooit gefinancierd werd met speciaal daarvoor bestemde inkomende directe investeringen. Aan de bedragen hangen nu eenmaal geen datumlabele. Toch is het probleem niet geheel onoplosbaar.

Voor bedrijven met vrijwel uitsluitend buitenlandse activa en passiva, zoals bfi's, kan geconcludeerd worden dat de buitenlandse activa wel gefinancierd moeten zijn met buitenlandse passiva. In de nieuwe Benchmark Definition van de oESO (hierna ook oESO benchmark) wordt om die reden ook voorgesteld om bfi's afzonderlijk te laten zien in statistieken over directe investeringen. Met name voor landen waar veel bfi's gevestigd zijn, betekent dit minder opblazing van de directe investeringscijfers. Voor Luxemburg wordt een daling van de standen met zelfs 95 procent verwacht. Voor Nederland, dat al langer cijfers inclusief en exclusief

bfi's publiceert, vallen cijfers exclusief bfi's 72 procent lager uit dan cijfers inclusief bfi's (in euro's ging het eind 2007 om een verschil van zo'n EUR 1.400 miljard).

Voor het identificeren van bfi's bevat de nieuwe OESO benchmark een aantal, mede door de Nederlandse praktijk geïnspireerde aanwijzingen (buitenlandse moeder, overwegend buitenlandse activa én passiva, kleine of verwaarloosbare bijdrage aan productie en werkgelegenheid). De aanwijzingen zijn effectief, al hangt dat ook af van de grootte van het land waarvoor bepaald moet worden of een er gevestigde instelling een bfi is. Een geld doorsluizend bedrijf heeft in een klein land als Luxemburg meer buitenland, en is dan dus sneller een bfi, dan in een groot gebied als Europa. Voor het opstellen van directe investeringscijfers voor Europa zou zo'n bedrijf mogelijk niet als bfi afgezonderd worden. Dat hangt af van de bedragen die tussen Europese landen worden doorgesluisd. Wordt het bedrijf *niet* als bfi aangemerkt, dan blijven doorsluitingen tussen Japan en de vs natuurlijk wel in de Europese directe investeringscijfers zitten.

Een andere wijziging in de OESO benchmark betreft de saldering van in- en uitgaande stromen en standen. Die was tot dusver van toepassing op relaties tussen directe investeerders en de bedrijven waarin ze een aandelenbelang hadden (stemrecht minstens 10 procent). De nieuwe benchmark breidt de saldering uit tot leningen die ook zusterondernemingen, zonder zo'n belang in elkaar, over en weer verstrekken aan elkaar. Maakt een binnenlandse onderneming deel uit van een buitenlandse multinational, dan moet een lening aan bijvoorbeeld een Duitse zuster worden afgetrokken van leningen die Nederland van Duitse ondernemingen krijgt. Wanneer een binnenlands *cash pooling centre* van de ene buitenlandse zuster EUR 10 miljoen krijgt en die doorleent aan een andere buitenlandse zuster, heeft dat per saldo geen effect meer op de *totaal* cijfers over directe investeringen.

Voor een land als Ierland met veel van dergelijke ondernemingen is dat een voordeel. Het nadeel voor andere landen is echter dat ook als het *niet* gaat om doorsluiting, bedragen van elkaar moeten worden afgetrokken, dus ook als ze niets met elkaar te maken hebben. 'Echte' uitgaande en inkomende investeringen verdwijnen zo uit de totaal cijfers. Ook de geografische uitsplitsingen raken erdoor vertekend. 'Echte' investeringen door Duitse bedrijven in Nederland kunnen bijvoorbeeld lager uitvallen louter doordat er van af moeten worden getrokken, volgens de OESO benchmark althans, de leningen die Italiaanse treasury centres vanuit Amsterdam verstrekken aan Duitse zusterbedrijven.

De discussie over deze en andere ongewenste implicaties is nog gaande.

Naar een verbeterde geografische uitsplitsing

Doordat kapitaal via steeds langere investeringsketens vloeit, is een ander probleem dat het land van de directe buitenlandse tegenpartij vaak niet meer het land is waar de werkelijke investeerder gevestigd is, of het land waarin uiteindelijk geïnvesteerd wordt. Genoemde grote investeringen door de vs in Nederland illustreerden al dat het fenomeen van doorsluiting niet alleen de cijfers van ons eigen land vertekent, maar ook de geografische verdeling van de *uitgaande* stromen van de vs naar Nederland, dus ook de cijfers van de vs. Met een zelfde probleem kampen de vs en andere landen als ze willen weten welke landen er zitten achter de hoge *inkomende* investeringen vanuit/via Nederlandse bfi's. Cijfers over inkomende investeringen, ook als ze van een niet-bfi afkomstig zijn, geven sowieso geen antwoord op de vraag waar het hoofdkantoor gevestigd is dat de *beslissing* erover heeft genomen.

Een ander probleem in de praktijk kan zijn dat een investeringsketen in een land begint en via buitenlandse bfi's weer in dat land zelf terugkomt. De cijfers van het land zijn dan niet door een *binnenlandse* bfi opgeblazen, maar door zogeheten *round-tripping* van kapitaal via *buitenlandse* bfi's. Opblazing van cijfers door de activiteiten van bfi's doet zich voorts ook voor als een binnenlands concern zich middelen verschaft door een buitenlandse bfi obligaties te laten uitgeven. Dat kan met recht een opblazing genoemd worden, want als het binnenlandse bedrijf de emissie zelf had gedaan, zou immers ook geen inkomende directe investering zijn geregistreerd. Onder de huidige regels wordt de overmaking door de buitenlandse bfi naar de binnenlandse multinational gezien als een negatieve uitgaande investering. Ook dat draagt niet bij aan de interpreteerbaarheid van de cijfers en de geografische uitsplitsing ervan.

Doorsluiting vertekent dus niet alleen de cijfers van doorsluitlanden, het vertekent ook de geografische uitgesplitste cijfers van landen zonder bfi's. Voor een betere landenuitsplitsing zou door buitenlandse bfi's heen kunnen worden gekeken naar het land van de échte investeerder of van de operationele onderneming waarin daadwerkelijk geïnvesteerd wordt. Dat is een nieuwe OESO aanbeveling die echter alleen al vanuit conceptueel gezichtspunt nogal lastig te implementeren lijkt. Het betekent namelijk dat elk bedrijf voor elke transactie met een buitenlandse bfi zou moeten

gaan aangeven waar het kapitaal voorbij de bfi vandaan is gekomen of naar toe is gegaan. Soms is niet meteen duidelijk hoe dat zou moeten, want een bfi kan uit meerdere landen tegelijk gelden ontvangen die naar meerdere landen tegelijk worden doorgesluisd. Binnen een bfi kan als het ware vermenging en transformatie plaats vinden van verschillende soorten kapitaal.

Om praktische problemen het hoofd te bieden suggereert de nieuwe OESO benchmark dat landen met bfi's andere landen helpen om door de ingezeten bfi's heen te kijken. Een zogeheten *origin-and-destination matrix* voor Nederland toont bijvoorbeeld uit welke landen kapitaal afkomstig is dat Nederlandse bfi's in Frankrijk hebben geïnvesteerd. Dat kan nuttige informatie zijn bij een analyse van de cijfers die de Banque de France opstelt over directe investeringen in Frankrijk. DNB heeft inmiddels (als eerste) een proefversie van een dergelijke matrix opgesteld. Deze is voorlopig nog gebaseerd op een eenvoudige proportionele toerekening aan elkaar van inkomende en uitgaande bedragen.²

Het door buitenlandse bfi's heen kijken moge helpen bij het traceren van uitgaande en inkomende kapitaalstromen, het beantwoordt niet de vraag van veel gebruikers in welke landen multinationals gevestigd zijn die in feite verantwoordelijk zijn voor de investeringen in een bepaald ander land. Veel beleidsmakers en academici zijn vooral ook geïnteresseerd in de vraag waar in laatste instantie beslissingen worden genomen die bepalen welke invloed landen op elkaar uitoefenen, op de verdeling van groei en welvaart, de ontwikkeling van werkgelegenheid en de overdracht van technische kennis. Om die reden beveelt de OESO aan om *inkomende* investeringen niet alleen geografisch uit te splitsen naar het land van directe buitenlandse tegenpartijen – in de standaardpresentatie – maar ook naar de landen waar de top zit van de multinationals waar ze toe behoren (de zogeheten *ultimate controlling parent* ofwel UCP).

Het verschaffen van informatie hierover door bedrijven kan enige inspanning vergen, zeker als investeringsketens via offshore centres lopen, maar kan een zeer waardevolle bijdrage gaan leveren aan een betere interpreteerbaarheid van directe investeringen. Gebruikers van directe investeringsstatistieken willen graag weten welke in ons land gevestigde ondernemingen tot Nederlandse concerns behoren en welke tot buitenlandse. Dat maakt het ook mogelijk om onderscheid te maken naar investeringen in het buitenland die echt toe te rekenen zijn aan Nederland, dat wil zeggen Nederlandse concerns, en uitgaande investeringen door buitenlandse concerns (die men om die reden 'half-echt' zou kunnen noemen).³

Een alternatieve presentatie, het ijzer smeden nu het heet is?

De in het voorgaande beschreven veranderingen in de voorschriften en aanbevelingen in de manuals van IMF en OESO kunnen zeker bijdragen aan betere statistieken over directe investeringen. In veel landen zullen daartoe de komende jaren statistische rapportages en geautomatiseerde systemen voor de verwerking en compilatie van data worden aangepast. Welke aanpassingen per land haalbaar en wenselijk zijn, zal mede afhangen van nationale omstandigheden. Sommige nieuwe concepten vergen veel van het bedrijfsleven, dat de (extra) informatie over directe investeringen moet rapporteren, en de nationale centrale banken en statistische bureaus die er statistieken van maken. Een zorgvuldige afweging van kosten en baten is dus op zijn plaats. De aanpassingen bieden hoe dan ook de gelegenheid om de verhouding tussen kosten en baten nog eens goed te bezien en verder te optimaliseren, in het bijzonder ook door een nog betere focus op de behoeften van gebruikers van directe investeringsstatistieken.

Zoals hierboven vermeld is de discussie over de effectiviteit van salderingsmethoden nog gaande. De mechanische toepassing ervan kan leiden tot zowel verbeteringen als verslechteringen van de cijfers. Het als gevolg van salderingen negatief of onwettelijk laag worden van cijfers in geografische uitsplitsingen stelt gebruikers voor interpretatieproblemen. Dat zou ervoor kunnen pleiten om te onderzoeken of het doel van die salderingsmethode, het wegfilteren van doorsluiskapitaal, ook nog op een andere wijze zou kunnen worden bereikt, bijvoorbeeld door bedrijven zelf te laten rapporteren voor welke bedragen buitenlandse vorderingen gefinancierd zijn met buitenlandse middelen, in plaats van ze zonder meer te salderen. Uiteindelijk is immers elk bedrijf zelf het best in staat om de mate van doorsluiting te beoordelen.

Een ander hierboven reeds genoemd probleem vormt de boeking van een instroom van kapitaal dat een buitenlandse financieringsdochter verschaft aan een Nederlandse multinational. Ongeacht wat die er vervolgens mee doet, kan het kapitaal moeilijk als een inkomende investering worden gezien. Het gaat immers niet om een *buitenlands* bedrijf dat belangstelling toont voor Nederland, maar in feite om een investering van Nederland in zichzelf. Evenmin kan de inkomende investering worden beschouwd als een *terugtrekking* van kapitaal uit het land van de dochter (een negatieve uitgaande investering). De vanuit het buitenland verschafte gelden kunnen een veelvoud zijn van het aan-

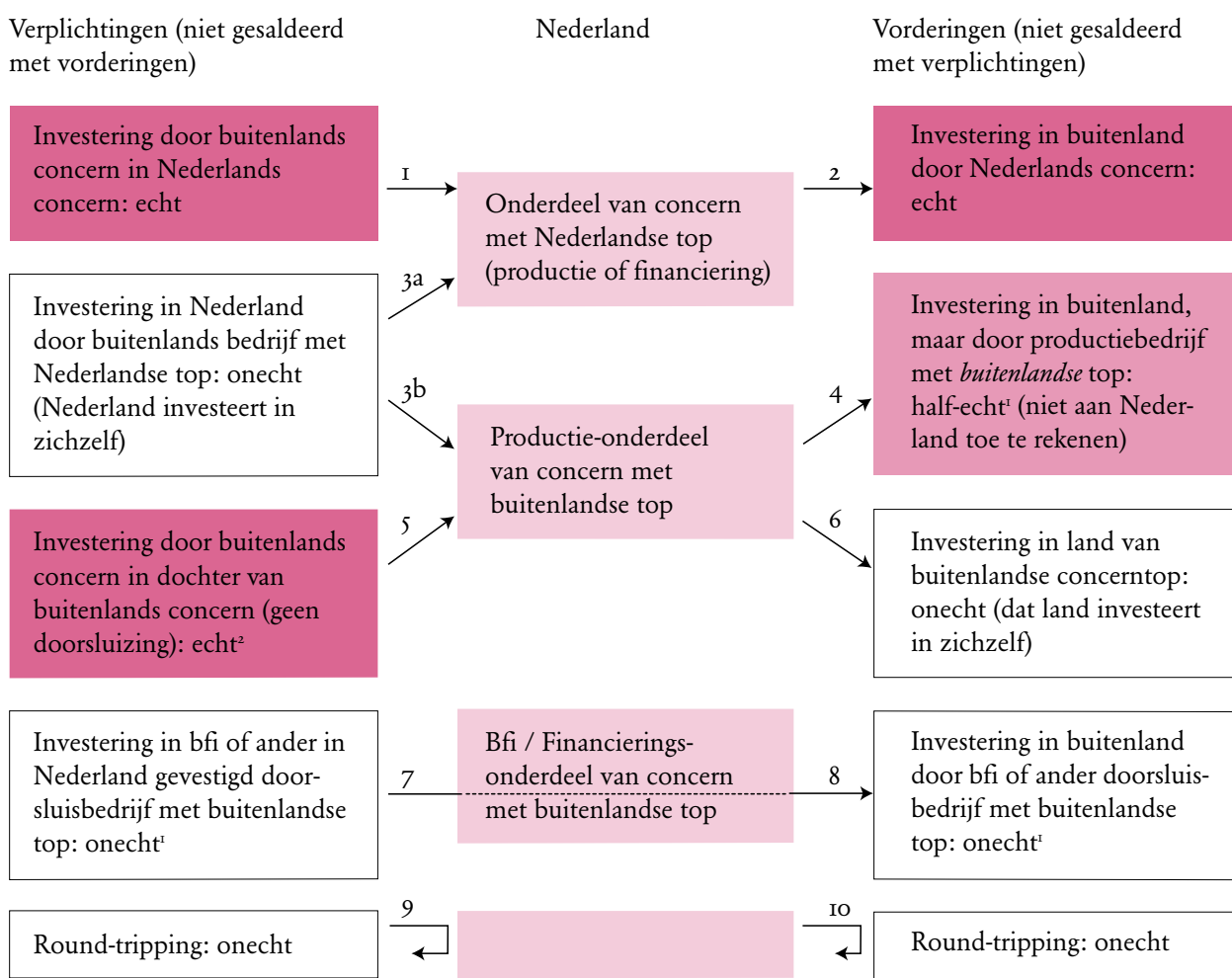
delenkapitaal dat de Nederlands moeder ooit in de buitenlandse dochter heeft geïnvesteerd. Toch beveelt de nieuwe OESO benchmark aan ze als negatieve uitgaande investeringen te behandelen. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor in Nederland gevestigde dochters van buitenlandse multinationals. Dit soort investeringen van een land in zichzelf zou men, om de eruit voortvloeiende vertekeningen van cijfers te voorkomen, een aparte plaats kunnen geven in directe investeringsstatistieken. Dat is eenvoudig uitvoerbaar wanneer van een rapporteur bekend is in welk land de concerntop gevestigd is en van buitenlandse investeerders in Nederland of ze tot een Nederlands concern behoren.

Net als doorsluistransacties en *round-tripping* zouden investeringen in het land van de concerntop 'onechte' directe investeringen kunnen worden genoemd, in

tegenstelling tot *echte* uitgaande investeringen, door bedrijven met een binnenlandse concerntop, en *echte* inkomende investeringen, door bedrijven met een buitenlandse top. Met de term 'half-echt' zou men voorts de uitgaande investeringen kunnen aanduiden die wel degelijk een economisch effect buiten Nederland hebben, die gedaan worden door een *productie*-onderneming en daardoor ook kunnen zorgen voor kennisoverdracht, maar waarover door een *buitenlandse* multinational is beslist. Het enige verschil met echte uitgaande investeringen is dat de gunstige effecten ervan in bijvoorbeeld ontwikkelingslanden niet aan Nederland kunnen worden toegeschreven (figuur 1).

De huidige directe investeringsstatistieken maken binnen de vorderingen en verplichtingen slechts onderscheid tussen investeringen door een bedrijf in de

Figuur 1 De drie hoofdsoorten directe investeringen: echt, half-echt en onecht

¹ Vanuit Nederland gezien.

² Wanneer het ontvangen kapitaal toch is doorgesluisd, kan de Nederlandse productie-onderneming dat desgevraagd misschien voor nieuwe transacties vaststellen maar niet meer voor transacties

in het verleden en dus ook niet voor de standen die met die laatste transacties zijn opgebouwd. Geleidelijk zou wel een aparte nieuwe standencategorie kunnen worden gevuld met zulke onechte inkomende investeringen.

directe investeerder (*reverse investments*) en alle andere directe investeringen door dat bedrijf. In bovenstaande figuur, dat alleen ongesaldeerde cijfers bevat, speelt dat onderscheid geen rol. Evenmin ter zake doet of de buitenlandse tegenpartij een zusteronderneming (*fellow enterprise*) is. Op de vraag welk land over een investering beslist (waar de invloed vandaan komt) en welke vorderingen of verplichtingen de investeringscijfers vertekenen, geeft de nieuwe OESO benchmark alleen voor bfi's een ondubbelzinnig antwoord. Alleen daarvan is bekend dat de invloed uit het buitenland komt – ze hebben immers een buitenlandse moeder – en alleen daarvan dienen de activiteiten volledig te worden afgezonderd en afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Voor het overige beveelt de nieuwe benchmark ter beperking van doorsluiseffecten een aantal salderingen aan. In bovenstaande figuur bijvoorbeeld zouden alle uitgaande investeringen in zusterondernemingen onder 4, 6 en 8 moeten worden afgetrokken van de inkomende investeringen. De laatste zouden echter hoofdzakelijk kunnen bestaan uit *echte* inkomende investeringen (pijl 1) en dus sterk onderschat of zelfs negatief kunnen worden als er grote bedragen van afgetrokken moeten worden die er helemaal niets mee te maken hebben. Zo'n uitkomst is met voetnoten en andere meta-informatie misschien *technisch* wel uit te leggen aan gebruikers van

directe investeringsstatistieken, maar dat is niet wat ze van investeringscijfers verwachten.⁴

Het idee achter deze saldering is dat als er veel kapitaal naar buitenlandse *fellow*s toe gaat en er ook veel kapitaal van buitenlandse *fellow*s wordt ontvangen, die twee wel met elkaar te maken zullen hebben. Dat kan in landen die te maken hebben met overwegend dit soort doorsluizingen via bijvoorbeeld treasury centre zoals Ierland, inderdaad het geval zijn. Saldering is dan effectief, maar in alle andere omstandigheden *produceert* dit recept vertekeningen in plaats van ze te *reduceren* en kan het middel dus erger zijn dan de kwaal. Discussies over deze problematiek zijn dan ook nog gaande, in ESCB-verband en in het kader van een research agenda waar de nieuwe OESO benchmark in voorziet.

Een vergelijkbaar salderingsprobleem is inherent aan de regel om leningen die Nederlandse moeders krijgen *van* buitenlandse dochters (pijl 3a in figuur 1), af te trekken van leningen *aan* het buitenland (pijl 2). Deze salderingsregel bestond al en wordt in de tabellen van dit bulletin nu nog toegepast, maar komt voor de toekomstige standaardopstelling van cijfers voor het IMF te vervallen (in de OESO benchmark is hij gehandhaafd). Voor de oorspronkelijke bedoeling, het voorkomen van opblazing van investeringen tussen moeders en dochters, was wat te zeggen, maar ook deze salderings-

Figuur 2 Uitsplitsingen van directe investeringen naar soort, land en buitenlandse tegenpartij

Gerapporteerd door niet-bfi's	Investerings in het buitenland (niet gesaldeerd met investeringen in Nederland)					Investerings in Nederland (niet gesaldeerd met investeringen in het buitenland)					
	Echt ¹		Half-echt ²		Onecht ³	Totaal	Echt ⁴			Onecht ³	Totaal
	Totaal	In bfi's	Totaal	In bfi's			Totaal	Door bfi's	In Nederlandse concerns		
Land 1	2011										
	2012										
	2013										
Land 2	2011										
	2012										
	2013										

1 Investeerder behoort tot concern met Nederlandse top.

2 Investering door productie-onderneming behorend tot concern met buitenlandse top; heeft reële economische impact in buitenland maar is niet toe te rekenen aan Nederland.

3 Doorsluiskapitaal / kapitaal geïnvesteerd in land van concern top zelf / kapitaal dat 'round-trip' maakt.

4 Buitenlandse tegenpartij behoort tot concern met niet-Nederlandse top. Mogelijk inclusief kapitaal dat is doorgesluisd door productie-ondernemingen top maar niet als zodanig kon worden geïdentificeerd.

regel schiet inmiddels zijn doel voorbij door de sterk gegroeide omvang van kapitaalstromen naar moeders toe, onder meer door het gebruik van buitenlandse bfi's. *Echte* uitgaande directe investeringen zouden door deze wijze van salderen eveneens worden onderschat.

Directe investeringscijfers kunnen in plaats van gesaldeerd (zoals nu nog in de statistische bijlagen van dit bulletin) ook ongesaldeerd worden gepresenteerd. Daarbij kunnen de drie soorten directe investeringen uit figuur 1 worden onderscheiden: echt, half-echt en onecht. In een geografische uitsplitsing van de totaalcijfers per soort kan voor gebruikers ook een uitsplitsing naar buitenlandse tegenpartij informatief zijn. Als de tegenpartij een bfi is, kan de gebruiker daaruit afleiden dat investeringen daarin of daardoor in feite aan een ander land toegerekend dienen te worden (figuur 2).

Aldus resulteert een alternatieve presentatie van directe investeringscijfers die aanzienlijk transparanter is dan de huidige. Hij laat zien welke investeringen 'echt' zijn, wijst op nog resterende interpretatieproblemen en geeft aan of er Nederlandse dan wel buitenlandse partijen over beslissen. Er valt ook uit af te lezen of uitgaand kapitaal mogelijk een eindbestemming heeft gevonden in een buitenlandse niet-bfi dan wel zijn weg verder vervolgt, voorbij een buitenlandse bfi. Gecombineerd met de investeringen door en in Nederlandse bfi's kan figuur 2 ook gebruikers bedienen die voor financiële analyses behoefte hebben aan *totale* vorderingen en verplichtingen. De geografische uitsplitsing in de tabel zou voorts, in plaats van naar het land van de directe buitenlandse tegenpartij, ook gemaakt kunnen worden naar de landen van waaruit uiteindelijk over investeringen vanuit en in Nederland wordt beslist.⁵ De tabel informeert gebruikers ook over investeringen in *Nederlandse* concerns; het resterende deel, hier niet apart weergegeven, sluit daardoor bovendien beter dan de huidige cijfers aan bij activiteiten van door het *buitenland* gecontroleerde ondernemingen in Nederland (*inward FATS, Foreign Affiliated Statistics*).⁶ Aldus kan de nieuwe opstelling voorzien in een scala aan gebruikerswensen.

Ondanks alle pogingen tot verbeteringen van presentaties van directe investeringscijfers blijft het belangrijk te beseffen dat directe investeringen in de eerste plaats financiële relaties beschrijven en dat er geen hard verband hoeft te bestaan tussen enerzijds financiële posities en anderzijds ermee aangestuurde economische activiteit, die zowel veel groter als veel kleiner kan zijn dan aan investeringsposities af te lezen is (groter door andere financieringsbronnen, kleiner wanneer de investering slechts een minderheidsbelang vertegenwoordigt).

Afsluitende opmerkingen

Voor een analyse van bijvoorbeeld globalisering zijn directe investeringscijfers door de toenemende complexiteit van het kapitaalverkeer niet altijd even geschikt meer. Ze kunnen vertekend zijn door doorsluiskapitaal, de geografie geeft vaak geen uitsluitsel meer over de werkelijke landen van herkomst of bestemming en door salderingen kunnen bedragen die relevant zijn voor economische analyses onzichtbaar zijn geworden. Met nieuwe statistische manuals hebben IMF en OESO gezorgd voor meer eenvoud, transparantie en verfijning van de methodologie. Een belangrijke stap vooruit is het afzonderen van bfi's. Over de effectiviteit van andere stappen, zoals het stoppen of juist verder gaan met salderen, wordt echter nog gediscussieerd. De vernieuwing van statistieken over directe investeringen biedt hoe dan ook de gelegenheid om na te denken over presentaties die de gebruikers nog meer van dienst zijn. Daaraan zouden kunnen bijdragen een grotere rol van de rapporteur bij het identificeren van bijvoorbeeld round-tripping, een duidelijker onderscheid tussen investeringen die door Nederlandse dan wel buitenlandse concerns worden aangestuurd en het onderscheiden van buitenlandse bfi's en niet-bfi's.

1 Een grote verbetering in de nieuwe manuals van IMF en OESO is de duidelijke beschrijving van een zogeheten *Framework of Direct Investment Relationships*, dat bepaalt wanneer twee entiteiten een investeringsrelatie met elkaar hebben: 1. als ze direct of indirect verticaal met elkaar verbonden zijn door een keten van participaties waarin maar één schakel zwak is (10-50%), of 2. als ze horizontaal verbonden zijn doordat ze een gemeenschappelijke directe investeerder delen.

2 Dat wil zeggen dat als bijvoorbeeld 80% van alle passiva van een bfi afkomstig is uit het vk, dan wordt aangenomen dat ook van alle activa 80% gefinancierd is met geld uit het vk.

3 Merk op dat wanneer over een inkomende investering in een Nederlands bedrijf in laatste instantie besloten is door bijvoorbeeld een Japans bedrijf, dit het Nederlandse bedrijf nog niet een Japanse dochter maakt. Het kan immers gaan om een minderheidsdeelneming.

4 Uitgaande investeringen in *fellow enterprises* worden in de OESO benchmark van inkomende investeringen afgetrokken als de Nederlandse rapporteur behoort tot een buitenlands concern. Inkomende investeringen door *fellow enterprises* worden van uitgaande investeringen afgetrokken als de rapporteur behoort tot een Nederlands concern.

5 Een extra 'waarvan'-kolom met investeringen die in bestaande statistieken moeten verhuizen om van andere investeringen te worden afgetrokken, zou eenvoudig de overgang in beeld kunnen brengen van de bestaande naar de nieuwe presentatie.

6 Voor de nieuwe opstelling zijn drie vragen nodig naar: 1. het land van de ucp van de Nederlandse rapporteur en, in het geval van inkomende investeringen, van de buitenlandse tegenpartij (binnenland/buitenland is dan voldoende), 2. de aard van binnen- en buitenlandse tegenpartij (bfi/niet-bfi), 3. de aard van de investering (round-tripping en doorsluiting; ja/nee). De OESO-driedeling naar buitenlandse tegenpartijen (direct investors, direct investment enterprises en fellow enterprises) zou voor salderingsdoeleinden niet meer relevant zijn.

Monetair-financiële statistieken Nederland

Tabel 1.1 Rentetarieven van de Nederlandsche Bank en van de Europese Centrale Bank

Procenten

	De Nederlandsche Bank		
	Vaste voor- schotrente	Rente speciale beleningen	Marginale voorschot- rente
Datum van ingang			
8 januari 1993	8,00	8,5	
20 januari		8,4	
5 februari		8,3	
11 maart	7,75	8,1	
19 maart	7,50	8,0	
8 april		7,9	
23 april		7,7	
29 april	7,25	7,5	
10 mei		7,4	
13 mei	7,00	7,3	
21 mei		7,2	
28 mei	6,75	7,0	
22 juni		6,9	
2 juli	6,50	6,7	
19 juli		6,6	
30 juli	6,25		
4 augustus		6,5	
10 september	6,00	6,4	
22 oktober	5,75	6,1	
17 november		6,0	
3 december	5,50	5,8	
22 december		5,7	
31 december		5,6	
7 januari 1994	5,25	5,5	
18 februari	5,00		
15 april	4,75	5,4	
29 april		5,3	
13 mei	4,50	5,1	
7 juni		5,0	
15 juni		4,9	
15 juli		4,8	
31 maart 1995	4,00	4,5	
13 april		4,4	
10 mei		4,3	
31 mei		4,2	
9 juni	3,75	4,1	
18 augustus		4,0	
25 augustus	3,50	3,9	
22 september		3,8	
20 oktober		3,7	
17 november	3,25	3,6	
15 december	2,75	3,4	
19 januari 1996		3,3	
25 januari		3,2	
2 februari		3,0	
29 maart	2,50	2,9	
15 april		2,8	
19 april	2,00	2,7	
7 mei		2,6	
15 juli		2,7	
23 augustus		2,5	
28 februari 1997		2,7	
11 maart	2,50	2,9	
23 mei			4,50
11 juli		3,0	
10 oktober	2,75	3,3	
4 december 1998		3,0	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Europese Centrale Bank					
Datum van ingang	Deposito- rente	Basis-herfinancieringstransacties			Marginale belenings- rente
		Vaste- rente- tenders	Variabele rentetenders		
			Minimale inschrij- vingsrente	Marginale rentevoet	
1 januari 1999	2,00	3,00			4,50
4 januari ¹	2,75				3,25
22 januari	2,00				4,50
9 april	1,50				3,50
14 april		2,50			
5 november	2,00				4,00
10 november		3,00			
4 februari 2000	2,25				4,25
9 februari		3,25			
17 maart	2,50				4,50
22 maart		3,50			
28 april	2,75				4,75
4 mei		3,75			
9 juni	3,25				5,25
15 juni		4,25			
28 juni			4,25	4,29	4,32
1 september	3,50				5,50
6 september			4,50	4,55	4,57
6 oktober	3,75				5,75
11 oktober			4,75	4,76	4,78
11 mei 2001	3,50				5,50
15 mei			4,50	4,54	4,56
31 augustus	3,25				5,25
5 september			4,25	4,27	4,28
18 september	2,75				4,75
19 september			3,75	3,76	3,77
9 november	2,25				4,25
14 november			3,25	3,37	3,40
6 december 2002	1,75				3,75
11 december			2,75	2,82	2,83
7 maart 2003	1,50				3,50
12 maart			2,50	2,57	2,63
6 juni	1,00				3,00
9 juni			2,00	2,09	2,11
6 december 2005	1,25		2,25	2,29	2,31
8 maart 2006	1,50		2,50	2,56	2,57
15 juni	1,75		2,75	2,82	2,83
9 augustus	2,00		3,00	3,05	3,06
11 oktober	2,25		3,25	3,29	3,30
13 december	2,50		3,50	3,55	3,56
14 maart 2007	2,75		3,75	3,81	3,81
13 juni	3,00		4,00	4,06	4,07
9 juli 2008	3,25		4,25	4,32	4,37
8 oktober	2,75		4,25	4,70	4,99
9 oktober	3,25				4,25
15 oktober		3,75			
12 november	2,75	3,25			3,75
10 december	2,00	2,50			3,00

¹ Op 22 december heeft de ECB aangekondigd dat, bij wijze van uitzondering, tussen 4 en 21 januari 1999 een smalle bandbreedte van 50 basispunten zal gelden tussen de marginale beleningsrente en de depositorente.

Tabel 1.2.1 Marktrentevoeten

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Rentevoeten					
	In procenten per jaar, gemiddelden					
1	Geldmarktrentetarieven					
	Daggeld eurogebied					
	3,29	2,32	2,05	2,09	2,83	3,87
2	Termijngelden (zonder onderpand)					
2.1	Euribor					
2.1.1	Eenmaands					
	3,31	2,35	2,08	2,14	2,94	4,08
2.1.2	Driemaands					
	3,32	2,33	2,11	2,18	3,08	4,28
2.1.3	Zesmaands					
	3,35	2,30	2,15	2,23	3,23	4,35
2.1.4	Twaalfmaands					
	3,49	2,33	2,27	2,33	3,44	4,45
2.2	Driemaands kasgeld aan de lagere overheid					
	3,28	2,29	2,07	2,14	3,04	4,24
2.3	Driemaands euro-dollar deposito					
	1,72	1,13	1,55	3,50	5,13	5,24
2.4	Driemaands euro-yen deposito					
	0,00	-0,05	-0,08	-0,02	0,24	0,73
	Kapitaalmarktrentevoeten					
3	Obligaties Nederland					
3.1	Staatsleningen					
3.1.1	Kort (3 - 5 jaar)					
	4,65	3,77				
3.1.2	Middellang (5 - 8 jaar)					
	4,23	3,15				
3.1.3	Jongste tienjarige					
	4,60	3,64				
3.1.4	Vijf langstlopende					
	4,89	4,12	4,09	3,37	3,78	4,29
3.2	Bankleningen					
	4,99	4,27				
3.3	Pandbriefleningen					
	4,88	3,92				
	4,91	3,91				
4	Staatsobligaties buitenland/internationaal					
4.1	Eurogebied 10 jaar					
	4,92	4,16	4,14	3,44	3,86	4,33
4.2	Verenigde Staten 10 jaar					
	4,59	3,99	4,26	4,29	4,79	4,62
4.3	Japan 10 jaar					
	1,24	0,99	1,49	1,37	1,74	1,67

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage

2006	2007				2008			2008			
IV	I	II	III	IV	I	II	III	aug.	sep.	okt.	nov.
3,36	3,61	3,86	4,05	3,95	4,05	4,00	4,25	4,30	4,27	3,82	3,15
3,46	3,71	3,96	4,28	4,37	4,23	4,41	4,54	4,49	4,66	4,83	3,84
3,59	3,82	4,07	4,49	4,72	4,48	4,86	4,98	4,97	5,02	5,11	4,24
3,72	3,94	4,20	4,56	4,70	4,48	4,93	5,18	5,16	5,22	5,18	4,29
3,86	4,09	4,38	4,65	4,68	4,48	5,05	5,37	5,32	5,38	5,25	4,35
3,55	3,78	4,03	4,45	4,68	4,44	4,82	4,94	4,93	4,98	5,07	4,20
5,29	5,28	5,28	5,40	5,00	3,22	2,87	3,05	2,90	3,35	4,65	2,79
0,43	0,55	0,63	0,82	0,90	0,81	0,95	0,87	0,84	0,87	1,14	1,66
3,79	4,03	4,38	4,43	4,31	4,05	4,43	4,48	4,40	4,35	4,23	3,96
3,86	4,07	4,43	4,48	4,34	4,14	4,50	4,60	4,50	4,50	4,42	4,20
4,62	4,68	4,84	4,73	4,25	3,64	3,87	3,84	3,87	3,66	3,78	3,51
1,69	1,67	1,74	1,71	1,56	1,39	1,61	1,51	1,46	1,48	1,50	1,46

**Tabel 1.2.2 Rentes van in Nederland gevestigde mfi's op deposito's en leningen, met bijbehorende volumes
Nieuwe contracten**

		2007	2007	2008	2008				2008		
			IV	I	II	III	jul.	aug.	sep.	okt.	sep.
		Gemiddelde rentepercentages									
Deposito's		Huishoudens									
		<i>Euro-gebied</i>									
1	Girale deposito's	0,72	0,78	0,78	0,78	0,81	0,79	0,82	0,81	0,82	1,32
Deposito's met vaste looptijd											
2.1	t/m 1 jaar	3,89	4,17	4,06	4,31	4,60	4,62	4,57	4,60	4,86	4,65
2.2	meer dan 1 jaar t/m 2 jaar	4,07	4,25	4,27	4,69	4,91	4,98	4,72	5,03	5,13	4,85
2.3	meer dan 2 jaar	3,13	3,21	3,46	3,75	4,29	4,75	4,03	4,07	3,71	3,35
Deposito's met opzegtermijn ¹											
3.1	t/m 3 maanden	2,65	2,77	2,76	2,80	2,95	2,84	3,00	3,02	3,07	2,97
3.2	meer dan 3 maanden	4,22	4,25	4,22	4,18	4,18	4,17	4,19	4,19	4,19	4,01
		Niet-financiële vennootschappen									
4	Girale deposito's	2,51	2,69	2,70	2,77	2,91	2,93	2,90	2,91	3,04	2,20
Deposito's met vaste looptijd											
5.1	t/m 1 jaar	3,96	4,24	4,15	4,36	4,54	4,59	4,52	4,51	4,57	4,51
5.2	meer dan 1 jaar t/m 2 jaar										5,19
5.3	meer dan 2 jaar										4,67
6	Repo's ¹										4,27
Leningen		Huishoudens									
7	Rekening-courantkrediet	7,16	7,39	7,34	7,34	7,52	7,33	7,44	7,79	7,91	10,82
Woninghypotheken											
8.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	5,03	5,34	5,38	5,49	5,70	5,58	5,78	5,75	5,98	5,80
8.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	5,02	5,19	5,05	5,06	5,49	5,37	5,53	5,58	5,61	5,43
8.3	meer dan 5 jaar t/m 10 jaar rentevast	4,91	5,13	5,11	5,07	5,41	5,30	5,43	5,50	5,53	5,29
8.4	meer dan 10 jaar rentevast	4,96	5,23	5,25	5,24	5,44	5,34	5,47	5,51	5,59	5,37
8	Alle woninghypotheken	4,96	5,20	5,18	5,16	5,47	5,36	5,50	5,55	5,61	5,51
	Idem inclusief kostenopslag	5,03	5,28	5,25	5,17	5,54	5,41	5,59	5,61	5,67	5,71
Consumptief krediet											
9.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	8,71	8,71	9,40	9,39	10,89	11,20	10,91	10,55	11,61	8,79
9.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast										7,20
9.3	meer dan 5 jaar rentevast										8,68
9	Alle consumptieve kredieten	8,61	8,56	9,12	9,10	10,44	10,72	10,45	10,15	10,68	8,14
	Idem inclusief kostenopslag	8,66	8,63	9,18	9,16	10,51	10,78	10,52	10,23	10,74	8,85
Overige leningen											
10.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	4,57	4,83	4,67	4,89	4,87	4,64	4,93	5,04	5,20	6,26
10.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	5,18	5,37	5,19	5,22	5,68	5,57	5,66	5,82	5,85	6,35
10.3	meer dan 5 jaar rentevast	5,02	5,17	5,06	5,18	5,28	5,35	5,18	5,31	5,85	5,74
		Niet-financiële vennootschappen									
11	Rekening-courantkrediet	5,55	5,83	5,79	5,82	6,02	5,98	5,95	6,13	6,26	6,91
Overige leningen t/m 1 miljoen euro											
12.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	5,13	5,48	5,36	5,64	5,82	5,71	5,69	6,06	6,02	6,34
12.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	5,67	5,83	5,64	5,76	6,35	6,31	6,41	6,33	6,30	6,36
12.3	meer dan 5 jaar rentevast	5,47	5,74	5,60	5,68	5,95	5,98	5,88	6,00	6,05	5,67
Overige leningen meer dan 1 miljoen euro											
13.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	4,77	5,06	4,90	5,11	5,22	5,12	5,07	5,46	5,37	5,62
13.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	5,36	5,50	5,21	5,47	5,80	6,16	5,48	5,75	5,05	5,86
13.3	meer dan 5 jaar rentevast	4,93	5,04	4,96	5,11	5,00	5,00	5,00	4,99	4,68	5,58

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Totaal private sector.

2 Het volume aan nieuwe contracten van de posten 1, 3, 4, 7 en 11 betreft het totale uitstaande bedrag aan het

einde van de maand. De jaar- en kwartaalvolumes van deze posten betreffen gemiddelden van deze uitstaande bedragen.

3 In miljarden euro's.

	2007	2007	2008			2008				2008	
		IV	I	II	III	jul.	aug.	sep.	okt.	sep.	
Volume in miljoenen euro's²											
										<i>Euro-gebied³</i>	
Deposito's											
Huishoudens											
1	Girale deposito's	51.983	51.197	51.103	53.805	52.001	53.492	50.975	51.535	50.265	1.736,0
Deposito's met vaste looptijd											
2.1	t/m 1 jaar	105.864	39.410	44.616	44.166	44.898	19.591	12.943	12.364	23.266	214,5
2.2	meer dan 1 jaar t/m 2 jaar	2.812	515	835	1.153	3.618	2.342	896	380	599	8,5
2.3	meer dan 2 jaar	3.950	1.072	775	1.256	712	351	175	186	483	4,7
Deposito's met opzegtermijn ¹											
3.1	t/m 3 maanden	215.019	198.813	191.502	187.388	176.979	180.208	177.209	173.520	168.218	1.464,1
3.2	meer dan 3 maanden	980	1.180	1.382	1.516	1.622	1.589	1.622	1.656	1.685	104,3
Niet-financiële vennootschappen											
4	Girale deposito's	91.171	93.327	93.222	94.215	93.711	93.439	93.006	94.688	93.525	823,4
Deposito's met vaste looptijd											
5.1	t/m 1 jaar	331.336	88.262	87.113	87.209	73.637	28.149	22.735	22.753	29.305	230,0
5.2	meer dan 1 jaar t/m 2 jaar										2,0
5.3	meer dan 2 jaar										1,0
6	Repo's ¹										92,4
Leningen											
Huishoudens											
7	Rekening-courantkrediet	11.237	11.421	11.390	11.515	11.889	11.687	11.782	12.199	12.172	201,7
Woninghypotheken											
8.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	14.880	3.399	3.317	3.332	2.634	922	884	828	764	16,2
8.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	7.272	2.205	2.876	4.416	3.563	1.435	1.114	1.014	974	5,8
8.3	meer dan 5 jaar t/m 10 jaar rentevast	32.298	9.066	8.361	9.899	9.639	3.598	3.067	2.974	3.272	10,1
8.4	meer dan 10 jaar rentevast	30.282	5.546	3.732	3.414	3.184	1.175	1.012	997	1.090	15,1
8	Totaal woninghypotheken	84.732	20.216	18.286	21.061	19.020	7.130	6.077	5.813	6.100	47,0
Consumptief krediet											
9.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	2.834	590	419	392	515	187	166	162	194	5,3
9.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast										6,9
9.3	meer dan 5 jaar rentevast										5,7
9	Totaal consumptieve kredieten										18,0
Overige leningen											
10.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	14.917	3.581	3.751	4.002	3.544	1.236	1.095	1.213	1.274	17,9
10.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	759	189	182	195	209	97	51	61	51	2,0
10.3	meer dan 5 jaar rentevast	1.415	401	268	237	348	150	98	100	60	3,9
Niet-financiële vennootschappen											
11	Rekening-courantkrediet	54.007	56.993	61.037	65.009	67.539	68.299	66.621	67.697	66.859	621,1
Overige leningen t/m 1 miljoen euro											
12.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	12.195	2.891	2.789	2.734	2.804	1.156	826	822	892	71,9
12.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	5.283	1.493	1.706	1.972	1.261	582	332	347	438	4,5
12.3	meer dan 5 jaar rentevast	4.656	1.104	861	782	787	327	220	240	307	6,3
Overige leningen meer dan 1 miljoen euro											
13.1	variabele rente en t/m 1 jaar rentevast	107.664	28.820	30.768	34.860	39.168	14.713	11.392	13.063	12.758	259,7
13.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar rentevast	6.497	1.849	1.717	2.025	1.081	593	279	209	965	10,1
13.3	meer dan 5 jaar rentevast	13.997	3.992	2.667	2.558	3.082	1.479	673	930	1.933	9,9

Tabel 1.2.2 Rentes van in Nederland gevestigde mfi's op deposito's en leningen, met bijbehorende volumes (vervolg)
Uitstaande bedragen

	2007	2007	2008			2008				2008	
		IV	I	II	III	jul.	aug.	sep.	okt.	sep.	
Gemiddelde rentepercentages											
Deposito's											
	Huishoudens										
	Deposito's met vaste looptijd										
14.1	t/m 2 jaar	3,86	4,15	4,19	4,27	4,52	4,46	4,52	4,57	4,69	4,45
14.1	meer dan 2 jaar	3,56	3,54	3,55	3,58	3,63	3,59	3,65	3,64	3,66	3,10
	Niet-financiële vennootschappen										
	Deposito's met vaste looptijd										
15.1	t/m 2 jaar	3,91	4,27	4,29	4,36	4,63	4,56	4,65	4,67	4,66	4,75
15.2	meer dan 2 jaar	4,83	4,81	4,79	4,81	4,91	4,90	4,89	4,96	5,01	4,44
16	Repo's ¹										4,32
Leningen	Huishoudens										
	Woning hypotheke										
17.1	t/m 1 jaar	5,22	5,53	5,64	5,69	5,75	5,76	5,73	5,75	6,03	5,81
17.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	5,00	5,25	5,33	5,40	5,45	5,42	5,46	5,49	5,57	5,03
17.3	meer dan 5 jaar	4,81	4,86	4,86	4,88	4,91	4,90	4,91	4,93	4,95	5,15
	Consumptief krediet en overige leningen										
18.1	t/m 1 jaar	7,36	7,47	7,42	7,41	8,00	7,87	7,95	8,18	8,38	9,40
18.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	5,69	5,81	5,83	5,94	6,16	6,08	6,17	6,23	6,29	7,45
18.3	meer dan 5 jaar	5,42	5,57	5,56	5,58	5,68	5,66	5,67	5,72	5,72	6,50
	Niet-financiële vennootschappen										
	Leningen										
19.1	t/m 1 jaar	5,48	5,80	5,76	5,80	5,88	5,83	5,86	5,96	6,11	6,39
19.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	5,08	5,40	5,32	5,42	5,63	5,60	5,60	5,70	5,82	5,90
19.3	meer dan 5 jaar	5,02	5,19	5,15	5,20	5,32	5,29	5,31	5,36	5,39	5,54

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Totaal private sector.

² De jaar- en kwartaalvolumes van deze posten

betreffen gemiddelden van de uitstaande bedragen per maandultimo.

³ In miljarden euro's.

	2007	2007	2008			2008				2008	
		IV	I	II	III	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Sep.	
Volume in miljoenen euro's²											
										<i>Euro-gebied³</i>	
Deposito's											
Huishoudens											
Deposito's met vaste looptijd											
14.I	t/m 2 jaar	29.366	46.630	56.078	62.477	73.968	71.465	74.884	75.556	82.113	1.219,6
14.I	meer dan 2 jaar	15.180	15.952	16.388	17.144	18.013	17.878	18.022	18.138	18.108	523,1
Niet-financiële vennootschappen											
Deposito's met vaste looptijd											
15.I	t/m 2 jaar	43.410	52.874	53.250	58.007	57.108	58.621	58.000	54.704	55.663	456,8
15.2	meer dan 2 jaar	2.449	2.599	2.812	2.846	2.895	2.880	2.833	2.971	3.117	58,6
16	Repo's ¹										132,9
Leningen											
Huishoudens											
Woninghypotheken											
17.1	t/m 1 jaar	494	728	708	764	734	732	725	746	741	16,1
17.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	1.316	1.262	1.262	1.263	1.459	1.408	1.404	1.566	1.560	71,9
17.3	meer dan 5 jaar	389.190	388.789	392.402	395.360	398.854	394.725	397.909	403.929	406.494	3.388,4
Consumptief krediet en overige leningen											
18.1	t/m 1 jaar	22.740	20.692	19.233	19.367	19.672	19.399	19.565	20.051	20.033	280,9
18.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	3.773	3.796	3.948	4.002	4.013	4.008	3.962	4.068	4.030	298,0
18.3	meer dan 5 jaar	23.397	22.000	21.203	21.110	20.989	20.984	20.990	20.993	20.924	794,3
Niet-financiële vennootschappen											
Leningen											
19.1	t/m 1 jaar	69.308	72.591	77.487	83.740	86.420	88.415	86.473	84.372	82.564	1.290,2
19.2	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	26.452	28.025	29.579	34.129	36.997	36.240	36.962	37.788	38.398	898,4
19.3	meer dan 5 jaar	165.990	172.520	179.109	184.656	188.105	187.107	188.126	189.081	190.373	2.336,2

Tabel 2.1 Wisselkoersen en goudprijs

		2004	2005	2006	2007	2007	2008	2008					
						IV	I	II	III	aug.	sep.	okt.	nov.
Wisselkoersen		Hoeveelheid vreemde valuta's per euro, gemiddelden											
1	Amerikaanse dollar	1,2439	1,2441	1,2556	1,3705	1,4486	1,4976	1,5622	1,5050	1,4975	1,4370	1,3322	1,2732
2	Japaneze yen	134,44	136,85	146,02	161,25	163,83	157,80	163,35	161,83	163,63	153,20	133,52	123,28
Valuta's in de Europese Unie													
3.1	Bulgaarse lev	1,9533	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558
3.2	Tsjechische koruna	31,891	29,782	28,342	27,766	26,826	25,564	24,830	24,093	24,287	24,498	24,768	25,193
3.3	Deense kroon	7,4399	7,4518	7,4591	7,4506	7,4557	7,4534	7,4599	7,4592	7,4595	7,4583	7,4545	7,4485
3.4	Estlandse kroon	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647
3.5	Cypriotische pond	0,5818	0,5768	0,5758	0,5826	0,5845							
3.6	Letlandse lat	0,6652	0,6962	0,6962	0,7001	0,7005	0,6973	0,6997	0,7045	0,7039	0,7060	0,7093	0,7092
3.7	Litouwse litas	3,4529	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528
3.8	Hongaarse forint	251,66	248,05	264,26	251,35	252,86	259,30	248,04	236,07	235,88	240,68	260,15	265,32
3.9	Maltezer lira	0,4280	0,4299	0,4293	0,4293	0,4293							
3.10	Poolse zloty	4,5268	4,0230	3,8959	3,7837	3,6584	3,5759	3,4070	3,3081	3,2920	3,3747	3,5767	3,7326
3.11	Roemeense leu ¹	40,510	3,6209	3,5258	3,3353	3,4489	3,6887	3,6521	3,5768	3,5271	3,6248	3,7479	3,7838
3.12	Sloveense tolar	239,09	239,57	239,60									
3.13	Slowaakse koruna	40,022	38,599	37,234	33,775	33,424	33,069	31,403	30,312	30,334	30,283	30,459	30,385
3.14	Zweedse kroon	9,1243	9,2822	9,2544	9,2501	9,2899	9,3996	9,3517	9,4738	9,3984	9,5637	9,8506	10,1275
3.15	Britse pond	0,6787	0,6838	0,6817	0,6843	0,7078	0,7570	0,7929	0,7950	0,7928	0,7992	0,7867	0,8306
Valuta's van kandidaatleden van de Europese Unie													
4.1	Turkse lira ²	1.777.052	1,6771	1,8090	1,7865	1,7261	1,8036	1,9717	1,8235	1,7669	1,7843	1,9612	2,0342
Overige valuta's													
5.1	Noorse kroon	8,3697	8,0092	8,0472	8,0165	7,8778	7,9583	7,9401	8,0604	7,9723	8,1566	8,5928	8,8094
5.2	IJslandse kroon	87,140	78,226	87,757	87,634	88,689	101,094	119,093	125,693	122,069	131,328	274,645	242,950
5.3	Zwitserse frank	1,5438	1,5483	1,5729	1,6427	1,6596	1,6014	1,6114	1,6115	1,6212	1,5942	1,5194	1,5162
5.4	Canadese dollar	1,6167	1,5087	1,4237	1,4678	1,4201	1,5022	1,5769	1,5650	1,5765	1,5201	1,5646	1,5509
5.5	Australische dollar	1,6905	1,6320	1,6668	1,6348	1,6279	1,6533	1,6559	1,6955	1,6961	1,7543	1,9345	1,9381
5.6	Nieuw-Zeelandse dollar	1,8731	1,7660	1,9373	1,8627	1,8965	1,8960	2,0129	2,1094	2,1097	2,1293	2,1891	2,2554
5.7	Singaporese dollar	2,1016	2,0702	1,9941	2,0636	2,1061	2,1107	2,1346	2,1010	2,1024	2,0549	1,9666	1,9183
5.8	Hongkongse dollar	9,6881	9,6768	9,7545	10,6912	11,2639	11,6737	12,1845	11,7372	11,6932	11,1905	10,3368	9,8687
5.9	Zuid-Koreaanse won	1.422,6	1.273,6	1.198,6	1.273,0	1.334,1	1.430,8	1.590,8	1.600,9	1.566,2	1.630,3	1.759,1	1.783,1
5.10	Mexicaanse peso	14,0386	13,5643	13,6936	14,9743	15,7217	16,1862	16,2919	15,5214	15,1269	15,2805	16,8177	16,6735
5.11	Zuid-Afrikaanse rand	8,0092	7,9183	8,5312	9,6596	9,8088	11,2736	12,1648	11,7055	11,4680	11,5899	12,9341	12,8785
5.12	Surinaamse gulden/dollar ³	3,400	3,396	3,445	3,762	3,976	4,111	4,288	4,131	4,111	3,945	3,657	3,495
5.13	Nederlands-Antilliaanse gulden	2,2266	2,2269	2,2475	2,4532	2,5930	2,6807	2,7964	2,6940	2,6806	2,5721	2,3847	2,2791
5.14	Arubaanse gulden	2,2266	2,2269	2,2475	2,4532	2,5930	2,6807	2,7964	2,6940	2,6806	2,5721	2,3847	2,2791
5.15	Bijzondere trekkingsrechten	0,839418	0,841913	0,853046	0,894913	0,920856	0,936150	0,960391	0,945446	0,944733	0,923652	0,879151	0,858516
5.16	Taiwanese dollar	41,558	39,998	40,849	45,011	46,988	47,274	47,542	46,893	46,723	45,949	43,518	42,151
5.17	Indonesische rupiah	11.127,3	12.072,8	11.512,4	12.528,3	13.374,0	13.861,8	14.460,5	13.869,0	13.700,2	13.430,2	13.283,6	14.984,9
5.18	Filippijnse peso	69,727	68,494	64,379	63,026	62,330	61,211	67,174	68,422	67,307	67,113	63,882	62,496
5.19	Chinese yuan renminbi	10,2967	10,1955	10,0096	10,4178	10,7699	10,7268	10,8687	10,2969	10,2609	9,8252	9,1071	8,6950
5.20	Maleisische ringgit	4,7273	4,7119	4,6044	4,7076	4,8613	4,8325	5,0183	5,0209	4,9843	4,9461	4,6895	4,5682
5.21	Thaise bath	50,077	50,068	47,594	44,214	45,097	46,461	50,437	50,960	50,697	49,264	45,872	44,677
5.22	Russische nieuwe roebel	35,819	35,188	34,112	35,018	35,695	36,310	36,911	36,492	36,250	36,373	35,214	34,796
5.23	Kroatische kuna	7,497	7,401	7,325	7,338	7,328	7,285	7,256	7,183	7,195	7,122	7,164	7,137
5.24	Braziliaanse real	3,636	3,036	2,733	2,664	2,586	2,601	2,588	2,499	2,410	2,571	2,911	2,897
5.25	Indiase roepie	56,301	54,812	56,844	56,441	57,043	59,448	65,007	65,797	64,324	65,412	64,587	62,144
Goudprijs te Londen													
6	1 kilogram fijn, in euro	10.587	11.546	15.457	16.322	17.475	19.893	18.473	18.576	17.983	18.449	19.589	19.135
Onherroepelijke conversiekoersen voor de euro ⁴		Hoeveelheid vreemde valuta's per euro											
Valuta's in het eurogebied													
7.1	Belgische/Luxemburgse frank	40,3399											
7.2	Duitse mark	1,95583											
7.3	Griekse drachme ⁵	340,750											
7.4	Spaanse peseta	166,386											
7.5	Franse frank	6,55957											
7.6	Ierse pond	0,787564											
7.7	Italiaanse lire	1,936,27											
7.8	Cypriotische pond ⁷	0,585274											
7.9	Maltezer lira ⁷	0,429300											
7.10	Nederlandse gulden	2,20371											
7.11	Oostenrijkse schilling	13,7603											
7.12	Portugese escudo	200,482											
7.13	Sloveense tolar ⁶	239,640											
7.14	Finse mark	5,94573											

		2003	2004	2005	2006	2007	2008		2008					
							III	IV	I	II	aug.	sep.	okt.	nov.
Wisselkoersen		Hoeveelheid vreemde valuta's per euro, ultimocijfers												
8	Amerikaanse dollar	1,2630	1,3621	1,1797	1,3170	1,4179	1,4721	1,5812	1,5764	1,4735	1,4303	1,2757	1,2727	
9	Japanse yen	135,05	139,65	138,90	156,93	163,55	164,93	157,37	166,44	160,22	150,47	124,97	121,46	
Valuta's in de Europese Unie														
10.1	Bulgaarse lev	1,9557	1,9559	1,9563	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	1,9558	
10.2	Tsjechische koruna	32,410	30,464	29,000	27,485	27,532	26,628	25,335	23,893	24,735	24,660	24,220	25,209	
10.3	Deense kroon	7,4450	7,4388	7,4605	7,4560	7,4544	7,4583	7,4568	7,4579	7,4580	7,4611	7,4467	7,4517	
10.4	Estlandse kroon	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	15,647	
10.5	Cypriotische pond	0,5864	0,5800	0,5735	0,5782	0,5842	0,5853							
10.6	Letlandse lat	0,6725	0,6979	0,6962	0,6972	0,7038	0,6964	0,6982	0,7047	0,7035	0,7086	0,7095	0,7095	
10.7	Litouwse litas	3,4524	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	3,4528	
10.8	Hongaarse forint	262,50	245,97	252,87	251,77	250,69	253,73	259,43	235,43	237,68	242,83	261,43	259,56	
10.9	Maltezer lira	0,4317	0,4343	0,4293	0,4293	0,4293	0,4293							
10.10	Poolse zloty	4,7019	4,0845	3,8600	3,8310	3,7730	3,5935	3,5220	3,3513	3,3508	3,3967	3,5966	3,7748	
10.11	Roemeense leu ¹	41,158	39,390	3,6802	3,3835	3,3441	3,6077	3,7268	3,6415	3,5370	3,7413	3,6798	3,7925	
10.12	Sloveense tolar	236,70	239,76	239,50	239,64									
10.13	Slowaakse koruna	41,170	38,745	37,880	34,435	33,877	33,583	32,582	30,205	30,336	30,300	30,445	30,322	
10.14	Zweedse kroon	9,0800	9,0206	9,3885	9,0404	9,2147	9,4415	9,3970	9,4703	9,4381	9,7943	9,9060	10,3057	
10.15	Britse pond	0,7048	0,7051	0,6853	0,6715	0,6968	0,7334	0,7958	0,7923	0,8050	0,7903	0,7869	0,8299	
Valuta's van kandidaatleden van de Europese Unie														
11.1	Turkse lira ²	1.771.638	1.836.200	1,5924	1,8640	1,7159	1,7170	2,0675	1,9323	1,7415	1,8136	1,9906	2,0097	
Overige valuta's														
12.1	Noorse kroon	8,4141	8,2365	7,9850	8,2380	7,7185	7,9580	8,0510	8,0090	7,9435	8,3330	8,5300	8,9200	
12.2	IJslandse kroon	89,460	83,600	74,570	93,130	87,870	91,900	119,580	125,420	122,350	145,910	305,000	280,000	
12.3	Zwitserse frank	1,5579	1,5429	1,5551	1,6069	1,6601	1,6547	1,5738	1,6056	1,6164	1,5774	1,4686	1,5455	
12.4	Canadese dollar	1,6234	1,6416	1,3725	1,5281	1,4122	1,4449	1,6226	1,5942	1,5510	1,4961	1,5681	1,5775	
12.5	Australische dollar	1,6802	1,7459	1,6109	1,6691	1,6073	1,6757	1,7334	1,6371	1,7066	1,7739	1,9247	1,9533	
12.6	Nieuw-Zeelandse dollar	1,9244	1,8871	1,7270	1,8725	1,8737	1,9024	2,0079	2,0632	2,0890	2,1143	2,1887	2,3212	
12.7	Singaporese dollar	2,1450	2,2262	1,9628	2,0202	2,1066	2,1163	2,1819	2,1446	2,0846	2,0439	1,8928	1,9230	
12.8	Hongkongse dollar	9,8049	10,5881	9,1474	10,2409	11,0055	11,4800	12,3075	12,2943	11,5034	11,1124	9,8880	9,8641	
12.9	Zuid-Koreaanse won	1,506,3	1,410,1	1,184,4	1,224,8	1,297,6	1,378,0	1,567,0	1,652,2	1,602,8	1,726,3	1,666,1	1,860,7	
12.10	Mexicaanse peso	14,1807	15,2235	12,5945	14,2899	15,4901	16,0732	16,8983	16,2298	15,1100	15,7126	16,1695	16,9295	
12.11	Zuid-Afrikaanse rand	8,3276	7,6897	7,4642	9,2124	9,7562	10,0298	12,8118	12,3426	11,3597	11,8270	12,8383	12,8495	
12.12	Surinaamse gulden/dollar ³	3.315,380	3,698	3,232	3,615	3,892	4,041	4,340	4,327	4,045	3,926	3,502	3,494	
12.13	Nederlands-Antilliaanse gulden	2,2608	2,4382	2,1117	2,3574	2,5380	2,6351	2,8303	2,8218	2,6376	2,5602	2,2835	2,2781	
12.14	Arubaanse gulden	2,2608	2,4382	2,1117	2,3574	2,5380	2,6351	2,8303	2,8218	2,6376	2,5602	2,2835	2,2781	
12.15	Bijzondere trekkingsrechten	0,849950	0,877071	0,825386	0,875432	0,910866	0,931561	0,961508	0,964973	0,938607	0,918496	0,857152	0,855326	
12.16	Taiwanese dollar	42,933	43,332	38,742	42,912	46,323	47,753	48,037	47,845	46,480	46,035	42,075	42,370	
12.17	Indonesische rupiah	10,643,1	12,653,9	11,596,5	11,844,4	12,966,7	13,826,7	14,570,8	14,550,2	13,482,5	13,487,7	13,905,1	15,590,6	
12.18	Filippijnse peso	70,171	76,510	62,719	64,546	63,841	60,724	65,715	70,867	67,760	67,300	62,190	62,300	
12.19	Chinees yuan renminbi	10,4539	11,2741	9,5204	10,2793	10,6429	10,7524	11,0874	10,8051	10,0714	9,7954	8,7252	8,6988	
12.20	Maleisische ringgit	4,8019	5,1802	4,4584	4,6490	4,8315	4,8682	5,0575	5,1509	5,0003	4,9238	4,5300	4,6116	
12.21	Thaise bath	50,041	53,042	48,437	46,770	45,063	43,800	49,784	52,738	50,453	48,473	44,726	45,200	
12.22	Russische nieuwe roebel	36,956	37,788	33,920	34,680	35,349	35,986	37,113	36,948	36,240	36,410	34,526	35,498	
12.23	Kroatische kuna	7,645	7,665	7,372	7,350	7,277	7,331	7,269	7,237	7,152	7,105	7,170	7,129	
12.24	Braziliaanse real	3,670	3,620	2,746	2,814	2,615	2,591	2,755	2,511	2,407	2,753	2,691	2,971	
12.25	Indiase roepie	57,578	59,259	53,113	58,218	56,364	57,862	63,280	67,673	64,489	66,475	62,956	63,341	
Goudprijs te Londen														
13	1 kilogram fijn, in euro	10,621	10,338	13,981	15,519	16,728	18,269	19,057	19,023	18,252	20,163	18,360	20,551	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Met ingang van 1 juni 2005 is de Roemeense leu (ROL) vervangen door de Roemeense nieuwe leu (RON) in een omruilverhouding van 10.000 ROL = 1 RON.

² Met ingang van 1 januari 2005 is de Turkse lira (TRL)

vervangen door de Nieuwe turkse lira (TRY) in een omruilverhouding van 1.000.000 TRL = 1 TRY.

³ Met ingang van 1 januari 2004 is de Surinaamse gulden (SRG) vervangen door de Surinaamse dollar (SRD) in een omruilverhouding van 1.000 SRG = 1 SRD.

⁴ Geldig vanaf 1 januari 1999.

⁵ Geldig vanaf 1 januari 2001.

⁶ Geldig vanaf 1 januari 2007.

⁷ Geldig vanaf 1 januari 2008.

Tabel 3.1 Aandelenbeursindices

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aandelenbeursindices						
Indices, ultimocijfers						
5	Nederland, euronext Amsterdam ¹					
5.1	322,7	337,7	348,1	436,8	495,3	515,8
5.2	312,2	357,5	410,8	520,7	678,3	657,0
5.3	459,3	484,8	513,3	643,1	748,8	784,8
5.4	365,8	395,8	449,7	569,1	657,7	581,4
6	Internationale indices					
6.1	8.341,6	10.453,9	10.783,0	10.717,5	12.463,2	13.264,8
6.2	1.335,5	2.003,4	2.175,4	2.205,3	2.415,3	2.652,3
6.3	8.579,0	10.676,6	11.488,8	16.111,4	17.225,8	15.307,8
6.4	1.909,4	2.126,0	2.263,5	2.751,4	3.092,8	3.167,4
6.5	634,3	778,6	852,5	969,6	1.100,6	1.131,7
Indices, gemiddelden						
7	Nederland, euronext Amsterdam ¹					
7.1	418,6	304,6	339,1	384,8	462,4	522,6
7.2	419,3	302,1	383,3	462,5	596,8	712,2
7.3	589,0	439,4	494,1	572,6	691,6	800,8
7.4	489,2	350,6	411,2	488,8	612,2	673,7
8	Internationale indices					
8.1	9.219,4	9.005,0	10.316,5	10.545,7	11.409,8	13.172,9
8.2	1.539,2	1.647,2	1.986,5	2.099,7	2.262,5	2.578,5
8.3	10.123,1	9.311,4	11.179,3	12.422,6	16.110,4	16.982,5
8.4	2.365,8	1.907,4	2.181,6	2.490,7	2.897,8	3.206,1
8.5	735,5	681,7	799,1	888,0	1.017,8	1.146,0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ 1983=45,38 (i.v.m. conversie naar euro's).

2006	2007				2008			2008			
IV	I	II	III	IV	I	II	III	aug.	sep.	okt.	nov.
495,3	510,5	548,2	541,0	515,8	442,4	425,9	331,5	412,8	331,5	267,7	252,6
678,3	723,8	730,6	709,1	657,0	626,0	582,7	487,4	587,8	487,4	370,3	322,9
748,8	785,3	842,7	828,9	784,8	681,9	665,8	518,3	641,3	518,3	422,4	393,5
657,7	704,3	705,6	672,6	581,4	520,3	427,9	306,2	423,3	306,2	178,5	162,1
12.463,2	12.354,4	13.408,6	13.895,6	13.264,8	12.262,9	11.350,0	10.850,7	11.543,6	10.850,7	9.325,0	8.829,0
2.415,3	2.421,6	2.603,2	2.701,5	2.652,3	2.279,1	2.293,0	2.082,3	2.367,5	2.082,3	1.721,0	1.535,6
17.225,8	17.287,7	18.138,4	16.785,7	15.307,8	12.525,5	13.481,4	11.259,9	13.072,9	11.259,9	8.577,0	8.512,3
3.092,8	3.126,6	3.328,8	3.248,6	3.167,4	2.636,5	2.522,4	2.268,8	2.515,4	2.268,8	2.008,1	1.868,3
1.100,6	1.119,1	1.178,0	1.171,0	1.131,7	991,9	973,7	858,6	964,3	858,6	717,3	671,9
488,6	500,1	535,8	531,6	523,3	449,3	467,3	394,8	406,1	378,6	276,0	253,7
634,8	702,6	736,9	720,9	689,0	601,8	650,7	550,7	567,7	541,2	395,4	346,1
733,0	764,1	823,8	817,5	798,2	688,1	722,7	612,6	629,4	587,0	432,8	397,1
647,5	676,5	725,7	672,4	621,8	506,6	525,3	408,7	424,0	389,3	230,4	171,3
12.168,7	12.461,5	13.214,0	13.481,7	13.516,9	12.386,4	12.510,9	11.321,9	11.530,8	11.114,1	9.176,7	8.614,6
2.388,3	2.442,9	2.555,1	2.606,7	2.704,4	2.333,1	2.425,4	2.290,7	2.389,3	2.205,2	1.730,3	1.542,7
16.476,2	17.376,6	17.692,3	16.908,2	16.003,3	13.365,1	13.813,4	12.777,2	12.989,4	12.123,5	9.117,0	8.531,5
3.052,5	3.127,3	3.272,5	3.207,9	3.217,5	2.788,3	2.730,3	2.438,9	2.488,4	2.380,0	1.995,0	1.868,3
1.071,7	1.115,3	1.168,5	1.149,2	1.150,4	1.021,9	1.038,8	936,8	955,8	908,1	723,5	668,5

Tabel 4.1 Emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

Miljoenen euro's

	Totaal				In euro's				In overige valuta's			
	Emissies	Aflos-singen	Netto-emissies	Uit-staande bedragen	Emissies	Aflos-singen	Netto-emissies	Uit-staande bedragen	Emissies	Aflos-singen	Netto-emissies	Uit-staande bedragen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kortlopende effecten												
2002	184.205	166.072	18.133	47.652	130.616	113.144	17.472	35.941	53.589	52.928	661	11.711
2003	242.248	239.202	3.046	49.439	191.905	185.580	6.325	42.266	50.343	53.622	-3.279	7.173
2004	227.730	228.149	-419	48.699	189.840	191.365	-1.525	40.741	37.890	36.784	1.106	7.958
2005	196.980	203.994	-7.014	42.306	160.038	166.644	-6.606	34.135	36.942	37.350	-408	8.171
2006	184.490	188.351	-3.861	37.746	129.525	137.203	-7.678	26.457	54.965	51.148	3.817	11.289
2007	214.508	202.941	11.567	48.328	150.492	140.391	10.101	36.558	64.016	62.550	1.466	11.770
2006 IV	41.491	55.148	-13.657	37.746	27.093	40.476	-13.383	26.457	14.398	14.672	-274	11.289
2007 I	59.857	40.261	19.596	57.228	44.927	27.183	17.744	44.201	14.930	13.078	1.852	13.027
II	48.320	52.388	-4.068	53.008	32.437	36.878	-4.441	39.760	15.883	15.510	373	13.248
III	58.247	49.793	8.454	61.075	40.927	33.521	7.406	47.166	17.320	16.272	1.048	13.909
IV	48.084	60.499	-12.415	48.328	32.201	42.809	-10.608	36.558	15.883	17.690	-1.807	11.770
2008 I	77.188	56.765	20.423	68.249	56.798	40.787	16.011	52.569	20.390	15.978	4.412	15.680
II	78.064	78.633	-569	67.627	56.488	56.704	-216	52.353	21.576	21.929	-353	15.274
III	93.957	84.913	9.044	77.521	51.769	53.781	-2.012	50.341	42.188	31.132	11.056	27.180
2008 jul.	30.873	26.351	4.522	72.184	18.689	19.210	-521	51.832	12.184	7.141	5.043	20.352
aug.	29.896	27.063	2.833	75.442	16.308	15.236	1.072	52.904	13.588	11.827	1.761	22.538
sep.	33.188	31.499	1.689	77.521	16.772	19.335	-2.563	50.341	16.416	12.164	4.252	27.180
okt.	78.775	37.242	41.533	120.566	59.693	20.225	39.468	89.809	19.082	17.017	2.065	30.757
Eurogebied												
2008 sep.	841.781	853.517	-11.736	1.466.951	783.646	796.460	-12.814	1.271.819	58.135	57.057	1.078	195.132
Langlopende effecten met uitzondering van aandelen												
2002	101.520	60.153	41.367	523.882	75.052	49.566	25.486	424.684	26.468	10.587	15.881	99.198
2003	143.253	71.933	71.321	580.909	107.311	56.292	51.019	475.702	35.942	15.641	20.302	105.207
2004	135.242	77.746	57.496	632.968	106.766	62.508	44.258	519.960	28.476	15.238	13.238	113.008
2005	172.375	76.157	96.218	738.225	134.191	63.835	70.356	588.648	38.184	12.322	25.862	149.577
2006	167.571	98.199	69.371	797.319	125.990	75.286	50.704	639.358	41.581	22.914	18.667	157.961
2007	236.901	108.342	128.560	913.124	204.279	93.197	111.082	750.546	32.622	15.145	17.478	162.578
2006 IV	46.351	15.313	31.038	797.319	35.292	8.633	26.659	639.358	11.059	6.680	4.380	157.961
2007 I	63.886	25.739	38.148	834.120	53.500	19.917	33.583	673.035	10.386	5.821	4.565	161.085
II	48.733	35.041	13.692	845.941	39.517	32.016	7.500	680.539	9.216	3.025	6.192	165.401
III	40.547	28.378	12.169	853.160	33.378	24.949	8.429	688.973	7.169	3.429	3.740	164.188
IV	83.736	19.184	64.552	913.124	77.884	16.315	61.570	750.546	5.852	2.870	2.982	162.578
2008 I	30.284	38.687	-8.404	898.019	22.990	31.446	-8.456	742.094	7.293	7.241	52	155.925
II	52.981	20.541	32.440	929.836	44.285	16.348	27.937	770.035	8.696	4.192	4.503	159.801
III	22.420	28.457	-6.037	933.811	17.537	22.877	-5.340	764.699	4.882	5.580	-698	169.112
2008 jul.	10.503	12.610	-2.107	928.195	7.941	12.427	-4.486	765.550	2.562	183	2.379	162.645
aug.	5.586	4.599	988	934.429	4.396	4.348	47	765.599	1.191	250	940	168.831
sep.	6.330	11.248	-4.918	933.811	5.201	6.102	-901	764.699	1.130	5.147	-4.017	169.112
okt.	4.356	9.762	-5.406	942.938	3.512	4.616	-1.104	763.596	844	5.146	-4.302	179.342
Eurogebied												
2008 sep.	157.880	186.978	-29.098	11.208.933	143.510	164.618	-21.108	10.078.278	14.370	22.360	-7.990	1.130.655

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 4.1.1 Bruto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

Miljoenen euro's

	Totaal							In euro's				
	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen	Niet- finan- ciële ven- noot- schap- pen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (t/m 7)	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kortlopende effecten												
2002	0	128.006	3.259	0	1.703	51.140	97	184.205	0	74.417	3.259	0
2003	0	159.198	3.458	0	3.452	76.140	0	242.248	0	108.855	3.458	0
2004	0	155.870	300	0	550	71.010	0	227.730	0	117.980	300	0
2005	0	138.236	50	0	604	58.090	0	196.980	0	101.294	50	0
2006	0	125.895	534	0	141	57.920	0	184.490	0	70.930	534	0
2007	0	139.577	0	0	429	74.502	0	214.508	0	76.623	0	0
2006 IV	0	34.036	55	0	0	7.400	0	41.491	0	19.638	55	0
2007 I	0	34.013	0	0	334	25.510	0	59.857	0	19.083	0	0
II	0	30.395	0	0	95	17.830	0	48.320	0	14.512	0	0
III	0	36.917	0	0	0	21.330	0	58.247	0	19.597	0	0
IV	0	38.252	0	0	0	9.832	0	48.084	0	23.431	0	0
2008 I	0	50.333	0	0	0	26.855	0	77.188	0	35.483	0	0
II	0	55.114	0	0	0	22.950	0	78.064	0	38.853	0	0
III	0	51.179	0	0	0	42.778	0	93.957	0	32.592	0	0
2008 jul.	0	16.153	0	0	0	14.720	0	30.873	0	10.708	0	0
aug.	0	16.850	0	0	0	13.046	0	29.896	0	10.884	0	0
sep.	0	18.176	0	0	0	15.012	0	33.188	0	11.000	0	0
okt.	0	17.255	0	0	0	61.520	0	78.775	0	9.471	0	0
Langlopende effecten met uitzondering van aandelen												
2002		44.900	28.675	0	4.841	22.993	111	101.520		21.074	26.943	0
2003		68.015	32.948	0	8.016	34.205	70	143.253		35.390	30.332	0
2004		72.347	26.494	0	2.805	33.540	57	135.242		44.988	25.969	0
2005		79.052	55.933	0	5.264	32.111	15	172.375		43.928	53.537	0
2006		78.611	54.108	0	8.266	26.526	60	167.571		44.556	49.773	0
2007		70.013	132.887	0	11.629	22.347	25	236.901		41.516	132.302	0
2006 IV		18.132	21.463	0	2.347	4.399	10	46.351		10.526	19.057	0
2007 I		32.575	24.790	0	1.780	4.715	25	63.886		23.598	24.762	0
II		15.991	23.714	0	4.330	4.698	0	48.733		7.390	23.578	0
III		13.686	15.540	0	1.660	9.662	0	40.547		8.052	15.364	0
IV		7.762	68.843	0	3.859	3.272	0	83.736		2.475	68.597	0
2008 I		11.562	3.371	0	2.402	12.948	0	30.284		6.712	3.330	0
II		20.884	23.995	0	2.934	5.168	0	52.981		12.246	23.947	0
III		15.285	1.239	0	1.771	4.125	0	22.420		11.262	1.065	0
2008 jul.		8.322	156	0	0	2.025	0	10.503		5.766	150	0
aug.		4.161	705	0	721	0	0	5.586		3.795	565	0
sep.		2.802	379	0	1.050	2.100	0	6.330		1.701	350	0
okt.		923	2.433	0	1.000	0	0	4.356		79	2.433	0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Niet-financiële vennootschappen	In overige valuta's											
	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (9 t/m 15)	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige financiële instellingen	Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen	Niet-financiële vennootschappen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (17 t/m 23)	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1.703	51.140	97	130.616		53.589	0	0	0	0	0	53.589	2002
3.452	76.140	0	191.905		50.343	0	0	0	0	0	50.343	2003
550	71.010	0	189.840		37.890	0	0	0	0	0	37.890	2004
604	58.090	0	160.038		36.942	0	0	0	0	0	36.942	2005
141	57.920	0	129.525		54.965	0	0	0	0	0	54.965	2006
429	73.440	0	150.492		62.954	0	0	0	1.062	0	64.016	2007
0	7.400	0	27.093		14.398	0	0	0	0	0	14.398	2006 IV
334	25.510	0	44.927		14.930	0	0	0	0	0	14.930	2007 I
95	17.830	0	32.437		15.883	0	0	0	0	0	15.883	II
0	21.330	0	40.927		17.320	0	0	0	0	0	17.320	III
0	8.770	0	32.201		14.821	0	0	0	1.062	0	15.883	IV
0	21.315	0	56.798		14.850	0	0	0	5.540	0	20.390	2008 I
0	17.635	0	56.488		16.261	0	0	0	5.315	0	21.576	II
0	19.177	0	51.769		18.587	0	0	0	23.601	0	42.188	III
0	7.981	0	18.689		5.445	0	0	0	6.739	0	12.184	2008 jul.
0	5.424	0	16.308		5.966	0	0	0	7.622	0	13.588	aug.
0	5.772	0	16.772		7.176	0	0	0	9.240	0	16.416	sep.
0	50.222	0	59.693		7.784	0	0	0	11.298	0	19.082	okt.
3.931	22.993	111	75.052		23.826	1.731	0	910	0	0	26.468	2002
7.315	34.205	70	107.311		32.625	2.616	0	701	0	0	35.942	2003
2.212	33.540	57	106.766		27.359	524	0	593	0	0	28.476	2004
4.600	32.111	15	134.191		35.124	2.396	0	664	0	0	38.184	2005
5.075	26.526	60	125.990		34.055	4.335	0	3.191	0	0	41.581	2006
8.090	22.347	25	204.279		28.498	586	0	3.539	0	0	32.622	2007
1.300	4.399	10	35.292		7.606	2.406	0	1.047	0	0	11.059	2006 IV
400	4.715	25	53.500		8.977	28	0	1.380	0	0	10.386	2007 I
3.850	4.698	0	39.517		8.601	136	0	480	0	0	9.216	II
300	9.662	0	33.378		5.634	176	0	1.360	0	0	7.169	III
3.540	3.272	0	77.884		5.287	246	0	319	0	0	5.852	IV
0	12.948	0	22.990		4.850	41	0	2.402	0	0	7.293	2008 I
2.925	5.168	0	44.285		8.639	48	0	9	0	0	8.696	II
1.086	4.125	0	17.537		4.023	174	0	685	0	0	4.882	III
0	2.025	0	7.941		2.556	6	0	0	0	0	2.562	2008 jul.
36	0	0	4.396		366	140	0	685	0	0	1.191	aug.
1.050	2.100	0	5.201		1.101	29	0	0	0	0	1.130	sep.
1.000	0	0	3.512		844	0	0	0	0	0	844	okt.

Tabel 4.1.2 Netto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

Miljoenen euro's

	Totaal							In euro's				
	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen	Niet- finan- ciële ven- noot- schap- pen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (t t/m 7)	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kortlopende effecten												
2002	0	6.755	297	0	728	10.328	25	18.133	0	6.094	297	0
2003	0	-614	62	0	-607	4.230	-25	3.046	0	2.665	62	0
2004	0	3.163	-897	0	-115	-2.570	0	-419	0	2.057	-897	0
2005	0	-7.349	0	0	75	260	0	-7.014	0	-6.941	0	0
2006	0	364	0	0	-125	-4.100	0	-3.861	0	-3.453	0	0
2007	0	8.707	0	0	0	2.860	0	11.567	0	7.241	0	0
2006 IV	0	-2.177	-30	0	-20	-11.430	0	-13.657	0	-1.903	-30	0
2007 I	0	5.649	0	0	177	13.770	0	19.596	0	3.797	0	0
II	0	-6.516	0	0	-82	2.530	0	-4.068	0	-6.889	0	0
III	0	8.324	0	0	-95	225	0	8.454	0	7.276	0	0
IV	0	1.250	0	0	0	-13.665	0	-12.415	0	3.057	0	0
2008 I	0	13.019	0	0	0	7.404	0	20.423	0	10.799	0	0
II	0	-2.911	0	0	0	2.342	0	-569	0	-2.138	0	0
III	0	3.518	0	0	0	5.526	0	9.044	0	-910	0	0
2008 jul.	0	-722	0	0	0	5.244	0	4.522	0	-1.638	0	0
aug.	0	1.317	0	0	0	1.516	0	2.833	0	439	0	0
sep.	0	2.923	0	0	0	-1.234	0	1.689	0	289	0	0
okt.	0	-3.815	0	0	0	45.348	0	41.533	0	-3.822	0	0
Langlopende effecten met uitzondering van aandelen												
2002		22.290	25.130	0	-3.872	-2.107	-74	41.367		6.245	23.398	0
2003		37.384	24.881	0	-1.119	10.288	-113	71.321		17.576	23.109	0
2004		44.399	4.437	0	-5.725	14.678	-293	57.496		29.775	5.858	0
2005		57.782	35.566	0	-2.066	5.153	-217	96.218		31.904	34.763	0
2006		31.250	40.222	0	2.603	-4.453	-252	69.371		17.770	37.133	0
2007		27.577	99.748	0	6.943	-5.412	-296	128.560		12.733	99.950	0
2006 IV		9.374	18.758	0	597	2.379	-70	31.038		7.670	16.353	0
2007 I		24.662	22.038	0	980	-9.494	-39	38.148		20.880	22.636	0
II		2.331	3.699	0	3.041	4.688	-68	13.692		-3.446	3.678	0
III		3.590	11.312	0	454	-3.170	-16	12.169		1.288	11.181	0
IV		-3.006	62.699	0	2.468	2.565	-173	64.552		-5.989	62.454	0
2008 I		-9.427	-219	0	1.738	-441	-55	-8.404		-7.317	21	0
II		9.968	19.394	0	-1.961	5.167	-129	32.440		4.710	19.346	0
III		704	-1.391	0	1.770	-6.993	-127	-6.037		1.754	-1.059	0
2008 jul.		7.173	-114	0	0	-9.093	-73	-2.107		4.800	-120	0
aug.		-253	520	0	721	0	0	988		-369	380	0
sep.		-6.216	-1.797	0	1.050	2.100	-55	-4.918		-2.677	-1.319	0
okt.		-7.132	1.343	0	400	0	-16	-5.406		-3.757	2.270	0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Niet-financiële vennootschappen	In overige valuta's											
	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (9 t/m 15)	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige financiële instellingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen	Niet- finan- ciële ven- noot- schap- pen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (17 t/m 23)	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
728	10.328	25	17.472		661	0	0	0	0	0	661	2002
-607	4.230	-25	6.325		-3.279	0	0	0	0	0	-3.279	2003
-115	-2.570	0	-1.525		1.106	0	0	0	0	0	1.106	2004
75	260	0	-6.606		-408	0	0	0	0	0	-408	2005
-125	-4.100	0	-7.678		3.817	0	0	0	0	0	3.817	2006
0	2.860	0	10.101		1.466	0	0	0	0	0	1.466	2007
-20	-11.430	0	-13.383		-274	0	0	0	0	0	-274	2006 IV
177	13.770	0	17.744		1.852	0	0	0	0	0	1.852	2007 I
-82	2.530	0	-4.441		373	0	0	0	0	0	373	II
-95	225	0	7.406		1.048	0	0	0	0	0	1.048	III
0	-13.665	0	-10.608		-1.807	0	0	0	0	0	-1.807	IV
0	5.212	0	16.011		2.220	0	0	0	2.192	0	4.412	2008 I
0	1.922	0	-216		-773	0	0	0	420	0	-353	II
0	-1.102	0	-2.012		4.428	0	0	0	6.628	0	11.056	III
0	1.117	0	-521		916	0	0	0	4.127	0	5.043	2008 jul.
0	633	0	1.072		878	0	0	0	883	0	1.761	aug.
0	-2.852	0	-2.563		2.634	0	0	0	1.618	0	4.252	sep.
0	43.290	0	39.468		7	0	0	0	2.058	0	2.065	okt.
-1.976	-2.107	-74	25.486		16.045	1.731	0	-1.896	0	0	15.881	2002
159	10.288	-113	51.019		19.808	1.772	0	-1.278	0	0	20.302	2003
-5.760	14.678	-293	44.258		14.624	-1.421	0	35	0	0	13.238	2004
-1.246	5.153	-217	70.356		25.878	804	0	-820	0	0	25.862	2005
506	-4.453	-252	50.704		13.480	3.089	0	2.098	0	0	18.667	2006
4.107	-5.412	-296	111.082		14.844	-202	0	2.836	0	0	17.478	2007
327	2.379	-70	26.659		1.704	2.406	0	270	0	0	4.380	2006 IV
-401	-9.494	-39	33.583		3.782	-598	0	1.380	0	0	4.565	2007 I
2.648	4.688	-68	7.500		5.777	21	0	394	0	0	6.192	II
-853	-3.170	-16	8.429		2.302	131	0	1.307	0	0	3.740	III
2.713	2.565	-173	61.570		2.983	244	0	-245	0	0	2.982	IV
-664	-441	-55	-8.456		-2.110	-240	0	2.402	0	0	52	2008 I
-1.158	5.167	-129	27.937		5.258	48	0	-803	0	0	4.503	II
1.086	-6.993	-127	-5.340		-1.050	-332	0	685	0	0	-698	III
0	-9.093	-73	-4.486		2.373	6	0	0	0	0	2.379	2008 jul.
36	0	0	47		116	140	0	685	0	0	940	aug.
1.050	2.100	-55	-901		-3.539	-478	0	0	0	0	-4.017	sep.
400	0	-16	-1.104		-3.375	-927	0	0	0	0	-4.302	okt.

Tabel 4.1.3 Uitstaande bedragen van effecten met uitzondering van aandelen uitgegeven door Nederlandse ingezetenen
Miljoenen euro's

	Totaal							In euro's				
	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen	Niet- finan- ciële ven- noot- schap- pen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (1 t/m 7)	DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige finan- ciële instel- lingen	Verzeke- rings- instel- lingen en pen- sioen- fondsen
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kortlopende effecten												
2002	0	29.890	835	0	772	16.130	25	47.652	0	18.179	835	0
2003	0	28.017	897	0	165	20.360	0	49.439	0	20.844	897	0
2004	0	30.859	0	0	50	17.790	0	48.699	0	22.901	0	0
2005	0	24.131	0	0	125	18.050	0	42.306	0	15.960	0	0
2006 IV	0	23.796	0	0	0	13.950	0	37.746	0	12.507	0	0
2007 I	0	29.331	0	0	177	27.720	0	57.228	0	16.304	0	0
II	0	22.663	0	0	95	30.250	0	53.008	0	9.415	0	0
III	0	30.600	0	0	0	30.475	0	61.075	0	16.691	0	0
IV	0	31.518	0	0	0	16.810	0	48.328	0	19.748	0	0
2008 I	0	44.035	0	0	0	24.214	0	68.249	0	30.547	0	0
II	0	41.071	0	0	0	26.556	0	67.627	0	28.409	0	0
III	0	45.439	0	0	0	32.082	0	77.521	0	27.499	0	0
2008 jul.	0	40.384	0	0	0	31.800	0	72.184	0	26.771	0	0
aug.	0	42.126	0	0	0	33.316	0	75.442	0	27.210	0	0
sep.	0	45.439	0	0	0	32.082	0	77.521	0	27.499	0	0
okt.	0	43.136	0	0	0	77.430	0	120.566	0	23.677	0	0
Langlopende effecten met uitzondering van aandelen												
2002		195.778	99.724	650	54.743	170.769	2.219	523.882		118.107	92.201	650
2003		222.237	123.441	650	51.421	181.055	2.106	580.909		135.683	115.311	650
2004		262.158	127.553	650	45.062	195.733	1.813	632.968		165.458	121.170	650
2005		327.014	163.804	650	44.276	200.886	1.595	738.225		195.692	155.934	650
2006 IV		349.546	203.427	650	45.919	196.433	1.344	797.319		213.462	193.067	650
2007 I		373.018	225.351	650	46.766	187.030	1.305	834.120		234.342	215.704	650
II		373.710	228.944	650	49.681	191.718	1.237	845.941		230.896	219.382	650
III		373.308	239.877	650	49.557	188.548	1.221	853.160		232.184	230.563	650
IV		366.583	302.232	650	51.499	191.113	1.048	913.124		226.195	293.018	650
2008 I		351.831	301.499	650	52.375	190.672	993	898.019		218.878	293.039	650
II		361.187	320.887	650	50.408	195.840	864	929.836		223.588	312.385	650
III		370.150	320.164	650	53.264	188.846	737	933.811		225.342	311.327	650
2008 jul.		368.710	320.815	650	50.482	186.747	791	928.195		228.388	312.265	650
aug.		372.774	321.700	650	51.767	186.747	791	934.429		228.019	312.646	650
sep.		370.150	320.164	650	53.264	188.846	737	933.811		225.342	311.327	650
okt.		375.116	322.403	650	55.202	188.846	721	942.938		221.585	313.596	650

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

In overige valuta's													
Niet-financiële vennootschappen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal (9 t/m 15)	In overige valuta's								Totaal (17 t/m 23)	
				DNB	Mfi's (excl. DNB)	Overige financiële instellingen	Verzeeringsinstellingen en pensioenfondsen	Niet-financiële vennootschappen	Centrale overheid	Lagere overheid	Totaal		
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		
772	16.130	25	35.941		11.711	0	0	0	0	0	11.711	2002	
165	20.360	0	42.266		7.173	0	0	0	0	0	7.173	2003	
50	17.790	0	40.741		7.958	0	0	0	0	0	7.958	2004	
125	18.050	0	34.135		8.171	0	0	0	0	0	8.171	2005	
0	13.950	0	26.457		11.289	0	0	0	0	0	11.289	2006 IV	
177	27.720	0	44.201		13.027	0	0	0	0	0	13.027	2007 I	
95	30.250	0	39.760		13.248	0	0	0	0	0	13.248	II	
0	30.475	0	47.166		13.909	0	0	0	0	0	13.909	III	
0	16.810	0	36.558		11.770	0	0	0	0	0	11.770	IV	
0	22.022	0	52.569		13.488	0	0	0	2.192	0	15.680	2008 I	
0	23.944	0	52.353		12.662	0	0	0	2.612	0	15.274	II	
0	22.842	0	50.341		17.940	0	0	0	9.240	0	27.180	III	
0	25.061	0	51.832		13.613	0	0	0	6.739	0	20.352	2008 jul.	
0	25.694	0	52.904		14.916	0	0	0	7.622	0	22.538	aug.	
0	22.842	0	50.341		17.940	0	0	0	9.240	0	27.180	sep.	
0	66.132	0	89.809		19.459	0	0	0	11.298	0	30.757	okt.	
40.738	170.769	2.219	424.684		77.671	7.523	0	14.004	0	0	99.198	2002	
40.898	181.055	2.106	475.702		86.554	8.130	0	10.523	0	0	105.207	2003	
35.137	195.733	1.813	519.960		96.700	6.383	0	9.925	0	0	113.008	2004	
33.891	200.886	1.595	588.648		131.322	7.870	0	10.385	0	0	149.577	2005	
34.401	196.433	1.344	639.358		136.084	10.360	0	11.517	0	0	157.961	2006 IV	
34.004	187.030	1.305	673.035		138.676	9.647	0	12.762	0	0	161.085	2007 I	
36.656	191.718	1.237	680.539		142.814	9.562	0	13.026	0	0	165.401	II	
35.806	188.548	1.221	688.973		141.124	9.313	0	13.751	0	0	164.188	III	
38.523	191.113	1.048	750.546		140.388	9.214	0	12.976	0	0	162.578	IV	
37.862	190.672	993	742.094		132.953	8.460	0	14.513	0	0	155.925	2008 I	
36.708	195.840	864	770.035		137.599	8.502	0	13.701	0	0	159.801	II	
37.797	188.846	737	764.699		144.808	8.837	0	15.467	0	0	169.112	III	
36.709	186.747	791	765.550		140.322	8.550	0	13.773	0	0	162.645	2008 jul.	
36.746	186.747	791	765.599		144.755	9.054	0	15.021	0	0	168.831	aug.	
37.797	188.846	737	764.699		144.808	8.837	0	15.467	0	0	169.112	sep.	
38.198	188.846	721	763.596		153.531	8.807	0	17.004	0	0	179.342	okt.	

Tabel 4.2 Emissies en koerswaarden van op de Euronext Amsterdam Stock Market genoteerde aandelen

Miljoenen euro's

	Emissies				Koerswaarden					
	Mfi's	Overige financiële instellingen ¹	Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen	Niet-financiële vennootschappen	Totaal (1 t/m 4)	Mfi's	Overige financiële instellingen	Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen	Niet-financiële vennootschappen	Totaal (6 t/m 9)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	0	0	0	2.736	2.736	26.263	61.815	0	268.260	356.338
2003	0	0	0	3.328	3.329	31.974	66.859	0	275.024	373.857
2004	148	2	0	1.318	1.468	34.103	77.846	0	279.144	391.093
2005	2.720	0	0	75.262	77.982	43.356	104.948	0	418.464	566.768
2006	0	431	0	742	1.173	47.990	133.394	0	446.174	627.558
2007	350	7.767	0	1.300	9.416	72.526	101.130	0	456.161	629.817
2006 IV	0	0	0	299	299	47.990	133.394	0	446.174	627.558
2007 I	0	0	0	492	492	62.960	131.441	0	450.089	644.489
II	350	392	0	162	905	66.648	132.456	0	507.315	706.419
III	0	386	0	108	494	72.298	107.569	0	481.683	661.550
IV	0	6.988	0	538	7.526	72.526	101.130	0	456.161	629.817
2008 I	0	61	0	118	179	74.534	86.078	0	367.348	527.961
II	0	83	0	10	92	1.680	70.476	0	360.073	432.228
III	0	750	0	7	757	1.167	48.444	0	307.005	356.616
2008 jul.	0	750	0	0	750	1.505	69.487	0	335.408	406.400
aug.	0	0	0	0	0	1.322	71.571	0	350.382	423.274
sep.	0	0	0	7	7	1.167	48.444	0	307.005	356.616
okt.	0	0	0	14	14	1.115	22.192	0	293.483	316.790

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Exclusief beleggingsinstellingen.

Tabel 4.3 Individuele emissies

Emissies van obligaties in euro's

Datum van storting	Emittent	Bijzonderheden emissie ¹	Looptijd bij uitgifte	Nominiaal bedrag	Couponrente	Emissiekoers ²	Emissierendement
			Jaren	Miljoenen euro's	Procenten		Procenten
Obligaties Nederlandse Staat							
11 jul. 2008	Staat der Nederlanden		2,5	2.025	4	98,92	4,47
09 sep.	Staat der Nederlanden		9,9	2.100	4	97,52	4,31
Obligaties mfi's							
16 jun. 2008	SNS Bank NV	FL	3	100		100	
16 jun.	ING Bank	FL	3	200		100	
16 jun.	ING Bank	FL	6	20		100	
17 jun.	Rabobank Nederland		1,2	100	3,75	98,19	5,35
18 jun.	SNS Bank		2	50	5,53	100	5,53
20 jun.	Rabobank Nederland NV		2,1	50	3,13	95,69	5,35
23 jun.	SNS Bank NV	FL	2	100		100	
23 jun.	SNS Bank NV	FL	15	55		100	
23 jun.	ING Bank	FL	5	30		98	
23 jun.	ING Bank		2	20	5,4	100	5,4
26 jun.	Rabobank Nederland	FL	13,2	200		100	
27 jun.	ABN AMRO Bank	FL	6	120		100	
02 jul.	Rabobank Nederland NV	FL	5,5	40		100	
03 jul.	NIBC Bank NV	FL	3,6	26		100	
04 jul.	SNS Bank NV	FL	3	535		100	
14 jul.	ABN AMRO Bank NV	eeuwigd.		50		100	
14 jul.	ABN AMRO Bank NV	eeuwigd.		50		100	
16 jul.	SNS Bank NV		2	25	5,8	100	5,8
16 jul.	SNS Bank NV		2	20	5,9	100	5,9
17 jul.	Rabobank Nederland NV	FL	1,6	100		100,11	
22 jul.	Rabobank Nederland NV		1,9	75	3,25	96,75	5,09
23 jul.	ABN AMRO Bank NV	Z	12	30		59,03	
23 jul.	ING Bank NV		2	25	5,25	100	5,25
24 jul.	SNS Bank NV		2,2	40	5,75	99,8	5,85
31 jul.	ABN AMRO Bank NV	Z	5	30		80,2	
31 jul.	ABN AMRO Bank NV	FL	6	100		100	
31 jul.	ABN AMRO Bank NV		4	138	5,2	100	5,2
19 aug.	ING Bank		3	100	5,2	99,97	5,21
21 aug.	SNS Bank NV		3	40	5,45	99,99	5,45
21 aug.	ING Bank		5	20	6,6	100	6,6
22 aug.	ING Bank	FL	3	3.500		99,86	
29 aug.	ABN AMRO Bank NV	FL	3	50		100	
03 sep.	ING Groep NV		5	1.000	5,63	100	5,63
10 sep.	ABN AMRO Bank NV		4	150	5	100	5
26 sep.	Rabobank Nederland NV	FL	3	100		100	
30 sep.	ABN AMRO Bank NV		6	55		73	
30 sep.	ABN AMRO Bank NV		6	110		72	
30 sep.	ABN AMRO Bank NV		4	250	4,45	100	4,45
31 okt.	ABN AMRO Bank NV	Z	6	55		74	
Obligaties overige sectoren							
27 jun. 2008	European Mortgage Securities VII BV	VMBS	84	926		100	
27 jun.	European Mortgage Securities VII	VMBS	84	6.325		100	
21 jul.	Vesteda Residential Funding II BV	VMBS	9	150		100	
01 aug.	Arena 2007-I BV	VMBS	41,2	280		100,22	
27 aug.	EMF NL 2008-2 BV	VMBS	33	62		100	
27 aug.	EMF NL 2008-2 BV	VMBS	33	182		100	
28 aug.	Wolters Kluwer NV		20	36	6,75	100	6,75
16 sep.	Koninklijke KPN NV	eeuwigd.		850	6,25	99,9	
16 sep.	Koninklijke DSM NV		7,2	200	4	89,6	5,81
23 sep.	Fortis Finance NV		3	100	5,4	100,8	5,11
30 sep.	Fortis Finance NV		2	250	5,35	100	5,35
09 okt.	Candide Finance 2008-2 BV	VMBS	32,1	101		100	
09 okt.	Candide Finance 2008-2 BV	VMBS	32,1	1.165		100	
14 okt.	Arena 2007-I BV	VMBS	41	30		100	
30 okt.	NV Nederlandse Gasunie		5	1.000	6	99,69	6,07
31 okt.	Securitized Guaranteed Mortgage Loans II BV	VMBS	37	24		100	
31 okt.	Securitized Guaranteed Mortgage Loans II BV	VMBS	37	500		100	

Emissies van obligaties in vreemde valuta's

Datum van storting	Emittent	Bijzonderheden emissie ¹	Looptijd bij uitgifte	Valuta	Nominaal bedrag (miljoenen)		Couponrente	Emissiekoers	Emissierendement
						Tegenwaarde in euro's			
			Jaren				Procenten		Procenten
30 mei 2008	ING Bank NV	FL	1,5	Yen (mrd)	28	171		99,01	
03 jun.	Rabobank Nederland NV	FL	1,2	Turkse lira	75	39,2		99,05	
09 jun.	NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG		29	us-dollar	340	215,4	0	100	0
09 jun.	Nederlandse Waterschapsbank NV	FL	3	Rand	250	20,1		100	
09 jun.	Rabobank Nederland		1,5	Rand	500	40,3	12,5	100,5	12,12
12 jun.	sns Bank N.V.		1,9	Zw.frank	80	49,7	3,3	100	3,3
12 jun.	sns Bank N.V.		1,9	Zw.frank	80	49,7	3,3	100	3,3
13 jun.	Rabobank Nederland NV		5	Yen (mrd)	71	425,2	2	100	2,01
13 jun.	Rabobank Nederland NV	FL	5	Yen (mrd)	75	448,7		100	
13 jun.	Rabobank Nederland NV		3	Yen (mrd)	15	91,5	1,7	100	1,71
16 jun.	ING Bank	FL	2	Pond sterl.	350	444,6		100	
19 jun.	ABN AMRO Bank	FL	1,4	Mex. peso	500	31,3		100	
24 jun.	NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG		5,1	us-dollar	1.000	642,3	4,38	99,66	4,45
02 jul.	Rabobank Nederland NV	FL	2	us-dollar	600	379,6		100	
08 jul.	NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG		5	Aus.dollar	380	230,6	7,6	100	7,66
09 jul.	Nederlandse Waterschapsbank NV		5	Aus.dollar	390	236,3	7,7	100	7,78
23 jul.	Rabobank Nederland NV		2	Turkse lira	100	53,1	20	100,19	19,88
24 jul.	ING Bank NV		6,8	Zw.frank	150	92,2	4	100,93	3,84
24 jul.	ING Bank NV		4	Zw.frank	200	122,9	3,75	100,33	3,66
29 jul.	Rabobank Nederland NV	FL	2	Yen (mrd)	22	129,9		100	
04 aug.	Schiphol Nederland BV		30	Yen (mrd)	20	118,8	3,1	100	3,16
06 aug.	ING Americas Issuance B.V.	FL	10	Mex. peso	1.100	71,7		100	
13 aug.	Rabobank Nederland NV		2	Braz. real	75	31,1	12,25	100,95	11,69
14 aug.	TNT NV		10	Pond sterl.	450	565,8	7,5	99,33	7,6
20 aug.	sns Reaal Group NV		10	us-dollar	100	67,9	8,4	100	8,45
22 aug.	Cooperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank		3	Zw.frank	225	138,6	3,25	100,38	3,12
22 aug.	Rabobank Nederland NV	FL	2	us-dollar	200	135,1		99,88	
22 aug.	Cooperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank		3	Zw.frank	100	61,6	3,25	100,48	3,08
09 sep.	NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG		3,2	us-dollar	1.250	883,8	3,38	99,7	3,48
10 sep.	sns Bank NV		1,7	Zw.frank	100	62,8	2,8	100	2,83
19 sep.	Nederlandse Financierings Mij. v. Ontw. landen		3	Aus.dollar	50	28,6	9,5	100	9,5
24 sep.	Rabobank Nederland NV	eeuwigd.		us-dollar	225	153,2	7,3	100	
02 okt.	NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG		2,2	us-dollar	1.000	719,3	3,38	99,86	3,44
24 okt.	ABN AMRO Bank NV		5	Pond sterl.	100	124,1	5,19	99,9	5,21

Emissies van aandelen

Datum van storting	Emittent	Bijzonderheden emissie ³	Emissiebedrag	
			Miljoenen euro's	
10 mei 2007	Intereffekt India Warrants	BI	34,1	
25 jun.	Amsterdam Molecular Therapeutics		50,1	
26 jun.	Fortis NV	O	42,3	
26 jun.	sns REAAL		350,0	
27 jun.	Stern Groep	O	20,1	
27 jun.	Samas-Groep	CL	35,0	
27 jun.	Qurius		30,0	
05 jul.	sns Opkomende Landenfonds	BI	625,0	
16 jul.	AMG Advanced Metallurgical Group		47,0	
18 jul.	Punch Technix	CL	79,8	
24 jul.	Pan-European Hotel Acquisition Company		115,0	
08 aug.	Homburg Invest	BI,O	30,6	
15 okt.	Fortis NV		6.721,4	
02 nov.	Delta Lloyd Europees Deelnemingen Fonds		243,0	
20 nov.	Pan-European Hotel Acquisition Company		24,0	
27 nov.	MEI Rusland Midcap Fonds	BI	56,3	
07 dec.	TomTom		456,8	
17 dec.	Punch Graphix		60,0	
11 feb. 2008	Smit Internationale		108,0	
21 feb.	ABN AMRO Premium Global Dividend F.	BI	434,4	
29 apr.	Bever Holding	O	82,6	
10 jun.	Robeco Afrika Fonds	BI	22,7	
02 jul.	Fortis NV	O	750,0	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
¹ Voor Staatsobligaties: cv=Conversie, te=Tender, to=Toonbanklening. Romeinse nummering geeft de tranche aan van de desbetreffende lening. Voor overige obligaties: A=Achtergesteld, C=Converteerbaar,

oc=Omgekeerd converteerbaar, ABS=Asset-backed securities, MBS=Mortgage backed securities, MTN=Medium Term Notes, FL=Floating rate, MI=Mixed rate (fixed/floating), Z=Zero coupon.

² In geval van toonbanklening betreft het een gewogen gemiddelde van uitgiftekoersen.

³ CL=Claimemissie, O=Onderhandse plaatsing, BI=Emissie van beleggingsinstelling

Tabel 5.1 Balans van de Nederlandsche Bank (monetaire opstelling)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

Activa											
	Leningen aan ingezetenen van het eurogebied				Effecten met uitzondering van aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied				Aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied		
	Mfi's	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (1 t/m 3)	Mfi's	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (5 t/m 7)	Mfi's	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (9+10)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2002	12.993	0	0	12.993	1.295	7.413	403	9.111	224	121	345
2003	18.366	0	0	18.366	1.481	7.969	347	9.797	224	114	338
2004	23.311	0	0	23.311	2.142	6.612	371	9.125	244	107	351
2005	27.949	0	0	27.949	1.454	7.493	341	9.288	239	4	243
2006 III	25.912	0	0	25.912	1.216	7.307	219	8.742	239	4	243
IV	28.109	0	0	28.109	1.276	7.611	309	9.196	239	4	243
2007 I	32.239	0	0	32.239	1.461	8.066	324	9.851	244	4	248
II	34.879	0	0	34.879	2.204	8.641	315	11.160	244	4	248
III	27.208	0	0	27.208	2.267	9.004	304	11.575	244	4	248
IV	55.657	0	0	55.657	2.506	10.858	205	13.569	249	1	250
2008 I	25.163	0	0	25.163	2.706	11.725	211	14.642	249	1	250
II	52.657	0	0	52.657	2.972	12.496	179	15.647	249	1	250
2008 jul.	37.168	0	0	37.168	3.187	12.787	179	16.153	244	1	245
aug.	31.401	0	0	31.401	3.269	12.348	181	15.798	244	1	245
sep.	58.388	0	0	58.388	3.358	13.882	174	17.414	244	1	245
okt.	86.387	0	0	86.387	3.452	14.444	179	18.075	244	1	245
Eurosysteem											
2008 okt.	1.613.497	18.476	644	1.632.618	38.943	242.489	2.382	283.813	4.541	9.335	13.876

Passiva											
	Chartale geldomloop	Deposito's van ingezetenen van het eurogebied				Schuld-bewijzen	Kapi-taal en reserves	Externe passiva	Overige passiva	Totaal passiva	
		Mfi's	<i>waarvan Mfi's gevestigd in Nederland</i>	Centrale overheid	Overige overheid/overige ingezetenen van het eurogebied						Totaal (17+19+20)
		16	17	18	19						20
2002	19.357	12.429	8.470	4	5	12.438	0	12.530	1.390	120	45.835
2003	21.901	13.688	12.669	42	2	13.732	0	11.853	1.592	778	49.856
2004	26.448	15.212	11.573	35	2	15.249	0	12.384	702	686	55.469
2005	29.700	17.287	16.295	19	2	17.308	0	15.537	1.094	609	64.248
2006 III	30.916	14.261	14.246	10	4	14.275	0	15.947	3.881	578	65.597
IV	32.925	13.682	13.671	11	2	13.695	0	16.272	4.810	591	68.293
2007 I	32.212	17.883	17.678	23	24	17.930	0	16.389	6.152	853	73.536
II	33.231	21.804	15.953	26	3	21.833	0	15.892	5.472	626	77.054
III	33.434	13.679	12.902	37	3	13.719	0	17.238	6.036	623	71.050
IV	35.464	43.501	21.537	4	3	43.508	0	18.747	5.301	500	103.520
2008 I	34.518	16.281	16.215	17	5	16.303	0	18.817	5.654	496	75.788
II	35.442	43.962	43.951	7	22	43.991	0	18.118	5.206	474	103.231
2008 jul.	35.857	28.652	28.589	16	2	28.670	0	18.281	5.521	521	88.850
aug.	35.696	22.843	22.557	38	2	22.883	0	18.300	5.195	627	82.701
sep.	35.722	44.783	44.742	4.558	57	49.398	0	19.595	7.424	501	112.640
okt.	37.963	75.565	75.507	40	3	75.608	0	18.913	8.762	492	141.738
Eurosysteem											
2008 okt.	749.109	917.326		78.874	29.797	1.025.997	95	262.030	401.881	342.058	2.781.171

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Externe activa	Vaste activa	Overige activa	Totaal activa
-------------------	-----------------	-------------------	------------------

12	13	14	15		
19.599	169	3.621	45.838		2002
18.822	159	2.377	49.859		2003
17.135	200	5.348	55.470		2004
19.139	193	7.435	64.247		2005
21.721	153	8.825	65.596	III	2006
20.299	166	10.281	68.294	IV	
20.260	161	10.777	73.536	I	2007
19.336	162	11.268	77.053	II	
19.944	164	11.910	71.049	III	
20.073	170	13.801	103.520	IV	
21.736	170	13.827	75.788	I	2008
20.171	170	14.336	103.231	II	
20.312	183	14.791	88.852	jul.	2008
20.585	184	14.488	82.701	aug.	
22.499	169	13.925	112.640	sep.	
21.820	191	15.020	141.738	okt.	
<hr/>					
478.686	16.044	356.133	2.781.171	okt.	2008

Tabel 5.2 Balans van de in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

Activa											
	Leningen aan ingezetenen van het eurogebied				Effecten met uitzondering van aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied				Aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied		
	Mfi's	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (1 t/m 3)	Mfi's	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (5 t/m 7)	Mfi's	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (9 + 10)
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2002	225.111	36.210	629.285	890.606	20.339	83.335	26.422	130.095	13.119	24.130	37.249
2003	268.356	36.755	677.058	982.168	20.978	90.706	32.405	144.090	15.426	20.709	36.134
2003 ¹			686.743	991.853							
2004	295.676	37.921	756.308	1.089.905	23.579	97.253	34.579	155.412	16.758	25.110	41.868
2005	108.303	41.619	844.928	994.850	27.465	102.437	36.675	166.576	13.600	31.482	45.080
2006 III	127.972	39.705	876.982	1.044.659	36.321	93.182	47.053	176.557	16.935	37.265	54.199
IV	155.094	40.519	889.618	1.085.231	33.852	89.295	54.747	177.896	17.090	37.844	54.934
IV ⁴	155.110	40.851	897.075	1.093.036					12.929	19.979	32.908
2007 I	156.253	41.648	932.312	1.130.212	36.301	82.962	58.092	177.355	12.613	16.561	29.174
II	169.305	40.122	946.192	1.155.619	35.908	80.332	85.884	202.124	12.110	14.318	26.428
III	181.700	39.688	951.535	1.172.923	38.876	76.693	102.937	218.506	13.339	18.969	32.307
IV	203.175	40.960	940.227	1.184.360	34.186	74.144	159.824	268.154	15.353	52.149	67.501
2008 I	204.940	42.445	969.115	1.216.500	28.029	69.216	161.661	258.906	15.768	49.526	65.296
II	253.368	41.847	1.000.657	1.295.872	25.345	68.369	180.533	274.248	11.872	45.557	57.428
2008 jul.	241.274	46.203	1.004.885	1.292.362	24.432	66.292	179.128	269.852	11.918	49.436	61.354
aug.	248.664	42.202	1.004.470	1.295.337	24.817	66.008	179.580	270.405	11.738	49.877	61.615
sep.	276.800	51.497	1.021.674	1.349.971	25.008	62.670	178.117	265.795	10.794	53.909	64.704
okt.	253.852	46.099	1.026.906	1.326.857	24.865	64.399	178.725	267.988	10.868	53.294	64.161
Eurogebied: mfi's (exclusief Eurosysteem)											
2008 okt.	6.587.285	980.235	10.877.647	18.445.167	1.930.528	1.183.092	1.123.816	4.237.436	437.110	827.662	1.264.772
Passiva											
	Chartale geld-omloop	Deposito's van ingezetenen van het eurogebied							Totaal (18 t/m 23)	Aandelen/participatiebewijzen in geldmarktfondsen	Schuldbewijzen
		Mfi's	Centrale overheid	Overige overheid/overige ingezetenen van het eurogebied				Totaal (20 t/m 23)			
				Giraal	Met vaste looptijd	Met opzegtermijn	Repo's				
	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
2002		248.380	1.175	152.521	147.025	160.567	56	460.169	709.724		208.212
2003		306.566	2.061	158.892	146.892	188.774	387	494.945	803.572		239.800
2003 ¹				156.073	149.110	195.019		500.589	809.216		
2004		349.806	1.364	162.248	148.193	213.807	998	525.246	876.416		280.092
2004 ²					148.343	213.657					
2005		162.820	1.808	173.642	168.656	230.607	141	573.046	737.674		337.600
2005 ³				182.917	175.754	229.404		588.216	752.844		
2006 III		172.763	6.190	192.722	189.046	237.464	330	619.562	798.515		351.703
IV		177.703	3.389	197.513	218.201	234.128	734	650.576	831.668		356.074
IV ⁴		177.791	3.883	204.519	217.590	233.769		656.612	838.286		
2007 I		214.557	3.146	221.848	231.286	227.908	349	681.391	899.094		383.830
II		237.003	8.069	216.230	263.744	225.029	404	705.407	950.479		375.740
III		229.880	6.820	212.541	283.070	213.572	1.011	710.194	946.894		378.206
IV		264.433	4.426	201.195	342.079	198.751	1.631	743.656	1.012.515		374.518
2008 I		241.794	2.254	202.592	353.099	193.873	1.171	750.735	994.783		369.525
II		257.793	5.687	217.594	380.010	190.406	943	788.953	1.052.433		371.187
2008 jul.		254.672	2.301	203.087	394.596	183.148	981	781.812	1.038.785		376.726
aug.		275.847	2.354	200.536	395.933	180.248	932	777.649	1.055.850		379.415
sep.		314.621	5.700	204.916	391.544	176.775	1.157	774.392	1.094.713		375.876
okt.		269.497	45.893	209.332	394.893	171.397	2.040	777.662	1.093.052		376.776
Eurogebied: mfi's (exclusief Eurosysteem)											
2008 okt.	0	7.221.815	179.514	3.144.524	4.314.794	1.594.640	350.960	9.404.918	16.806.248	822.016	4.878.355

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Begin nieuwe reeks per december 2003 als gevolg van herrubriceringen.

² Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg van herrubriceringen.

³ Begin nieuwe reeks per december 2005 als gevolg van een herrubricering.

⁴ Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen, een wijziging in de salderingsystematiek en verwerking van shortposities in aandelen.

Aan- delen in geld markt- fondsen	Externe activa	Vaste activa	Overige activa	Totaal activa	
12	13	14	15	16	
0	244.281	6.266	47.895	1.356.393	2002
0	244.037	6.089	57.977	1.470.495	2003
			53.937	1.476.140	2003 ¹
0	276.678	5.715	108.005	1.677.583	2004
0	346.693	5.247	136.879	1.695.325	2005
0	424.480	5.336	113.828	1.819.059	III 2006
0	422.008	5.238	109.632	1.854.941	IV
	430.004			1.848.714	IV ⁴
0	501.236	5.273	132.135	1.975.385	I 2007
0	517.012	5.236	142.534	2.048.953	II
0	532.033	5.220	143.007	2.103.996	III
0	503.717	5.495	145.551	2.174.778	IV
0	505.812	5.495	160.187	2.212.196	I 2008
0	469.166	5.518	169.753	2.271.985	II
0	470.084	5.540	159.567	2.258.759	jul. 2008
0	495.927	5.498	161.000	2.289.782	aug.
0	492.831	5.471	180.329	2.359.101	sep.
0	499.023	5.514	214.848	2.378.391	okt.
95.624	5.311.044	204.301	2.892.569	32.450.923	okt. 2008

Kapi- taal en reserves	Externe passiva	Overige passiva	Totaal passiva	
28	29	30	31	
63.726	309.008	65.725	1.356.393	2002
63.277	270.329	93.519	1.470.495	2003
			1.476.140	2003 ¹
64.753	301.076	155.246	1.677.583	2004
				2004 ²
76.367	367.898	175.786	1.695.325	2005
70.627		166.356		2005 ³
75.552	431.474	161.818	1.819.059	III 2006
73.476	436.203	157.521	1.854.940	IV
	444.654	136.224	1.848.714	IV ⁴
82.004	469.263	141.194	1.975.385	I 2007
79.953	479.304	163.477	2.048.953	II
81.066	521.541	176.287	2.103.996	III
107.663	505.424	174.659	2.174.778	IV
104.376	550.545	192.968	2.212.196	I 2008
109.756	545.641	192.968	2.271.985	II
118.268	536.166	188.812	2.258.759	jul. 2008
115.419	547.243	191.854	2.289.782	aug.
118.401	558.830	211.282	2.359.101	sep.
101.295	570.962	236.305	2.378.391	okt.
1.743.837	4.887.244	3.313.224	32.450.923	okt. 2008

Tabel 5.2.1 Leningen van mfi's aan de private sector, naar sectoren, oorspronkelijke looptijd en instrument

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen			Overige financiële instellingen			Niet-financiële particuliere vennootschappen			Niet-financiële publieke vennootschappen		
	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar
Eurogebied												
2002	4.922	415	3.786	48.897	16.029	25.322	55.974	19.039	75.996	5.186	4.364	45.407
2003	4.582	764	1.416	57.535	21.659	30.920	55.009	20.037	84.326	5.197	3.599	46.535
2003 ¹				65.089	21.705	31.497	54.614	21.797	84.469			
2004	10.256	470	1.878	78.427	30.246	33.305	53.532	24.139	89.200	4.623	2.801	49.704
2004 ²							53.875	25.029	87.967			
2005	14.253	269	2.018	92.628	31.903	45.744	58.625	25.628	97.688	4.917	1.754	53.357
2006 III	15.726	67	1.711	93.547	29.115	48.794	62.993	28.703	105.077	4.362	1.505	55.344
IV	16.167	37	1.828	94.176	30.612	51.639	60.180	25.352	115.166	3.934	1.418	54.973
IV ³	16.173		1.850	95.115	31.118	56.868	67.893	26.399	134.794	3.577	539	27.102
2007 I	23.625	43	1.930	108.410	32.081	57.220	72.324	27.900	134.824	4.529	523	27.974
II	24.989	34	1.847	109.483	32.084	58.737	75.911	28.359	138.602	4.453	735	28.423
III	22.785	46	1.870	109.350	34.668	57.863	77.560	29.201	142.249	4.081	689	29.047
IV	14.152	23	1.794	100.381	33.358	53.748	80.177	30.730	150.114	3.946	880	29.834
IV ⁴			524			55.018	80.477		150.944			
2008 I	10.375	21	528	110.049	32.296	59.086	88.055	33.483	156.499	4.496	874	29.851
II	10.112	20	542	127.010	34.353	60.188	93.082	38.216	160.139	4.887	999	30.088
2008 jul.	11.960	20	357	120.038	33.947	62.209	95.659	38.874	160.952	4.818	995	31.035
aug.	9.680	20	361	115.228	34.844	63.151	94.305	39.646	162.416	4.745	1.050	31.206
sep.	9.927	20	337	123.367	34.954	64.487	93.197	40.760	163.127	4.604	1.062	31.676
okt.	15.066	7	367	124.050	32.000	63.997	90.898	41.808	164.232	4.754	1.072	32.092
Nederland												
2002	4.887	415	3.691	43.543	13.663	24.332	53.336	17.731	73.934	5.185	4.364	45.252
2003	4.546	763	1.308	51.339	15.098	28.012	52.418	18.923	81.691	5.197	3.599	46.315
2003 ¹				58.893	15.144	28.589	49.823	20.683	81.834			
2004	7.828	470	1.875	73.527	21.763	28.893	48.491	22.416	86.741	4.623	2.801	49.385
2004 ²							48.834	23.306	85.508			
2005	11.977	269	2.014	87.699	23.307	39.590	55.314	23.991	94.207	4.917	1.754	52.914
2006 III	13.440	67	1.708	86.562	21.131	41.783	58.844	26.590	102.087	4.362	1.505	54.833
IV	13.886	37	1.823	87.739	23.075	44.310	55.417	22.899	110.485	3.934	1.418	54.412
IV ³	13.892		1.845	88.678	23.581	49.539	57.077	23.946	130.113	3.577	539	26.541
2007 I	15.842	43	1.925	97.163	24.803	48.136	60.678	25.118	130.810	4.529	522	27.412
II	16.855	34	1.844	102.687	25.069	49.327	62.297	25.559	134.398	4.453	735	27.719
III	15.038	46	1.869	100.196	27.827	48.973	64.736	25.624	137.637	4.081	628	28.410
IV	12.469	23	1.791	90.224	26.449	44.514	65.863	26.010	142.601	3.946	863	29.199
IV ⁴			521			45.784	66.163		143.431			
2008 I	9.711	21	525	101.862	25.519	48.558	73.118	27.806	149.420	4.495	859	29.203
II	9.501	20	540	112.150	26.095	49.052	76.481	32.128	153.084	4.886	999	29.556
2008 jul.	11.264	20	355	108.261	25.645	50.531	78.893	32.549	153.735	4.818	995	30.497
aug.	8.971	20	361	103.288	26.212	50.838	77.427	33.160	155.068	4.741	1.050	30.673
sep.	9.073	20	335	109.708	25.866	51.766	75.668	34.370	155.495	4.603	1.062	31.142
okt.	14.857	7	365	109.574	22.732	50.497	74.365	34.996	156.461	4.753	1.072	31.546
Overig eurogebied												
2002	35	0	95	5.354	2.366	990	2.638	1.308	2.062	1	0	155
2003	36	1	108	6.196	6.561	2.908	2.591	1.114	2.635	0	0	220
2003 ¹							4.791					
2004	2.428	0	3	4.900	8.483	4.412	5.041	1.723	2.459	0	0	319
2005	2.276	0	4	4.929	8.596	6.154	3.311	1.637	3.481	0	0	443
2006 III	2.286	0	3	6.985	7.984	7.011	4.149	2.113	2.990	0	0	511
IV	2.281	0	5	6.437	7.537	7.329	4.763	2.453	4.681	0	0	561
IV ³							10.816					
2007 I	7.783	0	5	11.247	7.278	9.084	11.646	2.782	4.014	0	1	562
II	8.134	0	3	6.796	7.015	9.410	13.614	2.800	4.204	0	0	704
III	7.747	0	1	9.154	6.841	8.890	12.824	3.577	4.612	0	61	637
IV	1.683	0	3	10.157	6.909	9.234	14.314	4.720	7.513	0	17	635
I	664	0	3	8.187	6.777	10.528	14.937	5.677	7.079	1	15	648
II	611	0	2	14.860	8.258	11.136	16.601	6.088	7.055	1	0	532
2008 jul.	696	0	2	11.777	8.302	11.678	16.766	6.325	7.217	0	0	538
aug.	709	0	0	11.940	8.632	12.313	16.878	6.486	7.348	4	0	533
sep.	854	0	2	13.659	9.088	12.721	17.529	6.390	7.632	1	0	534
okt.	209	0	2	14.476	9.268	13.500	16.533	6.812	7.771	1	0	546

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage. 2 Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg

1 Begin nieuwe reeks per december 2003 als gevolg van herrubriceringen.

Huishoudens

Totaal private sector

Consumptief krediet						Woninghypotheken			Overige leningen								
t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar t/m 5 jaar	meer dan 5 jaar	Totaal		
11.912	3.297	3.438	3.179	4.453	275.305	4.421	6.624	11.319	134.491	54.221	440.573	629.285				2002	
13.961	2.987	3.494	3.168	5.032	294.192	3.589	6.313	12.739	143.041	60.391	473.622	677.054				2003	
			1.508	1.223	299.661				148.540	58.388	479.811	686.739				2003 ¹	
16.147	2.019	4.533	1.911	1.203	329.409	4.368	5.029	13.105	169.264	65.907	521.134	756.305				2004	
17.949	1.081	4.450	1.130			3.974	4.723	13.808	170.234	65.553	520.521	756.308				2004 ²	
19.670	992	3.963	899	1.341	366.372	4.384	3.317	15.207	195.376	65.204	584.349	844.929				2005	
19.840	975	3.633	938	1.399	381.512	4.504	1.190	16.046	201.910	62.954	612.117	876.981			III	2006	
21.102	980	3.286	908	1.423	384.060	4.463	1.198	16.718	200.930	61.020	627.670	889.620			IV		
21.125	1.006		503	1.257	381.578	2.859	2.803	21.195	207.245	63.159	626.673	897.077			IV ³		
20.835	1.026	3.204	388	1.355	387.043	3.182	2.753	21.141	233.293	65.681	633.336	932.310			I	2007	
20.379	1.033	3.096	372	1.347	389.544	3.198	2.828	20.736	238.785	66.420	640.985	946.190			II		
19.757	997	2.975	677	1.265	390.060	3.222	2.786	20.385	237.432	69.652	644.449	951.533			III		
19.894	971	2.908	742	1.244	390.598	2.778	2.733	19.217	222.070	69.939	648.213	940.222			IV		
19.667	1.198					2.478			18.387	221.843	70.166				IV ⁴		
19.218	1.221	2.865	757	1.252	394.425	2.369	2.825	18.570	235.319	71.972	661.824	969.115			I	2008	
19.338	1.220	2.832	781	1.277	391.945	2.414	2.842	18.372	257.624	78.927	664.106	1.000.657			II		
19.403	1.226	2.814	732	1.411	394.918	2.306	2.844	18.365	254.916	79.317	670.650	1.004.883			jul.	2008	
19.508	1.230	2.781	725	1.406	398.060	2.956	2.795	18.357	247.147	80.991	676.332	1.004.470			aug.		
20.014	1.240	2.787	740	1.576	404.186	2.385	2.881	18.346	254.234	82.493	684.946	1.021.673			sep.		
19.918	1.255	2.779	741	1.565	406.649	2.463	2.823	18.369	257.890	80.530	688.485	1.026.905			okt.		
11.825	3.291	3.393	3.167	4.452	274.025	4.220	6.603	11.172	126.162	50.520	435.800	612.480				2002	
13.739	2.977	3.441	3.157	5.030	292.714	3.538	6.289	12.521	133.937	52.673	466.006	652.616				2003	
			1.497	1.221	298.183				137.236	50.670	472.195	660.101				2003 ¹	
15.936	2.009	4.478	1.905	1.202	327.689	4.309	4.998	12.897	157.017	55.660	511.564	724.241				2004	
17.738	1.071	4.395	1.124			3.915	4.692	13.600	157.987	55.303	510.951					2004 ²	
19.443	983	3.891	895	1.338	364.445	4.336	3.291	14.959	184.582	54.936	572.017	811.534				2005	
19.608	966	3.555	934	1.396	379.349	4.450	1.164	15.730	188.204	52.816	599.042	840.063			III	2006	
20.848	970	3.198	904	1.419	381.882	4.417	1.161	16.329	187.149	50.977	612.436	850.562			IV		
20.871	996		499	1.253	379.400	2.813	2.766	20.806	187.410	53.117	611.439	851.966			IV ³		
20.591	1.016	3.116	385	1.351	384.797	3.135	2.719	20.773	202.324	55.573	616.966	874.864			I	2007	
20.132	1.023	3.009	370	1.343	387.191	3.155	2.796	20.379	209.946	56.559	623.870	890.375			II		
19.497	987	2.889	674	1.260	387.602	3.174	2.750	20.043	207.388	59.120	627.433	893.941			III		
19.657	961	2.822	739	1.241	388.058	2.734	2.692	18.854	195.634	58.240	627.840	881.714			IV		
19.430	1.188					2.434			18.024	195.407	58.467				IV ⁴		
18.992	1.212	2.776	755	1.247	391.854	2.328	2.786	18.222	211.263	59.444	640.561	911.267			I	2008	
19.095	1.213	2.747	779	1.272	389.295	2.374	2.797	18.027	225.266	64.528	642.297	932.091			II		
19.153	1.219	2.729	730	1.407	392.241	2.267	2.799	18.021	225.384	64.637	648.108	938.129			jul.	2008	
19.265	1.223	2.696	723	1.403	395.347	2.918	2.750	17.998	217.327	65.824	652.981	936.131			aug.		
19.762	1.233	2.702	737	1.572	401.455	2.346	2.834	17.991	221.894	66.958	660.888	949.740			sep.		
19.665	1.248	2.694	738	1.562	403.873	2.428	2.775	18.025	226.379	64.393	663.462	954.234			okt.		
87	6	45	12	1	1.280	201	21	147	8.329	3.703	4.772	16.805				2002	
222	10	53	11	2	1.478	51	24	218	9.104	7.714	7.625	24.442				2003	
									11.304			26.642				2003 ¹	
211	10	55	6	1	1.720	59	31	208	12.640	10.250	9.177	32.067				2004	
227	9	72	4	3	1.927	48	26	248	10.798	10.274	12.322	33.394				2005	
232	9	78	4	3	2.163	54	26	316	13.708	10.138	13.073	36.919			III	2006	
254	10	88	4	4	2.178	46	37	389	13.780	10.045	15.231	39.056			IV		
									19.833			45.109			IV ³		
244	10	88	3	4	2.246	47	34	368	30.971	10.111	16.366	57.448			I	2007	
247	10	87	2	4	2.353	43	32	357	28.834	9.861	17.122	55.817			II		
260	10	86	3	5	2.458	48	36	342	30.038	10.533	17.023	57.594			III		
237	10	86	3	3	2.540	44	41	363	26.442	11.705	20.367	58.513			IV		
226	9	89	2	5	2.571	41	39	348	24.059	12.529	21.260	57.848			I		
243	7	85	2	5	2.650	40	45	345	32.361	14.404	21.801	68.566			II		
250	7	85	2	4	2.677	39	45	344	29.534	14.685	22.537	66.756			jul.	2008	
243	7	85	2	3	2.713	38	45	359	29.817	15.176	23.347	68.339			aug.		
252	7	85	3	4	2.731	39	47	355	32.340	15.536	24.058	71.934			sep.		
253	7	85	3	3	2.776	35	48	344	31.511	16.140	25.021	72.672			okt.		

3 Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen en een wijziging in de salderingsystematiek.

4 Begin nieuwe reeks per december 2007 als gevolg van herrubriceringen.

Tabel 5.2.2 Bij mfi's aangehouden deposito's van de private sector, uitgesplitst naar sector en instrument

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen				Overige financiële instellingen				Niet-financiële particuliere vennootschappen			
	Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's	Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's	Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's
Eurogebied												
2002	9.401	28.273	250	16	13.684	40.409	687	40	77.482	40.345	5.565	0
2003	8.224	25.042	446	158	19.148	50.618	1.156	229	79.894	41.481	10.579	0
2003 ¹	8.261				21.946	54.494			74.240	40.852	15.795	
2004	10.461	24.450	518	104	21.116	57.950	1.545	894	78.890	39.480	18.943	0
2004 ²										37.477		
2005	9.104	21.422	616	64	22.609	87.142	1.910	77	86.176	34.387	22.247	0
2005 ³					31.884	93.037						
2006 III	7.808	19.894	483	57	34.998	101.388	1.886	273	92.507	39.425	21.048	0
IV	8.635	21.746	479	52	36.293	120.595	2.037	460	95.687	45.996	19.725	222
IV ⁴	8.711	21.793			42.243	121.635			95.903	44.745		
2007 I	10.940	19.397	523	74	57.150	125.005	1.344	60	93.596	48.575	17.156	215
II	7.543	20.607	259	101	45.879	142.675	1.451	96	97.426	53.514	15.202	207
III	11.955	21.912	216	455	45.490	142.831	1.334	296	94.660	59.091	13.216	260
IV	10.028	23.401	176	395	32.146	178.868	1.190	248	100.808	66.972	11.434	988
2008 I	11.332	27.340	162	1.083	34.972	178.791	1.054	82	96.917	65.542	10.311	6
II	9.972	27.225	138	656	41.990	194.265	1.020	225	101.562	67.809	8.867	62
2008 jul.	8.506	28.783	134	560	33.600	195.554	1.089	352	99.600	71.388	8.094	69
aug.	9.259	25.201	154	504	33.408	199.183	1.134	356	98.668	68.581	7.716	70
sep.	11.912	26.666	147	556	31.844	197.855	1.193	530	101.161	63.518	7.239	71
okt.	14.986	31.895	197	346	35.726	187.575	1.187	1.540	99.592	64.368	6.912	87
Nederland												
2002	9.350	27.574	246	16	12.820	39.059	686	34	75.699	35.221	5.531	0
2003	8.214	23.945	404	158	17.762	49.025	1.148	2	78.039	36.109	10.489	0
2003 ¹	8.251				20.560	50.701			72.385	35.480	15.705	
2004	10.432	23.065	485	104	20.613	52.814	1.533	26	76.598	30.869	18.768	0
2004 ²										28.866		
2005	9.075	19.724	614	64	21.858	82.884	1.883	26	83.825	28.410	21.983	0
2005 ³					31.133	88.779						
2006 III	7.507	18.065	481	57	33.058	88.605	1.786	1	89.433	32.585	20.817	0
IV	8.502	19.961	477	52	33.919	106.012	1.803	1	91.815	38.674	19.541	222
IV ⁴	8.578	20.008			39.869	107.052			84.845	37.423		
2007 I	10.037	17.474	512	74	48.307	110.336	1.147	0	81.681	41.381	17.000	215
II	7.103	18.925	251	101	44.248	124.036	1.047	24	85.276	45.794	15.075	207
III	11.467	20.263	210	455	42.630	123.103	893	1	83.309	51.997	13.103	260
IV	8.825	21.743	172	395	30.528	160.604	746	28	87.932	58.496	11.342	988
2008 I	10.785	25.668	157	1.083	31.573	161.148	620	41	85.170	57.473	10.223	6
II	9.273	25.542	134	656	41.134	176.066	619	222	87.237	60.394	8.814	0
2008 jul.	7.953	27.032	130	560	31.990	177.624	585	346	86.461	64.267	8.032	5
aug.	8.756	23.461	150	504	31.666	178.282	601	347	85.327	62.892	7.669	0
sep.	11.264	24.852	143	556	30.117	179.083	620	362	86.028	58.453	7.195	0
okt.	14.461	29.856	192	346	34.005	175.204	606	969	83.829	59.725	6.867	0
Overig eurogebied												
2002	51	699	4	0	864	1.350	1	6	1.783	5.124	34	0
2003	10	1.097	42	0	1.386	1.593	8	227	1.855	5.372	90	0
2003 ¹						3.793						
2004	29	1.385	33	0	503	5.136	12	868	2.292	8.611	175	0
2005	29	1.698	2	0	751	4.258	27	51	2.351	5.977	264	0
2006 III	301	1.829	2	0	1.940	12.783	100	272	3.074	6.840	231	0
IV	133	1.785	2	0	2.374	14.583	234	459	3.872	7.322	184	0
IV ⁴									11.058			
2007 I	903	1.923	11	0	8.843	14.669	197	60	11.915	7.194	156	0
II	440	1.682	8	0	1.631	18.639	404	72	12.150	7.720	127	0
III	488	1.649	6	0	2.860	19.728	441	295	11.351	7.094	113	0
IV	1.203	1.658	4	0	1.618	18.264	444	220	12.876	8.476	92	0
2008 I	547	1.672	5	0	3.399	17.643	434	41	11.747	8.069	88	0
II	699	1.683	4	0	856	18.199	401	3	14.325	7.415	53	62
2008 jul.	553	1.751	4	0	1.610	17.930	504	6	13.139	7.121	62	64
aug.	503	1.740	4	0	1.742	20.901	533	9	13.341	5.689	47	70
sep.	648	1.814	4	0	1.727	18.772	573	168	15.133	5.065	44	71
okt.	525	2.039	5	0	1.721	12.371	581	571	15.763	4.643	45	87

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Begin nieuwe reeks per december 2003 als gevolg van herrubriceringen.

² Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg van herrubriceringen.

Niet-financiële publieke vennootschappen				Huishoudens				Totaal private sector					
Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's	Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's	Girale deposito's	Deposito's met vaste looptijd	Deposito's met opzegtermijn	Repo's	Totaal	
3.058	5.058	613	0	45.390	27.233	153.275	0	149.015	141.318	160.390	56	450.779	2002
3.836	2.648	841	0	44.749	22.025	175.435	0	155.851	141.814	188.457	387	486.509	2003
					20.996	176.464		153.032	144.032	194.702		492.153	2003 ¹
3.659	1.728	1.076	0	44.482	19.951	191.172	0	158.608	143.559	213.254	998	516.419	2004
					22.104	191.022			143.709	213.104			2004 ²
3.707	1.636	1.313	0	47.398	20.283	203.669	0	168.994	164.870	229.755	141	563.760	2005
					21.486	202.466		178.269	171.968	228.552		578.930	2005 ³
4.102	1.610	1.156	0	48.931	23.053	212.363	0	188.346	185.370	236.936	330	610.982	III 2006
4.381	1.721	1.090	0	48.556	24.712	210.436	0	193.552	214.770	233.767	734	642.823	IV
3.837	1.441			49.109	24.204	210.077		199.803	213.818	233.408		647.763	IV ⁴
4.845	1.499	1.002	0	50.789	32.460	207.668	0	217.320	226.936	227.693	349	672.298	I 2007
3.607	1.476	923	0	55.800	40.600	207.038	0	210.255	258.872	224.873	404	694.404	II
3.560	1.867	892	0	52.138	51.299	197.755	0	207.803	277.000	213.413	1.011	699.227	III
3.582	1.658	802	0	50.649	65.658	185.056	0	197.213	336.557	198.658	1.631	734.059	IV
4.237	2.399	788	0	51.385	73.910	181.494	0	198.843	347.982	193.809	1.171	741.805	I 2008
3.830	2.077	616	0	55.045	82.207	179.715	0	212.399	373.583	190.356	943	777.281	II
3.525	2.098	563	0	53.865	89.792	173.223	0	199.096	387.615	183.103	981	770.795	jul. 2008
3.721	2.060	751	0	51.386	93.970	170.447	0	196.442	388.995	180.202	930	766.569	aug.
4.097	2.303	745	0	51.883	94.166	167.411	0	200.897	384.508	176.735	1.157	763.297	sep.
4.471	2.789	637	0	50.789	100.699	162.424	67	205.564	387.326	171.357	2.040	766.287	okt.
3.057	4.861	612	0	44.462	25.931	147.162	0	145.388	132.646	154.237	50	432.321	2002
3.835	2.546	840	0	43.887	21.056	169.917	0	151.737	132.681	182.798	160	467.376	2003
					20.027	170.946		148.918	132.699	189.043		470.820	2003 ¹
3.658	1.612	1.075	0	43.537	19.296	186.787	0	154.838	127.656	208.648	130	491.272	2004
					21.449	186.637			127.806	208.498			2004 ²
3.707	1.400	1.312	0	46.407	19.990	199.967	0	164.872	152.408	225.759	90	543.129	2005
					21.193	198.764		174.147	159.506	224.556		558.299	2005 ³
4.102	1.555	1.155	0	47.947	22.638	208.689	0	182.047	163.448	232.928	58	578.481	III 2006
4.380	1.667	1.089	0	47.541	24.337	207.131	0	186.157	190.651	230.041	275	607.124	IV
3.836	1.387			48.094	23.829	206.772		185.222	189.699	229.682		604.878	IV ⁴
4.845	1.437	1.001	0	49.775	31.787	204.715	0	194.645	202.415	224.375	289	621.724	I 2007
3.575	1.415	922	0	54.779	39.751	204.250	0	194.981	229.921	221.545	332	646.779	II
3.558	1.732	892	0	51.100	50.203	195.179	0	192.064	247.298	210.277	716	650.355	III
3.582	1.600	801	0	49.619	64.330	182.594	0	180.486	306.773	195.655	1.411	684.325	IV
4.236	2.081	787	0	50.401	72.401	179.186	0	182.165	318.771	190.973	1.130	693.039	I 2008
3.830	2.011	615	0	54.073	80.612	177.489	0	195.547	344.625	187.671	878	728.721	II
3.525	2.026	562	0	52.907	88.128	171.091	0	182.836	359.077	180.400	911	723.224	jul. 2008
3.721	1.991	750	0	50.468	92.244	168.367	0	179.938	358.870	177.537	851	717.196	aug.
4.094	2.232	745	0	50.955	92.476	165.382	0	182.458	357.096	174.085	918	714.557	sep.
4.471	2.705	637	0	49.852	98.937	160.431	67	186.618	366.427	168.733	1.382	723.160	okt.
1	197	1	0	928	1.302	6.113	0	3.627	8.672	6.153	6	18.458	2002
1	102	1	0	862	969	5.518	0	4.114	9.133	5.659	227	19.133	2003
									11.333			21.333	2003 ¹
1	116	1	0	945	655	4.385	0	3.770	15.903	4.606	868	25.147	2004
0	236	1	0	991	293	3.702	0	4.122	12.462	3.996	51	20.631	2005
0	55	1	0	984	415	3.674	0	6.299	21.922	4.008	272	32.501	III 2006
1	54	1	0	1.015	375	3.305	0	7.395	24.119	3.726	459	35.699	IV
								14.581				42.885	IV ⁴
0	62	1	0	1.014	673	2.953	0	22.675	24.521	3.318	60	50.574	I 2007
32	61	1	0	1.021	849	2.788	0	15.274	28.951	3.328	72	47.625	II
2	135	0	0	1.038	1.096	2.576	0	15.739	29.702	3.136	295	48.872	III
0	58	1	0	1.030	1.328	2.462	0	16.727	29.784	3.003	220	49.734	IV
1	318	1	0	984	1.509	2.308	0	16.678	29.211	2.836	41	48.766	I 2008
0	66	1	0	972	1.595	2.226	0	16.852	28.958	2.685	65	48.560	II
0	72	1	0	958	1.664	2.132	0	16.260	28.538	2.703	70	47.571	jul. 2008
0	69	1	0	918	1.726	2.080	0	16.504	30.125	2.665	79	49.373	aug.
3	71	0	0	928	1.690	2.029	0	18.439	27.412	2.650	239	48.740	sep.
0	84	0	0	937	1.762	1.993	0	18.946	20.899	2.624	658	43.127	okt.

3 Begin nieuwe reeks per december 2005 als gevolg van een herrubricering.

4 Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen en een wijziging in de salderingsystematiek.

Tabel 5.2.3 Spaargeld huishoudens Nederland

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		Deposito's met vaste looptijd					Deposito's met opzegtermijn					Totaal spaargeld (5+10)
		Begin-stand ¹	Ingelegd spaargeld	Opge-nomen spaargeld	Bijge-schreven rente	Eind-stand (1+2+3+4)	Begin-stand ¹	Ingelegd spaargeld	Opge-nomen spaargeld	Bijge-schreven rente	Eind-stand (6+7+8+9)	II
		I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	II
2003	nov.	21.417	1.352	1.447	11	21.333	169.661	8.736	8.803	183	169.777	191.110
	dec.	21.439	1.741	3.462	9	19.727	169.777	10.897	9.911	183	170.946	190.674
2004	jan.	19.726	2.061	2.530	29	19.287	170.944	9.997	7.054	2.264	176.151	195.438
	feb.	19.283	1.459	1.147	5	19.601	176.120	6.676	6.014	10	176.792	196.393
	mrt.	19.602	1.419	1.726	4	19.299	176.792	7.588	6.518	11	177.873	197.172
	apr.	19.299	1.488	1.336	5	19.457	177.873	7.546	6.235	119	179.303	198.760
	mei	19.460	1.422	1.608	4	19.279	179.336	7.769	5.789	350	181.666	200.945
	jun.	19.279	1.547	1.239	7	19.593	181.667	9.185	6.613	11	184.251	203.845
	jul.	19.593	1.411	1.170	6	19.841	184.251	7.924	7.510	108	184.773	204.613
	aug.	19.915	1.258	1.258	5	19.920	185.092	5.695	5.234	14	185.567	205.487
	sep.	19.921	1.148	1.330	4	19.744	185.567	5.758	4.986	18	186.357	206.100
	okt.	19.744	1.312	1.539	7	19.524	186.357	6.145	5.945	235	186.791	206.315
	nov.	19.502	1.509	1.393	7	19.626	186.589	6.001	6.061	137	186.665	206.291
	dec.	21.862	1.766	2.471	7	21.164	186.665	9.449	9.729	251	186.637	207.801
2005	jan.	21.139	2.262	2.712	31	20.720	186.533	10.675	8.768	2.493	190.933	211.653
	feb.	20.676	1.424	1.720	4	20.384	190.535	8.514	8.114	6	190.941	211.325
	mrt.	20.384	1.627	1.564	8	20.455	190.942	8.985	8.506	17	191.438	211.893
	apr.	20.455	1.627	1.504	15	20.593	191.435	8.595	8.685	118	191.463	212.056
	mei	20.626	1.546	1.750	6	20.427	191.777	9.064	6.843	272	194.269	214.696
	jun.	20.462	1.547	1.693	9	20.326	194.586	10.153	7.619	9	197.130	217.455
	jul.	20.359	1.613	1.697	7	20.283	197.451	9.714	8.658	94	198.601	218.884
	aug.	20.325	1.767	1.500	7	20.600	199.008	8.592	8.394	10	199.216	219.816
	sep.	20.641	1.551	3.345	8	18.855	199.623	10.089	8.598	16	201.129	219.984
	okt.	18.893	1.339	1.628	10	18.614	201.540	9.475	10.757	190	200.448	219.062
	nov.	18.612	1.602	1.906	8	18.316	200.422	8.699	9.204	316	200.234	218.550
	dec.	19.477	2.561	1.511	8	20.536	199.073	8.920	9.502	269	198.759	219.295
2006	jan.	20.501	1.773	2.098	53	20.230	198.617	11.463	9.206	2.543	203.417	223.647
	feb.	20.239	1.439	1.514	7	20.172	203.523	8.873	8.924	7	203.479	223.651
	mrt.	20.172	1.680	1.899	13	19.967	203.480	9.970	8.566	18	204.901	224.868
	apr.	19.968	1.535	1.347	12	20.167	204.900	9.464	9.936	116	204.545	224.712
	mei	20.124	1.967	1.239	7	20.860	204.115	12.572	10.593	220	206.314	227.174
	jun.	20.860	1.551	1.371	9	21.049	206.313	10.634	8.329	10	208.628	229.678
	jul.	21.049	1.613	1.294	9	21.378	208.629	9.334	9.805	96	208.254	229.632
	aug.	21.404	1.568	1.281	7	21.698	208.510	8.276	8.079	13	208.719	230.417
	sep.	21.699	1.541	1.269	10	21.981	208.717	8.159	8.201	12	208.687	230.668
	okt.	21.979	1.935	1.451	8	22.471	208.687	12.057	12.538	171	208.376	230.848
	nov.	22.459	2.161	1.462	12	23.169	208.267	8.914	9.040	107	208.248	231.417
	dec.	23.169	2.356	2.358	9	23.178	208.247	8.703	10.446	268	206.772	229.949
2007	jan.	23.178	5.215	2.777	36	25.651	206.772	13.438	15.104	3.125	208.230	233.881
	feb.	25.663	7.275	4.065	15	28.888	208.325	10.767	13.762	10	205.340	234.228
	mrt.	28.887	7.504	5.240	17	31.168	205.340	11.400	12.041	16	204.715	235.882
	apr.	31.168	9.505	5.927	26	34.772	204.716	11.854	14.635	105	202.040	236.811
	mei	34.689	10.786	8.706	15	36.784	201.561	15.388	13.691	176	203.433	240.217
	jun.	36.785	11.793	9.463	14	39.129	203.433	13.152	12.348	13	204.249	243.378
	jul.	39.129	16.541	10.945	14	44.739	204.249	16.171	21.358	101	199.164	243.903
	aug.	44.758	15.227	12.797	14	47.202	199.251	10.679	13.076	11	196.866	244.068
	sep.	47.201	16.968	14.597	15	49.587	196.864	9.786	11.486	14	195.178	244.765
	okt.	49.589	24.352	15.836	16	58.121	195.178	13.472	21.125	171	187.696	245.817
	nov.	58.292	19.827	16.586	13	61.545	188.252	12.328	15.529	43	185.094	246.639
	dec.	61.545	21.450	19.254	12	63.752	185.095	12.090	14.838	245	182.593	246.345
2008	jan.	63.752	17.885	12.535	89	69.191	182.594	19.364	23.888	2.856	180.926	250.117
	feb.	69.191	17.938	15.631	33	71.530	180.939	12.182	14.223	19	178.917	250.447
	mrt.	71.529	18.157	17.889	33	71.829	178.916	11.851	11.606	23	179.185	251.014
	apr.	71.829	25.536	21.934	26	75.457	179.186	12.445	15.129	117	176.619	252.076
	mei	75.395	25.272	22.382	37	78.321	176.483	11.007	10.587	47	176.951	255.272
	jun.	78.322	26.435	24.760	30	80.026	176.949	11.822	11.311	26	177.486	257.512
	jul.	80.024	35.371	27.888	30	87.538	177.487	13.554	20.052	101	171.089	258.627
	aug.	87.619	34.516	30.513	26	91.649	171.254	14.220	17.135	27	168.366	260.014
	sep.	91.733	34.539	34.425	27	91.875	168.527	11.512	14.682	27	165.384	257.259
	okt.	91.812	45.503	39.013	31	98.333	165.263	19.992	24.933	108	160.430	258.763

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Een beginstand hoeft niet aan te sluiten bij de eindstand van de vorige maand als gevolg van statistische verschillen.

Tabel 5.2.4 Uitsplitsing naar valuta van bepaalde activa en passiva van in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

Activa														
	Euro	Britse pond	Ameri- kaanse dollar	Japanse yen	Zwitserse frank	Overige valuta	Totaal (1 t/m 6)	Euro	Britse pond	Ameri- kaanse dollar	Japanse yen	Zwitserse frank	Overige valuta	Totaal (8 t/m 13)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Leningen aan ingezetenen van het eurogebied														
	Mfi's							Niet-mfi's						
2007 I	113.886	3.525	32.826	678	2.601	2.737	156.253	928.908	6.458	32.239	571	1.250	4.534	973.960
II	125.139	6.090	31.919	688	2.211	3.258	169.305	933.940	8.584	36.633	602	1.226	5.330	986.315
III	144.076	2.852	29.400	432	1.479	3.461	181.700	939.574	8.996	35.000	229	1.571	5.853	991.223
IV	170.182	3.186	24.252	622	1.439	3.494	203.175	931.294	9.120	31.838	501	1.626	6.808	981.187
2008 I	177.676	3.594	15.960	1.030	4.242	2.438	204.940	958.067	10.851	33.812	340	1.722	6.769	1.011.561
II	222.522	4.070	17.998	351	4.142	4.285	253.368	984.183	12.078	35.245	764	1.354	8.880	1.042.504
2008 jul.	209.940	3.736	21.883	544	1.941	3.230	241.274	997.857	10.164	33.077	304	1.292	8.394	1.051.088
aug.	221.409	3.205	19.037	392	1.875	2.746	248.664	993.700	9.573	34.434	477	1.361	7.128	1.046.673
sep.	246.909	4.558	19.806	637	2.385	2.505	276.800	1.017.267	10.221	36.044	770	1.537	7.331	1.073.170
okt.	220.871	8.827	18.395	652	2.572	2.535	253.852	1.019.094	9.095	35.701	472	1.593	7.050	1.073.005
Effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied														
	Mfi's							Niet-mfi's						
2007 I	35.193	298	290	200	0	320	36.301	139.399	572	915	146	18	4	141.054
II	32.876	2.465	403	136	0	28	35.908	164.290	582	1.151	157	22	15	166.217
III	35.271	1.788	1.668	126	0	23	38.876	177.432	741	1.211	159	22	65	179.630
IV	32.420	1.095	576	67	0	28	34.186	231.813	753	1.114	213	22	53	233.968
2008 I	27.063	397	471	77	0	21	28.029	228.729	670	1.155	193	22	108	230.877
II	24.759	196	302	70	0	18	25.345	246.656	558	1.430	190	20	49	248.903
2008 jul.	23.956	52	289	114	0	21	24.432	243.207	594	1.409	141	20	49	245.420
aug.	24.254	85	389	75	0	14	24.817	243.437	525	1.406	152	18	50	245.588
sep.	24.408	80	345	85	66	24	25.008	239.002	441	1.132	151	17	45	240.788
okt.	24.405	64	330	27	20	19	24.865	241.200	457	1.212	166	43	45	243.123
Leningen aan niet-ingezetenen van het eurogebied														
	Banken							Niet-banken						
2007 I	144.180	31.701	139.833	7.384	6.780	18.686	348.564	31.293	4.914	71.389	786	2.802	4.489	115.673
II	151.328	40.302	131.156	8.828	5.127	16.408	353.149	31.316	5.223	68.712	864	1.794	5.194	113.103
III	142.260	41.567	132.588	11.525	5.287	16.565	349.792	28.358	5.963	80.372	938	1.709	5.318	122.658
IV	151.459	36.004	120.223	11.644	4.992	17.523	341.845	23.665	5.758	66.965	1.037	574	5.503	103.502
2008 I	150.324	28.336	123.182	13.441	5.790	21.639	342.712	35.694	5.423	67.187	1.066	2.990	5.560	117.920
II	124.481	27.312	112.852	9.706	4.215	21.565	300.131	38.570	5.083	71.351	961	2.976	5.599	124.540
2008 jul.	121.014	29.751	117.947	10.215	3.346	24.777	307.050	37.010	6.017	69.233	953	2.990	5.405	121.608
aug.	120.146	30.273	133.824	12.124	4.178	24.938	325.483	37.489	6.040	75.065	1.050	2.795	5.605	128.044
sep.	113.618	31.217	128.140	15.074	4.188	25.398	317.635	42.157	6.462	70.535	1.024	2.911	5.565	128.654
okt.	107.890	33.067	142.535	14.514	4.431	22.517	324.954	43.525	6.786	68.548	1.084	2.923	5.463	128.329
Effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door niet-ingezetenen van het eurogebied														
	Banken							Niet-banken						
2007 I	4.438	538	990	26	80	2.703	8.775	6.901	1.370	3.940	431	146	1.329	14.117
II	4.277	1.429	958	41	76	2.764	9.545	6.501	1.776	6.143	400	126	1.997	16.943
III	5.205	1.956	2.958	24	66	393	10.602	7.059	1.666	6.228	434	125	2.141	17.653
IV	4.190	602	2.249	24	66	574	7.705	6.848	1.916	8.743	416	127	2.638	20.688
2008 I	4.707	661	2.238	26	0	1.996	9.628	6.797	1.649	6.486	423	188	3.094	18.637
II	4.229	458	3.291	17	0	1.937	9.932	6.203	1.628	7.042	180	182	3.090	18.325
2008 jul.	4.279	298	4.358	17	0	2.173	11.125	6.153	1.493	7.184	151	179	3.275	18.435
aug.	4.432	289	4.262	18	0	1.463	10.464	6.458	1.470	7.275	151	181	3.465	19.000
sep.	4.699	270	4.205	19	0	1.138	10.331	6.558	2.497	8.069	287	188	3.472	21.071
okt.	4.915	276	4.065	40	0	833	10.129	5.559	2.452	8.345	35	198	2.428	19.017

Passiva

Euro	Britse pond	Ameri- kaanse dollar	Japanse yen	Zwitserse frank	Overige valuta	Totaal (15 t/m 20)	Euro	Britse pond	Ameri- kaanse dollar	Japanse yen	Zwitserse frank	Overige valuta	Totaal (22 t/m 27)
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

Deposito's van niet-ingezetenen van het eurogebied

Mfi's							Niet-mfi's								
169.774	6.155	33.815	574	1.299	2.940	214.557	635.199	6.264	35.902	909	2.087	4.177	684.538	I	2007
191.031	5.343	34.865	727	908	4.129	237.003	667.854	6.589	33.825	553	444	4.211	713.476	II	
195.881	4.468	23.396	715	1.403	4.017	229.880	665.451	6.191	40.254	289	433	4.397	717.015	III	
232.084	3.902	22.187	1.069	1.683	3.508	264.433	710.600	3.654	27.788	758	467	4.814	748.081	IV	
206.976	4.642	22.435	1.538	2.096	4.107	241.794	715.870	4.292	27.495	683	517	4.131	752.988	I	2008
224.134	3.604	21.715	943	2.668	4.729	257.793	757.250	4.288	26.814	866	526	4.897	794.641	II	
219.175	4.467	23.081	905	2.532	4.512	254.672	743.985	4.418	29.403	450	563	5.297	784.116	juI.	2008
238.255	4.184	25.009	954	2.650	4.795	275.847	741.572	4.462	27.728	522	569	5.151	780.004	aug.	
266.124	4.804	36.102	949	2.857	3.785	314.621	742.290	4.704	26.396	1.419	406	4.877	780.092	sep.	
210.120	7.535	45.271	734	2.557	3.280	269.497	785.232	4.537	26.995	1.900	697	4.195	823.556	okt.	

Deposito's van niet-ingezetenen van het eurogebied

Banken							Niet-banken								
124.633	34.454	126.897	9.209	8.148	14.871	318.212	40.171	14.449	64.602	1.912	1.814	9.582	132.530	I	2007
120.420	50.674	128.354	7.815	6.159	16.833	330.255	36.495	14.493	63.051	1.365	2.089	10.923	128.416	II	
127.087	47.409	148.897	9.700	6.889	15.194	355.176	32.459	17.253	77.665	1.282	2.009	9.995	140.663	III	
143.296	49.161	133.588	7.182	6.145	14.396	353.768	33.584	16.170	65.235	1.034	1.474	10.575	128.072	IV	
136.351	47.945	126.413	7.113	4.267	13.563	335.652	40.529	17.386	72.410	1.103	3.352	11.409	146.189	IV ¹	
156.137	38.482	136.774	12.610	5.822	13.573	363.398	52.180	16.350	75.633	1.349	3.993	11.302	160.807	I	2008
148.768	41.092	119.232	11.409	5.136	17.752	343.389	61.124	13.266	80.371	1.446	3.881	11.092	171.180	II	
135.709	46.992	117.996	13.157	5.201	16.948	336.003	59.639	13.841	78.260	1.315	3.523	11.217	167.795	juI.	2008
131.373	39.969	126.938	16.202	5.235	17.126	336.843	63.956	12.161	82.021	1.304	3.671	11.801	174.914	aug.	
132.962	40.907	128.351	11.592	5.270	19.037	338.119	68.721	14.674	78.159	1.836	4.619	12.989	180.998	sep.	
131.365	43.584	129.606	11.200	6.064	16.919	338.738	76.308	13.552	81.998	1.847	5.398	11.648	190.751	okt.	

Door Nederlandse mfi's uitgegeven schuldbewijzen

250.646	21.191	74.353	11.883	14.149	30.129	402.351								I	2007
240.311	22.230	77.863	10.734	13.877	31.351	396.366								II	
248.875	22.044	77.499	10.966	14.146	30.378	403.908								III	
245.943	22.711	74.771	10.975	14.350	29.346	398.096								IV	
249.425	21.232	71.826	11.503	15.378	26.502	395.866								I	2008
251.997	23.949	73.078	11.763	14.109	27.364	402.260								II	
255.159	24.365	76.153	11.736	14.072	27.610	409.095								juI.	2008
255.229	24.169	80.934	12.321	14.507	27.740	414.900								aug.	
252.841	24.443	84.030	12.457	14.918	26.896	415.585								sep.	
245.262	24.553	91.454	14.661	17.227	25.090	418.247								okt.	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Begin nieuwe reeks per december 2007 als gevolg

van herrubriceringen en een wijziging in de saldering-systematiek.

Tabel 5.3 Gecombineerde balans DNB en in Nederland gevestigde mfi's

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Activa										
	Leningen aan ingezetenen van het eurogebied			Effecten met uitzondering van aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied			Aandelen en deelnemingen, uitgegeven door overige ingezetenen van het eurogebied	Externe activa	Vaste activa	Overige activa	Totaal activa
	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (1+2)	Overheid	Overige ingezetenen van het eurogebied	Totaal (4+5)					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2002	36.210	629.285	665.495	90.748	26.825	117.573	24.251	263.880	6.435	49.124	1.126.758
2003	36.755	677.058	713.813	98.675	32.752	131.427	20.823	262.859	6.248	57.974	1.193.144
2003 ¹		686.743	723.498							53.934	1.198.789
2004	37.921	756.308	794.229	103.865	34.950	138.815	25.217	293.813	5.915	111.405	1.369.394
2004 ²											
2005	41.619	844.928	886.547	109.930	37.016	146.946	31.486	365.832	5.440	142.158	1.578.409
2005 ³											
2006 III	39.705	876.982	916.687	100.489	47.272	147.761	37.269	446.201	5.489	120.667	1.674.074
IV	40.519	889.618	930.137	96.906	55.056	151.962	37.848	442.307	5.404	117.580	1.685.238
IV ⁴	40.851	897.075	937.926				19.983	450.303			1.683.158
2007 I	41.648	932.312	973.960	91.028	58.416	149.444	16.565	521.496	5.434	141.054	1.807.953
II	40.122	946.192	986.314	88.973	86.199	175.172	14.322	536.348	5.398	150.220	1.867.774
III	39.688	951.535	991.223	85.697	103.241	188.938	18.973	551.977	5.384	153.053	1.909.548
IV	40.960	940.227	981.187	85.002	160.029	245.031	52.150	523.790	5.665	157.167	1.964.990
2008 I	42.445	969.115	1.011.560	80.941	161.872	242.813	49.527	527.548	5.665	172.241	2.009.354
II	41.847	1.000.657	1.042.504	80.865	180.712	261.577	45.558	489.337	5.688	182.363	2.027.027
2008 jul.	46.203	1.004.885	1.051.088	79.079	179.307	258.386	49.437	490.396	5.723	172.379	2.027.409
aug.	42.202	1.004.470	1.046.672	78.356	179.761	258.117	49.878	516.512	5.682	173.667	2.050.528
sep.	51.497	1.021.674	1.073.171	76.552	178.291	254.843	53.910	515.330	5.640	192.440	2.095.334
okt.	46.099	1.026.906	1.073.005	78.843	178.904	257.747	53.295	520.843	5.705	227.957	2.138.552
Eurogebied: mfi's (exclusief Eurosysteem)											
2008 okt.	998.711	10.878.291	11.877.002	1.425.580	1.126.198	2.551.778	836.997	5.789.730	220.345	3.198.430	24.474.294

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
 1 Begin nieuwe reeks per december 2003 als gevolg van herrubriceringen.

2 Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg van herrubriceringen.

3 Begin nieuwe reeks per december 2005 als gevolg van een herrubricering.

Passiva

Chartale geld- omloop	Deposi- to's centrale over- heid	Deposito's overige overheid/ overige ingezetenen van het eurogebied					Aande- len/parti- cipaties in geld- markt- fondsen	Schuld- bewijzen	Kapitaal en reserves	Externe passiva	Overige passiva	Over- schot inter- mfi passiva	Totaal passiva	
		Giraal	Met vaste loop- tijd	Met opzeg- termijn	Repo's	Totaal (t4 t/m t7)								
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
16.965	1.179	152.526	147.025	160.567	56	460.174	0	186.578	62.913	310.398	65.845	22.705	1.126.757	2002
19.521	2.103	158.894	146.892	188.774	387	494.947	0	217.341	59.480	271.921	94.297	33.532	1.193.142	2003
		156.075	149.110	195.019		500.591							1.198.786	2003 ¹
24.500	1.399	162.250	148.193	213.807	998	525.248	0	254.371	60.135	301.778	155.932	46.031	1.369.394	2004
			148.343	213.657										2004 ²
27.544	1.827	173.644	168.656	230.607	141	573.048	0	308.681	78.065	368.992	176.395	43.855	1.578.407	2005
		182.919	175.754	229.404		588.218			72.325		166.965			2005 ³
28.930	6.200	192.726	189.046	237.464	330	619.566	0	314.166	74.325	435.355	162.396	33.140	1.674.078	III 2006
30.592	3.400	197.515	218.201	234.128	734	650.578	0	320.946	72.419	441.013	158.112	8.182	1.685.242	IV 4
	3.894	204.521	217.590	233.769		656.614			76.580	449.464	136.815	8.254	1.683.159	IV 4
30.354	3.169	221.872	231.286	227.908	349	681.415	0	346.068	85.536	475.415	142.047	43.948	1.807.952	I 2007
29.649	8.095	216.233	263.744	225.029	404	705.410	0	337.628	83.491	484.776	164.103	54.623	1.867.775	II
31.570	6.857	212.544	283.070	213.572	1.011	710.197	0	337.063	84.721	527.577	176.910	34.651	1.909.546	III
33.279	4.430	201.198	342.079	198.751	1.631	743.659	0	337.826	110.808	510.725	175.159	49.102	1.964.988	IV
32.745	2.271	202.597	353.099	193.873	1.171	750.740	0	338.790	107.176	556.199	193.464	27.972	2.009.357	I 2008
33.716	5.694	217.616	380.010	190.406	943	788.975	0	342.870	115.753	550.847	193.442	-4.270	2.027.027	II 2008
33.878	2.317	203.089	394.596	183.148	981	781.814	0	349.107	124.387	541.687	189.333	4.882	2.027.405	jul. 2008
33.875	2.392	200.538	395.933	180.248	932	777.651	0	351.329	121.737	552.438	192.481	18.625	2.050.528	aug. 2008
33.908	10.258	204.973	391.544	176.775	1.157	774.449	0	347.510	126.958	566.254	211.783	24.216	2.095.336	sep. 2008
36.052	45.933	209.335	394.893	171.397	2.040	777.665	0	348.459	109.096	579.724	236.797	4.823	2.138.549	okt. 2008
Eurogebied: mfi's (exclusief Eurostysteem)														
698.837	258.389	3.174.201	4.314.910	1.594.644	350.960	9.434.715	726.063	2.908.979	1.564.218	5.289.125	3.655.282	-61.641	24.474.294	okt. 2008

4 Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen, een wijziging in de salderingssystematiek en verwerking van shortposities in aandelen.

Tabel 5.4 Bijdrage van Nederland aan monetaire aggregaten in het eurogebied

Miljoenen euro's

	Girale deposito's	Deposito's		Repo's	Aande- len/parti- cipaties in geld- markt- fondsen	Schuld- bewijzen met looptijd tot en met 2 jaar	M3 (ex- clusief chartaal geld in om- loop)
		Met vaste looptijd tot en met 2 jaar	Met opzeg- termijn tot en met 3 maanden				
	1	2	3	4	5	6	7
Standen per ultimo							
2002	152.526	84.042	160.430	56	0	18.821	415.875
2003	158.894	85.314	188.770	387	0	21.859	455.224
2003 ¹	156.075	85.534	195.015				458.870
2004	162.250	79.036	213.804	998	0	22.655	478.743
2004 ²		77.453	213.654				477.010
2005	173.644	100.011	230.606	141	0	14.853	519.255
2005 ³	182.919		229.403				527.327
2006 III	192.726	111.206	237.037	330	0	12.255	553.554
IV	197.515	139.150	233.511	734	0	11.499	582.409
IV ⁴	204.521	138.637	233.152				588.543
2007 I	221.872	153.653	227.079	349	0	16.421	619.374
II	216.233	160.911	224.059	404	0	7.303	608.910
III	212.544	180.783	212.484	1.011	0	12.757	619.579
IV	201.198	190.555	197.501	1.631	0	16.615	607.500
2008 I	202.597	203.005	192.447	1.171	0	28.978	628.198
II	217.616	216.778	188.850	943	0	30.592	654.779
2008 jul.	203.089	232.105	181.558	981	0	30.360	648.093
aug.	200.538	229.893	178.626	932	0	29.874	639.863
sep.	204.973	226.883	175.119	1.157	0	31.208	639.340
okt.	209.335	238.222	169.711	2.040	0	27.636	646.944
Eurogebied: mfi's (inclusief Eurosysteem) en de centrale overheid							
2008 okt.	3.245.467	2.498.272	1.511.860	350.960	726.063	286.306	8.618.927
Stromen							
2002	2.336	-4.552	18.045	-135	0	6.901	22.595
2003	7.388	2.393	28.347	334	0	3.249	41.711
2004	6.494	-5.898	18.793	610	0	899	20.898
2005	10.643	21.475	16.944	-857	0	-7.984	40.221
2006 III	713	10.961	-704	29	0	1.674	12.673
IV	5.038	28.472	-3.525	404	0	-708	29.681
2007 I	17.472	15.257	-6.075	-385	0	4.949	31.218
II	-5.496	7.511	-3.020	55	0	-9.092	-10.042
III	-3.189	20.883	-11.574	607	0	5.370	12.097
IV	-10.965	10.561	-14.983	620	0	3.850	-10.917
2008 I	1.907	13.137	-5.068	-453	0	12.392	21.915
II	15.009	13.741	-3.597	-231	0	992	25.914
2008 jul.	-14.611	15.197	-7.292	38	0	-236	-6.904
aug.	-3.067	-2.948	-2.933	-53	0	-532	-9.533
sep.	4.273	-3.403	-3.651	222	0	1.277	-1.282
okt.	3.099	10.057	-5.410	868	0	-3.620	4.994
Eurogebied: mfi's (inclusief Eurosysteem) en de centrale overheid							
2008 okt.	14.280	50.855	-4.921	5.003	-1.128	-3.583	60.506

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Begin nieuwe reeks per december 2003 als gevolg van herrubriceringen.

² Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg van herrubriceringen.

Aanvullende gegevens

M3 (inclusief chartaal geld in omloop)	Tegenposten van M3 (inclusief chartaal geld)											
	Niet-monetaire passiva					Kredietverlening			Neto externe activa	Overige posten		
	Deposito's		Schuld- bewijzen met looptijd van meer dan 2 jaar	Kapitaal en reserves	Totaal niet- monetaire passiva (9 t/m 12)	Overheid	Overige inge- zetenen van het euro- gebied	waarvan leningen				
	Met vaste looptijd van meer dan 2 jaar	Met opzeg- termijn van meer dan 3 maanden							8	9		
432.840	62.985	136	167.759	62.913	293.793	126.958	680.361	629.285	-46.518	-34.168	2002	
474.745	61.577	3	195.481	59.480	316.541	135.430	730.633	677.058	-9.062	-65.711	2003	
478.391	63.575				318.539		740.318	686.743		-69.751	2003 ¹	
503.243	69.157	3	231.717	60.135	361.012	141.786	816.475	756.308	-7.965	-86.041	2004	
501.510	70.890				362.745						2004 ²	
546.799	68.645	1	293.829	78.065	440.540	151.549	913.430	844.928	-3.160	-74.478	2005	
554.871	75.743				441.898					-65.048	2005 ³	
582.484	77.840	427	301.911	74.325	454.503	140.194	961.523	876.982	10.846	-75.580	III 2006	
613.001	79.051	618	309.445	72.419	461.533	137.425	982.522	889.618	1.294	-46.712	IV	
619.135	78.953				465.596		982.114	897.075	839	-25.981	IV ⁴	
649.728	77.633	828	329.646	85.536	493.643	132.676	1.007.293	932.312	46.081	-42.677	I 2007	
638.559	102.832	970	330.324	83.491	517.617	129.095	1.046.713	946.192	51.572	-71.204	II	
651.149	102.287	1.088	324.309	84.721	512.405	125.385	1.073.749	951.535	24.400	-59.978	III	
640.779	151.524	1.250	321.210	110.808	584.792	125.962	1.152.406	940.227	13.065	-65.860	IV	
660.943	150.094	1.426	309.812	107.176	568.508	123.386	1.180.514	969.115	-28.651	-45.801	I 2008	
688.495	163.232	1.557	312.275	115.753	592.817	122.712	1.226.927	1.000.657	-61.510	-6.818	II	
681.971	162.490	1.589	318.748	124.387	607.214	125.282	1.233.629	1.004.885	-51.291	-18.429	jul. 2008	
673.738	166.041	1.622	321.453	121.737	610.853	120.558	1.234.109	1.004.470	-35.926	-34.151	aug.	
673.248	164.660	1.656	316.303	126.958	609.577	128.049	1.253.875	1.021.674	-50.924	-48.176	sep.	
682.996	156.671	1.686	320.823	109.096	588.276	124.942	1.259.105	1.026.906	-58.881	-53.891	okt.	
9.317.764	1.817.706	115.622	2.621.746	1.564.218	6.119.292	2.424.291	12.006.497	10.878.291	500.605	505.663	okt. 2008	
30.991	1.143	-18	10.734	-2.235	9.624	6.444	57.243	43.327	-16.035	-7.403	2002	
45.392	-279	-133	38.788	-6.549	31.827	5.652	54.753	51.753	32.394	-15.793	2003	
25.877	6.080	0	40.743	-360	46.463	5.591	77.902	71.925	-108	-11.044	2004	
43.265	-1.110	-2	48.323	12.394	59.605	6.531	95.073	88.462	5.345	-4.667	2005	
13.118	-1.316	184	10.549	-646	8.771	-4.472	16.742	11.117	11.470	-1.887	III 2006	
31.343	4.324	191	10.560	-2.711	12.364	-2.646	25.529	16.717	-9.476	30.317	IV	
30.980	-1.207	210	21.425	6.016	26.444	-5.389	40.479	35.735	57.834	-35.469	I 2007	
-10.747	25.315	142	2.121	-3.487	24.091	-3.150	44.943	15.860	-3.431	-25.117	II	
14.018	-98	118	-2.170	2.363	213	-3.899	25.098	7.419	-30.503	23.546	III	
-9.208	49.623	162	511	24.506	74.802	328	83.368	-9.425	-14.037	-4.025	IV	
21.381	-804	176	-6.250	-4.476	-11.354	-2.781	30.249	31.775	-45.768	28.328	I 2008	
26.885	13.125	131	2.757	11.572	27.585	227	47.315	31.563	-32.603	39.497	II	
-6.742	-808	32	6.215	7.119	12.558	2.341	5.191	3.926	10.200	-11.894	jul. 2008	
-9.536	3.147	33	-1.201	-2.877	-898	-4.996	-1.559	-2.161	15.560	-19.512	aug.	
-1.249	-1.641	34	-8.400	3.015	-6.992	7.277	17.689	15.936	-15.526	-17.623	sep.	
7.138	-8.878	30	-6.325	-18.202	-33.375	-3.415	-252	1.244	-5.538	-16.894	okt.	
102.222	-13.267	2.599	-70.708	17.234	-64.142	-5.999	9.181	18.547	51.843	-16.945	okt. 2008	

3 Begin nieuwe reeks per december 2005 als gevolg van een herrubricering.

4 Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen en een wijziging in de salderingsystematiek.

Tabel 5.5 Ontwikkeling acceptatiecriteria en vraag bancaire kredietverlening bij in Nederland gevestigde mfi's

Netto percentage ¹

		Ondernemingen								Huishoudens					
		Totaal ondernemingen		Leningen aan kleine en middelgrote ondernemingen		Leningen aan grote ondernemingen		Kortlopende leningen		Langlopende leningen		Woning hypotheek		Consumptief krediet en overige leningen	
		Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal	Afgelopen Kwartaal	Volgend Kwartaal
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Veranderingen in acceptatiecriteria voor leningen aan ondernemingen en huishoudens															
2003	apr.	67	83	50	83	80	100	50	67	67	83	17	83	0	67
	jul.	50	33	50	33	60	20	33	33	67	33	33	67	0	33
	okt.	17	33	17	33	0	40	0	33	33	33	50	50	50	33
2004	jan.	40	17	50	17	40	40	33	17	67	33	33	50	50	50
	apr.	50	33	50	33	40	40	33	17	50	50	50	33	67	33
	jul.	-50	0	-20	0	-60	0	-40	0	-20	0	0	17	17	17
	okt.	-25	-25	0	0	-25	0	-25	0	-25	-25	0	0	20	20
2005	jan.	-40	-20	-20	-20	-40	0	-40	0	-20	0	0	33	17	0
	apr.	-40	-20	-40	-20	-40	-20	-40	-20	-60	-20	0	0	0	17
	jul.	-40	-20	-60	-40	-60	-20	-60	-20	-20	0	-17	0	17	-17
	okt.	0	0	20	0	0	0	-20	0	0	0	17	-17	0	0
2006	jan.	0	0	40	0	-20	0	0	0	-20	0	0	0	17	0
	apr.	0	0	0	0	0	0	-20	0	-20	0	17	33	0	0
	jul.	-20	20	0	20	-20	20	-20	20	-20	20	17	0	0	33
	okt.	20	20	0	20	20	0	0	0	0	20	17	0	17	0
2007	jan.	20	0	40	0	20	0	20	0	20	0	0	0	33	0
	apr.	0	0	20	20	-20	20	0	0	-20	20	0	-17	-17	17
	jul.	0	0	0	-20	0	40	0	0	0	20	-33	-33	0	0
	okt.	60	40	20	40	60	40	40	20	40	40	0	17	0	0
2008	jan.	60	40	0	40	80	60	40	20	60	40	0	0	0	0
	apr.	60	40	20	20	60	60	40	40	60	60	0	33	0	33
	jul.	60	50	40	40	60	60	40	40	60	80	17	17	17	33
	okt.	75	67	75	75	75	75	75	75	75	75	40	80	20	80
Eurogebied:															
2008	okt.	43	65	34	56	44	68	31	49	52	66	30	36	24	30
Veranderingen in de vraag naar leningen of kredietfaciliteiten															
2003	apr.	20	20	-33	17	0	-20	50	17	17	0	0	-33	-50	-17
	jul.	-33	-17	-33	-17	-20	-20	-17	-17	-17	-17	0	-50	-17	-33
	okt.	-17	17	0	17	-40	-40	17	33	0	17	-33	-33	-33	-17
2004	jan.	-50	-17	-17	0	-40	-20	-17	-17	0	17	-33	-67	-17	-50
	apr.	-83	-17	-50	0	-60	-20	-33	-17	-50	-17	-83	17	-33	-17
	jul.	20	0	20	20	0	-20	0	20	0	0	0	-33	-50	0
	okt.	-25	0	-25	25	-25	-25	-25	25	-25	0	20	20	-20	20
2005	jan.	20	40	20	20	20	60	20	20	40	60	17	0	-33	-17
	apr.	0	0	20	0	0	0	0	0	20	20	0	0	-17	-17
	jul.	20	0	0	0	20	20	20	0	20	20	17	33	-17	0
	okt.	40	40	20	20	20	20	20	0	40	40	17	17	0	0
2006	jan.	40	40	20	20	20	20	20	0	60	40	33	0	-17	17
	apr.	0	20	0	20	0	20	0	20	0	20	17	17	-17	17
	jul.	20	20	20	20	20	20	0	20	20	20	-33	17	-17	0
	okt.	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	-17	-17	17	17
2007	jan.	20	0	20	0	20	20	20	0	20	20	0	0	-17	17
	apr.	20	20	20	0	20	20	20	20	20	20	-33	-17	-17	0
	jul.	20	20	20	0	20	20	20	20	20	20	-50	-50	0	0
	okt.	-40	-20	0	-20	-40	-40	0	-20	-25	-20	-50	-17	0	0
2008	jan.	20	0	20	20	-20	-40	20	20	20	-20	-50	-33	0	-17
	apr.	-20	-20	-20	-40	0	-20	0	20	-60	-40	-33	-50	-17	0
	jul.	-25	-20	0	-20	20	0	0	0	0	-20	-50	-50	-17	-33
	okt.	50	0	50	0	50	0	50	25	50	0	-40	-60	-20	-20
Eurogebied:															
2008	okt.	-16	-26	-8	-23	-12	-27	-15	-16	-2	-19	-56	-64	-21	-21

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
¹ Het netto percentage geeft bij veranderingen in acceptatiecriteria de verhouding aan tussen banken die kredietvoorwaarden aanscherpen en die versoepelen, waarbij de waarden kunnen variëren van

-100% (alle banken versoepelen in enige of sterkere mate) tot +100% (alle banken verscherpen in enige of sterkere mate). Bij veranderingen in de vraag geeft het netto percentage de verhouding aan tussen banken die een toename en banken die een afname

signaleren, waarbij de waarden kunnen variëren van -100% (alle banken constateren een lichte of sterke afname) tot +100% (alle banken constateren een lichte of sterke toename).

Tabel 5.6 Balansen van geregistreerde kredietinstellingen (Bedrijfseconomische opstelling)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		Binnenlands bedrijf				Geconsolideerd bedrijf				
		2007				2006	2007			
		I	II	III	IV	IV	I	II	III	IV
Activa										
1	Kasmiddelen	21.205	22.612	19.134	28.050	52.045	35.932	32.244	29.256	39.196
2	Bankiers	461.048	495.790	516.689	504.219	313.383	402.767	427.248	427.445	416.926
3	Kredieten	1.100.152	1.137.994	1.172.701	1.162.802	1.593.007	1.684.665	1.695.514	1.733.034	1.693.128
4	Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	157.197	177.365	166.620	164.454	484.750	560.422	579.426	546.156	522.358
5	Financiële activa tegen reële waarde via winst- en verliesrekening	54.398	55.289	55.222	53.564	72.428	78.673	79.563	82.927	75.831
6	Financiële activa voor verkoop beschikbaar	139.005	138.412	142.345	140.863	363.508	351.322	340.149	344.062	327.169
7	Financiële activa aangehouden tot einde looptijd	4.982	4.731	4.891	5.354	26.234	24.571	20.435	19.247	19.644
8	Overige financiële activa	10.923	15.382	13.242	12.991	13.235	11.578	18.920	15.881	15.362
9	Deelnemingen	57.216	60.212	64.638	86.620	7.527	8.554	8.315	9.799	34.227
10	Immateriële activa	9.869	8.214	8.164	4.872	12.413	13.152	11.560	12.032	8.109
11	Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen	15.464	14.656	14.611	14.088	24.981	24.520	23.269	23.474	22.699
12	Belastingvorderingen	3.542	3.764	3.487	3.071	5.761	10.088	11.075	11.073	10.654
13	Overige activa	12.610	13.331	12.747	23.955	51.988	35.833	115.647	109.179	90.717
14	Van aandeelhouders opgevraagde stortingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Overlopende activa	20.125	22.441	24.938	24.557	34.121	33.473	37.171	41.444	42.150
16	Totaal activa	2.067.736	2.170.193	2.219.429	2.229.460	3.055.381	3.275.550	3.400.536	3.405.008	3.318.170
Passiva										
17	Bankiers	512.233	559.999	585.917	529.240	554.842	626.028	654.777	655.432	625.689
	Toevertrouwde middelen									
18.1	Spaargelden	239.763	248.874	251.159	255.066	509.301	514.391	507.546	504.528	508.888
18.2	Overige toevertrouwde middelen	469.339	497.568	535.756	555.827	744.197	786.159	798.933	832.598	798.583
19	Schuldbewijzen	419.404	402.507	403.089	403.590	579.548	618.438	597.817	584.149	562.128
20	Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	145.987	155.923	146.151	136.803	311.971	382.706	406.963	391.392	386.798
21	Financiële verplichtingen tegen reële waarde via winst- en verliesrekening	68.887	70.448	71.545	68.527	70.501	75.459	75.981	77.894	76.100
22	Overige financiële verplichtingen	29.052	32.789	31.261	35.205	37.591	30.019	36.708	34.507	38.128
23	Belastingverplichtingen	1.682	1.886	1.870	1.423	2.047	4.165	3.567	3.933	2.698
24	Overige schulden	12.623	29.486	16.387	35.303	43.493	38.513	119.761	111.739	78.938
25	Overlopende passiva	21.744	23.231	28.147	26.982	37.792	33.601	35.769	41.861	41.474
26	Voorzieningen	6.848	6.236	6.023	5.386	16.129	16.047	15.819	15.785	14.561
27	Achtergestelde schulden	41.598	43.014	42.017	50.107	46.932	46.498	43.262	45.896	52.658
28	Kapitaal	5.780	5.862	5.930	7.244	5.368	5.779	5.862	5.930	7.244
Reserves										
29.1	Agioreserve	17.489	17.750	17.882	35.125	17.393	17.482	17.743	17.874	35.118
29.2	Herwaarderingsreserve	3.452	1.653	3.375	3.048	3.385	3.455	1.655	3.373	3.054
29.3	Wettelijke en statutaire reserves	1.472	1.521	1.422	1.429	868	1.472	1.521	1.422	1.429
29.4	Overige reserves	54.627	57.188	55.872	54.732	41.356	54.627	57.188	55.876	54.802
29.5	Ingehouden winsten (verliezen) voorgaande jaren	320	207	205	220	18759	329	216	205	229
29.6	Ingekochte eigen aandelen (tegen verkrijgingsprijs)	-2.003	-2.221	-2.545	-2.647	-1.838	-2.003	-2.221	-2.545	-2.647
30	Onverdeelde winst	7.741	5.901	8.579	17.925	80	6.766	5.908	8.592	17.953
31	Belang van derden	9.698	10.371	9.393	8.925	15.667	15.619	15.761	14.567	14.345
32	Totaal passiva	2.067.736	2.170.193	2.219.429	2.229.460	3.055.382	3.275.550	3.400.536	3.405.008	3.318.170
Verplichtingen buiten de balans										
33	Voorwaardelijke schulden	47.180	49.901	47.759	47.596	104.146	109.402	115.549	115.851	117.466
34	Onherroepelijke faciliteiten	118.788	130.263	125.255	123.407	331.996	360.314	375.019	350.642	312.030
Aanvullende gegevens										
35	Tier 1-vermogen						98.743	100.855	103.165	127.898
36	Tier 2-vermogen						28.118	28.949	31.546	38.202
37	Totaal aftrekposten						4.167	4.405	6.419	32.860
38	Totaal toetsingsvermogen (35 + 36 - 37)						122.736	125.399	128.292	133.240
39	Risico gewogen activa						1.119.599	1.175.049	1.252.168	1.507.446

		Geconsolideerd bedrijf		
		2008		
		I	II	III
Activa				
1	Liquide middelen en direct opvraagbare tegoeden bij centrale banken	32.363	58.367	61.610
Financiële activa:				
2	Aangehouden voor handelsdoeleinden	564.525	563.423	500.936
3	Tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening	72.282	69.733	67.253
4	Voor verkoop beschikbaar	326.705	311.328	318.394
5	Aangehouden tot einde looptijd	33.649	31.877	33.854
6	Leningen en vorderingen	2.098.143	2.044.057	2.087.984
7	Hedge accounting	12.298	24.040	14.782
8	Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij hedging van het renterisico van een portefeuille	227	-4.482	-1.241
9	Materiële activa	30.822	31.346	31.660
10	Immateriële activa	8.541	9.028	9.732
11	Deelnemingen en joint ventures	33.974	33.427	33.045
12	Belastingvorderingen	12.208	12.769	16.216
13	Overige activa	74.709	78.481	86.703
14	Incourante activa voor verkoop beschikbaar	59.926	71.754	13.809
19	Totaal activa	3.360.372	3.335.148	3.274.737
Passiva				
21	Deposito's van centrale banken	70.858	77.373	91.198
Financiële verplichtingen:				
22	Aangehouden voor handelsdoeleinden	486.885	516.195	451.176
23	Tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening	133.078	129.304	125.658
24	Gewaardeerd tegen geomortiseerde kostprijs	2.380.944	2.327.323	2.342.418
25	Verbonden met overgedragen financiële activa	8.061	4.251	4.298
26	Hedge accounting	25.958	24.254	19.516
27	Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij hedging van het renterisico van een portefeuille	666	1.363	833
28	Voorzieningen	11.048	8.337	8.389
29	Belastingverplichtingen	6.515	7.051	7.617
30	Overige verplichtingen	75.111	57.262	83.358
31	Aandelenkapitaal met direct opvraagbare terugbetaling	0	0	0
32	Verplichtingen verbonden met groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop	38.160	53.610	3.844
39	Totaal passiva	3.237.285	3.206.319	3.138.304
Eigen vermogen				
41	Geplaatst kapitaal	7.455	7.438	7.525
42	Agioreserve	35.708	35.712	37.910
43	Ander eigen vermogen	9.193	9.904	10.087
44	Herwaarderingsreserves en andere waarderingsverschillen	-4.032	-3.852	-7.607
45	Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	70.715	68.676	65.225
46	(Ingekochte eigen aandelen) (-)	2.651	2.662	21
47	Baten uit het lopende jaar	817	7.387	17.128
48	(Interimdividenden) (-)	82	111	115
49	Minderheidsbelang	5.964	6.336	6.303
59	Totaal eigen vermogen	123.088	128.826	136.434
69	Totaal verplichtingen en eigen vermogen	3.360.372	3.335.148	3.274.737
Aanvullende gegevens				
101	Tier 1-vermogen	124.794	136.200	146.201
102	Tier 2-vermogen	34.548	36.781	36.440
103	Totaal aftrekposten	32.852	32.807	48.048
104	Totaal toetsingsvermogen (35 + 36 - 37)	126.490	140.174	134.849
105	Risico gewogen activa	1.128.289	1.124.844	1.153.234

Met ingang van 2008 zijn de cijfers op basis van het nieuwe rapportagekader FINREP

Tabel 5.7 Baten en lasten van geregistreerde kredietinstellingen

Gecumuleerde kwartaalcijfers binnen een kalenderjaar in miljoenen euro's

	2005		2006				2007			
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
I.I Rente	22.652	29.736	7.996	15.572	23.302	31.220	8.002	15.248	23.032	30.013
I.I.1 Rentebaten	87.418	125.373	36.308	73.871	112.593	151.714	44.360	88.062	131.102	179.350
I.I.2 Rentelasten	64.765	95.638	28.312	58.299	89.292	120.494	36.358	72.813	108.069	149.337
I.2 Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	1.692	1.789	273	761	1.083	2.398	728	1.365	1.838	2.331
I.3 Provisie		11.550				13.476				
I.3.1 Provisiebaten	10.197		4.198	8.208	12.091		4.229	8.644	12.863	15.819
I.3.2 Provisielasten	1.820		827	1.650	2.296		772	1.679	2.538	3.382
Overig inkomen										
I.4.1 Resultaat uit financiële transacties	4.433	5.199	1.949	4.192	5.581	5.972	2.045	3.649	5.035	4.629
I.4.2 Overige baten	4.334	6.667	2.046	4.296	6.699	8.602	2.197	4.591	5.790	7.994
I Totaal baten	41.488	54.941	15.634	31.379	46.460	61.668	16.430	31.818	46.020	57.404
Bedrijfslasten										
2.1.1 Personeelskosten	14.295	18.948	5.054	10.229	15.347	20.669	5.496	10.725	15.840	20.626
2.1.2 Andere beheerskosten	9.934	15.685	3.650	7.426	11.094	18.872	4.111	8.142	11.970	15.468
2.1.3 Afschrijvingen	1.436	2.141	566	1.150	1.782	2.394	613	1.142	1.680	2.109
2.1.4 Overige bedrijfslasten	1.769	178	875	1.904	2.575	107	987	1.986	2.408	2.818
2.2 Waardeveranderingen van kredieten en vorderingen	1.005	1.446	466	1.049	1.846	2.626	587	1.129	1.906	2.348
2.3 Waardeveranderingen van andere financiële activa en deelnemingen	51	53	-22	-44	-29	10	187	208	230	685
2.4 Toevoeging/onttrekking fonds algemene bankrisico's	0	-1	0	0	0	0	1	0	0	0
2 Totaal lasten	28.490	38.450	10.588	21.714	32.614	44.678	11.982	23.332	34.034	44.054
3 Winst/verlies van activa/passiva in verband met beëindiging van bedrijfsactiviteiten	0	466	0	15	15	624	133	562	931	8.213
4 Bedrijfsresultaat voor belastingen (1 - 2 - 3)	12.998	16.958	5.045	9.680	13.860	17.614	4.581	9.049	12.917	21.562
5 Belastingen bedrijfsresultaat	3.257	3.438	1.233	2.097	2.890	3.489	919	1.603	2.147	1.851
6 Bedrijfsresultaat na belastingen (4 - 5)	9.741	13.520	3.812	7.583	10.970	14.125	3.662	7.446	10.771	19.711
7 Buitengewone baten en lasten	2	0	0	0	0	-2	0	0	0	-26
8 Belastingen buitengewoon resultaat	-1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
9 Buitengewoon resultaat na belastingen (7 - 8)	3	-2	0	0	0	0	0	0	-1	-27
10 Groepswinst/verlies (6 + 9)	9.744	13.520	3.812	7.583	10.970	14.123	3.662	7.446	10.770	19.685
11 Belang van derden	143	298	99	161	242	348	132	281	462	568
12 Nettowinst/verlies (10 - 11)	9.601	13.222	3.714	7.422	10.728	13.775	3.530	7.165	10.308	19.117

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Met ingang van het 1e kwartaal 2005 zijn de cijfers op basis van IAS/IFRS-standaards samengesteld.

		Geconsolideerd bedrijf		
		2008		
		I	II	III
	Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
1	Rentebaten	49.843	93.764	142.799
2	Rentelasten	41.772	79.148	120.375
3	Lasten van aandelenkapitaal met direct opvraagbare terugbetaling			
4	Dividendbaten	91	205	268
5	Baten uit dienstverlening en provisies	3.634	7.016	10.299
6	Lasten uit dienstverlening en provisies	901	1.429	2.064
7	Gerealiseerde winsten(verliezen) op financiële activa en -verplichtingen die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde.	121	-330	-1532
	Winsten(verliezen) op financiële activa en -verplichtingen aangehouden:			
8	Voor handelsdoeleinden	-911	33	-4.752
9	Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de w/v rekening	-854	-1.936	1238
10	Winsten(verliezen) door hedgetransacties (per saldo)	48	83	169
11	Valutakoersverschillen	-265	57	71
12	Winsten(verliezen) door niet voor verkoop aangehouden activa (per saldo)	478	110	251
13	Overige bedrijfsbaten	2.029	3.506	5.188
14	Overige bedrijfslasten	720	1.535	2.391
15	Administratie en beheerskosten	8.291	15.475	23.443
15.1	Personeelskosten	4.902	9.503	14.369
15.2	Algemene beheerskosten	3.389	5.971	9.074
16	Afschrijving	519	998	1.546
17	Voorzieningen	583	609	1.078
	Bijzondere waarderingsverminderingen:			
18	Op financiële activa die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde via w/v rekening	583	1.412	2737
19	Op niet-financiële activa	413	2	119
20	Negatieve goodwill die onmiddellijk wordt opgenomen in de w/v rekening	1	2	2
21	Aandeel in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen, dochters en jointventures verwerkt volgens de 'equity methode'	238	399	383
23	Totale winst of verlies vóór aftrek van belastingen.	1.210	2.209	629
24	Belasting	235	365	-340
25	Totale winst of verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	965	1.844	969
26	Resultaat na aftrek van belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten		5.750	16.459
27	Totale winst of verlies na aftrek van belastingen	965	7.594	17.428
28	Winst of verlies toerekenbaar aan minderheidsbelang	91	117	177
29	Winst of verlies toerekenbaar aan aandeelhouders	874	7.477	17.251

Met ingang van 2008 zijn de cijfers op basis van het rapportagekader FINREP.

Tabel 5.8 Buitenlandse schuldverhoudingen van mfi's

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Vorderingen				Verplichtingen				Netto Vorderingen				
	2007		2008		2007		2008		2007		2008		
	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Verdeling naar land													
I.1	Europa												
I.1	België	90.244	86.880	93.951	100.104	107.691	112.357	116.743	168.216	-17.447	-25.477	-22.792	-68.112
I.2	Cyprus	527	634	609	826	1.340	715	757	869	-813	-81	-148	-43
I.3	Denemarken	5.647	16.183	13.312	13.949	1.829	1.659	2.173	1.388	3.818	14.524	11.139	12.561
I.4	Duitsland	51.294	51.458	53.581	49.305	35.195	36.477	38.753	33.454	16.099	14.981	14.828	15.851
I.5	Finland	1.405	1.135	1.197	1.307	259	485	238	323	1.146	650	959	984
I.6	Frankrijk ¹	26.952	28.034	34.599	38.982	30.792	34.405	37.454	31.268	-3.840	-6.371	-2.855	7.714
I.7	Griekenland	8.013	6.547	6.287	7.056	1.655	1.120	1.241	1.464	6.358	5.427	5.046	5.592
I.8	Guernsey	203	177	193	326	3.295	3.037	2.900	2.720	-3.092	-2.860	-2.707	-2.394
I.9	Hongarije	1.597	1.982	2.072	2.406	413	1.696	777	1.930	1.184	286	1.295	476
I.10	Ierland	37.718	37.797	40.316	43.842	16.858	18.648	13.977	12.728	20.860	19.149	26.339	31.114
I.11	Italië	41.525	40.354	34.651	25.058	6.831	7.895	8.079	7.465	34.694	32.459	26.572	17.593
I.12	Jersey	1.857	1.531	1.558	2.341	9.240	9.334	8.006	2.147	-7.383	-7.803	-6.448	194
I.13	Liechtenstein	349	276	335	288	3.310	3.922	3.785	3.839	-2.961	-3.646	-3.450	-3.551
I.14	Luxemburg	20.301	18.311	19.921	24.051	17.446	19.592	20.673	22.201	2.855	-1.281	-752	1.850
I.15	Malta	206	342	477	1.042	154	266	280	284	52	76	197	758
I.16	Noorwegen	3.162	3.497	1.588	2.957	414	867	262	439	2.748	2.630	1.326	2.518
I.17	Oostenrijk	3.294	3.492	2.935	3.997	2.994	2.370	2.641	2.510	300	1.122	294	1.487
I.18	Polen	5.048	6.340	6.869	7.089	2.421	3.611	3.176	3.670	2.627	2.729	3.693	3.419
I.19	Portugal	4.551	4.564	4.342	4.351	3.869	3.159	2.242	2.094	682	1.405	2.100	2.257
I.20	Roemenië	1.670	2.000	2.459	3.076	1.649	983	1.035	788	21	1.017	1.424	2.288
I.21	Rusland	7.760	8.378	9.645	11.369	7.549	5.237	2.046	4.682	211	3.141	7.599	6.687
I.22	Slowakije	1.964	2.465	2.858	2.419	239	232	232	254	1.725	2.233	2.626	2.165
I.23	Spanje	30.316	26.109	35.319	57.185	13.904	13.592	14.822	14.881	16.412	12.517	20.497	42.304
I.24	Tsjechië	1.075	1.978	2.301	2.352	888	2.025	3.117	2.619	187	-47	-816	-267
I.25	Turkije	6.064	6.056	6.176	7.153	1.741	1.617	1.359	1.844	4.323	4.439	4.817	5.309
I.26	Verenigd Koninkrijk	296.979	288.214	246.654	252.565	224.647	251.050	241.489	246.425	72.332	37.164	5.165	6.140
I.27	IJsland	526	581	552	542	237	191	241	159	289	390	311	383
I.28	Zweden	4.734	4.692	4.491	3.864	2.958	2.919	2.589	3.024	1.776	1.773	1.902	840
I.29	Zwitserland	14.926	9.311	9.366	12.167	59.171	66.671	68.448	76.768	-44.245	-57.360	-59.082	-64.601
I.30	Overig Europa ²	2.273	2.466	2.397	2.812	3.397	3.588	3.107	2.317	-1.124	-1.122	-710	495
I	Totaal Europa	672.180	661.784	641.011	684.781	562.386	609.720	602.642	652.770	109.794	52.064	38.369	32.011
	<i>Europese Unie</i>	<i>633.875</i>	<i>628.270</i>	<i>607.376</i>	<i>642.384</i>	<i>472.698</i>	<i>514.708</i>	<i>511.777</i>	<i>557.265</i>	<i>161.177</i>	<i>113.562</i>	<i>95.599</i>	<i>85.119</i>
2.1	Afrika												
2.1	Liberia	116	122	97	112	140	136	149	160	-24	-14	-52	-48
2.2	Mauritius	95	36	42	83	22	22	22	25	73	14	20	58
2.3	Zuid-Afrika	697	1.070	788	515	1.965	1.760	1.887	1.835	-1.268	-690	-1.099	-1.320
2.4	Overig Afrika	589	630	615	676	2.698	2.313	2.359	1.674	-2.109	-1.683	-1.744	-998
2	Totaal Afrika	1.497	1.858	1.542	1.386	4.825	4.231	4.417	3.694	-3.328	-2.373	-2.875	-2.308
3.1	Midden-Oosten												
3.1	Bahrein	881	609	539	539	266	353	353	575	615	256	186	-36
3.2	Iran	396	325	332	328	190	151	122	89	206	174	210	239
3.3	Libanon	44	121	63	113	647	587	619	681	-603	-466	-556	-568
3.4	Saoedi-Arabië	929	999	868	1.091	1.745	4.131	1.577	2.959	-816	-3.132	-709	-1.868
3.5	Verenigde Arabische Emiraten	2.417	3.940	3.528	2.304	3.706	2.172	3.395	2.825	-1.289	1.768	133	-521
3.6	Overig Midden-Oosten	1.502	1.632	1.717	1.563	7.196	7.126	6.521	6.365	-5.694	-5.494	-4.804	-4.802
3	Totaal Midden-Oosten	6.169	7.626	7.047	5.938	13.750	14.520	12.587	13.494	-7.581	-6.894	-5.540	-7.556

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Inclusief Monaco.

² Estland, Letland, Litouwen, Slovenië, Andorra, Faeröer, Gibraltar, Groenland, Man, San Marino,

Vaticaanstad, Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Servië, Oekraïne en Wit-Rusland.

	Vorderingen				Verplichtingen				Netto Vorderingen			
	2007		2008		2007		2008		2007		2008	
	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Amerika												
4.1 Argentinië	432	528	537	564	144	131	132	119	288	397	405	445
4.2 Aruba	159	166	109	25	159	157	107	96	0	9	2	-71
4.3 Bahama's	308	235	219	207	1.048	905	1.203	820	-740	-670	-984	-613
4.4 Bermuda	987	964	1.100	1.415	997	891	814	1.458	-10	73	286	-43
4.5 Brazilië	9.710	11.268	12.146	2.605	281	441	383	358	9.429	10.827	11.763	2.247
4.6 Canada	1.440	1.486	2.630	2.744	1.964	1.284	1.485	1.826	-524	202	1.145	918
4.7 Caymaneilanden	7.515	3.811	4.812	3.953	12.080	12.050	11.859	12.384	-4.565	-8.239	-7.047	-8.431
4.8 Chili	1.188	1.458	1.517	1.762	252	933	1.001	893	936	525	516	869
4.9 Colombia	355	333	305	412	93	249	102	120	262	84	203	292
4.10 Cuba	50	50	49	48	1	1	1	2	49	49	48	46
4.11 Mexico	3.446	2.901	3.842	4.856	1.207	750	561	2.907	2.239	2.151	3.281	1.949
4.12 Nederlandse Antillen	2.295	3.273	3.237	4.215	4.668	3.869	3.526	3.917	-2.373	-596	-289	298
4.13 Panama	375	343	351	466	722	695	923	704	-347	-352	-572	-238
4.14 Uruguay	161	371	432	169	764	801	638	744	-603	-430	-206	-575
4.15 Venezuela	244	248	228	250	308	250	550	747	-64	-2	-322	-497
4.16 Verenigde Staten	69.758	68.700	69.825	76.722	55.735	60.227	67.746	59.349	14.023	8.473	2.079	17.373
4.17 Overig Amerika	2.236	2.345	2.686	3.871	12.080	11.377	10.713	9.054	-9.844	-9.032	-8.027	-5.183
4 Totaal Amerika	100.659	98.480	104.025	104.284	92.503	95.011	101.744	95.498	8.156	3.469	2.281	8.786
<i>Latijns-Amerika en</i>												
<i>Caraïbisch gebied</i>	29.461	28.294	31.570	24.818	34.804	33.500	32.513	34.323	-5.343	-5.206	-943	-9.505
Azië												
5.1 China	4.251	3.146	3.508	3.215	792	2.730	1.278	1.585	3.459	416	2.230	1.630
5.2 Filipijnen	363	490	526	468	616	582	451	541	-253	-92	75	-73
5.3 Hongkong	5.339	5.042	2.836	3.044	18.992	18.992	17.909	18.044	-13.653	-13.950	-15.073	-15.000
5.4 India	2.548	3.032	3.155	3.938	157	50	80	107	2.391	2.982	3.075	3.831
5.5 Indonesië	1.070	1.029	996	1.045	234	270	264	271	836	759	732	774
5.6 Japan	8.656	5.648	6.402	9.240	8.571	10.306	12.417	10.626	85	-4.658	-6.015	-1.386
5.7 Kazachstan	809	760	775	1.047	385	977	381	519	424	-217	394	528
5.8 Maleisië	306	1.991	2.377	813	1.245	1.184	680	997	-939	807	1.697	-184
5.9 Oezbekistan	5	4	4	5	57	91	74	185	-52	-87	-70	-180
5.10 Pakistan	258	263	256	268	209	132	192	133	49	131	64	135
5.11 Singapore	5.778	10.614	11.856	12.917	6.793	9.289	8.824	8.237	-1.015	1.325	3.032	4.680
5.12 Taiwan	1.330	2.394	2.582	3.614	632	540	516	525	698	1.854	2.066	3.089
5.13 Thailand	126	134	257	139	690	479	408	404	-564	-345	-151	-265
5.14 Zuid-Korea	2.082	1.631	1.598	2.201	261	440	150	1.418	1.821	1.191	1.448	783
5.15 Overig Azië	204	363	385	390	291	293	339	313	-87	70	46	77
5 Totaal Azië	33.125	36.541	37.513	42.344	39.925	46.355	43.963	43.905	-6.800	-9.814	-6.450	-1.561
Oceanië												
6.1 Australië	5.432	5.060	6.081	10.932	2.631	2.716	4.277	5.550	2.801	2.344	1.804	5.382
6.2 Nieuw-Zeeland	65	57	69	68	136	141	150	167	-71	-84	-81	-99
6.3 Overig Oceanië	407	386	395	512	162	120	115	136	245	266	280	376
6 Totaal Oceanië	5.904	5.503	6.545	11.512	2.929	2.977	4.542	5.853	2.975	2.526	2.003	5.659
7 Niet aan landen toe te delen	-5	35	46	35	195	-9	-9	-13	-200	44	55	48
8 Internationale organen	206	194	171	201	3.057	2.710	2.677	1.746	-2.851	-2.516	-2.506	-1.545
Verdeling naar geldsoort												
Buitenlandse geldsoorten												
9.1 Amerikaanse dollars	242.306	230.460	230.122	250.945	223.528	238.919	222.075	237.635	18.778	-8.459	8.047	13.310
9.2 Britse ponden	53.998	44.233	42.744	49.392	69.969	59.860	58.644	61.272	-15.971	-15.627	-15.900	-11.880
9.3 Japanse yens	14.725	16.660	12.192	17.816	9.527	15.430	14.124	14.465	5.198	1.230	-1.932	3.351
9.4 Zwitserse franken	8.238	8.488	4.506	4.122	9.356	11.982	11.862	12.567	-1.118	-3.494	-7.356	-8.445
9.5 Overige buitenlandse geldsoorten	46.637	50.521	52.254	49.153	30.188	29.840	34.547	37.364	16.449	20.681	11.789	9.159
9 Totaal buitenlandse geldsoorten	365.904	350.362	341.818	371.428	342.568	356.031	341.252	363.303	23.336	-5.669	-5.352	5.495
10 Euro's	453.831	461.659	456.082	479.053	377.002	419.484	431.311	453.644	76.829	119.091	24.771	25.409
Verdeling naar tegenpartij												
11 Banken	561.252	562.466	531.592	560.194	521.516	565.218	549.380	586.836	39.736	-2.752	-17.788	-26.642
12 Niet-banken	258.483	249.555	266.308	290.287	198.054	210.297	223.183	230.111	60.429	39.258	43.125	60.176
13 Totaal (t/m 8 = 9 + 10 = 11 + 12)	819.735	812.021	797.900	850.481	719.570	775.515	772.563	816.947	100.165	36.506	25.337	33.534

Tabel 5.9 Geconsolideerde activa van binnenlandse kredietinstellingen: vorderingen op directe en uiteindelijke debiteur

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2007				2008							
		IV				I				II			
		Vor- deringen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- deringen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)	Vor- deringen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- deringen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)	Vor- deringen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- deringen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Europa													
I.1	België	114.210	2.022	2.054	114.240	95.039	2.471	3.084	95.652	102.430	2.388	2.887	102.929
I.2	Cyprus	755	335	121	541	1.078	335	131	874	1.276	324	371	1.325
I.3	Denemarken	9.131	450	1.501	10.181	12.270	428	1.130	12.973	9.772	468	1.111	10.415
I.4	Duitsland	131.213	1.301	8.532	138.444	131.572	1.596	7.102	137.079	122.780	2.086	7.317	128.010
I.5	Finland	3.244	23	337	3.558	3.525	72	307	3.760	3.044	62	358	3.339
I.6	Frankrijk ¹	115.091	978	5.223	119.338	120.506	1.015	4.056	123.547	111.736	1.160	5.495	116.073
I.7	Griekenland	13.849	427	730	14.152	13.718	697	610	13.631	11.881	754	709	11.836
I.8	Guernsey	1.001	90	148	1.058	875	51	232	1.056	835	47	131	919
I.9	Hongarije	3.988	209	32	3.812	3.738	235	29	3.532	3.538	232	53	3.358
I.10	Ierland	32.875	2.994	413	30.295	30.947	2.635	342	28.654	29.676	2.724	627	27.579
I.11	Italië	102.082	2.607	1.664	101.139	98.716	2.343	1.750	98.123	59.710	6.911	1.401	54.200
I.12	Jersey	2.522	549	353	2.325	1.992	371	343	1.964	1.715	417	579	1.876
I.13	Liechtenstein	904	98	4	810	771	89	83	765	521	81	3	445
I.14	Luxemburg	18.522	3.091	1.577	17.008	18.599	2.426	2.023	18.196	18.884	2.828	2.327	18.382
I.15	Malta	266	16	23	273	408	51	6	363	456	52	6	409
I.16	Noorwegen	3.416	369	219	3.266	3.690	373	173	3.490	3.128	416	179	2.891
I.17	Oostenrijk	7.357	104	234	7.488	7.115	105	207	7.216	6.189	103	388	6.474
I.18	Polen	16.264	296	53	16.021	18.422	378	46	18.089	26.150	1.064	69	25.155
I.19	Portugal	10.122	303	2.050	11.869	10.130	281	1.784	11.632	9.696	305	1.819	11.210
I.20	Roemenië	5.061	914	23	4.170	5.422	943	14	4.493	6.977	953	7	6.031
I.21	Rusland	14.121	2.108	776	12.789	14.847	1.820	477	13.504	16.203	2.417	431	14.217
I.22	Slowakije	3.134	211	1	2.924	3.734	240	1	3.495	4.244	242	0	4.001
I.23	Spanje	90.271	671	1.303	90.902	81.075	510	583	81.147	81.921	973	624	81.573
I.24	Tsjechië	4.025	361	113	3.778	4.221	327	482	4.376	3.934	490	510	3.953
I.25	Turkije	12.728	539	485	12.674	13.012	539	439	12.912	14.272	551	475	14.196
I.26	Verenigd Koninkrijk	271.294	25.498	3.075	248.870	230.785	17.798	3.218	216.205	185.447	16.786	3.801	172.461
I.27	IJsland	1.619	0	82	1.701	1.024	0	196	1.220	877	0	247	1.124
I.28	Zweden	9.893	633	1.212	10.473	9.201	692	978	9.488	7.933	758	930	8.105
I.29	Zwitserland	14.693	2.418	5.483	17.758	14.798	2.420	3.191	15.569	14.867	2.645	3.979	16.201
I.30	Overig Europa ²	3.615	720	166	3.061	4.228	815	152	3.566	4.428	946	157	3.636
I	Totaal Europa	1.017.265	50.335	37.984	1.004.918	955.457	42.055	33.170	946.573	864.517	49.180	36.990	852.323
	<i>Europese Unie</i>	<i>963.402</i>	<i>43.510</i>	<i>30.272</i>	<i>950.166</i>	<i>901.178</i>	<i>35.656</i>	<i>27.888</i>	<i>893.411</i>	<i>808.564</i>	<i>41.794</i>	<i>30.812</i>	<i>797.579</i>
Afrika													
2.1	Liberia	60	56	0	3	78	54	10	34	57	55	0	2
2.2	Mauritius	610	89	399	920	451	55	391	787	424	60	404	768
2.3	Zuid-Afrika	2.034	19	14	2.028	1.647	20	34	1.661	1.547	21	27	1.554
2.4	Overig Afrika	715	79	79	714	793	97	66	765	894	128	69	838
2	Totaal Afrika	3.419	243	491	3.666	2.969	225	501	3.248	2.921	264	500	3.161
Midden-Oosten													
3.1	Bahrein	1.166	239	34	960	991	12	30	1.010	938	20	43	960
3.2	Iran	449	41	1	408	407	45	4	366	402	43	1	361
3.3	Libanon	6	0	0	6	13	0	0	13	53	0	0	53
3.4	Saoedi-Arabië	1.232	83	270	1.420	816	81	247	982	986	86	244	1.144
3.5	Verenigde Arabische Emiraten	4.820	238	185	4.765	5.712	213	178	5.676	5.007	221	190	4.976
3.6	Overig Midden-Oosten	3.052	667	115	2.500	3.444	728	156	2.871	3.732	794	182	3.119
3	Totaal Midden-Oosten	10.725	1.268	606	10.059	11.383	1.079	615	10.918	11.117	1.165	661	10.613

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Inclusief Monaco.

2 Estland, Letland, Litouwen, Slovenië, Andorra, Faeröer, Gibraltar, Groenland, Man, San Marino, Vaticaanstad,

Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Servië, Oekraïne en Wit-Rusland.

3 Grensoverschrijdende en lokale vorderingen in alle valuta.

		2007				2008							
		IV				I				II			
		Vor- dingen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- dingen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)	Vor- dingen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- dingen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)	Vor- dingen op directe debi- teur ³	Uit- gaand risico	In- komend risico	Vor- dingen op uit- einde- lijke debiteur (1-2+3)
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	Amerika												
4.1	Argentinië	1.155	81	0	1.073	1.168	56	19	1.130	1.392	74	1	1.319
4.2	Aruba	173	16	3	160	179	15	3	166	124	3	3	124
4.3	Bahama's	727	86	0	641	959	92	1	868	686	114	1	572
4.4	Bermuda	2.517	742	272	2.047	2.145	696	273	1.721	2.312	834	383	1.861
4.5	Brazilië	46.387	901	130	45.617	48.797	929	210	48.077	57.216	919	140	56.436
4.6	Canada	27.020	272	1.385	28.132	25.791	419	1.725	27.097	28.330	529	1.826	29.627
4.7	Caymaneilanden	25.039	10.226	122	14.934	16.761	7.653	47	9.155	14.130	6.507	51	7.674
4.8	Chili	2.869	22	15	2.862	3.637	41	14	3.610	3.624	132	1	3.493
4.9	Colombia	562	5	0	556	497	5	0	492	480	6	0	475
4.10	Cuba	91	1	1	91	94	1	1	95	71	1	1	71
4.11	Mexico	8.423	996	156	7.584	9.702	983	148	8.866	11.174	1.215	223	10.182
4.12	Nederlandse Antillen	1.281	127	54	1.208	1.433	77	49	1.405	910	93	58	875
4.13	Panama	667	241	1	429	655	240	1	416	400	174	1	226
4.14	Uruguay	738	1	8	746	972	26	5	951	988	2	10	997
4.15	Venezuela	579	67	0	512	520	54	0	466	477	84	0	393
4.16	Verenigde Staten	321.277	1.649	28.909	348.535	287.988	1.783	24.301	310.505	283.349	2.092	29.353	310.611
4.17	West-Indië	3.336	469	179	3.046	3.828	539	176	3.466	4.290	492	194	3.993
4.18	Overig Amerika	1.034	190	2	847	1.083	173	2	911	1.343	195	2	1.150
4	Totaal Amerika	443.874	16.090	31.236	459.020	406.207	13.782	26.974	419.397	411.297	13.466	32.248	430.077
	<i>Latijns-Amerika en Caratibisch gebied</i>	95.577	14.168	942	82.352	92.429	11.580	948	81.795	99.617	10.845	1.069	89.840
	Azië												
5.1	China	10.846	579	217	10.484	10.639	717	198	10.121	11.502	721	230	11.010
5.2	Filipijnen	1.200	115	16	1.102	1.338	202	15	1.151	1.443	215	16	1.244
5.3	Hongkong	8.190	1.086	601	7.705	9.487	1.149	645	8.982	7.109	1.108	501	6.502
5.4	India	16.926	518	565	16.972	16.828	478	455	16.806	15.630	426	587	15.791
5.5	Indonesië	4.433	1.261	56	3.229	4.235	1.253	89	3.072	4.291	1.279	159	3.171
5.6	Japan	35.346	455	3.162	38.054	36.038	528	2.035	37.546	25.016	478	2.314	26.851
5.7	Kazachstan	1.555	160	297	1.692	1.598	127	215	1.685	1.615	157	291	1.749
5.8	Maleisië	3.322	8	127	3.442	4.198	7	103	4.294	4.147	6	110	4.251
5.9	Oezbekistan	57	31	0	27	51	29	0	23	46	24	0	22
5.10	Pakistan	1.581	63	1	1.519	1.684	15	3	1.673	1.516	20	4	1.499
5.11	Singapore	9.902	2.410	961	8.453	11.198	2.615	1.047	9.630	10.200	2.712	1.102	8.589
5.12	Taiwan	7.680	113	237	7.803	7.801	135	175	7.842	7.562	130	220	7.652
5.13	Thailand	1.466	129	35	1.372	1.464	121	10	1.353	1.434	111	36	1.359
5.14	Zuid-Korea	14.871	1.340	342	13.873	14.580	830	350	14.099	15.165	2.010	379	13.534
5.15	Overig Azië	310	57	1	256	457	82	0	377	543	81	1	464
5	Totaal Azië	117.685	8.324	6.619	115.982	121.596	8.286	5.340	118.654	107.219	9.479	5.950	103.689
	Oceanië												
6.1	Australië	60.210	312	1.164	61.062	61.242	373	1.338	62.207	63.563	742	1.739	64.559
6.2	Britse overzeese gebieden	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3	Nieuw-Zeeland	4.380	537	92	3.935	4.201	148	142	4.195	4.527	866	239	3.900
6.4	Overig Oceanië	243	82	38	198	274	110	33	198	299	131	18	185
6	Totaal Oceanië	64.833	931	1.300	65.201	65.717	631	1.513	66.600	68.388	1.739	1.996	68.644
7	Niet aan landen toe te delen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Internationale organen	442	0	0	442	478	0	0	478	270	0	0	270
9	Totaal (1 t/m 8)	1.658.242	77.187	78.235	1.659.290	1.563.810	66.054	68.114	1.565.870	1.465.729	75.296	78.340	1.468.773

Tabel 5.10 Onderhandse derivatencontracten bij Nederlandse banken

Ultimocijfers in miljoenen Amerikaanse dollars

		juni 2007						
		Totaal	Ameri- kaanse dollar	Euro	Japanse yen	Britse pond	Overig	
Instrument								
Valutacontracten ¹								
1.1	Outright forwards & Forex swaps	1.515.066	1.386.363	422.499	140.945	260.385	819.939	
1.2	Currency swaps	1.409.241	1.127.709	772.144	143.322	316.559	458.747	
1.3	OTC options sold	108.058	96.748	25.428	17.190	12.697	64.053	
1.4	OTC options bought	97.872	82.335	27.758	17.396	12.300	55.955	
1	Totaal uitstaande bedragen	3.130.237	2.693.155	1.247.829	318.853	601.941	1.398.694	
	<i>Bruto positieve marktwaarde</i>	42.846	35.213	18.195	6.353	6.655	19.276	
	<i>Bruto negatieve marktwaarde</i>	39.558	31.839	15.386	7.464	4.139	20.287	
Rentecontracten								
2.1	Forward rate agreements	706.258	129.642	161.975	909	192.435	221.295	
2.2	Renteswaps	14.039.914	2.921.379	6.845.164	1.288.170	1.107.766	1.877.435	
2.3	OTC options sold	695.994	276.520	307.574	59.492	25.116	27.291	
2.4	OTC options bought	688.071	222.500	349.669	79.884	20.695	15.323	
2	Totaal uitstaande bedragen	16.130.237	3.550.041	7.664.382	1.428.455	1.346.012	2.141.344	
	<i>Bruto positieve marktwaarde</i>	177.462	33.720	114.885	4.261	9.467	15.129	
	<i>Bruto negatieve marktwaarde</i>	176.269	36.696	109.018	4.585	11.539	14.431	
		Totaal	vs	Japan	Europa ²	Latijns Amerika	Overig Azië	Overig
Aandelencontracten								
3.1	Forwards and swaps	86.140	11.119	0	60.413	0	5.542	9.066
3.2	OTC options sold	76.137	2.430	1.113	68.697	0	3.383	515
3.3	OTC options bought	67.491	2.605	1.184	60.210	0	3.313	178
3	Totaal uitstaande bedragen	229.768	16.154	2.297	189.320	0	12.238	9.759
	<i>Bruto positieve marktwaarde</i>	17.837	866	46	16.041	55	768	61
	<i>Bruto negatieve marktwaarde</i>	18.076	1.141	55	14.990	0	1.441	448
Totaal contracten								
4	Uitstaande bedragen (1 + 2 + 3)	19.490.240						
	<i>Bruto positieve marktwaarde</i>	238.145						
	<i>Bruto negatieve marktwaarde</i>	233.903						

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ De totalen zijn gecorrigeerd voor dubbelstellingen; telling van beide zijden van elke valutatransactie betekent dat de

valutaire uitsplitsing optelt tot twee maal de bedragen in de totaalkolom.

² Betreft Europa exclusief voormalig Oostblok.

december 2007						juni 2008							
Totaal	Ameri- kaanse dollar	Euro	Japanse yen	Britse pond	Overig	Totaal	Ameri- kaanse dollar	Euro	Japanse yen	Britse pond	Overig		
1.096.870	1.007.100	302.689	116.506	160.440	607.005	1.642.287	1.489.203	481.005	115.320	186.280	1.012.766		
1.296.726	1.041.356	770.206	129.063	237.369	415.457	1.519.169	1.171.625	939.987	131.215	287.843	507.669		
67.914	57.586	13.574	8.709	9.021	46.938	136.632	107.118	95.962	14.810	7.553	47.821		
58.281	50.408	13.852	7.288	8.562	36.452	126.050	82.589	30.864	55.869	5.598	77.178		
2.519.791	2.156.450	1.100.321	261.566	415.392	1.105.852	3.424.138	2.850.535	1.547.818	317.214	487.274	1.645.434		
48.101	38.896	26.271	4.799	7.327	18.909	72.773	60.146	37.585	5.156	9.017	33.642		
51.421	42.542	25.086	7.749	8.790	18.675	77.078	57.934	42.460	5.204	12.351	36.206		
684.503	225.707	147.125	53	172.670	138.948	1.001.570	228.286	356.894	698	139.743	275.948		
11.323.833	2.588.148	5.380.408	1.096.367	685.070	1.573.840	15.421.901	2.780.801	7.805.746	1.450.785	991.865	2.392.704		
587.467	208.948	253.983	74.730	19.482	30.325	869.935	284.680	431.119	93.236	21.773	39.126		
526.575	165.390	220.431	111.076	13.663	16.015	800.655	193.071	459.592	111.751	16.464	19.778		
13.122.378	3.188.193	6.001.947	1.282.226	890.885	1.759.128	18.094.061	3.486.838	9.053.351	1.656.470	1.169.845	2.727.556		
146.718	41.208	82.869	4.468	4.727	13.447	245.854	51.739	156.634	4.554	8.098	24.829		
147.980	41.092	82.177	4.958	5.385	14.368	239.879	49.564	149.411	5.949	9.142	25.814		
Totaal	vs	Japan	Europa ²	Latijns Amerika	Overig Azië	Overig	Totaal	vs	Japan	Europa ²	Latijns Amerika	Overig Azië	Overig
28.911	1.939	0	20.687	0	1.749	4.536	77.083	16.086	0	56.462	0	591	3.944
39.960	1.298	28	35.357	0	2.757	520	95.046	2.045	277	88.037	0	3.293	1.394
40.698	1.326	134	36.352	0	2.528	358	84.454	4.110	342	77.980	0	1.405	618
109.569	4.563	162	92.396	0	7.034	5.414	256.583	22.241	619	222.479	0	5.289	5.956
11.285	1.029	19	9.171	44	677	344	22.040	1.978	28	19.336	128	240	329
12.694	941	18	9.676	0	1.444	615	24.876	1.144	6	22.863	2	599	262
15.751.734							21.774.782						
206.104							340.667						
212.095							341.833						

Tabel 5.11 Transacties en omzetten in het topgiraal betalingsverkeer naar type betaling

	Aantal transacties in duizenden					Omzetten in miljarden euro's					
	8007- verkeer	Target- verkeer	rfr- verkeer	Overig verkeer	Totaal	8007- verkeer	Target- verkeer	rfr- verkeer	Overig verkeer	Totaal	
2001	1.381	508	1.534	600	4.023	1.251	11.868	909	6.661	20.689	
2002	1.193	561	1.517	1.277	4.548	1.209	11.480	682	7.432	20.803	
2003	1.220	628	1.560	1.309	4.717	1.255	11.871	649	7.590	21.365	
2004	1.252	788	1.368	1.358	4.766	1.167	12.879	771	8.780	23.597	
2005	1.027	794	1.259	1.409	4.489	1.182	14.790	952	7.647	24.571	
2006	944	855	1.298	1.455	4.552	934	16.089	1.048	7.325	25.396	
2007	1.536	944	1.590	2.964	7.034	1.528	19.059	1.758	8.238	30.583	
2006	I	247	213	332	357	1.149	274	3.696	235	1.824	6.029
	II	238	215	325	369	1.147	226	4.211	298	1.782	6.517
	III	222	208	303	364	1.097	213	3.999	246	1.811	6.269
	IV	237	219	336	366	1.158	221	4.182	269	1.909	6.581
2007	I	358	225	375	376	1.334	275	4.368	317	1.937	6.897
	II	357	231	382	519	1.489	515	4.948	439	1.927	7.829
	III	409	235	412	998	2.054	455	4.900	545	2.101	8.001
	IV	412	254	420	1.072	2.158	284	4.842	456	2.274	7.856
2007	nov.	134	84	141	358	717	79	1.589	166	729	2.563
	dec.	123	79	122	347	671	79	1.488	103	808	2.478
2008	jan.	109	88	140	381	718	96	1.802	146	889	2.933
	feb. ¹	42	45	70	170	327	36	887	83	404	1.410

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Data februari 2008 vallen laag uit in verband met overgang naar TARGET2 op 18-2-2008. In verband met de overgang van TOP/TARGET naar TARGET2 kunnen

wij voor de periode na 18 februari 2008 nog geen definitieve cijfers leveren. Naar verwachting zullen deze cijfers binnenkort op internet beschikbaar zijn.

Tabel 5.12 Retailbetalingsverkeer

	2006	2007	2006	2007					2008		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Aantal transacties in duizenden											
Binnenlands betalingsverkeer											
I	Betalingen op afstand (remote)	2.490.862	2.576.591	637.566	640.773	646.764	626.039	663.017	658.901	681.255	656.570
I.1	Overschrijvingen	1.062.308	1.106.499	275.426	277.387	281.411	262.855	284.847	286.438	297.867	280.325
I.1.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	63.009	53.493	15.115	15.236	13.447	11.856	12.955	13.311	12.014	10.933
I.2	Periodieke overboekingen	103.894	104.536	26.044	26.222	25.900	25.834	26.579	26.168	26.187	26.131
I.3	Spoe debetalingen	6.619	6.325	1.576	1.530	1.547	1.591	1.658	1.590	1.577	1.545
I.3.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	1.749	1.345	388	332	333	333	347	325	311	294
I.4	Acceptgiro's	174.454	167.418	40.632	45.629	42.200	38.048	41.541	42.172	42.237	36.896
I.5	Incassi	1.139.061	1.176.944	291.962	287.391	292.327	293.718	303.509	296.932	307.080	304.354
I.6	Notaboxbetalingen										
I.7	Betalingen via nieuwe media	4.514	14.811	1.920	2.605	3.366	3.976	4.864	5.580	6.284	7.295
2	Toonbankbetalingen	1.646.230	1.796.437	441.002	414.236	457.166	438.791	486.245	452.518	498.676	480.616
2.1	Pinnen ¹	1.451.279	1.588.495	387.494	362.703	406.159	390.326	429.307	398.958	445.329	432.371
2.2	Chippen	164.386	174.834	45.185	44.118	43.033	40.232	47.451	45.075	44.203	39.659
2.3	Creditcards	30.565	33.108	8.323	7.415	7.974	8.233	9.487	8.485	9.144	8.586
Totaal binnenlands betalingsverkeer (1+2)		4.137.092	4.373.028	1.078.568	1.055.009	1.103.930	1.064.830	1.149.262	1.111.419	1.179.931	1.137.186
<i>waarvan schriftelijk (=1.1.1+1.3.1+1.4)</i>		<i>239.212</i>	<i>222.256</i>	<i>56.135</i>	<i>61.197</i>	<i>55.980</i>	<i>50.237</i>	<i>54.843</i>	<i>55.808</i>	<i>54.562</i>	<i>48.123</i>
3	Contante geldtransacties	527.908	519.950	134.190	125.377	135.866	127.053	131.655	123.524	134.923	131.573
3.1	Gea-opnames	480.158	474.914	122.240	114.141	124.444	116.071	120.258	113.092	124.081	120.835
3.2	Balie-opnames	14.283	13.309	3.622	3.233	3.468	3.192	3.417	2.900	3.059	2.920
3.3	Afstortingen	33.467	31.727	8.328	8.003	7.954	7.790	7.980	7.532	7.783	7.818
Grensoverschrijdend betalingsverkeer											
4	Betalingen op afstand (remote)	14.347	16.570	3.749	3.935	4.124	4.146	4.363	4.484	4.761	4.692
4.1	Overschrijvingen	14.231	16.466	3.723	3.906	4.097	4.120	4.342	4.456	4.735	4.668
4.1.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	750	597	172	167	150	139	143	134	133	122
4.2	Cheques	74	55	17	17	15	13	10	12	10	9
4.3	Overige	42	49	9	12	12	13	11	16	16	15
5	Toonbankbetalingen ¹	67.106	73.453	14.093	14.704	17.366	24.987	16.395	16.660	20.635	28.237
5.1	Pinnen	14.439	18.039	2.950	3.144	3.912	6.813	4.170	4.397	5.427	8.545
5.2	Creditcards	52.667	55.414	11.143	11.560	13.454	18.174	12.225	12.263	15.208	19.692
Totaal grensoverschrijdend betalingsverkeer (4+5)		81.453	90.023	17.842	18.639	21.490	29.133	20.758	21.144	25.396	32.929
<i>waarvan schriftelijk (4.1.1+4.2+4.3)</i>		<i>866</i>	<i>701</i>	<i>198</i>	<i>196</i>	<i>177</i>	<i>165</i>	<i>164</i>	<i>162</i>	<i>159</i>	<i>146</i>
6	Contante geldtransacties	31.042	34.738	5.707	5.910	7.175	13.414	8.237	7.717	9.393	14.701
6.1	Geldautomaattansacties	31.042	34.738	5.707	5.910	7.175	13.414	8.237	7.717	9.393	14.701
Aantallen per ultimo											
Infrastructuur binnenlands betalingsverkeer											
7.1	Bankkantoren	3.356	3.504	3.356	3.333	3.307	3.309	3.504	3.495	3.459	3.434
7.2	Geldautomaten	8.114	8.546	8.114	8.176	8.234	8.352	8.546	8.414	8.702	8.620
7.3	Overige geldpunten								828	835	830
7.4	Afstortingsautomaten	1.960	2.037	1.960	1.976	2.036	2.049	2.037	2.045	2.175	2.173
7.5	Oplaadpunten Chipknip	4.154	4.192	4.154	4.188	4.169	4.201	4.192	4.195	4.202	4.196
7.6	Betaalautomaten	265.779	306.264	265.779	296.974	300.443	302.476	306.264	309.603	315.118	311.113
7.7	Betaalrekeningen	23.473.267	23.746.058	23.473.267	23.470.646	23.427.739	23.589.799	23.746.058	23.726.489	23.752.587	23.702.128
7.8	Bankpassen	5.128.774	3.053.624	5.128.774	4.845.186	4.555.273	3.674.272	3.053.624	2.975.891	2.880.359	2.792.745
7.9	Europassen ¹	20.350.925	22.275.095	20.350.925	21.069.223	21.770.055	22.323.567	22.275.095	22.505.953	22.595.803	22.251.593
7.10	Chipknippen	18.203.479	18.132.110	18.203.479	18.221.943	18.227.117	18.201.590	18.132.110	18.269.212	18.235.612	18.155.643
7.11	Creditcards	6.240.776	6.027.084	6.240.776	5.970.353	5.997.837	5.994.183	6.027.084	5.848.308	5.903.277	5.856.827

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Raming DNB.

		2006	2007	2006	2007					2008		
				IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Bijbehorende omzetten in miljoenen euro's												
Binnenlands betalingsverkeer												
1	Betalingen op afstand (remote)	5.754.659	5.912.691	1.571.774	1.525.159	1.498.066	1.368.410	1.521.057	1.414.817	1.491.577	1.385.441	
1.1	Overschrijvingen	2.229.853	2.457.510	595.752	586.435	638.588	589.486	643.000	621.321	670.003	600.435	
1.1.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	116.364	118.648	30.630	32.926	30.509	26.721	28.493	30.124	26.643	25.792	
1.2	Periodieke overboekingen	33.268	34.418	8.783	8.320	8.585	8.533	8.981	8.619	8.992	9.029	
1.3	Spoedbetalingen	3.190.509	3.099.797	891.070	852.755	770.637	690.396	786.009	698.966	721.561	686.810	
1.3.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	574.884	542.988	173.125	153.903	147.006	109.630	132.450	114.969	125.095	118.392	
1.4	Acceptgiro's	46.363	49.378	11.552	12.937	12.117	11.609	12.715	13.703	12.953	12.118	
1.5	Incassi	254.306	270.394	64.475	64.503	67.862	68.052	69.977	71.751	77.535	76.426	
1.6	Notaboxbetalingen											
1.7	Betalingen via nieuwe media	359	1.189	142	208	276	332	373	455	530	620	
2	Toonbankbetalingen	68.156	73.833	18.068	16.613	19.205	18.241	19.773	18.108	20.655	19.638	
2.1	Pinnen ¹	64.216	69.539	17.004	15.632	18.154	17.164	18.588	16.929	19.436	18.477	
2.2	Chippen	440	475	120	117	118	114	126	120	122	113	
2.3	Creditcards	3.500	3.819	944	864	933	963	1.059	1.059	1.097	1.048	
Totaal binnenlands betalingsverkeer (1+2)		5.822.815	5.986.524	1.589.842	1.541.772	1.517.271	1.386.651	1.540.830	1.432.925	1.512.232	1.405.079	
<i>waarvan schriftelijk (=1.1.1+1.3.1+1.4)</i>		<i>737.611</i>	<i>711.014</i>	<i>215.307</i>	<i>199.766</i>	<i>189.632</i>	<i>147.960</i>	<i>173.658</i>	<i>158.796</i>	<i>164.691</i>	<i>156.302</i>	
3	Contante geldtransacties	135.935	140.404	35.667	33.315	36.329	34.737	36.022	32.832	36.280	36.273	
3.1	Gea-opnames	55.709	55.878	14.303	12.925	14.748	13.920	14.286	13.063	14.771	14.446	
3.2	Balie-opnames	15.111	16.041	4.156	3.698	4.072	3.821	4.449	3.613	3.830	4.600	
3.3	Afstortingen	65.115	68.485	17.208	16.692	17.509	16.996	17.287	16.156	17.679	17.227	
Grensoverschrijdend betalingsverkeer												
4	Betalingen op afstand (remote)	242.766	271.070	62.674	63.719	68.555	68.811	69.983	68.965	73.192	74.854	
4.1	Overschrijvingen	224.607	248.115	57.453	59.359	62.927	62.764	63.064	61.964	65.524	66.737	
4.1.1	<i>waarvan schriftelijk</i>	21.138	21.488	5.334	5.236	5.822	5.335	5.096	2.747	2.921	2.891	
4.2	Cheques	733	482	154	136	130	121	94	124	99	93	
4.3	Overige	17.426	22.473	5.067	4.224	5.498	5.926	6.825	6.877	7.569	8.024	
5	Toonbankbetalingen ¹	6.976	7.165	1.478	1.578	1.684	2.179	1.724	1.840	2.046	2.535	
5.1	Pinnen	1.232	1.219	247	221	259	447	291	326	371	562	
5.2	Creditcards	5.744	5.946	1.231	1.357	1.425	1.732	1.433	1.514	1.675	1.973	
Totaal grensoverschrijdend betalingsverkeer (4+5)		249.742	278.235	64.152	65.297	70.239	70.990	71.707	70.805	75.238	77.389	
<i>waarvan schriftelijk (4.1.1+4.2+4.3)</i>		<i>39.297</i>	<i>44.443</i>	<i>10.555</i>	<i>9.596</i>	<i>11.450</i>	<i>11.382</i>	<i>12.015</i>	<i>9.748</i>	<i>10.589</i>	<i>11.008</i>	
6	Contante geldtransacties	4.529	5.871	846	967	1.137	2.273	1.495	1.371	1.582	2.300	
6.1	Geldautomaattransacties	4.529	5.871	846	967	1.137	2.273	1.495	1.371	1.582	2.300	

Tabel 5.13 Stand der inschrijvingen in het register Wft

Aantallen instellingen per ultimo

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Wet op het financieel toezicht (Wft)										
2:11 Banken	112	111	112	109	105	100	101	102	101	101
3:111 Centrale kredietinstellingen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3:11 Kredietinstellingen aangesloten bij een centrale kredietinstelling	349	339	317	258	203	181	181	167	161	157
2:11, lid 1 Elektronisch-geldinstellingen	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2:20 Bijkantoren van kredietinstellingen met een hoofdkantoor buiten de EU										
Banken	10	8	7	6	5	5	5	5	5	5
2:23 Elektronisch-geldinstellingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2:14 Bijkantoren van kredietinstellingen met een hoofdkantoor binnen de EU										
Banken	22	23	26	26	29	30	31	31	35	36
2:19 Elektronisch-geldinstellingen	-	-	-	-	-	0	0	0	-	0
2:18, derde lid EU-kredietinstellingen die grensoverschrijdende diensten verlenen in Nederland										
Banken	308	315	353	374	387	415	419	430	447	455
2:19 Elektronisch-geldinstellingen	-	-	1	1	2	5	5	7	8	8
2:25 verrichten van diensten door financiële instellingen met zetel in een andere lidstaat	3	3	3	5	5	5	5	5	5	5
Totaal	805	801	821	781	738	743	749	749	764	769

De Bank houdt conform artikel 1:107 Wft een register bij van banken.

Tabel 6.1 Balans van beleggingsinstellingen

Ultimocijfers in miljoenen euro's

Activa											
Vorderingen op mfi's			Kort- lopende vorde- ringen	Kapitaalmarktbeleggingen							
Giraal geld (incl. kas)	Kort- lopende termijn- depo- sito's e.d.	Lang- lopende termijn- depo- sito's		Effecten binnenland		Effecten buitenland		Onderhandse leningen			
				Obligaties e.d.	Aan- delen en deelne- mingen						
				Centrale overheid	Overige obli- gaties binnen- land		Obli- gaties	Aan- delen en deelne- mingen	Binnen- land	Buiten- land	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Beleggingsinstellingen											
Beleggingsinstellingen exclusief geldmarktfondsen											
2002	647	626	0	2.659	3.134	1.453	9.763	8.407	30.544	4.955	0
2002 ¹	664	702	0	2.732	3.153	1.462	9.771	8.457	30.569	5.239	0
2003	786	485	0	2.998	2.291	3.286	10.818	9.864	33.499	5.165	6
2004	619	777	0	2.667	3.733	2.653	12.185	10.623	32.587	5.362	6
2005	889	1.093	0	2.067	2.863	1.373	12.248	10.441	38.766	7.483	0
2006 IV	1.371	827	0	2.927	1.751	1.244	14.120	10.797	41.479	6.914	384
2007 I	1.256	559	0	2.680	1.354	2.142	14.526	9.977	41.835	6.866	385
II	1.842	834	0	2.929	1.107	815	15.651	10.472	44.451	6.851	373
III	1.956	733	0	2.066	1.710	947	15.227	7.894	43.834	6.852	370
IV	1.443	868	3	1.732	616	852	13.746	8.180	40.609	7.128	358
2008 I	1.402	918	0	2.500	584	713	12.245	7.967	35.533	7.183	354
II	1.457	845	6	2.580	438	697	10.229	6.529	34.762	7.115	334
III	1.278	570	0	2.127	508	648	8.668	6.769	29.981	7.111	334
Geldmarktfondsen											
2002	0	133	0	586	0	65	9	109	0	12	124
2002 ¹	0	138	0	593	0	69	3	115	0	13	132
2003	2	336	0	328	0	92	4	334	0	17	192
2004	5	426	0	235	0	69	3	386	0	25	129
2005	12	695	0	70	0	196	4	970	0	0	0
2006 IV	17	1.278	0	157	10	251	0	1.181	2	0	0
2007 I	18	1.086	0	94	0	302	0	1.249	2	0	0
II	13	937	0	123	0	355	51	1.333	0	0	0
III	11	870	0	61	0	396	94	1.182	0	0	0
IV	3	862	0	37	0	362	180	1.140	0	0	0
2008 I	21	846	0	56	0	370	109	1.103	0	0	0
II	19	779	0	27	0	365	108	1.264	0	0	0
III	14	718	0	66	0	335	106	1.225	0	0	0
Totaal beleggingsinstellingen											
2002	647	759	0	3.245	3.134	1.518	9.773	8.516	30.544	4.967	124
2002 ¹	664	840	0	3.325	3.153	1.531	9.774	8.572	30.569	5.252	132
2003	788	821	0	3.326	2.291	3.378	10.822	10.197	33.499	5.181	198
2004	624	1.203	0	2.902	3.733	2.722	12.188	11.008	32.587	5.387	135
2005	901	1.788	0	2.137	2.863	1.569	12.252	11.412	38.766	7.483	0
2006 IV	1.388	2.105	0	3.084	1.761	1.495	14.120	11.978	41.481	6.914	384
2007 I	1.275	1.645	0	2.774	1.354	2.444	14.526	11.226	41.836	6.866	385
II	1.855	1.770	0	3.052	1.107	1.169	15.701	11.804	44.451	6.851	373
III	1.967	1.603	0	2.127	1.710	1.342	15.322	9.075	43.834	6.852	370
IV	1.446	1.730	3	1.768	616	1.215	13.926	9.320	40.609	7.128	358
2008 I	1.422	1.764	0	2.556	584	1.083	12.354	9.070	35.533	7.183	354
II	1.476	1.624	6	2.606	438	1.062	10.337	7.793	34.762	7.115	334
III	1.292	1.288	0	2.192	508	982	8.774	7.994	29.981	7.111	334

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Begin nieuwe reeks als gevolg van een nieuwe berekeningsmethodiek (zie toelichting).

					Balans- totaal	Passiva					
Hypothecaire leningen	Onroerende goederen niet in eigen gebruik	Totaal kapitaal- marktbe- niet in leggingen (5 t/m 13)	Opties en warrants	Overige activa		Kort- lopende verplich- tingen aan mfi's	Overige kort- lopende verplich- tingen	Obli- gaties en onder- handse leningen e.d.	Voorzie- ningen	Eigen vermo- gen/ fonds- vermogen	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
337	22.968	81.562	2.476	2.138	90.109	703	2.786	8.267	231	78.123	2002
368	23.041	82.059	1.890	2.063	90.109	695	2.803	8.285	231	78.094	2002 ¹
303	23.200	88.430	1.867	2.612	97.178	433	2.014	8.309	433	85.988	2003
107	22.774	90.029	1.889	2.257	98.236	422	2.142	7.848	377	87.447	2004
223	23.007	96.405	1.527	3.257	105.241	645	3.223	7.276	353	93.744	2005
262	27.250	104.199	470	4.048	113.842	1.283	3.535	8.468	485	100.070	IV 2006
245	27.863	105.193	406	4.508	114.602	898	3.422	8.748	518	101.017	I 2007
221	17.541	97.479	418	4.702	108.201	1.261	2.594	6.286	266	97.796	II
233	18.006	95.072	539	5.652	106.021	1.033	2.782	6.422	265	95.519	III
209	19.076	90.774	571	4.725	100.116	879	2.347	6.822	289	89.778	IV
217	19.899	84.695	381	4.376	94.277	860	3.288	7.391	256	82.481	I 2008
212	20.048	80.363	326	4.287	89.864	954	3.086	7.835	269	77.720	II
212	19.510	73.741	243	4.018	81.977	1.020	2.339	7.609	255	70.754	III
0	0	319	1	64	1.103	6	3	0	0	1.094	2002
0	0	332	1	40	1.103	6	2	0	0	1.094	2002 ¹
0	0	638	1	51	1.355	16	1	0	0	1.339	2003
0	0	611	2	57	1.337	0	1	0	0	1.336	2004
0	0	1.170	4	65	2.017	0	4	0	0	2.013	2005
0	0	1.444	8	69	2.973	0	1.150	0	0	1.824	IV 2006
0	0	1.552	9	68	2.828	0	1.210	0	0	1.618	I 2007
0	0	1.738	6	69	2.885	0	1.497	0	0	1.388	II
0	0	1.672	10	69	2.693	0	1.483	0	0	1.210	III
0	0	1.682	5	70	2.658	0	1.478	0	0	1.180	IV
0	0	1.582	7	73	2.584	0	1.506	0	0	1.078	I 2008
0	0	1.737	4	90	2.656	0	1.628	0	0	1.028	II
0	0	1.665	3	90	2.555	2	1.619	0	0	935	III
337	22.968	81.881	2.477	2.202	91.212	709	2.789	8.267	231	79.217	2002
368	23.041	82.391	1.891	2.102	91.212	702	2.805	8.285	231	79.188	2002 ¹
303	23.200	89.068	1.868	2.662	98.533	449	2.015	8.309	433	87.327	2003
107	22.774	90.640	1.891	2.314	99.574	422	2.144	7.848	377	88.783	2004
223	23.007	97.575	1.531	3.322	107.257	645	3.227	7.276	353	95.757	2005
262	27.250	105.643	478	4.116	116.815	1.283	4.684	8.468	485	101.894	IV 2006
245	27.863	106.745	415	4.576	117.430	898	4.632	8.748	518	102.635	I 2007
221	17.541	99.217	424	4.771	111.086	1.261	4.091	6.286	266	99.184	II
233	18.006	96.744	549	5.720	108.715	1.033	4.265	6.422	265	96.729	III
209	19.076	92.456	576	4.795	102.774	880	3.825	6.822	289	90.958	IV
217	19.899	86.277	387	4.449	96.861	860	4.795	7.391	256	83.559	I 2008
212	20.048	82.100	330	4.377	92.520	954	4.714	7.835	269	78.748	II
212	19.510	75.407	246	4.107	84.532	1.022	3.957	7.609	255	71.689	III

Tabel 6.1.1 Balanstotalen van beleggingsinstellingen naar fondstype

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Aandelenfondsen						Obligatie- fondsen	Vast- goed- fondsen	Gemeng- de fondsen	Overige fondsen	Subtotaal (6 t/m 10)	Geld- markt- fondsen	Totaal (11 + 12)
	Neder- land	Europa	Noord- Amerika	Verre Oosten	Wereld- wijd	Totaal (1 t/m 5)							
	1	2	3	4	5	6							
2002	5.564	5.398	1.315	1.043	18.476	31.796	15.206	24.439	9.049	9.619	90.109	1.103	91.212
2003	5.870	5.533	1.409	1.193	20.875	34.880	18.656	24.276	9.157	10.209	97.178	1.355	98.533
2004	6.056	4.550	588	818	21.816	33.828	20.117	23.916	10.027	10.349	98.236	1.337	99.574
2005	6.958	5.619	370	621	26.050	39.619	16.201	26.414	10.911	12.095	105.241	2.017	107.257
2006 IV	8.060	6.768	381	870	28.018	44.096	15.336	32.144	11.153	11.114	113.842	2.973	116.815
2007 I	8.322	6.735	208	988	28.533	44.786	15.205	32.686	11.328	10.597	114.602	2.828	117.430
II	9.293	7.055	233	852	30.550	47.983	14.514	22.260	12.431	11.013	108.201	2.885	111.086
III	8.810	6.732	188	821	29.926	46.477	13.985	22.068	12.312	11.179	106.021	2.693	108.715
IV	8.280	6.160	185	809	26.063	41.497	13.039	22.660	11.796	11.125	100.116	2.658	102.774
2008 I	7.013	5.575	216	607	22.898	36.309	12.599	23.287	10.979	11.104	94.277	2.584	96.861
II	5.541	5.212	224	600	23.048	34.623	10.444	23.343	10.514	10.940	89.864	2.656	92.520
III	4.562	3.875	186	510	19.553	28.685	10.021	22.507	9.950	10.814	81.977	2.555	84.532

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 6.1.2 Netto inleg bij beleggingsinstellingen naar fondstype

Miljoenen euro's

	Aandelenfondsen						Obligatie- fondsen	Vast- goed- fondsen	Gemeng- de fondsen	Overige fondsen	Subtotaal (6 t/m 10)	Geld- markt- fondsen	Totaal (11 + 12)
	Neder- land	Europa	Noord- Amerika	Verre Oosten	Wereld- wijd	Totaal (1 t/m 5)							
	1	2	3	4	5	6							
2002	216	89	249	-72	920	1.403	1.593	-2.641	942	1.159	2.456	-230	2.226
2003	-11	-372	84	60	705	465	2.458	-68	-13	502	3.344	216	3.560
2004	-164	-1.692	-966	-505	-631	-3.954	790	-343	503	579	-2.427	4	-2.421
2005	-490	-190	-547	-128	-1.732	-3.087	-3.619	99	-300	809	-6.098	438	-5.660
2006	-305	290	-13	51	514	537	-61	231	17	-802	-77	451	373
2007	-118	-540	-76	-466	-1.098	-2.298	-1.815	-356	636	-41	-3.874	-601	-4.475
2006 IV	-95	59	26	-15	-91	-116	158	112	-163	-256	-264	-200	-465
2007 I	-13	-123	-32	-17	74	-112	-331	90	114	-147	-386	-220	-606
II	251	-4	-15	-174	-226	-169	-314	-178	760	70	169	-245	-76
III	-220	-138	-21	-148	-670	-1.196	-524	-186	-73	83	-1.895	-112	-2.008
IV	-136	-275	-8	-127	-276	-821	-646	-82	-165	-47	-1.762	-24	-1.785
2008 I	-57	138	-4	-33	1.122	1.165	-455	47	-240	29	546	-139	407
II	-78	-60	0	-23	125	-36	-1.514	-27	-57	29	-1.604	-59	-1.664
III	-81	-573	-9	-21	-218	-902	-443	-52	-233	64	-1.567	-68	-1.634

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 6.2.1 Nederlands belegd vermogen in beleggingsfondsen

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2006		2007		2008				2008		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Nederlands belegd vermogen in buitenlandse beleggingsfondsen											
Verdeling naar land van vestiging beleggingsfonds											
Europese Unie (excl. Nederland)											
I.1	Duitsland	1.080	865	1.080	1.225	1.348	1.143	865	1.261	1.204	1.233
I.2	Frankrijk	5.779	3.404	5.779	6.145	5.885	4.280	3.404	2.796	2.607	2.543
I.3	Ierland	11.724	16.064	11.724	12.471	12.756	15.345	16.064	16.818	15.098	16.356
I.4	Luxemburg	40.074	47.707	40.074	41.826	44.875	44.570	47.707	43.471	43.158	38.518
I.5	Verenigd Koninkrijk	10.111	11.737	10.111	10.766	10.988	10.749	11.737	10.804	12.897	12.545
I.6	Overige EU-landen	1.461	1.869	1.461	1.471	1.736	1.788	1.869	1.843	1.847	1.803
1	Totaal Europese Unie (excl. Nederland)	70.230	81.645	70.230	73.904	77.587	77.875	81.645	76.993	76.810	72.997
	<i>Eurogebied (excl. Nederland)</i>	<i>59.418</i>	<i>68.980</i>	<i>59.418</i>	<i>62.396</i>	<i>65.733</i>	<i>66.258</i>	<i>68.980</i>	<i>65.321</i>	<i>63.069</i>	<i>59.683</i>
2	Verenigde Staten	48.339	51.917	48.339	50.225	53.062	52.027	51.917	49.043	52.925	54.752
3	Japan	962	791	962	1.064	1.050	993	791	604	542	528
4	Australië	1.216	1.358	1.216	1.184	1.270	1.649	1.358	1.433	1.323	1.128
5	Caymaneilanden	1.189	2.232	1.189	1.130	1.565	1.836	2.232	2.291	2.544	2.586
6	Overige landen	3.677	4.162	3.677	4.050	4.014	4.171	4.162	4.652	4.967	5.181
7	Totaal alle landen	125.613	142.105	125.613	131.557	138.548	138.551	142.105	135.016	139.111	137.172
Verdeling naar sector van de houder											
7.1	Pensioenfondsen	61.633	74.740	61.633	64.208	69.147	70.735	74.740	74.335	80.015	82.205
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Frankrijk</i>	<i>1.173</i>	<i>1.568</i>	<i>1.173</i>	<i>1.196</i>	<i>1.296</i>	<i>1.409</i>	<i>1.568</i>	<i>1.457</i>	<i>1.275</i>	<i>1.083</i>
	<i>Ierland</i>	<i>8.324</i>	<i>10.570</i>	<i>8.324</i>	<i>8.656</i>	<i>8.526</i>	<i>9.586</i>	<i>10.570</i>	<i>11.820</i>	<i>11.528</i>	<i>12.845</i>
	<i>Luxemburg</i>	<i>6.928</i>	<i>10.176</i>	<i>6.928</i>	<i>7.662</i>	<i>8.468</i>	<i>8.890</i>	<i>10.176</i>	<i>9.502</i>	<i>9.638</i>	<i>8.479</i>
	<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>6.348</i>	<i>7.277</i>	<i>6.348</i>	<i>6.483</i>	<i>6.801</i>	<i>6.922</i>	<i>7.277</i>	<i>6.819</i>	<i>8.160</i>	<i>8.117</i>
	<i>Verenigde Staten</i>	<i>32.580</i>	<i>37.192</i>	<i>32.580</i>	<i>33.551</i>	<i>36.756</i>	<i>35.832</i>	<i>37.192</i>	<i>36.344</i>	<i>40.455</i>	<i>42.377</i>
	<i>Australië</i>	<i>1.066</i>	<i>1.120</i>	<i>1.066</i>	<i>996</i>	<i>1.076</i>	<i>1.397</i>	<i>1.120</i>	<i>1.001</i>	<i>935</i>	<i>788</i>
	<i>Caymaneilanden</i>	<i>1.085</i>	<i>2.041</i>	<i>1.085</i>	<i>939</i>	<i>1.408</i>	<i>1.650</i>	<i>2.041</i>	<i>2.107</i>	<i>2.371</i>	<i>2.459</i>
7.2	Verzekeringsinstellingen	12.678	10.611	12.678	11.726	11.096	10.724	10.611	9.877	9.252	8.834
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Luxemburg</i>	<i>8.535</i>	<i>8.154</i>	<i>8.535</i>	<i>7.629</i>	<i>8.129</i>	<i>8.161</i>	<i>8.154</i>	<i>7.612</i>	<i>7.457</i>	<i>7.041</i>
	<i>Verenigde Staten</i>	<i>2.455</i>	<i>1.125</i>	<i>2.455</i>	<i>2.576</i>	<i>1.493</i>	<i>1.207</i>	<i>1.125</i>	<i>984</i>	<i>641</i>	<i>617</i>
7.3	Huishoudens	22.716	23.913	22.716	23.766	25.448	24.302	23.913	20.758	19.849	16.964
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Ierland</i>	<i>953</i>	<i>1.527</i>	<i>953</i>	<i>1.327</i>	<i>1.637</i>	<i>1.740</i>	<i>1.527</i>	<i>1.393</i>	<i>1.395</i>	<i>1.388</i>
	<i>Luxemburg</i>	<i>20.284</i>	<i>20.606</i>	<i>20.284</i>	<i>20.937</i>	<i>22.075</i>	<i>20.867</i>	<i>20.606</i>	<i>17.640</i>	<i>16.769</i>	<i>14.084</i>
7.4	Overige sectoren	28.586	32.841	28.586	31.857	32.857	32.790	32.841	30.046	29.995	29.169
7	Totaal alle sectoren	125.613	142.105	125.613	131.557	138.548	138.551	142.105	135.016	139.111	137.172
Nederlands belegd vermogen in Nederlandse beleggingsfondsen											
Verdeling naar sector van de houder											
8.1	Pensioenfondsen	83.539	82.374	83.539	82.678	81.281	83.102	82.374	79.543	80.632	78.721
8.2	Verzekeringsinstellingen	62.865	64.119	62.865	65.835	68.343	68.198	64.119	57.960	57.505	54.614
8.3	Huishoudens	31.491	28.335	31.491	31.586	31.102	29.908	28.335	25.786	24.276	21.730
8	Totaal Nederlandse pensioenfondsen, verzekeringsinstellingen en huishoudens	177.895	174.828	177.895	180.099	180.726	181.208	174.828	163.289	162.413	155.065
PM	Buitenlands belegd vermogen in Nederlandse beleggingsfondsen	14.959	10.346	14.959	15.699	13.915	11.225	10.346	9.291	8.671	8.156

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage. De reeksen in de tabel zijn zo actueel mogelijk gemaakt. Dit betekent onder andere dat reeksbreuken zoveel mogelijk zijn teruggewerkt. Hierdoor sluit de tabel niet volledig aan bij de corresponderende reeksen in de tabellen 7.1, 8.1 en 11.1.

De tabel geeft het bezit weer van alle beleggingsfondsen, dus ook van de fondsen die zich richten op de professionele en/of de vermogende belegger. Deze presentatie verschilt daarmee van die in de tabellen 6.1, 6.1.1 en 6.1.2.

Tabel 6.2.2 Nederlandse netto inleg in beleggingsfondsen

Miljoenen euro's

		2006	2007	2006	2007	2008					
				IV	I	II	III	IV	I	II	III
Nederlandse netto inleg in buitenlandse beleggingsfondsen											
Verdeling naar land van vestiging beleggingsfonds											
Europese Unie (excl. Nederland)											
1.1	Duitsland	-24	-314	115	133	115	-241	-321	364	-43	7
1.2	Frankrijk	2.456	-2.971	641	116	-345	-1.703	-1.038	-63	-244	42
1.3	Ierland	896	4.242	-362	1.007	91	2.237	905	1.695	-2.376	2.814
1.4	Luxemburg	7.187	2.680	3.235	1.654	506	-804	1.324	-918	-1.017	-605
1.5	Verenigd Koninkrijk	1.034	445	857	-69	103	-305	716	-118	1.882	80
1.6	Overige EU-landen	103	303	296	-8	219	4	87	0	60	-82
1	Totaal Europese Unie (excl. Nederland)	11.652	4.387	4.781	2.834	688	-811	1.674	959	-1.737	2.256
	<i>Eurogebied (excl. Nederland)</i>	<i>10.534</i>	<i>3.833</i>	<i>3.716</i>	<i>2.892</i>	<i>488</i>	<i>-460</i>	<i>913</i>	<i>1.088</i>	<i>-3.638</i>	<i>2.215</i>
2	Verenigde Staten	-1.175	2.570	-780	294	1.330	449	497	3.949	3.047	157
3	Japan	140	247	47	175	70	-1	2	31	-118	12
4	Australië	117	155	7	-49	7	286	-88	132	15	-59
5	Caymaneilanden	522	988	378	156	307	294	230	182	173	92
6	Overige landen	731	471	-223	312	-131	107	186	437	321	324
7	Totaal alle landen	11.987	8.817	4.210	3.722	2.271	324	2.501	5.690	1.701	2.782
Verdeling naar sector van de houder											
7.1	Pensioenfondsen	2.566	10.047	942	1.014	3.020	1.616	4.398	5.909	3.776	2.037
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Frankrijk</i>	<i>211</i>	<i>281</i>	<i>103</i>	<i>-38</i>	<i>33</i>	<i>114</i>	<i>172</i>	<i>13</i>	<i>-247</i>	<i>-140</i>
	<i>Ierland</i>	<i>-174</i>	<i>2.636</i>	<i>-151</i>	<i>662</i>	<i>-69</i>	<i>812</i>	<i>1.231</i>	<i>1.401</i>	<i>-599</i>	<i>1.919</i>
	<i>Luxemburg</i>	<i>776</i>	<i>1.951</i>	<i>178</i>	<i>376</i>	<i>88</i>	<i>122</i>	<i>1.365</i>	<i>67</i>	<i>69</i>	<i>-263</i>
	<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>1.303</i>	<i>8</i>	<i>908</i>	<i>-162</i>	<i>235</i>	<i>-136</i>	<i>70</i>	<i>-27</i>	<i>981</i>	<i>207</i>
	<i>Verenigde Staten</i>	<i>-1.124</i>	<i>3.329</i>	<i>-735</i>	<i>-164</i>	<i>2.048</i>	<i>95</i>	<i>1.350</i>	<i>3.656</i>	<i>3.146</i>	<i>-21</i>
	<i>Australië</i>	<i>181</i>	<i>71</i>	<i>31</i>	<i>-68</i>	<i>8</i>	<i>240</i>	<i>-109</i>	<i>45</i>	<i>40</i>	<i>-64</i>
	<i>Caymaneilanden</i>	<i>501</i>	<i>843</i>	<i>309</i>	<i>-1</i>	<i>353</i>	<i>263</i>	<i>228</i>	<i>180</i>	<i>184</i>	<i>115</i>
7.2	Verzekeringsinstellingen	1.515	-1.278	303	174	-822	-387	-243	100	-460	174
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Luxemburg</i>	<i>1.189</i>	<i>352</i>	<i>168</i>	<i>192</i>	<i>339</i>	<i>8</i>	<i>-187</i>	<i>13</i>	<i>-63</i>	<i>142</i>
	<i>Verenigde Staten</i>	<i>61</i>	<i>-1.390</i>	<i>12</i>	<i>42</i>	<i>-1.192</i>	<i>-236</i>	<i>-3</i>	<i>38</i>	<i>-328</i>	<i>-47</i>
7.3	Huishoudens	5.163	-799	2.413	497	22	-1.342	25	-610	-764	-472
	<i>waarvan in beleggingsfondsen uit:</i>										
	<i>Ierland</i>	<i>272</i>	<i>610</i>	<i>101</i>	<i>370</i>	<i>262</i>	<i>108</i>	<i>-130</i>	<i>86</i>	<i>52</i>	<i>129</i>
	<i>Luxemburg</i>	<i>4.700</i>	<i>-1.886</i>	<i>2.510</i>	<i>-43</i>	<i>-448</i>	<i>-1.432</i>	<i>36</i>	<i>-742</i>	<i>-776</i>	<i>-600</i>
7.4	Overige sectoren	2.744	847	553	2.038	51	437	-1.679	291	-851	1.043
7	Totaal alle sectoren	11.987	8.817	4.210	3.722	2.271	324	2.501	5.690	1.701	2.782
Nederlandse netto inleg in Nederlandse beleggingsfondsen											
Verdeling naar sector van de houder											
8.1	Pensioenfondsen	7.243	3.289	3.244	488	149	2.050	602	1.137	3.213	860
8.2	Verzekeringsinstellingen	3.657	-353	920	4	319	494	-1.170	181	619	1.039
8.3	Huishoudens	-1.355	-2.927	-1.852	-349	-866	-910	-801	-405	-608	-574
8	Totaal Nederlandse pensioenfondsen, verzekeringsinstellingen en huishoudens	9.545	9	2.312	143	-398	1.634	-1.369	913	3.224	1.325
PM	Buitenlands belegd vermogen in Nederlandse beleggingsfondsen	1.138	-1.534	-79	604	-800	-539	-800	-384	181	1.233

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage. De reeksen in de tabel zijn zo actueel mogelijk gemaakt. Dit betekent onder andere dat reeksbreuken zoveel mogelijk zijn teruggewerkt. Hierdoor sluit de tabel niet volledig aan bij de corresponderende reeksen in de tabellen 7.1, 8.1 en 11.1.

De tabel geeft het bezit weer van alle beleggingsfondsen, dus ook van de fondsen die zich richten op de professionele en/of de vermogende belegger. Deze presentatie verschilt daarmee van die in de tabellen 6.1, 6.1.1 en 6.1.2.

Tabel 7.1 Balans van verzekeringsinstellingen

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Activa											
Onroerende goederen											
1.1 Onroerende goederen in eigen gebruik	1.937	1.556	1.486	1.818	814	784	776	768	1.348	1.323	
1.2 Onroerende goederen niet in eigen gebruik	12.739	11.465	10.730	9.179	9.889	10.199	10.460	10.616	9.469	9.461	
1.2.1 Woningen	6.503	5.580	4.993	3.876	2.982	3.056	3.103	3.101	3.076	3.065	
1.2.2 Overig	6.236	5.885	5.738	5.303	6.907	7.143	7.357	7.515	6.393	6.396	
1 Totaal onroerende goederen	14.676	13.021	12.216	10.997	10.703	10.983	11.236	11.384	10.817	10.784	
Aandelen en deelnemingen											
2.1 Beursgenoteerde aandelen					28.440	31.292	26.964	23.753	19.124	16.851	
2.1.1 Nederland					18.601	19.289	14.589	12.539	10.890	9.127	
2.1.2 Overig Eurogebied					4.904	5.539	6.154	5.102	4.621	4.030	
2.1.3 Overig					4.934	6.464	6.220	6.111	3.612	3.696	
2.2 Niet-beursgenoteerde aandelen					2.841	3.041	2.766	2.646	3.087	4.367	
2.2.1 Nederland					2.325	2.419	2.220	2.363	2.571	3.946	
2.2.2 Overig Eurogebied					125	130	118	110	142	262	
2.2.3 Overig					387	492	426	174	376	158	
2.3 Participaties in beleggingsinstellingen					75.543	78.920	74.728	67.837	66.757	63.448	
2.3.1 Nederland					62.865	68.198	64.119	57.960	57.505	54.614	
2.3.2 Overig Eurogebied					9.653	9.116	8.971	8.411	8.179	7.814	
2.3.3 Overig					3.024	1.607	1.639	1.467	1.074	1.020	
2.4 Deelnemingen					7.591	7.868	7.962	7.938	9.337	9.214	
2.4.1 Nederland					6.962	7.170	7.240	7.473	8.613	8.783	
2.4.2 Overig Eurogebied					562	636	663	408	666	418	
2.4.3 Overig					68	62	59	57	59	14	
2 Totaal aandelen en deelnemingen	79.949	84.859	94.943	113.264	114.415	121.121	112.421	102.175	98.305	93.880	
Effecten m.u.v. aandelen											
3.1 t/m 1 jaar	380	310	249	166	1.217	595	466	341	721	595	
3.1.1 Nederland	380	310	249	166	698	333	417	339	721	585	
3.1.2 Overig Eurogebied	0	0	0	0	449	209	42	1	0	10	
3.1.3 Overig	0	0	0	0	70	53	7	1	0	0	
3.2 meer dan 1 jaar	70.700	87.717	114.095	127.546	126.645	137.383	135.423	138.505	134.993	136.866	
3.2.1 Nederland	28.420	29.725	35.401	39.922	35.076	47.607	43.872	44.630	43.607	42.968	
3.2.2 Overig Eurogebied	31.531	44.730	63.949	71.220	69.771	67.454	69.104	71.012	68.801	71.542	
3.2.3 Overig	10.749	13.261	14.744	16.404	21.795	22.324	22.448	22.865	22.586	22.358	
3 Totaal effecten m.u.v. aandelen	71.079	88.026	114.344	127.712	127.862	137.978	135.889	138.846	135.713	137.461	
Financiële derivaten											
4.1 Nederland	134	228	629	2.152	1.918	1.204	834	1.431	957	1.983	
4.2 Overig Eurogebied	23	38	75	106	52	41	48	52	84	113	
4.3 Overig	66	2	37	35	77	56	70	148	209	255	
4 Totaal financiële derivaten	223	269	741	2.293	2.047	1.302	953	1.631	1.250	2.353	
Leningen											
5.1 t/m 1 jaar	20.821	20.962	21.456	20.172	20.758	28.316	27.070	28.686	33.843	33.193	
5.1.1 Nederland	20.545	20.792	21.342	20.059	20.506	28.014	26.918	28.376	33.473	32.844	
5.1.2 Overig Eurogebied	174	29	14	13	55	76	31	122	127	124	
5.1.3 Overig	101	142	100	100	199	227	122	185	243	225	
5.2 meer dan 1 jaar: woninghypotheken	44.228	33.760	29.105	27.050	21.911	21.294	19.838	20.805	21.727	20.076	
5.2.1 Nederland	44.228	33.760	29.105	27.050	21.911	21.294	19.838	20.805	21.727	20.076	
5.2.2 Overig Eurogebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.2.3 Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.3 meer dan 1 jaar: overig	39.326	33.158	25.273	24.590	32.805	32.167	30.877	30.147	28.880	27.734	
5.3.1 Nederland	37.066	31.898	24.159	23.321	30.105	29.825	28.463	27.777	26.209	25.132	
5.3.2 Overig Eurogebied	480	961	974	926	472	169	164	160	159	160	
5.3.3 Overig	1.780	297	139	342	2.227	2.172	2.249	2.210	2.510	2.441	
5 Totaal leningen	104.375	87.880	75.833	71.812	75.474	81.777	77.785	79.638	84.449	81.003	
6 Deposito's en overige liquide middelen	6.934	13.297	12.707	14.369	7.274	8.902	10.147	10.842	10.880	12.429	
7 Herverzekerde technische voorzieningen	6.890	5.987	5.065	4.736	8.873	8.224	8.120	7.236	8.222	8.160	
8 Overige niet-financiële activa	156	245	127	115	4.687	5.251	4.940	4.849	6.266	6.051	
9 Totaal activa	284.283	293.584	315.977	345.297	351.336	375.540	361.491	356.601	355.902	352.121	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
								III	IV	I	II	III
Passiva												
10	Aandelenkapitaal en reserves	24.063	34.000	40.501	46.362	41.607	46.428	39.379	40.372	44.261	44.228	
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	2.453	2.084	2.004	2.397	2.722	2.304	2.265	1.929	1.569	1.308	
Technische voorzieningen												
12.1	Voorziening levensverzekering	223.388	230.286	246.579	265.419	231.672	240.224	234.579	226.673	217.866	217.291	
12.2	Voorziening pensioenverzekering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12.3	Overige technische voorzieningen					48.901	47.189	47.345	51.508	50.128	48.386	
12	Totaal technische voorzieningen	223.388	230.286	246.579	265.419	280.573	287.413	281.924	278.181	267.994	265.677	
Effecten m.u.v. aandelen												
13.1	t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13.2	meer dan 1 jaar	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13	Totaal effecten m.u.v. aandelen	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14	Financiële derivaten	14	219	251	75	39	180	224	85	263	157	
Leningen												
15.1	t/m 1 jaar	18.426	17.421	17.791	22.662	18.366	26.875	27.553	26.716	31.172	30.193	
15.1.1	Nederland	18.426	17.360	17.729	22.602	17.711	25.730	26.220	25.344	29.252	25.968	
15.1.2	Overig Eurogebied	0	7	3	9	69	57	69	275	447	449	
15.1.3	Overig	0	55	59	51	582	1.085	1.262	1.097	1.472	3.777	
15.2	meer dan 1 jaar	15.937	9.575	8.851	8.381	8.029	12.340	10.146	9.318	10.644	10.558	
15.2.1	Nederland	15.937	9.553	8.831	8.381	7.337	11.233	9.140	9.106	10.634	10.550	
15.2.2	Overig Eurogebied	0	22	20	0	641	1.034	917	193	0	0	
15.2.3	Overig	0	0	0	0	50	71	88	19	10	7	
15	Totaal leningen	34.363	26.995	26.642	31.044	26.395	39.215	37.699	36.034	41.815	40.751	
16	Totaal passiva	284.283	293.584	315.977	345.297	351.336	375.540	361.491	356.601	355.902	352.121	

Tabel 7.1.1 Verkorte balansen van verzekeringsinstellingen naar type

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
								III	IV	I	II	III
		Levensverzekeraars										
Activa												
1	Onroerende goederen	14.156	12.551	11.712	10.400	10.236	10.332	10.485	10.617	10.075	10.069	
2.1	Beursgenoteerde aandelen					23.545	25.984	22.693	19.674	15.626	13.729	
2.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					2.471	2.602	2.288	2.199	2.591	3.874	
2.3	Participaties in beleggingsinstellingen					71.063	73.616	69.569	63.055	62.570	59.077	
2.4	Deelnemingen					5.174	5.459	5.539	5.461	6.006	5.823	
2	Aandelen en deelnemingen	74.552	79.603	87.949	105.150	102.253	107.661	100.089	90.389	86.793	82.503	
3.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	345	282	217	60	871	423	206	103	67	381	
3.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	55.181	71.399	94.434	105.754	103.120	114.365	112.058	112.934	111.780	113.876	
3	Effecten m.u.v. aandelen	55.527	71.681	94.650	105.813	103.991	114.788	112.264	113.037	111.847	114.257	
4	Financiële derivaten	191	221	705	2.272	2.029	1.266	925	1.589	1.222	2.329	
5.1	Leningen t/m 1 jaar	17.273	16.525	15.905	14.518	9.441	14.487	14.060	15.698	21.189	20.530	
5.2	Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	41.915	32.584	28.250	26.250	21.787	21.087	19.662	20.630	21.553	19.902	
5.3	Leningen meer dan 1 jaar: overig	35.221	29.969	22.342	21.801	29.254	28.932	27.653	26.967	25.633	24.807	
5	Leningen	94.410	79.077	66.496	62.569	60.482	64.506	61.375	63.295	68.375	65.239	
6	Deposito's en overige liquide middelen	6.202	11.838	10.567	11.701	1.073	3.857	4.091	3.212	3.129	4.592	
7	Herverzekerde technische voorzieningen	5.253	4.285	3.535	3.330	2.347	2.057	1.860	1.822	2.936	2.926	
8	Overige niet-financiële activa	139	154	76	86	3.509	3.855	3.826	3.601	4.699	4.418	
9	Totaal activa	250.429	259.410	275.690	301.320	285.920	308.322	294.915	287.562	289.076	286.333	
Passiva												
10	Aandelenkapitaal en reserves	19.561	26.960	31.159	34.781	26.067	28.480	23.837	24.802	27.695	28.115	
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	2.031	1.750	1.621	1.868	1.976	1.611	1.814	1.473	1.140	946	
12	Technische voorzieningen	198.691	206.582	219.964	238.501	240.197	249.674	242.978	234.908	228.314	225.684	
13	Effecten m.u.v. aandelen	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14	Financiële derivaten	12	194	174	59	37	175	220	84	256	130	
15	Leningen	30.134	23.926	22.773	26.111	17.643	28.382	26.066	26.295	31.671	31.458	
16	Totaal passiva	250.431	259.412	275.691	301.320	285.920	308.322	294.915	287.562	289.076	286.333	
		Schadeverzekeraars										
Activa												
1	Onroerende goederen	520	470	504	597	467	651	751	767	742	715	
2.1	Beursgenoteerde aandelen					4.795	5.207	4.175	3.994	3.418	3.055	
2.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					367	436	472	441	465	462	
2.3	Participaties in beleggingsinstellingen					4.475	5.300	5.155	4.778	4.183	4.367	
2.4	Deelnemingen					2.097	2.085	2.099	2.150	2.998	3.053	
2	Aandelen en deelnemingen	5.397	5.256	6.995	8.114	11.734	13.028	11.902	11.364	11.064	10.937	
3.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	35	28	33	106	346	172	260	238	654	214	
3.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	15.518	16.318	19.662	21.792	22.397	21.840	22.240	24.407	22.059	21.812	
3	Effecten m.u.v. aandelen	15.553	16.346	19.694	21.899	22.743	22.012	22.500	24.645	22.712	22.026	
4	Financiële derivaten	32	48	35	20	18	36	28	41	28	24	
5.1	Leningen t/m 1 jaar	3.548	4.437	5.551	5.655	11.265	13.766	12.747	12.661	12.558	12.012	
5.2	Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	2.313	1.176	855	799	124	207	176	175	174	174	
5.3	Leningen meer dan 1 jaar: overig	4.105	3.189	2.931	2.789	1.529	1.243	1.126	1.095	1.043	791	
5	Leningen	9.966	8.803	9.337	9.243	12.918	15.216	14.049	13.931	13.774	12.977	
6	Deposito's en overige liquide middelen	733	1.459	2.140	2.668	6.088	4.894	5.947	7.360	7.326	7.689	
7	Herverzekerde technische voorzieningen	1.637	1.702	1.531	1.406	6.093	5.658	5.811	4.906	4.839	4.842	
8	Overige niet-financiële activa	16	91	51	29	1.176	1.395	1.112	1.248	1.574	1.617	
9	Totaal activa	33.854	34.174	40.287	43.976	61.238	62.892	62.100	64.262	62.059	60.827	
Passiva												
10	Aandelenkapitaal en reserves	4.502	7.040	9.342	11.581	14.717	17.207	14.976	15.334	15.831	15.984	
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	422	335	383	529	740	687	444	449	422	355	
12	Technische voorzieningen	24.699	23.704	26.616	26.919	37.819	34.947	35.848	39.418	36.308	35.954	
13	Effecten m.u.v. aandelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14	Financiële derivaten	2	26	77	16	2	5	4	1	7	26	
15	Leningen	4.229	3.070	3.869	4.932	7.960	10.046	10.828	9.060	9.491	8.508	
16	Totaal passiva	33.854	34.175	40.287	43.977	61.238	62.892	62.100	64.262	62.059	60.827	

 Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
 De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2006	2007		2008		
		III	IV	I	II	III
Herverzekeraars						
Activa						
1	Onroerende goederen	0	0	0	0	0
2.1	Beursgenoteerde aandelen	100	101	96	85	67
2.2	Niet-beursgenoteerde aandelen	3	3	6	6	31
2.3	Participaties in beleggingsinstellingen	5	4	4	4	4
2.4	Deelnemingen	320	324	324	327	338
2	Aandelen en deelnemingen	428	432	430	422	440
3.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	0
3.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	1.128	1.178	1.125	1.164	1.178
3	Effecten m.u.v. aandelen	1.128	1.178	1.125	1.164	1.178
4	Financiële derivaten	0	0	0	1	0
5.1	Leningen t/m 1 jaar	52	63	263	327	651
5.2	Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	0	0	0	0	0
5.3	Leningen meer dan 1 jaar: overig	2.022	1.992	2.098	2.085	2.136
5	Leningen	2.074	2.055	2.361	2.412	2.787
6	Deposito's en overige liquide middelen	113	151	109	270	148
7	Herverzekerde technische voorzieningen	433	509	449	508	392
8	Overige niet-financiële activa	2	1	2	0	16
9	Totaal activa	4.178	4.326	4.476	4.777	4.961
Passiva						
10	Aandelenkapitaal en reserves	823	741	566	562	740
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	6	6	7	7	7
12	Technische voorzieningen	2.557	2.792	3.098	3.529	3.428
13	Effecten m.u.v. aandelen	0	0	0	0	0
14	Financiële derivaten	0	0	0	0	1
15	Leningen	792	787	805	679	785
16	Totaal passiva	4.178	4.326	4.476	4.777	4.961

Tabel 7.1.2 Activa en passiva van verzekeringsinstellingen naar sector

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Binnenland											
Overheid											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen										
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen										
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen										
1.4	Deelnemingen										
1	Aandelen en deelnemingen										
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	320	119	164	102	16	35
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	15.153	16.041	18.706	20.021	13.817	14.291	13.339	14.617	13.831	12.962
2	Effecten m.u.v. aandelen	15.153	16.041	18.706	20.021	14.137	14.410	13.503	14.719	13.847	12.997
3.1	Leningen t/m 1 jaar	0	101	80	123	247	257	307	352	483	426
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	2.721	1.804	1.775	1.573	4.114	2.839	2.687	2.574	2.462	2.437
3	Leningen	2.721	1.905	1.855	1.696	4.361	3.096	2.994	2.926	2.945	2.863
4	Deposito's en overige liquide middelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Herverzekerde technische voorzieningen										
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	464	254	739	649	917	967	860	811	567	489
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	248	126	126	117	166	172
6	Leningen	464	254	739	649	1.165	1.093	986	928	733	661
Monetair-financiële instellingen											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen					2.904	2.590	818	753	782	573
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					3	3	30	62	51	8
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					1	1	1	1	1	1
1.4	Deelnemingen					0	0	0	0	0	0
1	Aandelen en deelnemingen	10.851	10.605	10.484	12.694	2.908	2.594	849	816	834	582
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	1	0	0	0	145	59	108	6	349	260
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	5.067	3.503	4.045	3.410	3.458	3.177	2.798	2.349	2.378	2.294
2	Effecten m.u.v. aandelen	5.068	3.503	4.045	3.410	3.602	3.236	2.905	2.355	2.728	2.554
3.1	Leningen t/m 1 jaar	0	7	409	613	1.859	2.551	2.416	3.566	3.541	2.935
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	11.761	9.111	7.340	6.993	12.148	12.397	12.514	12.275	12.240	12.445
3	Leningen	11.761	9.118	7.748	7.606	14.007	14.948	14.930	15.841	15.781	15.380
4	Deposito's en overige liquide middelen	6.922	12.871	11.981	14.137	6.287	7.079	8.467	8.503	8.821	9.287
5	Herverzekerde technische voorzieningen										
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	224	318	127	407	2.327	3.034	3.322	2.163	1.952	1.338
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	10.211	2.795	3.672	2.887	782	799	713	691	672	673
6	Leningen	10.434	3.113	3.799	3.294	3.109	3.833	4.035	2.854	2.624	2.011
Overige financiële instellingen (inclusief verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen)											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen					4.072	3.461	2.814	2.653	1.949	1.602
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					1.848	1.355	1.177	1.476	1.538	2.957
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					62.864	68.197	64.118	57.959	57.504	54.613
1.4	Deelnemingen					6.811	7.038	7.107	7.338	8.479	8.648
1	Aandelen en deelnemingen	27.985	34.294	41.619	51.068	75.595	80.051	75.217	69.427	69.217	67.567
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	379	310	249	166	234	153	146	231	335	254
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	5.985	7.329	9.377	12.911	16.265	28.891	26.518	26.527	26.294	26.504
2	Effecten m.u.v. aandelen	6.364	7.639	9.627	13.077	16.498	29.044	26.664	26.758	26.294	26.504
3.1	Leningen t/m 1 jaar	20.545	20.424	20.612	18.933	5.101	9.574	8.008	8.347	10.056	10.410
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	12.870	13.339	11.338	11.939	11.327	12.060	10.672	10.052	8.630	7.306
3	Leningen	33.415	33.762	31.951	30.872	16.428	21.634	18.680	18.399	18.686	17.716
4	Deposito's en overige liquide middelen	0	0	0	0	465	715	674	659	619	674
5	Herverzekerde technische voorzieningen	5.644	4.081	3.883	3.827	6.100	6.527	6.442	5.857	6.635	6.508
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	17.065	14.082	14.527	20.185	6.735	13.021	11.615	11.491	12.759	10.364
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	5.726	6.757	5.159	5.491	5.060	9.026	6.860	6.809	8.182	8.046
6	Leningen	22.791	20.840	19.685	25.676	11.795	22.047	18.475	18.300	20.941	18.410

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Vervolg binnenland										
Niet-financiële vennootschappen										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen				11.623	13.238	10.957	9.132	8.160	6.952
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen				474	1.060	1.012	824	984	981
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen				0	0	0	0	0	0
1.4	Deelnemingen				144	128	128	128	129	130
1	Aandelen en deelnemingen	15.523	15.249	14.067	18.573	12.241	14.426	12.097	10.084	8.063
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	1	20	35
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	1.761	2.746	3.164	3.683	1.537	1.249	1.216	1.139	1.099
2	Effecten m.u.v. aandelen	1.761	2.746	3.164	3.683	1.537	1.249	1.216	1.140	1.241
3.1	Leningen t/m 1 jaar	0	162	173	74	10.545	11.906	12.629	11.107	11.516
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	11.704	9.721	7.203	6.087	1.525	1.435	1.511	1.333	1.387
3	Leningen	11.704	9.883	7.376	6.161	12.070	13.341	14.140	12.440	12.903
4	Deposito's en overige liquide middelen				105	130	118	75	96	155
5	Herverzekerde technische voorzieningen									
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	68	1.424	487	634	4.776	6.234	6.993	6.298	6.531
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	982	1.064	1.190	1.224	1.294
6	Leningen	68	1.424	487	634	5.758	7.298	8.183	7.522	7.825
Huishoudens en izw										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					6	5	5	5	5
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen									
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen									
1.4	Deelnemingen					6	5	5	5	5
1	Aandelen en deelnemingen	1	35	46	29	6	5	5	5	5
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	454	106	109	23	0	0	0	0	0
2	Effecten m.u.v. aandelen	454	106	109	23	0	0	0	0	0
3.1	Leningen t/m 1 jaar	0	98	68	143	2.751	3.724	3.558	5.005	7.880
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	42.238	31.684	25.607	23.896	22.902	22.386	20.913	22.348	23.218
3	Leningen	42.238	31.782	25.676	24.039	25.653	26.110	24.471	27.353	31.098
4	Deposito's en overige liquide middelen					0	0	0	0	0
5	Herverzekerde technische voorzieningen									
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	605	1.282	1.850	596	2.956	2.473	3.434	4.576	7.439
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	261	218	250	264	320
6	Leningen	605	1.282	1.850	596	3.217	2.691	3.684	4.840	7.759
Totaal binnenland										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen				18.601	19.289	14.589	12.539	10.890	9.127
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen				2.325	2.419	2.220	2.363	2.571	3.946
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen				62.865	68.198	64.119	57.960	57.505	54.614
1.4	Deelnemingen				6.962	7.170	7.240	7.473	8.613	8.783
1	Aandelen en deelnemingen	54.360	60.184	66.215	81.453	90.754	97.076	88.169	80.336	79.579
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	380	310	249	166	698	333	417	339	721
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	28.420	29.725	35.401	39.922	35.076	47.607	43.872	44.630	43.607
2	Effecten m.u.v. aandelen	28.800	30.034	35.650	40.088	35.775	47.939	44.290	44.969	44.327
3.1	Leningen t/m 1 jaar	20.545	20.792	21.342	20.059	20.506	28.014	26.918	28.376	33.473
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	81.294	65.659	53.264	50.370	52.016	51.119	48.301	48.582	47.936
3	Leningen	101.839	86.450	74.606	70.429	72.522	79.133	75.219	76.958	81.408
4	Deposito's en overige liquide middelen	6.922	12.871	11.981	14.137	6.864	8.179	9.260	9.689	9.678
5	Herverzekerde technische voorzieningen	5.644	4.081	3.883	3.888	6.096	6.276	6.442	5.413	6.492
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	18.426	17.360	17.729	22.602	17.711	25.730	26.220	25.344	29.252
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	15.937	9.553	8.831	8.381	7.337	11.233	9.140	9.106	10.634
6	Leningen	34.362	26.912	26.560	30.984	25.048	36.963	35.360	34.450	39.885

Tabel 7.1.2 Activa en passiva van verzekeringinstellingen naar sector (vervolg)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
								III	IV	I	II	III
		Buitenland										
		Eurogebied										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					4.904	5.539	6.154	5.102	4.621	4.030	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					125	130	118	110	142	262	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					9.653	9.116	8.971	8.411	8.179	7.814	
1.4	Deelnemingen					562	636	663	408	666	418	
1	Aandelen en deelnemingen	2.284	3.187	5.803	7.251	15.244	15.421	15.906	14.031	13.608	12.523	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	449	209	42	1	0	10	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	31.531	44.730	63.949	71.220	69.771	67.454	69.104	71.012	68.801	71.542	
2	Effecten m.u.v. aandelen	31.531	44.730	63.949	71.220	70.220	67.663	69.146	71.013	68.801	71.552	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	174	29	14	13	55	76	31	122	127	124	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	480	961	974	926	472	169	164	160	159	160	
3	Leningen	654	990	989	939	527	245	195	282	286	284	
4	Deposito's en overige liquide middelen	12	217	194	147	46	218	260	341	268	1.532	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	872	1.311	700	496	2.193	1.440	1.274	1.376	1.348	1.323	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	0	7	3	9	69	57	69	275	447	449	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	22	20	0	641	1.034	917	193	0	0	
6	Leningen	0	29	23	9	710	1.091	986	468	447	449	
		Overig										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					4.934	6.464	6.220	6.111	3.612	3.696	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					387	492	426	174	376	158	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					3.024	1.607	1.639	1.467	1.074	1.020	
1.4	Deelnemingen					68	62	59	57	59	14	
1	Aandelen en deelnemingen	23.304	21.487	22.925	24.559	8.413	8.625	8.344	7.809	5.120	4.888	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	70	53	7	1	0	0	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	10.749	13.261	14.744	16.404	21.795	22.324	22.448	22.865	22.586	22.358	
2	Effecten m.u.v. aandelen	10.749	13.261	14.744	16.404	21.865	22.377	22.454	22.866	22.586	22.358	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	101	142	100	100	199	227	122	185	243	225	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	1.780	297	139	342	2.227	2.172	2.249	2.210	2.510	2.441	
3	Leningen	1.881	439	239	442	2.426	2.399	2.371	2.395	2.753	2.666	
4	Deposito's en overige liquide middelen	0	209	533	85	364	506	626	812	934	780	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	373	594	482	352	579	506	404	449	381	329	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	0	55	59	51	582	1.085	1.262	1.097	1.472	3.777	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	50	71	88	19	10	7	
6	Leningen	0	55	59	51	632	1.156	1.350	1.116	1.482	3.784	
		Totaal buitenland										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					9.837	12.003	12.375	11.213	8.233	7.725	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					516	622	544	283	516	421	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					12.678	10.724	10.611	9.877	9.252	8.834	
1.4	Deelnemingen					630	699	722	465	727	432	
1	Aandelen en deelnemingen	25.588	24.674	28.728	31.810	23.661	24.048	24.251	21.838	18.728	17.412	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	519	262	49	2	0	10	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	42.280	57.991	78.694	87.624	91.567	89.778	91.552	93.875	91.385	93.898	
2	Effecten m.u.v. aandelen	42.280	57.991	78.694	87.624	92.086	90.040	91.600	93.878	91.385	93.908	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	275	170	114	113	255	303	152	309	370	348	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	2.260	1.259	1.113	1.269	2.699	2.341	2.414	2.370	2.669	2.601	
3	Leningen	2.535	1.429	1.227	1.382	2.954	2.644	2.566	2.679	3.039	2.949	
4	Deposito's en overige liquide middelen	12	426	726	232	412	725	886	1.153	1.202	2.312	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	1.245	1.905	1.182	848	2.776	1.948	1.678	1.822	1.730	1.651	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	0	61	62	60	651	1.144	1.333	1.373	1.921	4.225	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	22	20	0	692	1.106	1.006	214	11	8	
6	Leningen	0	83	82	60	1.343	2.250	2.339	1.587	1.932	4.233	

Tabel 7.1.3 Kasstroomoverzicht van verzekeringinstellingen

Miljoenen euro's

	2006	2007	2007		2008		
			III	IV	I	II	III
Kasstroomen uit normale bedrijfsvoering							
Levens- en pensioenverzekeringen							
1.1.1	24.926	24.911	5.207	6.686	7.779	5.744	5.957
1.1.2	284	331	95	99	85	87	107
1.1.3	315	303	54	116	63	314	86
1.1	24.895	24.939	5.248	6.669	7.801	5.517	5.978
Overige verzekeringen							
1.2.1	47.595	48.120	11.740	11.658	13.922	12.687	12.179
1.2.2	645	651	132	164	162	149	114
1.2.3	3.211	3.942	912	1.067	834	726	198
1.2	45.029	44.829	10.960	10.755	13.250	12.110	12.095
1	69.924	69.768	16.208	17.424	21.051	17.627	18.073
Levens- en pensioenverzekering							
2.1.1	21.937	23.468	5.271	7.490	4.732	5.425	4.479
2.1.2	114	178	47	48	48	45	60
2.1.3	189	215	42	105	53	43	41
2.1	21.862	23.431	5.276	7.433	4.727	5.427	4.498
Overige verzekeringen							
2.2.1	36.971	39.537	9.956	10.239	9.424	11.409	10.268
2.2.2	232	367	101	135	91	139	143
2.2.3	2.684	2.959	-111	1.957	362	1.175	809
2.2	34.519	36.945	10.168	8.417	9.153	10.373	9.602
2	56.381	60.376	15.444	15.850	13.880	15.800	14.100
Waardeoverdrachten							
3.1	0	2	1	1	1	-16	9
3.2	108	160	35	37	20	181	155
3	-108	-158	-34	-36	-19	-197	-146
Directe beleggingsopbrengsten							
4.1	1.330	2.057	260	358	175	879	213
4.2	4.645	5.187	1.542	893	1.702	1.120	1.664
4.3	297	425	119	93	101	103	113
4.4	1.987	2.046	475	635	583	554	925
4	8.259	9.716	2.396	1.980	2.560	2.657	2.915
Beleggingslasten							
5.1	368	656	137	198	236	126	126
5.2	1.011	699	89	237	147	141	115
5	1.379	1.355	226	435	383	267	241
6	958	634	117	285	232	135	141
Bedrijfskosten							
7.1	2.793	2.280	566	570	546	586	530
7.2	10.723	9.306	2.673	2.556	2.197	1.808	1.992
7	13.517	11.586	3.239	3.126	2.744	2.394	2.522
8	1.322	987	208	194	125	102	-238
9	554	12.217	228	8.997	0	486	0
10	5.880	-6.561	-658	-8.949	6.692	1.173	4.358

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2006	2007	2007		2008			
			III	IV	I	II	III	
Transacties in activa								
Onroerende goederen								
II.1	Onroerende goederen in eigen gebruik	-1	5	-3	-1	-11	-612	-1
II.2	Onroerende goederen niet in eigen gebruik	-347	-192	58	-183	-138	-43	9
II.2.1	Woningen	-251	-38	12	-32	16	31	12
II.2.2	Overig	-96	-154	46	-151	-154	-74	-3
II	Totaal onroerende goederen	-348	-187	55	-184	-149	-655	8
Aandelen en deelnemingen								
12.1	Beursgenoteerde aandelen	-165	4.648	724	2.729	250	2.368	30
12.2	Niet-beursgenoteerde aandelen	119	550	191	435	-398	-80	1
12.3	Participaties in beleggingsinstellingen	-5.173	1.634	-106	1.414	-282	-159	-1.213
12.4	Deelnemingen	-636	-62	52	-9	-40	-812	-29
12	Totaal aandelen en deelnemingen	-5.852	6.770	861	4.569	-470	1.317	-1.211
Effecten m.u.v. aandelen								
13.1	t/m 1 jaar	852	883	842	-154	123	-328	130
13.2	meer dan 1 jaar	-4.116	-7.189	-201	-711	-3.011	201	-2.705
13	Totaal effecten m.u.v. aandelen	-3.264	-6.305	642	-865	-2.888	-128	-2.575
14	Financiële derivaten	841	770	139	162	66	229	302
Leningen								
15.1	t/m 1 jaar	-10.332	-5.266	135	-895	-2.022	-4.960	661
15.2	meer dan 1 jaar: woninghypotheken	128	1.902	-1.039	1.404	-992	-511	1.636
15.3	meer dan 1 jaar: overig	1.740	8.161	2.274	951	593	1.611	1.289
15	Totaal leningen	-8.463	4.798	1.371	1.460	-2.421	-3.860	3.586
16	Overige niet-financiële activa	-227	104	-181	440	87	-1.442	-19
17	Totaal transacties in activa exclusief deposito's en overige liquide middelen (II t/m 16)	-17.315	5.949	2.886	5.582	-5.776	-4.538	90
Transacties in passiva								
18	Aandelenkapitaal en reserves	454	-2	158	-99	-172	762	-55
Effecten m.u.v. aandelen								
19.1	t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0
19.2	meer dan 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0
19	Totaal effecten m.u.v. aandelen	0	0	0	0	0	0	0
20	Financiële derivaten	-901	-1.771	-958	-216	-133	-557	-292
Leningen								
21.1	t/m 1 jaar	3.451	7.232	2.806	545	-568	4.187	-672
21.2	meer dan 1 jaar	4.563	124	926	-1.135	-573	1.540	-219
21	Totaal leningen	8.013	7.358	3.732	-590	-1.141	5.727	-891
22	Totaal transacties in passiva (18 t/m 21)	7.566	5.585	2.932	-905	-1.446	5.932	-1.238
23	Deposito's en overige liquide middelen, inclusief herwaardering -(10+17+22)	3.869	-4.973	-5.160	4.272	530	-2.567	-3.210

Tabel 7.2 Balans en actuele waarde beleggingen van onder toezicht staande verzekeraars

Miljoenen euro's

	Imma- teriële Activa	Beleg- gingen voor risico polis- hou- ders	Beleg- gingen in zake- lijke waar- den	Beleg- gingen in vastren- tende waar- den	Ove- rige beleg- gingen	Vorde- ringen	Over- lopen- de activa	Ove- rige activa	Vermo- gens- tekort Neder- landse vesti- ging	Totaal activa
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Levensverzekeraars										
2002	30	68.535	23.299	106.928	25.005	7.808	4.731	4.235	0	240.571
2003	19	76.814	22.441	112.997	25.970	8.467	4.842	4.046	0	255.597
2004	14	82.755	21.665	125.352	25.181	5.027	4.885	2.317	0	267.195
2005	139	95.972	29.448	132.150	30.089	7.294	4.224	4.078	0	303.395
2006	192	99.693	34.633	128.141	31.939	5.449	4.687	4.016	0	308.749
2007	288	100.459	29.557	121.799	31.873	8.324	5.043	13.246	0	310.589
Natura-uitvaartverzekeraars										
2002	5	4	237	473	109	22	59	28	0	937
2003	5	5	290	477	137	19	63	25	0	1.020
2004	4	5	314	498	144	13	63	25	0	1.067
2005	4	6	295	612	168	12	65	38	0	1.200
2006	2	7	297	593	202	8	64	42	0	1.216
2007	0	9	305	634	93	15	86	45	0	1.187
Schadeverzekeraars										
2002	35		4.367	19.399	3.354	4.757	1.420	1.181	0	34.513
2003	45		4.247	21.492	3.782	4.780	1.587	1.405	0	37.338
2004	109		4.854	24.272	3.929	4.898	1.585	1.500	0	41.147
2005	207		6.511	26.393	4.365	5.382	1.206	2.212	0	46.277
2006 ¹	193		7.609	25.171	7.348	15.293	1.353	2.802	0	59.769
2007	210		9.171	23.682	5.615	17.838	1.379	10.696	0	68.591
Totaal										
2002	70	68.539	27.903	126.800	28.468	12.587	6.210	5.444	0	276.021
2003	69	76.819	26.978	134.966	29.889	13.266	6.492	5.476	0	293.955
2004	127	82.760	26.833	150.122	29.254	9.938	6.533	3.842	0	309.409
2005	350	95.978	36.254	159.155	34.622	12.688	5.495	6.328	0	350.872
2006	387	99.700	42.539	153.905	39.489	20.750	6.104	6.860	0	369.734
2007	498	100.468	39.033	146.115	37.581	26.177	6.508	23.987	0	380.367

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Vanaf boekjaar 2006 zijn de voormalige ziekenfondsen in de cijfers opgenomen.

Eigen vermo- gen	Ach- terge- stelde schul- den	Tech- nische voor- zienin- gen voor risico maat- schap- pij	Tech- nische voor- zienin- gen voor risico polis- houder	Tech- nische voor- ziening voor scha- den	Ove- rige voor- zienin- gen	Depots herv- zeke- raars	Schul- den	Overlo- pende Passiva	Vermo- gens- over- schot Neder- landse vesti- ging	Totaal passiva	
II	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
21.877	488	126.851	66.766		1.362	3.301	15.101	4.341	484	240.571	2002
24.078	621	131.430	74.641		865	3.249	16.060	4.297	356	255.597	2003
29.426	568	134.443	80.226		834	3.529	14.668	3.187	313	267.195	2004
31.531	1.183	144.775	90.134		5.162	3.549	25.472	1.174	415	303.395	2005
33.601	827	146.942	95.989		4.452	1.559	22.381	2.408	591	308.749	2006
23.187	1.046	148.276	102.929		1.795	1.487	30.357	644	868	310.589	2007
100	1	771	4		34	0	24	1	0	937	2002
110	1	829	5		36	0	37	2	0	1.020	2003
143	1	849	5		40	0	27	1	0	1.067	2004
199	1	893	7		47	0	54	1	0	1.200	2005
219	0	906	8		58	0	23	2	0	1.216	2006
187	0	934	10		23	0	30	3	0	1.187	2007
8.427	279			20.988	378	124	3.416	724	177	34.513	2002
9.751	290			22.380	380	119	3.510	689	218	37.338	2003
11.561	232			24.117	416	216	3.621	833	151	41.147	2004
13.954	226			25.054	903	208	5.177	649	107	46.277	2005
17.242	370			32.483	951	208	7.493	918	105	59.769	2006 ¹
15.697	429			38.794	724	180	11.844	815	108	68.591	2007
30.404	768	127.622	66.770	20.988	1.774	3.425	18.541	5.066	661	276.021	2002
33.939	912	132.259	74.646	22.380	1.281	3.368	19.607	4.988	574	293.955	2003
41.130	801	135.292	80.231	24.117	1.290	3.745	18.316	4.021	464	309.409	2004
45.684	1.410	145.668	90.141	25.054	6.112	3.757	30.703	1.824	522	350.872	2005
51.062	1.197	147.848	95.997	32.483	5.461	1.767	29.897	3.328	696	369.734	2006
39.071	1.475	149.210	102.939	38.794	2.542	1.667	42.231	1.462	976	380.367	2007

Tabel 7.2 Balans en actuele waarde beleggingen van onder toezicht staande verzekeraars (vervolg)

Miljoenen euro's

	Terreinen en gebouwen	Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	Aandelen en deelnemingsbewijzen	Obligaties met vaste rente e.a. vastrentende waardepapieren	Belangen in beleggingspools	Hypothecaire leningen	Andere leningen	Deposito's	Overige beleggingen	Depots bij verzekeraars	Liquide middelen voor rekening polisshouders	Totaal actuele waarde beleggingen
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
Levensverzekeraars												
2002	14.676	5.809	60.917	70.337	970	28.216	25.806	4.670	9.418	2.305	644	223.767
2003	13.419	8.170	68.128	80.929	1.370	28.059	21.663	4.208	9.321	2.369	586	238.222
2004	13.907	6.440	73.078	99.681	1.544	24.923	17.858	3.890	10.659	2.219	754	254.953
2005	12.770	7.836	94.228	106.902	1.186	24.891	14.303	4.275	18.504	2.161	604	287.660
2006	13.682	8.608	102.932	105.660	872	23.190	12.891	4.367	19.751	1.690	760	294.406
2007	2.429	16.764	100.436	112.667	2.580	19.287	4.089	6.881	16.457	606	1.491	283.687
Natura-uitvaartverzekeraars												
2002	85	24	237	264		3	171	34	1	0		819
2003	82	47	290	287		3	152	35	8	0		904
2004	98	28	314	342		4	126	27	18	0		957
2005	111	28	295	470		4	108	30	30	0		1.075
2006	142	16	297	546		3	23	20	44	0		1.092
2007	10	39	305	595		1	22	17	51	2		1.042
Schadeverzekeraars												
2002	420	1.807	4.367	16.658		501	1.580	661	1.006	122		27.120
2003	410	2.201	4.247	18.518		540	1.363	1.071	1.018	152		29.521
2004	420	2.135	4.854	21.309		550	1.202	1.212	1.229	145		33.055
2005	432	2.342	6.511	23.574		453	982	1.384	1.425	166		37.270
2006 ¹	480	2.997	7.609	23.029		219	1.016	908	3.769	102		40.129
2007	334	4.314	6.980	21.894	2.190	172	408	1.208	884	83		38.467
Totaal												
2002	15.181	7.640	65.521	87.259	970	28.720	27.557	5.365	10.425	2.427	644	251.706
2003	13.911	10.418	72.665	99.734	1.370	28.602	23.178	5.314	10.347	2.521	586	268.647
2004	14.425	8.603	78.246	121.332	1.544	25.477	19.186	5.129	11.906	2.364	754	288.965
2005	13.313	10.206	101.034	130.946	1.186	25.348	15.393	5.689	19.959	2.327	604	326.005
2006	14.304	11.621	110.838	129.235	872	23.412	13.930	5.295	23.564	1.792	760	335.627
2007	2.773	21.117	107.721	135.156	4.770	19.460	4.519	8.106	17.392	691	1.491	323.196

Tabel 7.3 Baten- en lastenrekening van onder toezicht staande verzekeraars

Miljoenen euro's

	Verdiende premie eigen rekening (+)	In rekening gebrachte uitvaarten (+)	Beleggingsopbrengst technische rekening (+)	Overige baten technische rekening (+)	Uitkeringen eigen rekening (-)	Geleden schade eigen rekening (-)	Mutatie technische voorzieningen eigen rekening (-)	Winstdeling en kortingen (-)	Bedrijfskosten (-)	Beheerskosten en rentelasten (-)	Overige lasten technische rekening (-)
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Levensverzekeraars											
2002	23.138		2.080	655	19.603		-1.611	-400	3.158	923	3.439
2003	24.051		14.087	732	16.707		11.481	2.713	3.230	819	1.722
2004	24.466		10.408	1.545	17.586		8.701	2.155	3.297	813	1.993
2005	24.161		20.971	3.814	16.740		19.390	3.600	3.352	895	2.258
2006	25.099		14.582	1.508	20.476		9.661	2.021	3.486	1.043	1.638
2007	25.738		12.098	808	21.876		5.227	813	3.479	914	2.066
Natura-uitvaartverzekeraars											
2002	71	9	31	0	43		28		27		1
2003	79	7	46	0	44		61		27		0
2004	82	9	43	0	45		42		32		0
2005	87	11	90	0	46		50		35		0
2006	87	12	47	1	47		50		35		0
2007	87		89	0	33		57		42	2	0
Schadeverzekeraars											
2002	17.460		753	103		13.558	-12	128	4.322	19	85
2003	18.825		1.224	256		14.198	-11	103	4.527	4	289
2004	20.533		1.154	105		14.724	114	13	4.838	5	173
2005	20.981		1.315	172		14.333	-71	391	5.116	6	205
2006 ¹	42.772		1.250	2.115		37.224	63	141	6.141	7	528
2007	43.560		1.364	287		36.354	-110	115	6.132		332
Totaal											
2002	40.669	9	2.864	758	19.646	13.558	-1.595	-272	7.507	942	3.525
2003	42.955	7	15.357	988	16.751	14.198	11.531	2.816	7.784	823	2.011
2004	45.081	9	11.605	1.650	17.631	14.724	8.857	2.168	8.167	818	2.166
2005	45.229	11	22.376	3.986	16.786	14.333	19.369	3.991	8.503	901	2.463
2006	67.958	12	15.879	3.624	20.523	37.224	9.774	2.162	9.662	1.050	2.166
2007	69.385		13.551	1.095	21.909	36.354	5.174	928	9.653	916	2.398

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ Vanaf boekjaar 2006 zijn de voormalige ziekenfondsen in de cijfers opgenomen.

Wijziging egali- satie- voor- ziening (-)	Resultaat technische rekening (=)	Beleg- gings- op- brengst niet- technische rekening (+)	Andere baten en las- ten (+)	Buiten- gewone baten en las- ten (+)	Be- heers- kosten en rente- lasten (-)	Resultaat niet- verze- kerde uitvaar- ten	Belas- ting (-)	Resultaat ac- tiva be- schik- baar voor ver- koop	Aan- deel van derden in re- sultaat (-)	Netto resultaat (=)	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
	761	92	-266	0			171		176	240	2002
	2.198	1.214	-37	-5			426		152	2.793	2003
	1.872	1.385	52	-3			863		137	2.306	2004
	2.710	1.908	-141	0			964		192	3.322	2005
	2.862	2.001	-113	0			579		236	3.935	2006
	4.269	2.906	-200	0			21			6.954	2007
	10	-14	0	0			-1		0	-3	2002
	-1	23	0	0			7		0	14	2003
	15	5	0	0			5		0	14	2004
	56	6	-1	0			19		0	42	2005
	13	9	1	-1			4		0	17	2006
	43	9	-4	0		0	12			37	2007
1	214	132	-19	3	79		55		2	196	2002
3	1.191	560	15	10	98		402		2	1.273	2003
0	1.925	518	15	7	77		572		1	1.815	2004
20	2.467	850	-22	0	80		706		0	2.510	2005
31	2.002	688	-37	-1	84		742		30	1.795	2006 ¹
42	2.346	701	-13	-1	127		548			2.358	2007
1	985	210	-285	3	79		225	0	178	433	2002
3	3.388	1.797	-22	5	98		835	0	154	4.080	2003
0	3.812	1.908	67	4	77		1.440	0	138	4.135	2004
20	5.233	2.764	-164	0	80		1.689	0	192	5.874	2005
31	4.877	2.698	-149	-2	84		1.325	0	266	5.747	2006
42	6.658	2.915	-217	-1	127	0	581	0		9.349	2007

Tabel 7.3 Baten- en lastenrekening van onder toezicht staande verzekeraars (vervolg)

Miljoenen euro's

	Resultaat op interest	Resultaat op kosten	Resultaat technische analyse	Wijziging grondslagen en methoden	Toename op nul gestelde vvp (-)	Resultaat op grondslagen (23 t/m 27)	Contractuele resultatende- deling	Afschrijving rentestand- kortings	Resultaat- afhankelijke resultatende- deling	Overigen	Correctie resultatende- deling i.v.m. herverzeke- ring (-)
	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
Levensverzekeraars											
2002	-590	-421	1.317	-42		264	-1.800	857	349		-104
2003	4.234	-484	1.204	-73		4.881	1.380	808	503		12
2004	3.519	-601	1.240	-114		4.044	1.203	635	366		49
2005	5.706	-558	1.336	-184		6.300	2.580	491	591		60
2006	4.088	-582	1.477	-110		4.873	1.054	423	571		28
2007	4.542	-761	1.249		1	5.029	138	455	370	-174	-26
Natura-uitvaartverzekeraars											
2002											
2003											
2004											
2005											
2006											
2007											
Schadeverzekeraars											
2002											
2003											
2004											
2005											
2006 ¹											
2007											
Totaal											
2002											
2003											
2004											
2005											
2006											
2007											

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Totaal beschikbaar gestelde resultaatdeling (29 t/m 33)	Resultaat op grondslagen na resultaatdeling (28 - 34)	Wijziging overige technische voorzieningen (-)	Saldo overige technische baten en lasten	Sluitpost	Resultaat technische rekening (35 t/m 38)	Directe beleggingsopbrengsten (huren, rente, dividenden etc.)	Gerealiseerde waarde-mutaties	Totaal gerealiseerde beleggingsopbrengst	Niet gerealiseerde waarde-mutaties	Totaal beleggingsopbrengst	
34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	
-491	755	-9			764	9.928	-378	9.549	-7.378	2.172	2002
2.680	2.201	2			2.198	12.206	-44	12.162	3.139	15.301	2003
2.155	1.889	16			1.873	11.611	727	12.338	-545	11.793	2004
3.602	2.698	48			2.650	13.139	2.750	15.889	6.990	22.879	2005
2.021	2.852	-10			2.862	11.993	1.865	13.858	2.724	16.582	2006
816	4.213	29	22	62	4.269	11.461	6.115	17.576	-2.572	15.004	2007
						44	1	44	0	44	2002
						47	3	50	18	69	2003
						45	1	46	2	48	2004
						42	52	94	3	97	2005
						43	15	58	-1	57	2006
						50	49	99	-2	97	2007
						1.351	-56	1.295	-411	885	2002
						1.395	116	1.511	272	1.783	2003
						1.452	157	1.610	63	1.673	2004
						1.725	317	2.042	123	2.165	2005
						1.693	253	1.947	-9	1.937	2006 ¹
						1.684	508	2.192	-127	2.065	2007
						11.323	-433	10.888	-7.789	3.101	2002
						13.648	75	13.723	3.429	17.153	2003
						13.108	885	13.994	-480	13.514	2004
						14.906	3.119	18.025	7.116	25.141	2005
						13.729	2.133	15.863	2.714	18.576	2006
						13.195	6.672	19.867	-2.701	17.166	2007

Tabel 7.4 Solvabiliteit van onder toezicht staande verzekeraars

Miljoenen euro's

	Gestort aande- lenka- pitaal, waar- borgka- pitaal en leden- reke- ningen	Agio- reserve	Her- waarde- rings- reserve	Overige reserves	Onver- deelde winst	Vermo- gens- over- schot Neder- landse vesti- ging	Vermo- gens- compo- nenten (met beper- kingen) en toe- stem- ming DNB	Pruden- tiële correc- ties	Uit- komst verschil met netto- vermo- gens- muta- tiemethode	Aan- wezige solva- bilit- teits- marge (1 t/m 9)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Levensverzekeraars										
2002	666	1.938	7.199	6.345	465	484	1.227	30		18.295
2003	677	2.144	7.244	7.873	1.676	356	1.463	19		21.414
2004	638	2.251	5.827	10.643	1.546	313	1.350	14		22.555
2005	618	2.266	11.260	10.575	2.639	415	218	139		27.851
2006	662	2.328	11.863	11.670	3.360	591	841	192		31.121
2007	732	2.280	6.560	6.581	6.717	868	2.628	1.287	-68	25.146
Natura-uitvaartverzekeraars										
2002	6	13	23	47	1	0	31	5		117
2003	6	13	21	56	4	0	2	5		98
2004	6	12	38	54	11	0	2	4		119
2005	6	12	74	40	39	0	2	4		168
2006	3	12	99	81	14	0	0	2		207
2007	3	12	42	94	35	0	0	0	0	186
Schadeverzekeraars										
2002	939	1.488	794	4.225	141	177	620	35		8.349
2003	946	1.783	820	4.561	908	218	596	45		9.786
2004	978	2.415	758	5.092	1.214	8	470	109		10.827
2005	866	2.504	1.595	6.715	1.708	5	189	207		13.376
2006	881	3.607	1.596	8.835	1.710	5	437	193		16.877
2007	928	3.900	622	8.182	1.957	6	486	1.138	0	14.944

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Be-stand-deel voor- ziening levens- verze- kering risico verze- keraar	Be-stand-deel voor- ziening levens- verze- kering risico polis- houder	Be-stand-deel be- heers- lasten	Be-stand-deel tegoed spaar- kassen	Be-stand-deel verze- kerd kapitaal op risi- cobasis	Be-stand-deel premies aanvul- lende verze- kerin- gen	Sub- totaal	Toe- voe- ging tot mini- mum- bedrag garan- tie- fonds	Vereis- te sol- vabi- liteits- marge	Ge- middel- de sol- vabili- teits- ratio (%)	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
5.966	386		71	1.422	80	7.925	6	7.932	231	2002
6.202	407		79	1.495	90	8.274	5	8.279	259	2003
6.426	433		83	1.526	82	8.550	6	8.556	264	2004
6.987	515		99	1.576	74	9.252	5	9.256	301	2005
7.157	547		107	1.658	61	9.530	5	9.536	326	2006
7.034	589	21	77	1.727	80	9.531	36	9.567	263	2007
								39	298	2002
								42	234	2003
								42	280	2004
								44	380	2005
								45	461	2006
								44	423	2007
						3.097	25	3.122	267	2002
						3.266	27	3.293	297	2003
						3.536	25	3.561	304	2004
						3.516	28	3.544	377	2005
						5.111	47	5.158	327	2006
						5.190	258	5.448	274	2007

Tabel 7.5 Uitkeringen en premies van onder toezicht staande verzekeraars

Miljoenen euro's

	Bruto premie	Mutatie voorziening niet-verdiende premie	Herverzekeringspremie	Verdiende premie eigen rekening	Uitkeringen	w.v. herverzekerd	Uitkeringen eigen rekening	Uitvaarten door derden	Uitvaarten eigen bedrijf	Uitkeringen in geld	Totaal uitkeringen	w.v. herverzekerd	Uitkeringen eigen rekening
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Levensverzekeraars													
2002	24.052	0	913	23.138	20.179	576	19.603						
2003	24.838	-7	793	24.051	17.237	530	16.707						
2004	25.136	3	667	24.466	17.955	369	17.586						
2005	24.824	0	663	24.161	17.661	921	16.740						
2006 ¹	25.730	0	632	25.099	20.943	467	20.476						
2007	26.437	0	700	25.738	22.268	392	21.876						
Natura-uitvaartverzekeraars													
2002	72	0	1	71				37	2	5	44	1	43
2003	81	0	3	79				36	2	6	44	1	44
2004	87	0	5	82				39	1	5	46	1	45
2005	95	0	8	87				40	1	6	47	1	46
2006	97	0	9	87				43	1	5	48	1	47
2007	98	0	11	87				8	1	25	34	1	33

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

¹ In de premies en uitkeringen is EUR 0,6 miljard in begrepen als gevolg van incidentele transacties.

² Vanaf boekjaar 2006 zijn de voormalige ziekenfondsen in de cijfers opgenomen.

Tabel 7.5 Uitkeringen en premies van onder toezicht staande verzekeraars (vervolg)

Miljoenen euro's

	Bruto premie	Mutatie voorziening niet-verdiende premie	Bruto verdiende premie	Verdiende premie herverzekering	Verdiende premie eigen rekening	Bruto betaalde schade	Mutatie schade voorziening	Geleden bruto schade	Geleden schade herverzekering	Geleden schade eigen rekening
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Schadeverzekeraars, branche ongevallen en ziekte										
2002	9.661	29	9.632	542	9.090	7.173	806	7.979	390	7.589
2003	10.373	159	10.215	488	9.726	7.633	761	8.394	319	8.075
2004	11.644	119	11.524	517	11.007	8.250	659	8.909	271	8.639
2005	11.477	-125	11.603	427	11.176	8.172	478	8.650	203	8.448
2006 ²	35.246	376	34.871	2.118	32.752	30.444	2.796	33.240	1.888	31.353
2007	35.786	-107	35.893	2.480	33.413	32.601	-27	32.574	2.290	30.284
Schadeverzekeraars, branche motorrijtuigen										
2002	4.233	74	4.159	173	3.986	3.014	237	3.251	133	3.118
2003	4.469	35	4.434	192	4.242	3.045	220	3.265	125	3.140
2004	4.581	15	4.566	190	4.377	3.045	195	3.240	121	3.118
2005	4.565	15	4.550	188	4.362	2.955	136	3.091	122	2.969
2006	4.662	14	4.648	277	4.371	2.914	80	2.994	197	2.797
2007	4.669	-12	4.681	338	4.343	3.075	-42	3.033	245	2.788
Schadeverzekeraars, branche zee, transport en luchtvaart										
2002	579	4	575	128	447	402	49	451	117	334
2003	616	-1	617	135	482	396	1	397	41	356
2004	657	19	638	140	498	341	63	405	77	328
2005	681	6	674	134	541	365	44	409	69	340
2006	721	13	708	133	575	378	77	455	66	388
2007	742	38	704	132	572	382	65	447	101	346
Schadeverzekeraars, branche brand en andere schade aan zaken										
2002	3.129	42	3.087	837	2.251	1.775	56	1.832	370	1.461
2003	3.431	46	3.385	905	2.480	1.863	43	1.906	505	1.400
2004	3.529	17	3.512	893	2.619	1.812	-242	1.569	287	1.283
2005	3.520	17	3.503	779	2.724	1.535	299	1.834	505	1.329
2006	3.531	12	3.519	763	2.755	1.618	72	1.690	307	1.383
2007	3.656	25	3.631	752	2.879	1.996	172	2.168	407	1.761
Schadeverzekeraars, overige branches										
2002	2.495	64	2.432	745	1.686	1.367	19	1.386	331	1.056
2003	2.716	73	2.643	747	1.895	1.315	220	1.535	307	1.227
2004	3.163	93	3.070	1.038	2.032	1.463	390	1.853	497	1.356
2005	3.452	66	3.386	1.197	2.189	1.674	226	1.900	663	1.238
2006	3.712	23	3.689	1.371	2.318	1.851	158	2.010	707	1.303
2007	3.659	44	3.615	1.262	2.353	1.761	-25	1.736	561	1.175
Schadeverzekeraars Totaal										
2002	20.097	212	19.885	2.425	17.460	13.732	1.167	14.899	1.341	13.558
2003	21.606	313	21.293	2.468	18.825	14.251	1.245	15.496	1.297	14.198
2004	23.574	263	23.311	2.778	20.533	14.910	1.066	15.976	1.252	14.724
2005	23.695	-21	23.716	2.725	20.992	14.701	1.183	15.884	1.562	14.324
2006 ²	47.872	438	47.435	4.662	42.771	37.205	3.183	40.389	3.165	37.224
2007	48.512	-12	48.524	4.964	43.560	39.815	143	39.958	3.604	36.354

Tabel 7.6 Balans van de ziektekostenverzekeraars

Duizenden euro's

	2007				2008			
	I	II	III	IV	I	II	III	
Activa								
1	Immateriële activa	34.483	33.351	33.829	33.079	32.424	31.647	30.586
2	Terreinen en gebouwen	103.903	102.019	101.244	104.138	115.409	106.688	108.173
3	Belegging in groepsmaatschappijen	664.207	687.053	632.429	607.846	601.982	1.437.240	1.478.462
4	Belegging in deelnemingen	238.183	241.028	254.315	268.386	314.300	280.999	274.663
5	Aandelen, deelnemingsbewijzen en andere niet-vastrentende waardepapieren	1.192.992	1.241.826	1.240.861	1.195.240	1.230.845	1.131.856	1.030.704
6	Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	1.277.814	1.359.699	1.354.114	1.560.029	1.538.868	1.598.893	1.624.442
7	Belangen in beleggingspools	3.034.597	3.113.409	3.077.068	2.708.677	2.717.877	1.692.679	1.424.051
8	Hypothecaire leningen	5.437	5.291	5.018	4.991	5.117	4.877	4.806
9	Andere Leningen	106.750	108.735	133.339	103.064	107.687	103.653	107.756
10	Deposito's	420.253	271.283	270.648	482.133	790.843	1.398.863	1.712.835
11	Andere financiële beleggingen	208.646	192.152	186.108	186.773	183.244	188.824	188.416
12	Aandeel herverzekeraars in de technische voorziening	1.163.894	1.718.830	2.262.418	2.690.705	1.661.756	2.450.064	2.643.306
13	Depots bij verzekeraars	0	0	0	0	0	0	0
14	Vorderingen (incl.liq.middelen)	13.217.075	12.089.788	12.498.389	12.993.248	14.073.373	13.404.440	12.897.792
15	Overige activa	41.971	55.129	73.938	35.666	58.897	529.212	501.678
16	Overlopende activa	286.346	250.462	486.180	292.198	351.126	343.460	529.978
17	Totaal Activa	21.996.551	21.470.055	22.609.898	23.266.173	23.783.748	24.703.395	24.557.648
Passiva								
18	Eigen vermogen	5.918.391	5.897.063	6.062.576	5.960.001	5.811.129	5.862.817	5.824.527
19	Achternestde schulden	206.153	226.154	244.154	272.154	268.154	268.154	251.602
20	Technische voorzieningen bruto premies Zorgverzekering Zvw	1.071.540	828.412	541.835	429.082	916.028	692.849	458.072
21	Technische voorzieningen bruto schaden Zorgverzekering Zvw	8.530.407	8.271.409	9.150.473	9.568.248	10.478.163	11.121.416	11.365.597
22	Technische voorzieningen bruto premies Aanvullende verzekering	272.044	231.759	153.480	99.422	294.054	220.525	188.298
23	Technische voorzieningen bruto schaden Aanvullende verzekering	701.793	604.185	616.393	673.772	698.571	628.801	723.049
24	Technische voorzieningen premies overige verzekeringen	4.317	2.693	1.256	0	4.213	2.917	1.733
25	Technische voorzieningen schaden overige verzekeringen	3.903	8.556	5.611	1.586	9.025	18.400	9.553
26	Overige technische voorzieningen	418.353	142.068	38.281	40.297	35.001	52.500	37.347
27	Andere voorzieningen	664.903	473.409	326.329	236.155	321.937	325.687	363.263
28	Depots van herverzekeraars	16.236	19.654	22.326	27.606	31.182	31.783	20.819
29	Schulden	3.726.593	4.461.209	5.046.190	5.259.815	4.496.980	5.103.220	4.949.823
30	Overlopende passiva	461.918	303.484	400.994	698.035	419.311	374.326	363.965
31	Totaal Passiva	21.996.551	21.470.055	22.609.898	23.266.173	23.783.748	24.703.395	24.557.648

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 7.7 Winst- en verliesrekening van de ziektekostenverzekeraars

Duizenden euro's

		2007				2008		
		I	II	III	IV	I	II	III
Basisverzekering (Zvw + uitloop Zvw)								
1	Geboekte bruto premies	7.282.639	14.765.064	21.835.998	28.527.134	8.321.764	16.154.315	23.167.589
2	Geleden bruto schaden	6.645.248	14.020.946	20.418.778	27.849.791	7.571.600	15.061.405	22.082.221
3	Verdiende premies eigen rekening (+)	6.444.444	13.379.319	20.291.889	26.502.219	7.446.891	15.065.887	22.080.104
4	Beleggingsopbrengsten toegerekend aan de technische rekening (+)	26.785	64.578	93.609	152.171	34.847	56.473	89.891
5	Geleden schaden eigen rekening (-)	6.288.796	13.117.048	19.742.229	25.787.870	7.239.683	14.649.961	21.353.206
6	Wijziging overige technische voorzieningen eigen rekening (-)	36.723	10.323	-60.554	-26.409	-131	-131	-927
7	Winstdeling en kortingen (-)	-2.492	198	395	593	746	420	840
8	Bedrijfskosten (-)	1.259.850	290.998	566.733	862.595	1.240.796	277.640	570.056
9	Saldo overige technische baten en lasten (+)	1.688	11.520	34.420	-52.740	7.891	9.548	2.742
10	Resultaat technische rekening basisverzekering (3 t/m 9)	-143.798	-239.082	-124.945	-401.353	-27.983	-88.023	-20.742
Totaal								
11	Geboekte bruto premies	8.372.063	16.694.490	24.567.427	32.094.146	9.522.184	18.277.233	25.877.050
12	Geleden bruto schaden	7.438.178	15.655.267	22.810.898	31.126.600	8.393.553	16.905.690	24.466.137
13	Verdiende premies eigen rekening (+)	7.349.503	15.162.644	22.976.127	30.084.463	8.449.326	17.055.277	25.079.286
14	Beleggingsopbrengsten toegerekend aan de technische rekening (+)	33.817	75.337	110.741	175.675	42.455	67.024	110.612
15	Geleden schaden eigen rekening (-)	7.102.590	14.787.873	22.164.610	28.951.726	8.072.694	16.279.676	23.784.633
16	Wijziging overige technische voorzieningen eigen rekening (-)	3.712	-692	-76.516	-49.548	-188	-921	-1.536
17	Winstdeling en kortingen (-)	198	395	593	746	420	840	0
18	Bedrijfskosten (-)	382.683	753.846	1.154.177	1.639.251	370.958	752.911	1.112.404
19	Saldo overige technische baten en lasten (+)	21.155	82.285	160.279	178.114	11.664	16.953	15.709
20	Resultaat technische rekening totaal (13 t/m 19)	-84.708	-221.156	4.283	-103.923	59.561	106.748	310.106
21	Beleggingsopbrengsten toegerekend aan de niet-technische rekening (+)	24.351	162.441	158.602	-36.890	-154.731	-29.685	-124.450
22	Saldo baten en lasten uitvoering Zorgkantoor / AWBZ (+)	-2.587	6.592	7.435	7.512	857	2.188	4.407
23	Saldo andere baten en lasten (+)	4.980	4.857	-1.041	-7.473	-2.011	-6.635	5.179
24	Aandeel van derden in resultaten van geconsolideerde deelnemingen (-)	0	0	0	0	0	0	0
25	Resultaat voor belastingen (=)	-57.964	-47.266	169.279	-140.774	-96.324	72.616	195.242
26	Belastingen	4.968	10.381	10.644	7.232	-457	-331	-4.754
27	Dividend c.q. winstuitkering	0	0	0	0	0	0	0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 7.8 Aantal verzekerden van de ziektekostenverzekeraars

Aantallen

	2007				2008			
	I	II	III	IV	I	II	III	
Collectieve contracten								
1	Basis + Aanvullend (zelfde verzekeraar)	2.997.817	3.023.336	3.016.014	3.039.827	3.150.051	3.101.766	3.097.174
2	Alleen Basis	6.286.021	6.348.856	6.385.594	6.405.576	6.643.281	6.727.826	6.750.862
3	Alleen Aanvullend	5.781.564	5.862.851	5.869.552	5.854.755	6.004.276	6.013.818	6.026.780
4	Totaal collectief	15.065.402	15.235.043	15.271.160	15.300.158	15.797.608	15.843.410	15.874.816
Individuele contracten								
5	Basis + Aanvullend (zelfde verzekeraar)	1.369.189	1.359.326	1.351.334	1.353.603	1.504.815	1.221.905	1.221.268
6	Alleen Basis	5.590.098	5.530.728	5.514.076	5.475.491	5.011.984	5.285.991	5.278.829
7	Alleen Aanvullend	4.931.778	4.961.820	4.947.795	4.757.649	4.444.260	4.399.891	4.396.779
8	Totaal individueel	11.891.065	11.851.874	11.813.205	11.586.743	10.961.059	10.907.787	10.896.876
Totaal Basisverzekering								
9	Basis + Aanvullend (zelfde verzekeraar)	4.367.006	4.382.662	4.367.348	4.393.430	4.654.866	4.323.671	4.318.442
10	Alleen Basis	11.876.119	11.879.584	11.899.670	11.881.067	11.655.265	12.013.817	12.029.691
11	Totaal	16.243.125	16.262.246	16.267.018	16.274.497	16.310.131	16.337.488	16.348.133
12	<i>Waarvan jonger dan 18 jaar</i>	<i>3.534.255</i>	<i>3.543.159</i>	<i>3.536.460</i>	<i>3.525.204</i>	<i>3.520.078</i>	<i>3.506.884</i>	<i>3.504.533</i>
Totaal Aanvullende verzekering								
13	Basis + Aanvullend (zelfde verzekeraar)	4.367.006	4.382.662	4.367.348	4.393.430	4.654.866	4.323.671	4.318.442
14	Alleen Aanvullend	10.713.342	10.824.671	10.817.347	10.612.404	10.448.536	10.413.709	10.423.559
15	Totaal	15.080.348	15.207.333	15.184.695	15.005.834	15.103.402	14.737.380	14.742.001

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 7.9 Solvabiliteit van de ziektekostenverzekeraars

Duizenden euro's

	2007				2008		
	I	II	III	IV	I	II	III
1 Volgestort ak/waarborgkapitaal	182.565	181.633	171.094	179.816	166.353	171.003	171.242
2 Reserve herwaardering aandelen	103.819	72.941	56.596	47.200	28.490	26.265	3.120
3 Reserve herwaardering obligaties	872	-2.671	270	-944	1.707	-9.463	589
4 Helft van het obligo	0	0	0	0	0	0	0
5 Achtergestelde leningen	197.701	217.611	236.522	250.401	249.210	249.590	232.856
6 Ledenrekening, achtergesteld	0	0	0	0	0	0	0
7 Saldo overige bestanddelen	5.085.298	5.069.582	5.227.174	5.199.626	5.043.259	5.095.421	5.118.127
8 Totaal aanwezige solvabiliteitsmarge	5.570.255	5.539.096	5.691.656	5.676.099	5.489.019	5.532.816	5.525.934
9 Vereiste solvabiliteitsmarge	2.634.339	2.688.093	2.733.020	2.708.546	2.782.236	2.772.564	2.725.846
10 Overschot (8) - (9)	2.935.916	2.851.003	2.958.636	2.967.553	2.706.783	2.760.252	2.800.088

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 7.10 Onder toezicht staande verzekeraars

Aantallen instellingen per ultimo

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Levensverzekeraars										
Met zetel in Nederland	89	84	82	76	75	71	72	70	69	67
Bijkantoor in Nederland van landen buiten de EU/EER	3	3	3	1	1	1	1	0	0	0
Natura-uitvaartverzekeraars	46	46	41	41	38	36	36	35	35	34
Schadeverzekeraars										
Met zetel in Nederland	240	236	229	227	247	239	237	234	232	230
Bijkantoor in Nederland van landen buiten de EU/EER	11	10	8	7	7	6	6	6	6	6
Totaal verzekeraars	389	379	363	352	368	353	352	345	342	337

Tabel 8.1 Balans van pensioenfondsen

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Activa										
Onroerende goederen										
1.1	185	205	191	149	132	196	204	207	147	155
1.2	21.068	21.441	21.713	22.753	18.241	19.889	18.432	18.142	18.518	18.554
1.2.1	12.932	13.185	13.304	13.645	10.853	11.308	11.061	11.012	11.098	11.097
1.2.2	8.137	8.256	8.409	9.108	7.388	8.581	7.371	7.130	7.420	7.457
1	21.253	21.646	21.904	22.903	18.373	20.085	18.636	18.349	18.665	18.709
Aandelen en deelnemingen										
2.1					210.718	206.192	200.197	172.023	176.665	161.875
2.1.1					10.265	6.821	6.998	6.564	6.385	5.476
2.1.2					43.519	43.355	43.565	40.265	37.499	32.014
2.1.3					156.932	156.015	149.637	125.196	132.780	124.386
2.2					27.037	33.420	34.469	33.350	35.313	33.151
2.2.1					7.934	8.750	8.788	7.899	8.300	7.995
2.2.2					1.830	1.832	1.338	1.372	1.579	1.399
2.2.3					17.273	22.839	24.344	24.078	25.434	23.757
2.3					148.202	155.686	157.116	153.878	160.645	160.926
2.3.1					83.539	83.102	82.374	79.543	80.632	78.721
2.3.2					17.219	20.859	23.328	23.912	23.588	23.687
2.3.3					47.444	51.724	51.412	50.422	56.426	58.517
2.4					2.370	2.281	2.659	3.694	4.212	4.315
2.4.1					855	866	1.145	2.126	2.130	2.173
2.4.2					14	5	15	15	16	16
2.4.3					1.501	1.410	1.501	1.553	2.067	2.127
2	183.878	226.368	252.474	313.024	388.327	397.579	394.441	362.945	376.835	360.267
Effecten m.u.v. aandelen										
3.1	102	208	296	626	1.922	1.384	2.384	3.041	9.673	6.357
3.1.1	0	208	250	560	345	23	189	75	163	92
3.1.2	3	0	0	4	373	441	1.125	1.516	2.332	2.508
3.1.3	99	0	46	61	1.204	919	1.069	1.450	7.179	3.757
3.2	177.088	182.075	205.454	245.615	221.222	253.657	257.495	251.810	248.347	255.585
3.2.1	39.939	35.633	33.287	33.510	22.136	23.564	24.095	23.602	22.809	22.112
3.2.2	90.119	93.680	113.491	140.386	117.377	113.587	112.816	113.279	110.132	112.451
3.2.3	47.030	52.760	58.675	71.719	81.711	116.503	120.586	114.926	115.406	121.022
3	177.190	182.283	205.749	246.241	223.144	255.041	259.879	254.851	258.020	261.942
Financiële derivaten										
4.1	3.737	5.433	5.955	5.770	1.501	2.223	4.574	5.678	4.694	3.673
4.2	120	1.693	1.940	999	1.087	1.347	808	1.344	857	958
4.3	3.001	2.555	3.280	1.502	7.113	12.914	9.380	18.411	10.650	12.809
4	6.858	9.681	11.175	8.270	9.702	16.487	14.761	25.430	16.202	17.440
Leningen										
5.1	4.351	4.672	7.547	8.068	13.280	20.104	15.405	31.386	27.799	24.889
5.1.1	3.620	3.620	5.016	5.290	2.763	3.479	3.831	6.324	3.981	3.439
5.1.2	543	913	2.426	2.680	525	2.140	386	5.411	3.768	2.604
5.1.3	187	139	105	98	9.991	14.483	11.188	19.652	20.050	18.845
5.2	10.597	10.097	9.366	7.524	10.034	10.124	9.981	10.040	10.172	11.024
5.2.1	10.592	10.085	9.366	7.524	9.867	9.967	9.825	9.886	10.019	10.987
5.2.2	6	13	0	0	167	157	155	154	153	37
5.2.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.3	19.867	14.358	11.313	10.053	8.949	8.679	8.904	9.567	9.734	9.967
5.3.1	18.640	13.354	10.412	9.355	7.531	6.304	6.327	6.349	6.271	6.373
5.3.2	603	504	473	360	209	254	371	977	990	1.046
5.3.3	624	503	427	338	1.209	2.118	2.202	2.241	2.474	2.548
5	34.815	29.127	28.227	25.645	32.263	38.907	34.290	50.993	47.705	45.880
6	8.379	18.416	16.935	17.686	20.986	33.057	30.943	36.661	29.447	21.200
7	2.495	1.831	2.168	1.750	5.325	9.515	9.535	9.550	9.548	9.862
8	63	57	62	129	346	577	682	589	956	768
9	434.931	489.409	538.693	635.647	698.466	771.248	763.167	759.368	757.378	736.068

 Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
 De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Passiva											
10	Stichtingskapitaal en reserves	11.685	22.985	96.463	138.635	167.277	191.619	195.552	165.564	165.074	128.271
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	136	40	300	531	265	921	1.228	917	1.776	1.835
	Technische voorzieningen										
12.1	Voorziening levensverzekering					0	0	0	0	0	0
12.2	Voorziening pensioenverzekering					498.619	488.463	487.696	491.508	491.624	497.115
12.3	Overige technische voorzieningen					3.337	2.882	2.739	3.186	3.120	3.003
12	Totaal technische voorzieningen	412.087	455.190	433.246	479.993	501.956	491.345	490.435	494.694	494.744	500.118
13	Financiële derivaten	2.604	833	639	5.918	3.579	11.865	14.787	13.687	16.903	24.066
	Leningen										
14.1	t/m 1 jaar	7.659	9.257	7.017	9.386	24.022	74.441	60.012	83.558	77.699	80.792
14.1.1	Nederland	6.198	2.378	3.495	5.205	2.798	17.257	12.279	15.316	19.316	20.485
14.1.2	Overig Eurogebied	452	378	862	1.246	332	6.642	4.088	8.919	7.566	4.945
14.1.3	Overig	1.009	6.501	2.660	2.935	20.891	50.544	43.646	59.322	50.819	55.361
14.2	meer dan 1 jaar	760	1.104	1.027	1.184	1.367	1.057	1.153	948	1.182	986
14.2.1	Nederland	760	1.104	1.027	1.184	1.088	1.018	1.128	898	848	893
14.2.2	Overig Eurogebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.2.3	Overig	0	0	0	0	279	39	25	51	334	93
14	Totaal leningen	8.419	10.361	8.044	10.570	25.389	75.498	61.165	84.506	78.881	81.778
15	Totaal passiva	434.931	489.409	538.693	635.647	698.466	771.248	763.167	759.368	757.378	736.068

Tabel 8.1.1 Verkorte balansen van pensioenfondsen naar type

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008			
							III	IV	I	II	III
		Bedrijfstakpensioenfondsen									
Activa											
1	Onroerende goederen	15.591	16.150	16.613	17.114	15.653	17.105	16.481	16.479	16.272	16.310
2.1	Beursgenoteerde aandelen					151.950	151.546	148.308	128.586	132.677	123.777
2.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					16.371	22.476	22.915	20.890	22.375	20.517
2.3	Participaties in beleggingsinstellingen					77.505	85.110	88.249	88.172	94.504	96.238
2.4	Deelnemingen					2.232	2.109	2.491	3.528	4.042	4.139
2	Aandelen en deelnemingen	124.581	153.543	176.185	217.118	248.058	261.241	261.963	241.176	253.598	244.671
3.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	99	0	43	619	1.360	1.196	1.550	1.963	3.065	1.836
3.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	113.807	117.609	129.778	159.389	154.731	191.909	195.056	189.149	182.147	190.151
3	Effecten m.u.v. aandelen	113.906	117.609	129.821	160.009	156.091	193.105	196.606	191.112	185.212	191.987
4	Financiële derivaten	5.897	7.580	9.335	4.008	7.412	12.756	11.610	17.886	11.522	11.621
5.1	Leningen t/m 1 jaar	2.527	3.040	5.839	6.111	12.025	17.238	12.558	27.385	24.927	21.442
5.2	Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	9.705	9.259	8.635	6.810	9.383	9.425	9.259	9.283	9.416	10.197
5.3	Leningen meer dan 1 jaar: overig	13.396	8.227	7.070	5.845	7.158	7.587	7.849	8.582	8.772	9.036
5	Leningen	25.628	20.526	21.544	18.766	28.566	34.250	29.666	45.250	43.115	40.675
6	Deposito's en overige liquide middelen	5.325	14.414	12.032	10.387	17.405	28.094	26.387	30.433	23.866	15.867
7	Herverzekerde technische voorzieningen	1.161	0	259	286	706	797	786	785	787	787
8	Overige niet-financiële activa	61	54	59	127	301	521	533	522	491	280
9	Totaal activa	292.150	329.875	365.847	427.815	474.192	547.869	544.032	543.643	534.863	522.198
Passiva											
10	Stichtingskapitaal en reserves	-4.713	-2.101	61.556	87.896	110.147	131.004	136.774	114.717	110.623	86.477
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	46	40	19	12	123	206	210	198	748	823
12	Technische voorzieningen	290.620	326.384	302.558	335.112	340.400	338.809	339.091	341.827	343.373	347.108
13	Financiële derivaten	2.175	0	0	2.452	2.453	8.168	11.076	8.729	12.245	17.644
14	Leningen	4.022	5.552	1.715	2.344	21.069	69.682	56.881	78.172	67.874	70.146
15	Totaal passiva	292.150	329.875	365.847	427.815	474.192	547.869	544.032	543.643	534.863	522.198
		Ondernemingspensioenfondsen									
Activa											
1	Onroerende goederen	5.646	5.479	5.274	5.773	2.615	2.877	2.056	1.771	2.278	2.258
2.1	Beursgenoteerde aandelen					51.725	47.714	45.057	37.749	38.067	32.990
2.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					10.491	10.710	11.226	12.176	12.573	12.460
2.3	Participaties in beleggingsinstellingen					65.631	65.815	64.300	61.407	62.557	60.354
2.4	Deelnemingen					134	167	162	161	165	172
2	Aandelen en deelnemingen	53.511	65.501	68.200	86.630	127.981	124.406	120.745	111.493	113.362	105.976
3.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	3	208	250	4	483	184	826	1.070	6.607	4.480
3.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	54.105	55.324	65.682	75.569	58.680	54.156	55.141	55.249	58.519	57.886
3	Effecten m.u.v. aandelen	54.108	55.532	65.932	75.572	59.163	54.340	55.967	56.319	65.126	62.366
4	Financiële derivaten	961	2.101	1.797	4.171	2.057	3.444	2.926	7.173	4.495	5.712
5.1	Leningen t/m 1 jaar	1.733	1.563	1.646	1.910	1.161	2.624	2.737	3.682	2.489	3.147
5.2	Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	892	838	732	714	651	699	722	757	756	827
5.3	Leningen meer dan 1 jaar: overig	5.582	5.351	3.554	3.683	1.478	840	815	778	758	729
5	Leningen	8.208	7.752	5.932	6.308	3.290	4.163	4.274	5.217	4.003	4.703
6	Deposito's en overige liquide middelen	2.950	3.885	4.831	6.989	3.164	4.074	3.443	4.874	4.182	4.201
7	Herverzekerde technische voorzieningen	1.334	1.831	1.909	1.464	4.613	8.608	8.639	8.655	8.651	8.965
8	Overige niet-financiële activa	2	4	4	3	-79	-59	37	-45	353	376
9	Totaal activa	126.719	142.085	153.878	186.910	202.804	201.853	198.087	195.457	202.450	194.557
Passiva											
10	Stichtingskapitaal en reserves	14.268	21.902	30.549	45.253	51.180	52.955	50.494	43.664	47.581	35.955
11	Bedrijfseconomische voorzieningen	90	1	281	519	114	252	562	263	572	556
12	Technische voorzieningen	107.592	114.576	116.170	129.532	146.221	139.552	139.281	140.792	139.306	140.803
13	Financiële derivaten	429	833	639	3.462	1.090	3.610	3.622	4.901	4.560	6.152
14	Leningen	4.339	4.774	6.239	8.143	4.199	5.484	4.128	5.837	10.431	11.091
15	Totaal passiva	126.719	142.085	153.878	186.910	202.804	201.853	198.087	195.457	202.450	194.557

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
	Overige pensioenfondsen										
Activa											
1 Onroerende goederen	16	17	17	15	105	103	99	99	115	141	
2.1 Beursgenoteerde aandelen					7.043	6.932	6.832	5.688	5.921	5.108	
2.2 Niet-beursgenoteerde aandelen					175	234	328	284	365	174	
2.3 Participaties in beleggingsinstellingen					5.066	4.761	4.567	4.299	3.584	4.334	
2.4 Deelnemingen					4	5	6	5	5	4	
2 Aandelen en deelnemingen	5.786	7.324	8.089	9.276	12.288	11.932	11.733	10.276	9.875	9.620	
3.1 Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	3	2	79	4	8	8	1	41	
3.2 Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	9.176	9.142	9.993	10.657	7.811	7.592	7.298	7.412	7.681	7.548	
3 Effecten m.u.v. aandelen	9.176	9.142	9.996	10.660	7.890	7.596	7.306	7.420	7.682	7.589	
4 Financiële derivaten	0	0	43	91	233	287	225	371	185	107	
5.1 Leningen t/m 1 jaar	92	69	62	47	94	242	110	319	383	300	
5.2 Leningen meer dan 1 jaar: woninghypotheken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.3 Leningen meer dan 1 jaar: overig	888	780	688	525	313	252	240	207	204	202	
5 Leningen	980	849	750	571	407	494	350	526	587	502	
6 Deposito's en overige liquide middelen	105	117	72	309	417	889	1.113	1.354	1.399	1.132	
7 Herverzekerde technische voorzieningen	0	0	0	0	6	110	110	110	110	110	
8 Overige niet-financiële activa	0	0	0	0	124	115	112	112	112	112	
9 Totaal activa	16.062	17.449	18.967	20.922	21.470	21.526	21.048	20.268	20.065	19.313	
Passiva											
10 Stichtingskapitaal en reserves	2.130	3.184	4.358	5.486	5.950	7.660	8.284	7.183	6.870	5.839	
11 Bedrijfseconomische voorzieningen	0	0	0	0	28	463	456	456	456	456	
12 Technische voorzieningen	13.874	14.230	14.518	15.349	15.335	12.984	12.063	12.075	12.065	12.207	
13 Financiële derivaten	0	0	0	4	36	87	89	57	98	270	
14 Leningen	58	35	91	83	121	332	156	497	576	541	
15 Totaal passiva	16.062	17.449	18.967	20.922	21.470	21.526	21.048	20.268	20.065	19.313	

Tabel 8.1.2 Activa en passiva van pensioenfondsen naar sector

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
							II	IV	I	II	III
Binnenland											
Overheid											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen										
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen										
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen										
1.4	Deelnemingen										
1	Aandelen en deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	127	26	66	21	0	5
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	24.408	23.082	20.953	20.026	12.360	12.282	11.950	11.133	10.459	9.789
2	Effecten m.u.v. aandelen	24.408	23.082	20.953	20.026	12.487	12.308	12.016	11.154	10.459	9.794
3.1	Leningen t/m 1 jaar	156	8	18	59	860	828	758	627	728	688
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	4.946	2.710	2.091	1.805	1.085	934	916	893	856	879
3	Leningen	5.102	2.718	2.109	1.864	1.945	1.762	1.674	1.520	1.584	1.567
4	Deposito's en overige liquide middelen					0	0	0	0	0	0
5	Herverzekerde technische voorzieningen										
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	0	0	0	0	221	773	628	797	926	909
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	10	9	9	9	9	9
6	Leningen	0	0	0	0	231	782	637	806	935	918
Monetair-financiële instellingen											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen					923	603	99	101	117	72
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					553	785	737	751	546	517
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					4	6	8	16	16	16
1.4	Deelnemingen					0	0	0	0	0	0
1	Aandelen en deelnemingen	3.738	4.557	3.907	4.075	1.480	1.394	844	868	679	605
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	208	250	0	14	-6	18	39	82	69
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	7.165	6.188	6.043	5.675	2.836	3.367	3.379	3.429	3.471	3.254
2	Effecten m.u.v. aandelen	7.165	6.396	6.293	5.675	2.850	3.361	3.397	3.468	3.553	3.323
3.1	Leningen t/m 1 jaar	1.225	1.348	2.123	1.541	286	188	194	175	117	108
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	7.180	4.437	3.237	2.810	599	642	610	530	517	519
3	Leningen	8.405	5.785	5.360	4.350	885	830	804	705	634	627
4	Deposito's en overige liquide middelen	7.170	10.043	12.477	10.729	5.604	9.603	8.216	8.890	9.016	6.398
5	Herverzekerde technische voorzieningen										
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	1.167	535	1.780	2.567	611	14.142	10.031	10.618	10.749	12.007
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	55	164	153	110	0	0	0	0	0	0
6	Leningen	1.222	699	1.933	2.677	611	14.142	10.031	10.618	10.749	12.007
Overige financiële instellingen (inclusief verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen)											
Activa											
1.1	Beursgenoteerde aandelen					2.884	1.967	2.003	1.769	1.714	1.331
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					4.675	4.877	4.915	4.361	4.652	4.534
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					83.536	83.095	82.366	79.527	80.615	78.705
1.4	Deelnemingen					854	865	1.142	2.124	2.130	2.173
1	Aandelen en deelnemingen	19.410	21.739	23.911	27.611	91.949	90.804	90.426	87.781	89.111	86.743
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	560	204	2	91	2	67	2
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	5.103	3.855	3.978	5.981	4.961	6.284	7.476	7.646	7.443	7.404
2	Effecten m.u.v. aandelen	5.103	3.855	3.978	6.541	5.165	6.286	7.567	7.648	7.510	7.406
3.1	Leningen t/m 1 jaar	2.071	2.077	2.801	3.614	927	2.002	2.266	5.150	2.323	1.807
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	2.476	3.222	2.929	2.809	3.682	3.089	3.167	3.251	3.247	3.337
3	Leningen	4.547	5.299	5.730	6.424	4.609	5.091	5.433	8.401	5.570	5.144
4	Deposito's en overige liquide middelen	0	0	0	0	856	303	502	330	244	276
5	Herverzekerde technische voorzieningen	2.495	1.831	2.168	1.750	5.313	9.486	9.507	9.523	9.521	9.835
Passiva											
6.1	Leningen t/m 1 jaar	4.967	1.818	1.715	2.638	1.735	2.078	1.469	3.613	6.869	6.883
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	705	740	612	821	682	660	769	560	563	608
6	Leningen	5.673	2.558	2.327	3.459	2.417	2.738	2.238	4.173	7.432	7.491

 Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
 De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						II	IV	I	II	III
Vervolg binnenland										
Niet-financiële vennootschappen										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen				6.459	4.253	4.895	4.694	4.553	4.074
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen				2.703	3.086	3.138	2.788	3.104	2.943
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen				0	0	0	0	0	0
1.4	Deelnemingen				1	1	3	2	0	0
1	Aandelen en deelnemingen	8.160	9.767	9.085	9.707	10.756	7.340	8.036	7.484	6.967
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	13	13	16
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	3.263	2.508	2.313	1.828	1.977	1.632	1.290	1.396	1.438
2	Effecten m.u.v. aandelen	3.263	2.508	2.313	1.828	1.977	1.632	1.303	1.409	1.685
3.1	Leningen t/m 1 jaar	167	186	74	76	504	276	433	306	452
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	3.316	2.453	1.769	1.578	1.702	1.440	1.445	1.486	1.461
3	Leningen	3.484	2.639	1.844	1.654	2.202	1.708	1.873	1.791	1.898
4	Deposito's en overige liquide middelen				0	0	0	0	0	0
5	Herverzekerde technische voorzieningen									
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	63	25	0	0	44	132	52	133	87
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	396	349	350	329	276
6	Leningen	63	25	0	0	440	481	402	462	363
Huishoudens en izw										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					0	0	0	0	0
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen									
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen									
1.4	Deelnemingen					0	0	0	0	0
1	Aandelen en deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Effecten m.u.v. aandelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1	Leningen t/m 1 jaar	0	0	0	0	191	193	184	63	386
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	11.313	10.617	9.752	7.877	10.330	10.165	10.014	10.075	11.167
3	Leningen	11.313	10.617	9.752	7.877	10.521	10.358	10.198	10.138	11.553
4	Deposito's en overige liquide middelen					0	0	0	0	0
5	Herverzekerde technische voorzieningen									
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	0	0	0	0	189	133	99	155	601
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	200	262	253	0	0	0	0	0
6	Leningen	0	200	262	253	189	133	99	155	601
Totaal binnenland										
Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					10.265	6.821	6.998	6.564	6.385
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					7.934	8.750	8.788	7.899	8.300
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					83.539	83.102	82.374	79.543	80.632
1.4	Deelnemingen					855	866	1.145	2.126	2.130
1	Aandelen en deelnemingen	31.309	36.062	36.904	41.393	102.593	99.539	99.305	96.132	97.447
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	0	208	250	560	345	23	189	75	163
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	39.939	35.633	33.287	33.510	22.136	23.564	24.095	23.602	22.809
2	Effecten m.u.v. aandelen	39.939	35.841	33.537	34.070	22.481	23.587	24.284	23.677	22.972
3.1	Leningen t/m 1 jaar	3.620	3.620	5.016	5.290	2.763	3.479	3.831	6.324	3.981
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	29.231	23.438	19.778	16.879	17.398	16.271	16.152	16.235	16.290
3	Leningen	32.851	27.058	24.794	22.169	20.161	19.750	19.983	22.559	20.271
4	Deposito's en overige liquide middelen	7.170	10.043	12.477	10.729	6.465	9.916	8.724	9.221	9.270
5	Herverzekerde technische voorzieningen	2.495	1.831	2.168	1.750	5.313	9.486	9.507	9.523	9.835
Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	6.198	2.378	3.495	5.205	2.798	17.257	12.279	15.316	19.316
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	760	1.104	1.027	1.184	1.088	1.018	1.128	898	848
6	Leningen	6.958	3.482	4.522	6.389	3.886	18.275	13.407	16.214	20.164

Tabel 8.1.2 Activa en passiva van pensioenfondsen naar sector (vervolg)

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
								II	IV	I	II	III
		Buitenland										
		Eurogebied										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					43.519	43.355	43.565	40.265	37.499	32.014	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					1.830	1.832	1.338	1.372	1.579	1.399	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					17.219	20.859	23.328	23.912	23.588	23.687	
1.4	Deelnemingen					14	5	15	15	16	16	
1	Aandelen en deelnemingen	38.163	49.224	49.639	58.980	62.582	66.051	68.246	65.564	62.682	57.116	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	3	0	0	4	373	441	1.125	1.516	2.332	2.508	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	90.119	93.680	113.491	140.386	117.377	113.587	112.816	113.279	110.132	112.451	
2	Effecten m.u.v. aandelen	90.122	93.680	113.491	140.390	117.750	114.028	113.941	114.795	112.464	114.959	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	543	913	2.426	2.680	525	2.140	386	5.411	3.768	2.604	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	609	516	473	360	376	411	526	1.131	1.143	1.083	
3	Leningen	1.152	1.429	2.899	3.040	901	2.551	912	6.542	4.911	3.687	
4	Deposito's en overige liquide middelen	559	1.006	1.346	3.167	4.076	1.957	4.844	5.263	3.139	1.026	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	452	378	862	1.246	332	6.642	4.088	8.919	7.566	4.945	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	Leningen	452	378	862	1.246	332	6.642	4.088	8.919	7.566	4.945	
		Overig										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					156.932	156.015	149.637	125.196	132.780	124.386	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					17.273	22.839	24.344	24.078	25.434	23.757	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					47.444	51.724	51.412	50.422	56.426	58.517	
1.4	Deelnemingen					1.501	1.410	1.501	1.553	2.067	2.127	
1	Aandelen en deelnemingen	114.408	141.084	165.932	212.650	223.150	231.988	226.894	201.249	216.707	208.787	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	99	0	46	61	1.204	919	1.069	1.450	7.179	3.757	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	47.030	52.760	58.675	71.719	81.711	116.503	120.586	114.926	115.406	121.022	
2	Effecten m.u.v. aandelen	47.128	52.760	58.721	71.780	82.915	117.422	121.655	116.376	122.585	124.779	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	187	139	105	98	9.991	14.483	11.188	19.652	20.050	18.845	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	625	503	428	338	1.209	2.118	2.202	2.241	2.474	2.548	
3	Leningen	812	642	533	436	11.200	16.601	13.390	21.893	22.524	21.393	
4	Deposito's en overige liquide middelen	650	7.367	3.112	3.791	10.446	21.185	17.376	22.176	17.039	13.490	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	0	0	0	0	12	27	27	27	27	27	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	1.009	6.501	2.660	2.935	20.891	50.544	43.646	59.322	50.819	55.361	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	279	39	25	51	334	93	
6	Leningen	1.009	6.501	2.660	2.935	21.170	50.583	43.671	59.373	51.153	55.454	
		Totaal buitenland										
		Activa										
1.1	Beursgenoteerde aandelen					200.453	199.371	193.199	165.461	170.281	156.400	
1.2	Niet-beursgenoteerde aandelen					19.103	24.671	25.682	25.451	27.011	25.154	
1.3	Participaties in beleggingsinstellingen					64.662	72.584	74.741	74.335	80.014	82.205	
1.4	Deelnemingen					1.515	1.416	1.515	1.569	2.082	2.142	
1	Aandelen en deelnemingen	152.571	190.307	215.571	271.630	285.733	298.042	295.137	266.816	279.388	265.901	
2.1	Effecten m.u.v. aandelen t/m 1 jaar	102	0	46	65	1.578	1.361	2.195	2.967	9.510	6.265	
2.2	Effecten m.u.v. aandelen meer dan 1 jaar	137.149	146.440	172.167	212.105	199.084	230.091	233.399	228.206	225.539	233.473	
2	Effecten m.u.v. aandelen	137.251	146.440	172.212	212.170	200.662	231.452	235.594	231.173	235.049	239.738	
3.1	Leningen t/m 1 jaar	731	1.052	2.531	2.779	10.515	16.624	11.573	25.064	23.818	21.451	
3.2	Leningen meer dan 1 jaar	1.233	1.019	901	698	1.585	2.530	2.728	3.371	3.617	3.631	
3	Leningen	1.964	2.071	3.432	3.476	12.100	19.154	14.301	28.435	27.435	25.082	
4	Deposito's en overige liquide middelen	1.209	8.373	4.458	6.957	14.521	23.142	22.220	27.439	20.178	14.515	
5	Herverzekerde technische voorzieningen	0	0	0	0	12	27	27	27	27	27	
		Passiva										
6.1	Leningen t/m 1 jaar	1.461	6.879	3.522	4.182	21.224	57.187	47.734	68.242	58.383	60.306	
6.2	Leningen meer dan 1 jaar	0	0	0	0	279	39	25	51	334	93	
6	Leningen	1.461	6.879	3.522	4.182	21.503	57.226	47.759	68.293	58.717	60.399	

Tabel 8.1.3 Kasstroomoverzicht van pensioenfondsen

Miljoenen euro's

	2006	2007	2007		2008		
			III	IV	I	II	III
Kasstroomen uit normale bedrijfsvoering							
Levens- en pensioenverzekeringen							
1.1.1	24.663	24.478	5.969	6.194	6.392	5.870	6.107
1.1.2	458	348	87	84	89	208	210
1.1	24.205	24.130	5.882	6.110	6.303	5.662	5.897
Overige verzekeringen							
1.2.1	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2	0	0	0	0	0	0	0
1.2	0	0	0	0	0	0	0
1	24.205	24.130	5.882	6.110	6.303	5.662	5.897
Levens- en pensioenverzekering							
2.1.1	20.175	21.486	5.235	5.759	5.454	5.327	5.351
2.1.2	103	103	23	36	22	85	85
2.1	20.006	21.366	5.207	5.719	5.429	5.240	5.264
Overige verzekeringen							
2.2.1	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2	0	0	0	0	0	0	0
2.2	0	0	0	0	0	0	0
2	20.072	21.383	5.212	5.723	5.432	5.242	5.266
Waardeoverdrachten							
3.1	1.633	3.180	542	1.741	414	789	964
3.2	1.328	2.271	1.146	633	262	383	935
3	305	909	-604	1.108	152	406	29
Directe beleggingsopbrengsten							
4.1	7.614	7.993	1.583	1.270	1.215	3.816	1.452
4.2	8.533	9.389	2.567	2.224	2.824	2.306	3.055
4.3	1.078	818	229	276	148	192	147
4.4	1.210	2.930	906	1.161	398	571	917
4	18.435	21.130	5.285	4.931	4.585	6.885	5.571
Beleggingslasten							
5.1	547	1.346	373	399	356	284	319
5.2	1.339	1.491	344	498	337	206	224
5	1.886	2.837	717	897	693	490	543
6	1.409	1.199	183	674	316	136	194
Bedrijfskosten							
7.1	366	382	95	96	23	18	13
7.2	619	922	195	368	309	303	375
7	985	1.304	290	464	332	321	388
8	0	0	0	0	0	0	0
9	21.411	21.844	4.527	5.739	4.899	7.036	5.494
(1-2+3+4-5+6-7-8)							

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De cijfers over het voorlaatste kwartaal zijn herzien.

	2006	2007	2007	2008			
			III	IV	I	II	III
Transacties in activa							
Onroerende goederen							
10.1	-2	-36	-7	-13	-2	59	-8
10.2	649	938	-382	822	287	74	-36
10.2.1	599	907	-140	464	49	-14	1
10.2.2	50	31	-242	358	238	88	-37
10	647	902	-389	809	285	133	-44
Aandelen en deelnemingen							
11.1	-3.560	-3.210	-248	-5.327	-2.676	-10.207	2.229
11.2	-5.649	-4.227	-302	-584	-2.272	-1.896	-965
11.3	-9.666	-12.595	-3.158	-5.000	-7.047	-6.987	-2.896
11.4	-491	-305	25	-329	-1.023	-532	-97
11	-19.366	-20.337	-3.683	-11.240	-13.018	-19.622	-1.729
Effecten m.u.v. aandelen							
12.1	274	999	167	145	32	-1.066	3.990
12.2	-12.529	-8.654	-421	1.311	4.460	-2.024	-10.558
12	-12.255	-7.655	-254	1.456	4.492	-3.090	-6.568
13	19.724	28.694	6.647	7.952	8.635	11.215	10.474
Leningen							
14.1	-3.214	-7.889	3.529	69	-16.424	3.017	3.678
14.2	975	-376	28	101	39	142	-709
14.3	363	-995	9	-224	-697	-221	-328
14	-1.876	-9.260	3.566	-54	-17.082	2.938	2.641
15	50	-330	-183	-101	76	35	188
16	-13.076	-7.986	5.704	-1.178	-16.612	-8.391	4.962
Totaal transacties in activa exclusief deposito's en overige liquide middelen (10 t/m 15)							
Transacties in passiva							
17	0	0	0	0	0	0	0
18	-21.663	-25.947	-6.243	-6.120	-8.492	-8.058	-13.079
Leningen							
19.1	6.257	-10.143	-1.188	-14.324	24.359	-10.168	1.452
19.2	276	12	-143	131	-150	289	105
19	6.533	-10.131	-1.331	-14.193	24.209	-9.879	1.557
20	-15.130	-36.078	-7.574	-20.313	15.717	-17.937	-11.522
21	6.795	22.220	-2.657	15.752	-4.004	19.292	1.066
Deposito's en overige liquide middelen, inclusief herwaardering -(9+16+20)							

Tabel 8.2 Organisatie & Pension fund governance

			2007	
			Aantallen	Procenten
I	Organisatie			
1.1.	Onder bezwaar herstelplan	Ja	31	5,5
		Nee	535	94,5
		<i>Totaal</i>	566	100,0
1.2	Pensioenadministratie uitbesteed	Ja	464	82,0
		Nee	102	18,0
		<i>Totaal</i>	566	100,0
1.3	Deel uitbesteed vermogensbeheer > 30%	Ja	498	88,0
		Nee	68	12,0
		<i>Totaal</i>	566	100,0
2	Pension fund governance			
2.1	Deelnemersraad	Ja	192	33,9
		Nee	374	66,1
		<i>Totaal</i>	566	100,0
	Samenstelling deelnemersraad			
2.2.1	<i>Deelnemers (man)</i>		838	52,7
2.2.2	<i>Deelnemers (vrouw)</i>		130	8,2
2.2.3	<i>Pensioengerechtigden (man)</i>		530	33,3
2.2.4	<i>Pensioengerechtigden (vrouw)</i>		35	2,2
2.2.5	<i>Gewezen deelnemers (man)</i>		50	3,1
2.2.6	<i>Gewezen deelnemers (vrouw)</i>		7	0,4
		<i>Totaal</i>	1590	100,0
2.3	Verantwoordingsorgaan	Ja	322	56,9
		Nee	244	43,1
		<i>Totaal</i>	566	100,0
	Samenstelling verantwoordingsorgaan			
2.4.1	<i>Deelnemers (man)</i>		575	36,7
2.4.2	<i>Deelnemers (vrouw)</i>		55	3,5
2.4.3	<i>Pensioengerechtigden (man)</i>		393	25,1
2.4.4	<i>Pensioengerechtigden (vrouw)</i>		19	1,2
2.4.5	<i>Gewezen deelnemers (man)</i>		110	7,0
2.4.6	<i>Gewezen deelnemers (vrouw)</i>		1	0,1
2.4.7	<i>Werkgevers (man)</i>		380	24,3
2.4.8	<i>Werkgevers (vrouw)</i>		32	2,0
		<i>Totaal</i>	1565	100,0
2.5	Inrichting intern toezicht	Visitatiecommissie	321	56,7
		Toezichtorgaan	20	3,5
		One Tier Board	43	7,6
		Audit commissie	11	1,9
		Niet	171	30,2
		<i>Totaal</i>	566	100,0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.3 Balans op actuele waarde

Miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Activa						
1.1						37
1.2	2.916	4.721	6.222	467	826	670
Beleggingen voor risico fonds						
1.3.1.1						19.396
1.3.1.2						52.533
1.3.1	46.564	48.355	52.452	60.810	71.389	71.929
1.3.2	149.231	190.764	214.695	260.183	280.747	280.466
1.3.3	176.356	189.525	218.090	251.854	266.443	297.589
1.3.4	41.942	39.182	38.756	43.485	41.705	40.673
1.3	414.093	467.826	523.993	616.332	660.284	690.657
Beleggingen voor risico deelnemers						
1.4.1.1						63
1.4.1.2						63
1.4.1						63
1.4.2						1.021
1.4.3						1.061
1.4.4						2.317
1.4						4.462
1.5	6.239	6.431	3.019	3.772	3.856	11.293
Overig						
1.6.1						854
1.6.2	8.643	7.999	7.311	7.754	53.972	7.064
1.6.3	393	366	459	421	509	769
1.6.4						1.955
1.6.5	10.449	9.407	12.065	11.600	26.909	1.364
1.6	19.485	17.772	19.835	19.775	81.390	12.006
1	442.734	496.750	553.069	640.346	746.356	719.127
Passiva						
2.1.1						108.480
2.1.2						101.977
2.1	-911	13.372	83.857	118.345	170.624	210.457
2.2						345
2.3.1						476.294
2.3.2						10.653
2.3.3						4.857
2.3	430.494	469.433	451.870	501.508	498.062	491.804
2.4	2.355	1.575	1.818	2.656	2.756	1.642
2.5	10.795	12.371	15.523	17.836	74.914	14.878
2	442.734	496.750	553.069	640.346	746.356	719.127

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Tot en met 2006 inclusief beleggingen voor risico deelnemer.

Tabel 8.4 Baten- en lastenrekening

Miljoenen euro's

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Baten						
1.1.1						17.476
1.1.2						7.873
1.1	17.993	20.398	22.399	24.982	23.521	25.349
Overdrachtssom overgenomen pensioenverplichtingen:						
1.2.1						3.558
1.2.2						29
1.2.3						32
1.2	606	591	889	769	1.464	3.619
Directe beleggingsopbrengsten (bruto)						
1.3.1						7.241
1.3.2						11.360
1.3.3						1.683
1.3	15.945	15.366	15.353	16.565	16.679	20.284
Indirecte beleggingsopbrengsten						
1.4.1						-3.307
1.4.2						9.899
1.4.3						-11.739
1.4.4						9.359
1.4	-51.281	30.647	33.436	59.203	33.764	4.212
1.5						-1.445
Baten uit herverzekering						
1.6.1						295
1.6.2						133
1.6.3	382	446	152	144	125	68
1.6.4						18
1.6						514
1.7	2.121	451	3.684	657	815	729
1	-14.234	67.899	75.913	102.320	76.368	53.263
Lasten						
Mutatie technische voorzieningen						
2.1.1						-8.589
2.1.2						319
2.1	35.300	39.252	-12.591	50.930	1.294	-8.270
2.2						84
2.3						865
2.4	503	494	474	382	291	282
Overdrachtssom overgedragen pensioenverplichtingen						
2.5.1						2.437
2.5.2						213
2.5.3						42
2.5						2.692
Uitkeringen						
2.6.1	8.975	9.914	10.640	11.582	12.012	14.304
2.6.2	626	669	721	671	641	3.995
2.6.3	3.153	3.325	3.531	3.685	3.900	729
2.6.4	1.411	1.385	1.546	1.805	2.343	1.466
2.6	14.165	15.293	16.438	17.743	18.895	20.494
2.7	779	824	794	904	924	999
2.8	124	871	1.093	1.720	829	687
2	50.871	56.734	6.208	71.679	22.233	17.833
3.1	1	0	0	0	3	0
3	-65.105	11.165	69.704	30.641	54.132	35.429

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

1 Tot en met 2006 betreft dit het saldo waardeoverdrachten.

Tabel 8.5 Beleggingen risico deelnemer

Miljoenen euro's

	2007	
Beleggingen voor risico deelnemers		
1.1.1	Directe beleggingen in vastgoed	0
1.1.2	Indirecte beleggingen in vastgoed	63
1.1	Totaal Vastgoedbeleggingen	63
1.2	Aandelen	1.021
1.3	Vastrentende waarden	1.061
1.4	Overig	2.317
1	Totaal	4.462
Rendementsgegevens per asset class (procenten)		
2.1.1	Directe beleggingen in vastgoed	0,0
2.1.2	Indirecte beleggingen in vastgoed	-10,1
2.3	Aandelen	6,9
2.4	Vastrentende waarde	3,0
2.5	Overig	6,7
2.6	Totaal beleggingsresultaat	2,7

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.6 Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Deelnemers						
<i>Deelnemers</i>						
I.1.1						2.987.843
I.1.2						2.692.975
I.1						5.680.818
<i>Deelnemers vrijgesteld van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid</i>						
I.2.1						132.575
I.2.2						115.816
I.2						248.391
<i>Deelnemers met een deeltijdpensioen</i>						
I.3.1						8.666
I.3.2						3.896
I.3						12.562
I	6.223.891	6.055.692	6.245.945	6.232.095	5.958.247	5.941.771
Gewezen deelnemers						
2.1						5.356.572
2.2						3.533.446
2	7.449.538	7.842.691	8.033.245	8.292.258	8.521.915	8.890.018
Pensioengerechtigden						
<i>Ouderdomspensioenen</i>						
3.1.1						1.222.150
3.1.2						417.947
3.1.3	1.301.710	1.371.231	1.427.165	1.500.150	1.549.077	1.640.097
<i>Arbeidsongeschiktheidspensioenen</i>						
3.2.1						88.750
3.2.2						84.184
3.2.3	184.264	190.217	194.726	189.443	183.014	172.934
<i>Partnerpensioenen</i>						
3.3.1						50.961
3.3.2						659.620
3.3.3	684.550	692.994	704.947	709.567	712.817	710.581
3.4	37.844	38.515	38.859	39.135	39.348	38.227
3	2.208.368	2.292.957	2.365.697	2.438.295	2.484.256	2.561.839

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.7 Demografie van pensioenfondsen

Individueen

	2007		
	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden
Leeftijd			
< 20	73.364	25.826	29.998
20 - 25	472.836	379.077	7.014
25 - 30	616.246	773.972	1.862
30 - 35	626.835	874.910	3.880
35 - 40	759.912	1.175.928	10.363
40 - 45	787.728	1.279.653	19.341
45 - 50	787.423	1.205.001	33.373
50 - 55	718.161	1.083.237	55.351
55 - 60	631.134	1.089.266	134.846
60 - 65	383.988	960.157	240.993
65 - 70	2.054	100.944	626.841
70 - 75	2	6.458	485.209
75 - 80	0	1.384	396.170
80 - 85	0	371	285.917
85 - 90	0	16	160.204
90 - 95	0	5	55.088
> 95	0	1	12.520

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.8 Geraamde dekkingsgraad van pensioenfondsen

	2007				2008		
	I	II	III	IV	I	II	III
I Ondernemingspensioenfondsen	Miljoenen euro's						
1.1 Beschikbare middelen voor risico fonds	179.883	183.945	184.106	181.576	174.261	169.176	161.705
1.2 Geraamde technische voorzieningen voor risico fonds	125.776	120.072	122.643	123.989	129.596	123.446	131.184
1.3 Geraamde dekkingsgraad (%)	143	133	130	146	134	137	123
	Aantallen pensioenfondsen						
1.4.1 dekkingsgraad < 105%			1	2	6	8	41
1.4.2 dekkingsgraad 105 - 130%	167	94	110	126	210	192	227
1.4.3 dekkingsgraad > 130%	183	257	240	217	123	128	55
	Aantallen deelnemers						
1.5.1 dekkingsgraad < 105%			371	431	4.295	2.194	48.616
1.5.2 dekkingsgraad 105 - 130%	168.636	77.278	99.353	116.781	302.271	190.949	489.829
1.5.3 dekkingsgraad > 130%	503.298	591.041	572.199	552.099	361.659	461.219	113.493
2 Bedrijfstakpensioenfondsen	Miljoenen euro's						
2.1 Beschikbare middelen voor risico fonds	467.862	475.735	485.465	482.905	464.596	463.574	443.408
2.2 Geraamde technische voorzieningen voor risico fonds	337.168	317.682	326.485	339.074	354.736	342.996	369.012
2.3 Geraamde dekkingsgraad (%)	139	130	149	142	131	135	120
	Aantallen pensioenfondsen						
2.4.1 dekkingsgraad < 105%					1	1	7
2.4.2 dekkingsgraad 105 - 130%	23	13	19	20	41	35	57
2.4.3 dekkingsgraad > 130%	62	72	65	60	37	41	13
	Aantallen deelnemers						
2.5.1 dekkingsgraad < 105%					1.168	1.168	134.553
2.5.2 dekkingsgraad 105 - 130%	516.455	206.746	244.507	249.386	2.265.305	1.077.655	4.661.150
2.5.3 dekkingsgraad > 130%	4.525.069	4.834.778	4.796.834	4.594.488	2.594.377	3.779.178	102.904
3 Beroepspensioenfondsen	Miljoenen euro's						
3.1 Beschikbare middelen voor risico fonds	19.468	19.806	19.881	19.657	18.913	18.735	18.034
3.2 Geraamde technische voorzieningen voor risico fonds	10.430	9.781	10.962	11.969	12.664	12.429	13.607
3.3 Geraamde dekkingsgraad (%)	187	202	181	164	149	151	133
	Aantallen pensioenfondsen						
3.4.1 dekkingsgraad < 105%							3
3.4.2 dekkingsgraad 105 - 130%	5	3	3	5	5	5	7
3.4.3 dekkingsgraad > 130%	6	8	8	6	6	6	3
	Aantallen deelnemers						
3.5.1 dekkingsgraad < 105%							6.498
3.5.2 dekkingsgraad 105 - 130%	10.037	4.233	4.233	10.037	10.037	10.037	29.713
3.5.3 dekkingsgraad > 130%	36.455	42.259	42.259	36.455	36.455	36.455	8.760
4 Totaal	Miljoenen euro's						
4.1 Beschikbare middelen voor risico fonds	667.212	679.486	689.452	684.138	657.769	651.485	623.146
4.2 Geraamde technische voorzieningen voor risico fonds	473.374	447.535	460.091	475.032	496.995	478.871	513.802
4.3 Geraamde dekkingsgraad (%)	141	132	130	144	132	136	121
	Aantallen pensioenfondsen						
4.4.1 dekkingsgraad < 105%			1	2	7	9	51
4.4.2 dekkingsgraad 105 - 130%	195	110	132	151	256	232	291
4.4.3 dekkingsgraad > 130%	251	337	313	283	166	175	71
	Aantallen deelnemers						
4.5.1 dekkingsgraad < 105%			371	431	5.463	3.362	189.667
4.5.2 dekkingsgraad 105 - 130%	695.128	288.257	348.093	376.204	2.577.613	1.278.641	5.180.692
4.5.3 dekkingsgraad > 130%	5.064.822	5.468.078	5.411.292	5.183.042	2.992.491	4.276.852	225.157

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.9 Belegd pensioenvermogen voor risico pensioenfondsen

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2007								
		I			II			III		
		Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten
Vastgoedbeleggingen										
<i>Naar type</i>										
1.1.1	Directe beleggingen in vastgoed	22.053		22.054	22.272	3	22.276	22.700	12	22.712
1.1.2	Indirecte beleggingen in vastgoed	53.017	11	53.028	50.815	-40	50.775	50.999	193	51.192
<i>Naar valuta</i>										
1.2.1	Euro	45.204			44.825			45.606		
1.2.2	Niet euro	29.867			28.263			28.094		
1	Totaal vastgoedbeleggingen	7.5071	11	75.082	73.088	-37	73.050	73.700	205	73.904
	Rendement (%)			3,96			-1,57			0,73
Aandelen										
<i>Naar type</i>										
2.1.1	Mature markets	197.563	-1.165	196.398	208.871	-2.474	206.397	203.078	-513	202.566
2.1.2	Emerging markets	28.594	180	28.774	30.687	-475	30.212	32.553	-297	32.255
2.1.3	Private equity	15.273	5	15.278	16.245	4	16.249	15.946	117	16.063
2.1.4	Beleggingsfondsen	29.803	95	29.898	31.617	65	31.682	30.694	891	31.585
<i>Naar valuta</i>										
2.2.1	Euro	86.512			88.880			84.200		
2.2.2	Niet euro	184.721			198.539			198.071		
2	Totaal aandelen	271.233	-885	270.348	287.419	-2.880	284.539	282.271	198	282.469
	Rendement (%)			2,31			6,85			-1,08
Vastrentende waarden										
<i>Naar type</i>										
3.1.1	Staatsobligaties, niet index-linked	116.560	1.533	118.093	113.934	-1.669	112.266	111.991	-2.726	109.265
3.1.2	Index-linked bonds	26.093	100	26.192	2.4301	26	24.327	29.253	1.561	30.814
3.1.3	Hypothecaire leningen	32.497	-129	32.368	32.904	-265	32.638	32.142	-134	32.008
3.1.4	Credits	80.012	331	80.343	83.692	2	83.693	86.889	1.420	88.309
3.1.5	Beleggingsfondsen	31.379	6	31.384	29.027	-157	28.870	30.296	227	30.523
3.1.6	Kortlopende vorderingen op banken	10.918	-7.708	3.210	7.117	-4.520	2.597	13.974	-4.588	9.386
<i>Naar valuta</i>										
3.2.1	Euro	224.605			225.679			231.861		
3.2.2	Niet euro	72.853			65.295			72.684		
<i>Naar rating</i>										
3.3.1	AAA	167.837			162.512			171.906		
3.3.2	AA	38.464			39.354			42.693		
3.3.3	A	30.843			31.680			32.648		
3.3.4	BBB	14.723			15.053			15.124		
3.3.5	Lager dan BBB	16.061			15.414			17.230		
3.3.6	Geen rating	29.530			26.961			24.944		
3	Totaal vastrentende waarden	297.458	-5.868	291.590	290.974	-6584	284.390	304.545	-4.240	300.305
	Rendement (%)			-0,06			-1,97			1,30
Overige beleggingen										
<i>Naar type</i>										
4.1.1	Hedge funds	13.843	382	14.225	16.876	496	17.373	18.542	522	19.064
4.1.2	Commodities	3.411	10.554	13.965	3.766	10.941	14.707	3.819	12.024	15.843
4.1.3	Beleggingsfondsen	2.218	49	2.266	1.720	0	1.720	1.774	-2	1.771
4.1.4	Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	7.573	-3.112	4.461	14.036	-3.381	10.655	8.077	-4.987	3.090
4.1.5	Overig	-6.388	2.560	-3.827	-5.625	-671	-6.295	-8.679	2.533	-6.146
<i>Naar valuta</i>										
4.2.1	Euro	8.887			11.231			7.342		
4.2.2	Niet euro	11.769			19.542			16.191		
4	Totaal overige beleggingen	20.656	10.433	31.089	30.773	7.386	38.159	23.533	10.089	33.622
	Rendement (%)			1,25			0,88			12,39
Totaal beleggingen voor risico fonds										
<i>Naar valuta</i>										
5.1.1	Euro	365.208			370.615			369.009		
5.1.2	Niet euro	299.210			311.639			315.040		
5	Totaal beleggingen voor risico fonds	664.418	3.690	668.109	682.254	-2.116	680.139	684.049	6.252	690.300
	Rendement (%)			1,55			1,64			1,34

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

2007			2008											
			IV			I			II			III		
Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten	Excl. Derivaten	Derivaten	Incl. Derivaten
22.285	1	22.285	21.928	5	21.933	22.387	9	22.396	23.931	55	23.986			
49.178	26	49.204	48.748	462	49.210	48.191	150	48.341	48.939	-207	48.733			
44.793			45.058			44.944			45.341					
26.669			25.618			25.634			27.529					
71.462	27	71.489	70.676	467	71.143	70.578	159	70.737	72.870	-152	72.718			
		-3,02			-1,10			-2,66			1,27			
195.991	3.903	199.894	166.231	11.174	177.404	174.437	664	175.101	162.189	1.180	163.370			
32.926	-215	32.711	28.087	-246	27.841	28.211	-340	27.871	22.178	-330	21.848			
17.375	-7	17.369	17.345	179	17.524	18.526	84	18.610	20.100	-136	19.964			
28.230	117	28.348	24.329	313	24.642	24.111	99	24.210	22.618	-431	22.186			
80.418			73.731			70.965			60.218					
194.104			162.262			174.320			166.867					
274.522	3.798	278.321	235.993	11.419	247.412	245.285	508	245.793	227.085	283	227.368			
		-3,47			-14,43			-0,93			-10,69			
110.727	-9.468	101.260	103.454	-21.079	82.375	97.911	-21.062	76.848	97.088	-5.752	91.336			
32.141	2.136	34.277	34.752	3.834	38.586	34.901	4.974	39.875	38.397	5.319	43.716			
33.610	37	33.646	31.119	14.654	45.773	30.029	14.200	44.229	32.644	-4	32.640			
88.444	4.749	93.193	87.829	1.302	89.131	90.628	1.271	91.899	89.379	-245	89.134			
28.912	-112	28.800	29.355	33	29.387	28.831	82	28.914	28.367	523	28.890			
6.212	-4597	1.615	18.623	-4.651	13.971	11.228	-6.467	4.761	7.749	-5.909	1.840			
231.274			240.060			229.332			223.228					
68.773			65.071			64.197			70.396					
164.304			165.409			148.389			144.797					
42.342			45.409			44.199			44.225					
34.984			35.149			38.650			39.649					
15.334			15.813			16.453			18.333					
17.491			15.522			17.260			18.567					
25.592			27.829			28.578			28.163					
300.047	-7.255	292.791	305.131	-5.908	299.223	293.529	-7.002	286.526	293.624	-6.068	287.557			
		0,47			0,06			-1,64			1,98			
19.364	502	19.866	19.759	480	20.240	21.625	427	22.052	22.192	389	22.581			
2.878	11820	14.697	4.609	12.489	17.099	5.844	15.180	21.024	4.263	11.477	15.740			
2.591	-5	2.586	1.738	-5	1.732	2.199	-1	2.198	2.370		2.370			
13.476	-7.220	6.256	14.016	-12.222	1.794	11.822	-6.845	4.977	12.104	-6.249	5.855			
-1.253	-142	-1.395	-7.926	6.100	-1.825	-1.111	-1.648	-2.759	-6.817	-5.282	-12.099			
19.705			14.785			16.381			10.212					
17.351			17.412			23.999			23.898					
37.056	4.955	42.011	32.197	6.843	39.039	40.380	7.113	47.493	34.110	335	34.445			
		7,73			16,64			6,13			-15,32			
376.190			373.634			361.622			338.999					
306.897			270.363			288.150			288.690					
683.087	1.524	684.612	643.997	1.2821	656.817	649.772	778	650.549	627.689	-5.601	622.088			
		-0,70			-4,08			-0,72			-4,58			

Tabel 8.10 Hoogte toeslagen voor deelnemers en inactieven

Primocijfers, percentages

		2007		2008	
		Deel- nemers	Inac- tieven	Deel- nemers	Inac- tieven
Ondernemingspensioenfondsen					
1.1	Geen toezegging	1,71	1,52	2,17	1,52
1.2	Voorwaardelijke toezegging	1,68	1,29	2,42	1,56
1.3	Onvoorwaardelijke toezegging	1,50	2,03	2,56	1,68
1.4	Combinatie van voorwaardelijke /onvoorwaardelijke toezegging	1,70	1,29	3,21	1,59
1	Gemiddeld	1,64	1,32	2,46	1,56
Bedrijfstakpensioenfondsen					
2.1	Geen toezegging	1,15	1,71	3,79	6,72
2.2	Voorwaardelijke toezegging	2,35	2,07	2,70	2,72
2.3	Onvoorwaardelijke toezegging	1,65		3,36	
2.4	Combinatie van voorwaardelijke /onvoorwaardelijke toezegging				
2	Gemiddeld	2,32	2,06	2,77	2,75
Beroepspensioenfondsen					
3.1	Geen toezegging	1,87		2,10	3,20
3.2	Voorwaardelijke toezegging		4,73	4,14	3,03
3.3	Onvoorwaardelijke toezegging				
3.4	Combinatie van voorwaardelijke /onvoorwaardelijke toezegging			5,93	5,01
3	Gemiddeld	1,87	4,73	4,57	3,89
Totaal					
4.1	Geen toezegging	1,29	1,65	3,67	4,50
4.2	Voorwaardelijke toezegging	2,28	1,99	2,68	2,58
4.3	Onvoorwaardelijke toezegging	1,50	2,03	2,79	1,68
4.4	Combinatie van voorwaardelijke /onvoorwaardelijke toezegging	1,70	1,29	4,84	3,33
4	Gemiddeld	2,24	1,97	2,76	2,47

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 8.11 Typen pensioenovereenkomsten

Primocijfers

	Uitkeringsovereenkomst									Premie- overeenkomst	Kapitaal- overeenkomst			
	Eindloon	Middelloon		Combinatie van eind-/middelloon		Vaste bedragen		Anders						
	1	2	3	4	5	6	7							
Aantallen pensioenfondsen / procenten														
2003	444	48,2	209	22,7	134	14,5	23	2,5			46	5,0		
2004	397	46,2	214	24,9	136	15,8	18	2,1			44	5,1		
2005	342	41,2	244	29,4	133	16,0	17	2,0			46	5,5		
2006	299	37,8	267	33,7	121	15,3	17	2,1			50	6,3		
2006 ¹	226	34,0	239	35,9	105	15,8	16	2,4			41	6,2		
2007	84	14,9	304	54,0	21	3,7	4	0,7	7	1,2	38	6,7	8	1,4
2008	74	13,6	294	53,9	14	2,6	3	0,6	5	0,9	47	8,6	6	1,1
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten														
2003	3.066	49,3	2.201	35,4	535	8,6	58	0,9			145	2,3		
2004	729	12,0	4.396	72,6	521	8,6	59	1,0			142	2,3		
2005	661	10,6	4.631	74,1	509	8,1	55	0,9			191	3,1		
2006	637	10,2	4.776	76,6	473	7,6	56	0,9			228	3,7		
2006 ¹	445	7,4	4.733	79,0	467	7,8	56	0,9			226	3,8		
2007	183	3,1	5.027	84,7	68	1,1	2	0,0	45	0,8	293	4,9	6	0,1
2008	71	1,2	5.201	87,1	70	1,2	2	0,0	28	0,5	294	4,9	3	0,1
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten														
2003	266.749	62,0	95.600	22,2	50.158	11,7	12.858	3,0			2.210	0,5		
2004	65.749	14,0	331.146	70,5	53.264	11,3	13.212	2,8			2.475	0,5		
2005	62.422	13,8	313.617	69,4	57.039	12,6	12.742	2,8			2.983	0,7		
2006	62.834	12,5	361.553	72,1	56.422	11,3	13.930	2,8			4.234	0,8		
2006 ¹	58.957	12,0	359.120	72,8	55.138	11,2	13.930	2,8			4.190	0,8		
2007	23.532	4,7	401.235	80,6	14.709	3,0	54	0,0	14.666	2,9	11.829	2,4	827	0,2
2008	16.223	3,6	373.106	83,9	14.319	3,2	47	0,0	1.045	0,2	4.786	1,1	328	0,1
Premies in miljoenen euro's / procenten														
2003	8.222	44,4	5.292	28,6	3.990	21,6	238	1,3			167	0,9		
2004	2.759	13,2	13.948	66,8	3.116	14,9	284	1,4			190	0,9		
2005	2.700	11,8	15.859	69,3	3.225	14,1	300	1,3			233	1,0		
2006	2.603	10,3	18.933	74,7	3.058	12,1	315	1,2			257	1,0		
2006 ¹	2.050	8,3	18.808	76,5	3.003	12,2	315	1,3			254	1,0		
2007	759	3,2	20.089	84,5	742	3,1	2	0,0	404	1,7	251	1,1	34	0,1
2008	414	1,9	18.195	84,8	1.238	5,8	2	0,0	131	0,6	231	1,1	20	0,1
Uitkeringen in miljoenen euro's / procenten														
2003	8.971	61,7	3.248	22,3	1.711	11,8	332	2,3			67	0,5		
2004	2.657	16,9	10.310	65,5	1.906	12,1	349	2,2			77	0,5		
2005	2.574	15,5	11.152	67,2	2.091	12,6	368	2,2			98	0,6		
2006	2.688	15,0	12.358	69,1	2.156	12,1	386	2,2			180	1,0		
2006 ¹	2.363	13,6	12.258	70,6	2.100	12,1	386	2,2			174	1,0		
2007	1.068	5,6	15.211	80,0	591	3,1	2	0,0	388	2,0	546	2,9	22	0,1
2008	961	5,7	13.641	80,4	587	3,5	2	0,0	24	0,1	197	1,2	11	0,1

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal uitmaken.

¹ Begin nieuwe reeks; vanaf 2006 worden alleen de rapportageplichtige pensioenfondsen in de statistieken opgenomen.

Spaarsysteem	Combinatie van overeenkomsten		Overig	Totaal	
	8	9		10	11
34	3,7		31	3,4	921 2003
31	3,6		20	2,3	860 2004
27	3,2		22	2,6	831 2005
21	2,7		17	2,1	792 2006
16	2,4		22	3,3	665 2006 ¹
		77	20	3,6	563 2007
		71	31	5,7	545 2008
47	0,8		168	2,7	6.220 2003
46	0,8		159	2,6	6.052 2004
42	0,7		157	2,5	6.246 2005
38	0,6		29	0,5	6.237 2006
38	0,6		24	0,4	5.989 2006 ¹
		136	178	3,0	5.938 2007
		205	98	1,6	5.972 2008
1.022	0,2		1.897	0,4	430.494 2003
1.090	0,2		2.497	0,5	469.433 2004
303	0,1		2.764	0,6	451.870 2005
504	0,1		2.031	0,4	501.508 2006
504	0,1		1.498	0,3	493.337 2006 ¹
		20.042	11.168	2,2	498.062 2007
		33.363	1.707	0,4	444.924 2008
99	0,5		490	2,6	18.498 2003
99	0,5		497	2,4	20.893 2004
87	0,4		473	2,1	22.877 2005
80	0,3		83	0,3	25.329 2006
80	0,3		79	0,3	24.589 2006 ¹
		1.049	453	1,9	23.783 2007
		1.122	98	0,5	21.451 2008
148	1,0		69	0,5	14.546 2003
176	1,1		263	1,7	15.738 2004
31	0,2		276	1,7	16.590 2005
34	0,2		85	0,5	17.887 2006
34	0,2		58	0,3	17.373 2006 ¹
		765	427	2,2	19.020 2007
		1.422	128	0,8	16.973 2008

Tabel 8.12 Soorten pensioen

Primocijfers

	Ouderdoms- pensioen	Partnerpensioen	Wezenpensioen	Arbeids- ongeschiktheids- pensioen	Ongehuwden- pensioen	Tijdelijk ouderdoms- pensioen	Tijdelijk nabestaanden- pensioen							
	1	2	3	4	5	6	7							
Aantallen pensioenfondsen / procenten														
2003	853	92,6	863	93,7	852	92,5	440	47,8	86	9,3	443	48,1	393	42,7
2004	802	93,3	810	94,2	801	93,1	424	49,3	73	8,5	433	50,3	372	43,3
2005	774	93,1	781	94,0	770	92,7	416	50,1	63	7,6	436	52,5	361	43,4
2006	740	93,4	746	94,2	735	92,8	394	49,7	59	7,4	426	53,8	345	43,6
2006 ¹	619	93,1	624	93,8	616	92,6	352	52,9	48	7,2	372	55,9	300	45,1
2007	547	97,2	533	94,7	534	94,8	293	52,0			103	18,3	286	50,8
2008	500	91,7	493	90,5	493	90,5	283	51,9			110	20,2	280	51,4
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten														
2003	5.657	90,9	5.699	91,6	5.658	91,0	4.568	73,4	139	2,2	5.213	83,8	4.949	79,6
2004	5.598	92,5	5.638	93,2	5.598	92,5	4.686	77,4	99	1,6	5.139	84,9	4.893	80,8
2005	5.764	92,3	5.804	92,9	5.764	92,3	4.834	77,4	93	1,5	5.438	87,1	5.026	80,5
2006	5.746	92,1	5.783	92,7	5.746	92,1	4.802	77,0	89	1,4	5.251	84,2	4.969	79,7
2006 ¹	5.692	95,0	5.729	95,7	5.692	95,0	4.764	79,5	89	1,5	5.014	83,7	4.924	82,2
2007	5.761	97,0	5.492	92,5	5.500	92,6	4.149	69,9			1.696	28,6	4.282	72,1
2008	5.887	98,6	5.662	94,8	5.663	94,8	4.192	70,2			1.637	27,4	4.335	72,6

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal uitmaken.

¹ Begin nieuwe reeks; vanaf 2006 worden alleen de rapportageplichtige pensioenfondsen in de statistieken opgenomen.

Overbruggings- pensioen		Kapitaal	Anders		Totaal	
8		9	10		11	
		71	7,7	88	9,6	921 2003
		68	7,9	83	9,7	860 2004
		69	8,3	78	9,4	831 2005
		69	8,7	80	10,1	792 2006
		58	8,7	70	10,5	665 2006 ¹
48	8,5					563 2007
68	12,5					545 2008
		147	2,4	2.433	39,1	6.220 2003
		146	2,4	2.494	41,2	6.052 2004
		310	5,0	2.456	39,3	6.246 2005
		312	5,0	2.632	42,2	6.237 2006
		312	5,2	2.631	43,9	5.989 2006 ¹
123	2,1					5.938 2007
331	5,5					5.972 2008

Tabel 8.13 Opbouwpercentage bij de toezegging van het ouderdomspensioen voor uitkeringsovereenkomsten

Primocijfers

	Kleiner dan 1,5%	Gelijk aan 1,5%	Van 1,5% tot 1,75%	Gelijk aan 1,75%	Van 1,75% tot 2%	Gelijk aan 2%	Van 2% tot 2,25%							
	1	2	3	4	5	6	7							
Aantallen pensioenfondsen / procenten														
2003	29	3,6	9	1,1	25	3,1	413	51,0	74	9,1	113	14,0		
2004	28	3,7	9	1,2	26	3,4	380	49,7	77	10,1	108	14,1		
2005	28	3,8	7	1,0	26	3,5	342	46,5	75	10,2	114	15,5		
2006	28	4,0	7	1,0	25	3,6	307	43,6	75	10,7	119	16,9		
2006 ¹	25	4,3	7	1,2	23	3,9	251	42,8	66	11,3	104	17,7		
2007	16	3,3			18	3,7	123	25,6	44	9,1	93	19,3	73	15,2
2008	18	4,2			17	3,9	111	25,6	48	11,1	84	19,4	55	12,7
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten														
2003	312	5,3	5	0,1	92	1,6	3.431	58,5	744	12,7	329	5,6		
2004	258	4,5	5	0,1	92	1,6	2.162	37,9	1.858	32,6	385	6,7		
2005	255	4,4	4	0,1	89	1,5	2.285	39,0	1.851	31,6	384	6,6		
2006	241	4,1	3	0,1	93	1,6	2.122	35,7	1.822	30,7	359	6,0		
2006 ¹	241	4,2	4	0,1	97	1,7	2.134	37,4	1.849	32,4	398	7,0		
2007	81	1,5			183	3,4	181	3,4	406	7,5	254	4,7	3.557	66,0
2008	85	1,5			272	4,9	153	2,8	450	8,1	316	5,7	3.535	63,8
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten														
2003	4.593	1,1	517	0,1	10.500	2,5	273.682	64,3	27.636	6,5	33.207	7,8		
2004	4.635	1,0	530	0,1	11.101	2,4	125.561	27,1	205.919	44,4	36.115	7,8		
2005	4.871	1,1	254	0,1	11.546	2,6	131.174	29,4	175.425	39,3	37.894	8,5		
2006	5.221	1,1	150	0,0	12.934	2,6	137.489	27,8	194.229	39,3	38.185	7,7		
2006 ¹	5.252	1,1	268	0,1	13.377	2,7	138.974	28,5	196.995	40,4	44.012	9,0		
2007	3.554	0,8			6.230	1,4	25.087	5,5	20.685	4,5	49.006	10,8	291.245	63,9
2008	6.294	1,4			12.637	2,9	11.227	2,6	18.560	4,3	30.927	7,1	282.778	64,9

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal uitmaken.

¹ Begin nieuwe reeks; vanaf 2006 worden alleen de rapportageplichtige pensioenfondsen in de statistieken opgenomen.

Groter dan of gelijk aan 2,25%		Van 2% tot 2,33%		Groter dan of gelijk aan 2,33%		Opbouwpercen- tage verdeeld in schalen		Anders		Totaal	
8		9		10		11		12		13	
		32	4,0	8	1,0	63	7,8	44	5,4	810	2003
		35	4,6	7	0,9	58	7,6	37	4,8	765	2004
		43	5,8	9	1,2	55	7,5	37	5,0	736	2005
		46	6,5	10	1,4	50	7,1	37	5,3	704	2006
		44	7,5	9	1,5	44	7,5	13	2,2	586	2006 ¹
114	23,7									481	2007
100	23,1									433	2008
		392	6,7	4	0,1	187	3,2	364	6,2	5.860	2003
		420	7,4	4	0,1	180	3,2	342	6,0	5.706	2004
		452	7,7	5	0,1	175	3,0	357	6,1	5.857	2005
		558	9,4	7	0,1	158	2,7	580	9,8	5.943	2006
		559	9,8	13	0,2	158	2,8	248	4,4	5.701	2006 ¹
727	13,5									5.389	2007
729	13,2									5.540	2008
		23.591	5,5	467	0,1	34.727	8,2	16.445	3,9	425.365	2003
		26.247	5,7	505	0,1	35.615	7,7	17.143	3,7	463.371	2004
		28.885	6,5	600	0,1	37.377	8,4	17.795	4,0	445.821	2005
		33.123	6,7	853	0,2	38.361	7,8	34.193	6,9	494.738	2006
		33.225	6,8	2.315	0,5	38.367	7,9	14.360	2,9	487.145	2006 ¹
59.651	13,1									455.458	2007
73.354	16,8									435.777	2008

Tabel 8.14 Soort franchise

Primocijfers

	Koppeling aan AOW-samen-wonende		Koppeling aan enkelvoudige AOW-samen-wonende		Koppeling aan AOW-samen-wonende		Koppeling aan AOW-alleen-wonende		Koppeling aan minimumloon		Vast (geïndexeerd) bedrag	Op basis van elders verzekerde aanspraken			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Aantallen pensioenfondsen / procenten															
2003	252	27,4						71	7,7	26	2,8	366	39,7	15	1,6
2004	225	26,2						64	7,4	26	3,0	370	43,0	13	1,5
2005	186	22,4						57	6,9	25	3,0	398	47,9	11	1,3
2006	166	21,0						55	6,9	23	2,9	397	50,1	10	1,3
2006 ¹	125	18,8						41	6,2	20	3,0	354	53,2	6	0,9
2007			73	13,0	54	9,6		29	5,2	11	2,0	210	37,3	2	0,4
2008			70	12,8	47	8,6		23	4,2	17	3,1	210	38,5	2	0,4
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten															
2003	299	4,8						1.086	17,5	57	0,9	3.624	58,3	2	0,0
2004	1.253	20,7						85	1,4	56	0,9	3.674	60,7	2	0,0
2005	1.395	22,3						80	1,3	56	0,9	3.679	58,9	2	0,0
2006	1.382	22,2						77	1,2	58	0,9	3.538	56,7	2	0,0
2006 ¹	1.381	23,1						47	0,8	58	1,0	3.519	58,8	2	0,0
2007			1.568	26,4	45	0,8		47	0,8	25	0,4	1.385	23,3	0	0,0
2008			1.886	31,6	59	1,0		62	1,0	203	3,4	1.369	22,9	0	0,0
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten															
2003	14.236	3,3						52.874	12,3	6.070	1,4	314.254	73,0	219	0,1
2004	63.803	13,6						8.363	1,8	6.475	1,4	345.807	73,7	173	0,0
2005	66.250	14,7						8.649	1,9	6.403	1,4	325.711	72,1	178	0,0
2006	73.084	14,6						9.466	1,9	7.060	1,4	357.920	71,4	187	0,0
2006 ¹	72.826	14,8						7.316	1,5	7.050	1,4	355.994	72,2	144	0,0
2007			190.318	38,2	5.420	1,1		7.896	1,6	967	0,2	124.421	25,0	7	0,0
2008			200.749	45,1	13.174	3,0		10.749	2,4	3.755	0,8	112.782	25,3	6	0,0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage. De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal uitmaken.

¹ Begin nieuwe reeks; vanaf 2006 worden alleen de rapportageplichtige pensioenfondsen in de statistieken opgenomen.

	Conform bedrijfstak- pensioenfondsen		Geen franchise		Anders		Totaal	
		8		9		10		11
18	2,0	123	13,4	50	5,4	921	2003	
14	1,6	103	12,0	45	5,2	860	2004	
13	1,6	98	11,8	43	5,2	831	2005	
11	1,4	93	11,7	37	4,7	792	2006	
6	0,9	75	11,3	38	5,7	665	2006 ¹	
13	2,3	54	9,6	117	20,8	563	2007	
14	2,6	33	6,1	129	23,7	545	2008	
31	0,5	907	14,6	214	3,4	6.220	2003	
28	0,5	748	12,4	206	3,4	6.052	2004	
27	0,4	943	15,1	64	1,0	6.246	2005	
23	0,4	976	15,6	181	2,9	6.237	2006	
19	0,3	787	13,1	176	2,9	5.989	2006 ¹	
54	0,9	524	8,8	2.290	38,6	5.938	2007	
69	1,2	154	2,6	2.170	36,3	5.972	2008	
3.191	0,7	30.219	7,0	9.431	2,2	430.494	2003	
3.218	0,7	30.666	6,5	10.928	2,3	469.433	2004	
3.303	0,7	32.168	7,1	9.208	2,0	451.870	2005	
3.239	0,6	36.099	7,2	14.453	2,9	501.508	2006	
2.611	0,5	33.477	6,8	13.919	2,8	493.337	2006 ¹	
3.544	0,7	39.767	8,0	125.722	25,2	498.062	2007	
3.542	0,8	5.234	1,2	94.933	21,3	444.924	2008	

Tabel 8.15 Basis voor toeslagverlening voor deelnemers (middelloon)

Primocijfers

	Geen toezegging (A)		Geen beleid (B)		Voorwaardelijke toezegging niet gekoppeld aan maatstaf (C)		Financiering voorwaardelijk toezegging niet gekoppeld				Voorwaardelijk toezegging wel gekoppeld aan maatstaf (D)		Financiering	
							Opslag op premie (C1)		Uit bestemmingsreserve (C2)				Uit overrendement (D1)	
	1		2		3						4			
Aantallen pensioenfondsen / procenten														
2007	18	5,9	6	2,0	11	3,6	2	0,7	1	0,3	222	73,0	142	46,7
2008	16	5,4	9	3,1	15	5,1	2	0,7	1	0,3	209	71,1	135	45,9
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten														
2007	50	1,0	4	0,1	206	4,1	159	3,2	0	0,0	4.643	92,4	1.981	39,4
2008	178	3,4	354	6,8	168	3,2	15	0,3	6	0,1	4.420	85,0	1.799	34,6
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten														
2007	3.531	0,9	1.590	0,4	4.004	1,0	2.148	0,5	10	0,0	369.449	92,1	105.010	26,2
2008	19.616	5,3	7.974	2,1	1.745	0,5	330	0,1	281	0,1	328.919	88,2	85.458	22,9

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal aantal o.b.v. middelloon uitmaken.

voorwaardelijke toezegging wel gekoppeld										Combinatie van voorwaardelijke en onvoor- waardelijke toe- zegging (E)	Onvoorwaardelijke toezegging (F)	Totaal			
Opslag op premie (D2)	Opslag op premie met premiegarantie werkg. (D3)		Uit bestemmings- reserve (D4)		Vrijwillig gevormde techn. Voorziening (D5)		Combinatie (D6)		5					6	7
19	6,3	5	1,6	7	2,3	4	1,3	45	14,8	13	4,3	34	11,2	304	2007
17	5,8	5	1,7	3	1,0	3	1,0	46	15,6	9	3,1	36	12,2	294	2008
15	0,3	2	0,0	20	0,4	2	0,0	2.623	52,2	13	0,3	110	2,2	5.027	2007
14	0,3	2	0,0	2	0,0	1	0,0	2.601	50,0	12	0,2	68	1,3	5.201	2008
1.788	0,4	185	0,0	4.216	1,1	391	0,1	257.859	64,3	5.466	1,4	17.194	4,3	401.235	2007
732	0,2	138	0,0	503	0,1	57	0,0	241.734	64,8	5.250	1,4	9.602	2,6	373.106	2008

Tabel 8.15 Basis voor toeslagverlening voor deelnemers (middelloon), ex ante bepaalde maatstaf (vervolg)

Primocijfers

	Algemene prijsontwikkeling		Algemene loonontwikkeling		Maximum van prijs- en loon- ontwikkeling		Minimum van prijs- en loon- ontwikkeling		Loonontwikkeling werkgever		Loonontwikkeling bedrijfstak		Gemiddelde van prijs- en loon- ontwikkeling		Onbekend	
	8		9		10		11		12		13		14		15	
Aantallen pensioenfondsen / procenten																
2007	88	28,9	41	13,5	7	2,3	1	0,3	69	22,7	51	16,8	3	1,0	9	3,0
2008	87	34,3	31	12,2	3	1,2	0	0,0	65	25,6	62	24,4	5	2,0	1	0,4
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten																
2007	455	9,1	104	2,1	430	8,6	0	0,0	222	4,4	3.523	70,1	21	0,4	11	0,2
2008	674	15,0	80	1,8	3	0,1	0	0,0	141	3,1	3.592	79,8	9	0,2	1	0,0
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten																
2007	29.193	7,3	14.400	3,6	26.452	6,6	0	0,0	36.765	9,2	284.238	70,8	385	0,1	676	0,2
2008	46.030	13,4	7.879	2,3	582	0,2	0	0,0	17.985	5,2	270.300	78,7	693	0,2	6	0,0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal aantal o.b.v. middelloon uitmaken.

Tabel 8.16 Basis voor toeslagverlening van ingegaan ouderdomspensioenen

Primocijfers

	Geen toezegging (A)		Geen beleid (B)		Voorwaardelijke toezegging niet gekoppeld aan maatstaf (C)		Financiering voorwaardelijk toezegging niet gekoppeld				Voorwaardelijk toezegging wel gekoppeld aan maatstaf (D)		Financiering	
	I		2		3		Opslag op premie (C1)		Uit bestemmingsreserve (C2)		4		Uit overrendement (D1)	
Aantallen pensioenfondsen / procenten														
2007	93	16,5	17	3,0	40	7,1	4	0,7	7	1,2	389	69,1	292	51,9
2008	68	12,5	19	3,5	35	6,4	3	0,6	5	0,9	366	67,2	308	56,5
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten														
2007	335	5,6	162	2,7	98	1,7	26	0,4	1	0,0	5.153	86,8	2.349	39,6
2008	296	5,0	368	6,2	225	3,8	17	0,3	7	0,1	4.968	83,2	2.188	36,6
Aantallen pensioengerechtigden in duizenden / procenten														
2007	62	2,6	60	2,5	32	1,4	4	0,2	3	0,1	2.201	93,1	1.090	46,1
2008	14	0,9	77	4,7	63	3,9	5	0,3	2	0,1	1.461	90,0	745	45,9
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten														
2007	12.764	2,6	4.087	0,8	7.697	1,5	1.299	0,3	1.338	0,3	457.385	91,8	160.914	32,3
2008	4.886	1,1	9.388	2,1	3.040	0,7	450	0,1	315	0,1	421.078	94,6	146.601	32,9

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal o.b.v. middelloon uitmaken.

Voorwaardelijk toezegging welgekoppeld										Combinatie van voorwaardelijke en onvoor- waardelijke toezegging (E)	Onvoorwaardelijke toezegging (F)	Totaal			
Opslag op premie (D2)		Opslag op premie met premiegarantie werk (D3)		Uit bestemmings- reserve (D4)		Vrijwillig gevormde techn. Voorziening (D5)		Combinatie (D6)						5	6
0	0,0	1	0,2	11	2,0	4	0,7	36	6,4	6	1,1	2	0,4	563	2007
1	0,2	3	0,6	12	2,2	3	0,6	40	7,3	7	1,3	3	0,6	545	2008
0	0,0	0	0,0	23	0,4	50	0,8	1.370	23,1	14	0,2	0	0,0	5.938	2007
0	0,0	39	0,7	17	0,3	46	0,8	2.675	44,8	20	0,3	2	0,0	5.972	2008
0	0,0	0	0,0	17	0,7	10	0,4	367	15,5	8	0,3	0	0,0	2.363	2007
0	0,0	14	0,9	8	0,5	5	0,3	688	42,4	9	0,6	0	0,0	1.624	2008
0	0,0	5	0,0	11.399	2,3	6.780	1,4	101.610	20,4	5.300	1,1	37	0,0	498.062	2007
42	0,0	8.477	1,9	842	0,2	6.563	1,5	258.310	58,1	5.311	1,2	120	0,0	444.924	2008

Tabel 8.16 Basis voor toeslagverlening van ingegaan ouderdomspensioen, ex ante bepaalde maatstaf (vervolg)

Primocijfers

	Algemene prijsontwikkeling		Algemene loonontwikkeling		Maximum van prijs- en loonontwikkeling		Minimum van prijs- en loonontwikkeling		Loonontwikkeling werkgever		Loonontwikkeling bedrijfstak		Gemiddelde van prijs- en loonontwikkeling		Totaal
	8		9		10		11		12		13		14		15
Aantallen pensioenfondsen / procenten															
2007	334	84,1	9	2,3	4	1,0	13	3,3	12	3,0	19	4,8	6	1,5	397
2008	314	82,6	14	3,7	6	1,6	7	1,8	12	3,2	18	4,7	9	2,4	380
Aantallen deelnemers in duizenden / procenten															
2007	2.026	39,2	62	1,2	28	0,5	17	0,3	82	1,6	2.928	56,7	22	0,4	5.167
2008	1.741	34,9	79	1,6	45	0,9	17	0,3	60	1,2	3.018	60,5	28	0,6	4.988
Aantallen pensioengerechtigden in duizenden / procenten															
2007	864	39,1	50	2,3	11	0,5	37	1,7	32	1,4	1.204	54,5	9	0,4	2.209
2008	567	38,6	33	2,2	14	1,0	32	2,2	21	1,4	795	54,1	7	0,5	1.469
Technische voorziening in miljoenen euro's / procenten															
2007	185.196	40,0	14.123	3,1	3.982	0,9	1.082	0,2	8.020	1,7	248.041	53,6	2.278	0,5	462.772
2008	152.554	35,8	11.238	2,6	6.838	1,6	877	0,2	5.584	1,3	246.827	57,9	2.592	0,6	426.510

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal aantal o.b.v. middelloon uitmaken.

Tabel 8.17 Onder toezicht staande pensioenfondsen

Aantallen instellingen per ultimo

	2002	2003	2004	2005	2006	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Bedrijfspensioenfondsen verplicht	71	75	78	78	78	71	71	70	70	69
Bedrijfspensioenfondsen niet verplicht	31	28	24	25	25	25	25	25	25	26
Ondernemingspensioenfondsen	804	753	714	676	643	609	597	583	572	555
Ondernemingsspaarfondsen	7	6	8	7	7	7	7	7	5	4
Beroepspensioenfondsen	11	11	13	12	12	13	12	13	13	13
Speciale wetgeving	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Totaal pensioenfondsen	926	875	839	800	767	726	713	699	686	668

Tabel 9.1 Balansgegevens van Special Purpose Vehicles

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008			
							III	IV	I	II	III
Activa											
1	Hypotheken	36.361	55.092	64.009	78.716	106.228	124.539	138.532	139.219	148.866	142.584
2	Leningen	7.064	6.964	6.227	7.207	12.772	23.719	54.803	54.513	54.222	54.082
2.1	Aandelenleasevorderingen	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	2.548	2.835	3.068	1.729	1.730	1.730	1.730	1.730	1.730	1.880
2.3	Consumentenkredieten	603	839	229	229	301	976	950	932	913	895
2.4	Bedrijfskredieten	3.912	3.290	2.523	1.855	5.242	14.706	15.516	15.244	14.973	14.701
2.5	Overige leningen	0	0	407	3.393	5.500	6.306	36.606	36.606	36.606	36.606
3	Aandelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Deposito's	21.696	22.644	14.049	36.620	48.931	53.954	61.961	63.185	72.230	72.539
5	Liquide middelen	1.485	2.541	4.808	6.475	6.340	5.947	5.939	5.826	5.853	7.057
6	Overige activa	7.539	7.361	8.410	7.053	10.451	12.281	11.523	11.792	12.014	4.983
7	Totaal activa	74.145	94.602	97.504	136.070	184.723	220.441	272.758	274.534	293.186	281.245
Passiva											
8	Eigen vermogen	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3
9	Obligaties	71.998	91.564	93.055	129.016	163.108	198.062	260.349	262.073	280.464	275.017
10	Leningen	175	306	433	539	11.013	9.587	498	7.367	7.367	437
11	Overige passiva	1.972	2.730	4.014	6.513	10.600	12.789	11.908	5.091	5.352	5.788
12	Totaal passiva	74.145	94.602	97.504	136.070	184.723	220.441	272.758	274.534	293.186	281.245

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Tabel 10.1 Financiële stabiliteitsindicatoren

Ultimocijfers in procenten (tenzij anders aangegeven)

			2002	2003	2004	2005 ³	2006	2007
IMF	Code	Banken	Kernindicatoren					
1	11	Ratio van toetsingsvermogen en naar risicograad gewogen activa	12,03	12,29	12,27	12,62	11,85	13,16
2	12	Ratio van 'tier 1'-vermogen en naar risicograad gewogen activa	9,09	9,58	9,95	10,33	9,43	10,20
	15	Sectorale verdeling van leningen						
3.1		Ingezetenen	73,76	73,99	73,73	68,70	63,23	59,91
3.1.1		Banken ¹	14,15	14,61	15,09	1,32	1,63	4,87
3.1.2		Centrale bank	0,76	1,05	0,85	1,20	0,85	2,03
3.1.3		Overige financiële instellingen (OFI's)	8,12	9,16	10,20	12,78	12,10	16,43
3.1.4		Overheid	3,16	2,97	2,81	3,07	2,69	4,05
3.1.5		Niet-financiële ondernemingen	19,03	17,40	16,28	18,08	16,48	27,80
3.1.6		Overige binnenlandse sectoren	28,55	28,80	28,50	32,26	29,48	44,82
3.2		Niet-ingezetenen	26,24	26,01	26,27	31,30	36,77	40,09
3		Totaal leningen	100	100	100	100	100	100
4	16	Rendement op activa	0,50	0,46	0,43	0,37	0,39	0,62
5	17	Rendement op eigen vermogen	11,78	14,75	16,84	15,43	15,41	18,67
6	18	Ratio van netto renteopbrengsten en bruto inkomen	60,08	60,48	58,94	54,11	51,40	52,02
7	19	Ratio van lasten en bruto inkomen	80,22	75,50	70,47	70,09	74,03	78,26
8	110	Ratio van liquide activa en totaal activa ²	10,84	26,60	27,12	26,73	27,25	26,05
9	111	Ratio van liquide activa en korte verplichtingen ²	187,42	293,02	302,39	279,42	226,67	226,81
		Banken	Aanbevolen indicatoren					
10	113	Ratio van eigen vermogen en totaal activa	5,13	4,98	4,79	3,06	2,96	3,34
11	114	Grote uitzettingen (aantal)	95	84	62	72	122	107
	115	Geografische verdeling van leningen						
12.1		Ingezetenen			40,98	35,16	33,69	30,18
12.2		Ontwikkelde landen, exclusief China			54,72	59,81	60,45	61,60
12.3		Overige ontwikkelende landen en ontwikkelingslanden, inclusief China			4,31	5,03	5,86	8,22
12.3.1		Afrika			1,92	1,88	2,19	1,88
12.3.1.1		waarvan sub-Sahara			1,74	1,73	2,11	1,80
12.3.2		Midden- en Oost-Europa			24,57	24,10	20,90	22,88
12.3.2		Voormalig ussr en Mongolië			7,30	7,25	9,12	8,36
12.3.3		Azië, inclusief China			21,07	18,51	17,57	19,62
12.3.4		Midden-Oosten			3,90	4,89	4,82	5,01
12.3.5		Westelijk Halfrond			41,23	43,36	45,38	42,25
12		Totaal leningen			100,00	100,00	100,00	100,00
13	116	Ratio van bruto activa positie in financiële derivaten en eigen vermogen ⁴				219,90	197,88	200,94
14	117	Ratio van bruto passiva positie in financiële derivaten en eigen vermogen ⁴				228,65	204,79	195,19
15	118	Ratio van handelsinkomen en totaal inkomen	5,92	6,94	7,88	11,36	10,31	7,33
16	119	Ratio van personeelskosten en bestedingen buiten rente	51,38	51,11	53,60	49,84	46,36	46,92
17	120	Spreiding tussen credit en debet rente (in basispunten)		269	266	256	286	314
18	122	Ratio van deposito's en totaal leningen	30,32	26,01	24,44	17,22	18,22	20,56
19	123	Ratio van uitstaande leningen in vreemde valuta en totaal leningen	32,39	35,77	34,99	26,57	22,53	21,68
20	124	Ratio van uitstaande verplichtingen in vreemde valuta en totaal verplichtingen	24,14	21,45	20,07	25,19	27,25	24,82
21	125	Ratio van netto open positie in aandelen en eigen vermogen	76,95	59,87	79,58	80,58	91,08	83,18
		Overige financiële instellingen (OFI's)						
22	126	Ratio van OFI-activa en totaal activa van het financiële stelsel	27,4	27,4	26,7	27,1	27,2	27,8
23	127	Ratio van OFI-activa en BBP	451,3	475,3	485,4	533,9	557,9	613,8
		Niet-financiële ondernemingen						
24	128	Ratio van schuld en eigen vermogen	125,4	121,6	117,8	98,2	94,4	88,1
25	129	Rendement op eigen vermogen	15,1	17,5	19,5	19,5	19,1	18,5
26	132	Aanvragen voor surseance van betaling (aantal)	498	433	369	323	255	233
		Huishoudens						
27	133	Ratio van schuld van huishoudens en BBP	91,3	99,0	104,5	110,2	113,9	116,7
		Onroerendgoedmarkt						
28	137(i)	Woningprijzen (jaarlijks stijgingspercentage)	8,5	4,9	4,2	4,8	4,5	4,1
29	138	Ratio van woningleningen en totaal leningen		25,23	25,05	28,62	25,97	24,10

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
¹ Reeksbreuk als gevolg van volledige consolidatie door alle rapporteurs.

² Reeksbreuk in 2003k3 als gevolg van wijziging in het liquiditeitsregime.

³ Met ingang van 2005 zijn de cijfers op basis van IAS/IFRS standaards samengesteld.

⁴ Op basis van marktwaarde

2006				2007				2008		
I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
11,76	11,73	11,71	11,85	12,08	11,79	11,54	13,16	11,34	12,80	11,93
9,49	9,39	9,37	9,43	9,35	9,31	9,00	10,20	9,63	10,03	9,30
64,95	65,56	64,55	63,23	60,02	60,51	59,61	59,91	59,86	61,66	60,46
1,55	1,40	1,56	1,63	4,08	3,24	4,50	4,87	4,82	3,48	4,00
1,28	0,88	0,86	0,85	1,74	1,52	1,21	2,03	1,48	4,09	4,03
11,58	11,39	11,52	12,10	19,79	18,12	18,10	16,43	17,66	17,85	18,25
2,89	2,80	2,71	2,69	4,15	3,96	3,92	4,05	4,13	3,76	4,07
17,28	17,92	17,55	16,48	26,11	26,11	26,71	27,80	28,35	28,32	28,04
30,37	31,18	30,36	29,48	44,13	47,04	45,56	44,82	43,88	41,52	41,61
35,05	34,44	35,45	36,77	39,98	39,49	40,39	40,09	40,14	38,34	39,54
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
0,37	0,39	0,37	0,39	0,41	0,41	0,29	1,21	0,02	0,23	0,56
3,94	3,94	3,98	3,85	3,82	3,67	3,19	9,03	0,77	6,56	14,69
51,74	50,29	50,46	54,23	49,56	48,34	50,22	52,02	70,83	64,03	77,45
70,04	70,06	72,08	79,94	74,04	75,23	76,02	87,03	94,61	85,08	105,50
26,54	27,25	26,94	27,25	25,88	26,53	27,90	26,05	22,96	21,21	20,82
279,53	245,34	230,02	226,67	274,44	232,17	269,52	226,81	216,09	211,63	192,45
2,96	2,89	2,93	2,96	2,87	2,75	2,83	3,34	3,45	3,44	3,82
107	111	109	123	126	119	114	107	104	90	87
33,81	33,13	33,49	33,69	32,63	31,20	28,98	30,18	34,54	28,15	
61,20	61,61	61,28	60,45	61,34	62,32	63,89	61,60	57,03	61,17	
4,99	5,26	5,23	5,86	6,03	6,48	7,13	8,22	8,43	10,68	
2,15	1,92	2,52	2,19	1,90	1,96	1,88	1,88	1,66	1,45	
2,02	1,75	2,35	2,11	1,76	1,90	1,83	1,80	1,54	1,34	
22,80	21,72	22,59	20,92	22,67	20,26	20,06	22,88	24,79	26,55	
6,79	7,57	8,12	9,12	7,81	8,75	8,78	8,36	8,80	8,32	
19,92	19,65	18,65	17,57	17,85	19,24	21,69	19,62	19,82	17,70	
4,24	3,73	4,41	4,82	5,03	5,08	5,00	5,01	5,45	4,69	
44,11	45,41	43,70	45,38	44,74	44,71	42,59	42,25	41,97	41,30	
100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
200,05	217,05	199,06	197,88	202,23	233,78	215,89	200,94	276,87	271,81	258,90
209,44	229,81	209,12	204,79	222,38	233,22	225,89	195,19	293,73	276,93	259,65
10,93	12,04	11,22	7,61	12,07	10,73	10,27	13,69	-11,77	-1,12	-48,45
47,57	47,04	46,90	44,86	46,42	46,13	46,63	46,88	45,42	42,14	54,35
271	282	293	304	296	311	324	330	321	304	294
17,28	16,45	16,54	18,22	17,60	19,09	20,13	20,56	27,26		
20,72	21,02	22,07	22,53	23,59	23,42	23,88	21,68	21,19	20,48	20,95
26,52	25,94	26,71	27,25	28,16	27,91	29,24	24,82	25,45	24,04	25,02
94,35	90,34	89,15	91,08	107,78	109,23	111,61	83,18	60,15	50,71	33,94
64	71	60	60	62	51	56	64	83	87	90
4,8	4,7	4,2	5,9	4,0	3,8	5,0	0,2	1,4	0,1	0,1
27,17	27,93	27,11	25,97	24,44	24,37	24,00	24,10	23,62	23,00	22,65

Tabel 11.1 Vermogenscomponenten van Nederlandse huishoudens

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
									III	IV	I	II	III
Bezittingen													
Deposito's													
1.1	39.706	44.980	44.462	43.887	43.537	46.407	48.094	51.100	49.619	50.401	54.073	50.955	50.955
1.2	30.109	25.342	25.604	19.727	21.164	20.536	23.178	50.203	64.330	72.401	80.612	92.476	92.476
1.3	108.932	131.350	147.166	170.946	186.637	198.759	206.772	195.179	182.594	179.186	177.489	165.382	165.382
1	178.747	201.672	217.232	234.560	251.338	265.702	278.044	296.482	296.543	301.988	312.174	308.813	308.813
Effecten													
2.1						23.989	36.689	34.383	30.668	26.325	24.688	21.162	21.162
2.1.1							28.020	25.994	22.378	19.170	18.051	15.083	15.083
2.1.2						23.989	8.669	8.389	8.290	7.155	6.637	6.079	6.079
2.2							54.207	54.210	52.248	46.544	44.124	38.693	38.693
2.2.1							31.491	29.908	28.335	25.786	24.276	21.730	21.730
2.2.2							22.716	24.302	23.913	20.758	19.849	16.964	16.964
2.3						6.578	26.568	27.859	27.351	26.145	26.623	25.831	25.831
2.3.1						0	19.228	19.723	19.881	18.720	18.906	18.783	18.783
2.3.2						6.578	7.341	8.136	7.470	7.425	7.718	7.048	7.048
2.4						14	73	159	147	101	80	111	111
2.4.1							63	146	133	89	73	106	106
2.4.2						14	10	13	14	12	7	6	6
2						30.581	117.537	116.612	110.415	99.115	95.516	85.798	85.798
Vermogen uit hoofde van													
3.1								488.463	487.696	491.508	491.624	497.115	497.115
3.2								240.224	234.579	226.673	217.866	217.291	217.291
3								728.687	722.275	718.181	709.490	714.406	714.406
Schulden													
Woninghypotheke													
4.1	231.309	258.719	281.644	300.901	330.015	366.678	381.152	389.536	390.038	393.856	391.346	403.764	403.764
4.2	12.196	20.577	36.361	55.092	64.009	78.716	106.228	124.539	138.532	139.219	148.866	142.584	142.584
4.3	11.519	9.606	10.597	10.097	9.366	7.524	10.034	10.124	9.981	10.040	10.172	11.024	11.024
4.4	29.908	37.775	44.228	33.760	29.105	27.050	21.911	21.294	19.838	20.805	21.727	20.076	20.076
4.5	320	368	368	303	107	223	262	233	209	217	212	212	212
4	285.252	327.045	373.198	400.153	432.602	480.191	519.587	545.726	558.598	564.137	572.323	577.660	577.660
5	13.728	13.805	18.509	20.157	23.204	24.317	25.065	23.373	23.440	22.980	23.055	23.697	23.697

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.
1 Begin nieuwe reeks per ultimo 2001 als gevolg van een herziening van de rapportage. Oude waarneming: post 4.3 EUR 9.182 miljoen, post 4.4 EUR 31.378 miljoen.

2 Begin nieuwe reeks per december 2002 als gevolg van een herrubricering. Oude waarneming: post 4.1 EUR 276.374 miljoen, post 5 EUR 14.831 miljoen.
* Begin nieuwe reeks als gevolg van een nieuwe berekeningsmethodiek. Oude waarneming: post 4.5 EUR 337 miljoen.

3 Begin nieuwe reeks per december 2004 als gevolg van herrubriceringen. Oude waarneming: post 4.1 EUR 330.796 miljoen en post 5 EUR 22.423 miljoen.
4 Begin nieuwe reeks per december 2006 als gevolg van herrubriceringen. Oude waarneming: post 1.1 EUR 51.100, post 4.1 EUR 384.205 miljoen en post 5 EUR 25.016 miljoen.

Tabel 12.1 Betalingsbalans

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Lopende rekening										
Goederenrekening										
1.1.1 Uitvoer van goederen	234.367	252.003	277.218	311.143	336.834	82.664	89.782	92.198	92.082	92.333
1.1.2 Invoer van goederen	202.034	219.140	239.017	272.496	296.783	73.731	78.827	81.347	82.647	83.038
1.1 Saldo goederenverkeer	32.334	32.862	38.203	38.648	40.050	8.933	10.954	10.851	9.435	9.295
Dienstrekening										
1.2.1 Uitvoer van diensten	55.912	59.346	64.466	67.481	70.402	17.585	19.423	16.757	17.518	18.548
1.2.2 Invoer van diensten	56.531	55.919	58.998	60.020	61.534	16.539	16.410	13.795	15.465	19.967
1.2 Saldo dienstenverkeer	-618	3.430	5.470	7.461	8.869	1.046	3.013	2.962	2.054	-1.419
Inkomensrekening										
1.3.1 Ontvangen inkomens	51.904	64.978	79.322	104.368	116.383	29.187	30.133	28.031	29.791	28.234
1.3.2 Uitgaande inkomens	51.092	55.998	76.267	89.740	112.853	30.670	28.029	26.276	29.827	25.983
1.3 Saldo inkomens	815	8.978	3.056	14.625	3.532	-1.482	2.105	1.755	-37	2.252
Inkomensoverdrachtenrekening										
1.4.1 Ontvangen inkomensoverdrachten	7.456	7.889	8.975	9.970	10.189	2.614	2.516	2.504	3.130	2.496
1.4.2 Uitgaande inkomensoverdrachten	13.833	16.244	18.427	20.312	19.157	4.534	5.379	4.965	5.166	4.921
1.4 Saldo inkomensoverdrachten	-6.379	-8.354	-9.451	-10.344	-8.967	-1.920	-2.861	-2.461	-2.034	-2.426
1 Saldo lopende rekening	26.151	36.917	37.275	50.394	43.483	6.578	13.210	13.107	9.416	7.701
Vermogensoverdrachtenrekening										
2.1 Ontvangsten	1.479	1.396	1.720	2.500	2.754	745	907	560	452	537
2.2 Uitgaven	4.264	2.691	3.134	4.620	5.327	1.265	1.083	1.256	1.157	1.006
2 Saldo vermogensoverdrachtenrekening	-2.785	-1.295	-1.414	-2.120	-2.573	-520	-176	-696	-706	-470
Financiële rekening										
Directe investeringen										
3.1.1 Nederlandse directe investeringen	-39.016	-23.488	-105.996	-51.954	-20.855	-13.080	11.847	-32.335	10.168	6.932
3.1.2 Buitenlandse directe investeringen	18.645	3.705	38.430	5.939	86.490	-3.914	73.932	18.183	3.182	-2.554
3.1 Saldo directe investeringen	-20.373	-19.782	-67.565	-46.014	65.635	-16.994	85.780	-14.152	13.350	4.377
Effectenverkeer										
3.2.1 Buitenlandse effecten	-55.963	-84.618	-67.077	-35.393	-27.760	-4.737	-19.738	13.393	-18.886	-14.521
3.2.2 Nederlandse effecten	75.433	59.685	128.918	56.133	-45.441	-8.245	-82.043	-239	16.671	394
3.2 Saldo effectenverkeer	19.471	-24.932	61.842	20.742	-73.200	-12.982	-101.781	13.156	-2.215	-14.124
Financiële derivaten										
3.3.1 Activa	111.272	133.022	121.118	104.972	116.538	29.746	27.802	26.635	20.972	25.469
3.3.2 Passiva	-111.613	-134.147	-124.584	-110.393	-113.776	-28.193	-27.549	-20.986	-16.515	-25.636
3.3 Saldo financiële derivaten	-339	-1.126	-3.464	-5.425	2.762	1.552	253	5.650	4.456	-168
Overige financieel verkeer										
3.4.1 Activa	-60.041	-53.413	-49.298	-157.921	-210.120	-34.946	3.455	-83.059	5.425	-17.052
3.4.2 Passiva	40.250	62.181	26.709	140.643	193.383	69.237	5.899	70.827	-26.585	17.423
3.4 Saldo overige financieel verkeer	-19.794	8.768	-22.592	-17.277	-16.736	34.292	9.354	-12.233	-21.159	371
3 Saldo financiële rekening zonder officiële reserves	-21.034	-37.076	-31.778	-47.974	-21.542	5.867	-6.395	-7.581	-5.567	-9.544
Toeneming (-) officiële reserves										
4.1 Monetair goud	795	0	940	815	332	0	334	0	0	0
4.2 Bijzondere trekkingsrechten	-18	27	0	-22	-110	-2	-64	107	-3	-139
4.3 Reservepositie in het IMF	44	402	1.053	444	132	45	30	11	-56	16
4.4 Deviezenvoorraad	-516	299	-523	-1.807	668	210	86	-175	-128	-762
4 Totaal toeneming (-) officiële reserves	307	728	1.470	-572	1.020	252	386	-57	-185	-883
5 Saldo financiële rekening (3 + 4)	-20.728	-36.347	-30.307	-48.547	-20.520	6.120	-6.008	-7.637	-5.753	-10.427
6 Statistische verschillen	-2.639	726	-5.553	277	-20.389	-12.179	-7.025	-4.774	-2.958	3.195

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

Tabel 12.2 Goederenrekening

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Uitvoer van goederen											
I.1.1	Aardgas	5.763	6.612	8.444	11.312	10.965	1.957	4.123	4.824	3.177	2.894
I.1.2	Overige energieproducten	12.483	14.497	20.927	28.417	26.667	6.823	7.672	8.366	10.253	10.251
I.1.3	Overige goederenhandel	207.068	222.333	237.554	261.041	289.010	71.230	74.909	75.794	75.523	75.984
I.1	Goederenhandel, uitvoer (f.o.b.)	225.316	243.440	266.929	300.771	326.640	80.010	86.704	88.985	88.954	89.129
Uitvoer uit hoofde van veredeling											
I.2.1	Veredeling van goederen in het buitenland	1.936	1.736	1.880	1.655	1.875	391	586	817	541	628
I.2.2	Goederen veredeld in Nederland	5.754	5.246	6.465	6.298	5.416	1.465	1.537	1.474	1.572	1.769
I.2	Totaal uitvoer uit hoofde van veredeling	7.690	6.982	8.340	7.952	7.293	1.858	2.122	2.291	2.113	2.396
I.3	Reparatie aan goederen										
I.4	Bunkeren	1.285	1.549	1.847	2.142	2.551	686	834	781	868	799
I.5	Niet-monetair goud	75	31	101	279	348	111	121	141	148	7
1	Totaal uitvoer van goederen	234.367	252.003	277.218	311.143	336.834	82.664	89.782	92.198	92.082	92.333
Invoer van goederen											
2.1.1	Energieproducten	18.059	22.365	30.794	40.227	41.284	10.487	11.407	11.556	13.493	14.545
2.1.2	Overige goederenhandel	177.376	189.803	200.248	223.709	245.678	60.700	64.599	66.143	65.887	65.296
2.1	Goederenhandel, invoer (f.o.b.)	195.433	212.172	231.043	263.935	286.962	71.188	76.006	77.699	79.379	79.841
Invoer uit hoofde van veredeling											
2.2.1	Goederen veredeld in het buitenland	2.014	1.601	1.514	1.352	1.744	390	567	782	519	586
2.2.2	Goederen veredeld in Nederland	3.534	4.128	4.765	5.266	5.948	1.558	1.678	2.253	2.141	2.136
2.2	Totaal invoer uit hoofde van veredeling	5.547	5.730	6.279	6.619	7.693	1.949	2.245	3.035	2.661	2.722
2.3	Reparatie aan goederen										
2.4	Bunkeren	962	1.155	1.548	1.632	1.758	468	450	453	471	468
2.5	Niet-monetair goud	90	85	147	308	372	127	126	159	136	8
2	Totaal invoer van goederen	202.034	219.140	239.017	272.496	296.783	73.731	78.827	81.347	82.647	83.038
Saldo goederenverkeer											
3.1.1	Energiebalans (I.1.1 + I.1.2 - 2.1.1)	184	-1.258	-1.423	-498	-3.651	-1.707	388	1.634	-62	-1.400
3.1.2	Saldo overige goederenhandel (I.1.3 - 2.1.2)	29.695	32.530	37.308	37.333	43.330	10.529	10.310	9.652	9.637	10.688
3.1	Handelsbalans	29.879	31.272	35.884	36.834	39.679	8.823	10.698	11.286	9.574	9.289
3.2	Saldo veredeling (I.2 - 2.2)	2.144	1.252	2.064	1.334	-399	-91	-123	-744	-547	-325
3.3	Saldo reparatie aan goederen (I.3 - 2.3)
3.4	Saldo bunkeren (I.4 - 2.4)	325	395	297	512	792	218	383	328	397	331
3.5	Saldo niet-monetair goud (I.5 - 2.5)	-15	-53	-43	-31	-24	-16	-4	-18	11	0
3	Saldo goederenverkeer (1 - 2)	32.334	32.862	38.203	38.648	40.050	8.933	10.954	10.851	9.435	9.295
Aanvullende gegevens											
4	Uitvoer van goederen volgens handelsstatistiek	233.963	255.664	281.303	318.956	347.506	84.810	93.529	93.515	93.556	93.248
Aanpassingen voor verschillen in:											
5.1	Dekking	437	-3.662	-4.085	-7.815	-10.672	-2.145	-3.748	-1.317	-1.473	-915
5.2	Classificatie	-9.088	-8.562	-10.291	-10.373	-10.193	-2.654	-3.078	-3.213	-3.128	-3.203
5.3	Tijdstip van registratie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Totaal aanpassingen	-8.650	-12.221	-14.376	-18.187	-20.865	-4.800	-6.825	-4.530	-4.601	-4.119
6	Goederenhandel, uitvoer (f.o.b.) (4 + 5)	225.316	243.440	266.929	300.771	326.640	80.010	86.704	88.985	88.954	89.129
7	Invoer van goederen volgens handelsstatistiek	207.645	229.402	251.396	287.003	309.035	75.880	81.619	83.698	84.873	86.027
Aanpassingen voor verschillen in:											
8.1	Dekking	308	-3.397	-4.602	-5.032	-2.590	229	-186	220	413	-375
8.2	Classificatie	-12.519	-13.837	-15.751	-18.034	-19.483	-4.921	-5.426	-6.218	-5.906	-5.811
8.3	Tijdstip van registratie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Totaal aanpassingen	-12.210	-17.233	-20.352	-23.067	-22.073	-4.692	-5.612	-5.999	-5.494	-6.187
9	Goederenhandel, invoer (f.o.b.) (7 + 8)	195.433	212.172	231.043	263.935	286.962	71.188	76.006	77.699	79.379	79.841

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

Tabel 12.3 Dienstenrekening

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Uitvoer van diensten										
Vervoersdiensten										
Zeescheepvaart										
I.1.1.1 Passagiersvervoer	42	78	60	69	48	18	12	6	12	.
I.1.1.2 Vrachtervervoer	4.921	5.274	6.282	5.412	5.049	1.245	1.275	1.218	1.275	.
I.1.1.3 Vervoersondersteunende diensten	1.035	1.347	1.323	1.746	1.803	432	540	384	405	.
I.1.1 Totaal zeescheepvaart	5.999	6.702	7.665	7.227	6.903	1.698	1.824	1.605	1.692	.
Luchtvaart										
I.1.2.1 Passagiersvervoer	4.716	4.824	4.740	4.653	4.611	1.329	1.122	1.008	1.158	.
I.1.2.2 Vrachtervervoer	1.735	1.833	2.064	1.290	1.284	312	366	351	384	.
I.1.2.3 Vervoersondersteunende diensten	218	465	333	291	297	72	72	84	75	.
I.1.2 Totaal luchtvaart	6.662	7.119	7.140	6.234	6.183	1.710	1.560	1.443	1.617	.
Overige vervoersdiensten										
I.1.3.1 Passagiersvervoer	62	81	90	165	138	36	36	24	39	.
I.1.3.2 Vrachtervervoer	1.326	1.296	1.920	4.608	5.052	1.275	1.248	1.230	1.269	.
I.1.3.3 Vervoersondersteunende diensten	385	408	438	1.581	1.767	441	474	471	480	.
I.1.3 Totaal overige vervoersdiensten	1.773	1.785	2.451	6.357	6.957	1.752	1.758	1.725	1.788	.
I.1 Totaal vervoersdiensten	14.432	15.609	17.259	19.815	20.043	5.160	5.142	4.773	5.100	4.224
Reisverkeer										
I.2.1 Zakelijk reisverkeer	2.352	2.703	2.784	2.889	3.144	426	1.119	1.044	645	.
I.2.2 Niet-zakelijk reisverkeer	5.745	5.603	5.640	6.150	6.563	2.213	1.451	1.223	1.542	.
I.2 Totaal reisverkeer	8.097	8.307	8.420	9.038	9.708	2.640	2.570	2.265	2.187	3.309
I.3 Communicatie	2.273	2.664	3.024	3.018	3.060	798	801	744	783	894
I.4 Uitvoering van werken	1.908	1.713	2.214	1.812	1.845	441	552	432	573	522
I.5 Verzekeringen	339	333	363	408	447	111	117	123	120	123
I.6 Financiële diensten	656	672	732	834	996	273	264	258	243	297
I.7 Computer- en informatiediensten	2.539	2.973	2.997	3.942	4.668	1.053	1.365	1.038	1.170	1.082
I.8 Royalty's en licenties	2.577	3.372	3.126	2.766	3.123	681	1.176	687	720	823
Overige zakelijke dienstverlening										
I.9.1 Aan de handel gerelateerde diensten	2.782	2.916	2.967	3.069	3.132	777	798	801	810	.
I.9.2 Operational leasing	420	411	774	576	477	108	132	183	171	.
I.9.3 Diverse zakelijke, professionele en technische diensten	17.642	18.159	20.343	19.956	20.583	4.983	5.889	4.866	5.040	.
I.9 Totaal overige zakelijke dienstverlening	20.846	21.489	24.081	23.601	24.183	5.865	6.816	5.850	6.018	6.629
Particuliere diensten										
I.10.1 Audiovisuele diensten	422	612	480	381	288	60	84	54	75	.
I.10.2 Overige particuliere diensten	127	12	249	189	201	39	57	48	42	.
I.10 Totaal particuliere diensten	549	618	726	570	492	99	141	102	120	134
I.II Overheidsdiensten	1.698	1.602	1.530	1.680	1.833	462	480	486	486	511
I Totaal uitvoer van diensten	55.912	59.346	64.466	67.481	70.402	17.585	19.423	16.757	17.518	18.548

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decemnummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen) in het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd. Daarnaast worden in dit nummer de gedetailleerde cijfers van de vervoersdiensten, de overige zakelijke diensten en de particuliere diensten over het voorafgaande jaar gepubliceerd.

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Invoer van diensten											
Vervoersdiensten											
Zeescheepvaart											
2.1.1.1 Passagiersvervoer	36	0	0	0	0	0	0	0	.	.	.
2.1.1.2 Vrachtvervoer	3.454	3.852	3.684	5.031	4.842	1.173	1.305	1.230	1.260	.	.
2.1.1.3 Vervoersondersteunende diensten	1.261	1.386	1.470	978	924	234	237	201	186	.	.
2.1.1 Totaal zeescheepvaart	4.753	5.244	5.157	6.006	5.766	1.404	1.542	1.434	1.446	.	.
Luchtvaart											
2.1.2.1 Passagiersvervoer	323	291	267	156	153	39	45	39	33	.	.
2.1.2.2 Vrachtvervoer	293	441	597	1.290	1.293	324	372	351	360	.	.
2.1.2.3 Vervoersondersteunende diensten	3.662	3.171	3.159	1.593	1.383	357	333	273	306	.	.
2.1.2 Totaal luchtvaart	4.276	3.912	4.023	3.042	2.835	720	750	666	699	.	.
Overige vervoersdiensten											
2.1.3.1 Passagiersvervoer	192	183	120	135	114	30	30	24	33	.	.
2.1.3.2 Vrachtvervoer	1.410	1.548	2.403	5.229	5.916	1.422	1.503	1.341	1.404	.	.
2.1.3.3 Vervoersondersteunende diensten	186	156	324	534	552	150	153	135	135	.	.
2.1.3 Totaal overige vervoersdiensten	1.785	1.884	2.847	5.901	6.582	1.605	1.686	1.500	1.569	.	.
2.1 Totaal vervoersdiensten	10.820	11.034	12.027	14.946	15.183	3.729	3.978	3.597	3.717	4.010	.
Reisverkeer											
2.2.1 Zakelijk reisverkeer	2.964	3.252	3.150	3.306	3.393	567	1.206	792	924	.	.
2.2.2 Niet-zakelijk reisverkeer	10.530	9.961	9.848	10.256	10.518	4.446	1.882	1.603	2.853	.	.
2.2 Totaal reisverkeer	13.490	13.210	12.996	13.558	13.910	5.014	3.086	2.395	3.777	5.775	.
2.3 Communicatie	2.197	2.307	2.568	3.000	2.796	777	675	576	597	940	.
2.4 Uitvoering van werken	883	861	1.143	942	987	216	387	303	309	300	.
2.5 Verzekeringen	911	612	645	708	756	189	198	201	201	233	.
2.6 Financiële diensten	789	714	813	903	1.185	306	321	306	294	374	.
2.7 Computer- en informatiediensten	2.068	2.499	2.982	3.534	3.966	882	1.323	966	936	1.061	.
2.8 Royalty's en licenties	2.967	2.691	2.976	2.295	2.661	585	804	630	636	789	.
Overige zakelijke dienstverlening											
2.9.1 Aan de handel gerelateerde diensten	3.310	3.645	3.735	4.164	4.326	1.068	1.128	1.164	1.173	.	.
2.9.2 Operational leasing	539	579	813	627	660	168	180	156	162	.	.
2.9.3 Diverse zakelijke, professionele en technische diensten	17.054	16.362	16.833	14.115	14.025	3.354	4.065	3.252	3.423	.	.
2.9 Totaal overige zakelijke dienstverlening	20.907	20.583	21.378	18.909	19.011	4.590	5.376	4.569	4.755	6.148	.
Particuliere diensten											
2.10.1 Audiovisuele diensten	515	624	615	483	411	84	102	105	78	.	.
2.10.2 Overige particuliere diensten	144	84	147	99	105	27	30	18	36	.	.
2.10 Totaal particuliere diensten	659	705	756	582	522	111	135	123	114	165	.
2.II Overheidsdiensten	840	708	717	642	561	138	129	126	126	171	.
2 Totaal invoer van diensten	56.531	55.919	58.998	60.020	61.534	16.539	16.410	13.795	15.465	19.967	.
Saldo dienstenverkeer											
3.1 Saldo vervoersdiensten (1.I - 2.1)	3.615	4.575	5.232	4.866	4.857	1.428	1.164	1.176	1.383	215	.
3.2 Saldo reisverkeer (1.2 - 2.2)	-5.392	-4.905	-4.575	-4.523	-4.204	-2.374	-518	-130	-1.590	-2.466	.
3.3 Saldo overige diensten (1.3 t/m 1.II - 2.3 t/m 2.II)	1.164	3.756	4.809	7.119	8.211	1.992	2.367	1.914	2.262	834	.
3 Saldo dienstenverkeer (1 - 2)	-618	3.430	5.470	7.461	8.869	1.046	3.013	2.962	2.054	-1.419	.

Tabel 12.4 Inkomensrekening

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Ontvangen inkomens										
I Inkomens uit arbeid	981	1.008	966	945	963	231	234	228	261	222
Inkomen uit kapitaal										
Inkomen uit directe investeringen										
2.1.1 Uitgekeerde winsten	10.425	12.104	37.488	45.633	35.876	9.551	12.127	5.987	6.689	9.864
2.1.2 Ingehouden winsten	6.908	14.216	-3.936	521	13.402	3.027	726	5.817	4.634	2.048
2.1.3 Rente op leningen	5.397	6.543	6.830	8.657	7.342	1.911	1.748	1.919	1.940	1.985
2.1 Totaal inkomen uit directe investeringen	22.731	32.864	40.378	54.808	56.620	14.489	14.603	13.722	13.262	13.897
Inkomen uit effecten										
2.2.1 Dividenden	4.230	5.248	6.893	7.779	8.647	1.751	1.699	1.404	3.546	1.632
2.2.2 Rente op effecten	14.182	16.298	17.890	20.655	20.726	5.041	5.560	5.201	5.150	5.132
2.2 Totaal inkomen uit effecten	18.413	21.545	24.787	28.436	29.373	6.793	7.258	6.605	8.696	6.764
Inkomen uit overige financiële activa										
2.3.1 Overheid	66	77	121	197	198	36	50	32	55	38
2.3.2 Bankwezen (inclusief monetaire autoriteiten)	7.859	7.215	10.617	17.261	25.623	6.750	6.902	6.441	6.488	6.246
2.3.3 Overige sectoren	1.860	2.270	2.451	2.720	3.610	887	1.089	1.004	1.027	1.068
2.3 Totaal inkomen uit overige financiële activa	9.784	9.563	13.189	20.179	29.429	7.674	8.040	7.477	7.572	7.352
2 Totale inkomen uit kapitaal	50.926	63.972	78.353	103.426	115.423	28.956	29.901	27.803	29.530	28.011
3 Totaal ontvangen inkomens (1+2)	51.904	64.978	79.322	104.368	116.383	29.187	30.133	28.031	29.791	28.234
Uitgaande inkomens										
4 Inkomens uit arbeid	1.592	1.845	2.151	2.367	2.190	537	540	528	720	532
Inkomen uit kapitaal										
Inkomen uit directe investeringen										
5.1.1 Uitgekeerde winsten	7.682	6.703	20.810	9.920	21.938	6.304	5.747	2.682	3.774	1.323
5.1.2 Ingehouden winsten	3.956	7.123	-889	9.971	6.998	1.516	2.063	3.748	2.055	3.797
5.1.3 Rente op leningen	4.286	4.793	5.485	6.507	6.324	1.687	1.569	1.791	1.769	1.728
5.1 Totaal inkomen uit directe investeringen	15.924	18.622	25.407	26.396	35.258	9.506	9.379	8.220	7.599	6.850
Inkomen uit effecten										
5.2.1 Dividenden	5.910	6.540	11.149	13.449	15.451	4.827	2.402	2.604	6.558	3.439
Rente op effecten										
5.2.2.1 Rente op overheidsobligaties e.d.	4.748	5.997	6.334	6.254	6.787	1.772	1.730	1.659	1.768	1.797
5.2.2.2 Rente op overige effecten	10.616	9.894	13.217	16.140	17.940	4.590	4.576	4.306	4.298	4.449
5.2.2 Totaal rente op effecten	15.363	15.893	19.553	22.393	24.730	6.364	6.307	5.964	6.066	6.246
5.2 Totaal inkomen uit effecten	21.271	22.432	30.702	35.843	40.180	11.191	8.709	8.568	12.624	9.684
Inkomen uit overige financiële passiva										
5.3.1 Overheid	80	45	34	54	59	13	12	29	16	24
5.3.2 Bankwezen (inclusief monetaire autoriteiten)	9.456	9.743	14.569	21.224	30.418	8.142	8.083	7.649	7.598	7.508
5.3.3 Overige sectoren	2.766	3.308	3.403	3.857	4.743	1.283	1.303	1.282	1.272	1.384
5.3 Totaal inkomen uit overige financiële passiva	12.303	13.098	18.005	25.134	35.223	9.437	9.400	8.960	8.886	8.916
5 Totale inkomen uit kapitaal	49.503	54.154	74.117	87.374	110.661	30.133	27.487	25.748	29.109	25.450
6 Totaal uitgaande inkomens (4+5)	51.092	55.998	76.267	89.740	112.853	30.670	28.029	26.276	29.827	25.983
Saldo inkomens										
7.1 Saldo inkomen uit arbeid (1 - 4)	-610	-840	-1.182	-1.425	-1.233	-306	-309	-300	-459	-310
7.2 Saldo inkomen uit directe investeringen (2.1-5.1)	6.804	14.242	14.971	28.412	21.361	4.983	5.223	5.502	5.664	7.046
7.3 Saldo inkomen uit effecten (2.2-5.2)	-2.859	-889	-5.918	-7.407	-10.809	-4.398	-1.451	-1.963	-3.928	-2.921
7.4 Saldo inkomen uit overig financieel verkeer (2.3-5.3)	-2.521	-3.536	-4.816	-4.955	-5.792	-1.763	-1.359	-1.483	-1.314	-1.565
7 Saldo inkomens (3 - 6)	815	8.978	3.056	14.625	3.532	-1.482	2.105	1.755	-37	2.252

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

Tabel 12.5 Inkomensoverdrachten

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008			
						III	IV	I	II	III	
Ontvangen inkomensoverdrachten											
Overheid											
1.1	Overdrachten van de EU-instellingen	1.714	1.646	1.487	1.821	1.225	255	389	415	590	229
1.2	Overige overdrachten	1.043	1.817	2.677	3.036	3.444	1.004	652	691	1.249	789
1	Totaal overheid	2.754	3.460	4.165	4.855	4.668	1.258	1.042	1.106	1.839	1.019
2	Overige sectoren	4.699	4.428	4.812	5.112	5.523	1.356	1.476	1.398	1.293	1.476
3	Totaal ontvangen inkomensoverdrachten (1+2)	7.456	7.889	8.975	9.970	10.189	2.614	2.516	2.504	3.130	2.496
Uitgaande inkomensoverdrachten											
Overheid											
4.1	Overdrachten aan de EU-instellingen	5.365	5.297	6.475	6.918	6.237	1.496	1.672	1.751	1.515	1.244
4.2	Overige overdrachten	3.047	4.659	4.479	5.133	5.046	1.216	1.609	1.076	908	936
4	Totaal overheid	8.413	9.957	10.951	12.050	11.283	2.712	3.281	2.827	2.424	2.180
Overige sectoren											
5.1	Overdrachten door buitenlandse werknemers in Nederland	581	516	684	798	663	156	183	225	276	311
5.2	Overige overdrachten	4.838	5.770	6.791	7.465	7.210	1.665	1.915	1.912	2.466	2.430
5	Totale overige sectoren	5.423	6.288	7.478	8.263	7.874	1.821	2.097	2.138	2.742	2.742
6	Totaal uitgaande inkomensoverdrachten (4+5)	13.833	16.244	18.427	20.312	19.157	4.534	5.379	4.965	5.166	4.921
Saldo inkomensoverdrachten											
7.1	Overheid (1 - 4)	-5.657	-6.494	-6.787	-7.196	-6.616	-1.454	-2.239	-1.721	-585	-1.161
7.2	Overige sectoren (2 - 5)	-722	-1.860	-2.665	-3.148	-2.351	-465	-622	-740	-1.450	-1.264
7	Saldo inkomensoverdrachten (3-6)	-6.379	-8.354	-9.451	-10.344	-8.967	-1.920	-2.861	-2.461	-2.034	-2.426

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

Tabel 12.6 Directe investeringen

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008					
							III	IV	I	II	III	
Nederlandse directe investeringen in het buitenland (-)												
Kapitaaldeelname												
I.1.1	door Nederlandse investeerders											
I.1.2	in buitenlandse ondernemingen	-28.770	-25.256	-89.879	-42.972	-8.146	-5.403	-6.617	-13.087	13.408	2.111	
I.1.2	door buitenlandse ondernemingen											
	in hun Nederlandse investeerders	-9	0	-1	-11	-12	-3	-3	0	0	0	
I.1	Totaal kapitaaldeelname	-28.779	-25.256	-89.879	-42.987	-8.158	-5.406	-6.620	-13.087	13.408	2.111	
Herinvestering van winsten												
I.2.1	door Nederlandse investeerders											
I.2.2	in buitenlandse ondernemingen	-6.911	-14.212	3.933	-467	-13.444	-3.008	-743	-5.816	-4.633	-2.040	
I.2.2	door buitenlandse ondernemingen											
	in hun Nederlandse investeerders	0	-9	3	-53	45	-18	17	0	0	-8	
I.2	Totaal herinvestering van winsten	-6.908	-14.216	3.936	-521	-13.402	-3.027	-726	-5.817	-4.634	-2.048	
Overige investeringen												
I.3.1	door Nederlandse investeerders											
I.3.2	in buitenlandse ondernemingen	-11.815	8.103	-18.067	-15.480	-4.603	-3.177	13.923	-14.087	-2.795	3.386	
I.3.2	door buitenlandse ondernemingen											
	in hun Nederlandse investeerders	8.487	7.880	-1.986	7.030	5.309	-1.470	5.271	655	4.189	3.484	
I.3	Totaal overige investeringen	-3.328	15.981	-20.052	-8.449	706	-4.648	19.195	-13.432	1.394	6.870	
I	Totaal directe investeringen in het buitenland	-39.016	-23.488	-105.996	-51.954	-20.855	-13.080	11.847	-32.335	10.168	6.932	
Verdeling naar land												
Europese Unie												
2.1	Eurogebied	-13.297	-10.730	-4.011	-30.006	-27.173	-7.171	-18.375	-6.732	5.828	-8.852	
2.1.1	België	-716	-1.170	449	-11.079	-13.250	-1.255	-11.928	-1.882	-2.118	-4.793	
2.1.2	Duitsland	-3.358	-3.439	3.536	558	-3.445	-886	385	-399	184	-1.719	
2.1.3	Finland	-214	-83	-257	20	-680	-30	-469	-95	11	135	
2.1.4	Frankrijk	-1.720	616	-2.118	-4.812	1.855	-153	1.542	-765	-559	-1.117	
2.1.5	Griekenland	-498	-121	118	-303	-143	-78	-35	-74	95	10	
2.1.6	Ierland	161	-1.070	318	790	-714	716	-896	-842	37	64	
2.1.7	Italië	-3.681	-1.374	-3.092	-11.123	-839	-553	135	-2.437	8.792	422	
2.1.8	Luxemburg	642	-2.227	6.217	-3.218	-7.433	-2.208	-8.147	269	117	-1.054	
2.1.9	Oostenrijk	-1.949	-1.210	-2.314	1.770	-1.523	-402	81	-156	-168	-205	
2.1.10	Portugal	-65	-110	137	-338	-101	-27	-188	-139	-68	54	
2.1.11	Slovenië	-386	23	-69	43	-18	-2	5	-3	-1	1	
2.1.12	Spanje	-1.499	-543	-6.749	-2.051	-1.569	-2.182	1.403	-255	-589	-639	
2.1.13	Malta	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
2.1.14	Cyprus	-12	-20	-178	-257	686	-112	-262	44	92	-12	
2.2	Bulgarije	-135	-49	80	-8	28	-5	-8	-27	26	-4	
2.3	Denemarken	-225	603	4.107	-1.472	-311	-162	-420	-217	-352	-360	
2.4	Polen	197	-458	-459	-283	-384	232	-273	-385	-221	-325	
2.5	Roemenië	-128	-153	-1.388	-742	-272	-196	-35	66	-38	18	
2.6	Verenigd Koninkrijk	-5.057	-4.731	-85.971	6.790	468	-2.717	6.875	-12.326	2.154	2.297	
2.7	Zweden	-662	176	-858	-941	811	-203	941	-200	945	-208	
2.8	Overige EU-landen	-604	87	-1.165	-206	-14	301	-209	-260	-300	-31	
2	Totaal Europese Unie	-19.909	-15.253	-89.655	-26.862	-26.848	-9.922	-11.503	-20.083	8.040	-7.465	
3	Overig Europa	-3.202	-2.455	-4.343	-13.043	-1.940	1.283	-3.160	501	-530	-1.278	
3.1	Noorwegen	267	-203	1.253	-1.123	2.305	1.191	43	-16	103	-175	
3.2	Rusland	-1.366	-2.202	-2.489	-5.946	2.341	699	-400	-589	-560	-486	
3.3	Zwitserland	-1.831	761	-3.484	-4.606	-4.327	-387	283	386	203	-356	
4	Verenigde Staten	-7.869	1.837	-1.321	-3.689	21.301	1.014	27.515	-8.480	2.565	277	
5	Canada	-381	-445	-1.855	-3.119	-7.177	-1.695	-2.099	-2.758	1.265	-445	
6	Nederlandse Antillen en Aruba	-1.157	-398	-10	-742	-643	-61	-281	103	-6	-1	
7	Brazilië	-947	588	-872	-775	-558	-139	22	381	-762	15.712	
8	China	134	-221	-519	-338	-497	-140	-42	32	-241	-430	
9	Hongkong	-625	-278	-231	11	-1.824	-495	26	-259	305	-192	
10	India	-229	-237	-43	-330	-494	-178	-68	-70	-62	158	
11	Japan	242	-219	-232	-257	-651	-253	-408	-61	21	-5	
12	Overige landen	-5.073	-6.407	-6.915	-2.810	-1.524	-2.494	1.845	-1.641	-427	601	
13	Totaal directe investeringen in het buitenland (2 t/m 12)	-39.016	-23.488	-105.996	-51.954	-20.855	-13.080	11.847	-32.335	10.168	6.932	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

		2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008				
								III	IV	I	II	III
Buitenlandse directe investeringen in Nederland												
Kapitaaldeelnemingen												
14.1.1	door buitenlandse investeerders in Nederlandse ondernemingen	14.756	4.826	4.142	5.783	93.720	-1.355	75.858	6.457	737	1.355	
14.1.2	door Nederlandse ondernemingen in hun buitenlandse investeerders	3	429	-21	-44	0	0	0	1	0	66	
14.1	Totaal kapitaaldeelnemingen	14.759	5.255	4.122	5.738	93.720	-1.355	75.858	6.458	737	1.420	
Herinvestering van winsten												
14.2.1	door buitenlandse investeerders in Nederlandse ondernemingen	3.956	7.122	-849	9.954	7.011	1.519	2.066	3.750	2.029	3.725	
14.2.2	door Nederlandse ondernemingen in hun buitenlandse investeerders	0	2	-40	17	-13	-3	-3	-3	26	72	
14.2	Totaal herinvestering van winsten	3.956	7.123	-889	9.971	6.998	1.516	2.063	3.748	2.055	3.797	
Overige investeringen												
14.3.1	door buitenlandse investeerders in Nederlandse ondernemingen	-2.950	-7.241	34.945	-6.889	-15.264	-2.700	-7.444	7.610	1.788	-6.594	
14.3.2	door Nederlandse ondernemingen in hun buitenlandse investeerders	2.878	-1.436	255	-2.882	1.036	-1.376	3.456	369	-1.398	-1.176	
14.3	Totaal overige investeringen	-73	-8.674	35.200	-9.771	-14.229	-4.076	-3.989	7.977	390	-7.771	
14	Totaal directe investeringen in Nederland	18.645	3.705	38.430	5.939	86.490	-3.914	73.932	18.183	3.182	-2.554	
Verdeling naar land												
Europese Unie												
15.1	Eurogebied	17.604	4.534	20.571	1.737	55.395	-2.506	46.048	7.879	3.645	215	
15.1.1	België	1.767	-331	4.228	6.562	16.140	-441	15.358	1.850	-211	-806	
15.1.2	Duitsland	11.112	553	-851	-889	2.524	582	-272	1.471	1.157	169	
15.1.3	Finland	69	-50	48	395	57	9	11	-23	-20	488	
15.1.4	Frankrijk	667	1.031	7.176	-5.936	20.005	1.396	11.178	3.401	351	-442	
15.1.5	Griekenland	-2	47	12	-164	-6	1	-2	-9	-1	-1	
15.1.6	Ierland	685	403	2.723	1.755	324	389	-318	717	470	-353	
15.1.7	Italië	71	-2	916	823	-545	92	-504	-112	50	84	
15.1.8	Luxemburg	990	2.585	5.460	-1.466	6.784	5.010	1.242	476	1.900	1.044	
15.1.9	Oostenrijk	34	137	584	120	91	97	-164	114	0	-168	
15.1.10	Portugal	-514	-71	13	45	-241	-54	-56	2	3	8	
15.1.11	Slovenië	5	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	
15.1.12	Spanje	2.702	232	197	512	9.906	-9.673	19.512	-16	-60	203	
15.1.13	Malta	3	0	-1	0	1	0	0	0	0	1	
15.1.14	Cyprus	10	0	64	-23	351	85	63	10	7	-15	
15.2	Bulgarije	40	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
15.3	Denemarken	254	124	2.337	-259	126	11	-92	31	8	207	
15.4	Polen	-9	1	33	-39	27	-23	16	7	-23	1	
15.5	Roemenië	-1	-4	1	2	10	5	10	4	-11	4	
15.6	Verenigd Koninkrijk	704	2.385	10.250	620	25.478	2.131	16.798	1.481	-2.051	143	
15.7	Zweden	96	-254	-6	-38	-461	21	-628	-27	-119	-32	
15.8	Overige EU-landen	4	120	444	-736	-33	-68	14	-74	55	-59	
15	Totaal Europese Unie	18.687	6.906	33.629	1.284	80.538	-430	62.166	9.303	1.504	477	
16	Overig Europa	1.713	2.087	4.873	-532	-9.083	-1.690	-7.366	1.247	1.212	-1.476	
16.1	Noorwegen	295	71	-29	-504	460	175	628	69	112	159	
16.2	Rusland	-8	6	23	21	53	19	1	12	8	13	
16.3	Zwitserland	414	2.605	-1.400	2.917	-2.705	-709	-578	732	-263	278	
17	Verenigde Staten	-5.947	-5.383	907	973	15.187	-1.539	20.871	6.245	161	-504	
18	Canada	-22	466	179	-177	-353	-217	-67	16	11	0	
19	Nederlandse Antillen en Aruba	73	229	-25	568	434	177	-50	198	163	300	
20	Brazilië	6	6	510	143	-100	-2	1	-31	52	-1	
21	China	5	11	14	6	22	2	18	-1	0	3	
22	Hongkong	50	-16	-30	-32	18	-4	12	32	-4	-138	
23	India	618	49	-49	3	1	0	1	0	-1	0	
24	Japan	1.942	663	226	2.155	1.174	145	564	127	-254	216	
25	Overige landen	1.520	-1.313	-1.804	1.548	-1.348	-356	-2.218	1.047	338	-1.431	
26	Totaal directe investeringen in Nederland (15 t/m 25)	18.645	3.705	38.430	5.939	86.490	-3.914	73.932	18.183	3.182	-2.554	

Tabel 12.7.1 Effectenverkeer

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008			
						III	IV	I	II	III	
Buitenlandse effecten, naar sector van de houder											
Aandelen											
I.I.1	Monetaire autoriteiten	-313	18	31	0	-3	0	-3	-145	-35	-90
I.I.2	Overige mfi's	-107	-3.587	-5.112	14.195	-5.432	-7.240	-8.853	15.715	390	-8.550
I.I.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.I.4	Overige sectoren	-13.131	-24.073	-4.177	-16.542	-16.514	-1.856	-8.775	-12.171	-13.715	-2.043
I.I	Totaal aandelen	-13.552	-27.640	-9.257	-2.345	-21.949	-9.096	-17.631	3.400	-13.359	-10.683
Schuldpapier											
Obligaties											
I.2.1.1	Monetaire autoriteiten	-647	116	-918	-271	-3.582	-78	-2.640	-1.201	-1.299	-255
I.2.1.2	Overige mfi's	-5.442	-5.155	-12.634	-22.126	2.582	113	-2.107	5.524	386	2.319
I.2.1.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2.1.4	Overige sectoren	-38.281	-44.065	-45.159	-29.324	-11.113	1.810	2.580	4.193	-4.334	-11.821
I.2.1	Totaal obligaties	-44.370	-49.106	-58.710	-51.720	-12.113	1.845	-2.167	8.516	-5.247	-9.757
Geldmarktpapier											
I.2.2.1	Monetaire autoriteiten	0	0	0	6	-650	-102	600	684	0	107
I.2.2.2	Overige mfi's	137	-6.468	-859	17.972	6.489	1.488	894	-959	35	2.740
I.2.2.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2.2.4	Overige sectoren	1.820	-1.403	1.748	698	466	1.129	-1.433	1.754	-315	3.074
I.2.2	Totaal geldmarktpapier	1.957	-7.871	890	18.674	6.303	2.515	61	1.478	-280	5.921
I.2	Totaal schuldpapier	-42.414	-56.975	-57.820	-33.047	-5.811	4.359	-2.107	9.995	-5.528	-3.837
I	Totaal buitenlandse effecten	-55.963	-84.618	-67.077	-35.393	-27.760	-4.737	-19.738	13.393	-18.886	-14.521
Nederlandse effecten, naar sector van de emittent											
Aandelen											
2.1.1	Overige mfi's	486	-756	4.213	1.566	-50.187	1.197	-56.047	-112	54	3.300
2.1.2	Overige sectoren	296	3.356	63.506	12.965	-17.320	-4.951	-10.288	-5.678	-1.106	-3.984
2.1	Totaal aandelen	780	2.601	67.718	14.530	-67.508	-3.754	-66.336	-5.790	-1.053	-682
Schuldpapier											
Obligaties											
2.2.1.1	Monetaire autoriteiten	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2.2.1.2	Overige mfi's	39.084	39.135	42.238	33.069	18.064	-745	-6.018	-479	12.559	18.799
2.2.1.3	Overheid	11.312	18.208	10.832	-453	-5.637	-5.478	3.128	-1.050	6.133	-6.706
2.2.1.4	Overige sectoren	20.671	3.404	13.528	23.292	3.999	-5.843	4.333	-1.110	-2.546	-5.843
2.2.1	Totaal obligaties	71.068	60.749	66.599	55.908	16.423	-12.067	1.443	-2.638	16.145	6.252
Geldmarktpapier											
2.2.2.1	Monetaire autoriteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2.2	Overige mfi's	-3.375	250	-6.541	-6.081	4.111	8.499	-4.545	4.232	2.447	-7.514
2.2.2.3	Overheid	2.913	-1.728	327	-4.105	2.922	354	-12.026	3.130	320	3.440
2.2.2.4	Overige sectoren	4.048	-2.187	817	-4.118	-1.394	-1.279	-581	828	-1.188	-1.099
2.2.2	Totaal geldmarktpapier	3.587	-3.665	-5.399	-14.303	5.642	7.574	-17.151	8.190	1.579	-5.173
2.2	Totaal schuldpapier	74.654	57.084	61.201	41.603	22.065	-4.492	-15.708	5.551	17.724	1.078
2	Totaal Nederlandse effecten	75.433	59.685	128.918	56.133	-45.441	-8.245	-82.043	-239	16.671	394
Saldi											
3.1	Aandelen	-12.772	-25.039	58.460	12.186	-89.459	-12.850	-83.968	-2.390	-14.411	-11.366
Schuldpapier											
3.2.1	Obligaties	26.698	11.642	7.890	4.187	4.311	-10.221	-725	5.878	10.898	-3.507
3.2.2	Geldmarktpapier	5.544	-11.533	-4.508	4.370	11.947	10.090	-17.090	9.668	1.298	748
3.2	Totaal schuldpapier	32.243	109	3.380	8.557	16.258	-132	-17.815	15.546	12.196	-2.759
3	Saldo effectenverkeer	19.471	-24.932	61.842	20.742	-73.200	-12.982	-101.781	13.156	-2.215	-14.124

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

Tabel 12.7.2 Buitenlandse effecten, niet-EMU, naar sector van de houder

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008			
						III	IV	I	II	III	
Aandelen											
I.1.1	Monetaire autoriteiten	-295	16	-57	0	-3	0	-3	-145	-35	-90
I.1.2	Overige mfi's	364	-2.964	-1.421	450	-1.703	-2.292	-3.235	8.362	-84	-907
I.1.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.1.4	Overige sectoren	-11.824	-18.387	923	-6.446	-10.382	-1.116	-5.819	-7.261	-15.814	-308
I.1	Totaal aandelen	-11.754	-21.336	-555	-5.998	-12.091	-3.409	-9.059	954	-15.933	-1.305
Schuldpapier											
Obligaties											
I.2.1.1	Monetaire autoriteiten	-7	-273	330	47	81	-42	59	-16	24	-84
I.2.1.2	Overige mfi's	2.388	2.155	-138	-13.366	-7.708	-147	-2.959	-5.648	-1.681	-3.512
I.2.1.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2.1.4	Overige sectoren	-16.923	-6.830	-9.801	-10.537	-11.517	-776	-1.274	3.552	-4.025	-8.420
I.2.1	Totaal obligaties	-14.548	-4.948	-9.611	-23.853	-19.147	-967	-4.175	-2.113	-5.684	-12.015
Geldmarktpapier											
I.2.2.1	Monetaire autoriteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2.2.2	Overige mfi's	-1.363	-1.377	599	7.704	3.605	483	444	-939	538	1.123
I.2.2.3	Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2.2.4	Overige sectoren	-26	-681	1.347	209	-413	636	-1.393	1.697	91	2.212
I.2.2	Totaal geldmarktpapier	-1.389	-2.110	1.947	7.914	3.192	1.119	-949	758	629	3.336
I.2	Totaal schuldpapier	-15.938	-7.057	-7.662	-15.941	-15.955	153	-5.123	-1.354	-5.055	-8.681
I	Totaal	-27.691	-28.395	-8.219	-21.937	-28.043	-3.256	-14.182	-400	-20.988	-9.984

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

Tabel 12.8 Financiële derivaten en overig financieel verkeer

Miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008			
						III	IV	I	II	III	
Financiële derivaten											
Activa											
I.1	Monetaire autoriteiten	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2	Overheid	0	0	0	-2	1	0	1	0	0	0
I.3	Banken	84.743	94.704	96.179	88.484	83.754	20.005	19.613	21.744	19.589	24.561
I.4	Overige sectoren	26.523	38.317	24.941	16.487	32.783	9.740	8.188	4.890	1.383	907
I	Totaal financiële derivaten	111.272	133.022	121.118	104.972	116.538	29.746	27.802	26.635	20.972	25.469
Overig financieel verkeer											
Activa											
Handelskrediet											
2.1	Lang handelskrediet	248	-8	-62	148	-206	-61	-25	-85	-41	-108
2.2	Kort handelskrediet	-1.664	-2.609	-2.028	-2.898	-2.328	46	-562	-2.776	41	-473
2	Totaal handelskrediet	-1.415	-2.618	-2.089	-2.751	-2.534	-14	-588	-2.860	0	-581
Leningen											
3.1	Monetaire autoriteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Overheid										
3.2.1	Lange leningen	120	455	58	123	208	90	27	22	28	3
3.2.2	Korte leningen	-1.514	0	0	250	0	-2.502	2.502	-500	-4.522	5.020
3.2	Totaal overheid	-1.395	455	57	373	209	-2.412	2.530	-478	-4.492	5.022
3.3	Banken (lang)	-11.821	-4.896	-11.988	-11.354	-53.032	-3.235	-13.150	-16.296	1.894	-2.209
	Overige sectoren										
3.4.1	Lange leningen	-657	-128	-97	126	-295	-437	-150	251	-530	-830
3.4.2	Korte leningen	-2.152	926	-2.865	-3.116	-7.000	1.111	-3.312	-7.420	1.447	1.710
3.4	Totaal overige sectoren	-2.808	796	-2.962	-2.990	-7.295	674	-3.462	-7.171	918	880
3	Totaal leningen	-16.024	-3.647	-14.891	-13.973	-60.117	-4.972	-14.082	-23.944	-1.682	3.693
Valuta en buitenlandse rekeningen											
4.1	Monetaire autoriteiten	252	-257	189	-663	677	-243	1.032	-1.519	987	-1.072
4.2	Overheid	-176	-242	-3.980	4.790	-2.731	7.045	-1.497	-173	-1.125	2.958
4.3	Banken (met inbegrip van korte leningen)	-38.811	-40.760	-22.198	-132.773	-105.090	-33.392	14.049	-23.273	5.035	-27.728
4.4	Overige sectoren	-5.094	-4.751	-2.943	-5.456	-4.357	-4.175	539	-3.189	6.824	4.419
4	Totaal valuta en buitenlandse rekeningen	-43.830	-46.012	-28.931	-134.105	-111.498	-30.765	14.124	-28.155	11.720	-21.423
Overige activa											
5.1	Monetaire autoriteiten	0	-17	-19	0	-5	0	0	0	0	-10
5.2	Overheid	-156	63	312	642	-386	23	-470	289	130	-631
5.3	Banken	-450	-1.115	-2.891	-2.892	-667	-271	629	-779	599	413
	Overige sectoren										
5.4.1	Lang	34	1	3	7	-1	0	0	4.525	0	-1
5.4.2	Kort	1.798	-72	-791	-4.849	-34.913	1.053	3.841	-32.134	-5.341	1.487
5.4	Totaal overige sectoren	1.831	-71	-789	-4.845	-34.913	1.054	3.842	-27.609	-5.342	1.486
5	Totaal overige activa	1.225	-1.138	-3.388	-7.092	-35.971	805	4.002	-28.100	-4.613	1.259
6	Totaal overig financieel verkeer (2 t/m 5)	-60.041	-53.413	-49.298	-157.921	-210.120	-34.946	3.455	-83.059	5.425	-17.052

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage. De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

	2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008		
						III	IV	I	II	III
Passiva										
7.1	Monetaire autoriteiten	-3	-3	0	0	0	0	0	0	0
7.2	Overheid	-11	0	0	0	0	0	0	0	0
7.3	Banken	-85.209	-95.652	-97.295	-90.694	-82.942	-18.790	-20.058	-17.088	-18.649
7.4	Overige sectoren	-26.391	-38.492	-27.289	-19.701	-30.835	-9.404	-7.491	-3.898	2.134
7	Totaal financiële derivaten	-111.613	-134.147	-124.584	-110.393	-113.776	-28.193	-27.549	-20.986	-16.515
8	Saldo financiële derivaten (1 + 7)	-339	-1.126	-3.464	-5.425	2.762	1.552	253	5.650	4.456

Passiva										
Handelskrediet										
9.1	Lang handelskrediet	-17	0	0	0	0	0	0	0	0
9.2	Kort handelskrediet	875	1.625	1.399	1.563	1.539	76	-428	2.267	621
9	Totaal handelskrediet	858	1.625	1.399	1.563	1.539	76	-428	2.267	621
Leningen										
10.1	Monetaire autoriteiten	125	-958	225	1.023	-627	18	-507	179	-471
	Overheid									
10.2.1	Lange leningen	-5	-7	2	20	-67	6	-4	-5	-2
10.2.2	Korte leningen	-157	-751	-1	0	525	-150	526	-87	149
10.2	Totaal overheid	-162	-758	1	20	459	-144	523	-92	147
10.3	Banken (lang)	17.256	2.254	17.453	7.221	23.527	802	13.890	13.006	-8.401
	Overige sectoren									
10.4.1	Lange leningen	-739	1.710	-5.374	-1.251	9.355	5.425	3.984	-203	915
10.4.2	Korte leningen	495	829	-2.519	15.918	1.490	4.163	-840	1.530	2.134
10.4	Totaal overige sectoren	-243	2.539	-7.894	14.669	10.843	9.586	3.143	1.327	3.047
10	Totaal leningen	16.976	3.078	9.786	22.934	34.199	10.262	17.049	14.420	-5.678
Valuta en buitenlandse rekeningen										
11.1	Monetaire autoriteiten	-2.988	2.654	-2.611	-8.033	33.586	-4.459	21.454	-29.009	-15.013
11.2	Overheid	56	-688	333	150	54	320	268	298	-295
11.3	Banken (met inbegrip van korte leningen)	18.261	57.184	13.186	115.224	134.705	49.111	-13.608	65.987	5.819
11.4	Overige sectoren	7.124	-5.371	2.322	3.286	-2.781	16.988	-8.010	-533	-2.660
11	Totaal valuta en buitenlandse rekeningen	22.453	53.777	13.226	110.629	165.568	61.963	105	36.744	-12.149
Overige passiva										
12.1	Monetaire autoriteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.2	Overheid	-29	3	-109	153	25	-19	-61	1.066	1.220
12.3	Banken	938	2.764	-1.692	-1.692	-530	-1.041	-610	-370	-2.001
	Overige sectoren									
12.4.1	Lang	591	-9	-7	-12	14	0	0	-4.669	0
12.4.2	Kort	-1.535	941	4.105	7.068	-7.427	-2.004	-10.155	21.367	-8.599
12.4	Totaal overige sectoren	-946	934	4.098	7.058	-7.415	-2.004	-10.156	16.698	-8.599
12	Totaal overige passiva	-37	3.700	2.297	5.518	-7.920	-3.063	-10.827	17.394	-9.379
13	Totaal overig financieel verkeer (9 t/m 12)	40.250	62.181	26.709	140.643	193.383	69.237	5.899	70.827	-26.585

Saldi										
14.1	Saldo handelskrediet (2 + 9)	-559	-997	-690	-1.184	-996	62	-1.017	-593	620
14.2	Saldo leningen (3 + 10)	952	-568	-5.107	8.960	-25.918	5.290	2.967	-9.523	-7.359
14.3	Saldo valuta en buitenlandse rekeningen (4 + 11)	-21.373	7.768	-15.703	-23.474	54.069	31.198	14.229	8.590	-428
14.4	Saldo overige activa en passiva (5 + 12)	1.189	2.564	-1.091	-1.576	-43.892	-2.258	-6.825	-10.706	-13.991
14	Saldo overig financieel verkeer (6 + 13)	-19.794	8.768	-22.592	-17.277	-16.736	34.292	9.354	-12.233	-21.159

Tabel 12.9 Geografische uitsplitsing van de Nederlandse betalingsbalans

Miljoenen euro's

	Europese Unie		Verenigde Staten		Japan		Overige landen		Totaal	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Lopende rekening										
Goederenrekening										
I.1.1	237.173	253.038	15.893	16.823	2.144	2.479	55.933	64.494	311.143	336.834
I.1.2	153.128	168.780	23.233	23.914	6.087	6.834	90.048	97.255	272.496	296.783
I.1	84.045	84.258	-7.343	-7.090	-3.942	-4.353	-34.112	-32.765	38.648	40.050
Dienstenrekening										
I.2.1	39.308	41.625	6.786	6.902	1.004	953	20.383	20.922	67.481	70.402
I.2.2	37.405	38.311	6.210	6.543	890	664	15.515	16.016	60.020	61.534
I.2	1.901	3.311	573	361	110	287	4.877	4.910	7.461	8.869
Inkomensrekening										
I.3.1	63.692	63.133	18.481	22.585	716	756	21.479	29.909	104.368	116.383
I.3.2	51.411	72.055	8.923	9.280	1.038	1.326	28.368	30.192	89.740	112.853
I.3	12.280	-8.919	9.557	13.306	-319	-572	-6.893	-283	14.625	3.532
Inkomensoverdrachtenrekening										
I.4.1	6.364	6.222	538	537	19	18	3.049	3.412	9.970	10.189
I.4.2	11.135	10.236	679	622	99	101	8.399	8.198	20.312	19.157
I.4	-4.774	-4.014	-140	-82	-80	-81	-5.350	-4.790	-10.344	-8.967
I	93.453	74.637	2.648	6.492	-4.231	-4.719	-41.476	-32.927	50.394	43.483
Vermogensoverdrachtenrekening										
2.1	1.494	2.101	578	311	10	3	418	339	2.500	2.754
2.2	1.827	2.570	812	476	42	56	1.939	2.225	4.620	5.327
2	-336	-470	-230	-167	-32	-51	-1.522	-1.885	-2.120	-2.573
Financiële rekening										
Directe investeringen										
3.1.1	-26.862	-26.848	-3.689	21.301	-257	-651	-21.146	-14.657	-51.954	-20.855
3.1.2	1.284	80.538	973	15.187	2.155	1.174	1.527	-10.409	5.939	86.490
3.1	-25.576	53.692	-2.716	36.485	1.899	522	-19.621	-25.064	-46.014	65.635
Effectenverkeer										
3.2.1	-16.365	-6.116	4.021	-11.063	-4.901	-1.320	-18.148	-9.261	-35.393	-27.760
3.2.2									56.133	-45.441
3.2									20.742	-73.200
Financiële derivaten										
3.3.1	69.846	83.497	21.037	22.864	1.603	1.353	12.486	8.824	104.972	116.538
3.3.2	-73.525	-83.683	-22.843	-20.321	-1.902	-1.258	-12.123	-8.514	-110.393	-113.776
3.3	-3.678	-186	-1.808	2.542	-300	97	361	309	-5.425	2.762
Overig financieel verkeer										
3.4.1	-129.592	-135.624	-25.745	-2.488	6.514	-4.173	-9.098	-67.835	-157.921	-210.120
3.4.2	74.496	163.094	22.077	24.417	6.554	-9.293	37.516	15.165	140.643	193.383
3.4	-55.093	27.469	-3.669	21.927	13.070	-13.468	28.415	-52.664	-17.277	-16.736
3									-47.974	-21.542

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

Tabel 12.10 Extern vermogen van Nederland

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2007			2008	
						II	III	IV	I	II
Activa										
Nederlandse directe investeringen in het buitenland										
Kapitaaldeelnames										
1.1.1 door Nederlandse investeerders in buitenlandse ondernemingen	215.626	252.597	285.708	344.630	390.934	390.326	397.847	412.208	428.436	410.092
1.1.2 door buitenlandse ondernemingen in hun Nederlandse investeerders	0	-48	-288	-272	-85	-123	-102	-116	-115	-114
1.1 Totaal kapitaaldeelnames	215.626	251.363	285.420	344.358	390.849	390.202	397.744	412.092	428.321	409.978
Overige investeringen										
1.2.1 door Nederlandse investeerders in buitenlandse ondernemingen	201.799	191.064	183.176	212.752	226.840	242.356	245.761	230.106	243.307	244.581
1.2.2 door buitenlandse ondernemingen in hun Nederlandse investeerders	-39.310	-30.863	-37.459	-35.176	-42.236	-43.349	-41.745	-46.505	-45.627	-49.329
1.2 Totaal overige investeringen	162.490	162.894	145.717	177.577	184.604	199.008	204.016	183.600	197.680	195.252
1 Totaal directe investeringen in het buitenland	378.116	414.257	431.137	521.935	575.452	589.210	601.761	595.692	626.002	605.230
Buitenlandse effecten										
2.1 Aandelen	207.292	276.973	325.228	402.613	418.365	434.522	434.268	435.162	373.895	382.055
Schuldpapieren										
2.2.1 Obligaties	327.378	377.013	438.852	515.011	534.674	553.083	550.894	554.111	543.188	538.127
2.2.2 Geldmarktpapier	8.863	5.094	13.351	13.244	7.847	6.733	6.044	7.291	7.336	9.651
2.2 Totaal schuldpapieren	336.241	382.106	452.203	528.255	542.521	559.817	556.938	561.402	550.523	547.777
2 Totaal buitenlandse effecten	543.533	659.079	777.431	930.868	960.886	994.339	991.206	996.564	924.419	929.833
3 Financiële derivaten	68.477	68.655	63.055	59.645	58.948	75.355	81.558	79.332	99.990	103.848
Overig financieel verkeer										
4.1 Handelskrediet	22.077	22.180	24.696	26.772	29.523	31.454	31.469	32.057	34.917	34.918
4.2 Leningen	72.892	93.112	94.561	128.799	142.129	185.505	193.418	200.759	222.184	223.928
4.3 Valuta en buitenlandse rekeningen	280.419	279.400	318.461	369.841	481.486	576.866	596.113	576.067	585.395	573.842
4.4 Overige activa	36.979	31.418	32.517	36.469	43.898	84.223	83.305	79.254	106.697	111.889
4 Totaal overig financieel verkeer	412.367	426.110	470.234	561.882	697.036	878.048	904.304	888.137	949.194	944.577
Officiële reserves										
5.1 Monetair goud	8.949	8.258	8.037	9.716	9.947	9.896	10.722	11.353	11.843	11.822
5.2 Bijzondere trekkingsrechten	665	616	571	607	596	629	617	600	541	536
5.3 Reservepositie in het IMF	2.781	2.423	1.963	1.015	527	461	407	368	346	396
Deviezenvoorraad										
5.4.1 Valuta en buitenlandse rekeningen	3.769	3.455	3.483	1.941	883	1.228	1.519	561	852	885
5.4.2 Effecten	2.012	2.493	1.572	4.171	6.107	5.086	4.514	5.186	5.252	5.004
5.4.3 Financiële derivaten	-43	-138	238	-103	91	-18	217	195	372	159
5.4 Totaal deviezenvoorraad	5.738	5.809	5.293	6.009	7.080	6.296	6.249	5.943	6.476	6.048
5 Totaal officiële reserves	18.133	17.106	15.864	17.348	18.149	17.280	17.994	18.266	19.205	18.802
6 Totaal activa (t t/m 5)	1.420.626	1.585.206	1.757.722	2.091.676	2.310.472	2.554.233	2.596.822	2.577.991	2.618.809	2.602.289

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

	2003	2004	2005	2006	2007	2007			2008	
						II	III	IV	I	II
Passiva										
Buitenlandse directe investeringen in Nederland										
7.1.1	Kapitaaldeelnemingen door buitenlandse investeerders in Nederlandse ondernemingen									
7.1.2	door Nederlandse ondernemingen in hun buitenlandse investeerders									
7.1	160.379	197.380	216.657	206.167	222.352	246.073	252.930	330.323	340.933	327.410
	0	-29	-16	-204	-135	-56	-52	-55	-57	-30
7.1	160.379	196.216	216.641	205.963	222.217	246.017	252.878	330.268	340.876	327.380
7.2.1	Overige investeringen door buitenlandse investeerders in Nederlandse ondernemingen									
7.2.2	door Nederlandse ondernemingen in hun buitenlandse investeerders									
7.2	190.145	150.275	143.111	185.625	178.640	176.238	178.067	172.085	180.003	180.101
	-16.807	-8.714	-9.397	-9.089	-11.106	-12.919	-14.130	-10.488	-10.061	-11.372
7.2	173.338	141.561	133.714	176.536	167.533	163.319	163.937	161.597	169.942	168.728
7	333.717	337.776	350.355	382.499	389.750	409.336	416.815	491.865	510.818	496.109
Nederlandse effecten										
8.1	Aandelen									
8.2.1	Schuldpapieren									
8.2.2	Obligaties									
8.2	Geldmarktpapier									
8.1	250.072	249.054	270.490	454.908	500.000	559.342	536.561	453.346	359.610	357.063
8.2.1	344.233	399.146	461.001	541.599	587.523	601.573	582.946	577.358	575.533	575.192
8.2.2	22.995	37.567	36.042	37.503	25.866	43.812	52.082	34.162	43.600	45.242
8.2	367.228	436.713	497.042	579.102	613.389	645.385	635.027	611.519	619.134	620.433
8	617.300	685.768	767.532	1.034.010	1.113.388	1.204.727	1.171.588	1.064.866	978.744	977.497
9	Financiële derivaten									
	82.552	75.099	72.432	73.704	63.965	76.987	81.305	82.559	109.085	107.306
Overig financieel verkeer										
10.1	Handelskrediet									
10.2	Leningen									
10.3	Valuta en buitenlandse rekeningen									
10.4	Overige passiva									
10	13.735	14.610	16.223	17.661	19.576	21.466	21.542	21.114	23.382	24.002
	113.566	119.065	119.169	149.681	176.178	183.041	191.349	207.631	219.354	212.459
	354.888	342.899	392.577	423.282	511.855	617.792	649.829	644.682	660.946	651.777
	17.849	18.150	21.238	24.298	30.642	69.491	66.749	55.764	72.506	63.773
10	500.039	494.723	549.207	614.923	738.250	891.789	929.468	929.191	976.188	952.011
II	1.533.608	1.593.366	1.739.526	2.105.136	2.305.354	2.582.838	2.599.176	2.568.480	2.574.834	2.532.923
Saldi										
12.1	Saldo directe investeringen (1 - 7)									
12.2	Saldo effecten (2 - 8)									
12.3	Saldo financiële derivaten (3 - 9)									
12.4	Saldo overig financieel verkeer (4 - 10)									
12.5	Saldo officiële reserves (5)									
12	44.399	76.480	80.783	139.436	185.702	179.874	184.946	103.827	115.184	109.122
	-73.767	-26.688	9.899	-103.143	-152.502	-210.388	-180.382	-68.302	-54.325	-47.664
	-14.075	-6.444	-9.377	-14.060	-5.018	-1.632	252	-3.227	-9.095	-3.459
	-87.672	-68.614	-78.973	-53.041	-41.214	-13.741	-25.164	-41.054	-26.994	-7.434
	18.133	17.106	15.864	17.348	18.149	17.280	17.994	18.266	19.205	18.802
12	-112.982	-8.160	18.196	-13.459	5.118	-28.606	-2.354	9.511	43.975	69.366

Tabel 12.11 Reconciliatie van betalingsbalans en extern vermogen

miljoenen euro's

		2006					2007					
		Stand per 31-12-05	Finan- ciële stromen (beta- lings- balans)	Wissel- koers ver- ande- ring	Prijs ver- ande- ring	Overige mutaties (afboe- king goodwill, etc.)	Stand per 31-12-06	Finan- ciële stromen (beta- lings- balans)	Wissel- koers ver- ande- ring	Prijs ver- ande- ring	Overige mutaties (afboe- king goodwill, etc.)	Stand per 31-12-07
Activa												
Directe investeringen in het buitenland												
1.1	Kapitaal deelnemingen	344.358	43.506	-7.063	1.937	8.111	390.849	21.562	-10.499	2.278	7.902	412.092
1.2	Overige investeringen	177.577	8.449	-3.889	31	2.436	184.604	-706	-4.973	-77	4.752	183.600
1	Totaal directe investeringen	521.935	51.955	-10.952	1.968	10.546	575.452	-20.856	-15.472	2.201	12.655	595.692
Buitenlands effecten												
2.1	Aandelen	402.613	2.345	-22.366	46.158	-10.385	418.365	21.951	-22.923	14.010	3.759	435.162
	Schuldpapieren											
2.2.1	Obligaties	515.011	51.721	-6.722	-9.138	-16.198	534.674	12.113	-6.053	-13.000	26.377	554.111
2.2.2	Geldmarktpapier	13.244	-18.674	-159	-30	13.466	7.847	-6.303	-175	0	5.922	7.291
2.2	Totaal schuldpapieren	528.255	33.047	-6.881	-9.168	-2.732	542.521	5.810	-6.228	-12.999	32.298	561.402
2	Totaal buitenlandse effecten	930.868	35.392	-29.246	36.990	-13.118	960.886	27.760	-29.151	1.011	36.058	996.564
3	Financiële derivaten	59.645	-104.971	3.529	112.134	-11.389	58.948	-116.538	4.702	135.617	-3.397	79.332
Overig financieel verkeer												
4.1	Handelskrediet	26.772	2.750	0	0	1	29.523	2.534	0	0	0	32.057
4.2	Leningen	128.799	13.973	-5.627	69	4.915	142.129	60.117	-6.078	71	4.520	200.759
4.3	Valuta en buitenlandse rekeningen	369.841	134.103	-19.431	0	-3.027	481.486	111.498	-28.339	954	10.468	576.067
4.4	Overige activa	36.469	7.094	-601	0	936	43.898	35.971	-815	-33	233	79.254
4	Totaal overig financieel verkeer	561.882	157.919	-25.660	68	2.827	697.036	210.121	-35.232	992	15.220	888.137
Officiële reserves												
5.1	Monetair goud	9.716	-815	1.046	0	0	9.947	-332	1.738	0	0	11.353
5.2	Bijzondere trekkingsrechten	607	24	-35	0	0	596	110	-39	0	0	667
5.3	Reservepositie in het IMF	1.015	-444	-45	0	1	527	-132	-26	0	-1	368
	Deviezenvoorraad											
5.4.1	Valuta en buitenlandse rekeningen	1.941	-962	-96	0	0	883	-236	-119	0	-1	527
5.4.2	Effecten	4.171	2.764	-366	-188	-274	6.107	-447	-61	-204	-286	5.109
5.4.3	Financiële derivaten	-103	6	-41	7	222	91	14	95	35	-40	195
5.4	Totaal deviezenvoorraad	6.009	1.808	-503	-182	-52	7.080	-669	-85	-169	-326	5.831
5	Totaal officiële reserves	17.348	572	463	-182	-52	18.149	-1.022	1.588	-169	-327	18.219
6	Totaal activa (1 t/m 6)	2.091.676	140.868	-61.866	150.978	-11.184	2.310.472	141.177	-73.566	139.652	60.209	2.577.944

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens in deze tabel worden jaarlijks in het decembernummer herzien.

		2005	2006	2007								
		Stand per 31-12-05	Financiële stromen (betalingsbalans)	Wisselkoers verandering	Prijs verandering	Overige mutaties (afboeking goodwill, etc)	Stand per 31-12-06	Financiële stromen (betalingsbalans)	Wisselkoers verandering	Prijs verandering	Overige mutaties (afboeking goodwill, etc)	Stand per 31-12-07
Passiva												
Directe investeringen in Nederland												
7.1	Kapitaaldeelnames	205.963	15.710	-592	-158	1.294	222.217	100.717	-699	-472	8.505	330.268
7.2	Overige investeringen	176.536	-9.771	-1.106	265	1.609	167.533	-14.228	-1.941	-5	10.238	161.597
7	Totaal directe investeringen	382.499	5.939	-1.699	107	2.904	389.750	86.489	-2.640	-476	18.742	491.865
Nederlandse effecten												
8.1	Aandelen	454.908	14.530	567	43.503	-13.508	500.000	-67.507	-8.716	23.152	6.417	453.346
	Schuldpapieren											
8.2.1	Obligaties	541.599	55.908	-7.540	-12.092	9.648	587.523	16.423	-9.818	-7.327	-9.443	577.358
8.2.2	Geldmarktpapier	37.503	-14.304	3	575	2.089	25.866	5.642	-160	-567	3.381	34.162
8.2	Totaal schuldpapieren	579.102	41.604	-7.537	-11.516	11.736	613.389	22.066	-9.978	-7.894	-6.064	611.519
8	Totaal Nederlandse effecten	1.034.010	56.134	-6.970	31.987	-1.773	1.113.388	-45.442	-18.694	15.258	356	1.064.866
9	Financiële derivaten	73.704	-110.394	-1.541	112.156	-9.960	63.965	-113.776	4.708	133.235	-5.573	82.559
Overig financieel verkeer												
10.1	Handelskrediet	17.661	1.564	0	0	351	19.576	1.538	0	0	0	21.114
10.2	Leningen	149.681	22.934	-4.358	-72	7.993	176.178	34.200	-4.909	-21	2.183	207.631
10.3	Valuta en buitenlandse rekeningen	423.282	110.802	-20.208	0	-2.021	511.855	165.317	-31.298	0	-1.192	644.682
10.4	Overige passiva	24.298	5.517	-911	0	1.738	30.642	-7.920	-1.131	0	34.173	55.764
10	Totaal overig financieel verkeer	614.923	140.817	-25.478	-72	8.060	738.250	193.135	-37.338	-21	35.165	929.191
II	Totaal passiva (7 t/m 10)	2.105.136	92.495	-35.687	144.179	-769	2.305.354	120.407	-53.964	147.995	48.688	2.568.480

Tabel 12.12 Bruto externe schuld van Nederland

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2008				
						II	III	IV	I	II
Overheid										
Korte termijn										
I.1.1	Geldmarktpapier	18.369	16.643	16.970	12.970	27.377	27.909	14.822	18.340	18.482
I.1.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	1.818	328	660	811	426	597	1.391	780	635
I.1.3	Overige verplichtingen	459	459	354	504	608	590	529	1.537	2.757
I.1	Totaal korte termijn	20.646	17.430	17.984	14.284	28.410	29.095	16.742	20.657	21.874
Lange termijn										
I.2.1	Obligaties	126.199	145.506	159.009	158.949	152.038	148.985	149.571	151.889	153.603
I.2.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	2.174	1.963	2.111	2.132	2.063	2.068	2.063	2.058	2.056
I.2.3	Overige verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.2	Totaal lange termijn	128.373	147.469	161.121	161.081	154.100	151.052	151.634	153.947	155.659
I	Totaal overheid	149.019	164.899	179.105	175.365	182.511	180.148	168.377	174.604	177.533
Monetaire autoriteiten										
Korte termijn										
2.1.1	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	2.055	3.739	1.368	-5.700	10.729	6.233	27.156	-1.723	-17.209
2.1.2	Overige verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1	Totaal korte termijn	2.055	3.739	1.368	-5.700	10.729	6.233	27.156	-1.723	-17.209
2.2	Totaal lange termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Totaal monetaire autoriteiten	2.055	3.739	1.368	-5.700	10.729	6.233	27.156	-1.723	-17.209
Banken										
Korte termijn										
3.1.1	Geldmarktpapier	14.759	15.960	14.860	10.369	11.941	20.198	15.886	19.448	22.426
3.1.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	339.329	386.597	419.322	512.933	604.461	639.760	614.090	659.538	664.931
3.1.3	Overige verplichtingen	9.909	12.677	10.984	9.291	10.639	10.530	9.881	9.756	8.308
3.1	Totaal korte termijn	363.997	415.234	445.166	532.593	627.041	670.488	639.857	688.742	695.665
Lange termijn										
3.2.1	Obligaties	182.746	219.614	273.883	300.268	317.116	313.873	305.857	297.581	304.136
3.2.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	53.556	54.653	80.285	84.813	92.866	92.332	105.110	116.025	107.622
3.2.3	Overige verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2	Totaal lange termijn	236.302	274.267	354.168	385.081	409.982	406.205	410.967	413.606	411.758
3	Totaal banken	600.299	689.502	799.334	917.674	1.037.023	1.076.693	1.050.824	1.102.348	1.107.423
Overige sectoren										
Korte termijn										
4.1.1	Geldmarktpapier	4.439	3.438	5.673	2.528	4.494	3.975	3.453	5.812	4.334
4.1.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	15.576	16.510	17.525	40.031	28.656	33.330	31.293	33.141	36.767
4.1.3	Handelskrediet	14.190	15.813	17.251	18.816	20.706	20.782	20.354	22.622	23.242
4.1.4	Overige verplichtingen	3.136	3.485	8.049	15.996	53.394	50.790	40.521	61.107	52.640
4.1	Totaal korte termijn	37.341	39.246	48.499	77.371	107.249	108.877	95.621	122.683	116.983
Lange termijn										
4.2.1	Obligaties	90.202	95.880	108.707	128.306	132.419	120.088	121.929	126.064	117.452
4.2.2	Leningen, valuta en buitenlandse rekeningen	47.456	47.956	51.693	53.012	61.632	66.858	71.210	70.481	69.435
4.2.3	Handelskrediet	420	410	410	760	760	760	760	760	760
4.2.4	Overige verplichtingen	4.646	4.617	4.909	4.851	4.850	4.840	4.833	105	67
4.2	Totaal lange termijn	142.723	148.863	165.720	186.929	199.662	192.545	198.732	197.410	187.714
4	Totaal overige sectoren	180.064	188.109	214.218	264.299	306.911	301.422	294.353	320.093	304.698
Directe investeringen; intra-concernleningen										
5.1	Verplichtingen aan dochtermaatschappijen	29.517	37.459	35.176	42.236	43.349	41.745	46.505	45.627	49.329
5.2	Verplichtingen aan moedermaatschappijen	150.275	143.111	185.625	178.640	176.238	178.067	172.085	180.003	180.101
5	Totaal directe investeringen	179.791	180.570	220.801	220.876	219.586	219.812	218.591	225.630	229.430
6	Bruto externe schuld	1.111.228	1.226.819	1.414.826	1.572.515	1.756.760	1.784.308	1.759.300	1.820.951	1.801.875

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decemnummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

Tabel 12.13 Betalingsbalans inclusief BFR's

Miljoenen euro's

		2003	2004	2005	2006	2007	2007		2008		
							III	IV	I	II	III
	Lopende rekening										
1.1	Saldo goederenverkeer	33.235	35.797	40.950	42.334	42.280	9.324	11.521	11.993	10.659	11.428
	Dienstrekening										
1.2.1	Uitvoer van diensten	63.435	68.403	73.996	77.019	81.533	20.263	22.239	19.862	20.527	21.790
1.2.2	Invoer van diensten	63.452	64.098	67.933	69.199	71.720	18.718	19.359	16.739	18.326	23.339
1.2	Saldo dienstenverkeer	-21	4.307	6.061	7.822	9.813	1.546	2.879	3.124	2.201	-1.549
	Inkomensrekening										
	Ontvangen inkomens										
1.3.1.1	Inkomen uit directe investeringen	58.127	79.893	102.067	119.145	145.351	34.604	38.686	31.240	30.906	31.187
1.3.1.2	Inkomen uit effecten	19.265	22.561	25.488	29.900	30.725	7.179	7.634	6.965	9.060	7.165
1.3.1.3	Inkomen uit arbeid en overig kapitaal	14.187	14.464	18.095	25.882	38.240	9.889	10.929	10.767	11.624	11.052
1.3.1	Totaal ontvangen inkomens	91.577	116.917	145.653	174.926	214.316	51.673	57.249	48.972	51.589	49.406
	Uitgaande inkomens										
1.3.2.1	Inkomen uit directe investeringen	39.811	54.273	77.124	78.267	111.381	27.252	30.109	22.911	21.977	21.533
1.3.2.2	Inkomen uit effecten	33.899	36.256	41.642	49.117	56.313	14.948	12.326	12.507	16.501	13.020
1.3.2.3	Inkomen uit arbeid en overig kapitaal	16.625	16.786	22.923	31.776	42.535	11.079	12.201	11.586	12.920	12.033
1.3.2	Totaal uitgaande inkomens	90.334	107.317	141.690	159.161	210.228	53.279	54.636	47.005	51.398	46.587
1.3	Saldo inkomens	1.242	9.601	3.963	15.764	4.088	-1.606	2.614	1.968	191	2.819
1.4	Saldo inkomensoverdrachten	-6.379	-8.354	-9.451	-10.344	-8.967	-1.920	-2.861	-2.461	-2.034	-2.426
1	Saldo lopende rekening	28.083	41.349	41.521	55.577	47.213	7.343	14.151	14.624	11.015	10.273
2	Saldo vermogensoverdrachtenrekening	-2.785	-1.301	-1.419	-3.071	-2.526	-521	-124	-857	-1.019	-660
	Financiële rekening										
	Directe investeringen										
	Nederlandse directe investeringen										
3.1.1.1	Kapitaaldeelnames incl. herinvestering van winsten	-86.457	-63.802	-121.060	-221.547	-60.286	44.608	-34.734	-17.330	-20.510	-22.449
3.1.1.2	Overige financiële transacties	-18.414	25.241	-18.584	-60.254	-72.537	-7.755	-29.935	-31.162	-8.060	-4.014
3.1.1	Totaal Nederlandse directe investeringen	-104.876	-38.560	-139.641	-281.803	-132.823	36.852	-64.669	-48.491	-28.570	-26.462
	Buitenlandse directe investeringen										
3.1.2.1	Kapitaaldeelnames incl. herinvestering van winsten	46.612	13.204	6.577	200.773	180.717	5.908	87.865	8.479	18.138	27.242
3.1.2.2	Overige financiële transacties	31.268	6.300	79.514	-20.434	67.767	12.717	52.983	39.924	11.239	2.021
3.1.2	Totaal buitenlandse directe investeringen	77.881	19.503	86.090	180.337	248.485	18.626	140.848	48.403	29.377	29.263
3.1	Saldo directe investeringen	-26.994	-19.060	-53.552	-101.467	115.664	55.478	76.180	-88	807	2.800
	Effectenverkeer										
	Buitenlandse effecten										
3.2.1.1	Aandelen	-13.310	-26.701	-10.891	-5.266	-25.424	-12.650	-15.909	3.248	-12.978	-12.106
3.2.1.2	Schuldpapier	-42.468	-59.140	-59.774	-26.681	-15.464	1.302	-6.715	8.708	-10.005	-7.572
3.2.1	Totaal buitenlandse effecten	-55.778	-85.840	-70.667	-31.948	-40.885	-11.347	-22.624	11.956	-22.984	-19.679
	Nederlandse effecten										
3.2.2.1	Aandelen	780	3.238	68.048	32.901	-97.718	-34.461	-66.218	-5.779	-1.050	-571
3.2.2.2	Schuldpapier	102.933	51.520	50.280	67.297	70.944	-14.124	4.406	21.350	32.281	11.363
3.2.2	Totaal Nederlandse effecten	103.711	54.755	118.329	100.200	-26.775	-48.585	-61.812	15.571	31.231	10.792
3.2	Saldo effectenverkeer	47.934	-31.082	47.661	68.251	-67.659	-59.932	-84.436	27.528	8.247	-8.887
	Financiële derivaten										
3.3.1	Activa	114.323	133.652	125.867	98.130	73.136	33.278	3.622	21.026	11.746	29.908
3.3.2	Passiva	-114.495	-134.726	-129.892	-103.981	-90.191	-24.101	-20.668	-22.766	-10.089	-32.296
3.3	Saldo financiële derivaten	-171	-1.070	-4.021	-5.850	-17.055	9.178	-17.047	-1.741	1.657	-2.388

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers over (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gereviseerd.

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008				
							III	IV	I	II	III
Overig financieel verkeer											
3-4.1 Activa	-75.809	-53.934	-58.722	-191.955	-388.183	-182.168	-8.301	-95.816	18.178	-10.505	
3-4.2 Passiva	41.160	60.423	31.224	187.119	334.084	192.935	16.710	70.490	-35.321	14.394	
3-4 Saldo overig financieel verkeer	-34.647	6.489	-27.496	-4.834	-54.095	10.768	8.410	-25.327	-17.143	3.890	
3 Saldo financiële rekening zonder officiële reserves	-13.878	-44.725	-37.408	-43.900	-23.147	15.491	-16.893	373	-6.432	-4.585	
4 Toeneming (-) officiële reserves	307	728	1.470	-572	1.020	252	386	-57	-185	-883	
5 Saldo financiële rekening (3 + 4)	-13.568	-43.997	-35.937	-44.473	-22.126	15.744	-16.507	317	-6.618	-5.467	
6 Statistische verschillen	-11.728	3.949	-4.163	-8.035	-22.560	-22.566	2.480	-14.084	-3.380	-4.147	

Tabel 12.14 Extern vermogen van Nederland inclusief BFI's

Ultimocijfers in miljoenen euro's

		2002	2003	2004	2005	2006	2007			2008	
							II	III	IV	I	II
Activa											
Nederlandse directe investeringen in het buitenland											
1.1	Kapitaal deelnemingen	750.985	947.722	1.020.545	1.209.326	1.464.593	1.551.228	1.528.288	1.574.525	1.585.416	1.595.828
1.2	Overige investeringen	384.890	385.401	342.173	403.439	445.196	488.934	501.180	529.679	560.149	568.215
1	Totaal directe investeringen in het buitenland	1.135.874	1.333.124	1.362.718	1.612.765	1.909.789	2.040.163	2.029.468	2.104.204	2.145.565	2.164.043
Buitenlandse effecten											
2.1	Aandelen		281.059	327.919	406.603	425.650	443.009	446.466	449.810	388.905	396.684
	Schuldpapieren										
2.2.1	Obligaties		392.266	457.360	553.805	565.526	584.954	583.862	587.075	575.989	571.775
2.2.2	Geldmarktpapier		15.935	25.550	24.133	13.545	12.809	13.516	19.354	20.636	26.582
2.2	Totaal schuldpapieren		408.201	482.910	577.939	579.072	597.763	597.378	606.429	596.626	598.357
2	Totaal buitenlandse effecten	561.853	689.261	810.830	984.542	1.004.722	1.040.772	1.043.843	1.056.239	985.531	995.041
3	Financiële derivaten	68.477	69.522	66.151	74.792	88.897	129.646	133.181	157.306	185.360	200.207
Overig financieel verkeer											
4.1	Handelskrediet	22.077	22.180	24.696	26.772	29.523	31.454	31.469	32.057	34.917	34.918
4.2	Leningen	187.505	198.003	199.032	236.962	283.428	353.222	482.295	506.750	530.879	540.322
4.3	Valuta en buitenlandse rekeningen	300.504	297.727	340.828	401.668	517.879	611.056	655.404	629.247	648.843	615.498
4.4	Overige activa	59.499	36.919	36.692	46.719	52.731	92.742	91.561	87.500	113.919	120.451
4	Totaal overig financieel verkeer	569.584	554.829	601.248	712.122	883.560	1.088.474	1.260.729	1.255.553	1.328.558	1.311.190
5	Officiële reserves	18.133	17.106	15.864	17.348	18.149	17.280	17.994	18.266	19.205	18.802
6	Totaal activa (1 t/m 5)	2.353.921	2.663.841	2.856.812	3.401.569	3.905.117	4.316.369	4.485.233	4.591.568	4.664.218	4.689.335

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

De gegevens over het voorlaatste kwartaal in deze tabel zijn herzien ten opzichte van de vorige publicatie.

In het decembernummer (eerste publicatie van het derde kwartaal) zijn de cijfers (de kwartalen in) het lopende jaar en de voorafgaande drie jaren gerevisieerd.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007			2008		
						II	III	IV	I	II	
Passiva											
Buitenlandse directe investeringen in Nederland											
7.1	Kapitaaldeelnames	643.909	779.800	834.406	913.443	1.114.207	1.225.892	1.263.054	1.372.482	1.371.635	1.375.979
7.2	Overige investeringen	247.559	225.694	214.475	351.332	322.511	321.818	336.405	390.294	429.301	437.693
7	Totaal directe investeringen in Nederland	891.468	1.005.494	1.048.881	1.264.775	1.436.718	1.547.710	1.599.460	1.762.776	1.800.936	1.813.672
Nederlandse effecten											
8.1	Aandelen		257.683	279.292	464.349	532.299	602.984	549.023	465.886	372.152	369.608
	Schuldpapieren										
8.2.1	Obligaties		719.245	775.723	853.812	933.982	991.390	961.251	974.658	984.499	992.653
8.2.2	Geldmarktpapier		53.384	49.093	49.668	38.252	57.812	65.077	46.206	57.449	60.651
8.2	Totaal schuldpapieren		772.629	824.817	903.480	972.234	1.049.201	1.026.329	1.020.863	1.041.949	1.053.304
8	Totaal Nederlandse effecten	928.622	1.030.312	1.104.109	1.367.829	1.504.533	1.652.186	1.575.351	1.486.749	1.414.101	1.422.913
9	Financiële derivaten	82.552	75.306	74.318	86.651	88.039	114.963	124.272	131.052	157.461	163.952
Overig financieel verkeer											
10.1	Handelskrediet	13.735	14.610	16.223	17.661	19.576	21.466	21.542	21.114	23.382	24.002
10.2	Leningen	162.181	172.772	170.288	213.428	284.522	297.973	428.954	460.087	476.886	463.565
10.3	Valuta en buitenlandse rekeningen	357.033	346.735	395.229	425.228	513.705	621.319	653.306	646.615	663.091	656.413
10.4	Overige passiva	31.260	26.772	29.567	39.455	52.907	89.325	84.685	73.665	84.386	75.400
10	Totaal overig financieel verkeer	564.209	560.888	611.308	695.773	870.710	1.030.082	1.188.486	1.201.480	1.247.745	1.219.380
II	Totaal passiva (7 t/m 10)	2.466.852	2.672.000	2.838.616	3.415.028	3.900.000	4.344.940	4.487.569	4.582.057	4.620.243	4.619.917
Saldi											
12.1	Saldo directe investeringen (1 - 7)	244.407	327.630	313.837	347.991	473.071	492.453	430.009	341.427	344.629	350.370
12.2	Saldo effecten (2 - 8)	-366.769	-341.051	-293.279	-383.287	-499.811	-611.414	-531.508	-430.510	-428.570	-427.872
12.3	Saldo financiële derivaten (3 - 9)	-14.075	-5.785	-8.167	-11.859	859	14.682	8.909	26.255	27.899	36.256
12.4	Saldo overig financieel verkeer (4 - 10)	5.374	-6.059	-10.059	16.349	12.850	58.392	72.243	54.073	80.812	91.810
12.5	Saldo officiële reserves (5)	18.133	17.106	15.864	17.348	18.149	17.280	17.994	18.266	19.205	18.802
12	Saldo extern vermogen van Nederland (12.1 t/m 12.5)	-112.931	-8.160	18.196	-13.459	5.118	-28.606	-2.354	9.511	43.975	68.910

Tabel 12.15 Internationale reserves

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	2003	2004	2005	2006	2007	2008			2008	
					IV	I	II	III	okt.	nov.
I Officiële reserves en overige middelen in vreemde valuta (marktwaarde)										
Officiële reserves										
Deviezenvoorraad (in converteerbare valuta)										
I.1.1 Effecten <i>ww Emittent gevestigd in het buitenland, met hoofdkantoor in het eurogebied</i>	2.492	1.572	4.171	6.108	5.186	5.252	5.004	6.522	6.978	6.737
	99	98	0	0	0	0	0	0	0	0
Rekeningen en vreemde valuta bij:										
I.1.2.1 Andere nationale centrale banken, BIB en IMF	2.262	2.279	938	267	299	245	353	677	655	610
I.1.2.2 Banken met hoofdkantoor in het eurogebied <i>ww Gevestigd buiten het eurogebied</i>	467	471	425	392	252	231	444	0	169	75
	467	471	425	392	252	231	444	0	169	75
I.1.2.3 Banken met hoofdkantoor buiten het eurogebied <i>ww Gevestigd in het eurogebied</i>	725	733	577	224	10	376	88	109	82	100
I.1.2 Totaal rekeningen en vreemde valuta	3.454	3.483	1.940	883	561	852	885	786	906	785
I.1 Totaal deviezenvoorraad	5.946	5.055	6.111	6.991	5.747	6.104	5.889	7.308	7.884	7.522
I.2 Reservepositie bij het IMF	2.423	1.964	1.015	526	369	346	396	403	431	680
I.3 Bijzondere trekkingsrechten	616	571	607	596	600	540	536	715	750	783
I.4 Goud (inclusief goudleningen en goudswaps) <i>Idem in miljoenen fine troy ounce</i>	8.258	8.038	9.716	9.947	11.354	11.843	11.822	12.530	12.531	12.375
	24.996	24.996	22.343	20.607	19.980	19.980	19.980	19.980	19.980	19.723
Overige officiële reserves										
I.5.1 Financiële derivaten	-138	238	-103	91	196	372	159	-300	-696	-435
I.5.2 Leningen aan niet-ingezetene niet-banken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.5.3 Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.5 Totaal overige officiële reserves	-138	238	-103	91	196	372	159	-300	-696	-435
I Totaal officiële reserves	17.105	15.866	17.346	18.151	18.266	19.205	18.802	20.656	20.900	20.925
Overige middelen in vreemde valuta										
2.1 Effecten										
2.2 Buitenlandse rekeningen	732	1.377	1.149	877	2.425	1.730	3.919	10.922	23.490	16.744
2.3 Leningen										
2.4 Financiële derivaten	428	73	-43	34	48	85	46	-268	-598	-532
2.5 Goud										
2.6 Overige										
2 Totaal overige middelen in vreemde valuta	1.160	1.450	1.106	911	2.473	1.815	3.965	10.654	22.892	16.212
II Vaststaande korte termijn aanspraken op middelen in vreemde valuta (nominale waarde)										
3 Leningen, effecten en buitenlandse rekeningen	0	0	0	0	0	0	0	-2.098	0	0
Posities in termijncontracten en futures in vreemde valuta vis-à-vis de euro										
4.1 Short posities	0	0	0	0	-789	-463	-2.558	-8.400	-23.405	-16.671
4.2 Long posities	0	0	0	0	0	0	0	0	55	118
4 Totaal posities in termijncontracten en futures in vreemde valuta vis-à-vis de euro	0	0	0	0	-789	-463	-2.558	-8.400	-23.350	-16.553
Overige										
5.1 Betalingen in verband met repo's	-925	-93	-333	-1.296	-566	-698	-225	-228	0	0
5.2 Ontvangsten in verband met reverse repo's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.3 Ontvangen handelskrediet										
5.4 Verstrekt handelskrediet										
5.5 Overige te betalen posten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.6 Overige te ontvangen posten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Totaal overige	-925	-93	-333	-1.296	-566	-698	-225	-228	0	0

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

In principe zijn de gepubliceerde cijfers finaal.

Revisies op de cijfers vinden uitsluitend incidenteel plaats.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008			2008	
					IV	I	II	III	okt.	nov.
III Mogelijke korte termijn aanspraken op middelen in vreemde valuta (nominale waarde)										
6.1 Mogelijke verplichtingen in vreemde valuta Borgstelling op schuld, resterende looptijd 1 jaar of korter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.2 Overige mogelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Totaal mogelijke verplichtingen in vreemde valuta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Effecten in vreemde valuta met ingebouwde opties										
Onbenut, onvoorwaardelijk krediet verstrekt door:										
Andere instellingen										
8.1.1 Andere nationale monetaire autoriteiten										
8.1.2 BIB										
8.1.3 IMF										
8.1 Totaal andere instellingen										
8.2 Financiële instellingen, hoofdkantoor in Nederland										
8.3 Financiële instellingen, hoofdkantoor in buitenland										
8 Totaal beschikbaar onbenut, onvoorwaardelijk krediet										
Onbenut, onvoorwaardelijk krediet verstrekt aan:										
Andere instellingen										
9.1.1 Andere nationale monetaire autoriteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.1.2 BIB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.1.3 IMF	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.1 Totaal andere instellingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.2 Financiële instellingen, hoofdkantoor in Nederland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.3 Financiële instellingen, hoofdkantoor in buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9 Totaal verstrekt onbenut, onvoorwaardelijk krediet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Optieposities in vreemde valuta vis-à-vis de euro										
IV Memorandum posten										
11 Wisselkoers geïndexeerde korte schuld in euro										
12 Financiële instrumenten in vreemde valuta, afgerekend met andere middelen (bv. in euro)										
13 Verpande middelen										
Geleende en uitgeleende effecten										
14.1 Uitgeleende effecten opgenomen in sectie 1	-925	-93	-333	-1.296	-566	-698	-225	-228	0	0
14.2 Uitgeleende effecten niet opgenomen in sectie 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3 Geleende effecten opgenomen in sectie 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.4 Geleende effecten niet opgenomen in sectie 1	93	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Totaal geleende en uitgeleende effecten	-832	-93	-333	-1.296	-566	-698	-225	-228	0	0
Financiële derivaten (netto, tegen marktwaarde)										
15.1 Termijncontracten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.2 Futures	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.3 Swaps	291	311	-147	125	244	457	204	-568	-1.294	-967
15.4 Opties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.5 Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Totaal financiële derivaten (netto, tegen marktwaarde)	291	311	-147	125	244	457	204	-568	-1.294	-967
16 Financiële derivaten met margeverplichtingen, resterende looptijd langer dan 1 jaar										
Uitsplitsing officiële reserves										
17.1 Valuta deel uitmakend van de SDR	17.105	15.865	17.345	18.150	18.265	19.204	18.801	20.655	20.899	20.924
17.2 Valuta niet deel uitmakend van de SDR	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17 Totaal officiële reserves	17.105	15.866	17.346	18.151	18.266	19.205	18.802	20.656	20.900	20.925

Tabel 13.1 Economische kerngegevens voor Nederland en het eurogebied

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2006	2007		
							IV	I	II	
	Procentuele mutaties ten opzichte van vorige overeenkomstige periode									
Prijzen										
Nederland										
Geharmoniseerde index van consumentenprijzen (HICP)										
I.1.1.1	Onbewerkte voedingsmiddelen	3,6	0,7	-3,1	-0,2	3,4	1,5	4,2	2,9	2,5
I.1.1.2	Bewerkte voedingsmiddelen	3,8	2,3	-0,1	-0,3	0,6	1,6	0,8	0,9	0,8
I.1.1.3	Industriële goederen exclusief energie	2,7	0,0	-0,9	-1,0	0,4	0,7	0,8	0,7	1,4
I.1.1.4	Energie	3,3	4,6	5,5	11,8	7,4	3,8	3,8	3,3	4,2
I.1.1.5	Diensten	4,9	3,8	3,4	2,0	1,2	1,7	1,3	1,6	2,0
I.1.1	Totaal HICP	3,9	2,2	1,4	1,5	1,7	1,6	1,5	1,5	1,9
I.1.2	Consumentenprijzen, nationale definitie	3,3	2,1	1,2	1,7	1,2	1,6	0,9	1,6	1,8
I.1.3	Productenprijzen, binnenlandse afzet	-0,6	1,4	4,5	4,5	4,2	4,2	2,4	2,5	3,2
I.1.4	Invoerprijzen	-0,9	-4,9	1,3	1,2	3,3	4,8	1,3	3,1	3,7
Eurogebied										
Geharmoniseerde index van consumentenprijzen (HICP)										
I.2.1.1	Onbewerkte voedingsmiddelen	3,1	2,2	0,6	0,8	2,7	3,0	4,0	3,1	3,3
I.2.1.2	Bewerkte voedingsmiddelen	3,1	3,3	3,4	2,0	2,1	2,8	2,2	2,1	2,0
I.2.1.3	Industriële goederen exclusief energie	1,5	0,8	0,8	0,3	0,6	1,0	0,8	1,0	1,1
I.2.1.4	Energie	-0,6	3,0	4,5	10,1	7,7	2,6	1,4	1,2	0,5
I.2.1.5	Diensten	3,1	2,5	2,6	2,3	2,0	2,5	2,1	2,4	2,6
I.2.1	Totaal HICP	2,3	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	1,8	1,9	1,9
I.2.2	Consumentenprijzen, nationale definitie	2,1	2,0	2,0	2,1	2,0	2,1	1,7	1,8	1,8
I.2.3	Productenprijzen, binnenlandse afzet	0,3	0,9	2,6	3,2	3,4	3,1	2,8	2,5	2,6
I.2.4	Invoerprijzen	-2,3	-2,9	2,7	8,0	7,4	1,4	1,5	-1,0	0,1
Lonen en loonkosten verwerkende industrie										
Nederland										
2.1.1	Reële urenlonen	0,4	0,6	0,3	-0,8	0,6	0,1	0,9	-0,3	-0,5
2.1.2	Loonkosten per eenheid product	2,4	3,0	-2,6	-2,7	-0,2	-0,3	-0,2	-3,6	-1,3
Eurogebied										
2.2.1	Reële urenlonen	1,1	1,0	0,7	0,1	1,1	0,6	1,0	0,5	1,1
2.2.2	Loonkosten per eenheid product	1,1	0,6	-1,3	-1,1	-0,3	-0,4	-0,7	-0,2	0,3
Effectieve wisselkoers/concurrentie-indicator										
Nederland										
3.1.1	Nominale concurrentie-indicator	2,4	6,6	2,3	-0,5	0,2	2,1	1,9	2,3	1,8
3.1.2	Reële concurrentie-indicator (cpi/hicp)	4,2	6,8	1,5	-1,3	-0,6	1,3	1,5	1,7	1,6
Eurogebied										
3.2.1	Nominale effectieve wisselkoers	5,0	12,6	4,2	-1,3	0,2	3,8	3,7	4,4	3,0
3.2.2	Reële effectieve wisselkoers	4,5	11,9	3,7	-1,8	-0,3	3,1	3,0	3,7	2,3
Productievolumen										
Nederland										
4.1.1	Nijverheid	0,9	-1,4	4,1	0,4	1,4	2,3	0,7	-3,7	0,0
4.1.1.1	wv Halffabrikaten	1,4	-0,3	6,2	1,4	3,7	2,4	3,6	4,4	1,7
4.1.1.2	Investeringsgoederen	-3,2	-1,3	5,0	1,9	3,6	6,2	11,2	15,4	6,5
4.1.1.3	Duurzame consumptiegoederen	-15,2	-6,0	-1,9	3,4	2,2	9,1	6,1	10,6	7,8
4.1.1.4	Niet-duurzame consumptiegoederen	1,6	-1,6	0,0	1,5	1,2	2,4	1,9	2,9	3,1
4.1.1.5	Energie	5,5	-1,9	6,9	-4,6	-2,7	1,5	-9,2	-18,7	-7,5
4.1.2	Industrie	0,1	-1,1	3,4	2,0	2,7	3,2	4,5	5,3	3,1
4.1.3	Bouwnijverheid	-3,3	-5,5	-2,7	3,1	3,7	5,8	4,5	8,3	7,2
Eurogebied										
4.2.1	Nijverheid	-0,4	0,3	2,1	1,3	4,0	3,4	4,0	4,0	2,8
4.2.1.1	wv Halffabrikaten	-0,1	0,3	2,3	0,9	4,9	3,9	5,3	6,8	3,2
4.2.1.2	Investeringsgoederen	-1,4	-0,1	3,4	3,0	5,8	6,0	6,7	7,2	5,0
4.2.1.3	Duurzame consumptiegoederen	-6,0	-4,4	0,1	-0,8	4,4	1,1	5,7	4,4	1,2
4.2.1.4	Niet-duurzame consumptiegoederen	0,7	0,3	0,7	0,7	2,2	2,5	3,1	3,7	2,0
4.2.1.5	Energie	1,6	2,9	2,2	1,4	0,7	-0,6	-3,6	-7,7	-0,3
4.2.2	Industrie	-0,6	0,1	2,2	1,4	4,4	4,0	4,9	6,0	3,3
4.2.3	Bouwnijverheid	0,6	-0,2	-0,9	0,7	3,8	3,2	6,5	10,7	2,5

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

2007		2008			2008			
III	IV	I	II	III	aug.	sep.	okt.	nov.
0,0	0,8	1,6	3,9	4,7	4,8	4,9	5,2	4,9
1,3	3,6	5,4	6,4	6,8	6,8	6,7	5,9	6,3
0,6	0,0	0,0	-0,6	-0,8	-0,6	-0,6	-0,4	-0,2
1,5	6,1	4,0	4,4	10,2	10,2	9,0	4,8	-1,7
1,8	1,4	1,9	1,9	2,5	2,6	2,4	2,8	2,7
1,3	1,7	1,9	2,0	2,9	3,0	2,8	2,5	1,9
1,3	1,8	2,1	2,3	3,2	3,2	3,1	2,8	2,3
3,6	7,6	8,8	9,4	9,6	9,9	8,3	4,6	
3,6	9,0
2,4	3,1	3,5	3,7	3,8	3,7	3,5	3,4	.
2,5	4,5	6,4	6,9	6,7	6,8	6,3	5,1	.
1,0	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,9	1,0	.
0,7	8,2	10,8	13,6	15,1	14,6	13,5	9,7	.
2,6	2,5	2,5	2,4	2,6	2,7	2,6	2,6	.
1,9	2,9	3,4	3,6	3,8	3,8	3,6	3,2	.
1,9	2,8	3,2	3,5	3,7	3,6	3,5	3,1	.
2,7	4,5	5,4	6,3	6,5	6,6	5,6	.	.
0,9	5,6	10,5	12,5	.	17,6	.	.	.
0,7	0,3	0,9	1,6	0,6	0,5	0,7	0,8	1,4
0,2	3,6	3,5	2,7
0,5	0,3	1,0	-0,5
-1,4	-0,2	2,6	0,5
1,6	2,9	3,7	4,5	3,3	3,3	1,9	-0,4	.
0,7	1,4	1,9	2,3	1,6	1,7	0,3	-2,0	.
2,6	5,1	6,5	8,0	5,5	5,5	3,1	-0,6	-2,9
1,9	4,4	5,6	6,8	3,9	4,0	1,5	-2,1	-4,3
4,7	8,4	5,6	4,8	0,0	0,8	-0,4	.	.
3,1	0,5	1,8	0,7	-2,6	-1,4	-2,6	.	.
2,4	1,3	-0,3	2,0	1,0	2,1	-0,8	.	.
13,1	5,3	3,4	-1,1	-4,2	3,8	-6,2	.	.
2,3	1,3	1,6	0,0	-1,5	-2,8	-0,8	.	.
13,6	25,4	16,5	17,3	4,4	1,1	4,0	.	.
3,0	1,5	1,0	1,4	-1,4	-1,0	-1,6	.	.
4,6	3,0	8,2	7,4	6,5	5,8	10,3	.	.
3,9	3,0	2,5	1,1	-1,5	-0,7	-2,6	.	.
3,6	1,9	1,5	0,5	-2,0	0,0	-3,9	.	.
6,7	5,3	5,1	3,9	-0,3	0,8	-1,1	.	.
2,0	-2,7	-1,6	-2,7	-6,2	-6,4	-6,9	.	.
3,1	1,2	0,6	-1,0	-2,1	-3,2	-2,2	.	.
1,0	5,5	4,4	1,6	0,2	0,4	-0,1	.	.
4,2	2,6	1,8	1,3	-1,7	-0,9	-2,7	.	.
1,7	-0,6	1,4	-2,2	-3,3	-1,9	-4,4	.	.

Tabel 13.1 Economische kerngegevens voor Nederland en het eurogebied (vervolg)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2006	2007	
							IV	I	II
Arbeidsmarkt	Gemiddelden in % van de civiele beroepsbevolking								
Werkloosheid									
5.1.1 Nederland	4,1	5,4	6,5	6,5	5,5	4,5	5,2	4,9	4,6
5.1.2 Eurogebied	8,2	8,7	8,8	8,8	8,2	7,4	7,9	7,6	7,4
Werkgelegenheid									
5.2.1 Nederland	0,6	-0,6	-1,2	0,3	1,7	2,7	2,5	2,7	2,8
5.2.2 Eurogebied	0,5	0,5	1,3	0,4	2,2	1,8	1,7	1,8	1,7
Conjunctuurenquêtes	Saldo van gunstige (+) en ongunstige (-) antwoorden in procenten van het totaal								
Nederland									
6.1.1 Producentenvertrouwen	-4	-5	-3	-1	5	5	5	4	6
6.1.2 Consumentenvertrouwen	-8	-10	-8	3	16	8	16	18	21
Eurogebied									
6.2.1 Producentenvertrouwen	-10	-8	-4	-5	6	2	6	6	6
6.2.2 Consumentenvertrouwen	-17	-16	-13	-11	-6	-9	-6	-5	-2
Bezettingsgraad verwerkende industrie	In procenten van de productiecapaciteit								
6.3.1 Nederland	83,0	81,7	82,7	82,0	82,4	83,6	83,2	83,4	83,4
6.3.2 Eurogebied	80,9	80,8	81,4	81,2	83,0	84,1	83,9	83,9	84,1
Overheidsfinanciën	In procenten van het bruto binnenlandse product								
Nederland									
7.1.1 EMU-saldo	-2,1	-3,1	-1,7	-0,3	0,6	0,3			
7.1.2 EMU-schuld	50,5	52,0	52,4	51,8	47,4	45,7			
Eurogebied									
7.2.1 EMU-saldo	-2,6	-3,1	-2,9	-2,6	-1,3	-0,6			
7.2.2 EMU-schuld	68,0	69,2	69,6	70,2	68,5	66,4			
Macro-economische totalen (volume)	Procentuele mutaties ten opzichte van vorige overeenkomstige periode								
Nederland									
8.1.1 Particulier verbruik	0,9	-0,2	1,0	1,0	0,0	2,1	-0,5	1,7	1,1
8.1.2 Overheidsconsumptie	3,3	2,9	-0,1	0,5	9,0	3,0	9,3	3,8	2,6
8.1.3 Bruto investeringen	-4,5	-1,5	-1,6	3,7	7,5	4,9	12,2	9,9	3,7
8.1.4 Invoer van goederen en diensten	0,3	1,8	5,7	5,4	8,2	5,7	8,3	5,9	5,6
8.1.5 Uitvoer van goederen en diensten	0,9	1,5	7,9	6,0	7,3	6,5	6,7	6,1	5,9
8.1.6 Bruto binnenlands product, marktprijzen	0,1	0,3	2,2	2,0	3,4	3,5	3,4	3,5	2,7
Eurogebied									
8.2.1 Particulier verbruik	0,9	1,2	1,5	1,8	2,0	1,6	2,4	1,6	1,8
8.2.2 Overheidsconsumptie	2,4	1,7	1,6	1,5	1,9	2,3	2,3	2,3	2,3
8.2.3 Bruto investeringen	-1,4	1,2	1,8	3,4	5,8	4,2	6,3	6,5	3,5
8.2.4 Invoer van goederen en diensten	0,4	3,2	6,5	5,8	8,3	5,4	7,6	6,1	5,3
8.2.5 Uitvoer van goederen en diensten	1,8	1,4	6,7	5,2	8,5	5,9	9,4	6,7	6,0
8.2.6 Bruto binnenlands product, marktprijzen	0,9	0,8	1,9	1,8	3,0	2,6	3,3	3,2	2,6
Aanvullende gegevens	Bedragen in miljarden euro's								
Bruto binnenlands product, marktprijzen									
9.1 Nederland	465	477	491	513	540	567			
9.2 Eurogebied	7.258	7.473	7.776	8.063	8.454	8.906			

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

2007		2008			2008			
III	IV	I	II	III	aug.	sep.	okt.	nov.
4,4	4,2	4,1	3,9	3,8	3,8	3,8	.	.
7,4	7,2	7,2	7,4	7,5	7,5	7,6	7,7	.
2,5	2,6	2,2	2,0	1,4				
1,9	1,8	1,5	1,2	.				
5	5	3	2	-3	2	-3	-8	.
10	8	4	-1	-1	-3	-1	-9	.
3	2	0	-5	-12	-9	-12	-18	.
-6	-9	-12	-17	-19	-19	-19	-24	.
83,5	83,9	83,4	83,4	.				
84,3	84,2	83,6	83,3	.				
2,3	3,1	2,5	2,4	1,2				
3,4	2,3	0,4	0,6	0,9				
5,1	1,5	6,5	10,4	3,8				
7,3	4,1	7,6	5,2	4,5				
7,0	6,8	6,4	4,3	4,4				
3,6	4,1	3,7	2,9	1,6				
1,8	1,2	1,2	0,4	0,0				
2,4	2,1	1,4	2,0	2,3				
3,6	3,2	3,7	2,6	0,9				
6,3	3,8	4,3	3,0	2,5				
7,2	3,9	5,3	3,9	2,4				
2,6	2,1	2,1	1,4	0,6				

Tabel 14.1 Financiën van het Rijk op kasbasis

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2006	2007	
							IV	I	
Bruto belastingontvangsten									
Belastingen naar winst en inkomen									
1.1	Inkomstenbelasting	-75	378	109	3.651	3.517	2.294	3.974	-135
1.2	Loonbelasting	28.381	27.771	26.384	27.207	31.536	37.322	6.770	8.763
1.3	Dividendbelasting	3.490	3.128	3.388	4.262	4.242	3.750	763	482
1.4	Vennootschapsbelasting	15.394	13.392	14.994	19.358	17.907	18.551	6.136	4.057
1	Totaal belastingen naar inkomen en winst	47.190	44.668	44.876	54.478	57.202	61.917	17.644	13.168
Overige directe belastingen									
2.1	Vermogensbelasting	48	39	44	60	-6	30	9	6
2.2	Kansspelbelasting	162	156	171	180	225	218	60	60
2.3	Successierechten	1.695	1.460	1.511	1.709	1.823	1.877	710	373
2	Totaal overige directe belastingen	1.905	1.655	1.726	1.949	2.042	2.124	779	439
Kostprijsverhogende belastingen									
3.1	Invoerrechten	1.401	1.416	1.469	1.620	1.917	2.215	503	531
3.2	Accijnzen op minerale oliën	5.761	5.853	6.466	6.580	6.654	6.943	1.688	1.639
3.3	Overige accijnzen	2.871	2.914	3.029	2.951	3.216	3.241	716	811
3.4	Omzetbelasting	33.520	34.521	35.348	38.098	39.977	42.213	9.995	10.854
3.5	Bijzondere verbruiksbelasting	2.849	2.982	3.122	3.346	3.511	3.718	1.134	593
3.6	Belastingen van rechtsverkeer	4.470	4.519	4.740	5.158	5.340	5.793	1.187	1.738
3.7	Motorrijtuigenbelasting	1.970	2.108	2.222	2.399	2.635	2.767	642	692
3.8	Verbruiksbelasting op milieu-grondslag	2.932	2.981	3.269	4.116	4.439	3.857	1.296	1.143
3	Totaal kostprijsverhogende belastingen	55.775	57.293	59.666	64.269	67.689	70.747	17.161	18.000
4	Niet aan afzonderlijke belastingsoorten toe te rekenen ontvangsten	80	28	-19	47	-29	149	-39	-22
5	Totaal bruto belastingontvangsten (1 t/m 4)	104.950	103.645	106.249	120.743	126.905	134.937	35.544	31.584
6	Overige ontvangsten	15.378	18.948	29.261	37.460	39.830	33.526	17.274	6.872
7	Totaal begrotingsuitgaven (-)	-129.225	-135.348	-143.941	-157.861	-161.686	-167.824	-47.681	-38.167
8	Uitgaven (-) van begrotingsfondsen gesaldeerd met niet-belastingontvangsten	-607	-460	0	0	0	0	1.312	-2.400
9	Derdenrekeningen	2.605	2.498	-1.005	-418	-940	-1.251	-617	678
10	Financieringssaldo (feitelijk) (5 t/m 9)	-6.902	-10.718	-9.436	-76	4.109	-612	5.833	-1.433
Netto beroep op de kapitaalmarkt									
11.1	Obligatie-emissie	22.993	34.205	33.540	32.111	26.527	22.346	4.399	4.715
11.2	Plaatsing onderhandse leningen	0	0	0	0	0	0	0	0
11.3	Aflossingen (-) op gevestigde schuld	-25.399	-23.793	-18.865	-26.862	-27.922	-26.966	-2.011	-14.140
11	Netto beroep op de kapitaalmarkt	-2.406	10.412	14.675	5.249	-1.395	-4.620	2.388	-9.425
12	Netto kort opgenomen middelen (-) (10 + 11)	-9.308	-306	5.239	5.173	2.714	-5.232	8.221	-10.858
Aanvullende gegevens									
Voortschrijdende vierkwartaalsommen in procenten van het binnenlandse product									
13	Door Rijk geïnde belastingen (5)	22,6	21,7	21,6	23,7	23,8	24,1	23,8	23,6
14	Door lagere overheid geïnde belastingen								
15	Totaal geïnde belastingen (13 + 14)	22,6	21,7	21,6	23,7	23,8	24,1	23,8	23,6
16	Totaal uitgaven (-) (7 + 8)	-27,6	-28,3	-29,3	-31,0	-30,3	-30,0	-30,3	-30,8
17	Financieringssaldo (feitelijk) (10)	-1,5	-2,2	-1,9	0,0	0,8	-0,1	0,8	0,8
18	EMU-saldo totale overheid	-2,1	-3,1	-1,7	-0,3	0,6	0,3	0,6	

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

2007			2008		
II	III	IV	I	II	III
-19	342	2.106	-265	-1.541	300
10.562	8.408	9.589	9.690	11.881	9.329
1.381	1.148	737	1.206	1.593	799
4.296	3.667	6.531	3.931	4.521	4.160
16.219	13.566	18.964	14.562	16.454	14.588
7	5	11	4	2	4
50	47	61	65	50	80
457	385	662	221	481	492
514	438	734	289	533	576
518	564	603	565	565	607
1.836	1.708	1.761	1.812	1.843	1.687
836	838	756	788	1.137	909
10.216	9.784	11.359	11.002	10.982	9.951
1.056	1.014	1.055	979	905	811
1.344	1.466	1.245	1.517	1.339	1.331
716	710	649	741	784	777
1.170	791	753	1.203	1.287	1.106
17.693	16.875	18.180	18.607	18.842	17.179
7	94	70	48	45	-3
34.433	30.972	37.948	33.507	35.874	32.339
5.092	5.702	15.860	6.332	7.460	7.127
-45.311	-36.314	-48.032	-39.313	-47.128	-39.117
851	784	765	-2.000	2.093	-1.080
3.365	-3.338	-1.956	-941	2.340	-1.406
-1.570	-2.194	4.585	-2.415	639	-2.137
4.698	9.661	3.272	12.947	5.168	4.125
0	0	0	0	0	0
-19	-12.775	-32	-10.244	-6	-11.122
4.679	-3.114	3.240	2.703	5.162	-6.997
3.109	-5.308	7.825	288	5.801	-9.134
23,9	24,0	24,1	23,8	23,8	23,8
23,9	24,0	24,1	23,8	23,8	23,8
-30,9	-30,4	-30,0	-29,5	-29,7	-29,5
0,6	0,1	-0,1	-0,3	0,1	0,1
			0,3		

Tabel 14.2 Staatsschuld

Ultimocijfers in miljoenen euro's

Bruto staatsschuld														
Langlopende schuld														
	Obligaties	Langlopende leningen	Totaal (1 + 2) (4 t/m 14)	resterende looptijd										zonder vastgestelde looptijd
				korter dan 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	4-5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	15-20 jaar	20-25 jaar	25-35 jaar	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2002	169.824	2.177	172.001	23.010	18.644	25.010	12.857	14.971	59.283	944	78	8.250	8.919	35
2003	180.451	1.965	182.416	18.685	24.894	25.734	14.838	11.128	69.068	785	8.328	8.889	32	35
2004	195.243	1.848	197.091	24.809	25.733	27.016	11.150	22.492	67.916	593	8.427	8.889	31	35
2005	200.546	1.794	202.340	25.728	26.977	21.374	21.994	22.912	59.446	573	8.371	8.889	6.042	33
2006 IV	196.093	1.545	197.639	26.961	21.374	28.980	22.912	12.617	55.378	486	12.157	8.889	7.851	32
2007 I	186.690	1.523	188.212	23.060	21.522	33.997	10.788	12.674	55.347	450	12.151	8.905	9.285	32
II	191.378	1.516	192.893	23.042	32.299	23.750	10.258	12.710	57.268	460	12.126	8.903	12.043	32
III	188.208	1.500	189.708	21.400	32.245	22.912	12.567	12.620	54.418	450	12.120	8.903	12.043	30
IV	190.772	1.466	192.239	21.374	32.245	22.912	12.617	12.754	57.009	262	12.089	8.903	12.043	30
2008 I	190.332	1.447	191.779	21.523	33.996	14.002	12.674	12.824	56.902	18.879	8.889	16	12.043	30
II	195.499	1.443	196.942	32.296	23.748	16.643	12.710	12.789	56.903	20.875	8.889	16	12.043	29
III	188.506	1.439	189.945	32.244	22.909	20.977	12.620	12.779	55.141	12.296	8.889	16	12.043	29

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Kortlopende schulden				Kortlopende vorderingen					Netto staats-schuld	
Schatkist- papier/ drc's	Schulden aan de lagere overheid	Overige kort- lopende binnen- landse schulden	Totaal (15 t/m 17)	Totaal (3 + 18)	Liquide middelen	Vorde- ringen op de lagere overheid	Vorde- ringen op anderen	Totaal (20 t/m 22)	(19 - 23)	(19 - 23)
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
16.130	0	38.625	54.755	226.756	111	0	4.664	4.775	221.981	2002
20.360	14.976	38.636	73.972	256.388	198	14.976	5.478	20.652	235.736	2003
17.790	0	16.146	33.936	231.027	130	517	5.478	6.125	224.902	2004
18.050	0	16.263	34.313	236.653	155	533	5.700	6.388	230.265	2005
13.950	0	21.297	35.247	232.886	331	0	6.346	6.677	226.209	IV 2006
27.720	0	7.825	35.545	223.757	865	0	6.222	7.087	216.670	I 2007
30.250	0	5.887	36.137	229.030	394	0	6.307	6.701	222.329	II
28.640	0	12.016	40.656	230.364	358	0	6.240	6.598	223.766	III
16.810	0	24.929	41.739	233.978	1.055	0	6.498	7.553	226.425	IV
21.135	0	12.731	33.866	225.645	418	0	6.590	7.008	218.637	I 2008
20.840	0	7.850	28.690	225.632	287	0	6.820	7.107	218.525	II
21.590	0	25.193	46.783	236.728	7.794	0	6.911	14.705	222.023	III

Tabel 14.3 Ontvangsten, uitgaven en vorderingensaldo van de overheid

Miljoenen euro's

Ontvangsten									
Lopende ontvangsten									
Directe belastingen			Indirecte belastingen		Sociale premies			Verkopen	
Totaal	<i>waarvan huis-boudens</i>	<i>waarvan bedrijven</i>	Totaal	<i>waarvan ontvangen door EU-instellingen</i>	Totaal	<i>waarvan premies wettelijke sociale verzekering t.l.v. werkgemers</i>	<i>waarvan premies wettelijke sociale verzekering t.l.v. overigen</i>		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2002	53.238	36.735	15.611	58.890	2.543	66.349	20.224	41.494	15.685
2003	50.803	36.328	13.611	60.464	2.551	70.347	20.629	45.193	16.959
2004	51.173	34.932	15.195	63.301	2.326	73.205	21.231	47.101	17.701
2005	58.457	39.747	17.290	66.292	2.417	71.486	20.595	45.882	18.545
2006	62.368	42.701	18.144	70.867	2.708	80.408	24.719	51.226	18.942
2007	67.974	47.886	18.862	74.230	3.017	81.107	25.755	50.998	18.990

Uitgaven									
Lopende uitgaven									
Beloning van werknemers	Inter-mediair verbruik	Rente	Inkomensoverdrachten				Overige inkomensoverdrachten	Totaal (20 + 21 + 23)	Totaal (17 + 18 + 19 + 24)
			Sociale belastingen	Subsidies	<i>waarvan betaald door EU-instellingen</i>				
17	18	19	20	21	22	23	24	25	
2002	45.599	33.070	13.049	90.494	8.159	1.258	7.386	106.039	197.757
2003	48.040	34.945	12.386	96.266	8.119	1.370	7.216	111.601	206.972
2004	48.909	35.292	12.199	98.654	8.259	1.378	7.896	114.809	211.209
2005	49.543	36.410	12.103	100.094	7.491	1.291	8.754	116.339	214.395
2006	50.190	39.405	11.948	112.604	7.636	1.522	9.008	129.248	230.791
2007	51.936	41.051	12.644	115.704	8.187	1.028	10.008	133.899	239.530

Vorderingensaldo, overheidsconsumptie en saldo transacties met EU-instellingen									
Vorderingensaldo (- = tekort)					Primair saldo	Overheidsconsumptie			
Centrale overheid	Lagere overheid	Wettelijke sociale verzekeringsinstellingen	Totaal (33 t/m 35)	Idem, in procenten bbp		Collectieve consumptie	Individuele consumptie	Totaal (39 + 40)	
33	34	35	36	37	38	39	40	41	
2002	-5.471	-2.255	-2.079	-9.805	-2,1	3.244	49.238	61.008	110.246
2003	-13.599	-1.548	106	-15.041	-3,2	-2.655	51.974	64.819	116.793
2004	-8.442	-966	729	-8.679	-1,8	3.520	52.550	66.392	118.942
2005	178	-874	-753	-1.449	-0,3	10.654	53.018	68.667	121.685
2006	4.200	-118	-838	3.244	0,6	15.192	55.943	79.526	135.469
2007	3.346	-40	-1.452	1.854	0,3	14.498	58.807	83.674	142.481

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage.

Overige lopende ontvangsten	Kapitaal- ontvangsten		Totaal (12 + 13)	PM Belasting- druk (1 + 4 + 6 + 14)		
	Totaal (1 + 4 + 6 + 9 + 10)	Totaal <i>waarvan</i> <i>vermogens- heffingen</i>				
Totaal	<i>waarvan</i> <i>ontvangen</i> <i>rente</i>					
10	11	12	13	14	15	16
11.292	2.948	205.454	1.905	1.696	207.359	180.173
11.486	2.797	210.059	1.684	1.461	211.743	183.075
12.589	2.845	217.969	1.771	1.513	219.740	189.192
14.030	2.720	228.810	1.891	1.710	230.701	197.945
17.319	2.980	249.904	2.040	1.811	251.944	215.454
17.207	3.264	259.508	2.114	1.880	261.622	225.191

Kapitaaluitgaven			Overige netto aan- kopen van niet- financiële activa	Totaal (26 + 27 + 29)	Totaal (25 + 30)	PM Primaire uitgaven (31 - 19)
Invester- ingen	Kapitaal- overdrachten	Totaal <i>waarvan</i> <i>betaald</i> <i>door EU- instel- lingen</i>				
26	27	28	29	30	31	32
16.425	3.235	0	-253	19.407	217.164	204.115
16.932	3.246	0	-366	19.812	226.784	214.398
15.816	3.085	0	-1.691	17.210	228.419	216.220
16.884	2.874	0	-2.003	17.755	232.150	220.047
17.805	2.415	0	-2.311	17.909	248.700	236.752
18.910	2.961	0	-1.633	20.238	259.768	247.124

Saldo
trans-
acties
met EU-
instel-
lingen

42

-3.472
-3.511
-4.096
-4.805
-4.685
-5.538

Tabel 14.4 Overheidsschuld conform EMU-definities

Ultimocijfers in miljoenen euro's

	Overheidsschuld (EMU-schuld) naar financieel instrument en houderschap												PM Totale schuld in procenten bbp
	Financieel instrument						Houderschap						
	Chartaal geld en depo- sito's	Effecten		Leningen		Totaal (11 + 12)	Binnenland					Buiten- land	
		t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar		Centrale bank	Overige MFI's	Andere finan- ciële instel- lingen	Overige sectoren	Totaal (7 t/m 10)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2002	671	16.070	172.056	9.344	36.949	235.090	711	57.119	55.656	11.987	125.473	109.617	50,5
2003	701	20.264	182.281	7.727	37.036	248.009	446	61.066	48.899	12.858	123.269	124.740	52,0
2004	690	17.694	196.747	5.301	37.172	257.604	819	58.729	47.449	11.664	118.661	138.943	52,4
2005	626	17.954	201.583	6.985	38.912	266.060	481	58.161	48.937	8.693	116.272	149.788	51,8
2006	615	13.854	196.886	5.974	38.780	256.109	518	56.260	44.486	8.287	109.551	146.558	47,4
2007	610	16.694	191.483	11.717	38.527	259.031	1.064	60.236	42.174	10.281	113.755	145.276	45,7

Niet-geconsolideerde schuld en geconsolideerde schuld naar emittent, looptijden en valuta

	Niet-geconsolideerde schuld			Geconsolideerde (EMU)-schuld				Oorspronkelijke looptijd		Valuta		
	Centrale overheid	Lagere overheid	Wette- lijke sociale verzeke- rings- instel- lingen	Totaal (14 t/m 16)	Centrale overheid	Lagere overheid	Wette- lijke sociale verzeke- rings- instel- lingen	Totaal (18 t/m 20) (22+23) (24+25)	t/m 1 jaar	meer dan 1 jaar	Euro's	Overige
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
2002	208.690	38.759	2.822	250.271	195.966	38.756	368	235.090	26.085	209.005	233.169	1.921
2003	222.303	38.974	4.961	266.238	208.652	38.972	385	248.009	28.692	219.317	246.288	1.721
2004	231.628	39.436	3.905	274.969	217.957	39.434	213	257.604	23.685	233.919	256.000	1.604
2005	237.908	40.917	3.769	282.594	224.806	40.916	338	266.060	25.565	240.495	264.308	1.752
2006	227.056	40.442	2.131	269.629	215.653	40.441	14	256.108	20.443	235.666	254.449	1.660
2007	231.575	40.246	3.688	275.509	218.755	40.245	30	259.030	29.021	230.010	257.627	1.404

Relatie vorderingensaldo en mutatie overheidsschuld

Vorde- ringen saldo (- = tekort)	Aansluiting vorderingensaldo-overheidsschuld										Mutatie in over- heids- schuld (-26 + 35) (33 + 34 + 37)	PM Trans- acties in over- heids- schuld
	Transacties in voornaamste door overheid aangehouden financiële activa						Trans- acties in andere activa en passiva	Waarde- rings- effecten	Overig	Totaal (31 t/m 34)		
	Chartaal geld en depo- sito's	Effecten m.u.v. aandelen	Leningen	Aandelen en deelne- mingen	Totaal (27 t/m 30)							
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
2002	-9.805	-723	-209	-383	-730	-2.045	500	-142	-160	-1.847	7.958	8.260
2003	-15.041	-92	-119	-2.549	-2.567	-5.327	3.350	-65	-80	-2.122	12.919	13.064
2004	-8.679	559	-113	-126	-764	-444	1.506	-14	-132	916	9.595	9.741
2005	-1.449	6.063	-17	2.566	-877	7.735	-877	128	21	7.007	8.456	8.307
2006	3.244	-4.000	-16	-548	-4.593	-9.157	2.434	78	-62	-6.707	-9.951	-9.967
2007	1.854	4.808	513	2.301	-2.750	4.872	-5.646	-314	5.864	4.776	2.922	-2.628

Voor de toelichting wordt verwezen naar de bijlage

Bijlage: toelichting op de statistieken

Algemeen

Onder eurogebied wordt verstaan het gebied bestaande uit de vijftien EU-lidstaten die overeenkomstig het EU-Verdrag zijn overgegaan op de euro als gemeenschappelijke munt. Het *Eurosysteem* is de benaming voor de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale centrale banken (ncb's) van de landen die in de derde fase van de EMU op de euro zijn overgegaan. Zodra alle zeventienvijftig EU-lidstaten aan de muntunie deelnemen, zal de naam Eurosysteem synoniem zijn met het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB). Met ingang van 1 januari 2001 is Griekenland tot het eurogebied toegetreden, per 1 januari 2007 gevolgd door Slovenië en per 1 januari 2008 door Cyprus en Malta. De betreffende statistieken zijn per die data aangepast. De tijdreeksen zullen daarom op deze tijdstippen reeksbreuken vertonen. De toetreding van tien nieuwe lidstaten tot de EU per 1 mei 2004 leidt vanaf het tweede kwartaal van 2004 tot reeksbreuken.

Bij de publicatie van statistische informatie in druk of op elektronische wijze volgt de Bank de internationale publicatiestandaards inzake kwaliteit en tijdigheid (zie Inhoud p. 4 en het artikel 'Kwaliteit en tijdigheid van macro-economische statistieken', in Statistisch Bulletin van september 1999).

Waardering van buitenlandse geldsoorten

De meeste buitenlandse geldsoorten worden in de tabellen in het algemeen gewaardeerd tegen dagkoersen. In de bankbalansen vindt de waardering van buitenlandse geldsoorten plaats tegen de dagkoers. In de betalingsbalansregistratie worden buitenlandse geldsoorten gewaardeerd tegen maandgemiddelden van dagkoersen.

De historische reeksen die in euro's luiden zijn berekend door de oorspronkelijk in guldens luidende bedragen over de volle reekslengte te delen door de vaste met ingang van 1 januari 1999 geldende officiële omrekeningsfactor 2,20371. Op deze wijze wordt voorkomen dat in de Nederlandse tijdreeksen breuken optreden als gevolg van de vervanging van de gulden door de euro. Om weer tot de oorspronkelijke guldenbedragen te komen moeten de eurobedragen met bovenstaande factor worden vermenigvuldigd. Een waarschuwing past voor het gebruik van deze historische cijfers bij internationale vergelijking of in de berekening van totalen voor een aantal landen of voor het hele eurogebied. Omdat elk van de landen fictieve euroreeksen eveneens berekend heeft door in de nationale munt uitgedrukte reeksen te delen door de eigen vaste omrekeningsfactor, weerspiegelen de euroreeksen niet de veranderingen die tot 1999 in de onderlinge wisselkoersen van de nationale munten zijn opgetreden. In euro's uitgedrukte historische reeksen van verschillende landen zijn dus niet zonder meer vergelijkbaar of optelbaar. Afhankelijk van het doel van de desbetreffende economische analyse kan het gewenst zijn uit te gaan van de reeksen luidende in oorspronkelijke valuta en deze te bewerken met behulp van de historische wisselkoersverhoudingen.

Financiële markten

Rentes

Tabel 1.1 Rentetarieven van de Nederlandsche Bank en van de Europese Centrale Bank

Vanaf 1 januari 1999 is het ESCB verantwoordelijk voor het monetaire beleid in het eurogebied. Besluiten over het monetaire beleid worden genomen door de Raad van Bestuur van de ECB. Dit betekent onder meer dat de eigen tarieven van de Nederlandsche Bank per die datum niet meer van kracht zijn.

Op 8 oktober 2008 heeft de ECB aangekondigd dat, vanaf de transactie die op 15 oktober zal worden verrekend, de wekelijkse basisherfinancieringstransacties zullen worden uitgevoerd door middel van een vaste-rentetenderprocedure met volledige toewijzing tegen het rentetarief op de basisherfinancieringstransacties. Deze wijziging overruledde de eerdere beslissing (gemaakt op dezelfde dag) om de minimale inschrijvingsrente van de

basisherfinancieringstransactie als variabele rentetender met 50 basispunten te verlagen. De ECB verkleint vanaf 9 oktober voorts de bandbreedte van de permanente faciliteiten van 200 basispunten tot 100 basispunten rond het rentetarief op de basisherfinancieringstransactie. Deze twee maatregelen zullen worden gehandhaafd voor zo lang als nodig is, en ten minste tot het einde van de eerste aanhoudingsperiode van 2009 op 20 januari. De ECB zal de liquiditeitsverhoudingen naar evenwicht blijven sturen op een wijze die in overeenstemming is met de doelstelling de korte rente dicht bij het rentetarief op de basisherfinancieringstransactie te houden.

Depositorente

De depositofaciliteit biedt kredietinstellingen de mogelijkheid om bij de ncb's kortlopende deposito's aan te houden. Normaliter is de toegang tot deze faciliteit niet onderhevig aan limieten of andere beperkingen. De rente op de depositofaciliteit stelt in de regel een ondergrens aan de zeer korte marktrente.

Basis-herfinancieringstransacties

Deze transacties bestaan uit reguliere liquiditeitsverschaffende transacties met wederinkoop, met een wekelijkse frequentie en een looptijd van twee weken. Deze transacties werden door de ncb's tot en met 15 juni 2000 uitgevoerd op basis van vaste tenders. Vanaf 28 juni 2000 worden de transacties uitgevoerd op basis van variabele tenders. In deze tabel worden de inschrijvingen alleen op wijzigingsdatum van de basis-herfinancieringsrente weergegeven. Een volledig overzicht van de wekelijkse inschrijvingen is te vinden op onze internetsite www.statistics.dnb.nl.

Marginale beleningsrente

Kredietinstellingen kunnen gebruik maken van de marginale beleningsfaciliteit ter verkrijging van daggeld van de ncb's tegen onderpand van beleenbare activa. Normaliter is de toegang tot de faciliteit niet gebonden aan krediet- of andere limieten behoudens de vereiste dat voldoende onderliggende activa beschikbaar moeten zijn. De marginale beleningsrente stelt in de regel een bovengrens aan de zeer korte marktrente.

Vaste voorschotrente (tot 1-1-1999)

Met ingang van 23 mei 1997 betrof dit tarief de rente waartegen geregistreerde kredietinstellingen een vast voorschot kunnen opnemen. Voorheen betrof dit tarief de voorschotrente waartegen aan geregistreerde kredietinstellingen voorschotten in rekening-courant werden verstrekt.

Marginale voorschotrente (tot 1-1-1999)

De marginale voorschotrente, die op 23 mei 1997 is geïntroduceerd, betrof het tarief waartegen geregistreerde kredietinstellingen krediet voor één dag kunnen opnemen.

Rente op speciale beleningen (tot 1-1-1999)

De rente op speciale beleningen betrof de rente waartegen aan kasreserveplichtige kredietinstellingen additioneel krediet werd verstrekt. Deze rente werd door de Bank (behoudens bij toepassing van het rentetender-systeem) bij aankondiging van de speciale belening vastgesteld.

Tabel 1.2.1 Marktrentevoeten

Geldmarktrentetarieven

1 Daggeld

Het tarief voor daggeld in het eurogebied betreft de zogenaamde Eonia (Euro OverNight Index Average). De Eonia wordt berekend als een gewogen gemiddelde van de effectieve daggeldrentevoeten van alle interbancaire transacties zonder onderpand, waarvan het initiatief ligt bij een bank uit een EFB-panel van banken. Dit panel, dat wordt samengesteld op grond van een gedragscode opgesteld door de Europese Federatie van Banken, bestaat uit banken met de grootste transactievolumes in eurogeldmarkt. Dit betreffen banken uit landen van het eurogebied alsook uit banken van buiten het eurogebied, maar met belangrijke transacties in het eurogebied.

2.1 Euribor

Het Euribortarief (Euro Interbank Offered Rate) is het gemiddelde van de rentetarieven (met uitzondering van de hoogste en laagste waarden) waartegen eersteklas banken uit het EFB-panel (zie toelichting bij 1 Daggeld) bereid zijn interbancair euro's uit te lenen.

Kapitaalmarktrentevoeten

3 Obligaties Nederland

De rendementen, met uitzondering van het rendement op de jongste tienjarige staatslening, worden in het algemeen berekend als ongewogen gemiddelde van de medianen van de dagwaarnemingen binnen de desbetreffende looptijdklassen. De afbakening van de looptijdklassen vindt plaats op basis van de gemiddelde resterende looptijden. Het rendement op de vijf langstlopende staatsleningen wordt berekend als gewogen gemiddelde van de individuele effectieve rendementen van de vijf betrokken leningen.

De gegevens over de obligatierendementen zijn ontleend aan het CBS, met uitzondering van het rendement op de jongste tienjarige staatslening, welke wordt ontleend aan Datastream. Het CBS is per 1 januari 2004 gestopt met de berekening van de rendementen.

4 Staatsobligaties buitenland/internationaal

De gegevens over de obligatierendementen zijn ontleend aan de Bank voor Internationale Betalingen en Datastream.

Tabel 1.2.2 Rentes van in Nederland gevestigde mfi's op deposito's en leningen, met bijbehorende volumes

Algemeen

De vereisten voor de rentestatistiek zijn vastgelegd in ECB-verordening ECB/2001/18, die op 20 december 2001 door de Raad van Bestuur van de ECB is vastgesteld. De rentestatistiek omvat leningen en deposito's die door in Nederland ingezeten banken zijn vastgelegd in overeenkomsten luidende in euro's met huishoudens en bedrijven gevestigd binnen het gehele eurogebied.

Rentepercentages

Het rentetype voor alle leningen en deposito's is de zgn. 'annualised agreed rate'. Dit is het op jaarbasis gebrachte rentepercentage dat is overeengekomen tussen de rapporterende instelling en de cliënt (huishouden of bedrijf) voor een deposito of een lening. Dit rentepercentage is gebaseerd op alle rentebetalingen, exclusief overige kosten. De rentepercentages op nieuwe contracten worden berekend door het gemiddelde te nemen (gewogen naar de omvang van nieuwe contracten) van de rentes van rapporterende banken. Het volume aan nieuwe contracten voor de posten 13,4,7 en 11 betreft het totale uitstaande bedrag. De (eveneens gewogen) gemiddelde rente is berekend op basis van deze totale uitstaande bedragen.

Volumes

Volumes zijn berekend door ophoging van het totaal aan gerapporteerde volumes met behulp van een ophogingsfactor die is bepaald op basis van het balanstotaal van de rapporterende instellingen.

Volumes voor uitstaande bedragen zijn niet gebaseerd op gegevens die worden vergaard in het kader van de rentestatistiek. Hiervoor worden gegevens gebruikt die worden gerapporteerd als onderdeel van de maandelijkse sociaal-economische rapportage van de banken. Dit geldt ook voor bovengenoemde posten waar de nieuwe contracten gelijk worden gesteld aan het totaal aan uitstaande contracten.

1-13 Nieuwe contracten

Volumes aan nieuwe contracten omvatten de maandelijkse omzet aan afgesloten contracten. Het betreft hier nieuw afgesloten overeenkomsten tussen rapporterende instellingen en hun cliënten. Onder nieuw afgesloten overeenkomsten worden alle nieuwe contracten gevat, maar ook alle nieuw met de cliënt overeengekomen contractvoorwaarden – zoals de rente – voor bestaande deposito's en leningen. Het gaat hierbij om hernieuwde contracten waarvan expliciet of impliciet een rentetarief wordt overeengekomen tussen bank en cliënt.

Prolongaties van bestaande contracten die reeds in de betreffende contracten zijn vastgelegd en daarmee automatisch worden gerealiseerd, dienen niet als nieuwe transacties te worden beschouwd. Bij deze prolongaties hoeven niet opnieuw contractvoorwaarden, inclusief het rentepercentage, overeen te worden gekomen.

14-19 Uitstaande bedragen

De tarieven die betrekking hebben op uitstaande bedragen betreffen gewogen gemiddelde percentages per maandultimo. Bij de berekening van gewogen gemiddelde rentes op uitstaande bedragen zijn slechte leningen en leningen ten behoeve van schuldhherstructurering buiten beschouwing gelaten. De hierop betrekking hebbende bedragen zijn echter wel in de totaalvolumes opgenomen. De looptijduitsplitsing bij uitstaande bedragen is gebaseerd op de oorspronkelijke looptijd van het contract.

1.4 Girale deposito's

De gemiddelde rentepercentages voor girale deposito's hebben betrekking op alle girale tegoeden, ongeacht of deze rentedragend zijn.

7.11 Rekening courant krediet

Rekening-courantkrediet wordt gedefinieerd als debetstand (roodstand) op betaalrekeningen. Het gaat om het totale bedrag aan roodstand, ongeacht een eventuele overschreden kredietlimiet. Aanvullende kosten in de vorm van boetes enz. worden echter niet meegenomen bij de berekening van het rentepercentage.

8.9 Leningen inclusief kostenopslag

De tarieven bij de posten voor alle woninghypotheken en al het consumptief krediet, inclusief kostenopslag, zijn berekend op basis van het principe van het 'annual percentage rate of charge', ofwel 'jaarlijks kosten percentage', zoals is vastgelegd in EU-verordening 87/102/eec en daaropvolgende wijzigingsbladen van deze verordening. Als kosten kunnen onder andere beschouwd worden: administratiekosten, documentkosten, onderzoekskosten, kosten van garantstelling en verzekering, voor zover rechtstreeks verbonden aan de zekerheid tot terugbetaling van de hoofdsom en kosten van het geleende bedrag.

18.1 Uitstaand consumptief krediet en overige leningen aan huishoudens met looptijd van 1 jaar of minder

Onder deze posten zijn tevens de rekening courantkredieten (roodstand) opgenomen.

19.1 Uitstaande leningen aan niet-financiële vennootschappen met looptijd van 1 jaar of minder

Onder deze posten zijn tevens de rekening courantkredieten (roodstand) opgenomen.

Een ontbrekend cijfer geeft aan dat dit onbekend of vertrouwelijk is.

Wisselkoersen

Tabel 2.1 Wisselkoersen en goudprijs

Wisselkoersen

De wisselkoersen zijn de referentievoeten zoals die dagelijks door de ECB om 14.15 uur worden vastgesteld. De eurokoersen van de Taiwanese dollar en de Indiase roepie zijn de -eveneens door de ECB vastgestelde- indicatieve koersen. De eurokoersen van de Braziliaanse real is vanaf 2 januari een referentievoet, daarvoor een indicatieve koers. De eurokoersen van de Nederlands-Antilliaanse en de Arubaanse gulden zijn afgeleid uit de vaste verhouding van deze valuta's tot de Amerikaanse dollar. De eurokoersen van de Surinaamse gulden/dollar wordt dagelijks vastgesteld door de Centrale Bank van Suriname, terwijl de eurokoersen van de SDR is afgeleid uit de dagelijks door het IMF vastgestelde koers luidende in Amerikaanse dollars.

Het valutapakket waaraan de bijzondere trekkingsrechten (SDR) gelijkgesteld zijn, werd laatstelijk per 1 januari 2006 als volgt vastgesteld: de Amerikaanse dollar (met een gewicht van 44%),

de euro (gewicht 34%), de yen (gewicht 11%) en het pond sterling (gewicht 11%).

Goudprijs

De goudprijs is gebaseerd op de ochtendfixing in Londen van 10.30 uur (Londense tijd) omgerekend in euro tegen de dollarkoers van de betreffende dag.

Onherroepelijke bilaterale conversiekoersen voor de euro

De onherroepelijke *bilaterale* conversiekoersen voor de euro zijn op 31 december 1998 vastgesteld door de ministers van financiën van de 11 landen binnen het eurogebied. Op 1 januari 2001 is Griekenland als twaalfde lidstaat toegetreden tot het eurogebied. Voor de Griekse drachme geldt de onherroepelijke *bilaterale* conversiekoers dan ook vanaf 1 januari 2001. Op 1 januari 2007 is Slovenië als dertiende lidstaat toegetreden tot het eurogebied. Voor de Sloveense tolar geldt de onherroepelijke *bilaterale* conversiekoers dan ook vanaf deze datum. Op 1 januari 2008 zijn Cyprus en Malta als veertiende en vijftiende lidstaat toegetreden tot het eurogebied. Voor het Cypriotische pond en de Maltezer lira geldt de onherroepelijke bilaterale conversiekoers dan ook vanaf deze datum.

Aandelenbeursindices

Tabel 3.1 Aandelenbeursindices

Weergegeven worden nationale, buitenlandse en internationale (grensoverschrijdende) aandelenindices. De hier weergegeven indices van Euronext Amsterdam kenden in 1983 een beginwaarde van 45,38. Aangezien deze indices strikt genomen geen echte indices zijn, maar feitelijk een mandje van aandelen vertegenwoordigen, zijn deze waarden namelijk geconverteerd naar euro's.

De nationale beursgraadmeters zijn ontleend aan gegevens gepubliceerd door Euronext Amsterdam. De gegevens over de buitenlandse en internationale aandelenbeursindices zijn ontleend aan data van de Bank voor Internationale Betalingen en Datastream

Emissiemarkt

Tabel 4.1 Emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

De tabellen 4.1, 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3 en 4.3 zijn zoveel mogelijk opgesteld overeenkomstig het Europees Stelsel van Rekeningen van 1995 (ESR 95). Dit is een internationaal boekhoudkundig raamwerk voor een systematische en uitvoerige – statistische – beschrijving van een volledige economie.

Ingezetenschap

Als ingezetenen worden beschouwd eenheden die een economisch belangencentrum hebben in het economisch gebied van Nederland, dat wil zeggen dat zij gedurende een periode van minimaal een jaar economische activiteiten in dit gebied verrichten.

Registratie emissie

De emissie wordt geregistreerd op het moment dat de emittent de betaling ontvangt (de stortingsdatum bepaalt derhalve het moment waarop de emissie plaatsvindt).

Kortlopende effecten

Onder kortlopende effecten vallen verhandelbare schuldinstrumenten met in principe een oorspronkelijke looptijd van één jaar of minder. Het betreft onder meer certificaten of deposit, commercial paper en Dutch Treasury Certificates. De cijfers omvatten ook commercial paper met een oorspronkelijke looptijd van langer dan één jaar.

Niet inbegrepen echter is euro-commercial paper (commercial paper luidende in een andere valuta dan van het land waar de emissie plaatsvindt).

Langlopende effecten met uitzondering van aandelen

Onder de langlopende effecten met uitzondering van aandelen worden de langlopende schuldtitels, met name obligaties, verstaan. Met langlopend wordt in principe bedoeld een oorspronkelijke looptijd van langer dan één jaar.

Uitsplitsing naar valuta

De emissies zijn uitgesplitst naar euro's en overige valuta's. Euro's omvatten vóór 1 januari 1999 emissies in de nationale valuta's van de landen die vanaf die datum tot de emu zijn toegetreden en in de ecu. Vanaf 1 januari 1999 omvatten zij tevens emissies in euro's.

Waarderingsgrondslagen

Gepresenteerd worden (bruto-)emissies, aflossingen, netto-emissies en uitstaande bedragen (standen). Waardering geschiedt overwegend tegen nominale waarde. Alleen de waardering van de 'zero-coupon' effecten is afwijkend: de bruto-emissies zijn gewaardeerd tegen opbrengstwaarde, de uitstaande bedragen tegen opbrengstwaarde plus opgelopen rente. Emissies en aflossingen van effecten in niet-eurovaluta's worden omgerekend naar euro's op basis van de relevante middenkoers op de dag van betaling. Uitstaande bedragen van effecten in niet-eurovaluta's worden omgerekend tegen de middenkoers op de laatste werkdag van de desbetreffende periode. De mutaties in de standen kunnen afwijken van de netto-emissies vanwege waarderingsverschillen, koersontwikkelingen, herrubriceringen en andere aanpassingen.

Bronnen

De cijfers zijn ontleend aan balansopgaven van de mfi's (uitstaande bedragen voor de sector mfi's), gegevens van het Ministerie van Financiën (voor de sector overheid) en openbare bronnen.

Tabel 4.1.1 Bruto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

Voor informatie over het ingezetenschap, het moment van registratie van de emissie, de definities van kort- en langlopende effecten, de uitsplitsing naar valuta, de waarderingsgrondslagen en de bronnen wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1.

Sectorindeling

De sectorclassificatie is in overeenstemming met het ESR 95. Dit impliceert bijvoorbeeld dat holdings van verzekeringsinstellingen, die binnen verzekeringsconcerns vaak de emissies plaatsen, vallen onder de sector Overige Financiële Instellingen. Dit verklaart de geringe bedragen die voor de sector Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen zijn geregistreerd. Aansluiting bij het ESR 95 betekent ook dat onder de sector centrale overheid niet alleen het Rijk valt. In deze sector zijn naast de emissies van staatsobligaties met name ook emissies van de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden (NIO) begrepen.

Tabel 4.1.2 Netto-emissies van effecten met uitzondering van aandelen door Nederlandse ingezetenen

Onder netto-emissies worden verstaan de emissies verminderd met de aflossingen. Voor informatie over het ingezetenschap, het moment van registratie van de emissie, de definities van kort- en langlopende effecten, de uitsplitsing naar valuta, de waarderingsgrondslagen en de bronnen wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1. Voor informatie over de sectorindeling wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1.1.

Tabel 4.1.3 Uitstaande bedragen van effecten met uitzondering van aandelen uitgegeven door Nederlandse ingezetenen

Voor informatie over het ingezetenschap, het moment van registratie van de emissie, de definities van kort- en langlopende effecten, de uitsplitsing naar valuta, de waarderingsgrondslagen en de bronnen wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1. Voor informatie over de sectorindeling wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1.1.

Tabel 4.2 Emissies en koerswaarden van op de Euronext Amsterdam Stock Market genoteerde aandelen

Voor informatie over het ingezetenschap, het moment van registratie van de emissie wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1. Voor informatie over de sectorindeling wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 4.1.1.

Beursgenoteerde aandelen

Deze tabel bevat alleen gegevens over aan de Euronext Amsterdam Stock Market genoteerde aandelen die zijn uitgegeven door ingezetenen. Conform het ESR 95 worden aandelen/participaties in beleggingsinstellingen niet tot de categorie beursgenoteerde aandelen gerekend (ook niet als de beleggingsinstelling wel aan de beurs is genoteerd).

Waarderingsgrondslagen

Gepresenteerd wordt (bruto-)emissies en koerswaarden. De emissies zijn geregistreerd tegen opbrengstwaarden. De koerswaarden hebben betrekking op marktwaarden (marktkapitalisaties).

De cijfers zijn ontleend aan gegevens van het CBS en aan eigen berekeningen.

Tabel 4.3 Individuele emissies

In de tabel zijn uitsluitend obligatie- en aandelenemissies door ingezetenen met een omvang van EUR 20 miljoen of meer, exclusief herplaatsingen, opgenomen. Onder obligaties zijn mede begrepen notes en – in hoofdzaak – eurobonds. Deze laatste zijn al dan niet officieel genoteerde schuldtitels met een oorspronkelijke looptijd langer dan één jaar die, in tegenstelling tot gewone obligaties, voornamelijk in grote coupures luiden en waarbij het usance is de provisie vrijwel geheel door te geven aan de geldgever. Bij de berekening van het emissierendement is van volledige doorgifte uitgegaan. Zie ook het artikel 'Emissiestatistiek: vernieuwd en uitgebreid', in het Statistisch Bulletin van december 1999.

Looptijd

De weergegeven looptijd heeft betrekking op de looptijd bij uitgifte.

Aandelenemissies beleggingsinstellingen

Aandelenemissies van beleggingsinstellingen betreffen alleen emissies waarbij een formele inschrijvingsperiode geldt en een introductiebericht/prospectus is uitgegeven. Verdere plaatsingen (als gevolg van inschrijvingen/inleg na genoemde periode) zijn hier niet onder begrepen.

Financiële instellingen

Banken

Binnenlands bankbedrijf (monetair)

Tabel 5.1 Balans van de Nederlandsche Bank (monetaire opstelling)

Sectorindeling

Mfi's

Tot de sector Monetair-financiële instellingen (mfi) worden gerekend de centrale banken, kredietinstellingen, geldmarktfondsen en enige overige instellingen, alle voorzover gevestigd in het eurogebied. Een volledig register met alle in de EMU gevestigde mfi's wordt periodiek gepubliceerd door de ECB (www.ecb.int).

Overheid

De sector Overheid omvat de centrale en lagere overheid alsmede de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen.

Overige overheid

De sector Overige overheid omvat de lagere overheid en de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen.

Overige ingezetenen

De sector Overige ingezetenen omvat overige financiële instellingen, verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen, niet-financiële vennootschappen en huishoudens.

Kolomindeling

1 Leningen aan mfi's

De leningen aan mfi's omvatten tevens saldi uit hoofde van target-rekeningen. In geval deze saldi een creditstand vertonen worden ze onder Deposito's van Mfi's (kolom 17) vermeld.

12 Externe activa

De externe activa betreffen de officiële reserves (goud en deviezen alsmede tot juni 1998 het met het EMI geswapt goud), alsmede bancaire vorderingen van De Nederlandsche Bank (DNB) op ingezetenen van buiten het eurogebied (waaronder target-rekeningen).

16 Chartale geldomloop

De chartale geldomloop betreft de euromunten uitgegeven door De Nederlandse Munt nv alsmede de in omloop gebrachte eurobankbiljetten (tot en met 31 december 2002 tevens de nog in omloop zijnde guldenmunten en de nog uitstaande guldenbankbiljetten, die vanaf 1 januari 2003 onder Overige passiva zijn verantwoord). Het bedrag van de eurobankbiljetten wordt op basis van de door het Eurosysteem gekozen accountancyregels met betrekking tot de uitgifte van eurobankbiljetten als volgt vastgesteld. Op maandbasis wordt een aandeel van 8% van de totale waarde van de in omloop zijnde eurobankbiljetten aan de ECB toegewezen. De tegenpost van deze aanpassing wordt aangeduid als een 'intra-Eurosysteem-verplichting uit hoofde van bankbiljettenuitgifte'. De overige 92% van de waarde van de eurobankbiljetten in omloop wordt eveneens op maandbasis aan de ncb's) toegewezen, waarbij iedere ncb op haar balans een deel van de uitgegeven eurobankbiljetten, overeenkomend met het door haar gestorte aandeel in het kapitaal van de ECB, opvoert. De tegenpost van de munten is begrepen in kolom 14 Overige activa

17 Deposito's van Mfi's

De deposito's van mfi's omvatten tevens saldi uit hoofde van target-rekeningen.

23 Kapitaal en reserves

De post Kapitaal en reserves omvat tevens de herwaarderingsrekening.

24 Externe passiva

In de externe passiva is de tegenwaarde van toegewezen SDR's inbegrepen.

Tabel 5.2 Balans van de in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB)

De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op de rapportages van monetair-financiële instellingen (mfi's) met een gezamenlijk balanstotaal van circa 96% van het balanstotaal van alle Nederlandse monetair-financiële instellingen exclusief DNB. Deze gegevens zijn tot 100% opgehoogd.

Sectorindeling

Zie tabel 5.1.

Kolomindeling

6 Effecten met uitzondering van aandelen uitgegeven door de overheid

Deze post omvat obligaties van de centrale en lagere overheid alsmede kortlopend overheidspapier zoals schatkistpapier (in Nederland Dutch Treasury Certificates, DTC's) respectievelijk commercial paper.

11 *Aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied*

Shortposities in aandelen worden als negatieve waarden opgenomen in deze post.

15 *Overige activa*

In deze post zijn de kasvoorraden van mfi's inbegrepen.

20 *Giraal geld*

Deze post omvat tevens direct opvraagbare vreemde valutategoeden alsmede daggeld. Voorts zijn inbegrepen tegoeden op de door mfi's uitgegeven elektronische portemonnees.

22 *Deposito's met opzegtermijn*

In deze post zijn inbegrepen tegoeden, zoals sommige spaar-rekeningen, die met onmiddellijke ingang kunnen worden opgezegd.

26 *Aandelen/participaties in geldmarktfondsen*

Daar in Nederland geen geldmarktfondsen in de rapportage zijn betrokken is de omvang van deze post nihil.

27 *Schuldbewijzen*

In deze post is zowel de uitgifte van het kortlopende als langlopende schuld papier opgenomen.

Tabel 5.2.1 Leningen van mfi's aan de private sector, naar sectoren, oorspronkelijke looptijd en instrument

Deze tabel geeft een uitsplitsing van de in tabel 5.2 weergegeven activa, met tegenpartijen in het eurogebied, nader uitgesplitst naar tegenpartijen in Nederland en in het overig eurogebied.

Sectorindeling

Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen

De sector Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen omvat alle particuliere en publieke institutionele eenheden met als hoofdfunctie financiële intermediaatie door middel van het spreiden van risico's.

Overige financiële instellingen

De sector Overige financiële instellingen omvat alle particuliere en publieke instellingen anders dan Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen met als hoofdfunctie financiële intermediaatie door het aangaan van verplichtingen alsmede eenheden met als hoofdfunctie financiële dienstverlening.

Niet-financiële particuliere vennootschappen

De sector Niet-financiële particuliere vennootschappen omvat alle particuliere bedrijven met als hoofdfunctie productie van goederen en niet-financiële diensten met winstoogmerk.

Niet-financiële publieke vennootschappen

De sector Niet-financiële publieke vennootschappen omvat alle bedrijven met als hoofdfunctie productie van goederen en niet-financiële diensten met winstoogmerk waarover overheidsinstellingen zeggenschap hebben.

Huishoudens

De sector huishoudens omvat natuurlijke personen alsmede verenigingen en stichtingen zonder zakelijk doel.

Looptijdindeling

De gehanteerde looptijdindeling van tot en met 1 jaar, vanaf 1 jaar tot en met 5 jaar en meer dan 5 jaar heeft betrekking op de oorspronkelijke looptijd.

Tabel 5.2.2 Bij mfi's aangehouden deposito's van de private sector, uitgesplitst naar sector en instrument

Deze tabel geeft een uitsplitsing van de in tabel 5.2 weergegeven passiva, met tegenpartijen in het eurogebied, nader uitgesplitst naar tegenpartijen in Nederland en in het overig eurogebied.

Sectorindeling

Zie tabel 5.2.1

Girale deposito's

Girale deposito's omvat alle tegoeden die onmiddellijk of per het eind van de dag in chartaal geld kunnen worden omgezet of waarover zonder noemenswaardige kosten per pinpas, e.d. beschikt kan worden.

Deposito's met vaste looptijd

Deposito's met vaste looptijd omvat alle deposito's die met een vaste termijn zijn uitgezet. Hierbij zijn inbegrepen deposito's waarvan de rentetarieven en/of andere voorwaarden door nationale bepalingen zijn vastgelegd en die voor specifieke doelen worden aangehouden.

Deposito's met opzegtermijn

Deposito's met opzegtermijn omvat alle deposito's die zonder vaste termijn zijn uitgezet en die alleen zonder noemenswaardige kosten met vooraankondiging kunnen worden opgenomen. Deze post omvat ook internetrekeningen

De bedragen die zijn vermeld omvatten deposito's van ingezetenen van het eurogebied, aangehouden bij banken in Nederland. Voor de deposito's met vaste looptijd en met opzegtermijn wordt in tabel 5.2.3 het aandeel van alleen in Nederland ingezetenen huishoudens weergegeven.

Repo's

Repo's omvat alle deposito's die samenhangen met de tijdelijke verkoop van activa.

Tabel 5.2.3 Spaargeld huishoudens Nederland

Algemeen

De spaargeldtabel omvat deposito's met een spaargeldbehandeling die door huishoudens in Nederland worden aangehouden bij in Nederland ingezetenen banken. De bedragen in tabel 5.2.3 omvatten, in tegenstelling tot de depositobedragen in tabel 5.2.2., geen deposito's die door huishoudens uit andere landen van het eurogebied bij Nederlandse banken worden aangehouden. Girale deposito's zijn niet in de tabel opgenomen.

Onder huishoudens vallen natuurlijke personen alsmede verenigingen en stichtingen zonder zakelijk doel.

Chartaal uitbetaalde rente is niet in de tabel opgenomen. Ook rente die niet op deposito's is bijschreven, is niet in de tabel opgenomen.

Deposito's met vaste looptijd en met opzegtermijn

Zie toelichting tabel 5.2.2

Beginstand

De beginstand van een maand kan afwijken van de eindstand van de voorafgaande maand in verband met statistische verschillen, die veroorzaakt kunnen worden door populatiewijzingen, overnames, correcties, wijziging van de ophoogfactor of afrondingen.

Tabel 5.2.4 Uitsplitsing naar valuta van bepaalde activa en passiva van in Nederland gevestigde mfi's (exclusief DNB)

Deze tabel geeft een uitsplitsing van de in tabel 5.2.2 weergegeven activa en passiva .

Sectorindeling

In deze tabel wordt bij de indeling naar sector onderscheid gemaakt tussen ingezetenen binnen en buiten het eurogebied. Conform ECB-terminologie wordt binnen het eurogebied gesproken van mfi's en niet-mfi's (zie ook de toelichting bij tabel 5.1). Voor het onderscheid tussen bancaire en niet-bancaire partijen buiten het eurogebied wordt gesproken over banken versus niet-banken.

Tabel 5.3 Gecombineerde balans De Nederlandsche Bank en in Nederland gevestigde mfi's

In deze tabel zijn over het algemeen de posten van tabel 5.1 en 5.2 bij elkaar geteld. Enige (deel)posten zijn gesaldeerd, hetgeen per post wordt toegelicht.

Sectorindeling
Zie tabel 5.1

Kolomindeling

12 Chartale geldomloop

De chartale geldomloop betreft de euromunten uitgegeven door De Nederlandse Munt nv alsmede de in omloop gebrachte eurobankbiljetten (tot en met 31 december 2002 tevens de nog in omloop zijnde guldenmunten en de nog uitstaande guldenbankbiljetten) onder aftrek van de chartale kassen van de mfi's, voor zover luidende in eurovaluta's (onderdeel van kolom 15 van tabel 5.2). Zie voor de bepaling van de waarde van de eurobankbiljetten de toelichting bij tabel 5.1, kolom 16.

19 Aandelen/participaties in geldmarktfondsen

In deze post worden de door Nederlandse geldmarktfondsen uitgegeven aandelen/participaties gesaldeerd met de door Nederlandse mfi's aangehouden aandelen/participaties in geldmarktfondsen. Aangezien geldmarktfondsen buiten de rapportagepopulatie vallen kan deze post een negatief cijfer vertonen.

20 Schuldbewijzen

In deze post worden de door Nederlandse mfi's uitgegeven schuldbewijzen gesaldeerd met door Nederlandse mfi's aangehouden schuldbewijzen van mfi's (respectievelijk kolom 12 van tabel 5.2 en kolom 5 van tabel 5.1 en tabel 5.2).

21 Kapitaal en reserves

In deze post wordt Kapitaal en reserves gesaldeerd met door mfi's aangehouden aandelen die door mfi's zijn uitgegeven (tabel 5.1 en tabel 5.2, kolom 9).

24 Overschot inter-mfi passiva

In deze post worden de actiefposten op andere in het eurogebied gevestigde mfi's (kolommen 1 en 9 van tabellen 5.1 en 5.2) gesaldeerd met de verplichtingen aan andere in het eurogebied gevestigde mfi's (tabel 5.1, kolom 17 en tabel 5.2, kolom 18).

Tabel 5.4 Bijdrage van Nederland aan monetaire aggregaten in het eurogebied

De Nederlandse bijdrage aan de monetaire aggregaten in het eurogebied betreft de monetaire passiva (exclusief chartaal geld) van in Nederland gevestigde mfi's (inclusief DNB) in handen van ingezetenen van Nederland en overig eurogebied. De bijdrage van Nederland aan de monetaire aggregaten in het eurogebied is berekend op dezelfde wijze als de monetaire aggregaten van het eurogebied. Dit betekent dat een aanpak van volledige consolidatie is gevolgd. Aangezien de chartale geldomloop niet meer weerspiegelt wat in Nederland aan chartaal geld circuleert – zowel door het gebruik van de ECB kapitaalsleutel (zie de toelichting bij kolom 16 tabel 5.1) als door de mogelijke migratie van chartaal geld binnen het eurogebied – wordt deze post niet meer gepresenteerd, ook niet als onderdeel van een monetair aggregaat (behalve als aanvullend gegeven). De stromen zijn berekend door de mutaties in opeenvolgende standen te schonen voor reeksbreuken en herwaarderingen.

De gegevens zijn berekend door samentelling van de relevante posten uit de tabellen 5.1 en 5.2.

5 Aandelen/participaties in geldmarktfondsen

Zie de toelichting bij tabel 5.2, kolom 26.

6 Schuldbewijzen met looptijd tot 2 jaar

De post Schuldbewijzen met looptijd tot 2 jaar is een onderdeel van post 22 van tabel 5.1 en 27 van tabel 5.2 onder aftrek van door Nederlandse mfi's aangehouden schuldbewijzen die door mfi's in Nederland en in het overige eurogebied zijn uitgegeven. Verder is gecorrigeerd voor kortlopende schuldbewijzen die buiten het eurogebied worden aangehouden.

15 Kredietverlening aan Overige ingezetenen van het eurogebied

Deze post betreft de Leningen, Effecten met uitzondering aandelen en Aandelen en deelnemingen zoals opgenomen in tabel 5.1 en 5.2, posten 3, 7 en 10.

17 Netto externe activa

In deze post zijn de externe activa (tabel 5.3, post 8) gesaldeerd met de externe passiva (tabel 5.3, post 22).

18 Overige posten

In deze posten zijn de leningen aan andere mfi's in het eurogebied (tabel 5.1, post 1 en tabel 5.2, post 1), de vaste activa (tabel 5.3, post 9), de overige activa (tabel 5.3, post 10) gesaldeerd met de verplichtingen aan andere mfi's in het eurogebied (tabel 5.1, post 17 en tabel 5.2, post 18) en de overige passiva (tabel 5.3, post 23).

Tabel 5.5 Ontwikkeling acceptatiecriteria en vraag bancaire kredietverlening bij in Nederland gevestigde mfi's

Algemeen

In deze tabel wordt weergegeven wat de mening van de 6 deelnemende in Nederland gevestigde banken is over hun kredietverlening aan ingezetenen van het eurogebied op de verschillende meetmomenten. Peildatum is de 1^e kalenderdag van het kwartaal. Per waarneming wordt in twee kolommen de mening van de banken weergegeven over de op de peildatum afgeronde periode van drie maanden ('afgelopen kwartaal', oneven kolommen) en de inschatting van deze banken van het kredietbeleid en de vraagontwikkeling voor het zojuist gestarte kwartaal ('volgend kwartaal', even kolommen).

Leningen

De gebruikte definitie van leningen is die welke is opgenomen in Verordening (EG) nr. 2423/2001 van de ECB van 22 november 2001 met betrekking tot de geconsolideerde balans van de sector monetaire financiële instellingen (ECB/2001/13).

Netto percentage

De cijfers in de tabel zijn netto percentages van banken. Dit percentage geeft de verhouding aan tussen de door de banken gegeven antwoorden over kredietverruiming of –verkrapping en over vraagtoename of –afname. Ter illustratie: als 20% van de banken een toename van de vraag aangeeft en 30% een afname, dan is het netto percentage -10%. Banken die een neutrale positie innemen, dat wil zeggen geen noemenswaardige verandering aangeven, spelen bij de bepaling van het netto percentage geen verdere rol. Er wordt in deze tabel bij de bepaling van het netto percentage geen onderscheid gemaakt naar de mate waarin een bepaalde ontwikkeling zich voordoet bij elke afzonderlijke bank. Dit houdt in dat, wat betreft het kredietbeleid, alle instellingen die bijvoorbeeld hun beleid aanscherpen samen worden genomen, ongeacht de mate van aanscherping bij elke individuele bank. Dit geldt ook voor de vraagontwikkeling: alle instellingen die bijvoorbeeld een vraagafname signaleren worden gesommeerd, ongeacht de mate van afname.

Acceptatiecriteria

Acceptatiecriteria zijn de interne richtlijnen of maatstaven die het kredietverleningsbeleid van een bank weerspiegelen. Zij vormen de op schrift gestelde en ongeschreven criteria, of andere handelingswijzen die verband houden met dit beleid, die vastleggen welk type leningen de bank wenselijk en onwenselijk acht, waar de geografische prioriteiten liggen, welk onderpand aanvaardbaar en welk onaanvaardbaar wordt geacht, etc. Voor de acceptatiecriteria – in het bovenste deel van de tabel – heeft het netto percentage betrekking op het verschil tussen het

deel van de banken dat aangeeft een strenger kredietbeleid te voeren en het deel dat aangeeft het beleid te versoepelen.

Vraag

Bij de vraagontwikkeling – in het onderste deel van de tabel – geeft het netto percentage het verschil aan tussen het percentage banken dat een toenemende vraag signaleert en het deel dat een afnemende vraag waarneemt.

Ondernemingen

Hiermee worden niet-financiële ondernemingen bedoeld, d.w.z. alle private en publieke institutionele entiteiten, ongeacht hun omvang en juridische vorm, die financiële intermediaatie niet als hoofdactiviteit hebben, maar goederen produceren of niet-financiële diensten leveren. De informatie met betrekking tot kredietverlening aan bedrijven kent twee opdelingen: naar bedrijfsomvang: grote ondernemingen versus kleine en middelgrote ondernemingen, waarbij voor grote ondernemingen als richtlijn geldt dat de netto jaaronzet groter dan EUR 50 miljoen is; naar looptijd van de lening: langlopende versus kortlopende leningen, waarbij deze laatste categorie een oorspronkelijke looptijd heeft van één jaar of minder.

Eurogebied

De uitkomsten voor het eurogebied zijn de geaggregeerde nationale uitkomsten, gewogen met het aandeel per land in het totale uitstaande bedrag aan verstrekte leningen aan ingezetenen van het eurogebied.

Geconsolideerd bankbedrijf (toezicht)

Tabel 5.6 Balansen van geregistreerde kredietinstellingen (bedrijfseconomische opstelling)

De cijfers in deze tabel hebben betrekking op kwartaalstaten van instellingen ingeschreven in het register van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Onder het binnenlands bedrijf wordt verstaan zowel de binnenlandse als de grensoverschrijdende activiteiten van in Nederland gevestigde kredietinstellingen en hun in Nederland gevestigde dochterondernemingen (exclusief verzekerdochters).

Onder de aanvullende gegevens worden in tegenstelling tot de andere cijfers in deze tabel geen cijfers met betrekking tot de EU branches opgenomen. Voor de berekening van de solvabiliteitsratio kan niet worden uitgegaan van het toetsingsvermogen zoals vermeld bij de aanvullende gegevens.

Vanaf 2008 is een nieuw rapportagekader van kracht: FINREP. Het nieuwe rapportagekader ten behoeve van het toezicht en vastgesteld door de Commission of European Banking Supervisors (CEBS) is een harmonisering van toezichtgegevens op Europees niveau. FINREP wordt gebruikt voor het opmaken van de balans en de resultatenrekening van het Nederlands geconsolideerd bankwezen. Een nadere toelichting is te vinden in een begeleidend artikel in het Statistisch Bulletin van september 2008.

Tabel 5.7 Baten en lasten van geregistreerde kredietinstellingen

De cijfers in deze tabel hebben betrekking op kwartaalstaten van instellingen ingeschreven in het register van de Wet op het financieel toezicht (Wft). De kwartaalcijfers betreffen een cumulatieve van het lopende en de voorgaande kwartalen in het boekjaar.

Vanaf 2008 is een nieuw rapportagekader van kracht: FINREP. Het nieuwe rapportagekader ten behoeve van het toezicht en vastgesteld door de Commission of European Banking Supervisors (CEBS) is een harmonisering van toezichtgegevens op Europees niveau. FINREP wordt gebruikt voor het opmaken van de balans en de resultatenrekening van het Nederlands geconsolideerd

bankwezen. Een nadere toelichting is te vinden in een begeleidend artikel in het Statistisch Bulletin van september 2008.

Tabel 5.8 Buitenlandse schuldverhoudingen van mfi's

De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op de rapportages van monetair-financiële instellingen met een gezamenlijk balanstotaal van circa 96% van het balanstotaal van alle Nederlandse mfi's exclusief DNB. Deze gegevens zijn tot 100% opgehoogd. De in deze tabel gepresenteerde cijfers kunnen niet zonder meer worden vergeleken met die in tabel 5.9. Deze laatste zijn namelijk op geconsolideerde basis opgesteld. Daarentegen betreffen de in tabel 5.8 gepresenteerde cijfers slechts de vorderingen en verplichtingen van in Nederland gevestigde mfi's. Voor een toelichting, zie het artikel 'Buitenlandse vorderingen van Nederlandse banken in 2000', in het Statistisch Bulletin van juni 2001.

Tabel 5.9 Geconsolideerde activa van binnenlandse kredietinstellingen: vorderingen op directe en uiteindelijke debiteur

De cijfers in deze tabel hebben betrekking op buitenlandse activa van instellingen ingeschreven in het register van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Het gaat hierbij alleen om banken met een Nederlandse moederonderneming.

Buitenlandse activa

Onder buitenlandse activa zijn begrepen alle grensoverschrijdende uitzettingen in alle valuta van de Nederlandse banken in derde landen, alsmede de vorderingen van de buitenlandse vestigingen van Nederlandse banken in lokale en niet-lokale valuta op ingezetenen ter plaatse. De uitzettingen omvatten tevens de vorderingen met dekking door de Nederlandse kredietverzekeraar Atradius. Niet in de cijfers opgenomen is het zogenaamde netto financieel belang in de buitenlandse vestigingen van de Nederlandse banken (het netto financieel belang omvat de kapitaaldotatie aan het kantoor c.q. de intrinsieke waarde van de deelneming alsmede het saldo van vorderingen op en schulden aan de vestiging).

De in de tabel gepresenteerde cijfers zijn op geconsolideerde basis opgesteld. Dat betekent dat intercompany claims wegvallen. De cijfers kunnen daarom niet zonder meer worden vergeleken met die in tabel 5.8, onder meer omdat de laatste niet op geconsolideerde basis zijn berekend. Sinds eind december 2004 is de landenrisicostatistiek op een nieuwe leest geschoeid. Veel meer dan voorheen ligt de nadruk op die landen waar de debiteur is gevestigd die garant staat voor de terugbetaling van een krediet. Voorheen registreerde DNB voornamelijk het land van de directe tegenpartij van de Nederlandse banken. In de nieuwe opzet blijft dat zo; echter een tweede set van gegevens is hier aan toegevoegd. De systematiek van de toedeling van landenrisico's verloopt als volgt. Vorderingen worden in eerste instantie toegewezen aan het land waar de directe tegenpartij is gevestigd (land van directe debiteur). Ten behoeve van het uiteindelijke landenrisico dienen onder meer vorderingen op juridisch onzelfstandige kantoren van buitenlandse banken te worden herleid. Het land van de uiteindelijke debiteur is namelijk dat land waar de garant van een financiële claim zetelt of dat land waar het hoofdkantoor van een juridisch onzelfstandig (bij)kantoor is gevestigd. Zo zal een lening aan een Japans bankkantoor in Singapore uiteindelijk door de moederbank in Japan gegarandeerd worden (ultimate risk is dus Japan). Echter, juridisch zelfstandige dochters met een eigen rechtsvorm worden geacht niet te zijn gegarandeerd (hier vindt dus geen af te leiden ultimate risk plaats, omdat dit al samenvalt met het land van direct risico).

Er vindt dus risicoverschuiving tussen landen plaats. Zo is er sprake van *uitgaand risico*, en dalen de exposures op dat land, als een Nederlandse bank op haar vorderingen bescherming heeft ontvangen van een derde partij die in een ander land is gevestigd. Daarentegen stijgen de landenrisico-exposures op het land van de uiteindelijke debiteur in geval van *inkomend risico* (omdat

deze debiteur bescherming heeft verleend op een eerder verstrekt krediet).

Voor een toelichting, zie het artikel 'Landenrisicostatistiek op basis van uiteindelijk risico', in het Statistisch Bulletin juni 2009.

Tabel 5.10 Onderhandse derivatencontracten bij Nederlandse banken

In deze statistiek worden gegevens verzameld omtrent uitstaande bedragen en bruto marktwaarde van derivatencontracten van Nederlandse banken met tegenpartijen in binnen- en buitenland. De bruto marktwaarde meet de vervangingskosten van alle uitstaande contracten als deze vereffend zouden worden op de rapportagedatum. De term bruto geeft aan dat contracten met positieve en (absolute waarde van) negatieve vervangingswaarden met dezelfde tegenpartij niet worden gesaldeerd. Ook binnen een risicocategorie (zoals valuta-of rentederivaten) vinden geen salderingen plaats. Bruto marktwaarden vormen een alternatieve maatstaf voor de marktomvang van derivaten en zijn in de enquête omschreven als de som van de positieve marktwaarde van alle openstaande otc-contracten en de som van de negatieve marktwaarde van die contracten met tegenpartijen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op onderhands afgesloten contracten. De rapporterende banken beslaan ruim 95% van de onderhandse derivatenactiviteiten van Nederlandse banken. Deze rapportage is op geconsolideerde basis opgesteld: alle mondiale activiteiten van een bank (met een Nederlands hoofdkantoor) die vanuit het binnenland, maar ook die welke vanuit buitenlandse dochters en bijkantoren worden verricht, zijn daarin verwerkt. Om dubbelstellingen te voorkomen worden intraconcerntransacties niet meegeteld.

Aandelencontracten

In het onderste paneel zijn de aandelencontracten naar regio gespecificeerd. Het betreft hier derivaten op een individueel aandeel dan wel op een aandelenindex in de betrokken regio.

Betalingsverkeer

Tabel 5.11 Transacties en omzetten in het topgiraal betalingsverkeer naar type betaling

In het topgiraal betalingsverkeer worden girale transacties afgewikkeld via het rtgs (real time gross settlement)-betalingssysteem van DNB. Dit hoogwaardig betalingssysteem, bij DNB top-systeem genoemd, verwerkt in het algemeen betalingen met gemiddeld een hoge waarde per transactie. Het top-systeem is vanaf het najaar van 1997 operationeel en vormt de Nederlandse component van het gemeenschappelijke target-systeem van het Europese Stelsel van Centrale Banken.

Het 8007-verkeer is onderdeel van het top-systeem en is in het bijzonder bestemd voor de afwikkeling van interbancaire cliënttransacties, waarbij een niet-ingezetene is betrokken.

Target-verkeer betreft transacties met een rekeninghouder in het rtgs-systeem van een andere centrale bank in het ESCB.

Tft-verkeer betreft verkeer dat betrekking heeft op effectentransacties, waarbij de betaling plaatsvindt in het top-systeem van DNB (Tft staat voor Trade for Trade, hetgeen verwijst naar het feit dat dergelijke transacties op individuele basis bruto worden afgewikkeld).

Per 1 oktober 2001 is de zogenoemde bulkverevning, waarbij de door Equens geleverde netto bedragen van de retailbetalingen éénmaal per dag in top werden afgewikkeld, vervangen door 'kavelsettlement'. Zie ook 'Kavelverevning in top' in het Kwartaalbericht van de Nederlandsche Bank, december 2001.

Tabel 5.12 Retailbetalingsverkeer

Algemeen

Deze tabel is een weergave van het binnenlandse- en grensoverschrijdend betalingsverkeer van Nederlanders. De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op de rapportages van acht monetair-financiële instellingen die gezamenlijk circa 98% van de transacties in het retailbetalingsverkeer verwerken. Deze gegevens zijn tot 100% opgehoogd.

Binnenlands betalingsverkeer

De cijfers met betrekking tot het binnenlands betalingsverkeer beperken zich tot betaaltransacties waar een transactie in de reële sfeer aan ten grondslag ligt, waardoor transacties zoals kosten voor betalingsverkeer, provisie en renteboeking zijn uitgesloten. In de cijfers zijn uitsluitend de transacties in euro's opgenomen die tussen rekeninghouders (ongeacht ingezetenschap) van banken in Nederland hebben plaatsgevonden. Transacties in vreemde valuta tussen ingezetenen worden zoveel als mogelijk gerapporteerd als grensoverschrijdend betalingsverkeer. Voor meer informatie zie het artikel Een nieuwe statistiek voor meer inzicht in het retailbetalingsverkeer, Statistisch Bulletin juni 2007.

1. Betalingen op afstand

Girale betalingen die consumenten en bedrijven vanuit huis of kantoor (of ingeval van internetbankieren eventueel ook vanuit een andere locatie) initiëren.

1.1 Overschrijvingen

Alle overboekingen via overschrijvingsformulieren (schriftelijk), de telefoon, internet of andere datacommunicatielijnen.

1.2 Periodieke overboekingen

Overboekingen waarbij de rekeninghouder zijn bank heeft gemachtigd om periodiek bedragen over te boeken naar betaalrekeningen van derden of naar eigen rekeningen.

1.3 Spoedbetalingen

Betalingen waarbij de bank van de opdrachtgever de opdracht direct (real time) uitvoert. De opdracht kan schriftelijk, via telefoon of elektronisch bankieren geschieden.

1.4 Acceptgiro's

Acceptgiro's kenmerken zich door de voorgedrukte boekingsgegevens op het formulier, dat door de crediteur fysiek aan de debiteur wordt toegezonden. De betaling door de debiteur geschiedt door fysieke levering (schriftelijk) van het ondertekende formulier of via elektronisch bankieren.

1.5 Incassi

Overboekingen die de crediteur initieert na hiertoe vooraf door de debiteur te zijn gemachtigd. De overboeking kan eenmalig en periodiek zijn.

1.6 Digitale Nota's (Notaboxbetalingen)

Betalingen in het kader van *electronic bill presentment and payment (ebpp)*. Deze betalingen vertonen overeenkomsten met de acceptgiro (1.4), met dien verstande, dat het gehele proces van aanbidding en betaling elektronisch plaatsvindt.

1.7 Betalingen via nieuwe media

Betalingen met behulp van een specifieke (inter)bancaire applicatie ter afwikkeling van een transactie via met name internet (zoals iDeal) of mobiele telefoon.

2. Toonbankbetalingen

2.1 Pinnen

Betalingen met behulp van een in Nederland uitgegeven debitcard (betaalpas) bij een betaalterminal (betaalautomaat) in Nederland.

2.2 Chippen

Betalingen met door een financiële instelling uitgegeven elektronisch geld, vooraf geladen in een elektronische portemonnee (Chipknip) op een pas.

2.3 Creditcard

Betalingen op het fysieke of virtuele verkooppunt in Nederland met een in Nederland uitgegeven creditcard, die achteraf gezamenlijk (in *batch*) worden afgerekend.

3. Contante geldtransacties

3.1 Geldautomaattransacties

Geldopnames met een debitcard (betaalpas) of een creditcard bij een geldautomaat in Nederland.

3.2 Balie-opnames

Geldopnames in euro's aan de kasbalie van (of op andere wijze via) de eigen bank.

3.3 Afstortingen

De contante storting van euro's aan de kas van (of anders via) de eigen bank. De levering kan zowel aan de kasbalie, per nachtkluis, sealbagautomaat, multifunctionele geldautomaat (stortingsautomaat) of via een waardetransporteur geschieden.

Grensoverschrijdend betalingsverkeer

Betalingen in vreemde valuta worden geheel tot het buitenlandse betalingsverkeer gerekend. Banken rapporteren transacties in euro's als buitenlands betalingsverkeer als slechts één van beide partijen rekeninghouder is in Nederland. Alleen transacties van bedragen tot maximaal EUR 1 miljoen zijn in de cijfers meegenomen, waardoor een groot deel van de hoogwaardige handelstransacties buiten deze statistiek valt.

4 Betalingen op afstand

4.1 Overschrijvingen

Overschrijvingen in euro's en vreemde valuta ten gunste van een rekening bij een bank buiten Nederland. Deze overschrijvingen kunnen plaatsvinden op papier of via elektronische media.

4.2 Cheques

Particuliere cheques, luidende in euro of vreemde valuta, ten laste van een betaalrekening in Nederland.

4.3 Overige

Hieronder vallen de overboekingen bij een documentair accreditief, overboekingen via geldtransactiekantoren (*money order*) en de aankoop van traveller's cheques.

5 Toonbankbetalingen

5.1 Pinnen

Transacties in euro's of vreemde valuta met een in Nederland uitgegeven betaalpas op een betaalterminal in het buitenland.

5.2 Creditcard

Betalingen op een fysiek verkooppunt in het buitenland met een in Nederland uitgegeven creditcard. Ook vallen hieronder de betalingen bij een virtueel verkooppunt ten gunste van een crediteur in het buitenland.

6 Contante geldtransacties

6.1 Geldautomaattransacties

Geldopnames in euro's of vreemde valuta met een in Nederland uitgegeven debitcard of creditcard bij een geldautomaat in het buitenland.

Infrastructuur binnenlands betalingsverkeer

In tegenstelling tot de transacties en omzetten van het binnenlands betalingsverkeer (post 1 t/m 3) zijn de cijfers met betrekking tot de infrastructuur niet opgehoogd.

7.1 Bankkantoren

Het aantal kantoren (panden) van banken waar tenminste geld kan worden opgenomen en/of gestort en betaalopdrachten kunnen worden afgegeven of aangemaakt.

7.2 Geldautomaten

Het aantal door individuele banken geëxploiteerde geldautomaten.

7.3 Overige geldpunten

Punten waar contant geld kan worden verkregen, maar waar geen geldautomaten zijn.

7.4 Afstortingsautomaten

Automaten waar contante geldstortingen kunnen worden gedaan (zie post 3.3).

7.5 Oplaaipunten Chipknip

Het aantal door individuele banken geëxploiteerde actieve oplaaipunten.

7.6 Betaalautomaten

Het aantal betaalterminals van zakelijke klanten dat operationeel is om op het verkooppunt op elektronische wijze betalingen te kunnen ontvangen.

7.7 Betaalrekeningen

Het aantal betaalrekeningen en rekeningen courant met of zonder kredietlimiet, met een debet- of creditsaldo. Gerapporteerd wordt het aantal contracten per kwartaalultimo.

7.8 Bankpassen

Het aantal in Nederland uitgegeven debitcards (betaalpassen) die uitsluitend in Nederland gebruikt kunnen worden bij geld-, betaal-, en (eventueel) chipknipopladautomaten.

7.9 Europassen

Het aantal in Nederland uitgegeven debitcards die zowel in Nederland als in het buitenland gebruikt kunnen worden bij geld-, betaal-, en (eventueel) chipknipopladautomaten.

7.10 Chipknippen

Het aantal door banken uitgegeven elektronische portemonnees op betaalpassen.

7.11 Creditcards

Het aantal in Nederland uitgegeven creditcards (inclusief 'delayed debit cards' ofwel 'charge cards').

Beleggingsinstellingen

Beleggingsinstellingen

Tabel 6.1 Balans van beleggingsinstellingen

Tot en met 2005 zijn tot de beleggingsinstellingen alle instellingen gerekend die bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) zijn ingeschreven in de afdelingen I en II van het register zoals bedoeld in artikel 18 van de Wet toezicht beleggingsinstellingen (Wtb), met uitzondering van de instellingen met een tijdelijke vergunning en van instellingen met een statutaire vestigingsplaats buiten Nederland. Na de herziening van de Wtb in 2005 waardoor een vergunning niet meer aan een individueel fonds maar aan een beheerder verstrekt wordt, is het begrip tijdelijke vergunning verdwenen. Tevens zijn fondsen met een minimuminleg per participant van EUR 50.000 of fondsen die minder dan 100 participatiebewijzen verstrekken vrijgesteld van toezicht. Geldmarktfondsen worden binnen de monetaire en macro-economische statistiek tot de monetair-financiële instellingen

gerekend. Daarom zijn de geldmarktfondsen ook afzonderlijk weergegeven.

Tot en met 2002 zijn de cijfers gebaseerd op rapportages door alle beleggingsinstellingen (voorzover deel uitmakend van de hierboven vermelde populatie). Vanaf 2003 zijn de gegevens gebaseerd op de rapportages van beleggingsinstellingen met een gezamenlijk balanstotaal van 95% van het balanstotaal van alle beleggingsinstellingen. Deze gegevens zijn tot 100% opgehoogd. Hierdoor bevat 2002 een beperkte reeksbreuk.

Kolomindeling

Bij de presentatie van de balansgegevens van de beleggingsinstellingen wijkt de indeling sterk af van die bij de verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen. Dit komt omdat de thans beschikbare gegevens slechts in beperkte mate aansluiten bij de instrumentclassificatie conform het Europees Systeem van Rekeningen (ESR 95). Dit is een internationaal boekhoudkundig raamwerk voor een systematische en uitvoerige -statistische- beschrijving van een volledige economie. Omdat ook de informatie over sector van de tegenpartij slechts beperkt beschikbaar is, wordt de postindeling soms gecombineerd met informatie over de sector van de tegenpartij.

16 Overige activa

Dit betreft onder meer vorderingen die geen beleggingen zijn met een looptijd langer dan één jaar, alsmede beleggingen die niet onder kolom 1 t/m 15 vallen.

22 Eigen vermogen/fondsvermogen

Deze post bestaat uit het aandelenkapitaal of fondsvermogen, de reserves, onverdeelde winst en winst uit lopend boekjaar.

Waarderingsgrondslagen

Deze sluiten aan bij die van de jaarrekeningen van de individuele beleggingsinstellingen.

De gegevens van beleggingsinstellingen zijn gebaseerd op de kwartaalrapportages van deze instellingen. Vanaf 2003 is dat een beperkte, representatieve groep waarna ophoging plaatsvindt (zie hierboven). Voorts is een deel van de gegevens (korte en lange vorderingen) geraamd op basis van een rapportage van, naar balanstotaal gemeten, circa 75% van alle rapporterende instellingen.

Tabel 6.1.1 Balanstotalen van beleggingsinstellingen naar fondstype

Bij de indeling van beleggingsinstellingen naar fondstype is een zestal groepen onderscheiden op basis van het beleggingsbeleid: aandelenfondsen, obligatiefondsen, vastgoedfondsen, geldmarktfondsen (ook wel liquiditeitsfondsen genoemd), gemengde fondsen en overige fondsen. In de categorie overige fondsen zijn onder meer begrepen: fondsen die beleggen in derivaten (zoals de meeste garantie- en/of clickfondsen en indexfondsen), onderhandse leningen en 'groene' projecten. Ook een aantal hedge funds valt hieronder.

De geldmarktfondsen vallen ook onder de definitie van de monetair-financiële instellingen. Zij zijn hier in de tabel opgenomen om de totale populatie (voorzover statutair in Nederland gevestigd) weer te geven. Wel wordt ook een subtotaal vermeld voor de beleggingsinstellingen exclusief deze geldmarktfondsen.

De aandelenfondsen zijn verder onderverdeeld naar geografisch beleggingsgebied. Onderscheiden kunnen worden de regio's Nederland, Europa, Noord-Amerika, Verre Oosten, Wereldwijd en Overig. Om reden van vertrouwelijkheid (het voorkomen dat gegevens van individuele instellingen in de tabel zichtbaar zouden worden) zijn de fondsen die behoren tot de regio Overig in de tabel ondergebracht bij de regio Wereldwijd.

Tabel 6.1.2 Netto inleg bij beleggingsinstellingen naar fondstype

Onder netto-inleg wordt verstaan: de bruto ingelegde gelden minus de onttrekkingen. De indeling naar fondstype is identiek aan de indeling in tabel 6.1.1.

Nederlandse belegd vermogen in beleggingsfondsen

Tabel 6.2.1 Nederlands belegd vermogen in beleggingsfondsen

Deze tabel geeft een gedetailleerd beeld van de omvang van het belegd vermogen van Nederlandse ingezetenen in beleggingsfondsen. In het bovenste deel van de tabel (regels 1 t/m 7) wordt het buitenlandse deel van dit bezit uitgesplitst naar land van oorsprong van de beleggingsfondsen. Het streven is om minimaal 90% van het buitenlandse bezit geografisch te verbijzonderen.

Het tweede deel van de tabel (regels 7.1 t/m 7.4) geeft een uitsplitsing van het bezit naar de binnenlandse sector van de belegger. De sectoren die apart onderscheiden worden zijn de pensioenfondsen, de verzekeringsinstellingen en de huishoudens. De overige sectoren bevatten onder andere de beleggingsinstellingen en de mfi's. Bij de sectorale onderverdeling is, waar mogelijk, eveneens een geografie per sector aangebracht.

Om een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen van de beleggingen in beleggingsfondsen én een beeld naar sector zijn ook gegevens over beleggingen door pensioenfondsen, verzekeringsinstellingen en huishoudens in Nederlandse beleggingsfondsen in de tabel bijeengebracht (regels 8.1 t/m 8.3). Van de overige sectoren zijn op dit moment geen gegevens beschikbaar over hun bezit aan Nederlandse beleggingsfondsen. Tenslotte wordt het totale buitenlandse bezit van Nederlandse beleggingsfondsen gepubliceerd.

De tabel geeft het bezit weer van alle beleggingsfondsen, dus ook van de institutionele fondsen en andere fondsen die zich richten op de professionele en/of de vermogende belegger. Deze presentatie verschilt daarmee van die in de tabellen 6.1, 6.1.1 en 6.1.2, die alleen beleggingsfondsen onder toezicht betreffen.

De informatie voor de nieuwe statistiek komt voor het bezit van huishoudens en het buitenland uit de rapportage van Nederlandse bewaarbedrijven en voor de andere beleggers (pensioenfondsen, verzekeringsinstellingen en overige sectoren) uit hun eigen rapportages. Tabellen 6.1, 6.1.1 en 6.1.2 zijn daarentegen gebaseerd op de rapportages van (de onder toezicht staande) beleggingsfondsen.

De nieuwe tabellen zijn mogelijk gemaakt doordat DNB in haar opvraging sinds 2006 participatiebewijzen van beleggingsinstellingen als aparte categorie onderscheidt. Dit is ook de reden dat de tijdreks niet verder terug gaat dan begin 2006.

Tabel 6.2.2 Nederlandse netto inleg in beleggingsfondsen

Deze tabel geeft een gedetailleerd beeld van de netto inleg van Nederlandse ingezetenen in beleggingsfondsen. Onder netto inleg wordt verstaan: de bruto ingelegde gelden minus de onttrekkingen. Een positief teken in de tabel geeft aan dat er netto is ingelegd in beleggingsfondsen, een negatief teken dat er netto geld onttrokken is uit beleggingsfondsen.

De structuur van deze tabel is identiek aan die van tabel 6.2.1. Ook de geografische en sectorale verbijzondering van voorgaande tabel is gevolgd. Zie verder de toelichting bij tabel 6.2.1.

Verzekeraars

Macro-economische statistiek verzekeraars

Tabel 7.1 Balans van verzekeringsinstellingen

De data over de periode 2002 t/m 2005 zijn ontleend aan een gezamenlijke enquête van het CBS en DNB onder een beperkt aantal onder toezicht staande verzekeringsinstellingen. De gerapporteerde balansgegevens zijn opgehoogd tot landelijke totalen. De hiermee samenhangende berekeningen zijn over deze periode door het CBS verricht.

Met ingang van 2006 worden de data ontleend aan de statistische DRA-rapportage die door een beperkt aantal levens-, schade-, her- en naturaverzekeringsinstellingen periodiek bij DNB ingediend wordt. De door deze instellingen gerapporteerde cijfers vormen ongeveer 90% van het landelijke totaal. Voor het ontbrekende deel worden de data door DNB opgehoogd tot landelijke totalen. In deze DRA-rapportage zijn ook enkele entiteiten opgenomen die tot voor kort niet onder toezicht stonden (herverzekeraars). Zorgverzekeraars worden sinds 2006 integraal waargenomen door middel van een toezichtrapportage. De uitkomsten van die rapportage zijn opgenomen in deze statistiek onder de schadeverzekeraars. Over de periode 2002 t/m 2005 gold dat alleen het basisdeel van de toenmalige particuliere ziektekostenverzekeringen was opgenomen. De collectieve ziektekostenverzekeringen (de zogenoemde ziekenfondsen) vielen destijds buiten de waarneming van deze statistiek. Door de aanpassingen is per ultimo 2005 een reeksbreuk ontstaan.

Regelindeling verzekeringsinstellingen

Bij de presentatie van de balansgegevens voor verzekeringsinstellingen is de indeling naar instrumenten (regel 1 t/m 16) grotendeels overeenkomstig de classificatie in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 1995, dat op Europees niveau geharmoniseerde richtlijnen bevat voor de samenstelling van de Nationale Rekeningen.

4 en 14 Financiële derivaten

Onder financiële derivaten worden hier de vorderingen en verplichtingen verstaan die gebaseerd zijn op of afgeleid zijn van een andere onderliggende waarde. Die onderliggende waarden zijn gewoonlijk aandelen, rentedragende schuldpapieren of goederen, maar kunnen ook rentes of indexcijfers zijn. Tot de categorie financiële derivaten behoren alleen de vorderingen of verplichtingen die een marktwaarde hebben uit hoofde van verhandelbaarheid of compenseerbaarheid op de markt. Voorbeelden van financiële derivaten zijn opties, futures en swaps. Noch de onderliggende waarden waarop financiële derivaten zijn gebaseerd, noch de margestortingen die met financiële derivaten kunnen samenhangen behoren tot deze rubriek. Ook kredietderivaten zijn niet opgenomen in deze rubriek.

7 Herverzekerde technische voorzieningen

Onder deze post valt het deel van de verzekeringstechnische voorzieningen (zie omschrijving bij post 12) waarvoor herverzekeringcontracten zijn afgesloten.

10 Aandelenkapitaal en reserves

Deze post bestaat uit het nominaal gestorte aandelenkapitaal, de agioreserves en de overige reserves.

12 Technische voorzieningen

Dit betreft de actuariële voorzieningen voor verzekeringsproducten en pensioenregelingen ten behoeve van de polishouders c.q. deelnemers. Zij bestaan uit de verzekeringstechnische verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij levens- en pensioenverzekeringen, alsmede uit hoofde van toekomstige betalingen op reeds ingediende claims of nog te verwachten claims.

Waarderingsgrondslagen

De waardering van activa en passiva vindt plaats tegen marktwaarde. Voor leningen en rentedragende waardepapieren betekent dit inclusief opgelopen rente.

Tabel 7.1.1 Verkorte balansen van verzekeringsinstellingen naar type

Deze tabel geeft een uitsplitsing van de activa- en passivaposten van de in tabel 7.1 weergegeven data voor verzekeringsinstellingen naar type. Dit betreft een uitsplitsing naar leven-, schade- en herverzekeringsinstellingen. De zorgverzekeringsinstellingen zijn ondergebracht bij de schadeverzekeringsinstellingen en de naturaverzekeringsinstellingen bij de levensverzekeraars.

Tabel 7.1.2 Activa en passiva van verzekeringsinstellingen naar sector

Deze tabel geeft een uitsplitsing van een aantal activa- en passivaposten van de in tabel 7.1 weergegeven data voor verzekeringsinstellingen naar sector van de tegenpartij. Binnen Nederland betreft dit een uitsplitsing naar economische sectoren en voor het buitenland naar geografie (eurogebied en overig).

Sectorindeling

Overheid

De sector overheid omvat de centrale overheid, de lagere overheid en de wettelijke sociale verzekeringsinstellingen. De lagere overheid omvat de provincies, de gemeenten en waterschappen en de lichamen die bepaalde gemeenschappelijke belangen van gemeenten en/of provincies behartigen.

Mfi's

Onder mfi's vallen hier DNB, de kredietinstellingen en de geldmarktfondsen.

Overige financiële instellingen

Onder overige financiële instellingen zijn hier onder meer begrepen verzekeringsinstellingen, pensioenfondsen, beleggingsinstellingen, overige financiële intermediairs (zoals zelfstandige financierings- en leasemaatschappijen, gemeentelijke kredietbanken en participatiemaatschappijen), financiële hulpbedrijven (zoals de effecten- en optiebeurs, bedrijven op het gebied van krediet- en hypotheekbemiddeling, assurantietussenpersonen en pensioenadviesbureaus) en houdstermaatschappijen van mfi's en verzekeringsinstellingen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen omvat alle bedrijven en instellingen met als hoofdfunctie het produceren van goederen en verhandelbare niet-financiële diensten.

Huishoudens en izw's

De huishoudens omvatten alle natuurlijke personen met in begrip van hun eventuele bedrijf (zelfstandigen). Tot de izw's (instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens) behoren stichtingen en verenigingen waarvan de middelen voor het merendeel afkomstig zijn uit vrijwillige bijdragen van huishoudens of uit inkomen uit vermogen (zoals religieuze instellingen, liefdadigheidsinstellingen, vakbonden en sportverenigingen).

Tabel 7.1.3 Kasstroomoverzicht van verzekeringsinstellingen

Het kasstroomoverzicht vormt een consistent geheel met de balansgegevens van de verzekeringsinstellingen en is gebaseerd op dezelfde rapportages. De tabel geeft een sluitend overzicht van alle inkomende en uitgaande geldstromen, ongeacht of zij betrekking hebben op de normale bedrijfsvoering dan wel aan- en verkopen van activa en passiva. Een totaaloverzicht is beschikbaar vanaf 2006.

Populatie (tabellen 7.2 – 7.5)

In de financiële gegevens zijn alle activiteiten opgenomen van de verzekeringsmaatschappijen die onder het toezicht staan van DNB. Dat betekent dat ook de buitenlandse activiteiten van Nederlandse verzekeraars zijn opgenomen. Daarnaast betreffen de cijfers in de tabellen niet de gehele Nederlandse verzekeringsmarkt. De gegevens van buitenlandse verzekeraars die verzekeringen in

Nederland hebben afgesloten, direct of via een bijkantoor, zijn niet opgenomen. Ook de kleinere onderlinge waarborgmaatschappijen, die vrijgesteld zijn van het toezicht, zijn niet opgenomen.

Vanaf boekjaar 2007 zijn de gegevens gebaseerd op de nieuwe rapportageformulieren. De verzekeraars kunnen kiezen of zij rapporteren op basis van Burgerlijk Wetboek Titel 2 Boek 9 (BW29) of op basis van International Financial Reporting Standards (IFRS). Uitgangspunt voor de tabellen is de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening.

Populatie ziektekostenverzekeraars (tabellen 7.6 – 7.9)

De in de tabellen 7.6 tot en met 7.9 opgenomen verzekeraars betreffen alle ziektekostenverzekeraars die onder het toezicht van DNB staan. Deze ziektekostenverzekeraars zijn na invoering van het nieuwe zorgstelsel (1 januari 2006) verplicht om de kwartaalrapportage zorg in te dienen.

Toezichtgegevens verzekeraars

Tabel 7.2 Balans en actuele waarde beleggingen van onder toezicht staande verzekeraars

In de balans zijn de beleggingen tegen de actuele waarde opgenomen. Het verschil tussen de actuele waarde en balanswaarde is tot en met boekjaar 2006 op het eigen vermogen geboekt. Vanaf boekjaar 2007 is de balanswaarde van de beleggingen gelijk aan de actuele waarde.

Bij de schadeverzekeraars is de technische voorziening voor niet-verdiende premies tot en met boekjaar 2006 opgenomen in de post 'Overige voorzieningen'; vanaf boekjaar 2007 is deze post opgenomen onder de post 'Technische voorziening voor schaden'.

Voor de verzekeraars die op basis van BW29 rapporteren is een brutering toegepast: het herverzekeringsdeel van de technische voorziening is aan de activazijde opgenomen onder de post 'Overige activa'. Aan de passivazijde is de bruto technische voorziening opgenomen. Van de verzekeraars die op basis van IFRS rapporteren is de post 'Activa uit herverzekering' opgenomen onder de post 'Overige activa'. De technische voorziening van deze laatste groep is al op bruto basis. De technische voorziening is tot en met boekjaar 2006 netto op de passivazijde van de balans opgenomen.

Tabel 7.3 Baten- en lastenrekening van onder toezicht staande verzekeraars

In de baten- en lastenrekening is geen rekening gehouden met verschillen tussen actuele waarde en balanswaarde van beleggingen. Vanaf het boekjaar 2004 geldt dat enkele verzekeraars de grondslagen hebben gewijzigd, vooruitlopend op de IFRS standaard (International Financial Reporting Standards). Voor de gerealiseerde beleggingsopbrengsten is overgegaan van de methode van het indirecte rendement op een methode van directe verwerking in de resultatenrekening.

Tabel 7.4 Solvabiliteit van onder toezicht staande verzekeraars

Bij schadeverzekeraars kan de vereiste marge op twee manieren berekend worden; op basis van premieberekening of op basis van schadeberekening. Voor elke maatschappij wordt de berekeningswijze gekozen die leidt tot de hoogste vereiste marge. Het totaal van de vereiste marge is daardoor groter dan het totaal van de vereiste marge op basis van één van beide berekeningsmethoden.

De aanwezige solvabiliteit van een verzekeraar is niet per definitie gelijk aan het eigen vermogen zoals uit de jaarrekening blijkt. Er is een verschil tussen accounting regels en prudentiële regels. De volgende drie factoren bepalen het verschil: prudentiële correcties /filters, vermogenscomponenten met toestemming van DNB en vermogenscomponenten met beperking. De keuze van

accountingregels, BW29 of IFRS, mag geen invloed hebben op de hoogte van de solvabiliteitseisen die DNB stelt. Om dit te bereiken heeft DNB enkele prudentiële filters ontwikkeld die de effecten van de keuze voor IFRS neutraliseert.

Tabel 7.5 Uitkeringen en premies van onder toezicht staande verzekeraars

De posten in de tabel zijn niet voor elke categorie verzekeraar gelijk. Levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars hebben een ander soort verzekeringsbedrijf dan de schadeverzekeraars en staan daarom op aparte bladzijden.

Tabel 7.6 Balans van de ziektekostenverzekeraars

In de balans zijn de beleggingen tegen de actuele waarde opgenomen.

Tabel 7.7 Winst- en verliesrekening van de ziektekostenverzekeraars

In de winst- en verliesrekening worden de ontvangen bedragen uit het Zorgverzekeringsfonds tot de bruto premies gerekend. Het verschil tussen het totaal en de basisverzekering wordt verklaard door de resultaten op de aanvullende verzekering, uitloop van ex-particulieren, uitloop van ex-ziekenfondsverzekerden en de uitloop van aanvullende en overige verzekeringen (oude jaren).

Tabel 7.8 Aantal verzekerden van de ziektekostenverzekeraars

Een concern is vrij om de basisverzekeringen en de aanvullende verzekeringen in aparte verzekeraars dan wel bij één verzekeraar onder te brengen. Bij elk concern kan een cliënt terecht voor zowel de basisverzekering als een aanvullende verzekering.

Tabel 7.9 Solvabiliteit van de ziektekostenverzekeraars

De vereiste solvabiliteit is in de tabel op een prospectieve manier berekend. De vereiste solvabiliteit werd voorheen mede bepaald op basis van de gemiddelde bruto schade in de voorgaande drie jaar. Door alle verschuivingen in de portefeuillesamenstellingen is het schadeverleden op 1-1-2006 geen zinvolle grondslag voor de berekening van de vereiste solvabiliteit. Daarom is tijdelijk sprake van een prospectieve solvabiliteitsberekening.

Pensioenfondsen

Macro-economische statistiek pensioenfondsen

Tabel 8.1 Balans van pensioenfondsen

De data over de periode 2002 t/m 2005 zijn ontleend aan een gezamenlijke enquête van het CBS en DNB onder een beperkt aantal onder toezicht staande pensioenfondsen. De gerapporteerde balansgegevens zijn opgehoogd tot landelijke totalen. De hiermee samenhangende berekeningen zijn over deze periode door het CBS verricht.

Met ingang van 2006 worden de data ontleend aan de statistische DRA-rapportage, die door een beperkt aantal pensioenfondsen periodiek bij DNB ingediend wordt. De door deze instellingen gerapporteerde cijfers vormen ongeveer 90% van het landelijke totaal. Voor het ontbrekende deel worden de data door DNB opgehoogd tot landelijke totalen.

Regelindeling pensioenfondsen

Bij de presentatie van de balansgegevens voor pensioenfondsen is de indeling naar instrumenten (regel 1 t/m 15) grotendeels overeenkomstig de classificatie in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 1995, dat op Europees niveau geharmoniseerde richtlijnen bevat voor de samenstelling van de Nationale Rekeningen.

De regelindeling is grotendeels gelijk aan de regelindeling in tabel 7.1 (zie hierboven). Er zijn twee aanpassingen: 'het eigen vermogen' (regel 10) wordt 'Stichtingskapitaal en reserves' genoemd. De passivapost 'Effecten m.u.v. aandelen' is hier niet van toepassing.

Waarderingsgrondslagen

De waardering van activa en passiva vindt plaats tegen marktwaarde. Voor leningen en rentedragende waardepapieren betekent dit inclusief opgelopen rente.

Tabel 8.1.1 Verkorte balansen van pensioenfondsen naar type

Deze tabel geeft een uitsplitsing van de activa en passiva van de in tabel 8.1 weergegeven data voor pensioenfondsen naar type. Dit betreft een uitsplitsing naar bedrijfstak-, ondernemings- en overige pensioenfondsen. De beroepspensioenfondsen zijn ondergebracht bij de overige pensioenfondsen.

Tabel 8.1.2 Activa en passiva van pensioenfondsen naar sector

Deze tabel geeft een uitsplitsing van een aantal activa en passiva van de in tabel 8.1 weergegeven data voor pensioenfondsen naar sector van de tegenpartij. Binnen Nederland betreft dit een uitsplitsing naar economische sectoren en voor het buitenland naar geografie (eurogebied en overig).

Sectorindeling

De sectorindeling is identiek aan de indeling bij tabel 7.1.2.

Tabel 8.1.3 Kasstroomoverzicht van pensioenfondsen

Het kasstroomoverzicht vormt een consistent geheel met de balansgegevens van de pensioenfondsen en is gebaseerd op dezelfde rapportages. De tabel geeft een sluitend overzicht van alle inkomende en uitgaande geldstromen, ongeacht of zij betrekking hebben op de normale bedrijfsvoering dan wel aan- en verkopen van activa en passiva. Een totaaloverzicht is beschikbaar vanaf 2006.

Toezichtsgegevens pensioenfondsen

Populatie

De in de tabellen 8.1 tot en met 8.17 opgenomen pensioenfondsen betreffen alle pensioenfondsen die onder toezicht van De Nederlandsche Bank staan uit hoofde van de Pensioenwet (voorheen de Pensioen- en spaarfondsenwet) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De gegevens zijn ontleend aan de toezichtrapportages.

Pensioenmonitor (tabellen 8.11 – 8.16)

De reglementgegevens (primo) zijn gekoppeld met de financiële gegevens van het voorgaande jaar (ultimo). Dit betekent dat bij de jaarsaanduiding 2005 in de tabellen de reglementgegevens per 1-1-2005 staan, gekoppeld aan het financiële gegeven (bijvoorbeeld voorziening pensioenverplichting) per 31-12-2004.

Tot en met 2006 bevatten de tabellen informatie over alle onder toezichtstaande instellingen. Vanaf 2006 tonen de tabellen niet langer de gegevens van pensioenfondsen die in een vergevorderd stadium van liquidatie zijn en daarom ontheven zijn van hun rapportageverplichtingen jegens DNB. Het effect van deze trendbreuk komt tot uitdrukking in de dubbele waarneming voor 2006.

Tabel 8.2 Organisatie & Pension fund governance

Deze tabel geeft informatie over de organisatie van pensioenfondsen. Het betreft enerzijds informatie over de uitbesteding van taken en anderzijds over de inrichting van de organisatie: de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan en het interne toezicht.

Pensioenfondsen met een dekkingstekort of een reservetekort dienen een door DNB goedgekeurd herstelplan te ontwikkelen. Bij "Onder bezwaar herstelplan" staat aangegeven hoeveel fondsen in een herstelsituatie verkeren.

Een deelnemersraad is verplicht voor bedrijfstakpensioenfondsen, ondernemingspensioenfondsen kunnen onder bepaalde voorwaarden afzien van een deelnemersraad. Voor beroepspensioenfondsen is een deelnemersraad niet verplicht. Het verantwoordingsorgaan en intern toezicht is voor alle pensioenfondsen verplicht.

Tabel 8.3 Balans op actuele waarde

Deze tabel geeft de balans op marktwaarde en is gebaseerd op de jaarstaten ten behoeve van het uitvoerend toezicht die pensioenfondsen bij DNB indienen. Daarbij wordt zowel aan activa als aan de passiva zijde onderscheid gemaakt naar risicodragende partij, het pensioenfonds, de deelnemer of een herverzekeraar. De tabel kent een trendbreuk tussen 2006 en 2007 omdat met ingang van 2007 de jaarstaten zijn aangepast aan het Financieel toetsingskader. Vóór 2007 werd geen onderscheid gemaakt naar risicodragers. Daarom is in de jaren tot en met 2006 de gehele beleggingsportefeuille onder de post 'risico pensioenfonds' opgevoerd en aan de passiva kant alleen een totaal van de technische voorzieningen gegeven.

Tabel 8.4 Baten- en lastenrekening

Deze tabel geeft de rekening van baten en lasten. Analoog aan de balans wordt met ingang van 2007 ook in deze tabel onderscheid gemaakt naar risicodragende partij: pensioenfonds, deelnemer of verzekeraar. De totale overdrachtssom overgenomen pensioenverplichtingen betreft tot en met 2006 het saldo van overgenomen en overgedragen verplichtingen, vanaf 2007 zijn deze posten apart opgenomen.

Tabel 8.5 Beleggingen risico deelnemer

Deze tabel geeft de omvang en rendementen van de beleggingsportefeuille die pensioenfondsen aanhouden maar waarvan het beleggingsrisico bij de deelnemer ligt. Over het algemeen zijn dit beleggingen die behoren bij zogenaamde premieovereenkomsten, dit is een type pensioenregeling waarbij de hoogte van de premie vastgelegd is maar de hoogte van de uitkering afhankelijk is van de waarde van de beleggingen op de datum van pensionering. De tegenhanger van deze tabel is tabel 8.9 waarin de omvang van de beleggingen voor risico van het pensioenfonds is weergegeven. De beleggingen genoemd in deze tabel behoren over het algemeen bij uitkeringsovereenkomsten, dit zijn overeenkomsten waarbij de hoogte van de pensioenuitkering vaststaat. Tabel 8.5 kent een jaarlijkse verschijningsfrequentie, tabel 8.9 wordt op kwartaalbasis aangevuld.

Tabel 8.6 Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Deze tabel geeft het aantal deelnemers, gewezen deelnemer en pensioengerechtigden dat bij pensioenfondsen is aangesloten. De deelnemers zijn personen die bij pensioenfondsen pensioenrechten op bouwen. Over het algemeen betalen zij en hun werkgevers, premie. Een deel van de deelnemers is vrijgesteld van premiebetaling vanwege arbeidsongeschiktheid, deze zijn apart genoemd, maar zijn daarnaast ook opgenomen in de deelnemersaantallen. Datzelfde geldt voor deelnemers met een deeltijdpensioen. Gewezen deelnemers bouwen geen

pensioenaanspraken meer op, omdat de dienstbetrekking bij de werkgever is beëindigd, en ontvangen nog geen pensioenuitkering. Zij hebben wel pensioenaanspraken bij het pensioenfonds. De pensioengerechtigden zijn alle personen die van het pensioenfonds een pensioenuitkering ontvangen, ongeacht of dit een ouderdomspensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen, partnerpensioen of wezenpensioen betreft. Een persoon kan bij meerdere pensioenfonds pensioenaanspraken hebben opgebouwd en door meerdere pensioenfonds als gewezen deelnemer gerapporteerd worden. Dit heeft tot gevolg dat de tabel gewezen deelnemers dubbelstellingen bevat. Hetzelfde doet zich voor bij de pensioengerechtigden; een persoon kan van meerdere pensioenfonds een pensioenuitkering ontvangen.

Tabel 8.7 Demografie van pensioenfonds

Deze tabel geeft een uitsplitsing van het deelnemersbestand van pensioenfonds naar leeftijdsklasse. De tabel onderscheidt, net als tabel 8.6, deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Deelnemers worden uitgedrukt in het aantal natuurlijke personen. Dit betekent dat een deeltijdmedewerker als één persoon meetelt.

Tabel 8.8 Geraamde dekkingsgraad van pensioenfonds

De belangrijkste financiële graadmeter voor pensioenfonds is de dekkingsgraad; de verhouding tussen verplichtingen en bezittingen. Pensioenfonds zonder eigen verplichtingen, bijvoorbeeld de volledig herverzekerde fonds, kennen geen dekkingsgraad en zijn daarom niet opgenomen in de tabel.

Beschikbare middelen voor risico fonds

Bij het bepalen van de dekkingsgraad zijn alleen de beschikbare middelen voor risico van het fonds relevant. Dit houdt in dat aan de actiefzijde de balansposten beleggingen voor risico deelnemer en herverzekeringstechnische voorzieningen niet worden meegewogen.

De posten achtergestelde leningen, andere voorzieningen en overige verplichtingen worden in mindering gebracht op de activa, waarna de totale beschikbare middelen voor risico van het fonds resteren.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de achtergestelde leningen geheel of gedeeltelijk bij de eerder berekende totale beschikbare middelen worden opgeteld. De mate waarin dergelijke leningen kunnen bijdragen aan de solvabiliteit is echter begrensd in het Besluit financieel toetsingkader pensioenfonds (artikel 8).

Geraamde technische voorzieningen voor risico fonds

Voor wat betreft de technische voorzieningen voor risico van het fonds wordt volstaan met een raming (fonds die de voorziening exact berekenen vermelden het exacte bedrag). Bij de raming dient ondermeer rekening gehouden te worden met eventuele reglementaire opbouw, toe- of afname door collectieve waardeoverdrachten, aanpassing van de technische grondslagen, toekenning van toeslagen, verrichte uitkeringen, benodigde interest en wijzigingen van de rente termijnstructuur.

Categorieën

Bij een dekkingsgraad van 100 procent is de waarde van de beschikbare middelen gelijk aan die van de verplichtingen. Maar omdat pensioenfonds ook kosten maken bij de uitvoering van een pensioenregeling, geldt een dekkingsgraad van ongeveer 105 procent als het minimum (het minimaal vereist eigen vermogen). Aangezien pensioenfonds risico's lopen met de middelen die zij beheren, dienen zij buffers aan te houden. De omvang van de benodigde buffer is afhankelijk van het risicoprofiel van een pensioenfonds. Een pensioenfonds dient met behulp van de solvabiliteitstoets te bepalen wat de exacte omvang van de benodigde buffers is, het zogenaamde vereist eigen vermogen. Voor een gemiddeld fonds dient de omvang van de buffer ongeveer 30 procent van de totale verplichtingen te bedragen.

Tabel 8.9 Belegd pensioenvermogen voor risico pensioenfonds

In tabel 8.9 wordt een specificatie van de beleggingen, inclusief en exclusief derivaten, weergegeven. De tabel omvat niet het gehele belegde pensioenvermogen. Een klein deel van het pensioenvermogen is belegd voor risico deelnemers of is herverzekerd. Dit deel van het vermogen blijft buiten beschouwing.

Bij het samenstellen van deze tabel is de 'look through' regel gehanteerd. Het leidende principe van deze regel luidt: splits beleggingsrisico's uit voor zover het mogelijk is en voor zover het een betekenisvolle verscherping van het beeld geeft. Dit principe is de basis van de verschillen tussen tabel 8.1 en 8.9.

Vastgoedbeleggingen

Directe beleggingen in vastgoed omvatten directe belangen in vastgoed evenals belangen via deelnemingen of andere participatievormen, die niet als beleggingsinstelling aangemerkt worden. Indirecte beleggingen in vastgoed omvatten alle belangen in vastgoed die via beleggingsinstellingen worden aangehouden.

Aandelen

Bij beleggingen in aandelen geldt een onderscheid tussen beursgenoteerde aandelen op ontwikkelde aandelenmarkten ('mature markets'), beursgenoteerde aandelen op opkomende markten ('emerging markets') en niet-beursgenoteerde aandelen ('private equity'). Beleggingsfondsen zijn, zover mogelijk, uitgesplitst naar de verschillende categorieën.

Vastrentende waarden

Er is onderscheid gemaakt naar staatsobligaties (niet index-linked), index-linked bonds (obligaties, waarbij de coupon en/of de hoofdsom is geïndexeerd op een inflatie-index), hypothecaire leningen, en credits (obligaties uitgegeven door niet-overheden, incl. structured notes). Kortlopende vorderingen op banken vallen tevens onder vastrentende waarden.

Bij de specificatie van vastrentende waarden naar risicoklasse is aansluiting gezocht bij algemeen aanvaarde indelingen. Beleggingen waarvan de rating niet bekend is en waarbij ook geen afdoende inschatting kon worden gemaakt, zijn ondergebracht in de categorie 'geen rating'.

Tabel 8.10 Hoogte toeslagen voor deelnemers en inactieven

In tabel 8.10 is onderscheid gemaakt naar de categorieën 'deelnemers' en 'inactieven'.

Onder de categorie 'deelnemers' behoren deelnemers waarvoor het pensioenfonds premie ontvangt en deelnemers die vanwege arbeidsongeschiktheid zijn vrijgesteld van premiebetaling, alsmede deeltijdgepensioneerden. Onder de inactieve deelnemers vallen de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers zijn deelnemers die aanspraken hebben opgebouwd maar waarvoor geen premie meer wordt afgedragen omdat hun dienstbetrekking bij de aangesloten werkgever is beëindigd. Ook deelnemers waarvan de premiebetaling geheel is opgeschort wegens verlof worden tot de gewezen deelnemers gerekend. Pensioengerechtigden ontvangen een pensioenuitkering van het pensioenfonds.

Voorwaardelijkheid

Toeslagverlening is voorwaardelijk indien het al dan niet verlenen van toeslag afhankelijk is van de financiële positie van het pensioenfonds, of zo de hoogte van de te verlenen indexatie afhankelijk is van een door het fondsbestuur of de werkgever te beïnvloeden factor. Onvoorwaardelijke toeslagverlening houdt in dat deze afhankelijk is van een objectieve externe factor, maar onafhankelijk van besluiten van fondsbestuur of werkgever.

Tabel 8.11 Typen pensioenovereenkomsten

In de tabel worden de volgende typen pensioenovereenkomsten onderscheiden:

- uitkeringsovereenkomst: een pensioenovereenkomst inzake een vastgestelde pensioenuitkering;
- premieovereenkomst: een pensioenovereenkomst inzake een vastgestelde premie die uiterlijk op de pensioendatum wordt omgezet in een pensioenuitkering;
- kapitaalovereenkomst: een pensioenovereenkomst inzake een vastgesteld kapitaal dat uiterlijk op de pensioendatum wordt omgezet in een pensioenuitkering;
- spaarsysteem: is onder de Pensioenwet niet langer een pensioen. Ze zal na een overgangsjaar verdwijnen uit de statistieken.

Tabel 8.12 Soorten pensioen

In de tabel worden de volgende soorten pensioen onderscheiden:

- (tijdelijk) ouderdomspensioen: een geldelijke, vastgestelde uitkering voor de werknemer of de gewezen werknemer bij wijze van inkomensvoorziening bij ouderdom;
- partnerpensioen: een geldelijke, vastgestelde uitkering voor de echtgenoot, de geregistreerde partner of de partner, de gewezen echtgenoot, de gewezen geregistreerde partner of gewezen partner wegens het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer;
- wezenpensioen: een geldelijke, vastgestelde uitkering voor een kind tot wie de overleden werknemer of gewezen werknemer als ouder in familierechtelijke betrekking stond of voor diens stief- of pleegkind, wegens het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer;
- arbeidsongeschiktheidspensioen: een geldelijke, vastgestelde uitkering wegens arbeidsongeschiktheid van de werknemer of gewezen werknemer, waarop recht bestaat na afloop van de periode bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Ziektewet of, indien de werknemer of gewezen werknemer Ziektewetuitkering ontvangt, na afloop van de periode bedoeld in artikel 29, vijfde en negende lid, van de Ziektewet;
- ongehuwdenpensioen: wordt niet lager onderscheiden van partnerpensioen, ze zal na een overgangsjaar verdwijnen uit de statistieken;
- tijdelijk ouderdomspensioen: het tijdelijk ouderdomspensioen gaat vooraf aan het levenslang ouderdomspensioen, het eindigt wanneer het ouderdomspensioen ingaat. De uitkering van het tijdelijk ouderdomspensioen eindigt bij 65;
- tijdelijk nabestaandenpensioen: Een tijdelijk nabestaandenpensioen is een uitkering bij overlijden van de partner tot een leeftijd van 65 jaar, of anders, indien het pensioenreglement hier iets over zegt;
- overbruggingspensioen: Het overbruggingspensioen is een tijdelijke aanvulling op het levenslange ouderdomspensioen voor de periode dat de gepensioneerde nog geen aow-uitkering ontvangt. Het onderscheidt zich van het tijdelijk ouderdomspensioen doordat de periode van uitkering die van het ouderdomspensioen overlapt. De uitkering van het overbruggingspensioen eindigt bij 65. De uitkering van het ouderdomspensioen in combinatie met een overbruggingspensioen begint voor 65;
- kapitaal; wordt niet lager onderscheiden, ze zal na een overgangsjaar verdwijnen uit de statistieken;
- anders: niet in bovenstaande soorten in te delen of niet bekend.

In het tijdelijk nabestaandenpensioen is onder meer het ANW-hiaatpensioen opgenomen. Hierin zijn niet begrepen de ANW-hiaatverzekeringen die door een aangesloten werkgever eventueel los van het pensioenfonds direct zijn ondergebracht bij een verzekeraar.

Tabel 8.13 Opbouwpercentage bij de toezegging van het ouderdomspensioen voor uitkeringsovereenkomsten

Omdat het opbouwpercentage alleen relevant is voor uitkeringsovereenkomsten zijn alleen deze regelingen in de tabel opgenomen. Er wordt gewogen naar het aantal pensioenfonds, het aantal actieve deelnemers en de voorziening pensioenverplichting. De procentkolommen geven aan welk percentage de aantallen of bedragen in de naastgelegen linkerkolom van het totaal uitmaken

Tabel 8.14 Soort franchise

Het totale inkomen uit collectieve bron na pensionering bestaat uit de aow-uitkering en het aanvullende ouderdomspensioen. Voor de berekening van het ouderdomspensioen gaan veel regelingen uit van een pensioengrondslag berekend als het salaris verminderd met een franchise. De franchise behelst in beginsel dat deel van het salaris waarvoor in het inkomen wordt voorzien door de aow-uitkering. Vanaf 2007 is de categorie Koppeling aan aow-samenwonende onderverdeeld in Koppeling aan enkelvoudige aow-samenwondende en Koppeling aan gezamenlijke aow-samenwondenden. De categorie Anders bevat vanaf 2007 ook de pensioenfonds waarvoor geen informatie beschikbaar is.

Tabel 8.15 Basis voor toeslagverlening voor deelnemers (middelloon)

Toeslagverlening dient om waardeverlies van het pensioen te compenseren. Bij middelloonregelingen kan waardeverlies al tijdens de opbouwfase van het pensioen optreden. (Bij een eindloonsysteem worden de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers automatisch 'geïndexeerd' door middel van loonstijgingen.) Bij de onderverdeling van de tabel is de onderverdeling van de indexatiematrix gevolgd. Het hoogste niveau van indeling, weergegeven met een lettercode, geeft het soort toezegging aan. Het tweede niveau van indeling, weergegeven met een cijfercode, geeft aan op welke wijze toeslagen gefinancierd worden. De hoogte van de toeslagverlening kan gekoppeld zijn aan een ex ante maatstaf. De gebruikte maatstaf is in het vervolg van 8.15 weergegeven. Voorbeelden van maatstaven zijn de algemene prijsontwikkeling en de algemene loonontwikkeling. Ook combinaties van verschillende maatstaven zijn mogelijk; bijvoorbeeld het maximum van prijs- en loonontwikkeling.

Tabel 8.16 Basis voor toeslagverlening van ingegaan ouderdomspensioen

De reële waarde van een pensioenuitkering kan als gevolg van inflatie afnemen. Toeslagverlening compenseert hiervoor. De tabel volgt dezelfde indeling als tabel 8.15.

Overige financiële instellingen

Special Purpose Vehicles

Tabel 9.1 Balansgegevens van Special Purpose Vehicles

Populatie

De gegevens in deze tabel zijn verzameld uit openbare bronnen. Het betreft hier prospectussen, beursgegevens, door Special Purpose Vehicles (spv's) zelf gepubliceerde informatie op internet en/of jaarverslagen van spv's. De gepubliceerde gegevens zijn in sommige gevallen deels gebaseerd op ramingen.

Tot de spv's worden gerekend

- Nederlandse entiteiten die Nederlandse of buitenlandse activa, of het risico daarop, van andere ingezetene partijen (de zogenoemde originators) overgenomen hebben.
- Nederlandse entiteiten die Nederlandse activa, of het risico daarop, van niet-ingezetene originators overgenomen hebben.

In deze tabel zijn gezien vanuit de passiefzijde van de balans uitsluitend gegevens opgenomen van spv's die kapitaalmarktpapier (schuldpapier met een oorspronkelijke looptijd langer dan een jaar) hebben uitgegeven. spv's die kortlopend schuld papier hebben uitgegeven (zogenoemde conduits) zijn niet in deze tabel opgenomen.

Financiële stabiliteit

Tabel 10.1 Financiële stabiliteitsindicatoren

De cijfers in deze tabel zijn samengesteld in het kader van de door het IMF opgezette *Coordinated Compilation Exercise on Financial Soundness Indicators* (CCE-FSIs), waaraan 62 landen deelnemen. Voor een uitgebreide methodologische beschrijving van de reeksen wordt verwezen naar de website van het IMF (www.imf.org), waarvoor alle deelnemende landen uitgebreide metadata van de FSI's worden gepubliceerd (volg de link <http://www.imf.org/external/np/sta/fsi/eng/cce/index.htm>). Een toelichting op de CCE-FSI's wordt verschaft in het artikel '*Publicatie van financiële stabiliteitsindicatoren*' in het Statistisch Bulletin van december 2006.

De FSI's voor banken zijn – met enkele uitzonderingen – berekend voor banken met hoofdkantoor in Nederland (geconsolideerd met binnen- en buitenlandse dochterondernemingen). Bron voor deze cijfers is Toezichtinformatie. De brongegevens voor I5 'sectorale verdeling van leningen' en I38 'ratio van woningleningen en totaal leningen' komen uit de monetaire statistiek, die betrekking heeft op het binnenlandse bancaire bedrijf van alle banken die in Nederland ingezet zijn. De cijfers sporen met tabel 5.2. De bron voor I20 'spreiding tussen credit en debet rente' is de ECB-rentestatistiek van monetair-financiële instellingen. Ook deze statistiek heeft betrekking op het binnenlandse bancaire bedrijf van banken ingezet in Nederland. De FSI's sporen met de gegevens in tabel 1.2.2

De FSI's voor overige financiële instellingen, niet-financiële ondernemingen (met uitzondering van I32 'aanvragen voor surseance van betaling') en huishoudens zijn afgeleid uit de Nationale rekeningen, bron CBS. De bron voor I32 'aanvragen voor surseance van betaling' is Graydon Nederland bv. De bron voor I37 'woningprijzen' is Kadaster.

Huishoudens

Tabel 11.1 Vermogenscomponenten van Nederlandse huishoudens

Bezittingen en schulden van huishoudens komen in verschillende tabellen van het Statistisch Bulletin aan bod. Voor de overzichtelijkheid is een en ander in tabel 11.1 bijeengebracht. Het betreft hier vermogenscomponenten van Nederlandse huishoudens en niet zoals in sommige andere tabellen van huishoudens in het eurogebied.

Deposito's

Zie toelichting bij tabel 5.2.2 en tabel 5.2.3.

Effecten

De waarneming over het bezit van buitenlandse effecten is begonnen in april 2003; data over het bezit van Nederlandse effecten is beschikbaar vanaf januari 2006. Het betreft hier alleen het bezit van Nederlandse particulieren. Dit betekent dat niet de gehele sector Nederlandse huishoudens wordt waargenomen. Verenigingen en stichtingen zonder zakelijk doel blijven buiten beschouwing (zie ook de toelichting op de sectorindeling bij tabel 5.2.1). Verder geldt dat beleggingen via beleggingskoopsommen (unit linked producten) buiten beeld blijven. Dit is ook van toepassing op effecten die door particulieren rechtstreeks in het buitenland worden bewaard. Verder valt een groot deel van de niet-beursgenoteerde aandelen in bezit van directeuren-groootaandeelhouder buiten de waarneming. Zie verder het artikel De beleggingsportefeuille van de Nederlandse particulier in het Statistisch Bulletin, juni 2006, pagina 21-26.

Aandelen

De data over buitenlandse aandelen bevatten vóór 2006 tevens buitenlandse beleggingsfondsen.

Beleggingsfondsen

Voor de Nederlandse beleggingsfondsen wordt verwezen naar de toelichting bij tabel 6.1.

Kapitaalmarktpapier

De post kapitaalmarktpapier betreft schuld papier met een looptijd vanaf 1 jaar.

Geldmarktpapier

Geldmarktpapier betreft schuld papier met een looptijd tot en met 1 jaar.

Betalingsbalansen en extern vermogen

Tabel 12.1 Betalingsbalans

De opstelling van de betalingsbalans sluit aan bij de internationale richtlijnen van de vijfde editie van het IMF Balance of Payments Manual, 1993. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het artikel 'De Nederlandse betalingsbalans: aanpassing van wijze van samenstelling en presentatie', in het Statistisch Bulletin van juni 2000 en ook naar de toelichting bij de tabellen 12.2 tot en met 12.11.

Tenzij anders aangegeven worden de gegevens ontleend aan het rapportagestelsel van DNB voor de betalingsbalans. Sinds 1 april 2003 is dit rapportagestelsel gebaseerd op directe rapportages door ingezetenen. De indirecte rapportages door middel van het oude kasrapportagestelsel over de aard van het betalingsverkeer dat via het Nederlandse bankwezen met het buitenland werd afgewikkeld, is daarmee volledig komen te vervallen. In het rapportagestelsel berust de verantwoordelijkheid voor de meting van het grensoverschrijdend goederen- en dienstenverkeer bij het CBS. Daar zij vanouds ook de verantwoordelijkheid heeft voor de Statistiek van de Buitenlandse Handel is het CBS daarmee grotendeels verantwoordelijk voor de meting van het lopende verkeer met het buitenland. DNB richt zich met haar dataverzameling primair op de grensoverschrijdende financiële transacties en posities van ingezetenen, tezamen met de daarmee verband houdende financiële inkomens, zoals rentes en dividenden. Voor een uitgebreide beschrijving van het rapportagestelsel wordt verwezen naar 'Balance of payments in the Netherlands: The road to a modern survey system', Statistical Bulletin May 2003, Special issue.

2 Vermogensoverdrachtenrekening

Tot de vermogensoverdrachten behoren onder meer schenkingen van investeringsgoederen, schuld kwijtschelding en financiële activa die migranten bij hun verhuizing meenemen, alsmede overige transacties zoals legaten en de handel in stamrechten.

Tabel 12.2 Goederenrekening

Het goederenverkeer omvat de 'klassieke' goederenhandel – uitvoer (fob) en invoer (fob) – tussen ingezetenen en niet-ingezetenen die gepaard gaat met eigendomsoverdracht. Tot deze categorie behoren tevens de transacties in niet-monetair goud. Een aanzienlijk deel van de Nederlandse export betreft wederuitvoer. Dit zijn goederen die in Nederland zijn ingevoerd en het land in (vrijwel) onbewerkte staat weer verlaten, waarbij de goederen in eigendom zijn overgedragen aan een Nederlandse ingezetene. Indien er geen sprake is van eigendomsoverdracht aan een Nederlandse ingezetene, is sprake van quasi-doorvoer; deze stromen zijn niet in de goederenrekening opgenomen. Het goederenverkeer omvat voorts de (bruto) waarde van de goederenstroom die betrokken is bij veredelingstransacties, waarbij goederen tijdelijk de grens overgestuurd worden om ze tegen vergoeding (het veredelingsloon) een bewerking te laten ondergaan zonder dat eigendomsoverdracht plaats vindt. De activiteiten van distributiecentra zijn eveneens in de goederenrekening opgenomen. Ten slotte zijn reparatie aan goederen en de levering van goederen in (lucht)havens aan

transportondernemingen (bunkering) in het goederenverkeer opgenomen. De bron van de gegevens wordt gevormd door de handelsstatistiek van het CBS.

Aanvullende gegevens

Teneinde te voldoen aan de internationale richtlijnen voor de registratie van de goederenhandel zijn aanpassingen op de cijfers van de handelsstatistiek noodzakelijk. Deze aanpassingen hebben betrekking op de volledigheid waarmee transacties geregistreerd worden (verschil in dekking), op de classificatie en op het tijdstip van registratie. Het voornaamste bestanddeel van de classificatieverschillen is de correctie van de invoer naar fob-waarde (handelsstatistiek: cif-waarde). Het verschil wordt als invoer van vervoers- en verzekeringsdiensten opgenomen in het dienstenverkeer. Voorts worden de uitkomsten van de handelsstatistiek door het CBS tijdens de inpassing in de Nationale Rekeningen gecorrigeerd. Deze correcties worden door DNB overgenomen bij de samenstelling van de betalingsbalans.

Tabel 12.3 Dienstenrekening

Sinds 1 april 2003 is het CBS verantwoordelijk voor de meting van het grensoverschrijdende dienstenverkeer. Daar de cijfers voor het dienstenverkeer voor het meest recente kwartaal nog niet beschikbaar zijn voor opname in het Statistisch Bulletin, maakt DNB ramingen voor zowel invoer als uitvoer van de hoofdgroepen van de dienstenrekening.

1.1 en 2.1 Vervoersdiensten

Met ingang van het Statistisch Bulletin van maart 2008 is de indeling van de vervoersdiensten aangepast aan de richtlijnen van het IMF Balance of Payments Manual. Vervoersdiensten omvatten alle diensten die ingezetenen van een economie voor ingezetenen van een andere economie verrichten en die gepaard gaan met het vervoer van personen, het vervoer van goederen (vracht), huur (charter) van voertuigen met bemanning en bijbehorende ondersteunende diensten. Zeevaart en luchtvaart zijn beide uitgesplitst naar: passagiersvervoer, vrachtovervoer en vervoersondersteunende diensten. Het overig vervoer omvat alle andere vervoersdiensten: spoorvervoer, wegvervoer, binnenvaart, ruimtevaart, vervoer via pijpleidingen en transport van elektriciteit, alsmede overige vervoersondersteunende diensten.

1.2 en 2.2 Reisverkeer

Door de introductie van de chartale euro begin 2002 is de tot dan toe gebruikelijke waarneming van de chartale reisuittaken door ingezetenen van het eurogebied niet meer mogelijk. Sinds 1 januari 2002 worden gegevens over het reisverkeer daarom op een andere wijze verzameld. Daartoe stelt het CBS, verantwoordelijk voor de compilatie van de statistiek van het reisverkeer, gegevens samen op basis van enquêtes onder ingezetenen naar de gemaakte reisuittaken in het buitenland en het gebruik van logies-accomodaties in Nederland. Deze gewijzigde waarneming betekent dat er begin 2002 sprake is van een breuk in de registratie van het reisverkeer.

1.8 en 2.8 Royalty's en licenties

Deze post bevat de vergoedingen voor het gebruik van stamrechten.

1.9 en 2.9 Overige zakelijke dienstverlening

De overige zakelijke diensten omvatten aan de handel gerelateerde diensten, operationele leasingdiensten en diverse zakelijke, professionele en technische diensten. Aan de handel gerelateerde diensten omvatten de transitohandel en de commissies voor goederen- en dienstentransacties. Operationele lease omvat de verhuur van materieel, zoals vervoersmiddelen zonder bemanning, machineparken en dergelijke waarbij zowel het juridische als het economische eigendom in handen blijft van de 'verhuurder'. Diverse zakelijke, professionele en technische diensten omvatten onder meer juridisch advies, accountancy- en managementadvies en public relations, reclamewezen, markt- en opinieonderzoek.

Tabel 12.4 Inkomensrekening

Tot de inkomstentransacties behoren inkomen uit arbeid en kapitaal, met een nader onderscheid tussen inkomen uit directe investeringen, effecten en overige financiële activa en passiva. Dit onderscheid sluit aan bij de classificatie van de financiële rekening (zie tabellen 12.6 tot en met 12.8) en het extern vermogen van Nederland (tabel 12.10).

2.1.2 en 5.1.2 Ingehouden winsten

Deze post betreft de ingehouden winsten van dochterondernemingen in direct-investeringsverband. Ingehouden winst wordt berekend als het verschil tussen de winst (cq het verlies) en het gedeclareerde dividend. De tegenpost van deze transacties in de inkomensrekening is de herinvestering van winsten in de financiële rekening (regels 1.2 en 14.2 in tabel 12.6). De informatie over de winsten (cq verliezen) is slechts op jaarbasis beschikbaar. Voor (de kwartalen van) het lopende jaar worden deze cijfers geraamd op basis van het verleden; deze hebben derhalve een voorlopig karakter.

2.1.3 en 5.1.3 Rente op leningen

Bij de boeking van de rente-inkomens op leningen die een dochtermaatschappij aan haar moeder heeft verstrekt, wordt het concept van directional principle toegepast (zie de toelichting bij tabel 12.6). De rente-inkomens zijn sinds april 2003 op accrual basis. Volgens dit principe wordt het rente-inkomen toegerekend aan de periode dat vorderingen worden aangehouden of verplichtingen uitstaan. Het rente-inkomen op vorderingen en verplichtingen dient geheel los te worden beschouwd van feitelijke rentebetalingen.

2.2.2 en 5.2.2 Rente op effecten

De rentes op obligaties en geldmarktpapier zijn sinds april 2003 eveneens op accrual basis.

Tabel 12.5 Inkomensoverdrachten

Tot de inkomensoverdrachten behoren onder meer schenkingen in geld of natura die in de consumptieve sfeer worden aangewend, premies en uitkeringen van sociale-verzekeringsinstellingen en door de overheid geheven belastingen. De waarneming van de inkomensoverdrachten is vanaf april 2003 niet geheel volledig en omvat tevens ramingen.

Tabel 12.6 Directe investeringen

Tot de directe investeringen worden de transacties gerekend die samenhangen met de verwerving van aandelenkapitaal door ondernemingen in buitenlandse ondernemingen (door oprichting, fusie of overname) met als doel zeggenschap in het bestuur van die onderneming te verkrijgen. Verder behoren daartoe alle overige financiële transacties tussen gelieerde ondernemingen (leningen, ingehouden winsten, mutaties in onderlinge rekeningen-courant), alsmede de aan- en verkopen van onroerend goed. De verdeling naar land betreft het land van vestiging van de rechtstreekse buitenlandse moeder-, zuster- of dochteronderneming. Conform het IMF Balance of Payments Manual wordt het directional principle toegepast bij de meting van de Nederlandse directe investeringen in het buitenland en de buitenlandse directe investeringen in Nederland. Volgens dit principe worden financiële stromen (en daaraan gerelateerde inkomensstromen) van de dochter naar de moeder gesaldeerd met de transacties van de moeder naar de dochter.

Ten aanzien van de samenstelling van de landen(groepen) wordt in het algemeen de definitie gevolgd die Eurostat hanteert. De samenstelling van de meest gebruikte landen(groepen) is als volgt:

- *Frankrijk*: inclusief Frans-Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Monaco, Reunion en Saint-Pierre en Miquelon.
- *Overige EU-landen*: Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Slowakije en Tsjechië (inclusief voormalig Tsjecho-Slowakije).
- *Overig Europa*: Albanië, Andorra, Bosnië-Herzegovina, Faeröer, Gibraltar, Guernsey, Jersey, Kroatië, Liechtenstein, Macedonië, Man, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, San Marino,

- Servië (inclusief voormalig Servië en Montenegro), Turkije, Vaticaanstad, Wit-Rusland en IJsland.
- *Noorwegen*: inclusief Spitsbergen en Jan Mayen.
- *Verenigde Staten*: inclusief Puerto Rico.

Tabel 12.7.1 Effectenverkeer

Tot het verhandelbaar effectenverkeer behoren transacties in aandelen, obligaties (verhandelbaar schuld papier met een oorspronkelijke looptijd langer dan een jaar) en geldmarktinstrumenten (verhandelbaar schuld papier met een oorspronkelijke looptijd van maximaal een jaar) voor zover niet gerubriceerd onder de directe investeringen of de officiële reserves. Het onderscheid tussen Nederlandse en buitenlandse effecten is gebaseerd op het land van ingezetenschap van de emittent van de stukken. De netto transacties van de buitenlandse effecten worden onderverdeeld naar sector van de houder. De netto transacties van de Nederlandse effecten worden onderverdeeld naar sector van de emittent.

Tabel 12.7.2 Buitenlandse effecten, niet-EMU, naar sector van de houder.

Tabel 12.7.2. toont netto transacties door Nederlandse beleggers in buitenlandse effecten, welke zijn uitgegeven door ingezetenen van de landen van het eurogebied. Deze door niet-ingezetenen van het eurogebied uitgegeven stukken, worden onderverdeeld naar sector van de houder.

Tabel 12.8 Financiële derivaten en overig financieel verkeer

Financiële derivaten zijn instrumenten waarvan de waarde afgeleid is van de prijs van een ander effect, index of goed. Voorbeelden van financiële derivaten zijn opties, futures en andere termijncontracten, renteswaps en forward rate agreements. Bij opties en futures wordt in de rapportage een onderscheid gemaakt in transacties naar activa en passiva. Voor de overige typen derivaten wordt, conform de richtlijnen van het IMF, een ontvangst als de inning van een vordering gezien en een betaling als het voldoen van een verplichting.

Ten behoeve van het bankenverkeer binnen het overig financieel verkeer wordt gebruik gemaakt van standencijfers uit de monetaire statistiek. Het gaat hierbij onder meer om de leningen en deposito's die banken verstrekken aan c.q. ontvangen van buitenlandse tegenpartijen. Om de transacties af te leiden worden de mutaties tussen elkaar opvolgende standen ontdaan van het effect van de opgetreden wisselkoersschommelingen in desbetreffende maand.

2.2 en 9.2 Kort handelskrediet

De mutaties in het korte handelskrediet worden modelmatig geraamd op basis van de door het CBS geregistreerde goederenstromen.

Tabel 12.9 Geografische uitsplitsing van de Nederlandse betalingsbalans

De cijfers uit tabel 12.1 zijn uitgesplitst naar een aantal regio's. De landengroep Europese Unie is gebaseerd op de situatie per 01-01-2007 (EU-27).

Tabel 12.10 Extern vermogen van Nederland

De externe vermogenspositie geeft een overzicht van de ultimostanden van vorderingen en verplichtingen van Nederlandse ingezetenen ten opzichte van niet-ingezetenen. De standencijfers zijn nauw gerelateerd aan de overeenkomstige onderdelen van de financiële rekening van de betalingsbalans (tabellen 12.1 en 12.6 t/m 12.8). Zoals vermeld bij de toelichting op tabel 12.1, is sinds 1 april 2003 een direct rapportagesysteem voor de betalingsbalans van

kracht. De verbeterde waarneming binnen dit systeem heeft in het extern vermogen in een aantal gevallen geleid tot reeksbreuken. Deze breuken in de waarneming zijn nader toegelicht in de artikelen 'Het grensoverschrijdende effectenbezit in 2003' in het Statistisch Bulletin van september 2004 (effecten) en 'Het externe vermogen van Nederland in 2003' in het Statistisch Bulletin van december 2004 (directe investeringen, financiële derivaten en overig kapitaal).

Qua samenstelling sluit het externe vermogen aan bij de internationale richtlijnen met betrekking tot de 'international investment position' in de vijfde editie van het IMF Balance of Payments Manual (1993). De standen zijn vrijwel geheel afkomstig van informatie uit het directe rapportagesysteem voor de betalingsbalans en geven zo veel mogelijk marktwaarden weer.

Het externe vermogen van het laatst gepubliceerde jaar in het Statistisch Bulletin van maart, juni en september is deels gebaseerd op schattingen. Het externe vermogen dat in december wordt gepubliceerd, bevat de gerapporteerde cijfers over het voorliggende jaar.

4.1 en 10.1 Handelskrediet

Deze post omvat zowel kort als lang handelskrediet. De standen van het korte handelskrediet wordt modelmatig geraamd op basis van de door het CBS geregistreerde goederenstromen.

4.4 en 10.4 Overige activa/passiva

De overige activa en passiva omvatten onder andere vorderingen en verplichtingen uit hoofde van de deelnemingen van de overheid in internationale organisaties.

Tabel 12.11 Reconciliatie van betalingsbalans en extern vermogen

De reconciliatietabel geeft een sluitend overzicht van betalingsbalanstransacties (financiële stromen) en de ontwikkeling in het externe vermogen. De kolom 'financiële stromen' bevat de netto-som van de betalingsbalanstransacties (gecorrigeerd voor het saldo op de vermogensoverdrachtenrekening en de statistische verschillen), zoals ook weergegeven in tabel 12.1. In de standenkolommen worden de posities aan het eind van het jaar weergegeven, die tevens uitgebreid worden getoond in tabel 12.10. De waarderingseffecten in deze tabel worden uitgesplitst in drie onderdelen: wisselkoersmutaties, prijsmutaties en overige mutaties. *Wisselkoersmutaties* betreffen waardemutaties van buitenlandse activa en passiva welke niet in euro's zijn gewaardeerd, voor zover deze het gevolg zijn van veranderingen in de wisselkoers van de tegenvaluta ten opzichte van de euro.

Onder *prijsmutaties* worden waardeveranderingen verstaan die koersfluctuaties van het financiële instrument zelf weerspiegelen. Prijsmutaties spelen vooral een rol bij effecten en derivaten. Tot de *overige mutaties* worden alle waardeveranderingen gerekend, die niet zijn te verklaren uit wisselkoers- of prijsmutaties. Hieronder vallen bijvoorbeeld afschrijvingen zoals de afboeking van goodwill op directe investeringen. Ook gevolgen van populatiewijzigingen of waarderingsverschillen in verband met de overgang op nieuwe boekhoudrichtlijnen kunnen in deze kolom tot uiting komen.

Een analyse van de gegevens in deze tabel vindt plaats in het jaarlijkse artikel over het Nederlandse externe vermogen in het decembernummer van het Statistisch Bulletin.

Tabel 12.12 Bruto externe schuld van Nederland

De bruto externe schuld van Nederland is een overzicht van de uitstaande verplichtingen van Nederlandse ingezetenen ten opzichte van het buitenland. Deze standencijfers, die deel uitmaken van de passivazijde van het externe vermogen (zie tabel 12.10 met toelichting), worden sinds het tweede kwartaal van 2003 opgesteld volgens de internationale richtlijnen van het IMF. Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen in het kader van de Special Data Dissemination Standard (SDDS). De bruto externe schuld is gebaseerd op informatie uit het directe rapportagesysteem voor

de betalingsbalans en uit aanvullende (externe) bronnen en is in beginsel gewaardeerd tegen marktwaarde.

Een belangrijk verschil tussen de bruto externe schuld van Nederland en de passivazijde van het externe vermogen is dat aandelenkapitaal, hetzij in de vorm van deelnemingen, hetzij in de vorm van verhandelbare aandelen, *niet* tot de bruto externe schuld wordt gerekend. Daarnaast bevat de bruto externe schuld een indeling naar sectoren (overheid, monetaire autoriteiten, banken en overige sectoren) en wordt onderscheid gemaakt tussen verplichtingen op korte- en op lange termijn.

Voor een nadere toelichting over de bruto externe schuld en de SDDS wordt verwezen naar het artikel 'Nieuwe statistiek over buitenlandse schuld' in het Statistisch Bulletin van maart 2004.

Tabel 12.13 Betalingsbalans inclusief BFI's

Als dochter van een buitenlandse moeder fungeren in Nederland gevestigde Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's) als financiële draaischijf voor buitenlandse onderdelen van het concern waarvan ze deel uitmaken. Mede om te kunnen voldoen aan Europese statistische verplichtingen, dienen BFI's financiële transacties en posities alsmede het dienstenverkeer met het buitenland aan DNB te rapporteren. Het saldo lopend verkeer van BFI's is per definitie gelijk aan hun netto uitgaven in Nederland voor diverse diensten plus de betaling van belasting, naar (voorlopige) schatting in totaal één tot twee miljard euro per jaar. Overschotten boven dit bedrag worden bij het opstellen van de lopende rekening van BFI's geneutraliseerd met een uitgave, omdat het daarbij gaat om ingehouden winsten die uiteindelijk niet Nederland toekomen, maar de buitenlandse moeders van de BFI's. Eenzelfde neutralisering vindt plaats bij negatieve afwijkingen.

Voor een toelichting bij andere verschillen tussen deze tabel en tabel 12.1 wordt verwezen naar het Statistisch Bulletin van december 2005, pp. 11-12.

Vóór de overgang op het rapportagestelsel in 2003 was een aantal onderverdelingen voor BFI's niet beschikbaar.

Tabel 12.14 Extern vermogen van Nederland inclusief BFI's

Als dochter van een buitenlandse moeder fungeren in Nederland gevestigde BFI's als financiële draaischijf voor buitenlandse onderdelen van het concern waarvan ze deel uitmaken. De met die rol samenhangende buitenlandse vorderingen en verplichtingen zijn opgenomen in deze tabel. Deze zijn aan elkaar gelijk gesteld, omdat BFI's weliswaar binnenlandse belangen kunnen hebben, maar – per definitie – hooguit tijdelijk en dan op zeer beperkte schaal. Het externe vermogen van Nederland in deze tabel is daarom per saldo gelijk aan dat in tabel 12.10.

Voor een nadere vergelijking van deze tabel en tabel 12.10 wordt verwezen naar het Statistisch Bulletin van december 2005, pp. 11-12.

Vóór de overgang op het rapportagestelsel in 2003 was een aantal onderverdelingen voor BFI's niet beschikbaar.

Het externe vermogen van het laatst gepubliceerde jaar in het Statistisch Bulletin van maart, juni en september is deels gebaseerd op schattingen. Het externe vermogen dat in december wordt gepubliceerd, bevat de gerapporteerde cijfers over het voorliggende jaar.

Tabel 12.15 Internationale reserves

Algemeen

De gegevens hebben betrekking op de monetaire autoriteiten en -in principe- centrale overheidsinstellingen (exclusief wettelijke-sociale zekerheidsinstellingen) voor zover statistisch significant. Voor Nederland zijn de centrale overheidsinstellingen niet statistisch significant.

In principe zijn in deze tabel alleen middelen in en aanspraken op vreemde valuta opgenomen. Instrumenten in vreemde valuta of geïndexeerd naar een wisselkoers ten opzichte van de euro, maar afgerekend in euro's of andere middelen, zijn opgenomen als memorandum posten.

Voor de bepaling van middelen en aanspraken wordt in het algemeen de transactiedatum gebruikt en niet de verrekeningsdatum.

Sectie I: Officiële reserves en overige middelen in vreemde valuta

De post officiële reserves omvat uitsluitend liquide vorderingen in vreemde valuta van DNB op niet-ingezetenen van het eurogebied.

Sectie II en III: Vaststaande en mogelijke korte-termijn aanspraken op middelen in vreemde valuta

De posten in deze secties hebben betrekking op ontvangsten en betalingen binnen één jaar na de referentiedatum die invloed hebben op het totaal aan beschikbare internationale reserves.

Sectie IV: Memorandum posten

Deze posten omvatten verdere uitsplitsingen van posten uit de secties I-III en andere waarderingsprincipes voor posten in secties I-III.

1.1.1 Effecten

Deze post betreft in principe zowel aandelen als schuldpapieren. In de praktijk worden de Nederlandse officiële reserves hoofdzakelijk in schuldpapier van hoge kwaliteit belegd. Onder schuldpapieren vallen onder andere (overheids)obligaties, maar ook diverse geldmarktinstrumenten.

1.1.2.1 Andere nationale centrale banken, BIB en IMF

Onder deze post vallen tevens de middelen die uit hoofde van een leenovereenkomst met het IMF en onder staatsgarantie op rekening zijn gezet van IMF's Poverty Reduction and Growth Facility Trust.

1.1.2.2 en 1.1.2.3 Banken met hoofdkantoor in/buiten het eurogebied

Tot de officiële reserves van het Eurosysteem worden alleen vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied gerekend.

1.1 Totaal deviezenvoorraad

Deze post omvat onder meer de in Amerikaanse dollars en Japanse belegde deviezenreserves van DNB.

1.4 Goud (inclusief goud leningen en goudswaps)

Uitgeleend en geswapt goud wordt gerekend tot de goudvoorraad. De waardering van deze post geschiedt tegen marktwaarde per kwartaalultimo.

2 Totaal overige middelen in vreemde valuta

Dit onderdeel betreft voornamelijk niet-euro vorderingen op ingezetenen van het eurogebied. De post buitenlandse rekeningen omvat zowel rekeningen courant als depositorekeningen.

3 Leningen, effecten en buitenlandse rekeningen

Het betreft hier het saldo van ontvangsten en betalingen, inclusief eventuele renteontvangsten en -betalingen, voor zover deze binnen de aangegeven tijdshorizon vallen.

Indien er sprake van is, worden vreemde valutarekeningen die door niet-ingezetenen van het eurogebied bij DNB worden aangehouden onder deze post opgenomen.

4 Posities in termijncontracten en futures in vreemde valuta vis-à-vis de euro

Deze post betreft de samengevoegde short en long posities, inclusief het deel van valutaswaps dat betrekking heeft op toekomstige betalingen, de zogenoemde 'forward leg'. In het geval er sprake is van termijncontracten of future posities met margeverplichtingen en een resterende looptijd langer dan 1 jaar, worden deze opgenomen in sectie IV. Eventuele opties in vreemde valuta zijn opgenomen in sectie III.

5.5 en 5.6 Overige te betalen en te ontvangen posten

Deze posten kunnen betrekking hebben op goederen en diensten die op krediet zijn aangeschaft, rentebetalingen na afloop van een

bepaalde periode, afbetalingen van leningen en toekomstige loon- en salarisbetalingen.

6.1 Borgstelling op schuld, resterende looptijd één jaar of korter

Als voor deze post een bedrag wordt aangegeven, betreft dit een mogelijke toekomstige betaling die voortvloeit uit de borgstelling en niet de waarde van het onderpand.

Onder deze post vallen eventuele kredietgaranties in vreemde valuta, afgegeven door de autoriteiten of overheidsgeleide instellingen om commerciële risico's in euro's af te dekken.

6.2 Overige mogelijke verplichtingen

Onder deze post vallen onder andere eventuele vreemde valuta leenovereenkomsten die zijn afgesloten door nationale autoriteiten met binnenlandse organisaties en instellingen.

8 en 9 Onbenut, onvoorwaardelijk krediet verstrekt door/aan

Uitsluitend onbenutte vreemde valuta kredieten vallen onder deze posten. Eventuele reeds aangesproken vreemde valuta kredieten zijn – voor wat betreft de toename/afname van de reserves – opgenomen in sectie I en voor wat betreft de hieruit voortvloeiende vaststaande terugbetalingen in sectie II.

8.2, 8.3, 9.2, 9.3 Financiële instellingen

Onder financiële instellingen wordt verstaan: Banken en overige financiële instellingen

9.1.3 Onbenutte, onvoorwaardelijke kredietlijnen verstrekt aan het IMF

Onder deze post worden eventuele ESAF kredieten (Enhanced Structural Adjustment Facility) of de opvolger hiervan, PRGF kredieten (Poverty Reduction and Growth Facility) niet opgenomen. Dit geldt ook voor GAB/NAB faciliteiten, waarbij op individuele basis aan het IMF krediet in euro's wordt verstrekt. Deze worden beschouwd als onderdeel van de totale reservemiddelen van de IMF-lidstaat.

14 Geleende en uitgeleende effecten

Het betreft hier zowel de daadwerkelijk (uit)geleende effecten, als de contracten met een terugkoopovereenkomst: (reverse) repurchase agreements (repo). Alle bestaande repo's zijn opgenomen, ook repo's met een vervaldatum meer dan 1 jaar na de referentiedatum.

De gegevens betreffen de markt(bied)waarde van het onderpand (de effecten) inclusief eventuele aangegroeide rente.

Goudswaps worden behandeld als repo's.

15 Financiële derivaten

Deze post betreft derivatenposities op ingezetenen en niet-ingezetenen, ongeacht of ze al in secties I-III zijn vermeld.

Kernstatistiek

Tabel 13.1 Economische kerngegevens voor Nederland en het eurogebied

De cijfers aangaande Nederland zijn in hoofdzaak ontleend aan en berekend uit gegevens van het CBS. De cijfers betreffende werkloosheid, conjunctuurenquête en macro-economische totalen zijn gecorrigeerd voor seizoeninvloeden.

De cijfers aangaande het eurogebied hebben betrekking op de lidstaten die tijdens de door de statistieken bestreken periodes deel uitmaken van het eurogebied. Een uitzondering wordt gemaakt voor de periode voorafgaand aan de oprichting van de EMU. In deze periode hebben de reeksen betrekking op de elf landen die de euro per 1 januari 1999 ingevoerd hebben. De cijfers zijn in hoofdzaak ontleend aan en berekend uit gegevens van Eurostat. De effectieve wisselkoersen van de euro zijn berekend door de ECB.

2.1.1 Reële uurlonen Nederland

De reële uurlonen betreffen de cao-lonen in de verwerkende industrie gedefleerd met de consumentenprijzen.

3.1.1 Nominale concurrentie-indicator Nederland

De nominale concurrentie-indicator van Nederland wordt op dezelfde wijze berekend als voorheen de nominale effectieve wisselkoers van de gulden (zie onder 3.2.1 voor een definitie van de nominale effectieve wisselkoers). Voor de naamswijziging is gekozen om verwarring te voorkomen. Per 1 januari 1999 heeft de euro de gulden op de financiële markten opgevolgd. De euro is echter ook de officiële munt in de andere landen die deel uitmaken van het eurogebied. In de bepaling van de concurrentengewichten die worden gehanteerd voor de berekening van de concurrentie-indicator zijn de handelsrelaties met de andere landen van het eurogebied ook van betekenis. Zie voor een nadere toelichting de artikelen 'Vernieuwing effectieve wisselkoersen en concurrentie-indicator', in Statistisch Bulletin van september 2000 en 'Nieuwe, geharmoniseerde concurrentie-indicatoren voor de landen van het eurogebied' in het Statistisch Bulletin van maart 2007.

3.1.2 Reële concurrentie-indicator Nederland

De reële concurrentie-indicator van Nederland wordt op dezelfde wijze berekend als voorheen de reële effectieve wisselkoers van de gulden (zie ook onder 3.2.2).

3.2.1 Nominale effectieve wisselkoers van de euro

De nominale effectieve wisselkoers van de euro is een gewogen gemiddelde van de wisselkoers van deze valuta ten opzichte van andere valuta's. De gewichten zijn zogenaamde concurrentengewichten, die worden afgeleid uit een matrix van handelsrelaties (betreffende de in- en uitvoer van industriële goederen) tussen het eurogebied en 42 handelspartners, waaronder de EU-landen buiten het eurogebied. De concurrentengewichten brengen de betekenis tot uitdrukking die deze landen hebben als concurrent van het eurogebied.

3.2.2 Reële effectieve wisselkoers van de euro

De reële effectieve wisselkoers van de euro is een gewogen gemiddelde van de wisselkoers van deze valuta ten opzichte van de valuta's van andere landen, gedefleerd met de verhouding van de consumentenprijzen in het eurogebied en deze landen (zie opmerking onder 3.2.1 voor de gebruikte gewichten).

5.1.1 Werkloosheid Nederland

De door het CBS samengestelde statistiek met betrekking tot de werkloze beroepsbevolking is in hoofdzaak gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking. Daarnaast wordt bij de samenstelling gebruik gemaakt van de Arbeidsrekeningen. De werkloze beroepsbevolking bestaat uit mensen van 15-64 jaar die zoeken naar een baan van twaalf uur of meer per week, daarvoor beschikbaar zijn en geen werk hebben of een baan van minder dan twaalf uur per week. De uitkomsten hebben betrekking op het gemiddelde aantal werklozen in een driemaandsperiode (geplaatst in de middelste maand).

7.1.1 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het vorderingensaldo (het verschil tussen overheidsontvangsten en overheidsuitgaven volgens de definitie uit de Nationale rekeningen) plus het rentevoordeel (of min het rentenadeel) uit de renteswaps en *forward rate agreements* (FRA's) die de overheid heeft afgesloten.

7.1.2 EMU-schuld

De EMU-schuld betreft de geconsolideerde schuld van de overheid.

Overheid

Tabel 14.1 Financiën van het Rijk op kasbasis

3.1 Invoerrechten

De opbrengsten aan invoerrechten komen vrijwel volledig ten goede aan de Europese Unie.

3.5 Bijzondere verbruiksbelasting

De bijzondere verbruiksbelasting is een belasting op de aankoop van nieuwe personenauto's en motorrijwielen.

3.7 Motorrijtuigenbelasting

Onder de motorrijtuigenbelasting is mede de toeslag ten behoeve van het Infrastructuurfonds begrepen.

6 Overige ontvangsten

Onder de overige ontvangsten zijn hoofdzakelijk begrepen gasbaten, dividend en deelnemingen, verkoop van goederen en diensten, rente op overheidsvorderingen en de aflossingen op onder meer woningwetleningen door lagere overheden.

7 en 8 Uitgaven

De uitgaven zijn gesplitst in Begrotingsuitgaven van ministeries (post 3) en Uitgaven (-) van begrotingsfondsen gesaldeerd met niet-belastingontvangsten (post 4). Onder de begrotingsfondsen zijn hoofdzakelijk begrepen het Gemeente- en provinciefonds en het Infrastructuurfonds.

9 Derdenrekeningen

Deze rekeningen omvatten mede de saldi op de tussenrekening van de belastingdienst en de derdenrekeningen van ministeries.

12 Netto kort opgenomen middelen

Deze post betreft bij mfi's en niet-mfi's netto geplaatste vlottende schuld in de vorm van schatkistpapier/Dutch Treasury Certificates met een oorspronkelijke looptijd van korter dan twee jaar, kasgeldleningen en vrije tegoeden bij de Schatkist. Onder deze post zijn mede begrepen de door het Rijk aan voornamelijk de sociale-verzekeringsinstellingen verstrekte (premie)voorschotten.

18 Emu-saldo totale overheid

Zie de toelichting bij regel 7.11 van tabel 13.1.

De cijfers zijn ontleend aan gegevens van het Ministerie van Financiën en het CBS.

Tabel 14.2 Staatsschuld

1 tot en met 14 Langlopende staatsschuld naar resterende looptijd

De langlopende staatsschuld (ook wel vaste staatsschuld genoemd) bestaat uit obligaties en langlopende (onderhandse) leningen. Deze schuld wordt uitgesplitst naar resterende looptijd. De hier gepresenteerde gedetailleerde uitsplitsing is slechts beschikbaar vanaf 1998.

15 Schatkistpapier/DTC's

Met ingang van 1993 is onder schatkistpapier begrepen Dutch Treasury Certificates (DTC's). Deze DTC's worden onderhands geplaatst op discountbasis en hebben een looptijd van maximaal een jaar. De cijfers zijn in hoofdzaak ontleend aan en berekend uit gegevens van het Ministerie van Financiën.

Tabel 14.3 Ontvangsten, uitgaven en vorderingensaldo van de overheid

Algemeen

In deze tabel worden de gedeeltelijk geconsolideerde ontvangsten en uitgaven getoond van de Nederlandse overheid en de EU-instellingen. De berekeningen zijn door DNB gemaakt volgens richtlijnen van de ECB. Een nadere toelichting op de wijze van samenstelling van tabel 14.3 wordt gegeven in het artikel 'Nieuwe statistieken over overheidsfinanciën' in het Statistisch Bulletin December 2001. Een identieke presentatie, maar dan voor het gehele eurogebied, is opgenomen in tabel 6.1 van het 'Monthly Bulletin' van de ECB.

1 Directe belastingen

Deze kolom omvat de belastingen op inkomen en vermogen die de overheid ontvangt van niet-financiële vennootschappen, financiële instellingen, huishoudens en ingezetenen van het buitenland.

4 Indirecte belastingen

Omvat de belastingen op productie en invoer die de Nederlandse overheid en de EU-instellingen ontvangen van Nederlandse ingezetenen. De indirecte belastingen die EU-instellingen ontvangen zijn tegengeboekt aan de uitgavenzijde onder overige inkomensoverdrachten in kolom 23.

6 Sociale premies

Omvat de door de overheid ontvangen sociale premies met inbegrip van de aan de overheid toegerekende sociale premies.

8 Sociale premies, waarvan premies wettelijke sociale verzekering t.l.v. overigen

Dit betreft de premies voor de wettelijke sociale verzekering ten laste van werknemers, zelfstandigen en niet-werkenden.

9 Verkopen

De verkopen omvatten de marktproductie van de overheid en de investeringen in eigen beheer.

10 Overige lopende ontvangsten

Deze kolom omvat onder meer renteontvangsten, overig inkomen uit vermogen en overige inkomensoverdrachten. De inkomensoverdrachten die de Nederlandse overheid van EU-instellingen ontvangt, zijn hierop in mindering gebracht (met een tegenboeking – als negatieve post – aan de uitgavenzijde onder overige inkomensoverdrachten in kolom 23).

13 Kapitaalontvangsten

Dit betreft de door de overheid ontvangen kapitaaloverdrachten. De kapitaaloverdrachten die de overheid van EU-instellingen ontvangt zijn hierop in mindering gebracht (met een tegenboeking – als negatieve post – aan de uitgavenzijde onder overige inkomensoverdrachten in kolom 23).

14 Vermogensheffingen

Dit betreft de successierechten (niet-periodieke heffingen op vermogen), die tot de kapitaaloverdrachten gerekend worden.

17 Beloning van werknemers

Deze kolom omvat salarissen en sociale premies ten laste van de overheid (als werkgever).

18 Intermediair verbruik

Dit betreft de aankoop van goederen (met uitzondering van investeringsgoederen) en diensten door de overheid.

19 Rente

Betreft de rente op de overheidsschuld.

20 Sociale uitkeringen

Deze post omvat sociale uitkeringen in geld, sociale uitkeringen in natura via marktproducenten en overige overdrachten aan huishoudens.

21 Subsidies

Omvat subsidies betaald door de overheid en subsidies betaald door de EU-instellingen (met een tegenboeking onder de overige inkomensoverdrachten in kolom 23).

23 Overige inkomensoverdrachten

Deze post omvat de overige inkomensoverdrachten, waaronder die aan het buitenland in het kader van de ontwikkelingssamenwerking. Door de wijze van tegenboeken in de consolidatie van de transacties van de overheid en de EU-instellingen omvat deze post tevens de netto betalingen (diensten, inkomensoverdrachten en kapitaaloverdrachten) van de overheid aan de EU-instellingen.

26 Investerings

Dit betreft de investeringen in vaste activa.

27 Kapitaaloverdrachten

Deze post omvat de kapitaaloverdrachten, waaronder investeringsbijdragen en subsidies voor de volkshuisvesting, door de overheid. De kapitaaloverdrachten door de overheid aan EU-instellingen

zijn hierop in mindering gebracht met een tegenboeking onder de overige inkomensoverdrachten in kolom 23.

29 Overige netto aankopen van niet-financiële activa

Omvat het saldo van transacties in niet-financiële activa. Het gaat hier met name om transacties in grond, maar in het jaar 2000 ook om de opbrengsten van de UMts-veiling. Deze kolom bevat tevens veranderingen in voorraden. Een minteken betekent dat de overheid per saldo ontvangsten heeft.

32 Primaire uitgaven

De primaire uitgaven zijn gelijk aan het totaal lopende uitgaven zonder de rente-uitgaven.

38 Primair saldo

Het primaire saldo is gelijk aan het saldo van lopende uitgaven en ontvangsten zonder de rente-uitgaven.

42 Saldo transacties met EU-instellingen

Dit betreft de netto betalingen van de overheid aan de EU-instellingen; omvat betalingen uit hoofde van zowel diensten, (in casu de vergoeding die de Nederlandse overheid van EU-instellingen ontvangt voor de inning van belastingen), inkomensoverdrachten als kapitaaloverdrachten.

De gegevens zijn ontleend aan de Nationale rekeningen van het CBS.

Tabel 14.4 Overheidsschuld conform EMU-definities

De overheidsschuld wordt gepresenteerd conform EMU-definities zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht (ook wel EMU-schuld genoemd). Deze schuld betreft de bruto geconsolideerde schuld van de totale overheid (voor een toelichting op de sector overheid, zie de toelichting bij tabel 14.3). Bruto houdt in dat vorderingen van de overheid niet in mindering zijn gebracht op de schuld. Geconsolideerd betekent in dit verband in dat overheidsverplichtingen tegenover andere overheidssectoren, zoals kredietverleningen tussen overheden onderling of het aanhouden van overheidsobligaties door de sociale-verzekeringsinstellingen, zijn geëlimineerd. De schuld luidt op basis van de nominale waarde ("face value") exclusief de opgebouwde rente. Geen onderdeel van de EMU-schuld vormen de financiële derivaten, handelskredieten en transitorische passiva.

Instrumentindeling

De indeling naar instrumenten (kolom 1 t/m 5) volgt de classificatie in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR 95), dat op Europees niveau geharmoniseerde richtlijnen bevat voor de samenstelling van Nationale rekeningen.

De post chartaal geld en deposito's (kolom 1) betreft hier louter de in omloop zijnde munten.

Niet-geconsolideerde/geconsolideerde schuld

De niet-geconsolideerde schuld (kolom 14 t/m 17) geeft de totale schuld van de overheid weer, waarbij wel schulden tegenover eenheden binnen dezelfde subsector van de overheid tegen elkaar zijn weggestreepd, maar niet die tegenover eenheden uit andere subsectoren van de overheid. Bij de geconsolideerde schuld (EMU-schuld; kolom 18 t/m 21) zijn ook de uitstaande verplichtingen tegenover andere subsectoren van de overheid geëlimineerd, zodat alleen de schuld jegens andere sectoren dan de overheid resteert

Relatie vorderingensaldo en mutatie overheidsschuld

Om de aansluiting tussen het vorderingensaldo en de mutatie in de schuld te bewerkstelligen moet rekening worden gehouden met onderstaande posten.

Transacties in voornaamste door overheid aangehouden financiële activa (kolom 27 t/m 31)

Deze transacties in financiële activa moeten erbij worden opgeteld, omdat de overheidsschuld louter bestaat uit financiële passiva

terwijl in het vorderingensaldo ook de transacties in financiële activa zijn meegenomen. Het vorderingensaldo is immers (ook) gelijk aan de transacties in financiële activa minus de transacties in financiële passiva.

Transacties in andere activa en passiva (kolom 32)

Dit betreft instrumenten die niet in de definitie van overheidsschuld zijn meegenomen (financiële derivaten, handelskredieten en transitorische posten), maar wel in het vorderingensaldo.

Waarderingseffecten (kolom 33)

Er zijn waarderingsverschillen, met name omdat het vorderingensaldo is gewaardeerd tegen transactiewaarde en de overheidsschuld tegen nominale waarde. Waarderingseffecten bestaan uit het agio/disagio bij de uitgifte en inkoop van schuld en uit wisselkoerseffecten bij schuld in vreemde valuta.

Overig (kolom 34)

Tot slot is er nog sprake van een restpost waarin onder meer herrubriceringen en statistische verschillen tot uitdrukking komen. Het vorderingensaldo (kolom 26) met omgekeerd teken en het totaal van bovenstaande aansluitposten (kolom 35) geeft de mutatie in de overheidsschuld (kolom 36).

De weergegeven data zijn gebaseerd op gegevens van het CBS, het Ministerie van Financiën en eigen berekeningen.

Overzicht verschenen artikelen 2001-2008

December 2008

- Europeanisering van bancaire diensten in Nederland
- Winstgevend schadebedrijf in 2007
- Het externe vermogen van Nederland in 2007
- Kan de bruikbaarheid van statistieken over directe investeringen beter?

September 2008

- Huishoudens verkopen bijna een tiende van hun beleggingsportefeuille
- De pensioensector moderniseert
- Nederland nog steeds aantrekkelijk voor Bfi's
- De balans en resultatenrekening van het Nederlandse bankwezen: nieuwe rapportages

Juni 2008

- 'Herverpakken' van hypotheek door banken scherp teruggevallen
- Pinnen ruikt op ten koste van contant betalen
- Verzekeringsrisico's voor ruim EUR 5 miljard herverzekerd

Maart 2008

- Afnemend belang rente- en provisiebaten voor het Nederlandse bankwezen?
- 2007 een minder goed jaar voor Nederlandse beleggingsfondsen
- Inhaalindexatie van pensioenrechten in 2008
- De Nederlandse betalingsbalans onder de loep van het IMF

December 2007

- Doorwerking van de ECB-rente op bancaire tarieven varieert
- Het externe vermogen van Nederland in 2006
- Internationale concurrentiepositie van Nederlandse beleggingsfondsen verbeterd?
- Omzetten op de valutamarkt in Nederland in drie jaar gehalveerd

September 2007

- Hoge bijdrage Nederland aan geldhoeveelheid eurogebied
- Het toenemende belang van actuele informatie over de financiële positie van pensioenfondsen
- Handel in kredietrisico's tussen banken steeds belangrijker

Juni 2007

- Een nieuwe statistiek voor meer inzicht in het retail-betalingsverkeer

- Behalen pensioenfondsen de rendementen die ze nastreven?
- Grensoverschrijdend effectenbezit voor het eerst boven EUR 1.000 miljard
- Internationale kredietverlening door Nederlandse banken

Maart 2007

- 2006 een positief jaar voor beleggingsinstellingen
- Pensioenpremie stabiel, indexering pensioenen hervat
- Nieuwe, geharmoniseerde concurrentie-indicatoren voor de landen van het eurogebied

December 2006

- Pensioenfondsen en levensverzekeraars op zoek naar de juiste balans
- Het externe vermogen van Nederland in 2005
- Levensverzekeraars stille kracht in tweede pijler pensioenstelsel
- Publicatie van financiële stabiliteitsindicatoren

September 2006

- Grote toeneming grensoverschrijdend effectenbezit in 2005
- Het partnerpensioen is niet langer vanzelfsprekend
- Doorwerking officiële tarieven op krediet- en spaarrentes niet gelijk

Juni 2006

- Internationale kredietverlening Nederlandse banken sterk gegroeid
- De beleggingsportefeuille van de Nederlandse particulier
- Verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen: vernieuwde statistieken
- Positief resultaat ziektekostenverzekeraars eerste kwartaal

Maart 2006

- Ontwikkelingen in de internationale reserves
- Fondsbeleggen: aantrekkelijk geweest of niet?
- Effecten van de Wet vpl op de pensioenregelingen

December 2005

- Het externe vermogen van Nederland in 2004
- Onderhandse derivatenactiviteiten van Nederlandse banken
- Lancering van ESCB-statistieken op de website

September 2005

- Statistische informatiebehoefte in het kader van financiële stabiliteit
- Pensioenfondsen: de blik op de toekomst

Juni 2005

- Consultaties van het CMFB bij de berekening van het EMU-saldo
- Landenrisicostatistiek op basis van uiteindelijk risico
- Special Purpose Vehicles: Einde aan de groei?
- Grensoverschrijdend effectenbezit in tien jaar tijd verdubbeld

Maart 2005

- Beleggingsinstellingen minder in trek
- Omzet geldtransfers gestegen
- Huishoudens op zoek naar meer rendement
- Pensioenpremie en indexatie in 2005

December 2004

- Het externe vermogen van Nederland in 2003
- Licht herstel pensioen- en verzekeringsbranche in 2003
- Valutamarktenquête 2004: omzetten fors gestegen
- Nederlandse bancaire rentetarieven in het eurogebied

September 2004

- Het grensoverschrijdende effectenbezit in 2003
- Groei derivatenmarkt houdt aan

Juni 2004

- Buitenlandse vorderingen van Nederlandse banken in 2003
- De Nederlandse betalingsbalans in 2003
- Resultaten enquête naar kredietverlening

Maart 2004

- Nieuwe statistiek over buitenlandse schuld
- Beleggingsinstellingen in 2003: topjaar voor obligatiefondsen

December 2003

- Nieuwe bancaire rentestatistiek
- Stijgende rente-inkomsten in de resultatenrekening van banken
- Het Nederlandse externe vermogen: netto schuldpositie toegenomen
- Toenemend belang van securitisaties en 'special purpose vehicles'

September 2003

- Wisseltransacties en rentecouponbetalingen overheersen bij geldtransactiekantoren
- Renteswaps drijven derivatenmarkt op
- Het grensoverschrijdende effectenbezit in 2002

Juni 2003

- Nieuwe kwartaalenquête kredietverlening
- Recente ontwikkelingen bij Bijzondere Financiële Instellingen
- Buitenlandse vorderingen van Nederlandse banken in 2002
- Verrijking monetaire statistiek

Maart 2003

- De Nederlandse betalingsbalans in 2002
- Beleggingsinstellingen in 2002: inleg ondanks forse koersverliezen

December 2002

- Indicatoren financiële soliditeit bankwezen
- Onderschatte kredietgroei door toenemende securitisaties
- Het externe vermogen van Nederland in 2001

September 2002

- Het grensoverschrijdende effectenbezit in 2001
- Sterke groei derivatengebruik Nederlandse banken in 2001

Juni 2002

- De betalingsbalans in 2001 ondervindt effecten van de verslechterende wereldconjunctuur
- Buitenlandse vorderingen van Nederlandse banken in 2001

Maart 2002

- Beleggingsinstellingen in 2001: waardedaling beleggingsportefeuille
- Effectenportefeuille van Nederlandse monetair-financiële instellingen

December 2001

- Het externe vermogen van Nederland in 2000
- Nieuwe statistieken over overheidsfinanciën
- Ontwikkelingen in de geconsolideerde resultatenrekening van banken 1995-2000

September 2001

- Valutamarktenquête 2001: sterke omzetsdaling valutahandel
- Het grensoverschrijdende effectenbezit in 2000
- Derivaten Nederlandse banken in 2000

Overzicht verschenen Themanummers Statistisch Bulletin

Het externe vermogen van Nederland, februari 2002

Balance of payments in the Netherlands,
The road to a modern survey system, May 2003

Monetair-financiële statistieken 1982–2002,
oktober 2003